Bundel - Raadscommissie van 4 september 2024

Agenda bijlagen

Korte weergave raadscommissie 4 september 2024
Ondertiteling raadscommissie 4 september 2024
Verslag besloten gedeelte vergadering 4 september 2024 - ondertekend

1 Opening en mededelingen

2 Vaststelling agenda
Hier vindt u de meest actuele agenda.

3 Rondvraag Publiek

4 Rondvraag Commissieleden

5 Raadsadvies Beleids- en Beheerplan Spelen
Het college adviseert de gemeenteraad een nieuw beleid- en beheerplan voor buitenspelen op Texel vast te stellen. Het huidige plan uit 2017 is verouderd. Het voorstel houdt in om voldoende financiële middelen en formatie beschikbaar te stellen om het huidige pakket aan speelvoorzieningen voor de komende jaren goed in stand te houden ('ambitieniveau') Dit voldoet in grote lijnen aan de wensen van de Texelse jeugd en belanghebbenden.
Door het vaststellen van het plan wordt invulling gegeven aan voorzieningen die nodig zijn voor de jeugd van 4-18. Buiten spelen en bewegen is belangrijk voor de ontwikkeling van kinderen en uiteindelijk de leefbaarheid in de dorpen. Goede speelvoorzieningen dragen bij aan goed en gezond opgroeien, het ontwikkelen van een gezonde leefstijl. Ook voor volwassenen hebben speelplekken een belangrijke sociale ontmoetingsfunctie. De dorpscommissies, leerlingen uit het basisonderwijs, scholen, SIGT en Young 4 Ever hebben bijgedragen aan de ontwikkeling van het nieuwe plan.
Voorafgaand aan dit agendapunt zal de heer Stobbe (van Speelplan) een korte toelichting geven.

Dossier 1984 voorblad
Bijlage 1. Nota "Buitenspelen op Texel", Beleid en beheerplan gemeente Texel voor spelen en ontdekken 2024
Bestuurlijk advies

6 Actualisatie archeologische beleidskaart
Archeologie West-Friesland heeft voor de gemeente Texel een geactualiseerde archeologische beleidskaart ontwikkeld. De oude beleidskaart werd in 2013 vastgesteld en is toe aan vervanging. De Omgevingswet vraagt om betere onderbouwing van archeologische waarden en verwachtingen. Op basis van nieuwe vondsten en inzichten en ander kaartmateriaal is nu een nauwkeurigere kaart vervaardigd. Delen van het oude land van Texel konden versoepeld worden, hier geldt nu veelal een vrijstelling van 1000m² in plaats van 100m². De dorpskernen zijn opnieuw begrensd, hierdoor is de nieuwe kaart preciezer. De bufferzone gaat van 50m naar een bufferzone passend bij het perceelniveau. Ook worden cultuurhistorische elementen die raakvlakken hebben met de archeologie opnieuw beschermd – eerder waren deze elementen vrijgesteld van archeologisch onderzoek.

Dossier 1991 voorblad
Bestuurlijk advies
Bijlage 1. Beleidskaart Archeologie Gemeente Texel 2024
Bijlage 2. Toelichting Beleidskaart Texel

7 Beheerplan onderhoud gemeentelijke gebouwen
In 2017 is de nota onderhoud gemeentelijke gebouwen vastgesteld (Raadsbesluit 2017-054). Hierin is bepaald dat vijfjaarlijks wordt geëvalueerd op de volgende onderwerpen: (1) het te sparen bedrag; (2) de stand van de voorziening en (3) de uitgaven van de afgelopen vijf jaar. Dit beheerplan bevat deze evaluatie, en stelt de kaders vast voor de komende 5 jaar. In 2021 is de Transitievisie warmte Gemeente Texel vastgesteld door de raad. Hierin is de gemeentelijke doelstelling beschreven dat in 2035 alle gemeentelijke panden van het aardgas af zijn. Deze doelstelling is verwerkt in de onderhoudsplanning. Met gebouwen die allemaal minimaal een energielabel A hebben is deze doelstelling goed haalbaar. Op de natuurlijke vervangingsmomenten worden de CV ketels vervangen voor een warmtepomp.

Dossier 1965 voorblad
Bestuurlijk advies
Bijlage 1. Beheerplan onderhoud gemeentelijke gebouwen
Bijlage 2. A Stand voorziening
Bijlage 3. B Totaaloverzicht energielabels

8 Texel Robuust - Strategie en uitvoeringsagenda klimaatadaptatie Texel 2024-2028

Dit is een lokale uitwerking van de regionale Strategie Klimaatadaptatie Noordkop 2021-2026. Deze strategie en uitvoeringsagenda is opgesteld, omdat we in heel Nederland inmiddels de gevolgen van klimaatverandering merken. Er is meer sprake van wateroverlast, hitte, droogte en overstromingen. Volgens de KNMI-scenario's (2023) en de Deltascenario's (2024) zal de zeespiegel, in het meest gunstige geval, alsnog met bijna een halve meter toenemen in 2100. Daarnaast wordt verwacht dat alle weersextremen alleen maar verder zullen toenemen. Deze gevolgen hebben impact op onze economie, gezondheid en veiligheid. Het is van groot belang dat Nederland zich aanpast aan deze veranderingen. Daarom is in het Deltaprogramma 2021 opgenomen dat Nederland in 2050 klimaatrobuust moet zijn ingericht. Het Deltaplan Ruimtelijke adaptatie is een gezamenlijk plan van gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk om Nederland in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust te hebben ingericht. Op Texel gebeurt er al veel op het gebied van klimaatadaptatie. Zo zijn er bijvoorbeeld al wadi's en ondergrondse waterbergingen gerealiseerd en zijn boomspiegels vergroot. Ook ondernemend Texel is op verschillende fronten bezig met dit onderwerp. In samenwerking met Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier zijn slimme stuwen gerealiseerd en op de golfbanen zijn waterbergingen gecombineerd met zonnepanelen. Maar we zijn er nog niet, daarom is er een lokaal programma opgesteld, de Strategie en uitvoeringsagenda klimaatadaptatie Texel. In deze uitvoeringsagenda worden de nationale en regionale ambities vertaald naar doeltreffende maatregelen waar lokaal invulling aan is gegeven om de gevolgen van 1) hevige neerslag, 2) langdurige droogte, 3) extreme hitte en de kans op 4) overstromingen te minimaliseren en de waterveiligheid op orde te houden. Hiervoor zijn actiepunten opgesteld die middels een plan van aanpak tot uitvoering zullen worden gebracht. Hierbij wordt gebruik gemaakt van kansenkaarten om een duidelijk beeld te krijgen van waar we op het eiland de grootste impact kunnen maken. Met behulp van kansenkaarten zal er in beeld worden gebracht welke locaties prioriteit krijgen. Het doel hiervan is om zo veel mogelijk actiepunten op te nemen in huidige projecten om kosten en tijd te besparen. Met als doel om in 2050 een klimaatrobuust eiland te zijn.
Voorafgaand aan dit agendapunt zal er een korte toelichting worden gegeven door wethouder Kieft.

Dossier 1979 voorblad
Bestuurlijk advies
Bijlage 1. Strategie en uitvoeringsagenda klimaatadaptatie Texel

9 Vergaderschema gemeenteraad 2025

Concept-Raadsbesluit Vergaderschema 2025 ('kort')
Raadsvoorstel Vergaderschema gemeenteraad 2025
Concept-Raadsbesluit Vergaderschema 2025 (met samenvatting, bij wijze van proef. Voortaan doen?)

10 Op verzoek van VVD Texel: Staatsbosbeheer begonnen met tellen bezoekers natuurgebieden

Agendaverzoek VVD Texel - Staatsbosbeheer begonnen met tellen bezoekers natuurgebieden

11 Texel in de Regio (Informatie vanuit het college over gemeenschappelijke regelingen zoals HVC, GGD en Omgevingsdienst)
Portefeuillehouders kunnen op deze plaats de gemeenteraad informeren over wetenswaardigheden die zich hebben voorgedaan in organisaties waarmee de gemeente samenwerkt via verlengd bestuur, bijvoorbeeld.

12 Informatie over Texelse onderwerpen vanuit burgemeester of college, zoals: Openbare Orde en veiligheid, het stikstofdossier.

13 Mondelinge beantwoording Rondvragen Commissie (voor zover niet reeds beantwoord)

14 Sluiting vergadering raadscommissie

15 **** korte schorsing ***

16.a Opening raadsvergadering door burgemeester Mark Pol

16.b Voorstel om te vergaderen in beslotenheid t.b.v. bespreken agendapunt 'Strategische aankopen'
Als de gemeenteraad met het voorstel akkoord gaat, sluiten op dat moment de deuren voor publiek.

16.c Vaststelling verslagen besloten raadsvergaderingen
Van: 19 juni 2024 en 10 juli 2024.

16.d Bespreekstuk - Strategische aankopen

16.e Sluiting agendapunt waarop geheimhouding berust

17 Voortzetting openbare raadsvergadering, met alleen: Sluiting vergadering

Korte weergave raadscommissie 4 september 2024

De vergadering eindigde om 22:55 uur en er keken 58 mensen digitaal mee. De paarse tekst beschrijft wat er tijdens de vergadering is besproken en besloten; de zwarte tekst stond al op de agenda. De vergadering is hier terug te kijken.

1 Opening en mededelingen

De heer Hoogerheide (Texels Belang) verwijst naar het artikel in het VNG Magazine (van 27 augustus op pagina 12). Hij zou het op prijs stellen als raads- en commissieleden kennis zouden nemen van dit stuk. Het onderwerp: Waar gaat de gemeenteraad over?

2 Vaststelling agenda

Hier vindt u de meest actuele agenda.

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

3 Rondvraag Publiek

4 Rondvraag Commissieleden

De heer Polderman (Hart voor Texel):
Vraagt naar de stand van zaken van de Zandbrug Kogerstrand, hoe gaat dat proces en hoe zit het met de vergunningen? Wordt de deadline in november gehaald?
Wethouder Hooijschuur kan mededelen dat de deadline gehaald wordt. (Bijna) alle vergunningen zijn binnen. Er is er nog één onderweg.

Mevrouw van der Werf (Texels Belang):
De Ontwikkeling Haven Oudeschild is voor de zomer behandeld door de raad. Er zijn vragen gesteld door GroenLinks Texel en de vragen van CDA Texel. Deze schepen zouden een potentiële inkomstenbron zijn voor de haven. In hoeverre past dit in de havenvisie?
Wethouder Kieft: stelt dat dit aan de kwartiermaker is, in samenspraak met de belanghebbenden, om te kijken welke inkomstenbronnen extra aangeboord kunnen worden. De wethouder gaat ervan uit dat dit wordt uitgezocht.

De heer Hoogerheide (Texels Belang):
Geeft aan dat een aantal inwoners een brief hebben ontvangen van de GGD t.a.v. de corona-prik. De brief is onduidelijk over het hoe, wat, waar en waarom. Is het college bereid in gesprek te gaan met GGD over een locatie op Texel en wanneer de prikken worden gegeven?
Wethouder van de Belt komt hier schriftelijk op terug.

5 Raadsadvies Beleids- en Beheerplan Spelen

Het college adviseert de gemeenteraad een nieuw beleid- en beheerplan voor buitenspelen op Texel vast te stellen. Het huidige plan uit 2017 is verouderd. Het voorstel houdt in om voldoende financiële middelen en formatie beschikbaar te stellen om het huidige pakket aan speelvoorzieningen voor de komende jaren goed in stand te houden (‘ambitieniveau’) Dit voldoet in grote lijnen aan de wensen van de Texelse jeugd en belanghebbenden.

Buiten spelen en bewegen is belangrijk voor de ontwikkeling van kinderen en

uiteindelijk de leefbaarheid in de dorpen. Goede speelvoorzieningen dragen bij aan goed en gezond opgroeien, het ontwikkelen van een gezonde leefstijl. Ook voor volwassenen hebben speelplekken een belangrijke sociale ontmoetingsfunctie. De dorpscommissies, leerlingen uit het basisonderwijs, scholen, SIGT en Young 4 Ever hebben bijgedragen aan de ontwikkeling van het nieuwe plan.

Voorafgaand aan dit agendapunt zal er een korte presentatie worden gegeven.

Dit is gedaan, hier vindt u de presentatie, door Arie Stobbe: stedenbouwkundige van Speelplan B.V.

Onderwerpen van debat

- Over het overnemen van de speeltoestellen door de gemeente;
- Over spelen in de natuur/buitenruimte;
- Over mogelijke subsidies voor het opzetten en uitvoeren;
- Doelgroep voor de speeltoestellen (combinatie van 4 t/m 18 jaar, ouderen, mindervaliden);
- Het gebruik van natuurlijke materialen;
- Relatie tussen groenbeheerbeleidsplan en beleids- en beheerplan Spelen;
- Plan in relatie tot sportmogelijkheden die er al zijn (zoals sporthal, voetbalveld) en ten opzichte van sportverenigingen;
- Positieve woorden van Sigt;
- Aandacht voor het onderhoud (zoals gras: kort houden)
- Over de aansprakelijkheid: de eigenaar van de grond is aansprakelijk.

Toezeggingen:

- **De heer Albers (VVD Texel)**: Basisscholen krijgen budget voor het onderhoud van de speeltoestellen. Is daar ook nog naar gekeken en meegenomen in de kostenberekening?
  Wethouder van de Belt zal hier schriftelijk op terug komen.
- **Mevrouw Ter Borg (GroenLinks Texel)**: heeft drie vragen:
  1. Wat is de status van deze 'aandachtspunten ter verbetering'? Zijn dit vrijblijvende ideeën of is het de bedoeling dat ze worden uitgevoerd?
  2. Als dat laatste het geval is, onder welke kostenpost vallen ze dan in het overzicht van de geraamde kosten van het voorgestelde ambitieniveau: ambitie?
  3. Als het vrijblijvende ideeën zijn, wat moet er dan gebeuren om ze wel gerealiseerd te krijgen?

  Wethouder Hooijschuur komt hierop terug.
- **Mevrouw Van de Wetering (D66 Texel)** vraagt naar de evaluatie van het vorige speelplan 'Spelen op Texel'.
  Wethouder Hooijschuur zal de evaluatie, indien beschikbaar, met de raad delen.

VERVOLG: **BESPREEKSTUK** raadsvergadering 18 september 2024

6 Actualisatie archeologische beleidskaart

Archeologie West-Friesland heeft voor de gemeente Texel een geactualiseerde archeologische beleidskaart ontwikkeld. De oude beleidskaart werd in 2013 vastgesteld en is toe aan vervanging. De Omgevingswet vraagt om betere onderbouwing van archeologische waarden en verwachtingen. Op basis van nieuwe vondsten en inzichten en ander kaartmateriaal is nu een nauwkeurigere kaart vervaardigd. Delen van het oude land van Texel konden versoepeld worden, hier geldt nu veelal een vrijstelling van 1000m² in plaats van 100m². De dorpskernen zijn opnieuw begrensd, hierdoor is de nieuwe kaart preciezer. De bufferzone gaat van 50m naar een bufferzone passend bij het perceelniveau. Ook worden

cultuurhistorische elementen die raakvlakken hebben met de archeologie opnieuw beschermd – eerder waren deze elementen vrijgesteld van archeologisch onderzoek.

Onderwerpen van debat:
- Over mogelijkheid van een dynamisch document;
- Kaart in het geoportaal;
- Over mogelijke verstoringen bij de cultuurhistorische elementen.

Toezeggingen:
- **De heer Rutten (CDA Texel)** vraagt zich af de kaart een dynamisch document zou kunnen worden. In een tussentijd van meer dan 10 jaar kan je veel vondsten of nieuwe inzichten 'missen'. Is het gebruik van bijvoorbeeld drones nuttig? **Wethouder Van de Belt:** Als de kaart heel dynamisch wordt en eens in de zoveel tijd wordt bijgewerkt, is dat voor eigenaren van een stuk grond lastig om op te kunnen sturen. De wethouder zal nagaan of er en bepaalde dynamiek in de kaart mogelijk is.
- **De heer Lely (PvdA pro Texel)** vraagt naar de cultuurhistorische elementen die eerder waren vrijgesteld en archeologisch onderzoek, welke nu wel worden beschermd zoals dijken en fortificaties. Zijn er verstoringen uit het verleden bekend? **Wethouder van de Belt** meldt dat er wel 1 geval bekend is, maar komt hier schriftelijk op terug via de vragen die al eerdere door PvdA pro Texel hierover zijn gesteld.

VERVOLG: **HAMERSTUK** raadsvergadering 18 september 2024

7 Beheerplan onderhoud gemeentelijke gebouwen

In 2017 is de nota onderhoud gemeentelijke gebouwen vastgesteld. Hierin is bepaald dat vijfjaarlijks wordt geëvalueerd op de volgende onderwerpen: (1) het te sparen bedrag; (2) de stand van de voorziening en: (3) de uitgaven van de afgelopen vijf jaar. Dit beheerplan bevat deze evaluatie, en stelt de kaders vast voor de komende 5 jaar. In 2021 is de Transitievisie warmte Gemeente Texel vastgesteld door de raad. Hierin is de gemeentelijke doelstelling beschreven dat in 2035 alle gemeentelijke panden van het aardgas af zijn. Deze doelstelling is verwerkt in de onderhoudsplanning. Met gebouwen die allemaal minimaal een energielabel A hebben is deze doelstelling goed haalbaar. Op de natuurlijke vervangingsmomenten worden de CV ketels vervangen voor een warmtepomp.

Onderwerpen:
- Over Molenkoog en het gas verbruik;
- Over de sloop van de basisscholen en het budget wat wel of niet vrijvalt.

Toezegging:
Wethouder Hooijschuur geeft aan dat hij n.a.v. de vragen van **de heer Schuiringa (VVD Texel)** en **de heer Zegel (GroenLinks Texel)** over het budget dat is gereserveerd voor de (inmiddels gesloopte) basisscholen terug zal komen met een duidelijke toelichting over hoe de financiën in elkaar steken (valt er wel of niet nog extra budget vrij?).

VERVOLG: **HAMERSTUK** raadsvergadering 18 september 2024

8 Texel Robuust - Strategie en uitvoeringsagenda klimaatadaptatie Texel 2024-2028

Er is meer sprake van wateroverlast, hitte, droogte en overstromingen. Volgens de KNMI-scenario's (2023) en de Deltascenario's (2024) zal de zeespiegel, in het meest gunstige geval, alsnog met bijna een halve meter toenemen in 2100. Daarnaast wordt verwacht dat alle weersextremen alleen maar verder zullen toenemen. Deze gevolgen hebben impact op onze economie, gezondheid en veiligheid. Het is van groot belang dat Nederland zich aanpast aan deze veranderingen. Daarom is in het Deltaprogramma 2021 opgenomen dat Nederland in 2050 klimaatrobuust moet zijn

ingericht. Het Deltaplan Ruimtelijke adaptatie is een gezamenlijk plan van gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk om Nederland in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust te hebben ingericht. In deze uitvoeringsagenda worden de nationale en regionale ambities vertaald naar doeltreffende maatregelen waar lokaal invulling aan is gegeven om de gevolgen van 1) hevige neerslag, 2) langdurige droogte, 3) extreme hitte en de kans op 4) overstromingen te minimaliseren en de waterveiligheid op orde te houden.

Voorafgaand aan dit agendapunt zal er een korte toelichting worden gegeven door wethouder Kieft.

Onderwerpen van debat:
- Bestaande bouw en regels achteraf nog opleggen/verplichten;
- Wateroverlast in de dorpen;
- Grondwaterpeil en rol van de HHNK en Staatsbosbeheer (ten aanzien van wateroverlast);
- Relatie tot waterveiligheidsstrategie;
- Samenwerking op regionaal niveau met andere gemeenten;
- Over de uitvoerbaarheid van de agenda's;
- Over de zeespiegelstijging (verwijzend naar het krantenartikel van de Telegraaf)
- Consequenties van het afschaffen Nationaal programma landelijk gebied;
- Over de zoete toekomst en evaluatie ervan.

Toezeggingen:
- **De heer Schuiringa (VVD Texel):** vraagt naar de rol en verantwoordelijkheid van HHNK en Staatsbosbeheer t.a.v. het hoge grondwaterpeil in het buitengebied, voornamelijk in de duinen. Wie en hoe zal dit worden aangepakt?
  Wethouder Kieft komt hier op terug.
- N.a.v. van de vragen die zijn gesteld door **de heer Hercules (PvdA pro Texel)** en **mevrouw van de Wetering (D66 Texel)** over het wel of niet mogelijk zijn van het opleggen van regels bij bestaande bouw en in privé-tuinen t.a.v. klimaatadaptatie zal **wethouder Kieft** hier schriftelijk op terug komen.

VERVOLG: **BESPREEKSTUK** raadsvergadering 18 september 2024

9 Vergaderschema gemeenteraad 2025

De gemeenteraad beslist over zijn eigen vergaderschema. Dat wordt normaal opgesteld door de griffie, o.b.v. bestaande afspraken en in de Planningscommissie ('vroeger') of het Afstemmingsoverleg (nu) besproken. Nu vanuit verschillende raadsleden het idee is ingebracht om te kiezen voor een andere systematiek, namelijk '1 vaste raadsdag', wordt het Vergaderschema 2025 - de keuzes – ter bespreking voorgelegd aan de gemeenteraad. Essentie: door op de oude vergadervoet of 'naar 1 vaste raadsdag'.

Onderwerpen van gesprek:
- Voordelen combineren voor werk;
- (Positieve) invloed op de besluitvorming;
- Efficiëntere planningen voor griffie(r);
- Interesse voor inwoners om zich verkiesbaar te stellen;
- Over het combineren met werk.

VERVOLG: **BESPREEKSTUK** raadsvergadering 18 september 2024

10 Op verzoek van VVD Texel: Staatsbosbeheer begonnen met tellen bezoekers natuurgebieden

Onderwerpen van debat:
- De rol van de gemeente in deze evenals de rol van KADO Texel;

- Over campagnes van Staatsbosbeheer voor natuurgebieden en aantal bezoekers van de natuurgebieden;
- ‘Beleven als onderdeel van beschermen?’;
- Zelfstandige actie Staatsbosbeheer (geïnspireerd door onderzoek fietspaden door VVV Texel);
- Hersteltijd van natuur;
- Over de mogelijkheden om het sluiten van paden tegen te houden door de gemeente.

Toezeggingen:
Wethouder Kieft zegt toe dat dit onderwerp mee zal worden genomen in het periodieke overleg wat **wethouder Kieft** en **wethouder Hooijschuur** met Staatsbosbeheer binnenkort hebben. Hiervan zal een terugkoppeling vòòr de raadsvergadering van 18 september gegeven worden.

Resultaat: (nog) Geen vervolg richting raadsvergadering

11 **Texel in de Regio (Informatie vanuit het college over gemeenschappelijke regelingen zoals HVC, GGD en Omgevingsdienst)**
Portefeuillehouders kunnen op deze plaats de gemeenteraad informeren over wetenswaardigheden die zich hebben voorgedaan in organisaties waarmee de gemeente samenwerkt via verlengd bestuur, bijvoorbeeld.
Geen tekst?

12 **Informatie over Texelse onderwerpen vanuit burgemeester of college, zoals: Openbare Orde en veiligheid, het stikstofdossier.**
Geen tekst?

13 **Mondelinge beantwoording Rondvragen Commissie (voor zover niet reeds beantwoord)**Geen tekst?

14 **Sluiting vergadering raadscommissie**
Om 21.57 uur.

15 ****** korte schorsing *****

16.a **Opening raadsvergadering door burgemeester Mark Pol**

16.b **Voorstel om te vergaderen in beslotenheid t.b.v. bespreken agendapunt 'Strategische aankopen'**
Als de gemeenteraad met het voorstel akkoord gaat, sluiten op dat moment de deuren voor publiek.
Geen tekst?

16.c **Vaststelling verslagen besloten raadsvergaderingen**
Van: 19 juni 2024 en 10 juli 2024.
Geen tekst?

16.d **Bespreekstuk - Strategische aankopen**
Geen tekst?

16.e **Sluiting agendapunt waarop geheimhouding berust**
Geen tekst?

17 **Voortzetting openbare raadsvergadering, met alleen: Sluiting vergadering**
Om 22.55 uur.

1 Opening en mededelingen

Voorzitter raadscommissie
Goede avond allemaal bij deze eerste commissie na het reces. Ik hoop dat jullie de afgelopen weken fijne dagen hebben gehad. Ik heet de raad welkom. Ik heet de ambtenaren welkom. Het publiek op de tribune heet ik welkom. Natuurlijk ook de luisteraars van Radio Texel. We hebben niet zo'n lange agenda, maar wel een belangrijke agenda. Ik heb de opening gedaan. Dan kijk ik naar de mededelingen. Heeft iemand nog een mededeling? Ik ga even inventariseren.

Cees Hoogerheide
De heer Hoogerheide. Anderen nog mededelingen? Nee. De heer Hoogerheide, ga uw gang. -Dank u wel, voorzitter. Raadsleden krijg elke week van het VNG een blad. Een magazine. Elke week. Ik wil attenderen op pagina nummer 12. Dat is het blad van 30 augustus. Ik zou het op prijs stellen als alle raadsleden en commissieleden dit stuk echt serieus een keer tot zich willen nemen. Voelt iemand zich aangesproken, dan is het tijd om eens te rade te gaan waarom degene is aangesproken. Ik verzoek de griffie direct, dit via mail aan alle raads- en commissieleden toe te zenden. Ik heb het stukje bij me, griffie.

Voorzitter raadscommissie
U krijgt het direct aangereikt. Dank u, voorzitter.

Cees Hoogerheide
Ik hoor in mijn linkerhoek wat het onderwerp is, heer Hoogerheide. Kunt u dat misschien kort toelichten? Misschien ook voor de luisteraars. Ik kan het toelichten. Het is een stukje. Daar staat altijd boven: beste professor Thorbecke. Die meneer schrijft altijd hoe het functioneren van de raad eventueel goed of slecht gaat. Hij plaatst altijd

Voorzitter raadscommissie
een zeer kritische kanttekening. Ik denk dat het voor ons allemaal goed is als we dat lezen. -Dank u wel voor deze toelichting, de heer Hoogerheide. Geen mededelingen verder? Dan gaan we naar de rondvraag bij het publiek.

2 Vaststelling agenda

Voorzitter raadscommissie
Bij het publiek heeft altijd de mogelijkheid om een... Sorry. Vaststelling van de agenda. Ik ga te snel. Mij werd opgedragen om om half negen klaar te zijn, maar nu ga ik wel heel snel. Grapje, mevrouw Koot.

3 Rondvraag Publiek

Voorzitter raadscommissie
Dan ga ik naar de rondvraag publiek. Het publiek heeft altijd de mogelijkheid om een rondvraag te stellen, maar ik zie niemand opstaan. Dan gaan we naar de rondvraag van de commissie.

Edo Kooiman
Ik ga inventariseren. Ik zie de heer Hoogerheide, mevrouw Van de Werf en ik zie de heer Polderman. De heer Polderman. Ga uw gang. -Dank u, voorzitter. Wij hadden een tweetal vragen met betrekking tot de mooie zanddijk die we bij De Koog gaan plaatsen. Hoe dat proces nu loopt, of de vergunningen verleend zijn en of we de deadline in november nog gaan halen.

Voorzitter raadscommissie
Ons gevoel is dat er niet heel veel is gebeurd in de tussentijd. Zal ik eerst die vraag meteen

Cees Hooijschuur
al laten beantwoorden door de portefeuillehouder? De heer Hooijschuur. -Goede avond. Ik kan u meedelen dat de deadline gehaald gaat worden.

Voorzitter raadscommissie
Er wordt volop aan gewerkt en dat gaan we na de herfstvakantie uitvoeren.

Edo Kooiman
Zoals de afspraak is. -U had nog een vraag?

Cees Hooijschuur
Of alle vergunningen ondertussen verleend zijn. De heer Hooijschuur. -Zoals ik het de laatste keer begrepen heb, zijn bijna alle vergunningen binnen. Er zal misschien nog eentje zijn die nog onderweg is,

Voorzitter raadscommissie
maar ze zijn op tijd binnen om te beginnen.

Mariët van der Werf
Mevrouw Van der Werf. -Dank, voorzitter. Tijdens de laatste raadsvergadering op 10 juli is de ontwikkeling Haven Oudeschild, een slagvaardig en marktconform havenbedrijf, besproken en unaniem aangenomen. Onlangs heeft GroenLinks kritische vragen gesteld over de cruiseschepen die zo nu en dan voor de Texelse kust liggen. Volgens Texels Belang zouden deze cruiseschepen een potentiële inkomstenbron zijn voor onze noodlottige haven.

Voorzitter raadscommissie
Portefeuillehouder, in hoeverre past dit volgens u

Rikus Kieft
in onze havenvisie? -De heer Kieft. Voorzitter. Het is aan de kwartiermaker in samenspraak met de belanghebbenden bij de haven om te kijken welke inkomstenbronnen extra aangeboord kunnen worden. Eén van de gegevens die volgens mij door het CDA ook al is gevraagd is: wat levert het überhaupt op? Wat heeft onze lokale economie er aan? Ik ga ervan uit dat ze dat grondig uitzoeken.

Voorzitter raadscommissie
Als ze er niks aan hebben, kunnen ze natuurlijk beter wegblijven.

Cees Hoogerheide
Dat is het antwoord, mevrouw Van der Werf. De heer Hoogerheide. Dank u wel, voorzitter. Een aantal inwoners van ons eiland hebben een brief ontvangen van de GGD ten aanzien van de Coronaprik. De brief is wat onduidelijk. Er is niet precies aangegeven hoe, wat, waar en waarom. Is het college bereid om met GGD in gesprek te gaan om te kijken of die locatie op Texel zou kunnen

Remko van de Belt
en wanneer? -Ik denk de heer Van de Belt. Dat antwoord moet ik u schuldig blijven, voorzitter.

Voorzitter raadscommissie
Dat gaan we uitzoeken. -Ik kijk nog een keer rond. Anderen nog voor vragen in de rondvragen? Nee. Dan gaan we over naar punt 5

4 Rondvraag Commissieleden

Voorzitter raadscommissie
en dat is het raadsadvies Beleids- en Beheersplan Spelen. Het college adviseert de gemeenteraad

5 Raadsadvies Beleids- en Beheerplan Spelen

Voorzitter raadscommissie
een nieuw beleids- en beheerplan voor buitenspelen op Texel vast te stellen. Het huidige plan dateert uit 2017 en is verouderd. Het voorstel houdt in om voldoende financiële middelen en formatie beschikbaar te stellen om het huidige pakket aan speelvoorzieningen voor de komende jaren goed in stand houden. Het zogeheten ambitieniveau. Dit voldoet in grote lijnen aan de wensen van de Texelse jeugd en belanghebbenden. De dorpscommissies, leerlingen uit het basisonderwijs, scholen en ~ hebben ook bijgedragen aan de

ontwikkeling van het nieuwe plan. Voorafgaand aan dit agendapunt zit aan mijn linkerkant de heer Stobbe van het speelplan. Die zal een korte toelichting geven.

Remko van de Belt

De heer Van de Belt eerst? Ga uw gang, de heer Van de Belt. Dank u wel, voorzitter. U heeft het al prima gedaan. Ik zou de heer Stobbe nog even introduceren. Officieel valt het Beleids- en Beheerplan Spelen onder portefeuillehouder Hooijschuur. We hebben het samen opgepakt, aangezien het voornamelijk over jongeren en jeugd gaat. Wij zien het een beetje als een joint venture. Ik doe hierbij de aftrap door de heer Stobbe te introduceren. Hij heeft ons begeleid bij de totstandkoming van dit plan. Hij zal u meenemen in zijn bevindingen. Hoe ze dat hebben opgepakt. Wat hij tegen is gekomen op het eiland en tot welke conclusies zij zijn gekomen, waaruit het college en u een keuze kunt maken.

Gastspreker

Ga uw gang. Dank u wel. ~ om een korte toelichting te geven op het proces. Ik ga iets vertellen over de belangrijkste bevindingen van het onderzoek. Het advies en de ambitieniveaus worden kort even aangestipt. Wij zijn eind vorig jaar begonnen met een onderzoek naar spelen op Texel. Daarbij hebben we alle gemeentelijke speellocaties geïnventariseerd. Die hebben we beoordeeld op kwaliteit. Niet zozeer op veiligheid, maar echt op kwaliteit. Op speelwaarde, op doelgroep, op klimaatbestendigheid, op inclusiviteit voor inwoners met een handicap. Dat niet alleen. We hebben ook gekeken naar alle speelmogelijkheden in het algemeen, dus ook naar het spelen buiten de speelvoorzieningen. Het spelen op straat, spelen in het groen. Spelen op de vakantieparken, op plekken die door externe partijen zijn gerealiseerd. Schoolpleinen, natuurlijk. Het spelen in de breedste zin. Dat hebben we niet alleen gedaan. We hebben dat juist ook gedaan met de kinderen van Texel. Met alle scholen hebben we wandelingen georganiseerd in de verschillende dorpen. Om van de kinderen te horen, maar vooral te zien hoe zij gebruik maken van die openbare ruimte en van de speelruimte daarbinnen. Hoe zij opgroeien in hun dorp en wat zij van die speelruimte vinden. We hebben dat door alle verschillende dorpen gedaan. We zijn daarbij langs de speelplekken gegaan. Zoals je op de foto's ziet, zijn we vooral gaan kijken hoe ze zich gedragen buiten de speelplekken. Bij bushaltes, bij stoepranden en een autostraat waar ze gewoon vol overheen lopen. Wat heel erg opviel, is dat ze heel erg vrij zijn. Zeker in de kleinere dorpen zie je dat het één grote openbare speelruimte is voor de kinderen. Ze maken er veel gebruik van. Ze geven er zelf invulling aan en ze zijn er ook heel tevreden over. Dat is mooi om te zien. Daarnaast hebben we ook gesproken met SIGT. Dat is een belangenorganisatie voor inwoners met een handicap. Dit om specifiek te praten over het thema inclusiviteit op speelplekken. We hebben met de dorpscommissies nog een avond georganiseerd om vanuit de dorpen zelf, op dat niveau, input te verzamelen over wat er speelt in de verschillende kernen. We hebben de informatie gebundeld in een onderzoeksrapport en op het kaartmateriaal. Per dorp is een kaart gemaakt van de speelvoorzieningen en van barrières. We zijn heel tevreden. Met wij bedoel ik echt de kinderen die meegedaan hebben in het onderzoek. Dat is voor ons altijd het belangrijkste waardeoordeel. Er is bijvoorbeeld een goede spreiding. Speelplekken liggen op de goede plekken. Er zijn weinig plekken waar echt een tekort is aan speelvoorzieningen. Er is ook goed gekeken naar de verschillende doelgroepen. Het is niet altijd alleen maar voor de jonge kinderen, maar soms ook voor de wat oudere kinderen. Dat is ook goed verdeeld. Het is schoon, heel en veilig. De voorzieningen zijn verouderd, maar wel nog in goede staat. Hulde voor het beheer wat is uitgevoerd in de afgelopen jaren. Er is veel extern aanbod op Texel bij vakantieparken en vanuit Natuurmonumenten. Dat is heel erg complementair aan het aanbod van de gemeente. Er is wel eens gevraagd of het qua speelplekken van de gemeente niet wat uitgebreide kon, maar als je het aan de kinderen vraagt, dan weten ze heel goed dat soort plekken te vinden als ze die zoeken. En daar is ook een prima wisselwerking tussen. Zoals ik al zei, zijn kinderen heel erg tevreden. Ze weten goed de weg te vinden. Ze kennen alle speelplekken. De plekken zijn ook toegankelijk. SIGT heeft hun tevredenheid uitgesproken over het feit dat ze daar weinig opmerkingen over kregen. Het afgelopen jaar is daar ook wel in geïnvesteerd. Een belangrijk punt is het belang van de schoolpleinen. Met name in de kleinere kernen, buiten Den Burg. Dat schoolplein speelt een belangrijke rol in het in het buitenspelen van de kinderen. Dat is waar het gros van het buitenspel plaatsvindt. Het is dan ook belangrijk om die in goede staat te houden. Daarin staan heel veel toestellen die de komende jaren in aanmerking komen voor vervanging. Toestellen die deels nog niet van de gemeente zijn. Deels is dat nu nog van de scholen zelf. Dat is één van de aanbevelingen die gedaan wordt. Om dat wat meer te versterken. Om die schoolpleinen wat meer bij de gemeente te trekken, zodat je die goede basis die er is verder kunt uitbreiden en kunt versterken. Vanuit de basis is het belangrijk om de variatie wel iets te vergroten. Je ziet hier en daar wat veel van dezelfde soort toestellen. Dat kan ook prima. Het is belangrijk om die buurtplekken een stuk te versterken en ook om de samenwerking te versterken met de organisaties die relevant zijn voor de speelruimte. Dat er op het moment dat bijvoorbeeld een grote buurtplek wordt aangepakt, niet alleen met

kinderen, met de toestelleverancier of met een ontwerper wordt geschakeld, maar juist ook met een organisatie als SIGT. Om eens te kijken of zij nog input hebben voor de inrichting van deze plek. Dat als er een jongerenplek wordt ingericht, ook juist met Young Forever of met de jongeren zelf wordt geschakeld, om te kijken wat we aan zo'n locatie extra kunnen toevoegen. Vanuit het onderzoek en vanuit de bevindingen zijn drie ambitieniveaus naar voren gekomen. Alle zijn afwijkend van de huidige werkwijze. Het basisniveau komt daar het meest bij in de buurt. Waarin de huidige plekken gewoon behouden blijven. Waarbij twee voormalige schoolpleinen in Den Burg behouden blijven. Nu staan ze allemaal nominatie om te verdwijnen, maar vanuit onderzoek blijkt dat het belangrijk is om die twee voormalige schoolpleinen in stand te houden en om die samenwerking te versterken. Voor dat basisniveau is een budget nodig van €145.000,- per jaar, plus een volledige fte vanuit beheer. Ik denk dat het goed is om aan te geven dat dat nu een half fte is. Dat betekent een verdubbeling van de fte ruimte die nodig is om de basis goed op orde te houden in de komende jaren. Vanuit het basisniveau zijn er twee ambitieniveaus opgenomen in het plan. Ambitieniveau 1 is de gerichte verbetering op plek niveau. Op een aantal locaties wordt gericht geïnvesteerd om die te verbeteren. Bij de schoolpleinen wordt een groter aandeel van de toestellen op de schoolpleinen in feite overgenomen door de gemeente en in beheer genomen door de gemeente. Nu is een groot deel van de scholen zelf. Je ziet nu dat het uitdagingen oplevert op het moment dat dat vervangen moet worden. Ik denk dat het goed is om dat over te nemen als gemeente. Dan heb je nog ambitieniveau plus. Dat is het tweede ambitieniveau. Daar wordt het volledige schoolplein overgenomen in het beheer van de gemeente. Daarnaast wordt er extra ingezet op vergroening op plek niveau. Je ziet dat vervolgens wel in de budgetten en de benodigde fte terugkomen. Ambitieniveau 1 is €175.000,- per jaar en anderhalf fte. Ambitieniveau plus is €109.000,- per jaar en 1,7 fte. Dat was mijn verhaal. Dank dat ik dat mocht toelichten vanuit het onderzoek. Het was een plezier om dit onderzoek op Texel uit te voeren. Ik kende Texel al heel goed, maar vanuit deze hoek

Remko van de Belt

heeft het me nog heel veel extra inzichten gegeven. Dat was heel fijn. -Dank voor de toelichting.

Voorzitter raadscommissie

Dan denk ik dat wij voort kunnen naar de bespreking van het stuk, voorzitter. -We gaan naar de bespreking van het stuk. We beginnen met de vragenronde. Ik kan me voorstellen dat er aan de heer Stobbe nog wat vragen zijn. Ik wil u wel waarschuwen dat dat geen politieke vragen moeten zijn. Niet over de ambitieniveaus en dat soort dingen. Als u een technische vraag heeft aan de heer Stobbe, dan kunt u die stellen. Ik zag mevrouw Koot aan de heer Stobbe. Zijn er nog andere vragen aan de heer Stobbe? De heer Polderman, de heer Albers en mevrouw Ter Borg.

Veronne Koot

Dan begin ik bij mevrouw Koot. -Dank u wel, voorzitter. Ik had een vraag aan het adviesbureau. Ik neem aan dat jullie ook elders in den lande ervaringen hebben met adviezen over speeltoestellen ook op schoolpleinen. Mijn vraag is: is het in den lande gebruikelijk dat de speeltoestellen door de gemeente overgenomen en betaald worden?

Voorzitter raadscommissie

Of blijft dat meestal van de scholen?

Gastspreker

De heer Stobbe. -Dank voor de vraag. Een goede vraag. Je ziet in den lande dat het wanneer kinderen dagelijks gebruik maken van een schoolplein en dit dus onderdeel is van de openbare speelruimte, heel gebruikelijk is dat de gemeente de toestellen in beheer neemt. Ze kunnen dan namelijk zorg dragen voor de veiligheid en voor de kwaliteit van die toestellen. Het is dan ook echt openbare ruimte. Dat is dan heel gebruikelijk. Op Texel zie je dat alle schoolpleinen heel erg onderdeel uitmaken van de openbare speelruimte.

Edo Kooiman

Dank u wel, meneer Stobbe. Het microfoontje mag weer uit. Dan ga ik naar de heer Polderman. -Dank u, voorzitter. Ik had een vraagje met betrekking tot de natuurorganisaties. Nu heb je bijvoorbeeld bij 't Turfveld, bij Paal 15 de beweegroute daardoorheen. Vroeger was dat een heel groot gebied waar heel veel buiten gespeeld kon worden in de natuur zelf. Staatsbosbeheer dat zwaar verkleind. Daar is zelfs prikkeldraad opgehangen. Heeft u onderzocht wat voor effect

Voorzitter raadscommissie

dat heeft op het buitenspelen van de jeugd? Of heeft u alleen maar gekeken naar de speeltoestellen zelf die erin staan? -De heer Stobbe. Dank voor de vraag. Een interessante vraag. 't Turfveld zelf is niet met de

kinderen ter sprake gekomen. Het is wel meegenomen tijdens het onderzoek, maar niet zo zeer wat het effect van die verkleining is geweest.

Joost Albers

De heer Albers. -Dank u wel, voorzitter. Twee korte vragen, waarvan de eerste direct richting de heer Stobbe. Is er ook een inventarisatie gemaakt over de eventuele subsidiemogelijkheden die er zijn? Ik kan me niet voorstellen dat die er voor dit soort zaken niet zijn. Dat is de eerste vraag. De tweede vraag. Basisscholen krijgen natuurlijk budget voor het onderhoud van de toestellen. Is daar ook nog naar gekeken? Of is dat gewoon meegenomen

Voorzitter raadscommissie

in de kostenberekening die voor de gemeente overblijft? Dank u wel. -Ik denk dat het tweede

Gastspreker

misschien voor de wethouder is. Dat is een twijfelgeval. De eerste is voor de heer Stobbe. -Ik was heel erg geprikkeld door de tweede vraag. De subsidie vraag. Ik denk dat ik het goed moet zeggen. Op het moment dat de uitvoering start, dan wordt er over het algemeen gekeken naar de mogelijkheid om subsidies te koppelen aan de uitvoering. In de praktijk zie je dat in de uitvoering door een gemeente niet zo snel wordt gekeken naar die subsidieverstrekkers. Je hebt niet alleen te maken met de initiële investering, maar ook met een stuk onderhoud. Met name dat stuk onderhoud moet goed gedekt worden vanuit de gemeente. Mijn ervaring in andere gemeenten is dat die combinatie niet zo snel wordt gemaakt. Hooguit om hem op te plussen. Bij Johan Cruyff Court bijvoorbeeld, of bij echt grote voorzieningen wordt gekeken naar samenwerking met subsidies en organisaties.

Voorzitter raadscommissie

Niet zozeer voor de reguliere gemeentelijke plekken. Mevrouw Ter Borg en straks mevrouw Van de Wetering. Dank u, voorzitter. Ik heb een vraag aan de wethouder. Dan mag u straks. Ik wil nu de eerste ronde

Astrid van de Wetering

voor de heer Stobbe. Mevrouw Van de Wetering. Naar aanleiding van de beantwoording van de subsidie. Dat er weinig gebruik van gemaakt wordt. Jullie zijn in samenwerking met SIGT bezig. Ik kan me voorstellen dat er speeltoestellen zijn

Gastspreker

die juist speciaal zijn aangepast voor die groep. Zijn daar wel subsidiemogelijkheden voor? Ja. Vanuit het SamenSpeelNetwerk bijvoorbeeld is dat is dat er wel. Dan moet ik wel zeggen dat dat ook weer alleen initieel voor de aanleg is. Niet zozeer structureel voor het onderhoud van de toestellen. Het wordt vaak gebruikt als een plus. Niet zozeer om echt toestellen aan te schaffen voor kinderen met een handicap, maar meer om een plek te verbeteren. Om bijvoorbeeld de bereikbaarheid van een plek te verbeteren. Dat staat er net een beetje los van, maar dat die samenwerking is er zeker.

Mariët van der Werf

Anderen nog vragen aan de heer Stobbe? Mevrouw Van der Werf. Dank u, voorzitter. Bij een ambitieniveau 2 wordt gezegd: deels speeltoestellen overnemen.

Gastspreker

Wat maakt de beslissing welke toestellen wel en welke toestellen niet worden overgenomen? Dat is een hele goede vraag. We hebben daar nu een voorstel voor gedaan in het uitvoeringsprogramma. Daar we hebben we gekeken naar de druk die er nu op de schoolpleinen staat. Welke toestellen voor het eerst in aanmerking komen. Daarin hebben we een verdeling gemaakt per schoolplein. Zodat daar elk schoolplein ongeveer evenwichtig van profiteert. We hebben gekeken naar welke toestellen de komende jaren in aanmerking komen voor vervanging. Daar hebben we gekeken welke dan zouden overgaan naar de gemeente. Welke zijn heel erg belangrijk? Zodat de belangrijkste toestellen in ieder geval worden overgenomen. Dan heb je secundair nog een deel van toestellen waarvan we zeggen: het zou mooi zijn om dat er ook nog bij te nemen. Dat hebben we dan in dat het laatste ambitieniveau opgenomen.

Joost Albers

Voldoende zo? Dan begin ik met de vraag van de heer Albers. Kunt u het nog een keer herhalen voor de portefeuillehouder? Zeker, voorzitter. Ik ben net klaar met mijn koekje, dus dat komt goed uit. Ik vroeg me af wat er wordt gedaan met het budget van de scholen dat zij krijgen voor het onderhoud en de afschrijving voor de speeltoestellen. Dat is inderdaad een vraag voor de wethouder. Daarop aansluitend als ik mag: ik denk dat

dat subsidie onderwerp wel iets is om uit te zoeken, omdat dat nu nog wat onduidelijk blijft. Ik denk dat dat wel waarde kan hebben. Dank u

Voorzitter raadscommissie
wel. -Over de subsidie

Remko van de Belt
scholen, de heer Van de Belt? Ik kan me ook voorstellen dat u daar later op terugkomt. -De scholen en de financiering daarvan is een vrij ingewikkelde die ik niet hier zo één, twee, drie

Anneke ter Borg
zelf kan beantwoorden. Daar komen we op terug. Mevrouw Ter Borg. -Dank u, voorzitter. Over het deels of geheel overnemen van het onderhoud van de speeltoestellen. Is daarover overleg geweest met Kopwerk? Wat vinden zij van de versterking van de gemeentelijke invloed

Voorzitter raadscommissie
op de speelplekken op het schoolplein? -Meneer Van de Belt.

Cees Hooijschuur
Meneer Hooijschuur. -Mevrouw Ter Borg. Als men op de scholen al die apparaten heeft gekeurd, ga ik ervan uit dat er wel een overleg is gepleegd met Kopwerk. We hebben alle scholen van Kopwerk bekeken en bezocht. We gaan

Voorzitter raadscommissie
ervan uit dat Kopwerk wel meewerkt in dit geheel. De heer Rutten.

Niels Rutten
Dank u, voorzitter. We hebben een paar vragen. Allereerste lezen we in het advies dat de doelgroep is uitgebreid van vier tot met twaalf, met de groep twaalf tot achttien. We vragen ons af hoe het college dat ziet om die groepen te combineren. Als de wat oudere jeugd gaat rondhangen op de plek waar de jongere kinderen spelen. Hoe ziet u dat voor zich? Ziet u daar ook nog een rol voor bijvoorbeeld de buurtcoach rondom die speelplekken? We hebben bij de voetbalvereniging bijvoorbeeld gezien dat er vernielingen zijn. Er zijn hakenkruizen geschilderd. Je hebt het vandalisme. Hoe ziet u dat bij de speelplaatsen en de uitbreiding van de speelplaatsen? Als u de doelgroep uitbreidt, vroegen wij ons af waarom u ervoor koos om de oudere Texelaars niet mee te nemen. Er zijn ook toestellen die de oudere medemens kan gebruiken om aan hun conditie te werken. Misschien naar het voorbeeld van de trimbaan. Wij zien daar wel een mooie combi in voor opa en oma die met de kleinkinderen naar de speeltuin gaan. We willen graag daar de beweegredenen van het college hoor. Dan overkoepelend hiervoor: wat is nu echt het doel van het voorstel dat u nu doet? Wat willen we hiermee bereiken? Waarom past de gekozen variant daar het beste bi

Voorzitter raadscommissie
en niet de iets soberder of de iets luxere? Dat zijn vier vragen. Ik durf geen wethouder meer aan te wijzen,

Remko van de Belt
dus u verdeelt het zelf maar. De heer Van de Belt, u gaat van stag. Ik begrijp uw verwarring, voorzitter. Die heb ik inmiddels ook. De vraag begon over jeugd en jongeren. Ik denk dat die wel bij mij past. Het startpunt is natuurlijk geweest dat we een speelpark met speelterreinen hebben. Daar wilden we een analyse op hebben over hoe we daar de komende jaren mee voort gaan. Hebben we daar voldoende fte voor? Hoe zien ze eruit? Liggen ze kwalitatief nog op orde? Dat is de opdracht geweest die het college heeft uitgezet. Daar kwam de opdracht vanuit de coalitie bij, om ook te kijken naar speelterreinen voor wat oudere jeugd. Die hangplekken waren toch wat uit het zicht. De wat oudere jongeren zijn niet meer zo geïnteresseerd in wipkippen. Waar kunnen die 's avonds op straat terecht zonder dat ze zich gaan vervelen op de verkeerde plekken? Dat leek ons een logische gedachte. Dat zie je natuurlijk ook veel in het land. U vraagt of dat niet tot problemen leidt. Dat zou kunnen, maar ik zou vooral denken in kansen. De jongere jeugd gaat misschien om zes uur al naar binnen en de oudere jeugd komt daarna pas uit hun holen gekropen, zoals we dat kennen. Dat kan elkaar ook fantastisch aanvullen. Natuurlijk gebeurt er wel eens wat rondom toestellen en plekken waar jongeren zich ophouden en waar we allemaal niet zo tevreden over zijn. U haalt een voorbeeld aan op een overigens afgesloten voetbalvereniging terrein. Dat lijkt me buiten de orde van dit voorstel liggen. Het gaat natuurlijk wel een klein beetje over toezicht. Ga eens naar de overkant. Ik denk dat wij het hier op Texel de enorm goed voor elkaar hebben qua gebrek aan vernielingen. Dat wij heel veel respectvolle jeugd hebben, die het hartstikke goed met elkaar doet en niet zomaar de dingen hier loopt te bekladden en te vernielen. Wij horen

daar niet veel klachten over dat dat helemaal uit de hand loopt op Texel. Daar zou ik de focus in dit geval zeker niet op willen leggen. Sterker nog, volgens mij doen ze het allemaal prima samen. Het uiteindelijke doel van het voorstel is natuurlijk: de analyse. Welk niveau hebben we? Kunnen we het vasthouden met gebruik van de fte's die we nu hebben? In het voorstel constateren we dat de schoolpleinen een belangrijke plek zijn. We zien dat die schoolpleinen met name in de buitendorpen, maar ook wel deels in De Burg een belangrijke plek vervullen. Als wij die bij de scholen laten, voldoen we dan nog steeds aan het basisniveau waar we uiteindelijk op willen uitkomen? Daar zijn afwegingen te maken. Dat is het voorstel wat hier voorligt.

Anneke ter Borg

Mevrouw Ter Borg. U had er nog een paar. Excuses. Vuurt u ze maar allemaal af. -U hoeft geen excuses te maken. Ik had ze zelf er gewoon achteraan moeten doen. Improviseren is nog niet mijn sterkste talent in deze zaal. Dank u, voorzitter. Als GroenLinks spreken we onze waardering uit voor het gepresenteerde Beleids- en beheerplan Buitenspelen op Texel. De huidige situatie van de speel- en beweegplekken is goed in kaart gebracht. De doelgroep is uitgebreid. Daar ben ik erg blij om, want ik heb er al een keer eerder op gezinspeeld. Dat beslaat nu de leeftijd vier- tot met achttienjarigen. De belanghebbenden hebben bijgedragen bij de totstandkoming van het plan en er zijn aandachtspunten ter verbetering opgesteld. Bijvoorbeeld dat er op sommige speelplekken meer vergroening zou moeten plaatsvinden. Dat is ook een ambitie van het groenbeheerplan en daar kijken we met vertrouwen naar uit. Over de andere aandachtspunten ter verbetering hebben we nog wat vragen. Die aandachtspunten ter verbetering waren: het aanbod natuurlijk materiaal kan beter of kan uitgebreid worden. De diversiteit van speeltoestellen kan beter, ook voor de twaalf- tot achttienjarigen. De sociale ontmoetingsfunctie van speelplekken kan verbeterd worden door de plaatsing van bankjes. De laatste was: betrek belanghebbenden bij de vernieuwingen van de speelplekken. Die kwamen net ook al ter sprake. Onze vragen: wat is de status van deze aandachtspunten ter verbetering? Zijn dit vrijblijvende ideeën, of is het de bedoeling dat ze worden uitgewerkt? Als dat laatste het geval is, komt mijn tweede vraag: onder welke kostenpost vallen ze dan in het overzicht van de geraamde kosten van de voorgestelde uitvoeringsvariant ambitieniveau? Als het vrijblijvende ideeën zijn, wat moet er dan gebeuren om ze wel te realiseren? Tot slot heb ik nog een opmerking. Dat sluit aan op de technische vragen die GroenLinks heeft gesteld. Die zijn beantwoord, maar daar komt nog een vervolgvraag over. Dat gaat buiten mij om,

Voorzitter raadscommissie

maar ik ben even de boodschapper in deze. Dank u wel. Dank u wel, mevrouw Ter Borg. Heeft u het inhoudelijke deel

Anneke ter Borg

ook al gedaan? De inleiding was zo lang. U had veel waardering. -Ik kon het niet laten.

Voorzitter raadscommissie

Dat sla ik in de tweede ronde over. -U mag altijd, hoor.

Anneke ter Borg

Ik vroeg me af of u al aan de inhoudelijke bespreking was begonnen.

Voorzitter raadscommissie

Dat was niet de bedoeling. Ik moet straks condoleren, dus ik denk:

Cees Hooijschuur

ik schiet even op. -Ik kijk naar de rechterkant. De heer Hooijschuur, ga uw gang. -Ik kan er wel antwoord op geven. Natuurlijk kijken we naar natuurlijke materialen die we gebruiken voor de speeltoestellen. De heer Koopmans is hier aanwezig. Die kan het ook uitleggen. We houden daar zeker rekening mee. Er wordt ook gekeken naar de betere speeltoestellen. We hebben echt wel een keuze gemaakt in dat de spullen die er staan een beetje hufterproof zijn. Ik ga ervan uit dat we niet iets hebben wat we elke week moeten repareren, want dan hebben we extra werk. Een bankje of een zitplaats. Volgens mij hebben we ook in het buitengebied allemaal bankjes en picknicktafels staan. Ik ga ervan uit dat we, als er een bankje nodig zou kunnen zijn, daarnaar gaan kijken om het eventueel neer te zetten. De laatste vraag had ik niet opgeschreven. Het groener maken van de speelplaatsen wordt straks ook meegenomen in het beleidsplan. Er wordt nu ook al rekening mee gehouden

Voorzitter raadscommissie

dat het een groen beleidsplan beheerterrein is,

Anneke ter Borg

waar we die dingen neerzetten. -U had nog een vervolgvraag. Ja. Als het vrijblijvende ideeën zijn. U zegt: we zijn ermee bezig. We willen dat doen. Eén van de aandachtspunten was ook het verbeteren van diversiteit, ook voor de twaalf- tot achttienjarigen. Daar versta ik toch wat meer onder dan het goed vervangen van de huidige speeltoestellen. Voor de rest wil ik graag weten in welke kostenpost dat is verwerkt. Dat herken ik zo niet. Er staat wel een kostenpost op voor verbeteringsvoorstellen, maar daar staat €5.000,- bij. Ik neem aan dat die €5.000,- euro niet bedoeld is om verbeteringen aan te brengen.

Cees Hooijschuur

Als je een dragline laat komen, ben je het al kwijt. Denk ik.

Voorzitter raadscommissie

De heer Hooijschuur. -Ik ga dat voor u uitzoeken en dan geef ik daar een antwoord op. -Ik ga even een rondje doen. Mevrouw Van de Wetering, mevrouw Koot.

Astrid van de Wetering

Dan beginnen we daarmee. Mevrouw Van de Wetering. Dank u, voorzitter. Eerst heel even terug naar de heer Van de Belt. Hij zei net nog: dit zijn de zaken die we moeten doen om op het basisniveau uit te komen. Heb ik dat goed verstaan?

Voorzitter raadscommissie

Of bedoelt u gewoon ambitieniveau? Daar gaan we toch voor? De heer Van de Belt. -Het is een beetje verwarrend in het stuk. Er zijn drie ambitieniveaus waarvan het eerste ambitieniveau

Astrid van de Wetering

'basisniveau' heet. Het tweede ambitieniveau heet 'ambitieniveau' en dan heb je een 'ambitieniveau plus'. Ik ga ervan uit dat we voor het ambitieniveau gaan. Dat is het voorstel. -Het voorstel van het college naan u is om te gaan voor het ambitieniveau. In eerste instantie is natuurlijk de vraag van: we hebben een bepaald niveau. Wat moeten we op zijn minst doen om op dit niveau te blijven? Dat is basisniveau. Ik ga verder. Ik wilde die in ieder geval even uit de weg hebben, wethouder. Dat begrijpt u. D66 heeft bij het vorige plan wat voorlag over de speeltoestellen zich druk gemaakt om wat meer budget. Er zijn toen een heleboel toestellen verwijderd, omdat die op dat moment niet meer aan de eisen zouden voldoen. Er zouden natuurlijke speeltoestellen terugkomen. Wat ik in dit hele prachtige nieuwe plan mis, is de evaluatie van wat we met het vorige plan hebben gedaan. Dat is een kleine vraag aan de wethouder. Kan ik nog enigszins wat inzicht krijgen in wat er gebeurd is voor dat budget? Zodat ik kan kijken naar wat ik dan meer kan verwachten voor dit budget? Dan nog een ander ding. Er staat in het plan dat als het ambitieniveau plus gebruiken, er een gerichte verbetering door aanplant van bomen in samenwerking met het beleidsdomein groen verwacht kan worden. Er zit hier wel een stuk budget in verwerkt. Dat is 29.000 meer als we van ambitieniveau naar ambitieniveau plus gaan. Hoe moet ik dat financieel zien? Gaat dat dan van het groenbeleidsplan af en komt dat hierbij? Of wordt het een plus voor het groenbeleidsplan? Hoe moet ik die zien? Verder geeft u aan dat we het belang van schoolpleinen echt in het vizier moeten houden. Toch geeft u aan dat we voor ambitieniveau kunnen gaan, terwijl we dan maar het hoofdzakelijke gedeelte van de best belangrijke toestellen van de schoolpleinen overnemen. De andere niet, want die zitten in die plus. Dat vind ik een beetje tegenstrijdig. Als ik hoor dat die schoolpleinen zo belangrijk zijn voor onze jeugd en dat we dan toch maar uitgaan van de helft. Ik doe even de aanname dat het maar de helft is.

Voorzitter raadscommissie

Dat kan misschien iets meer zijn. Kunt u me daar wat meer uitleg over geven, waarom die keuze gemaakt is door het college?

Cees Hooijschuur

Eén van de collegeleden. -Dank u voor de vragen. De evaluatie van het vorige plan. Ik zal aanvragen of we dat boven tafel kunnen krijgen. Gaat het geld af van het groenbeleidsplan? Nee. Dit is een voorstel van de speeltoestellen. Die hebben hun eigen budget, dus dat gaan we niet van het andere afhalen. Dat staat los van elkaar. Waarom hebben wij optie twee genomen en niet optie plus? U bent er vrij in om te zeggen dat u voor optie plus kiest. We gaan meer geld uitgeven. Wij hebben de keuze gemaakt om ambitieniveau optie twee uit te voeren. Om het ook te kunnen onderhouden. Bij te houden met de mensen die we hebben. Gezien het niveau wat er nu op de scholen staat, is onze keuze voor optie twee. Dat is vrijblijvend. U als raad kunt

zeggen dat u optie drie wilt. Daar bent u voor. Onze keuze was optie twee. Zo kunnen wij het bijhouden en uitvoeren

Voorzitter raadscommissie

op alle speeltoestellen die we op dit moment hebben.

Astrid van de Wetering

U wilde nog meer verduidelijking. Wel wat korter dan, mevrouw Van de Wetering. -Ik denk dat u mijn vraag over dat groen niet heeft begrepen. Hier in dit plan wordt een bedrag bij ambitie niveau plus gereserveerd voor extra groen. Er staat in het lijstje wat er dan extra bij komt. Daar zit dus ook een financieel plaatje aan vast. Ik kom daar nog wel schriftelijk even op terug. En mijn tweede vraag heeft u denk ik op dezelfde manier verkeerd begrepen. Het belang van de schoolpleinen wordt steeds aangegeven. Toch heeft u de keuze gemaakt om de helft te doen.

Veronne Koot

Daar kom ik ook later wel op terug. -Mevrouw Koot. Dank wel, voorzitter. Wat ontzettend fijn om te horen dat de conclusie is dat het heel goed uitgepakt heeft, zoals we het de afgelopen jaren hebben gedaan. Dat het adviesbureau constateert dat we het best wel goed voor elkaar hebben. Desalniettemin willen we vooruit. Bij dit plan vallen twee dingen op. Er zijn twee grote beleidswijzigingen. Daar heb ik een vraag over. De eerste is de uitbreiding van de doelgroep. Dat valt onder punt 4. De doelgroep is uitgebreid. De voorzieningen gaan naar vier- tot en met achttienjarigen, met meer accent op sport en bewegen. Daar zit mijn vraag. Texel heeft de afgelopen jaren enorm geïnvesteerd in haar sportmogelijkheden. Ik noem een nieuwe sporthal XL. Ik noem een voetbalveld met een prachtige

Voorzitter raadscommissie

kunstgrasmat. -Mevrouw Koot heeft een vraag. Kunt u wat korter zijn en de vraag stellen? Oké. Er is heel veel geld geïnvesteerd in uitstekende sportfaciliteiten. Nu vraagt u geld om het accent te leggen op sport en bewegen. Kunt u mij uitleggen waarom u geld wil hebben voor voorzieningen met accent op sport en bewegen, als we als gemeente al zoveel investeren in hele goede sportvoorzieningen? Waarom doet u dit? De tweede vraag die daarbij hoort, is: maakt u op deze manier niet een concurrent voor de sportverenigingen? Dat is de eerste beleidswijziging die er gaat plaatsvinden. Het tweede is het voorstel om de kosten voor beheer en vervanging van de speelvoorzieningen op de schoolpleinen bij de gemeente op zich te nemen. De grootste gebruiker van de speelvoorzieningen is de school zelf. Mijn vraag is: is er niet een middenweg mogelijk, waarbij de scholen eindverantwoordelijk blijven voor de speelvoorzieningen op hun schoolplein? Waarin niet meteen heel rigoureus alles op kosten van de gemeente gaat gebeuren? Nogmaals, een positieve insteek,

Remko van de Belt

maar graag antwoord op deze twee vragen. -De heer Van de Belt. Dank u wel voorzitter. Laat ik eerst met de sportvraag beginnen. Ik denk dat wij onszelf als gemeente gelukkig mogen prijzen dat wij een gemeente zijn die bovengemiddeld investeren in sportvoorzieningen voor zijn inwoners. Dat zijn binnensportvoorzieningen. Dat zijn buitensportvoorzieningen. Dat zijn ook sport- en speelaanleidingen in de openbare ruimte. Dat is toch wel een verschil met een sporthal of een voetbalveld, waar toch wel wat meer een afgesloten tendens zit. Dit gaat vooral om wat jonge mensen buiten doen. Die gaan niet meer op een wipkip zitten. Die hangen ook niet meer aan het klimrek. Als je vanaf twaalf bent, dan wil je misschien wel iets meer bewegen. Dat is ook onderdeel van de beleidsdoelstellingen. Laat jongeren zoveel mogelijk bewegen. Het is geen concurrent op de sportverenigingen, het is een aanvulling daarop. U zegt: de grootste gebruiker van de speelterreinen van de scholen is de school. Ik denk dat u daar een denkfout maakt. Excuus voor dat ik dat zo uitdruk. De grootste gebruiker van de speelterreinen zijn natuurlijk gewoon de jongeren en de kinderen zelf. Die gebruiken de speeltoestellen. Dat is ook het uitgangspunt van wat hier voorligt. De schoolterreinen fungeren als openbare ruimte. Die worden ook zo gebruikt. Daar hebben we ook tot nu toe afspraken met de scholen voor, dat we dat ook zo doen. Dan wordt het in de ogen van het college ook tijd dat wij verantwoordelijkheid nemen voor de speeltoestellen op die schoolterreinen. U vraagt of we dan alles overnemen. Dat is nou net het voorstel van het college. Daar zit nog een verdeling in. Ambitieniveau plus zou betekenen dat we het hele schoolplein en alles wat daar staat overnemen. Het ambitieniveau waar het college als voorstel voor u ligt, zegt: kijk naar wat de belangrijkste speeltoestellen zijn en welke het eerst vervangen moeten worden. Wat zijn de toestellen die er echt toe doen? Die een aanvulling zijn voor dat dorp en voor de doelgroep? Neem die over en zorg ervoor

Voorzitter raadscommissie

dat je die de komende jaren in goed beheer hebt.

Joost Albers

We zitten nog steeds in de vraagronde. De heer Albers. Dank u wel, voorzitter. Even reagerend op de vragen van mevrouw Koot en het verhaal van de wethouder. Een gedeelte van de speeltoestellen op de schoolpleinen overnemen, dat snap ik. Ik weet ook uit eigen ervaring hoe belangrijk een schoolplein is. Alleen wat in mijn achterover blijft zingen: is er een risico als het gaat over aansprakelijkheid bij ongevallen? Ik weet dat dat op scholen een heikel punt is. Daarom loopt er een juf of meester in het speelkwartier buiten, zodat de school gedekt is. Ik vraag me gewoon even hardop denkend af: wanneer de gemeente een gedeelte of alle toestellen van het schoolplein overneemt, verandert er dan ook iets in de juridische aansprakelijkheid van ofwel de gemeente ofwel de scholen? Misschien een hele lastige vraag,

Cees Hooijschuur

maar ik vind hem toch belangrijk. -Dat kan ik me voorstellen. Ik kan me ook voorstellen dat die vraag niet in één keer beantwoord kan worden. Ik geef toch de heer Hooijschuur nog even de gelegenheid. Dat is een goeie, heer Albers. Onder schooltijd is de school aansprakelijk, maar daarna is het natuurlijk een openbare speelplaats. Ik weet niet hoe dat juridisch zit. Dat zal ik moeten uitzoeken. Ik neem dat je zelf aansprakelijk bent,

Voorzitter raadscommissie

maar ik kan het even navragen bij de mensen.

Gastspreker

Het wordt toch beantwoord door de heren Stobbe. Ik geef u de gelegenheid, heer Stobbe. Het gaat heel erg over de eigenaar van de grond. Die is aansprakelijk, ongeacht of het onder of buiten schooltijd is. Het heeft ook te maken met de openbaarheid van de locatie. Het maakt niet uit van wie de toestellen zijn. Het gaat om het grondeigendom. Diegene is er verantwoordelijk voor als er iets misgaat. Ongeacht wanneer dat is. Het wel of niet overnemen van een deel van de toestellen heeft daar geen invloed op. Sterker nog, dit zou eerder het pleidooi versterken om te zorgen dat het op het schoolplein in goede staat verkeert.

Voorzitter raadscommissie

Je weet dat er buiten schooltijd ook gespeeld wordt zonder dat er toezicht is. -Dank u wel. We zitten nog steeds in vragenrond, maar ik zie geen vragen meer. Dan gaan we naar de inhoudelijke behandeling. Ik ga even een rondje maken. Mevrouw Visser, u bent de enige.

Anneke Visser-Veltkamp

De rest komt straks nog in de rebound. Mevrouw Visser, ga uw gang. Er is ook al heel veel gezegd. Naar aanleiding van een zin in het bestuurlijk advies dat de huidige speelplekken ook goed toegankelijk zijn voor mindervaliden vroeg ik me af of het gaat om de speelterreinen of om de speeltoestellen. Ik heb die vraag aan SIGT gesteld en daar kreeg ik een heel duidelijk antwoord op. Een deel van het antwoord zou ik graag voor willen lezen. Dit bevat namelijk mijn antwoord. Er wordt ook heel positief gesproken over het contact met de contactpersoon van de gemeente Texel. Ik wil die positieve woorden niet voor mezelf houden. Er wordt ook één en ander gezegd over dat de diversiteit van de speeltoestellen verbeterd kan worden, wat ook in het bestuurlijk advies wordt benoemd. Vanaf de voorzitter van SIGT: "Op Texel zijn de huidige speeltuinen in grote mate toegankelijk, maar er zijn enkele aandachtspunten. Het is belangrijk dat het gras goed wordt gemaaid. Dat het speelterrein vlak is, of toegankelijk is via een oprit en dat er onder de speeltoestellen geen zand of houtsnippers liggen, met uitzondering van geperste snippers. Wij hebben een goed contact met de gemeentelijke contactpersoon die verantwoordelijk is voor de speeltuinen. Wanneer er nieuwe toestellen worden geplaatst, wordt er vaak met ons overlegd om de toegankelijkheid te waarborgen. Wij zijn echter van mening dat een speeltuin niet per se toegankelijk hoeft te zijn. Een speeltuin mag immers een uitdaging bieden. Dit helpt kinderen met een beperking om al op jonge leeftijd te leren omgaan met obstakels. Daarnaast kunnen wij ons vinden in de algemene opmerkingen over de speelvoorzieningen. Wel zouden we graag meer speeltoestellen zien die het rollenspel stimuleren. Zoals bijvoorbeeld een winkeltje of een boter, kaas en eieren spel."

Voorzitter raadscommissie

Dit wilde ik meegeven. Tot zover. -Dank u wel,

Niels Rutten

mevrouw Visser. De heer Rutten. -Dank u, voorzitter. In grote lijnen denken wij dat er een mooi voorstel ligt. We vinden het ook een prima idee om een deel van het beheer van de schoolpleinen bij de gemeenten te brengen. Ze vervullen immers een belangrijke rol. We zijn vooral blij om te lezen dat de kinderen blij zijn met de speelvoorzieningen. Er is in de afgelopen jaren best geïnvesteerd in de jeugd in de vorm van het Thijssehuis en in de vorm van sportfaciliteiten. We zien geen reden om deze investering niet te doen, omdat er dan ook buiten Den Burg wordt geïnvesteerd in voorzieningen. We vragen ons alleen af, of we niet nog iets extra's willen toevoegen. Bijvoorbeeld die toestellen voor ouderen om aan hun conditie te werken. Of iets meer voor de mindervaliden zoals de voorbeelden die genoemd werden. Aan de andere kant wordt er nu al in het voorgestelde ambitieniveau gezegd dat er een extra fte nodig is. We krijgen van het college ook al regelmatig een winstwaarschuwing. We denken dat het al een uitdaging wordt om die vacature te vervullen.

Voorzitter raadscommissie

Wij gaan er dus nog eens goed over nadenken of en wat wij willen toevoegen. -U hoeft pas over twee weken een besluit te nemen, meneer Rutten. U heeft nog even tijd.

Cees Hoogerheide

Inhoudelijk de heer Hoogerheide, Texels Belang. Dank u wel, voorzitter. Bij ons in De Mars zijn heel veel fantastische speeltuintjes. Het toezicht is bijna gewaarborgd door de bewoners eromheen. Hoe kan je het zo mooi hebben? De enige vraag die bij ons in de steunfractie toch naar boven kwam, is: het gras is hier en daar wel wat te lang.

Voorzitter raadscommissie

Graag zouden wij daar graag wat meer aandacht voor willen hebben. Dank u wel. Ik kijk nog rond voor het inhoudelijke deel. Anders ga ik hem afsluiten. Ik ga hem afsluiten. Dan gaan we door. Ik wil in ieder geval de heer Stobbe bedanken voor zijn inbreng. Ik weet niet of u de laatste boot nog moet halen? Daar heeft u nog ruim tijd voor. Ik snap dat u op Texel verblijft. Moeten we hier een hamerstuk of een bespreekstuk van maken? Hamerstuk. Ik vraag hamerstuk of bespreekstuk. Als links bespreekt dan doen we een bespreekstuk. Wij doen een bespreekstuk. Dan gaan we naar punt 6.

6 Actualisatie archeologische beleidskaart

Voorzitter raadscommissie

Dat is de actualisatie van de archeologische beleidskaart. Mag ik een beetje rust in de zaal? Archeologie West-Friesland heeft voor de gemeente Texel een geactualiseerde archeologische beleidskaart ontwikkeld. De oude beleidskaart werd in 2013 vastgesteld en die is toe aan vervanging. De Omgevingswet vraagt om een betere onderbouwing van die archeologische waarde en verwachtingen. Op basis van nieuwe fondsen en inzichten en andere kaartmateriaal is nu een nauwkeurigere kaart vervaardigd. Delen van het oude land van Texel konden versoepeld worden en hier geldt nu veelal een vrijstelling van 1.000 vierkante meter in plaats van 100 vierkante meter. Bovendien zijn de dorpskernen begrensd. Hierdoor is de nieuwe kaart nog preciezer. De bufferzone gaat van 50 meter naar een bufferzone passend bij het perceel niveau. Daarnaast worden cultuurhistorische elementen die raakvlakken hebben met de archeologie, opnieuw beschermd. Eerder waren deze elementen vrijgesteld van archeologisch onderzoek. Eerste termijn. Wie heeft hier vragen over aan het college? Ik noteer het even. Dat is de heer Soyer, de heer Rutten en de heer Lely.

Henry Soyer

De heer Soyer. -Dank u wel, voorzitter. Ik heb een hele praktische vraag. Met dit voorstel heb ik ook natuurlijk gekeken naar ons geoportaal. Toen kon ik de oude archiefkaart niet vinden. Toen had ik de vraag van: wordt deze archeologische beleidskaart

Remko van de Belt

toegevoegd aan het geoportaal van de gemeente? Meneer Van de Belt. -Daar ga ik voetstoots vanuit. Hij is nog niet vastgesteld, dus daar is die natuurlijk nog niet te vinden. Ik begrijp dat u de oude niet kon vinden.

Voorzitter raadscommissie

Ik ga ervan uit dat dit een laag wordt in het geoportaal.

Niels Rutten

De heer Rutten. -Dank u, voorzitter. Het is nu 2024 en we actualiseren de archeologische kaart. De vorige is in 2013 vastgesteld en in 2012 gemaakt. Er zit best een tijd tussen. Je kunt soms onverwachte vondsten

tegenkomen. Wij vragen ons af of die kaart niet meer een levend document kan worden dat je ook bijwerkt op basis van nieuwe vondsten of nieuwe inzichten die in de tussentijd komen? Als we één keer in de tien, vijftien jaar gaan updaten, kunnen we best veel missen, waarvan we in de tussentijd denken: dat was toch best belangrijk. Wij lezen dat er nu vooral is gekeken naar kaartmateriaal en vondsten. Is er ook gebruik gemaakt van moderne techniek? Bijvoorbeeld van drones om in te schatten waar de kans

Voorzitter raadscommissie

op vondsten groter is? -De heer Van

Remko van de Belt

de Belt. Dank u wel, voorzitter. Of de kaart een levend document kan worden, vind ik wel een ingewikkelde. Zodra je deze kaart vaststelt hebben vooral de perceeleigenaren dan rechten of plichten. Als je die heel erg dynamisch maakt, dan wordt het voor een eigenaar van een stuk grond wel ingewikkeld om daarop te kunnen sturen. Dat geldt, denk ik, ook voor de gemeente. Ik zou voor u nog even kunnen nagaan in hoeverre er een bepaalde dynamiek in zit gedurende de loop van tijd. Ik vermoed dat we hem gewoon af en toe vaststellen, dat die dan een X-aantal jaar doorloopt en dat we hem opnieuw vaststellen. Ik ben het met u eens dat het wel een tijd geleden is. Tussen nu en de huidige kaart zit op zijn minst twaalf jaar. Laat staan dat die nog straks echt rechten heeft. Hij moet natuurlijk vastgelegd worden in het omgevingsplan. Dan is die pas helemaal afgedekt. Of er gebruik wordt gemaakt van drones bij het archeologisch onderzoek? Voor zover ik weet, momenteel niet. De basis waarop deze kaart is gemaakt is de kennis van iedereen die verstand heeft van wat er hier gebeurd is

Voorzitter raadscommissie

in de afgelopen jaren en wat er potentieel in de bodem zit. Is dat voldoende, heer Rutten?

Nils Lely

Ja. De heer Lely. -Dank u wel, voorzitter. Uw laatste zin ging over het opnieuw beschermen van de cultuurhistorische elementen die raakvlakken hebben met de archeologie. Eerder waren deze elementen vrijgesteld van archeologisch onderzoek. Onder andere dijken en fortificaties worden nu ook weer meegenomen. Zijn er verstoringen uit het verleden

Remko van de Belt

bekend van deze dijkjes en aanverwante dingen die schade hebben opgeleverd? -De heer Van de Belt. Dank u wel, voorzitter. Deze vraag is een onderdeel van de reeks schriftelijke vragen die u ook heeft gesteld. Die vraag wordt nog verder uitgezocht, maar eentje is heel helder. In 1922 is de Fort De Schans gedeeltelijk afgegraven om een dijk te verzwaren. Er is dus wel eens wat gebeurt

Henry Soyer

in dit soort stukken. -De heer Soyer. Dank u, voorzitter. Ik had nog een opmerking over de groeiende kaart en het bijstellen van de kaart. Op het moment dat je wat wilt en je zit in het een gebied, dan volgt er eerst een quickscan. Dan wordt alle informatie die vanaf het moment van vaststelling tot het moment van aanvragen, meegenomen.

Voorzitter raadscommissie

Het is niet zo dat die kaart volledig statisch is. Dank. Dat was inderdaad een opmerking. Wie wil inhoudelijk reageren?

Cees Hoogerheide

De heer Hoogerheide. -Dank u wel, voorzitter. Ik heb de kop zojuist nog een keer gelezen. Toen schoot mij iets te binnen. In Texel waren er een flink aantal amateurarcheologen. Sinds kort is de heer van Noord ons ontvallen. Daar wilde ik even bij stilstaan.

Nils Lely

Verder is het voor mij een hamerstuk. -Dank u wel. De heer Lely. Dank u wel, voorzitter. Archeologie is ook een stuk voor je geschiedenis. Zoals u weet ben ik daar groot fan van. Op Texel vinden we af en toe nog prachtige voorwerpen, afdrukken die ook in de krant nog uitgebreid beschreven worden. Het moet echter wel in de omgeving werkbaar blijven voor de burgers. Als ik dit stuk even in het kort bekijk, dan wordt het makkelijker, duidelijker en ook waar mogelijk goedkoper voor de burgers. Het is in onze optiek goed dat het zo wordt vastgesteld. Dank u.

Henry Soyer

Dank u wel voor de bijdrage, meneer Lely. Anderen? De heer Soyer. Dank u wel, voorzitter. Allereerst mijn complimenten voor het goed geschreven stuk. Het is voor iedere geïnteresseerde goed leesbaar en dat laat duidelijk de ontstaansgeschiedenis van de bewoning op Texel zien. Plekken die in het verleden bewoond werden en nu niet meer en omgekeerd. Hierdoor wordt het ook veel duidelijker waarom welke delen van Tessa een hogere of lagere archeologische waarde of verwachting hebben. Dat is nu juist de eis die de Omgevingswet stelt aan het beleid. Nieuw, maar wel belangrijk is het uitgangspunt. Laat het bodemarchief met rust als het kan. Ga pas onderzoeken en graven als het niet anders kan. Tevens wordt het voor aanvragers van een omgevingsvergunning makkelijker, omdat de vrijstellingsgrenzen voor een deel verruimd worden. Ze worden in op personeelsniveau, inclusief de variabele bufferzones, duidelijk gemaakt. Wij zijn dus blij met deze nieuwe kaart

Voorzitter raadscommissie

en hopen dat die zeker weer elf jaar rust geeft. Wij steunen dus het voorstel. Dank u. -Dank u wel. Nog anderen? Dan ga ik een vraag stellen. Wordt dit een bespreekstuk of een hamerstuk? Een hamerstuk. We maken er een hamerstuk van.

7 Beheerplan onderhoud gemeentelijke gebouwen

Voorzitter raadscommissie

Dan gaan we over naar agendapunt 7. Dat is het beheerplan Onderhoud Gemeentelijke Gebouwen. In 2017 is de nota Onderhoud Gemeentelijke Gebouwen vastgesteld. Hierin is bepaald dat vijfjaarlijks wordt geëvalueerd op de volgende onderwerpen: het te sparen bedrag, de stand van de voorzieningen en de uitgave van de afgelopen vijf jaar. Dit beheerplan bevat deze evaluatie en stelt kaders vast voor de komende vijf jaar. In 2021 is door de raad de Transitievisie Warmte gemeente Texel vastgesteld. Hierin is de gemeentelijke doelstelling beschreven dat in 2035 alle gemeentelijke panden van het aardgas af zijn. Deze doelstelling is verwerkt in de onderhoudsplanning. Met gebouwen die minimaal een energielabel A hebben, is deze doelstelling goed haalbaar. Op de natuurlijke vervangingsmomenten worden de cv-ketels vervangen voor een warmtepomp. We gaan weer de eerste ronde doen en dat is de vragenronde. Wie heeft er vragen over dit onderwerp? De heer

Ferry Zegel

Zegel. -Dank u, voorzitter. We hebben schriften ook een aantal vragen gesteld. Dank voor de heldere beantwoording. We hebben daar een vervolgvraag op, waarvan ik denk dat die op dit moment best even kan. We hebben gevraagd naar de reden voor extra verduurzamingsmaatregelen voor onze ambitie om in 2035 gemeentelijke gebouwen verduurzamen en van het gas af te hebben. In de beantwoording wordt aangegeven dat het gasloos maken door de cv-ketel te vervangen door warmtepompen, gebeurt. Er wordt in de beantwoording ook ingegaan op het verder vergroten van eigen stroom opwekking en het nog verder verhogen van de isolatiewaarde. Daarin wordt gezegd dat deze kosten niet betaald kunnen worden vanuit de onderhoudsvoorziening. Die moeten gezien worden als een aparte investering. Wij vroegen ons af of deze zaken voor gemeentelijke gebouwen via de begroting naar de raad komen, of dat dit als apart voorstel

Voorzitter raadscommissie

aan de raad wordt voorgelegd. -Ik kijk naar de heer Hooijschuur.

Cees Hooijschuur

Die is van beide markten thuis. Zowel van deze gebouwen als van de financiën. -Zeker. Dat is een goede vraag. Die vraag hebben we langs zien komen. Dat was het antwoord wat erop komt. In feite sparen wij met gebouwenbeheer. Dat heeft u gezien. Om de 40 jaar wordt er groot onderhoud gepleegd. Als we dat versneld willen invoeren, dan moeten we extra geld aanvragen bij de raad. Dat is het antwoord. Als wij voor volgend jaar versneld een gaskachel willen vervangen, waarvoor we extra geld nodig hebben dat niet in de pot zit, dan moeten we het aanvragen bij de raad. Dat is een punt. Zoals u gezien heeft, zijn bijna al die labels A. De kachels die in die gebouwen hangen zijn vrij nieuw. Als je er nu een kachel uit haalt, is het zonde van de investering die je al gedaan hebt. We proberen dus zoveel mogelijk dingen te doen, maar als we extra geld nodig hebben voor een versnelling,

Voorzitter raadscommissie

dan moeten we het aanvragen bij de raad. Dat klopt. U krijgt daar een apart voorstel voor langs. Ik ga even inventariseren. Mevrouw Van der Werf, de heer Polderman

Mariët van der Werf

en de heer Schuiringa. Mevrouw Van der Werf. Dank u, voorzitter. Het is misschien vragen naar de bekende weg. Er staat in het stuk: op de natuurlijke vervangingsmomenten worden de cv-ketels vervangen voor een warmtepomp. Is dat natuurlijke vervangingsmoment technisch of is het economisch?

Cees Hooijschuur

De heer Hooijschuur. -Elk apparaat heeft een afschrijf volume.

Voorzitter raadscommissie

Bij de kachel is het misschien tien, vijftien jaar. Als die afgeschreven is, dan wordt die vervangen.

Edo Kooiman

De heer Polderman. -Dank u, voorzitter. Een warmtepomp is natuurlijk niet meer verplicht.

Voorzitter raadscommissie

Vanaf 2026 zou die eigenlijk moeten. Nu hoeft dat niet meer.

Cees Hooijschuur

Wordt er ook gekeken naar alternatieven? -De heer Hooijschuur. We nemen alles mee, ook alternatieven. Als er een andere mogelijkheid is,

Voorzitter raadscommissie

waar het gunstiger is, zouden we het zeker overwegen.

Jur Schuiringa

De heer Schuiringa. -Dank u, voorzitter. Als VVD hadden we een aantal vragen gesteld, maar de antwoorden stellen ons nog een beetje in onzekerheid. Bijvoorbeeld de Drijverschool in den Hoorn. Daar mocht wel €250.000,- in één keer afgeschreven worden als boekwaarde. Hoe zit het dan met de Thijsseschool? Die is toch ook gesloopt? Daar zit ook een boekwaarde. De CVO-school is verkocht en die wordt bij wijze van spreken ook afgeschreven. De Jozefschool is verkocht. Die is ook afgeschreven. We hebben jarenlang achterstallig onderhoud rustig laten zitten. De jaarlijkse kosten die daarvoor begroot waren, hebben in een fondsje gestopt. Ik kan het fondsje niet meer vinden. Daar zit een behoorlijk bedrag in. Dat is één. Het tweede. Zoals u zelf zegt, is de Molenkoog een lekkere gas slurper. U stelt zelf voor om daar versneld een investering te doen om het gasverbruik te verminderen. U zegt: ik kan er geen antwoord op geven, want ik weet niet wat de gasprijzen en de elektriciteitsprijzen doen in die tijd. Daar gaat het mij niet om. Als u een nieuw alternatief heeft, dan weet u of u al dan niet de hoeveelheid gas of het stroomgebruik kunt halveren. Dat is de inhoud van de vraag. Daar kregen we geen antwoord op. Dan had ik nog een dingetje. In de toekomst gaan we alle scholen in de Buitendorpen op een duurzame manier renoveren. Als een school gerenoveerd is, krijgen we dan ook meteen een onderhoudsplan

Voorzitter raadscommissie

met veel minder jaarlijkse kosten dan dat we nu hebben? Dank u.

Cees Hooijschuur

Drie vragen. Ze waren vrij duidelijk, de heer Hooijschuur. Ga uw gang. De heer Schuiringa, over de scholen die geslopen worden. Ten eerste: de school in den Hoorn is gesloopt. Dat geld komt vrij. De Jozefschool en CVO worden meegenomen als het project opgestart wordt. Ik heb uit de stukken begrepen dat de Jozefschool gebouwd gaat worden. Dat komt naar u toe. Daar wordt ook in verwerkt wat de stand van zaken is van de reserve. Van de boekwaarde. Dat geldt ook voor de CVO als die daar aan toe is. Ze zijn nog niet gesloopt. Zoals u weet zijn ze verhuurd. We hoeven het er nu nog niet op te zetten. Over de scholen in de Buitendorpen is een tijdje geleden al gesproken. Om de 40 jaar moet er groot onderhoud gepleegd worden vanuit de gemeente. Als we groot onderhoud plegen, ga ik er vanuit dat het ook naar de raad komt om te zeggen wat we daar gaan doen

Voorzitter raadscommissie

en hoe we het gaan doen. -Nog een vervolgvraag

Jur Schuiringa

van de heer Schuiringa. -Ik ben het helemaal met u eens, de heer Hooijschuur. Alleen de Vrije School is ook gesloopt.

Voorzitter raadscommissie

De Thijsseschool is ook gesloopt. Komen hier nu wel vrij? Of niet?

Cees Hooijschuur

Die had u net niet genoemd. De heer Hooijschuur. Ga uw gang. De Vrije School is meegenomen in het bedrag wat we meegenomen hebben toen dat verkocht werd aan de Omring. Volgens mij is die daarin verwerkt. De Thijsseschool zit in het budget van het Thijssehuis. Volgens mij wordt die daarin verwerkt. Als die daar een vrijkomend geldbedrag heeft, wordt die verwerkt

Voorzitter raadscommissie

in het hele Thijsse gebeuren. Volgens mij zijn ze zeker wel verwerkt

Jur Schuiringa

in het geheel. -Nog een verduidelijkende vraag. De heer Schuiringa. -Ik begrijp u helemaal. Alleen gaan we dit soort bedragen, normaal gesproken via de algemene reserve terugbrengen, waarna die worden doorgezet. Nu wordt het handjeklap binnen de projecten. Bij ons zijn hierover geen bedragen bekend. Vandaar mijn vraag,

Cees Hooijschuur

maar dat komt misschien wel schriftelijk. -Ik geef u daar schriftelijk antwoord op.

Ferry Zegel

Waar het geldbedrag gebleven is. -De heer Zegel. Dank, voorzitter. Met dat schriftelijke antwoord is mijn vraag misschien ook beantwoord. Ik raak een beetje in de war van het gesprek tussen de portefeuillehouder en de heer Schuiringa. In het antwoord wat de VVD gekregen heeft, staat dat er geen geld vrijvalt voor de in hun vragen genoemde scholen, omdat er daar geen geld gereserveerd was. Als er geen geld gereserveerd is, kan het ook niet vrijvallen. De Drijverschool was daarop een uitzondering. Voor mij was dat volstrekt helder, tot u aan uw gesprek begon. Ik keek een beetje om me heen. Volgens mij delen meer raadsleden die verwarring nu.

Voorzitter raadscommissie

Mocht dat anders worden, dan hoor ik dat graag in de beantwoording. Anders lijkt die mij overbodig. -Er wordt in ieder geval op teruggekomen. Linksom of rechtsom. Andere inhoudelijke vragen op dit punt? Ik noteer de heer Schuiringa.

Jur Schuiringa

De heer Hercules. De heer Schuiringa. -Nog eventjes op de gas slurpende verwarmingen van de Molenkoog. Met een alternatief en met de bezuiniging. Als het mogelijk is.

Cees Hooijschuur

Wat voor technieken? Als wij versneld van het gas afgaan, dan zullen we een voorstel bij de gemeenteraad neer moeten leggen. Dit is natuurlijk het gebouwenbeheer en de spaarstand die we hebben. Er is nu niet voor gespaard om dit er versneld af te halen. Dit gaat gewoon in de cyclus van de 40 jaar, waarvoor we het geld sparen. Dat nemen we dan mee. Als we sneller willen en er volgend jaar al vanaf willen omdat het veel gast verbruikt, dan moeten we een voorstel naar de raad brengen met wat de kosten daarvan zijn. Of het nu gaat om het alternatief

Voorzitter raadscommissie

of een warmtepomp, dat maakt niet uit. -De heer

Eric Hercules

Hercules. -Voorzitter. Dit vrij eenvoudige voorstel gaat niet over boekwaarden. Daar moeten we andere voorstellen voor krijgen. Die hebben we ook gehad bij alle diverse ontwikkelingen van de scholen die zijn afgebroken. Daar zijn de boekwaarden heel erg netjes in verwerkt. Het gaat ook niet over versnelde verduurzaming. We hebben met zijn allen al vastgesteld wanneer we willen gaan verduurzamen. Het stemt mij positief dat er hier toch diverse geluiden zijn om versneld van het gas af te gaan. Dat heeft natuurlijk twee kanten. Het heeft een klimaat kant, maar ook een portemonnee kant. We zullen dus gaan kijken of we daar werk van kunnen maken, maar dat valt buiten dit bestek. De samenvatting van dit stuk doet te weinig eer aan het stuk. Het gaat namelijk vrij goed met het onderhoud van onze tien gemeentelijke gebouwen. Ze hebben allemaal een groen label, behalve de OSG. Daar komt misschien nog een ander voorstel voor. In het algemeen kunnen we zeggen dat we zelfs structureel minder gaan uitgeven en dat er voldoende in de pot zit. Dat had ik wel in de samenvatting willen lezen, want voor een beheerplan is dat goed nieuws. Mijn verzoek

is dan ook dat duidelijk wordt gemaakt welke gebouwen we hebben. Of het onderhoud op orde is. Of we er voldoende reserve voor hebben. Of ze groen genoeg zijn. Dat is in dit geval allemaal zo, dus wij zijn daar vrij tevreden over. Het heeft ook te maken met een verbetertraject van raadsvoorstellen. Dat is niet alleen maar voor ons, maar ook voor de pers en voor het publiek. We hebben altijd meer ambitie, maar dit is niet de plek om die ambitie te laten zien. Wij zullen proberen te zoeken met andere partijen of er een beweging is naar meer ambitie. Naar eerder van het gas af zijn. In ieder geval complimenten

Voorzitter raadscommissie

dat het financieel dik in orde is. -Dank u wel voor deze bijdrage, de heer Hercules. Anderen nog inhoudelijk hierover? Dan ga ik de kring rond. Is dit een bespreekstuk of een hamerstuk? iedereen kijkt naar beneden. Een hamerstuk. Dan maken we daar een hamerstuk van. Dan gaan we naar punt 8. Dat is Texel Robuust: strategie en uitvoeringsagenda klimaatadaptatie Texel 2024-2028. Er is meer sprake van wateroverlast,

8 Texel Robuust - Strategie en uitvoeringsagenda klimaatadaptatie Texel 2024-2028

Voorzitter raadscommissie

hitte, droogte en overstromingen. Volgens de meeste KNMI-scenario's en Delta scenario's zal de zeespiegel in 2100 in het meest gunstige geval alsnog met bijna een halve meter toenemen. Daarnaast wordt verwacht dat alle weersextremen alleen maar verder zullen toenemen. Deze gevolgen hebben impact op onze economie, gezondheid en veiligheid. Het is van groot belang dat Nederland zich aanpast aan deze veranderingen. Daarom is het in het Deltaprogramma 2021 opgenomen dat Nederland in 2050 klimaatrobuust moet zijn ingericht. Het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie is een gezamenlijk plan van gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk om Nederland in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust te hebben ingericht. In deze uitvoeringsagenda worden de nationale en regionale ambities vertaald naar doeltreffende maatregelen waar lokaal invulling aan is gegeven. Om de gevolgen van hevige neerslag, langdurige droogte, extreme hitte en de kansen op overstromingen te minimaliseren en de waterveiligheid op orde te houden. Voorafgaand aan dit agendapunt

Rikus Kieft

wil de heer Kieft nog een korte toelichting geven. De heer Kieft, ga uw gang. -Voorzitter, dank u wel. Als het goed is, komt er zo meteen een klein filmpje. Is dat niet goed? Nog even wachten, Richard. Het is een versneld samengevatte opname van een Texelse kunstenares, Marleen Bakker. Een kunstenares die zichzelf tijdens de cliffhanger in 2023 onder het thema 'grenzen verleggen' de vraag stelde: wat gebeurt er door de klimaatverandering? Wat betekent dat voor de grens tussen Texel en de zee? Zou ik als kunstenaar daar iets voor maken waardoor mensen gaan nadenken over wat er aan de hand zou kunnen zijn?

Voorzitter raadscommissie

Als het filmpje tevoorschijn is getoverd? -U moet nog even doorpraten, heer Kieft. Daar wordt aan gewerkt. -Dat is geen enkel probleem voor mij, voorzitter. Dan ga ik even verder. Het klimaatverhaal bestaat uit twee hoofdelementen. Kunnen we het nog verkleinen? Kunnen we het nog minder erg krijgen dan we nu denken dat het gaat worden? Dat noemen ze een klimaatmitigatie. Daar valt bijvoorbeeld het duurzaamheidsbeleid onder. Kunnen we minder fossiele brandstoffen gebruiken? Daarvoor starten wij deze week met het uitnodigen van 12.000 Texelaars voor het Inwonersberaad, die een deel van die vraag beantwoorden. Het andere deel is adaptatie. Er vanuit gaand dat het klimaat aan het veranderen is, moeten wij ons huis weer op orde proberen te brengen. Dan ga ik verder naar het filmpje. Dank u wel, voorzitter. [video 01:37:34 - 01:29:23]

Rikus Kieft

Voorzitter. Ik liep zelf tegen dat grote schilderij aan. Ik was ontzettend verrast over welke gesprekken daar ontstonden. Wat zien we nou? Is het wel waar, wat we zien? Is het niet vertekend? Is het niet erger geworden? Het is de verbeelding van de kunstenaar die probeert mensen even te bepalen bij de vraagstukken van deze tijd. Klimaatadaptatie staat niet op zichzelf. Wij hadden gehoopt u op zijn minst een drietal documenten voor te kunnen leggen. De Klimaatadaptatie Uitvoeringsagenda, maar ook het beleidsplan Groene Infrastructuur en het Groen Beheerplan. Dat is om agendatechnische wat uit elkaar getrokken. Binnenkort komt ook de Integrale Waterveiligheid Strategie, die voor alle Waddeneilanden gemaakt is, op deze agenda. Dat heeft allemaal met elkaar te maken. Wat hier vanavond ter tafel ligt, krijgt uitwerking in andere documenten. Als u

naar het advies kijkt ziet u dat daar vijf raadsprogramma's op staan. Dit thema valt onder vijf raadsprogramma's. Het is ook intern een uitdaging tussen beleid en uitvoering en tussen afdelingen binnen beleid, om elkaar scherp te houden. Om te kijken wanneer we moeten ingrijpen. Nederland is na de Tweede Wereldoorlog wederopgebouwd. In ruimtelijke ordeningstermen praat men nu over een wederombouw van Nederland. Wij moeten het fundament van het huis waar we in wonen, klaarmaken voor de veranderingen die al begonnen zijn. Vandaar de naam. Het is robuust. Wij moeten dat fundament robuust maken. Het gaat dus over infrastructuur. Grijs, groen, blauw. Misschien ook wel rood, als je daar stroom en ICT even bij mag vermelden. De boodschap in dit document is niet iets wat we zelf verzonnen hebben. Dat is iets wat wij uit alle wetenschappelijke bureaus terugkrijgen. Wegkijken kost geld. Hoe eerder je bepaalde maatregelen neemt, hoe goedkoper het op de lange termijn is. Bij de komende programmabegroting zou er een discussie kunnen ontstaan over: als wij een bepaalde pot hebben voor onze infrastructuur, dan moeten wij misschien een stukje ervan reserveren voor groene investeringen en de investeringen in grijs wat temporiseren.

Voorzitter raadscommissie

Dat is een politieke discussie, die straks op uw tafel komt. Daarmee wilde ik even de aftrap doen, voorzitter. Dank u wel, de heer Kieft. We gaan weer de gebruikelijke ronde doen. De vragenronde. Wie heeft er vragen? Ik noteer de heer Rutten, de heer Schuiringa, mevrouw Koot

Eric Hercules

en de heer Hercules. Ik begin bij de laatste. De heer Hercules. Voorzitter, dank voor de inleiding van de wethouder. Dan is het weer erg lastig om naar gewoon feitelijke vraagjes toe te gaan. Zo hebben we de commissieronde nu eenmaal afgesproken, maar ik doe een pleidooi aan de raad en de commissie die daarover gaat. Zullen we dat wat minder straf gaan aanpak dan dat we pas in de tweede ronde inhoudelijk mogen worden? Daarom toch twee feitelijke vraagjes over het stuk zelf. Er worden in het stuk instrumenten genoemd die je kunt toepassen voor nieuwbouw om aan adaptatie voor klimaat te doen. Er zijn regels voor wat je mag bouwen, hoe je mag bouwen, waar je water moet aanleg en dergelijke. Is het ook mogelijk om voor bestaande bouw dat soort regels vast te stellen en die af te dwingen? Dat is vraag één. Ik noem een heel klein voorbeeldje: kun je het lichten van tegels lichten in je tuin verplichten? Dat is een heel klein voorbeeldje. De tweede vraag. Er wordt in de stukken ook gesproken over wateroverlast in de dorpskernen. Met name de Koog en Den Burg, In Den Burg hebben we dat ook regelmatig gezien. Die dorpskernen hebben geen prioritering gekregen bij de leefomgeving als het gaat over robuustheid voor wateroverlast. Klopt dat? Of heb ik dat niet goed gelezen?

Voorzitter raadscommissie

Vindt de wethouder ook niet dat die dorpscentra wel geprioriteerd zou moeten worden? -Twee vragen, de heer Kieft.

Rikus Kieft

Voorzitter. Instrumenten van nieuwbouw worden via vergunningverlening wel doorgevoerd. Voor instrumenten voor bestaande bouw geldt dat je, als iets eenmaal een vergunning heeft, moeilijk naderhand de vergunning voorwaarden aan kunt scherpen. Dat is niet mogelijk. U geeft als voorbeeld de tuinen. Dat is een heel ander verhaal, want dat kan weer wel. Je kan daar maatregelen voor nemen. Ik weet niet precies hoe dat heet. In één van de actiepunten staat dat we die maatregelen op een rij gaan zetten om te kijken waar we het dan moeten verankeren, als we dat willen. Dat is vraag één. Vraag twee gaat over wateroverlast in de dorpen. We hebben volgens mij nog onvoldoende scherp waar de grootste overlast is. Dat zal ongetwijfeld op basis van die kansenkaart geprioriteerd gegaan worden.

Voorzitter raadscommissie

Daar komen we dan ook mee bij u terug. -De heer

Jur Schuiringa

Schuiringa. -Dank u, voorzitter. Ik ben blij dat we in ieder geval een goede samenwerking hebben met zowel de Noordkop als met de andere Waddeneilanden. Dat we gewoon hetzelfde probleem met zijn allen centraal gaan proberen op te lossen. De heer Hercules zei net iets over de dorpskernen. Ik ben meer voor het buitengebied. We hebben deze winter het fenomeen gehad van onbegaanbare wegen, onbegaanbare parkeerplaatsen en bosdelen die onder water stonden. Normaal gesproken is de grondwaterstand binnen de bebouwde kom de verantwoordelijkheid van de gemeente. Buiten de bebouwde kom is dat de verantwoordelijkheid van het Hoogheemraadschap. Wat voor maatregelen heeft het Hoogheemraadschap aan Staatsbosbeheer of de gemeente opgelegd om voor bos en duinen een betere waterafvoer te gaan creëren? Het is op het moment namelijk een zootje. Dank u.

Rikus Kieft

De heer Kieft. -Voorzitter. Ik ken die maatregelen niet,

Jur Schuiringa

maar we gaan dat eens even uitzoeken. -Misschien een voorbeeld, voorzitter. Waar ik in mijn carrière altijd naar het strand ging, heb je bij 't Turfveld en stukje verder de Biesbosch. Dat is een weilandje dat in deze periode van het jaar nog nooit onder water heeft gestaan. Ik heb er ook navraag gedaan naar gebruiken in het bos en duin en dergelijke. Staatsbosbeheer is 20 jaar geleden al gewaarschuwd. Let op, want uw waterafvoer deugt niet. Het wordt helemaal dicht gewaaid door stuifzand. daar is nooit iets aan gebeurd. Mijn collega hiernaast is er ook van op de hoogte. Ik denk dat er goed passende maatregelen genomen moeten worden om dit probleem, langs de hele tuin kant van Texel, in overleg met

Rikus Kieft

het Hoogheemraadschap op te lossen. Dat is aan u. Dank u. De heer Kieft stak nog even het vingertje op. Hij wil hier nog even op reageren. De heer Kieft. Voorzitter. Ik wil de heer Schuiringa wel een winstwaarschuwing geven. Het wordt nooit meer zoals vroeger. We moeten wel samen afspreken hoe we dat dan goed kunnen managen en of dat mogelijk tot een ander gebruik leidt van bepaalde gebieden. Daar is die Groene Tafel die in het stuk genoemd wordt ook voor bedoeld. We moeten echt met alle gebruikers om tafel. We kunnen die regen die er valt, niet tegenhouden. We moeten een balans zoeken tussen hoe kunnen we het opvangen, vasthouden, bergen en afvoeren. De oude manier was afvoeren. We zullen ook in het kader van de waterbalans op het hele eiland,

Voorzitter raadscommissie

echt nieuwe manieren moeten verzinnen om daar samen een goede formule voor te vinden. Dat is de winstwaarschuwing. Ik ga eerst even de andere vragen doen. Anders krijgen we hier een discussie met het college en je moet natuurlijk onderling met elkaar discussiëren.

Veronne Koot

Ik ga het rijtje af. Mevrouw Koot. -Dank u, voorzitter. Mijn vraag ligt in het verlengde van de heer Schuiringa. Mijn vraag aan de wethouder is: wordt Staatsbosbeheer ook betrokken bij de agenda klimaatadaptatie? Dit om dezelfde redenen. De afgelopen winter hebben we gezien dat we op Texel met een volkomen onbegaanbaar bos zaten. Daarnaast waren er twee strandslagen die in de winter en in het voorjaar niet meer bereikbaar waren. Als we het met zijn allen hebben over de economie van het eiland en hoe we omgaan met de verhoogde neerslag, enzovoorts, dan lijkt me een gesprek met Staatsbosbeheer

Rikus Kieft

heel erg gewenst. -De heer Kieft.

Voorzitter raadscommissie

Volmondig ja, mevrouw Koot. Uiteraard, zou ik haast zeggen.

Niels Rutten

De heer Rutten. -Dank u, voorzitter. Wij hebben de afgelopen week twee ontwikkelingen langs zien komen. Allereerst een rapport over het landijs op Antarctica, wat zich anders ontwikkelt dan gedacht en wat zou leiden tot een minder sterke zeespiegelstijging. Vanochtend hoorden we op de radio dat de minister van LVVN heeft aangekondigd dat het Nationaal Programma Landelijk Gebied komt te vervallen. Daarmee ook dus de basis voor het Provinciaal Programma Landelijk Gebied en het bijbehorende budget. Als actie 8 onder planning en acties noemt u het aan de slag gaan met het Lokaal Programma Landelijk Gebied. Wij vroegen ons af welke consequenties u voorziet voor uw agenda op basis van deze twee observaties. Dan hebben nog een aantal andere vragen. Stichting Zoete Toekomst en wateropslag, waterberging worden een aantal keren genoemd. Is er al iets van een evaluatie of een resultaat uit de pilots? Over hoe goed het werkt of wat ervan te verwachten is? We hebben ook eens bij andere gemeenten gekeken. We zijn al best wel wat beleidsstukken tegenkomen over klimaatadaptief bouwen en inrichten van de openbare ruimte. We vragen ons af in hoeverre u met deze agenda's het wiel opnieuw uitvindt. We hebben al een aantal nieuwbouwprojecten op stapel staan. De agenda hier loopt tot 2050. Het zou een gemiste kans zijn als we daar helemaal niets doen. In hoeverre heeft u nog de ruimte om onder het motto 'beter goed gejat dan slecht bedacht',

Voorzitter raadscommissie

toch nog eens bij andere gemeentes te shoppen?

Rikus Kieft

Een aantal vragen, de heer Kieft. -Voorzitter, het rapport over het landijs ken ik zelf nog niet. Ik ga ervan uit dat dat verwerkt zal worden in de klimaatscenario's die het KNMI eens in de paar jaar actualiseert. Naar aanleiding van alle wetenschappelijke input die beschikbaar komt, gaan ze met 200 wetenschappers wereldwijd kijken welke conclusies wij daaraan moeten verbinden. De wetenschappelijke techniek is dat men elkaar de oren van het hoofd vraagt of het allemaal wel klopt wat je beweerd hebt. Ga er maar vanuit dat wat daar uit die consensus komt, waar is. Dat is één opmerking. Het Nationaal Programma Landelijk Gebied. Het is natuurlijk ontzettend stom, wat die regering in den Haag gedaan heeft. Excuseer me voor het woord. Ze zetten alles weer op scherp en ze stellen het opnieuw verder uit. Volgende week dinsdag spreken wij als college met Gedeputeerde Staten. Die komt op bezoek in De Kop. Daar is ook gedebuteerde Jelle Beemsterboer van de BBB. Die heeft al namens een aantal provincies in den Haag gezegd: doe dat alsjeblieft niet. Schrap het niet. Wij zijn samen met onze boeren bezig met plannen om te zorgen dat wij ons bedrijf toekomstbestendig kunnen voortzetten. In die zin is het heel erg jammer. Ik ben heel erg benieuwd of de provincie Noord-Holland nu met de handjes over elkaar gaat zitten en zeggen van: het mag niet van den Haag, dus we doen het niet. Of dat ze zeggen: wij vinden toch dat wij verstandig bezig waren, dus we kijken of we verder kunnen. Ik hoop dat we verder kunnen. Bij de opmaat naar dat Provinciaal Programma Landelijk Gebied is ook de lokale LTO betrokken. Het zou zonde zijn als die samenwerking die op gang komt, hierdoor weer gefrustreerd raakt. Dat is het antwoord op die opmerking. Stichting Zoete Toekomst. Volgens mij is de ondergrondse opslag van water om in droge tijden weer op te pompen zeker al geëvalueerd. Ik neem aan dat u zelf ook aan die rapporten kunt komen. Er waren twee plekken. Op de ene plek is het gelukt, op de andere plek niet. Met andere woorden: er is perspectief om het te doen. Het kost goud geld, maar er komt zeker vervolg op. Tot slot, voorzitter, klimaatadaptief bouwen. Dit staat vol van 'beter gejat dan zelf bedacht'. Dat geldt ook voor dit stuk. De heer Schuiringa zei het al. Dit is ook onderwerp van regionale samenwerking. Van die regionale strategie. We werken ook samen. Kleinere gemeentes als Texel kunnen de expertise niet allemaal in eigen huis kunnen halen. Daarom zijn we dolblij met die regionale samenwerking. Samen kunnen we meer. Dat geldt ook in de uitwisseling met de Waddeneilanden. We gaan we het zeker niet zelf uitvinden,

Voorzitter raadscommissie

maar soms zullen we wel Texelse oplossingen bedenken. Daar gaan we dan ook trots op zijn. -Dank u wel. U hebt een vervolgvraag. U mag als laatste, heer Schuiringa.

Niels Rutten

Er zijn er nog een paar voor u. De heer Rutten heeft nog een vervolgvraag. Ja. Die was ik in de eerste serie vragen vergeten. Voortbordurend op dat laatste punt. Deze agenda loopt tot 2050. De collegeperiode loopt 2026. Hoe gaat u borgen dat deze strategische agenda wel resultaten gaat opleveren

Rikus Kieft

en dat die niet vastloopt of verzandt in overleg? De heer Kieft. -Volgens mij

Voorzitter raadscommissie

moet u die vragen aan zichzelf stellen. -De heer

Edo Kooiman

Polderman. -Dank u, voorzitter. Even een korte reactie op de heer Kieft over de winstwaarschuwing. Dat begrijp ik volkomen. Waar mijn collega op doelde, is dat het vooral gaat om nalatigheid. Als ik het zo mag noemen. Met nalatigheid bedoel ik onder andere dichtslibben, waardoor er geen afwatering meer mogelijk is. Nu was mijn vraag hierop: we hebben natuurlijk de Integrale Waterveiligheidsstrategie voor de Waddeneilanden die heel mooi heel veel zaken aangeven. Daarin staat bijvoorbeeld een Slufter die gevaarlijk kan worden. Waarbij er overstromingen kunnen plaatsvinden. We hebben het bos, waardoor de wegen niet meer begaanbaar zijn. Tot welk punt kunnen wij als gemeente zeggen: tot hier en niet verder? Er zijn zoveel partijen die daar over gaan. Die daar zeggenschap over hebben. Terwijl onze veiligheid in het geding is. Is er een bepaald moment

Voorzitter raadscommissie

waarop de gemeente zegt: nu is er zoveel veiligheid in het geding,

Rikus Kieft

dit gaan wij overnemen? Of kan dit niet? -De heer Kieft. Voorzitter, dit is een vraag naar aanleiding van het document wat u nog op tafel gaat krijgen ter bespreking. Ik wil liever niet nu het gras voor de voeten van de burgemeester wegmaaien. Onthoudt u de vraag voor dat moment. Uw eerste opmerking. Natuurlijk wordt

iedereen echt aan zijn jasje getrokken als we samen afspraken maken en er is sprake van nalatigheid. Daar mag u van uitgaan. Het is wel zaak dat we die afspraken samen echt eerst gemaakt hebben.

Voorzitter raadscommissie

De tweede vraag misschien schriftelijk, de heer Polderman. Het is in een commissie, dus ik neem aan dat u daar wel een antwoord op wil.

Astrid van de Wetering

Mevrouw Van de Wetering. -De meeste vragen zijn wel een beetje gesteld. Ik heb er eentje naar aanleiding van een antwoord dat de wethouder gaf aan de heer Hercules. Ik heb dat punt blijkbaar gemist in het stuk. We mogen een heleboel dingen wel verplichten in tuinen? Onttegelen bijvoorbeeld? Als ik hier even kijk naar de wettelijke verplichtingen voor een privéwoning, dan kunt u volgens mij niet zomaar dingen verplichten. Tenminste, niet volgens de zaken die ik op dit moment hier voor me heb staan op mijn iPad. U kunt het wel bij huurwoningen verplichten. U kunt het bij nieuwbouwwoningen meegeven als een eis voor de bouw van de woning, zodat de nieuwe eigenaar weet waar die aan begint. De vraag ging over bestaande woningen. Als het koopwoningen zijn, kunt u volgens mij niet zomaar

Voorzitter raadscommissie

een huiseigenaar verplichten om tegels te wippen. Graag wat meer uitleg. -Mevrouw Van de Wetering twijfelt. Voorzitter. Er zijn volgens mij voorbeelden in den lande dat gemeenten op basis van waterbeleid en beheersing van de effecten van te veel water toch eisen kunnen stellen aan tuinen. Onderdeel daarvan kan zijn: wel of niet parkeerplaatsen. Als je parkeerplaatsen in je eigen tuin hebt, waterdoorlatende tegels. Daar zijn mogelijkheden voor.

Jur Schuiringa

We komen er even schriftelijk op terug. -De heer Schuiringa. U wilde ook nog. Ja. Even terugkomend op mijn opmerking. Buiten de bebouwde kom, in het buitengebied is Hoogheemraadschap verantwoordelijk voor het grondwaterpeil. Ik hoop dat ze nu bij het afschouwen van de waterafvoeren, ook het gebied van strand, duinen, bos meenemen. Om dat gebied ook een keer goed af te schouwen. Dan kunnen passende maatregelen opgelegd worden aan Staatsbosbeheer waar zij aan moeten voldoen. Het is van de zotte dat het bos verzoop, terwijl het Hoogheemraadschap een week later op heel Texel het water niveau keurig in de hand had. Behalve in het bos en de duinen.

Voorzitter raadscommissie

Als het afgeschouwd wordt, dan kan het misschien opgelost worden. Uw boodschap is duidelijk, heer Schuiringa. Anderen nog met vragen? Mevrouw Koot.

Veronne Koot

Snel, dan nog. -Het is een begripsvraag. In het stuk schrijft u: in het meest gunstige geval alsnog met bijna een halve meter toenemen. Mijn vraag is hoe ik dit moet begrijpen. Begrijp ik nu goed dat het al zeker is dat het een halve meter meer wordt? Dat dat het meest gunstige is en dat het dus nog meer gaat worden? Kunt u mij dit even uitleggen?

Rikus Kieft

De heer Kieft. -Voorzitter. De stijging van de zeespiegel is een probleem. Het meest gunstige geval is de minste stijging. Er zijn scenario's waarbij veel sterkere stijging wordt voorzien. Dit is de gunstigste situatie waarop we kunnen hopen. Als alle andere beleidsmaatregelen die men wereldwijd heeft afgesproken ook echt doorgevoerd gaan worden, dan zouden we bij die halve meter kunnen blijven steken.

Veronne Koot

Waarschijnlijk wordt het meer. Zo moet u de formulering lezen. Als ik het goed begrijp, weten we al zeker dat de zeespiegel

Rikus Kieft

een halve meter gaat stijgen. -Dat is wat de wetenschappers ons voorhouden. Met een hele hoop waarschuwing dat het naar alle waarschijnlijkheid wel meer zal zijn. Alle aannames zijn dat alle overheden het beleid wat

Voorzitter raadscommissie

ze wereldwijd hebben afgesproken ook echt gaan uitvoeren. We weten hoe dat gaat. -We gaan langzaam over naar het inhoudelijke deel. Ik ga een rondje maken.

Jacquelien Dros

Mevrouw Dros, ga uw gang. -Dank u, voorzitter. We hadden een hele rits vragen gesteld waar we nog geen antwoord op hebben gehad. Dat begrijpen we, want het was relatief kort dag en er waren een hoop vragen waar ook wat uitzoekwerk op zit. Dat gaan we nog krijgen, denk ik. Daarom heb ik mijn vinger ook niet in de vorige ronde opgestoken. Wij zijn heel blij met deze strategie- en uitvoeringsagenda Texel Robuust. We realiseren ons dat het een onderdeel is van veel meer plannen. Zoals wethouder Kieft al zei. We zijn er trots op dat we zo'n mooie strategie- en uitvoeringsagenda hebben.

Voorzitter raadscommissie

We hopen dat we daar mooie stappen mee kunnen maken.

Eric Hercules

Dat is hem. -Dank u wel. De heer Hercules. Voorzitter, daar sluiten wij ons bij aan. We denken dat het goed is dat je goed voorbereid bent en dat je inzicht hebt in wat er kan gebeuren. Dat je je kunt voorbereiden op hoe je dat hier op Texel specifiek in de leefomgeving leefbaar kan houden. Dat Programma Landelijk Gebied kwam daarnet een paar keer over tafel. Het gaat over 25 miljard. Of dat wordt uitgeven of niet, onder meer aan de robuustheid van natuur en water. Het heeft een directe relatie met dit programma. Op Texel hebben wij al honderden miljoenen uitgegeven aan klimaatadaptatie. We hoorden niemand in 2017. Toen zijn hier als eerste van Nederland de dijken voltooid. Daar gingen die honderden miljoenen in. Dat waren geen honderden miljoenen. Ik overdrijf. Het was 70 miljoen voor veertien kilometer. De Prins Hendrikzanddijk tel ik dan niet mee. Dat kwam ergens anders vandaan. We hebben dus al enorm geïnvesteerd. Wij niet alleen. Den Haag heeft enorm veel geïnvesteerd. We zullen met zijn allen nog veel moeten investeren en op een andere manier omgaan met die zeespiegelstijging dan we tot nu toe hebben gedaan. Daarom denk ik dat het goed is dat er hier aandacht wordt besteed aan de vraag op welke actiepunten we ons kunnen richten. Dit is niet de laatste keer waar waarop we hierover zullen spreken. We denken wel dat het een goed begin is, een goede inventarisatie

Voorzitter raadscommissie

en een goede eerste strategische lijn. -Dank u wel, de heer Hercules.

Niels Rutten

Anderen nog? De heer Rutten. -Dank u, voorzitter. Dat we met klimaatadaptatie aan de slag zullen moeten en daar een agenda voor moeten hebben, daar zijn we het als CDA mee eens. Er is een punt waar we moeite mee hebben en er is bij ons een grote zorg. Waar we moeite mee hebben hangt aan dat Lokaal Programma Landelijk Gebied. Daarin zegt u: wij gaan een overlegtafel beginnen om te werken aan de toekomst en de toekomstvisie voor de Texelse landbouw. Als wij met onze achterban spreken en de terreinbeheerders noemen waarmee u ook gaat praten, dan krijgen wij een litanie aan dingen over ons heen. Over de Nederlanden, dorpszicht, Waalenburg, pachtafspraken, andere afspraken, het gebiedsproces op De Hoge Berg. Wij vinden het heel ingewikkeld en heel lastig om uit te leggen aan onze achterban dat wij hier vertrouwen in uit gaan spreken. Dan wat we al benoemd hebben. De agenda heeft een lange looptijd tot 2050. Er komen zes onderzoeken, zestien overlegtafels en er komt één coördinerend ambtenaar. Er zijn heel veel partijen bij betrokken die hier ook allemaal hun tijd in moeten steken. We hebben ook al eerder een flinke ambitie neergelegd. Texel in 2020 energieneutraal, of zelfvoorzienend. Dat is niet helemaal gelukt. Wij maken ons ernstig zorgen over de uitvoerbaarheid van deze agenda. Of dit allemaal gaat lopen. Of iedereen aan boord is, de tijd erin gaat steken die ervoor staat en of één ambtenaar dit allemaal kan coördineren. Dat dit niet verzandt in een eindeloze sessie van praten, goede bedoelingen en weinig echte actie.

Eric Hercules

U moet het met elkaar doen, de heer Hercules. U mag reageren. Dat was niet echt een interruptie, maar wel een reactie op het CDA. Terecht, 2020 energieneutraal hebben we niet gehaald. We moeten natuurlijk wel de vinger naar onszelf wijzen. Uiteindelijk heeft de politiek de ballen niet gehad om de maatregelen te nemen die ervoor nodig waren. Daar was het doel heel erg duidelijk. Dat is hier minder duidelijk. We weten wel dat er een zeespiegelstijging aankomt. We weten dat er heftiger weer aankomt. Je kunt op allerlei manieren proberen om je daar in ieder geval voor te wapenen. Een echt klimaatrobuust nulpunt zullen we natuurlijk nooit bereiken. U zult wel met me eens zijn dat we er alles moeten doen om daar aan die Groene Tafels met die terrein beherende organisaties

Voorzitter raadscommissie

en de boeren, uit te komen. -De heer Rutten,

Niels Rutten
nodigt dat nog uit? U moet met elkaar in debat, dus misschien wilt u daar nog een reactie op geven. Wat de heer Hercules benoemt. Het doel is hier nog vager dan het doel van 2020. zelfvoorzienend. Dat zorgt juist voor die zorg bij ons. Gaat hier wel iets uitkomen? Als het doel vager is, wordt het nog moeilijker om echt de vinger aan de pols te houden.

Voorzitter raadscommissie
Om echt gefocust te blijven op het doel en de ogen op de bal te houden.

Eric Hercules
De heer Hercules. -Dat ben ik met u eens. Het doel is niet vager. Het doel is natuurlijk gewoon dat we zo goed mogelijk kunnen blijven wonen, leven en werken op dit eiland. Dat we badgasten kunnen blijven ontvangen. Dat is een heel duidelijk doel. We weten alleen nog niet precies wat er op ons afkomt. Niets doen is geen optie. We moeten ergens beginnen. Dit is een goed goede start. We zullen als raad ook de ballen moeten hebben om af en toe strikte keuzes te maken en geld ergens aan te geven om iets te willen bereiken. Dan zullen we over onze eigen schaduw moeten stappen. Misschien zelfs over de schaduw

Voorzitter raadscommissie
van ons eigen leventje, om het voor de toekomst

Jacquelien Dros
hier leefbaar te houden. -Mevrouw Dros. Ik zou me ook nog even in de discussie willen mengen. Wij zien het inderdaad ook als een strategie. Als een mooie lijn, om in ieder geval op eniger wijze voorbereid te zijn op een toekomst. Er gaat in ieder geval iets op ons afkomen. Bovendien zit er een uitvoeringsagenda bij. Ik ben wel heel benieuwd hoe het CDA dat dan zou willen aanpakken.

Niels Rutten
Als ze zich hier niet in zouden kunnen vinden. De heer Rutten. -Wij maken er ons zorgen over dat er vooral veel gepraat gaat worden over de strategie en dat er weinig concrete maatregelen uit kunnen komen. Wij zouden juist graag zien dat die concrete maatregelen waar we snel mee aan de slag kunnen, wel genomen worden.

Voorzitter raadscommissie
Dat we daar wel op blijven focussen. -Mevrouw Dros.

Jacquelien Dros
Daar wil ik graag weer even op reageren. Daar bent u inderdaad zelf bij, dus laten we dat doen. Bovendien zit er ook een uitvoeringsagenda bij. Die probeert die strategie

Voorzitter raadscommissie
te concretiseren. -De heer Kieft

Rikus Kieft
wilde nog het laatste woord. -Dat weet ik niet, voorzitter. Ik wil wel de heer Rutten nog even bij het plan halen. De ambitie 2050, die komt van het Rijk uit. Nederland Klimaatrobuust. Dat vertalen wij naar Texel 2050 Klimaatrobuust. De uitvoeringsagenda die erbij zit, loopt tot 2027. In het stuk staat ook dat het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie en de Nationale Adaptatiestrategie die gaan over hitte, in '25, '26, '27 worden geactualiseerd. Daar zullen nieuwe vragen naar de lokale gemeentes toekomen. Er komen nieuwe inzichten, waterleidingen moeten dieper in de grond. Ik kan u geruststellen. U kunt op heel korte termijn straks bij het Beleidsplan Groene Infrastructuur een klap met hamer geven op voorstellen. Voorstellen die u ook geld gaan kosten, maar dan ziet u echt wat er gaat gebeuren in de openbare ruimte.

Voorzitter raadscommissie
De gelegenheid komt heel snel, meneer Rutten. Dat was de afsluiting. Dank u wel. Ik rond het onderwerp hiermee af. is dit een bespreekstuk over een hamerstuk? Ik kijk rond. Als er eentje bespreekstuk roept, dan gaan we hem bespreken.

9 Vergaderschema gemeenteraad 2025

Voorzitter raadscommissie

Dan gaan we naar punt 9. Dat is het vergaderschema van de gemeenteraad 2025. De gemeenteraad beslist over haar eigen vergaderschema. Dat wordt normaal opgesteld door de griffie op basis van bestaande afspraken en in het afstemmingsoverleg wordt het besproken. Vanuit verschillende raadsleden is het idee ingebracht om te kiezen voor een andere systematiek. Namelijk één vaste raad dag . Dan worden de keuzes van het vergaderschema 2025 ter bespreking aan de gemeenteraad voorgelegd. De essentie is: door op de oude vergadervoet of naar één vaste raad dag ? Dat ligt hier in uw midden. Dan moet u onderling met elkaar van gedachten wisselen. Daar heeft u nu de gelegenheid voor. Als u vragen wil stellen, hoeft u dat niet aan het college te stellen.

Henry Soyer

Dat mag u aan u zelf doen of via mij. De heer Soyer, ga uw gang. Ik begrijp dat we geen vragenronde hebben. Dat komt goed uit. De gemeenteraad gaat inderdaad zelf over het vergaderschema. Wij vinden het niet logisch om tijdens de rit de spelregels te veranderen. Vandaar dat wij in principe voor optie één kiezen. Voor het handhaven van de bestaande systematiek. Wanneer de raad kiest voor een vaste vergaderdag dan gaat onze voorkeur uit dit in te laten gaan voor de nieuwe raad in 2026. Dan kunnen wij er namelijk nog heel even aan proeven. Wij laten ons vooral nog inspireren en beïnvloeden door de argumenten die wij vanavond en misschien ook in de raad zullen horen. We kunnen dus niet aangeven hoe er exact gestemd gaat worden. Er is in ieder geval

Voorzitter raadscommissie

geen fractiediscipline bij deze besluitpunten. Dank u wel. Wie weet de heer Soyer te overtuigen? De heer

Albert Huisman

Huisman. -Ik ben blij met die ingang, de heer Soyer. Hartstikke goed. Als VVD zijn wij voorstander van naast de bekende woensdag gehaktdag ook te gaan voor de woensdag Texelse raad dag. We zijn voorstander van één vaste vergaderdag. Optie twee van het advies. We zijn er ook voorstander van om deze al in 2025 te starten. Dat is vervolgoptie één. We willen kiezen voor de woensdag als vaste vergaderdag. Wij zien heel veel voordelen. Die worden ook al in het stuk genoemd. Voor raadsleden onder ons en commissieleden met een baan naast het raadswerk, wordt het namelijk een stuk overzichtelijker. Met een vaste raad dag zijn de werkzaamheden beter planbaar. We denken dat een duidelijke structuur voor de commissie en de raad voordeel haalt uit de voorbereiding. We denken dat dit ook de besluitvorming ten goede gaat komen. Niet onbelangrijk is dat in de commissieleden in het nieuwe vergadervoorstel een belangrijke rol blijven vervullen. Daarnaast is de efficiëntere planning een pré voor de griffier. De griffier hoeft zich nu niet toe te leggen op andere taken. In plaats van afstemmen wie wel of niet kan, op welke avond, op welk moment en welk tijdstip. Dat scheelt een boel gedoe. Daarnaast denken wij dat met één raad dag de interesse van Texelaars om zich in de toekomst verkiesbaar te stellen voor het raadswerk, een stuk aantrekkelijker wordt. Wij denken dat het daarom goed is om al in 2025 te starten. Zodat wij de raad van 2026-2030 met de ervaring die wij hebben opgedaan van advies kunnen voorzien. Voor de Texelaars zelf biedt het duidelijkheid. Naast die woensdag gehaktdag, hebben we dan ook die woensdag Texelse raad dag. Er is geen gepuzzel meer wat op welke avond plaatsvindt. Op woensdag is het raadhuis gewoon open. Duidelijkheid alom. Wat ons betreft starten we in 2025. Dan kunnen we die ervaring opdoen en die ervaringen ook delen met de raad van 2026-2030. Wat ons betreft wordt dit een hamerstuk.

Nils Lely

Ik ga het hele rondje langs. Ik begin bij meneer Lely. Dank u wel, voorzitter. Ik eet weinig gehakt. In onze fractie waren er wat verschillende meningen. Zelfs in het afstemmingsoverleg waar ik zit. Heb ik al gezegd dat ik er niet voor ben? Ik ben er niet voor, alleen al vanwege het werk. Ik ben 60 plus, maar ik moet ook nog werken. Als de vergadering van de commissie om vijf uur begint, besluit ik net in den Helder mijn laatste les. Ik zal daar dus niet kunnen komen. Het klinkt als een prachtig idee. Ik wil er best een keer verder op ingaan, maar zeker niet in 2025. Zoals de heer Soyer zei: tijdens de wedstrijd moet je de spelregels niet veranderen. Ik denk dat er meerdere mensen zijn met mij die werken en die het misschien beter vinden om vaker in de week 's avonds te

Voorzitter raadscommissie

vergaderen. Daar kunnen commissieleden ook heen.

Albert Huisman

Ik hou niet zo van interrupties, dus ik laat de heer Lely gewoon uitspreken. Ik heb toch echt in de stukken gelezen dat we om half acht starten als het over commissie- of raadsvergaderingen gaat. PvdA heeft het geluk dat u een brede fractie heeft. U heeft echter ook commissieleden. Al die andere zaken die gepland kunnen

worden, waar een starttijd voor staat van vijf uur, kunt u heel goed verdelen. U maakt zich zorgen over niet kunnen bijwonen van commissierondes of raadsvergaderingen,

Voorzitter raadscommissie
maar daarin zie ik geen verschil met zoals het nu loopt.

Nils Lely
Kort, de heer Lely. -Ik had het niet alleen

Voorzitter raadscommissie
over raadscommissies, maar ook over planningscommissies

Astrid van de Wetering
en dat soort dingen. -Mevrouw Van de Wetering. U zegt een heel goed punt, maar als je een eenpittertje bent, dan wordt dit schema toch al een stuk minder makkelijk. Mijn ervaring uit het verleden. Ik geloof dat ik ooit samen met onze griffier geroepen heb: laten we die woensdag nou als dag nemen. Dan doen we op die woensdag alle raadinformatieavonden. Dan doen we alle dingen daar. Dan hebben we niet de hele week van alles en nog wat. Dat is prachtig, maar mijn ervaring met het raadswerk is dat er nog steeds allerlei dingen tussendoor fietsen. Dingen die toch weer op een andere avond gepland worden, of die buiten ons om door andere organisaties gepland worden. Als je raadswerk doet, blijft het zo dat je heel vaak op pad gaat. Ik weet het nog niet. Ik snap de utopie om dat zo te kunnen regelen. Voor mij wordt het werktechnisch moeilijk om dat te gaan regelen. Dat is nu eenmaal zo, heer Huisman. Ik twijfel nog heel erg.

Voorzitter raadscommissie
Ik vind het een mooi voorstel om te proberen, maar ik weet niet of het realistisch is. -Ik maak eerst even het rondje af,

Mariët van der Werf
heer Huisman. Vindt u dat goed? Dan kunt u alles opsparen. Mevrouw Van der Werf.

Voorzitter raadscommissie
Dank u, voorzitter. Wij kunnen compleet meegaan

Niels Rutten
in het mooie betoog van de heer Huisman. -De heer Rutten zag ik ook. Dank u, voorzitter. Het verhaal van de heer Huisman vinden we ontzettend mooi klinken. Eén raad dag. We geloven alleen net zo min als mevrouw Van de Wetering dat het echt gaat dat lukt om het allemaal op één dag te organiseren. We zien dat er best veel extra avonden toch tussenkomen.

Voorzitter raadscommissie
Stukken die er toch wel door moeten. -Een interruptie

Albert Huisman
van de heer Huisman. -U maakt dezelfde fout als D66. Wij gaan over de Texelse agenda. Als er een voorstel komt voor een andere avond, dan zeggen wij: de afspraak is

Niels Rutten
dat we dat op woensdag regelen. Daar gaan wij over. Gaat u door, de heer Rutten. -Voorzitter, dat klopt. Die discipline hebben we in de afgelopen jaren ook niet kunnen opbrengen met zijn allen. Van vijf uur tot half elf is een lange zit. Ik vraag me echt af of iedereen al die uren scherp blijft. Persoonlijk ben ik wel blij met dit voorstel. Iedere woensdagmiddag vrij roosteren lukt in mijn bedrijfsvoering gewoon niet. Als er dan nog een paar extra avonden bijkomen, dan wordt voor mij de keuze wat ik ga doen in maart

Voorzitter raadscommissie
2026 heel makkelijk. -Of u moet groeien met de partij,

Edo Kooiman
heer Rutten. Dat gaat vast lukken. De heer Polderman. Dank u, voorzitter. U zei het al. Sommigen moeten hier misschien iets meer raadscommissieleden aantrekken. Dat zou het misschien iets makkelijker maken. Als ik dat mag zeggen. Het enige waar ik aan denk, is: die tweede raadscommissievergadering moet niet uitlopen. Anders halen we die raadsvergadering niet. Als het altijd op woensdag moet,

Voorzitter raadscommissie

dan houd je dat zo. Over het algemeen moet dat volgens mij wel lukken. Dank u wel. Voldoende hierover? Het komt in de toekomst weer terug. Dan hebben we punt 10, op verzoek van VVD Tessel. Dat gaat over dat Staatsbosbeheer

10 Op verzoek van VVD Texel: Staatsbosbeheer begonnen met tellen bezoekers natuurgebieden

Albert Huisman

begonnen is met het tellen van bezoekers in natuurgebieden. Ik kijk naar de heer Huisman. -Dank u, voorzitter. Ik ga een korte inleiding doen en dan kom ik op mijn vragen. We hebben inderdaad een agendaverzoek gedaan naar aanleiding van een krantenartikel in de Texelse Courant, waarin de titel luidde: Staatsbosbeheer begonnen met tellen bezoekers in natuurgebieden. Die tellingen van Staatsbosbeheer verontrust ons. Vooral ook wat daar dan achter weg gaat komen. Wat ons betreft, begon het enkele maanden terug al met het bericht dat de verenigingen, zoals atletiek en de ruitersport, moeten gaan betalen voor gebruik van het bos. Daar heeft VVD Texel grote moeite mee. We zijn allemaal belastingbetalers. We betalen al voor beheer van de publieke ruimte en dan worden we nog een keertje dubbel gepakt. Dat voelt niet goed. Vervolgens werden we in juni overvallen met een rapport van de Ecologische Autoriteit. Dat rapport was ons een grote verrassing. In het rapport wordt hoge recreatiedruk als bedreiging genoemd. Er wordt gesproken over sanering en recreatie. Nu lezen we in de Texelse Courant van 23 augustus dat Staatsbosbeheer gaat tellen hoeveel bezoekers er komen in de natuurgebieden. Om aan de hand van een nulmeting te kijken of die situatie past bij de beschermingsdoelstellingen van Staatsbosbeheer. Wij vragen ons af of met al deze acties wordt voorgesorteerd op afsluiting van onze natuur? Met nog meer prikkeldraadversperringen? Of verdwijnt de natuur achter een betaalmuur? Het college zit in samenwerkingsverbanden die hier ook bij betrokken zijn. Zoals het nationaal park de Duinen van Texel en het VVV. Cadeau Texel is een onderdeel van het VVV en dat wordt ook mede gesubsidieerd door de gemeente. Het college moet dus op de hoogte zijn van wat er speelt, maar die informatie heeft ons niet bereikt. Nogmaals. We maken ons grote zorgen over welke kant het uitgaat. Daarom deze agendering en een aantal vragen. Die zal ik nu gaan benoemen. Eén aan de wethouder. Wat is de aanleiding voor de tellingen? Twee is: welk probleem moet worden opgelost? Drie: welke mogelijke gevolgen zijn er te verwachten voor Texelaars en bezoekers als de zogenaamde nulmeting niet past bij de beschermingsdoelstellingen van Staatsbosbeheer? Vier: wat is met betrekking tot deze pilot de rol van de gemeente? Daar doel ik dan mee als deelnemer binnen het nationaal park Duinen van Texel en richting het Cadeau Texel. Is dat een rol als opdrachtgever? Of een meewerkende of uitvoerende rol? Of misschien wel een hele andere rol? Vijf: liggen er beleidsstukken aan ten grondslag waarop het college haar standpunt bepaalt?

Voorzitter raadscommissie

Zo ja, waarom is de gemeenteraad niet meegenomen in deze ontwikkeling? Tot zover. -Ik zit even te kijken, de heer Huisman.

Albert Huisman

Wilt u eerst de reacties van de andere raadsleden? Of wilt u eerst de reactie van de portefeuillehouder op uw vraag? Dank u wel. Ik had dat inderdaad moeten besluiten. Ik ben heel benieuwd of de zorgen worden gedeeld.

Voorzitter raadscommissie

Wellicht zijn er nog andere vragen. Dank u wel.

Rikus Kieft

De heer Kieft wil toch graag snel antwoorden op uw vragen. Die gelegenheid geef ik hem. -Voorzitter. Ik ben blij dat u mij die gelegenheid even geeft. De meeste antwoorden kunnen namelijk heel kort zijn. De gemeente is niet betrokken bij deze actie van Staatsbosbeheer. Cadeau is niet betrokken bij deze actie van Staatsbosbeheer. Ik kan u wel even uitleggen hoe het gegaan is. Dat heb ik bij navraag dus begrepen. Wat de VVV samen met Cadeau wel doet, dat zijn verkeersmetingen op fietspaden en wegen. Daar bent u van op de hoogte. Dat is al eerder gepubliceerd. Dat heeft Staatsbosbeheer gehoord. Die zijn in gesprek gekomen met datzelfde bureau, wat die metingen op de wegen doet. Zij hebben buiten het Cadeau en de gemeente om, aan dat bureau gevraagd: kan je voor ons een eerste nultelling doen op die plekken? Ik kan nu even op de inhoud

ingaan, voorzitter, maar misschien gaat het nu eerst even over de aanleiding van de vraagstelling. De gemeente is niet betrokken. Cadeau is ook niet betrokken. Dit is een zelfstandige actie van Staatsbosbeheer. Via een toevallige lijn bij dat bureau dat bij Cadeau wel ingeschakeld is voor de fietspaden en de wegen. Dat nu als eerste reactie.

Voorzitter raadscommissie

Anderen hierover? Ik noteer de heer Polderman noteer ik. Het is op de agenda gezet, dus u mag vragen en inhoudelijk reageren. Het is beide. Ik zie de heer Hercules, mevrouw Koot, de heer Soyer. Ik zie iedereen.

Edo Kooiman

Dan begin ik bij de heer Polderman. U was het eerst. Dank u, voorzitter. Wij zijn heel blij dat VVD dit op de agenda heeft gezet. Wij hadden hier ook onze vraagtekens bij. Welk effect gaat dit hebben? Welke conclusies worden hier uit getrokken? Welke reacties worden hieruit gedaan? Om een klein geheugensteuntje te geven, een voorbeeld waar ik bij een vorig vergaderpunt op terugkwam. Dat is dat bijvoorbeeld bij 't Turf al delen zijn afgesloten. Daar werd vroeger rond de bunkers gespeeld door kinderen. Nu staat er prikkeldraad. Ik vind dat heel grof. Gaat dat dadelijk nog groter worden? Worden hele stukken afgesloten? Mijn grootste vraag is: heeft Staatsbosbeheerder die macht om dat op Texel te doen?

Voorzitter raadscommissie

Kan de gemeente daar iets tegen doen? -Die vraag laat ik toch eerst beantwoorden

Rikus Kieft

door de heer Kieft. Heeft de gemeente middelen om dat tegen te gaan? -Voorzitter. Staatsbosbeheer heeft de opdracht van het Rijk gekregen om natuurdoelstellingen te handhaven in de natuurgebieden die aan haar toegewezen zijn. De provincie is daar de controlerende overheid voor. Als daar maatregelen nodig zijn om natuur te laten herstellen van druk, dan heeft Staatsbosbeheer de mogelijkheid om dat af te sluiten. Of dat nu stikstofbelasting is, of dat dat druk van recreanten is of van honden in een gebied. Het zou wel heel fijn zijn als Staatsbosbeheer dat in heel goed overleg doet met alle betrokkenen. Met de gemeente, ook in het nationaal park. Zoals bij het klimaatadaptatie verhaal ook al is genoemd: we moeten het op dit eiland samen doen. Dat is ook de instelling van het college. Ik heb aanstaande maandag samen met collega Hooijschuur een gesprek met Staatsbosbeheer. Dat is een kwartaaloverleg, wat we met de meeste belangrijke spelers proberen op de agenda te krijgen. Dan zal het hier ongetwijfeld ook over gaan. Staatsbosbeheer handelt conform de opdracht waartoe ze opgericht zijn. Zij doet dat onder toezicht van de provincie. Het is de taak van de gemeente om te zorgen dat die natuur, die één van de belangrijkste assets is voor toeristisch Texel, zoveel mogelijk in stand blijft. Dat er waar nodig hersteltijd gegund moet worden. Dat is dus ons toeristisch kapitaal. Wij hebben er belang bij dat wij dat niet laten verslonzen. Daar hoort inderdaad een bepaalde regulering bij als de natuur lijdt onder toegang. Daar kunnen we niet omheen. We kunnen wel sturen

Voorzitter raadscommissie

op zo gezamenlijk mogelijk tot dat soort conclusies komen.

Edo Kooiman

Vervolgvraag van de heer Polderman. -Een verduidelijkingsvraag. Even kort door de bocht. Wij kunnen er als gemeente of gemeenteraad niks tegen doen als Staatsbosbeheer zegt dat het gedeelte

Rikus Kieft

daar verder dicht gaat. -Volgens mij

Eric Hercules

kunnen wij dat niet. -De heer Hercules. Voorzitter, de vraag is hier: blaffen wij naar de juiste boom? Ik zal de vraag nog herhalen voor mensen die het niet hebben gehoord. Blaffen wij naar de juiste boom? De wethouder zei terecht dat we ons zorgen maken om ons toeristisch kapitaal. Daarom is het denk ik een terechte agendering door de VVD. Wij willen graag dat die bossen toegankelijk blijven. Dat die een creatieve voorzieningen zoals wandelpaden en dergelijke, goed onderhouden zijn. De provincies betalen voor die recreatieve voorzieningen. Dat is veel te weinig. Volgens de ANWB is dat slechts een derde van wat er nodig is voor het onderhoud van die recreatieve voorzieningen. Ik denk dat daar de zorg bij de VVD vandaan komt. Moeten we straks aan gaan betalen voor toegang van het bos. Dat is nota bene de reden waarom Texels Belang ooit is opgericht. De gedachte dat Staatsbosbeheer de bossen zou gaan afsluiten. Dat is 60 jaar geleden. Volgens mij zijn jullie aan een feestje toe. Terwijl dat helemaal niet op het spel stond, was die angst voldoende om een lokale partij op te richten die toen zes zetels kreeg. We moeten hier wel goed kijken naar

wat we willen. Gaat het over die camera's? Gaat het erom dat we entree willen heffen? Nee. We willen ervoor zorgen dat het toegankelijk blijft en dat die recreatieve voorzieningen goed worden onderhouden. De ANWB zegt dat je ten eerste moet kijken naar de provincie. Wij kunnen echter ook naar onszelf kijken. We hebben andere deals met Staatsbosbeheer gemaakt. Bijvoorbeeld over parkeerterreinen. Ik hoop dat het daar dus ook over gaat bij het gesprek. Natuurlijk over dat er zorgen zijn in de gemeenteraad. Waarom worden hier opeens mensen geteld? Bij de TESO worden trouwens ook heel vaak mensen geteld. Welk doel heeft dat? Voor mij zou het een groot goed zijn om even voorbij de eerste schrik te bedenken wat we willen bereiken in die bossen van Staatsbosbeheer. Kunnen we Staatsbosbeheer daar op één of andere manier ook mee helpen? Dat hoeven we zelf niet met geld te doen, maar we kunnen ook de provincie daar bijvoorbeeld op aanspreken. Als dat via deze discussie ook een ingang wordt voor dat gesprek, dan zou dat denk ik wel een goede zet zijn.

Henry Soyer

Vanuit de zorg van deze raad. -De heer Soyer. Dank u wel, voorzitter. Het tellen van bezoekers en bezoekersbewegingen is een zaak van de betreffende terreinbeheerder. Hierdoor kan zij looproutes optimaliseren, zonering onderzoeken en dergelijke. Dergelijke gegevens zijn voor heel toeristisch Texel van belang. Welk gevolg er aan de resultaten gegeven gaat worden, als er al een gevolg is, is voor ons op dit moment prematuur. We kunnen dan tenminste bij eventuele maatregelen spreken vanuit data en niet vanuit gevoelens. Ik heb net nog even snel gekeken. Toegang tot de Amsterdamse Waterleidingduinen kost €1,50 per dag.

Voorzitter raadscommissie

Dank u wel. -Mevrouw

Veronne Koot

Koot. -Voorzitter, wij delen de zorgen van de VVD. Dat is heel goed verwoord. Ik wil er nog iets aan toevoegen. Gezien de nauwe financiële relatie die Staatsbosbeheer met de gemeente heeft, vinden wij dat er argumenten genoeg zijn voor de wethouder om te informeren naar wat er precies aan de hand is. Wij hebben immers voor miljoenen de fietspaden voor hen opgeknapt en we gaan straks de parkeerterreinen voor hen doen, enzovoorts. We willen de bedoelingen weten en de mogelijke consequenties van waar ze mee bezig zijn. Wij vinden dat Staatsbosbeheer volledig open kaart moet gaan spelen naar de wethouder. Vervolgens willen we dat de wethouder de raad op de hoogte stelt van wat er is. Daarna praten we weer verder. Deze kennis moet gedeeld worden met de gemeente en de gemeenteraad. Het tweede punt is de klacht dat het overal zo druk wordt op het eiland. De natuur staat onder druk. In het verleden heb ik aan Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten voorgelegd dat zij daar zelf heel hard hun best voor hebben gedaan. Er zijn prachtige pareltjes van rust op Texel. Ik noem bijvoorbeeld de Horst, maar er zijn er nog wel meer. Denk aan de Vogelboulevard, enzovoorts. Wat gaat er gebeuren? Er wordt een enorme publiciteitscampagne opgestart om mensen daarheen te lokken. Waarmee ze in feite over zich afroepen wat ze dan nu misschien constateren.

Henry Soyer

Ik vind dat toch een beetje dubbelhartig. Dat heb ik toen ook al gezegd. De heer Soyer wil graag interrumperen, mevrouw Koot.

Voorzitter raadscommissie

De Horst is van defensie. Niet van Staatsbosbeheer.

Veronne Koot

U mag uw betoog afmaken, mevrouw Koot. -Dank u wel. Het gaat mij natuurlijk om de instelling waarmee de natuurorganisaties eerst proberen hun bijzondere natuurgebieden zo goed mogelijk op de kaart te zetten en dan vervolgens gaan klagen dat het er zo druk wordt. Dat is al tien jaar

Voorzitter raadscommissie

geleden tegen ze gezegd. Ik heb er een beetje moeite mee als dit nu eruit zou gaan komen. -Dank u wel.

Astrid van de Wetering

Mevrouw Van de Wetering. U mag. -Dank u, voorzitter. Ik heb er eventjes de doelstelling van Staatsbosbeheer bij gepakt. Die hebben een prachtig rapport uit 2023. Deze is heel recent. Daar staat op: de wettelijke taak van Staatsbosbeheer. Het beheren en duurzaam tot maatschappelijk nut brengen van de aan Staatsbosbeheer toevertrouwde terreinen. Het stukje waar u van zei: het beschermen van kwetsbare natuur staat er ook in. Het benutten van minder kwetsbare natuurterreinen door het toestaan van meer maatschappelijke activiteiten en een grotere focus op de behoefte van het publiek. Dat is ook één van de

taken. Daar kunt u ze wel degelijk op aanspreken. Verder denk ik echt dat je natuur alleen maar kunt beschermen als je natuur kunt beleven. Als je niet weet waar je het over hebt en je gooit alles achter prikkeldraad dicht, dan heb je ook niet meer de behoefte om er iets mee te doen of te beschermen. Je begrijpt het niet. Je ervaart het niet. Je kunt het niet beleven. Ik denk dat beleven

Eric Hercules

een onderdeel is van beschermen. -Ik kom straks bij u, maar de heer Hercules zat op het puntje van de stoel. Met alle excuus voor mijn woordkeuze, maar het is flagrante onzin dat je natuur alleen maar kunt beschermen door te beleven. Als je ergens een groot hek omheen zet, je er nooit meer komt en je je er niet mee bemoeit, dan bloeit de

Voorzitter raadscommissie

natuur heel welig. -Mag ik nu wat reageren, meneer de voorzitter? -Ja. Kort. Onbekend maakt onbemind. Ik zeg er dan nog maar één. Als u een heel hek om de Waddenzee wil neerzetten,

Eric Hercules

is dat voor de natuur misschien perfect, maar historisch medegebruik? Ik verzin het maar. -Ik denk dat u uw eigen woorden niet heeft gehoord. -Echt wel. Ik denk dat je alleen maar iets kunt beschermen als je het kunt beleven. Als je kunt genieten van een mooie bloem of een prachtige vogel,

Voorzitter raadscommissie

heb je meer de neiging om die bloem en die vogel te willen beschermen. Ik ga hier ingrijpen. Ik zag bij Texels Belang drie handen. Ik heb even overleg gehad met de griffier. Dit agendapunt is gekomen nadat de agenda was vastgesteld. Als u alle drie wilt reageren, wil ik u de gelegenheid geven om dat te doen. Ga uw gang.

Cees Hoogerheide

Dank u wel, voorzitter. Staatsbosbeheer. Hoe is at bos tot stand gekomen? Door zweet en tranen van Texelse mensen. Crisisdagen. Zo is dat bos tot stand gekomen. Texelse mensen. Ik was jaren geleden met Joke Gelder, de toenmalige burgemeester in Bloemendaal. Daar was ook het hoofd van Staatsbosbeheer aanwezig. Hij uitte daar: wij zijn van mening de Randweg af te sluiten. De man had dat in haar aanwezigheid niet moeten zeggen. Op het eind van de rit zegt hij: dat moeten we toch maar niet doen. Het leefde dus wel. Nu komt er een gesprek met college en Staatsbosbeheer. Er zijn twee punten die hier de hele avond cirkelen. De toegang van de Texelaars naar ons bos. Wij hebben er ook fietspaden. We hebben er ook parkeerterrein. We hebben er zelfs een museum. Wat willen we nu? Het is ons bos. Daar in het gesprek met Staatsbosbeheer moeten we uitgaan van die positie. Het is ons bos. Wij willen meebepalen wat daar gebeurt. Het zal slikken zijn bij Staatsbosbeheer. Dat is dan jammer. Als het college een motie van ons moet hebben ter ondersteuning om die visie daar te brengen, zijn wij in zijn algemeenheid bereid om daar een motie voor op te stellen.

Voorzitter raadscommissie

Dank u wel. Ik kijk naar andere leden van Texels Belang. U stak wel uw vinger op. Heeft u nog een toevoeging hierop?

Niels Rutten

Nee? De heer Hoogerheide heeft het zo goed verwoord. De heer Rutten. Daarna kom ik bij u, heer Albers. Dank u, voorzitter. Die berichten over het tellen van bezoekers hebben tot best wat beroering geleid, dus wij zijn blij dat de VVD dit op de agenda heeft gezet. Wij kunnen ons heel goed vinden in de vragen die zij stellen. We zijn ook blij met de toelichting die de wethouder heeft gegeven over het proces en de betrokkenheid van de gemeente. We zijn blij met de helderheid die hij heeft gegeven. Bij ons blijven er wel twee vragen hangen. Als we het over parkeerterreinen, wegen of zandpaden hebben die feitelijk openbaar gebruikt worden, dan wordt het een openbare weg of een openbaar parkeerterrein. Hoe zit dat dan met wandelpaden, fietspaden en parkeerterreinen in natuurgebieden? Welke status krijgen die? De foto's die op sociale media en de krant langskomen van het tellen laten een camerapaal zien. Wij hadden toch het idee dat we als gemeente sowieso niet zomaar kunnen besluiten ergens camera's op te hangen voor cameratoezicht.

Voorzitter raadscommissie

Hoe zit dit in de openbare ruimte? -De heer Albers.

Joost Albers

Dank u wel, voorzitter. Om nog enigszins een beetje olie op het vuur te gooien. Staatsbosbeheer doet ook het toezicht op Ceres bij de Prins Hendrik Zanddijk. Ik hoop dat deze discussie over het bos gaat. Ik zou wel

ergens schriftelijk willen zien dat het ook echt over het bos gaat. Dat we niet vervolgens nog een discussie krijgen over het toezicht

Voorzitter raadscommissie
van Staatsbosbeheer op Ceres. Zoals u weet gaat mij dat erg aan het hart.

Mariët van der Werf
Dank u wel. Ik zag mevrouw Van der Werf.

Cees Hoogerheide
De heer Hoogerheide mag daarna. -Een korte vervolgvraag. Ik heb begrepen dat het college eerdaags een gesprek heeft met Staatsbosbeheer. Wordt dat voor de raad

Voorzitter raadscommissie
naar ons toe teruggekoppeld? -Ik zag de heer Kieft driftig meeschrijven. Die geef ik straks ook nog de gelegenheid om hierop te reageren. Dan geef ik de VVD straks

Mariët van der Werf
het laatste woord hierover. Mevrouw Van der Werf. Dank u, voorzitter. Ceres gaat mij ook aan het hart. Daar hebben we samen toen mede voor gestreden. Ik ben het ook wel eens met de woorden van mevrouw Van de Wetering van D66. Persoonlijk mis ik echt de mensen van Staatsbosbeheer in het bos. Om mensen te vertellen waarom ze daar niet mogen komen. Waarom ze niet mogen wandelen. Dat mis ik echt. Dan worden mensen geïnformeerd. Dan heb je misschien toch het idee om niet van de paden af te gaan waar je niet mag komen. Dat is echt iets wat ik mis. Dat was het.

Voorzitter raadscommissie
Dank u wel. De heer Kieft.

Rikus Kieft
U heeft het genoteerd. Misschien wilt u hierop nog reageren. Voorzitter. Over de laatste opmerking van de heer Hoogerheide. Ik zal u inderdaad verslag doen over het gesprek met Staatsbosbeheer. Ik wil wel één ding opmerken naar aanleiding van de ronde van zojuist. Het lijkt erop alsof het hele bos afgesloten zou worden. Ik denk dat het over echt kleine stukken gaat. Als de monitor daartoe zou leiden. Het is misschien een storm in een glas water. U maakt die emotie bij de raad heel erg duidelijk. Het gevoel van de raad dat het ons eiland en ons terrein is, is heel sterk. Dat kan ik echt meenemen naar dat gesprek. Dat zal ik ook zeker doen. Ik deel dat gevoel persoonlijk ook, dus dat is niet zo ingewikkeld. We gaan dat gesprek in en wij zullen een verslagje naar u toe brengen. Dan moet u zelf bepalen of u daar met een motie

Voorzitter raadscommissie
nog enig gewicht aan wil geven. -Ik zag dat uw betoog

Edo Kooiman
toch nog een vraag oproept. De heer Polderman. Dank u, voorzitter. Een korte reactie. Ik vind het moeilijk te horen dat u er al vanuit gaat dat kleine gedeeltes van het bos afgesloten gaan worden. Dat zei u op voorhand. -De verwachting. De verwachting dat het kleine gedeeltes zullen zijn.

Voorzitter raadscommissie
Dan heb ik een... -De heer Polderman, gaat u door.

Rikus Kieft
Wellicht kunt u dat verduidelijken. Gaat u daar wel of niet al vanuit

Voorzitter raadscommissie
dat het afgesloten gaat worden? Dat vernam ik uit uw verhaal. De heer Kieft. -Voorzitter. Staatsbosbeheer waarschuwt al jaren dat stukjes natuur een te hoge druk hebben, waardoor de natuurwaarden achteruitgaan. Het rapport van de Ecologische Autoriteit heeft het nog eens benadrukt. Er zullen echt aanwijsbare stukjes natuur zijn waar misschien herstelmaatregelen nodig zijn. Die een tijdje rust nodig hebben. Eerlijk gezegd is dat een vrij reële verwachting. De kunst is alleen om daar samen met Staatsbosbeheer volledige openheid in te krijgen. Om te kijken waar het is, waarom het is en hoe lang dat nodig zou zijn. Dat is de informatie die u toch ook op tafel wilt hebben, neem ik aan. Het is in andere Waddeneilanden al tientallen jaren in de discussie. Als bepaalde natuurwaarden achteruitgaan, dan moet je daar beheermaatregelen kunnen nemen.

Soms is dat afsluiten. Soms is dat omleiden. Dat kan ook met mooie natuurlijke ingrepen. Dat hoort bij de verantwoordelijkheid van Staatsbosbeheer. Ik denk niet dat we daar omheen kunnen. -De heer

Fred Oosterhof

Oosterhof. -Voorzitter, dank u wel. Ik hoorde de wethouder zeggen: dan moeten we maatregelen nemen. Misschien stukjes afsluiten. Dan is het toch veel beter om te gaan kijken wat er wel mogelijk is om de druk te verminderen? Afsluiten is toch nooit een oplossing? We moeten kijken naar oplossingen.

Edo Kooiman

Dat mis ik hier. Dank u wel. -Dank u wel. De heer Polderman had nog een kleine vraag. Dank u, voorzitter. Ik begrijp dat er maatregelen genomen moeten worden. Als de natuur slecht gaat, dan is dat voorkomen. Nu zijn er een aantal stukken die niet meer vrijkomen. Bijvoorbeeld rond 't Turfveld. Die zijn afgesloten en die komen niet meer vrij. Die worden ontnomen. Dat vind ik heel lastig. Aan de andere kant vinden we het allemaal oké dat sportorganisaties nu moeten betalen. Denkt u dat dat de druk vermindert? Als een sportorganisatie moet gaan betalen die al jaren hetzelfde verhaal doet en nu ook gewoon blijft doorgaan? Het is nu aan u om daarop te antwoorden. Ik vind dat we er als gemeente best wel wat aan mogen doen om onze sport te behouden op die plek. Om hen zo goed mogelijk te kunnen laten sporten zonder daarvoor te hoeven betalen. Dat is een de maatregel

Voorzitter raadscommissie

die ik te ver vind gaan. -Uw pleidooi is duidelijk.

Anneke Visser-Veltkamp

Mevrouw visser. Daarna wil ik hem toch een beetje gaan afronden. Mevrouw Visser. Ik wilde even meegeven dat we in het broedseizoen in hele delen van de duinen niet mogen komen. Dat er in de Noord-Hollandse duinen een duinkaart gekocht moet worden om daar te mogen wandelen. Dat er in heel veel wateren een vispas of visvergunning vereist is die een jaar geldig is. Die gekocht moet worden om daar te kunnen vissen. Alle mogelijke maatregelen die er misschien komen, zijn niet uniek. Wij zijn wat dat betreft ook niet uniek. Waarom zouden we wel een duinkaart kopen als we in de Schoorlse Duinen willen wandelen, terwijl we geen vergoeding willen betalen als we hier in het bos willen wandelen? Ik weet helemaal niet welke maatregelen er uit deze tellingen gaan komen, maar het klinkt alsof iedereen denkt dat er heel veel nieuws onder de zon is.

Voorzitter raadscommissie

Terwijl dat volgens mij helemaal niet zo is. U gooit er wel iets in, mijn vrouw Visser. Dat had ik liever aan het begin van de vergadering gehad. Nu roept mevrouw Van de Wetering: één reactie. Ik neem aan dat iedereen daarop wil reageren. Get gaat over de telling en dit gaat over de toegang tot gebieden. Ik laat geen reacties toe. Ik geef de VVD de gelegenheid

Albert Huisman

om de afronding te doen. -Dank u wel, voorzitter. Dan neem ik toch even de gelegenheid om een kleine reactie te geven. Misschien voel ik me inmiddels na 19 jaar te veel Texelaar, maar ik zit niet te wachten op een kaartje van €1,50 of een kaartje van het duingebied. We hebben op Texel best begrip voor het feit dat in het vogelbroedseizoen bepaalde gebieden niet betreden worden. Dat is logisch. Dat hoeft niet afgezet te worden. Wij houden ons daaraan. Dat gaat prima. Ik ben heel angstig voor het uitrollen van prikkeldraad of een betaalmuur. We zijn er gewoon niet gerust op. Vandaar dat we het agenderen. Ik ben heel nieuwsgierig naar hoe de gesprekken van de wethouder met Staatsbosbeheer verlopen. Ik denk dat de wethouder voldoende munitie heeft meegekregen om dat gesprek goed in te gaan en die zorgen in ieder geval over te brengen. Ik ben heel nieuwsgierig wat de uitkomsten daarvan zijn. Als die uitkomsten niet heel bevredigend zijn en u heeft een motie nodig, dan neem ik graag de uitnodiging van Texels Belang aan om bij de raadsvergadering daarmee te komen. We zijn er niet gerust op. We weten niet waar het toe leidt. Wat in dit geval de verborgen agenda is. -Voor de duidelijkheid: u verwacht voor de raadsvergadering een antwoord van het college hierop. -Volgens mij heeft de wethouder

Voorzitter raadscommissie

die toezegging al gedaan, dus dat is mooi. -Dan wil ik hem hierbij afronden. Het wordt misschien vervolgd. Dan ga ik naar agendapunt 11.

11 Texel in de Regio (Informatie vanuit het college over gemeenschappelijke regelingen zoals HVC, GGD en Omgevingsdienst)

Voorzitter raadscommissie

Dat is Texel in de regio. Dat is informatie vanuit het college, over de gemeenschappelijke regelingen. Ik weet niet of er informatie te delen is. Kijk ook naar de klok. Het is vijf voor tien. Er is geen informatie. Is er informatie over Texelse onderwerpen

12 Informatie over Texelse onderwerpen vanuit burgemeester of college, zoals: Openbare Orde en veiligheid, het stikstofdossier.

Voorzitter raadscommissie

vanuit de burgemeester of het college? Dat is er ook niet. De mondelinge beantwoording van de rondvraag van commissie,

14 Sluiting vergadering raadscommissie

Voorzitter raadscommissie

die hebben we volgens mij gehad. Dan zijn we bij punt 14. Dan sluiten we deze commissievergadering. De raadsleden wordt gevraagd om nog even te blijven zitten. We doen een korte schorsing. Ik wil iedereen hartelijk danken. Ik wens u nog een fijne avond.

Verslag BESLOTEN raadsvergadering Woensdag 04-09-2024

Aanwezig

Voorzitter	Burgemeester de heer M. Pol
Raadsleden	Mevrouw M.E. van der Werf, de heer C. Hoogerheide, de heer F. Oosterhof (Texels Belang), mevrouw A.P. Visser-Veltkamp, de heer E. Hercules, de heer N. Lely (PvdA), de heer F. Zegel, de heer H.J.F.M. Soyer, mevrouw J. Dros (GroenLinks), de heer N.C.B. Ran, de heer A. Huisman (VVD), de heer N. Rutten (CDA), mevrouw A.A.M. van de Wetering (D66), de heer E.P. Kooiman (Hart voor Texel), mevrouw V.C. Koot (GroenZwart)
Raadsgriffier	Mevrouw M. de Porto
Verslag	Mevrouw H.D.M. Zandee-van Heerwaarden
College	Wethouders de heer C.J. Hooijschuur, de heer R. van de Belt, de heer H. Kieft
Ambtelijk	Anouschka, Ellen, Eveline, Hein, Marjan

Afwezig met kennisgeving

--

Na sluiting van de openbare raadscommissievergadering volgt een korte schorsing. Vervolgens opent burgemeester POL de raadsvergadering.

16a **Opening raadsvergadering**

De VOORZITTER opent de raadsvergadering om 22.00 uur.

16b. **Voorstel om te vergaderen in beslotenheid t.b.v. bespreken agendapunt 'Strategische aankopen'**

De voltallige raad stemt in met behandeling van het agendapunt in beslotenheid. De VOORZITTER opent de besloten vergadering.
Het publiek verlaat de raadszaal, de deuren worden gesloten, en de opnameapparatuur uitgeschakeld.

Er worden twee bespreekstukken uitgereikt:
'Minnelijke beëindiging erfpacht Stappeland 2' (16d) en
'Strategische aankoop percelen nabij de Pontweg' (16e).
Tevens legt de voorzitter de conceptverslagen van de besloten vergaderingen op 19-6-2024 en 10-7-2024 ter vaststelling voor (16c). *Er volgt een leespauze.*

16c. **Vaststelling verslagen besloten raadsvergaderingen van: 19 juni 2024 en 10 juli 2024.**
De raad stelt beide verslagen ongewijzigd vast.

16 d. **Bespreekstuk - Minnelijke beëindiging erfpacht Stappeland 2 (geheim)**
De VOORZITTER licht het voorstel toe. Dit betreft de voormalige Kartinghal in De Koog. Het college vraagt om beschikbaar stellen van een krediet van €585.000 ten laste van de algemene reserve, om als gemeente volledig eigenaar te kunnen worden van de grond en opstallen. Enkele leden hebben het stuk vooraf ingezien. Daarna is nog een kleine aanvulling gedaan: '*na de aktepassering* van de aankoop, en daarmee beëindiging van het erfpachtrecht....' bij het moment van opheffen van de geheimhouding van dit besluit.

** De tekst die hier genoemd stond is PERMANENT GEHEIM en heeft te maken met het permant geheime stuk 'Strategische aankoop' van 19 juni 2024 **

Raadslid HERCULES merkt op dat dit laatste niet in het conceptbesluit staat. Het lijkt hem zuiverder nu alleen het besluit over de aankoop te nemen, en later in openbaarheid een apart voorstel te doen voor dat onderzoek naar de mogelijkheden en de overige kosten.
De VOORZITTER legt uit dat het college alvast een doorkijkje wilde bieden van het plan. Raadslid VAN DE WETERING wijst erop dat in de €585.000 al sloop- en ontruimingskosten én onderzoekskosten zitten. Wethouder HOOIJSCHUUR bevestigt dat je bij splitsing van het besluit die kosten inderdaad uit het voorstel zou moeten halen.
Raadslid RAN heeft vorige keer gezegd dat de huidige staat van de hal bij velen 'een doorn in het oog' is. Sloop lijkt hem de enige optie, want opknappen zal veel meer kosten. Hij stemt dus in met het voorliggende voorstel. Raadslid KOOIMAN is het daar volledig mee eens. Als de gemeente het kan kopen, zou hij het pand met de grond gelijk maken.
De VOORZITTER wijst op de passage in het voorstel dat het college 4 tot 6 maanden neemt om de mogelijkheden te onderzoeken. Wethouder HOOIJSCHUUR bevestigt richting de heer Hoogerheide, dat de claim van niet betaalde erfpacht met deze koop ook teniet wordt gedaan. Mevrouw SICKMANN vult aan dat afrekening canon om €20.000 gaat.

Raadslid RUTTEN is volledig eens met de heer Hercules dat je - als je het netjes wilt doen - de sloop/ontruimingskosten en onderzoekskosten naar invulling eruit zou moeten halen, en daarvoor later met een voorstel in openbaarheid zou moeten komen.
De VOORZITTER verlangt dan wel een amendement op het besluit.

amendement

De formulering van het amendement luidt:
1e punt wordt "...een krediet van €442.000 beschikbaar te stellen voor aankoop..." (nb. de kosten voor sloop, ontruiming en nader onderzoek zijn dan van de €585.000 afgetrokken);
2e punt wordt "... en dan na aktepassering z.s.m. met een vervolgvoorstel naar de raad te komen voor invulling van het verworven vastgoed"
3e punt wordt de oorspronkelijke tekst van punt 2, dat de geheimhouding eraf gaat, zodra de koopakte gepasseerd is.

Wethouder HOOIJSCHUUR spreekt zijn complimenten uit aan de mensen die de onderhandelingen hebben gevoerd. Als de veiling door was gegaan, en het bod van de gemeente was aangenomen, dan zou het de raad immers €820.000 gekost hebben.

besluiten

De raad gaat unaniem akkoord met het hierboven geformuleerde amendement. Daarna wordt het geamendeerde voorstel met algemene stemmen aanvaard.

16d. Bespreekstuk - Strategische grondaankoop percelen nabij Pontweg

Wethouder HOOIJSCHUUR licht toe dat de op tekening aangegeven 4 grondstukken te koop kwamen. Het voorstel betreft strategische aankoop van 2 van deze percelen, het dichtst bij de Pontweg gelegen. Er zijn nog geen concrete plannen met de grond; evt. kan het als ruilmiddel worden ingezet.

Raadslid SOYER vindt nog niet helemaal helder waarom de gemeente niet *alles* zou aankopen. Met name kavel 888 maakt het geheel als ruilmiddel interessanter, lijkt hem. Raadslid KOOIMAN is ook benieuwd naar het argument om slechts 2 percelen te kopen.

Ook raadslid VAN DE WETERING denkt dat kavel 888 erbij kopen nuttig kan zijn. Ze hoort graag meer over waarde en reële kansen, aangezien het wellicht woonwijk wordt.
Raadslid KOOT is beslist geen voorstander van uitbreiding Den Burg aan de overzijde van de Pontweg. De stap over deze keiharde grens is in haar ogen een beleidswijziging. Dat de Pontweg dan door de bebouwde kom gaat lopen acht ze onwenselijk.
Raadslid VISSER begrijpt de gedachte van ruilmiddel, maar legt voor of er geen probleem ontstaat met omzetting van landbouwareaal naar woningbouw, vooral als je - net als in De Mars - uit zou gaan van tijdelijke woningbouw.
Raadslid HUISMAN leest in het stuk helemaal niet dat woningbouw uitgangspunt is.
Raadslid OOSTERHOF vindt dat wel die suggestie wordt gewekt. Mocht het bouwgrond worden, dan zitten er nog wel wat 'addertjes onder het gras', waarschuwt hij.
Ook raadslid VISSER leest in het stuk wel degelijk het college dat de 'sprong' over de Pontweg voor nieuwbouw een logische vindt. Ze vreest dat beleid provinciaal landschap die mogelijkheid kan belemmert. De VOORZITTER ontkent dat dit het geval is.
Raadslid HOOGERHEIDE vraagt waarom je deze investering zou doen, als het alléén ruilmiddel is. Hij heeft moeite met het maken van een goede afweging, nu de achterban niet kritisch meekijkt. De VOORZITTER benadrukt dat de raad het vanavond zelf bepaalt.
Raadslid RAN is juist blij met het voorstel. Hij snapt de overweging van het college, want een strategische aankoop doe je *juist* als je nog niet weet wat je ermee gaat doen. Bovendien is er geld voor dergelijke grondaankopen gereserveerd.

Raadslid KOOT is eens met de heer Hoogerheide dat de raad hier vanavond niet over zo'n beleidswijziging kan beslissen. Raadslid HERCULES is het gedeeltelijk wel eens met deze argumenten, maar vindt net als de heer Ran dat de aankoop juist strategisch heet, omdat je nog niet weet wat je ermee doet. Bijv. zou over 30 jaar kunnen worden beslist het hulpverleningsgebouw erheen te verplaatsen. Bovendien, als je er over 40 jaar nog niets mee gedaan hebt, kun je het weer (voor het dubbele) verkopen.
Wethouder HOOIJSCHUUR antwoordt richting raadsleden Soyer en Van de Wetering dat het hele gebied aankopen te duur zou worden. Er is daarom gekozen voor de 2 percelen aan de voorkant. Overigens schat hij de kans dat de gemeente die kan verwerven op 50/50, want er zullen meer gegadigden zijn. Hij geeft ook nog mee dat de gemeente de grond ook jarenlang zou kunnen verhuren. En ze kunnen - net als in De Mars is gebeurd - agrarische grond later omzetten naar wonen.
Raadslid HOOGERHEIDE is wel met het college eens dat 'buurmans grond maar eenmaal te koop is', en wel als agrarische grond.
Raadslid V.D. WERF is benieuwd of het bieden straks per kavel apart gaat. Mocht de gemeente dan één kavel niet verkrijgen, dan is het misschien alsnog mogelijk op een andere kavel te bieden, denkt ze. Wethouder HOOIJSCHUUR benadrukt dat het college juist meerwaarde in deze 2 stukken aan de weg ziet. Bieden op de andere kavels ligt dan minder voor de hand.

besluit	**De raad neemt het voorstel, om te proberen beide aangegeven grondstukken aan te schaffen, aan met 2 stemmen tegen van raadsleden OOSTERHOF (Texels Belang) en KOOT (GroenZwart), en 13 stemmen vóór van de overige raadsleden.**

16 e. **Sluiting agendapunt waarop geheimhouding berust**

De VOORZITTER sluit de besloten vergadering om 22.50 uur.

17 **Sluiting openbare raadsvergadering om 22.50 uur.**

De VOORZITTER sluit de openbare vergadering om 22.50 uur.

Vastgesteld in besloten raadsvergadering van 7 november 2024,

De griffier,

De voorzitter,

Gemeente Texel .txl

Raadscommissie

Dossiernummer	1984
Extern Zaak ID	3478499
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	4 september 2024
Agendapunt	5
Titel	Raadsadvies Beleids- en Beheerplan Spelen
Organisatieonderdeel	Beleid & Vergunningen
Portefeuillehouder	C. Hooijschuur
Aanleiding	

Bijlagen
Bijlage 1. Nota “Buitenspelen op Texel”, Beleid en beheerplan gemeente Texel voor spelen en ontdekken 2024
Bestuurlijk advies

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
B&W	13 augustus 2024
Raadscommissie	**4 september 2024**
Raadsvergadering	18 september 2024

Toelichting

Het college adviseert de gemeenteraad een nieuw beleid- en beheerplan voor buitenspelen op Texel vast te stellen. Het huidige plan uit 2017 is verouderd. Het voorstel houdt in om voldoende financiële middelen en formatie beschikbaar te stellen om het huidige pakket aan speelvoorzieningen voor de komende jaren goed in stand te houden (ambitie ‘basisniveau’) Dit voldoet in grote lijnen aan de wensen van de Texelse jeugd en belanghebbenden.

Door het vaststellen van het plan wordt invulling gegeven aan voorzieningen die nodig zijn voor de jeugd van 4-18. Buiten spelen en bewegen is belangrijk voor de ontwikkeling van kinderen en uiteindelijk de leefbaarheid in de dorpen. Goede speelvoorzieningen dragen bij aan goed en gezond opgroeien, het ontwikkelen van een gezonde leefstijl. Ook voor volwassenen hebben speelplekken een belangrijke sociale ontmoetingsfunctie. De dorpscommissies, leerlingen uit het basisonderwijs, scholen, SIGT en Young 4 Ever hebben bijgedragen aan de ontwikkeling van het nieuwe plan.

Buitenspelen op Texel

Beleid- en beheerplan gemeente Texel voor spelen en ontdekken

2024

TEXEL

SpeelPlan

Inhoudsopgave

Inleiding 3

Deel 1- Visie op spelen
- 1. Spelen is meer dan kinderspel 5
- 2. Trends en ontwikkelingen 5
- 3. Wat gaat al goed? 9
- 4. Wat willen we beter doen? 10

Deel 2- Kaders voor uitvoering
- 5. De buurtspeelplek 13
- 6. De kleine speelplek 14
- 7. Jongeren en beweegaanbod 14
- 8. Samenwerken en participatie 14
- 9. Voorlichting en communicatie 16
- 10. Kaders voor nieuwbouw 16

Deel 3- Uitvoeringsplan 2026-2035
- 11. Vervangingsopgave 2026-2035 17
- 12. Benodigde middelen 18
- 13. Ambitieniveaus voor de toekomst 18
- 14. Speelruimteplan Texel 20

Bijlage A- speelruimtekaarten per kern
Bijlage B- uitvoeringsprogramma 2026-2035
Bijlage C- beheerplan
Bijlage D- verslagen wandelingen
Bijlage E- factsheet vergroening van speelruimte
Bijlage F- onderzoeksrapportage (apart document)

Colofon

Titel	Buitenspelen op Texel
Opdrachtgever	Gemeente Texel
Opdrachtnemer	Speelplan BV
Datum	Juli 2024

De buurtplek in Den Hoorn (Stolpweg) - detail: de doorgroeimat onder de nestschommel

Inleiding

Aanleiding en visie

Buiten spelen en bewegen is belangrijk voor de ontwikkeling van kinderen; er ontstaan spontane ontmoetingen, het vergroot de leefbaarheid in de buurt en/of het dorp en draagt bij aan een gezonde leefstijl. Met goede openbare speel- en beweegplekken kun je jongeren en volwassenen stimuleren om in beweging te komen of elkaar te ontmoeten. Goede speel- en beweegvoorzieningen dragen bij aan een gezonde leefstijl én versterking van de sociale cohesie in de dorpen. Daarom vindt de gemeente Texel het belangrijk om te voorzien in goede speelruimte, op de juiste plekken en voor diverse doelgroepen. Hoe dit georganiseerd wordt, staat beschreven in dit speelruimteplan. Het plan richt zicht op de doelgroepen 4-12 jarigen (basisschoolleeftijd) en 12-18 jarigen (jongeren).

Werkwijze en raadpleging

Om een goed en integraal speelruimteplan te realiseren, is niet alleen gekeken naar de speelplekken in de dorpskernen, maar naar de samenhang met de gehele openbare ruimte. De huidige staat en variatie van de speelplekken zijn onderzocht en in samenhang met de bereikbaarheid, inclusiviteit, (toegankelijke speelruimte voor inwoners met een handicap) en klimaatbestendigheid bekeken.

Deze opgave hebben we niet alleen vormgegeven. Naast een uitgebreide rondgang is er gedurende het traject met verschillende partijen/gebruikers gesproken:

- Vijf wandelingen door verschillende kernen met kinderen (tussen de 7 en 12 jaar) van basisschool De Bruinvis (Oudeschild), De Skool (Den Burg), Durperhonk (de Cocksdorp), De Lubertischool (De Koog) en de Vliekotter (Oosterend).
- Er zijn gesprekken gevoerd met de Stichting Sigt (inclusiviteit) en Young4Ever (jongeren).
- Een bijeenkomst voor de dorpscommissies, hierbij is gesproken met de dorpscommissies van de Cocksdorp, Den Burg, Oudeschild, Oosterend en de Waal. De dorpscommissies die niet aanwezig konden zijn hebben (deels) schriftelijke input geleverd.

Opzet rapportage

Het speelruimteplan bestaat uit drie onderdelen. Een visie op spelen, kaders voor uitvoering en een (financieel) uitvoerings- en beheerplan voor de periode 2026-2035 (met doorkijk voor daarna). De eerste twee delen gaan over het belang van spelen en de wijze waarop de gemeente naar speelruimte kijkt. Het derde deel beschrijft de uitvoerings- en beheeropgave voor de komende jaren. Hierin staan de reguliere vervangingen en voorstellen/verbeteringen op het huidige bestand opgenomen.

Naast dit speelruimteplan is er een rapportage gemaakt met de bevindingen uit de rondgang en het participatietraject. Deze zijn overzichtelijk geordend per dorp en samengevat in de verschillende speelruimtekaarten. Aan de hand van dit onderzoek zijn per dorp verbetermogelijkheden aangegeven.

Kinderen van de Durperhonk tijdens een van de wandelingen op Texel

Tussen de regels van de speelruimtevisie door is af en toe een gekleurd kader te vinden met extra informatie. Dit is wat de verschillende kleuren betekenen:

Belangrijk - Belangrijke zijweg, aanvullende toelichting of een koppeling naar een relevante rapportage.

Wandelingen - Input vanuit de wandelingen door diverse kernen met kinderen als experts in buitenspelen én kritische vertegenwoordigers van hun school en buurt.

Goed voorbeeld - Soms zijn bestaande plekken al heel goed ingericht. Deze worden in dit kader uitgelicht als goed voorbeeld voor andere plekken of kernen.

Stakeholders - Input vanuit de gesprekken met beleidsadviseurs, jongerenwerkers, dorpscommissies en andere partijen die zich bezighouden met spelen en bewegen.

Huidige situatie

In de gemeente Texel liggen 57 openbare speel- en beweegplekken met ruim 300 speel- en beweegtoestellen, zoals een glijbaan, wip of complete voetbalkooi. De totale waarde van de inrichtingen op deze plekken (inclusief valdempende ondergronden) bedraagt circa € 1,5 miljoen. Dit komt neer op ongeveer € 27.000,-/locatie. Hierin zijn nog niet de kosten voor vervanging, transport, plaatsing en projectbegeleiding meegenomen (zie hiervoor deel III).

Belangrijk - In dit plan staat (met name in deel III) de *formele speelvoorziening* centraal. Dit is een openbare speel- of beweegplek in beheer van de gemeente en ingericht met toestellen. Naast de formele speelvoorziening is in het onderzoek ook gekeken naar de *informele (of vrije) speelruimte*, openbaar groen (bossen, parken/duinen) of straten waarin óók gespeeld kan worden (maar dan zonder toestellen).

Leeftijd	Speelvorm/activiteit	Voorbeelden voor inrichting
1 t/m 4 jaar	Ontdekken van ruimtes, materialen en vaardigheden. Rollenspel en fantasiespel. Contact met andere kinderen.	Materialen zoals zand, water, gras, takjes en blaadjes. Bespeelbaar groen, kleurgebruik. Kleine, gemakkelijk toegankelijke speeltoestellen of speelaanleidingen. Beschutting en zitmogelijkheden voor ouders/begeleiders.
5 t/m 8 jaar	Samenspel, regelspel en balspelen. Gevarieerder en wilder bewegingsspel. Motorische ontwikkeling. Ontdekking en grensverlegging.	Toestellen, speelaanleidingen en materialen die samenspel, creatie en motorische ontwikkeling stimuleren. Klimmen, schommelen, hogere glijbanen. Open en besloten ruimtes, verhard en onverharde ondergronden. Natuurlijke inrichting met bespeelbaar groen. Ruimte voor fietsen en steppen.
9 t/m 12 jaar	Samenspel, sport en competitie, opzoeken risico's en onderzoekend spelgedrag. Minder regelspel. Overgang van spelen naar ontmoeten.	Trapveldje en andere sportplekken. Fysiek uitdagende en variatie in speeltoestellen. Avontuurlijke en natuurlijke inrichting met risicovolle elementen. Ruimte om zelf spel te ontwikkelen. Minder gebonden aan buurt.
13 t/m 16 jaar	Ontmoeting en sport, uitrusten en chillen (in groepsverband). Fysieke en sociale grensverlegging.	Uitdagende sportmogelijkheden zoals freerunning, skatepark en fietscross. Ruime basketbal- en voetbalvelden. Ruimte voor ontmoeting, bankjes bij sportplekken.
17 t/m 20 jaar	Ontmoeting met ruimte voor scooter en auto. Sport gericht op verbeteren vaardigheden en/of persoonlijk voorkomen.	Ruimte voor zowel individueel als in groepsverband sporten. Professionele inrichting van sportplekken. Ontmoetingsplekken buiten bebouwde kom voor scooters en auto's.
21 t/m 65 jaar	Combinatie sport, ontmoeting en recreatie.	Beweegroutes, sport- en ontmoetingsmogelijkheden bij speelplekken (sport en ontmoeting met andere ouders). Groene recreatieomgeving op loop- of fietsafstand.
65+ jaar	Bewegen, recreëren en ontmoeten.	Beweegmogelijkheden gericht op mensen met een verminderde mobiliteit. Inrichting met sporttoestellen voor onderhouden van gezonde spieren en botten. Veilige wandel en fietsroutes. Een groene recreatieomgeving op loopafstand. Ruimte voor ontmoeting.

Type voorzieningen

Bij het beoordelen van formele speelplekken wordt onderscheid gemaakt tussen kleine speelplekken, plekken voor de hele buurt (of kleine kern) en grotere plekken voor de hele gemeente (of dorpsoverstijgend). Een kleine speelplek is iets ander ingericht dan een plek waar de hele buurt moet kunnen spelen. Een overzicht:

34x kleine speelplek voor omwonenden - Speelaanbod en omvang zijn gericht op de jonge doelgroep en direct omwonenden. Ligt vaak beschut in de woonomgeving zodat er goede sociale controle mogelijk is. *Voorbeeld: Kikkertstraat (de Cocksdorp)*

14x speelplek voor de buurt/kern - Een (bij voorkeur centrale) plek in de buurt met een belangrijke ontmoetingsfunctie, uitgebreidere en uitdagendere inrichting en meer ruimte. Er is vaak een combinatie van spel en sport te vinden en vaak wordt een bredere doelgroep bediend (5 t/m 14 jaar). Een buurtspeelplek trekt kinderen uit de hele buurt of het dorp. *Voorbeeld: Vermaningspad (de Waal)*

3x grote speelplek (dorpsoverstijgend) - Onderscheidend door ligging of inrichting heeft een grote speelplek een buurt- en soms zelfs een dorpsoverstijgende functie. Hier wordt een brede doelgroep (0 tot 99 jaar) bediend en is sprake van een uitdagend en multifunctioneel aanbod van beweeg- en speeltoestellen. *Voorbeeld: Skatepark*

Daarnaast zijn er **5 schoolpleinen** verspreid over Texel. Deze plekken zijn naast schoolplein ook (vaak) een belangrijke speelplek voor de buurt of het dorp (openbaar buiten schooltijd).

Doelgroep

Jonge kinderen hebben andere eisen en wensen voor de inrichting van de speelplek dan oudere kinderen (zie tabel links). Hoe ouder kinderen zijn, hoe groter de afstand die ze mogen/kunnen afleggen tot een speel- of beweegvoorziening. In het speelruimteplan wordt vooral gekeken naar de leeftijdsgroepen tot 20 jaar.

Veel plekken, ingericht voor de doelgroep 15 t/m 19 jaar zijn uiteraard ook prima te gebruiken door volwassenen (zoals een trapveld of basketbalpleintje). Daarnaast zijn sommige plekken duidelijk ingericht voor jong én oud (0-100 jaar). In de tabel hiernaast zijn de formele speelvormen opgenomen die relevant zijn voor de verschillende doelgroepen.

Op Texel zijn de meeste speelplekken ingericht voor de jongste doelgroepen (1 tot 9 jaar). Plekken voor oudere doelgroepen (10+ jaar) zijn vooral de beweegplekken. Van de buurtplekken is maar een deel interessant voor de 10+ doelgroep (zie ook hoofdstuk 4- *Wat willen we beter doen*).

1. Spelen is meer dan kinderspel!

Voor kinderen is een goede openbare speelruimte van belang voor hun motorische, zintuigelijke, sociale, creatieve en emotionele ontwikkeling. Tijdens het buitenspelen komen kinderen in nieuwe situaties terecht, kunnen ze vooral doen waar ze zelf zin in hebben of mogen ze juist regels maken voor zelfbedachte spelletjes. Er zijn buiten veel meer lichamelijke uitdagingen en zintuigelijke prikkels (geuren, geluiden, zicht, tastzin).

Kinderen die veel (zelfstandig) buitenspelen leren samen te spelen, uitdagingen aan te gaan, teleurstellingen te verwerken, maar ook grenzen te verleggen en hun fantasie vorm te geven. Ze moeten problemen oplossen, (motorisch én sociaal) en ze leren hun eigen buurt of dorp goed te ontdekken (vriendjes, geheime plekken, duinpannen, leuke bestemmingen en activiteiten). Buiten spelen staat synoniem voor invullen van vrije tijd en doen waar je zin in hebt. Kinderen, maar ook volwassenen zouden daarom veel vaker buiten moeten bewegen.

Goed ingerichte speelplekken stimuleren kinderen (en ook volwassenen) om naar buiten te gaan en samen te komen. Goed ingerichte buurten zorgen ervoor dat kinderen ook eerder zelfstandig op pad mogen. Het is daarom belangrijk dat een speelruimtevisie niet alleen iets zegt over speelplekken, maar over de buitenruimte als geheel. Wanneer kinderen buiten spelen, doen zij dat immers voor het grootste deel buiten de daarvoor ingerichte speelplekken. Het gaat dan om speelruimte zoals de stoep, de eigen tuin, de straat, in het park of andere groene ruimte.

Buitenspelen is niet alleen goed voor de ontwikkeling van kinderen en jongeren. Voldoende en aantrekkelijke speelruimte is tevens goed voor de positieve beleving en leefbaarheid van een wijk. Zeker als gekozen wordt voor de juiste inrichting kunnen speel- maar ook beweegplekken een belangrijke ontmoetingsfunctie vervullen. Goed geplaatste bankjes op een speelplek stimuleren ontmoeting (ook tussen ouders/grootouders). Oudere kinderen kunnen goed ingerichte speel- of beweegplekken gebruiken als ontmoetingsplek om na school af te spreken, samen te bewegen en/of spelen of om op ontdekkingstocht te gaan.

! **Belangrijk -** In de zomerperiode worden de speelvoorzieningen intensiever gebruikt dan daar buiten. Dat komt door het weer (vaak aantrekkelijker) en de aanwezigheid van (grote aantallen) toeristen. De Texelse kinderen maken daarentegen ook gebruik van de speelgelegenheden in de vakantieparken, die vaak openbaar toegankelijk zijn. Daar liggen over het algemeen relatief grote speelvoorzieningen. In de zomerperiode worden er, verspreid over Texel activiteiten georganiseerd waar (vanzelfsprekend) ook de kinderen van Texel zelf aan mee kunnen doen.

Eén van de topplekken op Texel; het skatepark in Den Burg

2. Trends en ontwikkelingen

Spelen gaat tegenwoordig over meer dan speeltoestellen alleen. Steeds vaker gaat spelen ook over beweging, gezondheid, toegankelijkheid, ontmoeting en leefbaarheid.

Beweging en gezondheid

Kinderen, maar ook volwassenen die veel buiten zijn, bewegen meer en dragen daarmee bij aan een gezonde leefstijl. Door kinderen van jongs af aan te stimuleren dat voldoende beweging een vast onderdeel van de dag is, wordt het voor hen als volwassenen en ouderen ook vanzelfsprekender om op latere leeftijd voldoende te blijven bewegen.

Ook hierbij geldt dat het belangrijk is om de openbare ruimte beweegvriendelijk in te richten voor zowel jong als oud. Zo kan het natuurlijke beweeggedrag van kinderen door worden gezet als ze naar de middelbare school gaan (12+) en uiteindelijk volwassen worden.

De laatste jaren is er fors geïnvesteerd in sport- en beweegvoorzieningen op Texel om er voor te zorgen dat meer mensen (van jong tot oud) naar buiten gaan (o.a. trimbaan). Naast het (her)inrichten en verbeteren van beweegplekken wordt hierbij ook ingezet op programmering (zie ook fragment Sport- en Beweegakkoord) om ook te zorgen dat inwoners daadwerkelijk meer buiten gaan bewegen.

Belangrijk - In het Sport- en Beweegakkoord 2023-2026 wordt onder andere ingezet op een meer inclusief en toegankelijk (openbaar) sportaanbod en een goed en divers beweegaanbod. Ook spelen en bewegen moet gestimuleerd worden. Daarom wordt vanuit het Sport- en Beweeg akkoord ingezet op goede voorlichting en het organiseren van activiteiten voor jong en oud. Hiervoor wordt samengewerkt met lokale stichtingen, landelijke organisaties (o.a. GGD) en sportaanbieders op Texel zelf.

Samenspeelplekken

Nederland heeft in 2016 het VN verdrag Handicap (rechten voor mensen met een beperking) geratificeerd. Met de ondertekening wordt de belofte gemaakt hindernissen voor deze groep weg te nemen en het mogelijk te maken dat zij gelijkwaardig deel kunnen nemen aan de samenleving. Speel- en beweegplekken zijn belangrijke openbare voorzieningen; voor zowel de fysieke, maar zeker ook sociale ontwikkeling (vriendschappen sluiten). Hier moet iedereen gebruik van kunnen maken.

Belangrijk - In de inspiratiebundel **Aan de slag met Samenspelen** (VNG:2019) wordt gebruik gemaakt van de zogenoemde 100-70-50-richtlijn voor Samenspeelplekken:

- Een kind of inwoners met een handicap moet zich 100% welkom voelen;
- 70% van de speelplek moet voor iedereen toegankelijk zijn (paden, ondergronden)
- 50% van de speelaanleidingen moet bespeelbaar zijn voor ieder kind.

Stakeholders - In gesprek met Stichting Sigt blijkt dat zij de aanpak vanuit het Samenspeelnetwerk onderstrepen; geen aparte hoekjes voor inwoners met een handicap, maar juist stimuleren dat er wordt samengespeeld. Hiervoor is het belangrijk dat er wordt ingezet op een goede bereikbaarheid en wordt nagedacht over passende ondergronden. Op Texel is gras (mits goed gemaaid en niet als het heel veel heeft geregend) vaak prima als ondergrond voor inwoners in een rolstoel. Op Texel wordt hier nu al goed rekening mee gehouden door onder toestellen met veel slijtage (zoals een mandschommel) een rubber doorgroeimat toe te passen. Zo blijft een toestel ook bij veel gebruik goed toegankelijk. Dit is bijvoorbeeld het geval op de speelplek aan de Stolpweg in Den Hoorn (zie foto pagina 1). Ook is de afgelopen jaren ingezet op toegankelijkheid door middel van een verlaagde entree.

Sigt pleit voor toestellen die goed toegankelijk zijn voor kinderen met een handicap maar ook voor kinderen zonder handicap populair zijn zoals een mandschommel of de spiraalglijbanen op het Paelwerck en de Thijsselaan in Den Burg.

Goed voorbeeld - Golfslag in Den Burg - Een prima inclusieve plek die samenspel aanmoedigt. Een fijne plek volgens zowel Stichting Sigt maar ook een populaire plek volgens de kinderen van de Skool (tijdens de wandeling). Onder: de spiraalglijbaan op de Thijsselaan als fijn en uitdagend speeltoestel voor kinderen met een handicap.

Speelplek Golfslag in Den Burg

Speelplek Thijsselaan in Den Burg

Ontmoeting

Buitenspelen en bewegen is niet alleen goed voor de fysieke of cognitieve ontwikkeling van gebruikers. Voldoende en aantrekkelijke speelruimte zorgt ook voor een positieve beleving en leefbaarheid van een wijk. Zeker met de juiste inrichting kunnen speel- maar ook beweegplekken een belangrijke ontmoetingsfunctie vervullen. Het is belangrijk om hierbij te investeren in de verblijfswaarde, door het maken van plekken waar mensen graag langere tijd gebruik van maken. Voor (groot)ouders van jonge kinderen is het bijvoorbeeld prettig als er bankjes bij een speelplek staan, maar ook beschutting door bomen draagt bij aan de verblijfswaarde. Bij plekken voor jongeren is, naast een aantrekkelijke inrichting, de locatiekeuze essentieel (maar ook beperkt). Hierbij is het belangrijk naast de doelgroep zelf (jongeren en jongerenwerk) ook omwonenden te betrekken.

In ontwikkeling: natuurlijk speelterrein aan het Koolwitje in Den Burg

Het Koppesbossie in Oosterend als populaire ravotplek voor de kinderen (jong én oud)

Leefbaarheid en klimaatbestendigheid

Het belang van goede speelruimte gaat ook over het vergroten van de leefbaarheid in de wijk. Speelplekken moeten plekken met een hoge verblijfswaarde zijn die de sociale cohesie in de buurt vergroten en zorgen voor een gezonde wijk waarin voldoende bewogen wordt. Gebruikers moeten aangetrokken worden en langere tijd willen verblijven zodat de kans op ontmoeting wordt vergroot. Naast voldoende uitdaging en voorzieningen als een bankje gaat het hierbij om de klimaatbestendigheid van deze plekken. Zomers worden steeds warmer, regenbuien steeds heftiger. Plekken met vooral (donkere) verharding en RVS toestellen warmen daardoor ontzettend op én zijn vaak matig in het afvoeren van overtollig regenwater. Dit beperkt (zeker in de zomer) de verblijfswaarde van dergelijke plekken. Door speelplekken te vergroenen wordt de klimaatbestendigheid vergroot. Enkele voordelen van vergroening:

- Leefklimaat: Meer groen in plaats van verharding vermindert hitte- en wateroverlast en zorgt voor een beter leefklimaat en rijkere biodiversiteit voor inwoners en dieren;
- Verblijfswaarde: Door de plaatsing van bomen ontstaat meer beschutting op speelplekken. Dit kan, zeker in hete zomers hittestress tegengaan (het verschil in temperatuur kan oplopen tot 15 graden in de schaduw) waardoor het sterk bijdraagt aan de verblijfswaarde van een (speel)plek. Daarnaast zorgen bomen voor extra waterbuffering, -infiltratie en verdamping;
- Invloed: Speelplekken zijn bij uitstek geschikte locaties voor vergroening. Als gemeente heb je invloed op de inrichting (in tegenstelling tot particuliere tuinen);
- Gevarieerd speelaanbod: Groen kan naast meer traditionele spelvormen met toestellen een goede speelaanleiding zijn. Groen biedt andere (avontuurlijke) speelmogelijkheden die lastiger te creëren zijn met toestellen (hutten bouwen, verstoppen). Dit spreekt vervolgens weer andere cognitieve ontwikkelaspecten aan bij kinderen (o.a. creativiteit). Ook kan een groene, speelse inrichting meerwaarde bieden voor natuureducatie.

Belangrijk - In het Groenbeheerplan (2018) van de gemeente Texel wordt het belang van het openbaar groen (en dus ook het groen op speel- en beweegplekken) benadrukt als het gaat over klimaatadaptatie en waterberging. Ook wordt de rol van groen voor de verhoging van de verblijfwaarde benadrukt. Speelplekken worden daarom zoveel als mogelijk "groen" ingericht.

Wandelingen - Tijdens de wandelingen blijkt het belang van groene speelruimte. Niet zozeer vanuit klimaatadaptatie (al zijn sommige plekken wel te heet om in de zomer op te spelen) maar vooral omdat je in het groen vaak fijner kunt spelen, verstoppen of hutten (daar waar dat kan en mag) kunt bouwen. Kinderen kennen overal plekken om in het groen te ravotten, juist ook buiten de formele speelplekken van de gemeente.

Ontwikkelingen binnen de speel- en beweegruimte op Texel

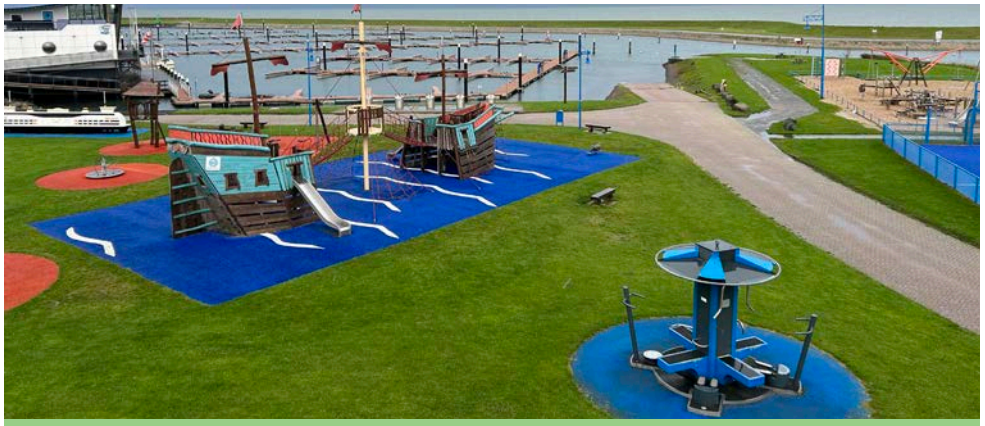
In de afgelopen jaren is er, ook buiten de speelplekken in beheer van de gemeente, geïnvesteerd in speel- en beweegvoorzieningen die niet onder het speelbeheer (zie deel III) vallen. Dit is relevant om te benoemen, omdat het meer mogelijkheden biedt voor de spelen en bewegen voor de kinderen. Deze ontwikkelingen spelen vaak in op (landelijke) trends. Een aantal voorbeelden:

- Speelnatuurplek OERRR Texel (Natuurmonumenten) en al langer een begrip op Texel; het Sommeltjespad en speelweide het Vierkante Stuk in de Dennen. Dit zijn natuurlijk ingerichte speelterreinen (of een route door het bos) waar vooral de combinatie spelen en natuur(educatie) wordt gezocht. Hoewel kinderen als vanzelfsprekend in het groen zelf speelruimte zoeken, wordt dit steeds meer gefaciliteerd door dergelijke plekken in te richten. Het zijn populaire plekken, al werden ze door de kinderen tijdens de wandelingen niet of nauwelijks genoemd.
- Op initiatief van de gemeente en de Sportstichting Texel is in 2023 (als resultaat vanuit het Lokale Sportakkoord) de nieuwe trimbaan in De Dennen in gebruik genomen. Deze trimbaan heeft als doel inwoners uit te dagen om in de buitenlucht te gaan sporten. De trimbaan komt voort uit de samenwerking met diverse (lokale) organisaties. Hoewel niet direct gericht op kinderen, draagt de trimbaan wel bij aan het verruimen van het openbare sport- en beweegaanbod.
- Speeltuin Waddenhaven in Oudeschild; een plek met zowel speel- als beweegaanbod voor volwassenen (onder andere een buitenfitnessplek). Hier is heel bewust ingezet op de combinatie bewegen en spel. De plek ligt buiten de woonkern van Oudeschild maar is uiteraard bekend onder de plaatselijke jeugd.
- Speeltuinen bij recreatiebedrijven. Veel recreatiebedrijven hebben goede speel- en beweegvoorzieningen, met name bedoeld voor de parkgasten. In veel gevallen zijn deze voorzieningen ook populair onder de dorpskinderen.

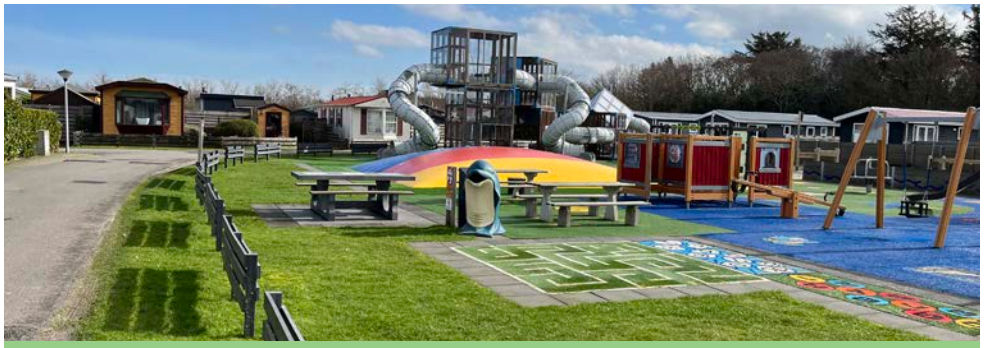
Wandelingen - De grote plekken van de recreatieparken zijn bekend en populair bij de kinderen. Toch geven veel kinderen waarmee gewandeld is de voorkeur aan het schoolplein als favoriete plek of een nabijgelegen groene zone (park, bos) waarin gespeeld wordt. Het zijn logische plekken (zeker in de kleinere dorpen) om je vrienden te treffen. De aanwezigheid van vriendjes op speelplekken is voor de kinderen de belangrijkste reden om buiten te spelen.

Een onderdeel van de Trimbaan in de Dennen

Speeltuin Waddenhaven in Oudeschild met onder andere het speelschip en de fitnessplek

De (helft van de) enorme speel- en beweegplek bij vakantiepark Bregkoog in de Koog

3. Wat gaat al goed?

Een uitgebreid verslag van de positieve of negatieve bevindingen en verbetermogelijkheden met betrekking tot het spelen in de gemeente Texel, uitgesplitst per kern, is te vinden in de “Onderzoeksrapportage Speelruimte in de gemeente Texel”. Een kort overzicht van de belangrijkste bevindingen:

Spreiding van het aanbod en doelgroepen
Het formele speelaanbod is goed verdeeld over Texel. De meeste plekken liggen in Den Burg, want dat is het grootste dorp. In elk dorp is tenminste een buurtspeelplek aanwezig, evenals in het buurtschap Midden-Eierland. Het aanbod is daarmee goed gespreid over het eiland. Dit aanbod wordt versterkt door de aanwezigheid van de voorzieningen in de recreatieparken, bossen, duinen, het strand of overige vrije groene ruimte. Dit maakt dat kinderen op Texel relatief dichtbij huis vrijwel altijd een openbare speelplek kunnen vinden.

Naast het aanbod in de kernen voor de jongste kinderen, is gekeken naar aanbod voor een bredere doelgroep. In de meeste kernen is een combinatie te vinden van speelvormen voor de jongste kinderen en één of meerdere sportvormen voor de oudere jeugd (trapveld, basketbalplein). Het aanbod voor de oudere kinderen (8-12 jaar) kan op verschillende plekken uitdagender.

Goed voorbeeld - In het buurtschap Midden-Eierland is, hoewel klein, toch voor zowel jong (veerwip, glijbaan) als ouder (schommels, trapveld) iets te doen.

Toegankelijk extern aanbod
De speel- en beweegvoorzieningen die niet onder het beheer van de gemeente vallen (recreatieparken, Natuurmonumenten etc.) en waar Texelse kinderen ook gebruik van kunnen maken, zijn een verrijking op het aanbod. Het belang van speelvoorzieningen in de dorpen is daardoor niet minder groot. Het blijft belangrijk dat kinderen thuis in de buurt op goed ingerichte speelplekken kunnen spelen.

Schoon, heel, veilig
De ruim vijftig formele speel- en beweegplekken van de gemeente zijn over het algemeen in prima staat. Ze zijn goed onderhouden, heel en veilig. Toestellen zijn gemiddeld ca. 10 jaar oud, ongeveer 10% van de toestellen is inmiddels 20 jaar of ouder, maar dit zijn met name statische toestellen met weinig dynamische belastingen (zie ook deel III). Op sommige plekken is te zien dat de toestellen verouderd zijn. Van onveilige situaties is echter geen sprake.

De speelplekken scoren bijna geen onvoldoendes op de verschillende beoordelingspunten (soms wel ‘matig’). Het gaat om beoordelingspunten als ligging, inrichting, huidige staat, klimaatbestendigheid en inclusie. De speelvoorzieningen zijn over het algemeen positief beoordeeld, de basis is goed. Er zijn weinig “uitschieters”.

Vrije speelruimte en bewegingsvrijheid
Tijdens de wandelingen met de kinderen bleken de kinderen goed op de hoogte te zijn van de speelmogelijkheden in hun eigen dorp. In Den Burg kennen de kinderen niet alle speelplekken. Dat is logisch, omdat Den Burg een groter dorp is. De openbare ruimte wordt overal goed gebruikt om te spelen (zowel op de speelvoorzieningen als in het bespeelbare groen of op straat). Dit is een belangrijke indicatie van de bewegingsvrijheid en zelfstandigheid van de kinderen in de dorpen en een positief kenmerk met betrekking tot het buitenspeelgedrag.

Wandelingen - Tijdens de wandeling bleek uit de verhalen dat de kinderen veel buiten spelen. Van belang is te weten dat de wandelingen georganiseerd werden in februari (buiten het speelseizoen). Het overgrote deel van de kinderen komt vrijwel dagelijks (soms zelfs meerdere keren) buiten om te spelen met vriendjes, broertjes en/of zusjes. De kinderen zijn over het algemeen zeer positief over "kind-zijn" op Texel en de mogelijkheden die ze hebben om buiten te spelen.

Het is belangrijk om buitenspelen en bewegen bij de kinderen te blijven stimuleren en faciliteren, ook naarmate ze ouder worden. Dit draagt immers bij aan een gezonde leefstijlontwikkeling.

Belangrijk - Een aandachtspunt bij de "wat-gaat-al-goed"-punten is het centrum van Den Burg. Hier is het aanbod beperkt. Het aanbod op de nabijgelegen (voormalige) schoolpleinen is verouderd. Omdat de binnenring, zeker voor de jongere kinderen (tot 8 jaar) als barrière wordt ervaren, hebben zij een relatief beperkt aanbod.

Een fijne speelplek met picknicktafel in Den Burg (Duykerdam)

4. Wat willen we beter doen?

Wij zien de volgende punten voor het verbeteren van de openbare speel- en beweegruimte:

A. Vergroten variatie in het speelaanbod

Doel: Met een gevarieerd aanbod nog meer inwoners van de dorpen stimuleren om naar buiten te gaan, te spelen, bewegen en elkaar te ontmoeten.

Huidige situatie:

- De huidige speelplekken zijn vooral traditioneel en veelal ingerichte met hetzelfde soort toestellen (glijbanen, schommels).
- Het meeste aanbod vinden we in Den Burg. Dat komt met name door de dichtheid aan speelplekken. Het aanbod op de voormalig schoolpleinen is echter beperkt.
- Hoewel de speellocaties vooral zijn ingericht voor kinderen van de basisschoolleeftijd, zien we ook , verspreid over het eiland, diverse beweegplekken voor oudere kinderen.
- Er zijn relatief weinig plekken (van de gemeente) met natuurlijk spel, er wordt hoofdzakelijk gebruik gemaakt van speeltoestellen. Dit komt met name door de hogere onderhoudskosten en de vaak beperkte beschikbare ruimte voor aanleg ervan.

Benodigde acties:

- Met name in Den Burg is het wenselijk om in het aanbod meer te variëren. Hier kan vaker gekozen worden voor plekken met een meer natuurlijke inrichting (zoals bij Koolwitje) of juist een verhard speelplein met verkeersroute (zoals bij Golfslag).
- Variëren kan ook buiten de speelplekken, in de vrije ruimte. Door te werken met "speelaanleidingen" kan bijvoorbeeld meer ingezet worden op speel- of beweegroutes door het dorp. Dit kan met name een kans zijn voor het centrum van Den Burg. In de andere dorpen liggen wellicht kansen met speelaanleidingen in of richting de groene buitengebieden, om zo duidelijk te maken dat hier gespeeld mag/kan worden.
- Bij vervangingen meer variatie toepassen en/of voorbeelden laten zien tijdens het participatieproces met inwoners. Bij het opstellen van een programma van eisen voor de herinrichting is het van belang om ook te kijken naar de inrichting van omliggende speelplekken.

Belangrijk - Het is belangrijk om bij het gebruik van speelaanleidingen en-routes ook rekening te houden met wet- en regelgeving omtrent veiligheid en het beheer goed te borgen. Speelaanleidingen zijn eenvoudige en laagdrempelige voorzieningen met weinig beperkingen, maar vragen wel om enig beheer en onderhoud. Daarom is het belangrijk deze wel mee te nemen in het beheerplan (zie ook deel III).

Goed voorbeeld - In diverse kernen (onder andere in Oosterend) liggen beweegroutes met oefeninstructies op tegels om inwoners te stimuleren in beweging te komen.

Diverse voorbeelden van speel- en beweegaanleidingen (bedoeld of onbedoeld) op Texel

Goed voorbeeld - In de Waal is de dorpscommissie (samen met de gemeente) bezig met het uitbreiden van het aanbod op de buurtspeelplek. Voor de volwassenen in het dorp komt een beweegtoestel op de speelplek zodat kinderen en hun (groot) ouders samen gebruik kunnen maken van dezelfde plek.

Bestaande buurtplekken in Den Burg (Buytengors - foto 1 en 2) en in de Waal (foto 3)

B. Versterken buurtplekken voor jong én oud(er)

Doel: De buurtplek moet nog meer dan nu een plek van ontmoeting en samenspel worden, waar verschillende doelgroepen worden uitgenodigd om lekker buiten te bewegen.

Huidige situatie:

- Op de meeste buurtplekken ontbreken uitdagende speelvormen voor de oudere jeugd (10+ jaar). Veel plekjes worden daarom al snel "wat saai" genoemd.
- Er zijn weinig beweegtoestellen op speelplekken die gericht zijn op gebruik door volwassenen (maar vaak ook voor kinderen leuk zijn). Dit heeft deels ook te maken met de wet- en regelgeving van het gebruik van beweegtoestellen op speelplekken.
- Op veel buurtplekken kan de verblijfswaarde verbeterd worden. Zo zijn er bijvoorbeeld picknicktafels aanwezig. Dat is positief, maar er is winst te behalen.
- Vrijwel alle plekken zijn goed bereikbaar voor inwoners in een rolstoel en met uitzondering van enkele toestellen wordt overal gebruik gemaakt van kunstgras of doorgroeimatten als valdemping nodig is (de overige toestellen staan in het gras).

Benodigde acties:

- Buurtplekken versterken, met een speelimpuls de uitdaging vergroten. In overleg met omwonenden kan ook het aanbod zelf verbreed worden (bredere doelgroep). Aanbevolen wordt dit niet proactief zonder de buurt te doen (vaak minder effectief).
- Op meerdere buurtplekken kan de beschutting op warme zomerdagen (op termijn) beter door (extra) bomen te plaatsen. Daarnaast zorgt een betere afwatering (waar mogelijk) voor meer gebruiksplezier (nu zijn grote groene plekken vaak enige tijd minder goed bespeelbaar na een goede regenbui).
- In de buitendorpen is het schoolplein de belangrijkste plek. Door juist deze plekken in te zetten als buurtplein kan de waarde van deze locaties voor het dorp verder worden versterkt. Hierbij kan naast het speelaanbod ook gedacht worden aan het plaatsen van extra bankjes, schaaktafels, tafeltennistafels of andere elementen.
- In Den Burg mist een goede speelplek binnen de ring. Kansen liggen hier op de oude schoolpleinen en/of door het toepassen van speelaanleidingen of routes in het centrum.
- Buurtplekken zijn geschikt voor het organiseren van activiteiten. De plekken zijn bekend in de buurt en bieden voldoende ruimte. Met activiteiten kunnen inwoners gestimuleerd worden om in beweging te komen of gebruik te maken van de buurtplek en zo andere buurtbewoners ontmoeten (zie ook punt C).
- Op buurtplekken is inclusiviteit belangrijk. Dit wordt overal overal goed tot uiting, al kan dit nog worden verbeterd door sommige plekken te voorzien van verharding

C. Versterken samenwerking gemeente en overige partijen

Doel: Betere afstemming tussen het speelaanbod van de gemeente en externe partijen.

Huidige situatie:

- Over het gebruik en het beheer van de speeltoestellen op de schoolpleinen heeft de gemeente middels een convenant afspraken gemaakt met de schoolbesturen. De schoolterreinen zijn openbaar toegankelijk om te spelen. De veiligheid van de toestellen wordt door de gemeente gemonitord. Toestellen die niet meer aan de regels voldoen worden in overleg verwijderd. Voor vervanging is beperkt budget beschikbaar. Maar dat is onvoldoende om een schoolpleinlocatie volwaardig in te richten.
- Speelplekken op het terrein van recreatieparken en natuurorganisaties sluiten goed aan op het formele speelaanbod van de gemeente. Kinderen mogen in principe spelen op de voorzieningen van deze partijen.
- In de vakanties worden activiteiten georganiseerd op beweegplekken, dorpskinderen kunnen hier in principe ook aan meedoen.
- Sportparken zijn in principe niet openbaar toegankelijk. Deze kunnen wel het aanbod versterken voor de oudere jeugd.

Benodigde acties:

- Aanbevolen wordt om schoolpleinen op te nemen in de reguliere vervangingsopgave en hier ook de vervangings- en beheerbudgetten op aan te passen (incl. FTE). Schoolpleinen worden intensiever bespeeld en hebben daardoor vaak een kortere vervangingscyclus hebben en vergen meer onderhoud (en FTE).
- Nieuwe initiatieven gericht op spelen en bewegen in de openbare ruimte (bijvoorbeeld vanuit nieuwbouw, samenleving of organisaties) moeten altijd in een vroeg stadium getoetst worden door (speel)beheer en groen.
- Inzetten op duidelijke voorlichting richting inwoners met betrekking tot het speel- en beweegaanbod (zowel de plekken als de programmering van activiteiten). Dit kan bijvoorbeeld via de website van gemeente Texel.
- Bij de vervanging van speelplekken bewoners en lokale organisaties betrekken (bijvoorbeeld Stichting Sigt of activiteitenbegeleiders). Welke ideeën hebben zij met betrekking tot de inrichting van speelvoorzieningen?

Belangrijk - Bij de realisatie van speel- en beweegvoorzieningen met externe partijen en incidentele middelen (zoals subsidies) is het van belang dat vooraf wordt bedacht hoe het onderhoud, het beheer en de vervanging geregeld wordt. Belangrijk is dat verantwoordelijkheden, budgetten, rollen en taken geregeld en geborgd zijn.

Foto's van overige speelplekken (o.a. OERRR (linksboven), Trimpad (rechtsboven) en het Vierkante stuk (onder)

Om de komende jaren uitvoering te kunnen geven aan de ambities (zie hoofdstuk 4) voor de openbare speel- en beweegvoorzieningen is het belangrijk kaders voor uitvoering te hebben, gekoppeld aan het type voorziening, maar ook gericht op bijvoorbeeld nieuwbouw.

5. De buurtplek

Het is belangrijk dat er in elk dorp tenminste één goede buurtplek aanwezig is. In een groter dorp, zoals Den Burg zijn meerdere buurtplekken nodig. Voor de inrichting van een buurtplek is inzicht van het speelgedrag van kinderen en hun barrières van belang.

Wandelingen - Tijdens de wandelingen blijkt de buurtplek (meestal het schoolplein) de belangrijkste plek voor de kinderen om buiten te spelen. De belangrijkste reden? De aanwezigheid (of grote kans daarop) van vriendjes om mee samen te spelen.

Inrichtingscriteria voor een buurtplek
Een goede buurtspeelplek nodigt de buurt uit om te komen spelen én bewegen. Hier wordt ingezet op ontmoeting, samenspel en dus een hoge verblijfswaarde door de toepassing van de juiste speelaanleidingen en voorzieningen. De uitgangspunten bij (her)inrichting:

- **Beoogde doelgroep (minimaal):** 5-12 jaar
- **Omvang (bij nieuwbouw):** 1.500 m^2 (inclusief omliggend groen en stoepen)
- **Actieradius:** 400 meter (rekening houdend met barrières)
- **Richtbedrag voor vervanging:** max. € 60.000,-

- **Ondergronden:** gras waar mogelijk. Als extra valdemping nodig is; kunstgras of rubber doorgroeimatten. Bij natuurlijke speelterreinen kan ook zand gebruikt worden als bodem.
- **Straatmeubilair:** tenminste 1 bank of picknicktafel en 1 afvalbak
- **Variatie:** zonering op de plek zelf per leeftijdsgroep (spel voor oudere kinderen niet dwars door spel voor jonge kinderen). Naast speeltoestellen ook beweegtoestellen plaatsen.
- **Groen:** waar mogelijk. Toevoegen bomen voor beschutting, maar dit is vaak niet direct boven/naast toestellen mogelijk i.v.m. worteldruk, verwering etc. (zie ook bijlage E).
- **Inclusiviteit:** Basisprincipe bij (her)inrichting. Buurtplek is toegankelijk (toestelvriendelijk) en iedereen is welkom. Rekening houden met ondergronden en bereikbaarheid toestellen (huidige aanpak doorzetten). Bij vervanging belangrijke buurtplekken ook schakelen met stichting Sigt voor bijvoorbeeld de beoordeling van ontwerpvoorstellen.

Belangrijk - Bij het verder vergroenen van openbare speelruimte is het belangrijk om zowel de voordelen (speelwaarde) als ook de bijkomende uitdagingen (vooral voor beheer) te benoemen. Zie hier hiervoor **bijlage E: Factsheet vergroening.**

Belangrijk - In de meeste dorpen is binnen een actieradius of bereik van 400 meter een buurtplek aanwezig (ca. 5-6 minuten wandelen). Wel is het belangrijk daarbij de schoolpleinen (o.a. in Oudeschild) te beschouwen als buurtplek. In Den Burg kan de dekking van buurtplekken binnen de ring verbeterd worden, met name in het midden en de zuidkant. Hier zijn vooral kleinere plekken gelegen. De voormalig schoolpleinen van de Fontein (in potentie prima buurtplek) en de Jozefschool, kunnen positief bijdragen aan het aanbod als deze als openbare buurtplek -ook bij herontwikkeling van deze locaties- behouden kunnen blijven.

Participatie rondom de (her)inrichting
Bij de vervanging van de speeltoestellen is het belangrijk om zowel de wensen van direct omwonenden/de buurt te kennen. Bewoners (of alle buurtkinderen) kunnen hun ideeën en voorkeuren meegeven om te komen tot een gewenst en haalbaar ‘pakket’. Het is raadzaam om ook dorpscommissies te betrekken.

Bij de vervanging van een buurtplek met een gerichte sportfunctie (bijvoorbeeld skatepark of voetbalkooi is het van belang om gericht met de sporters en sport- of beweegaanbieders in gesprek te gaan voor het meest haalbare ‘pakket’.

Het (voormalig) schoolplein van de Fonteinschool is nog steeds een interessante speelplek

6. De kleine speelplek

Buurtplekken zijn doorgaans iets groter dan kleine speelplekken. Kleine(-re) speelplekken hebben ook een belangrijke functie en zijn vaak onderdeel van initiatieven van omwonenden waarbij (natuurlijk) kinderen worden betrokken. Een kleine speelplek is ingericht voor kinderen tot 6 of 8 jaar. Bij de vervanging van een kleine speelplek worden vooral direct omwonenden betrokken.

Inrichtingscriteria voor een kleine speelplek
Een kleine speelplek is vooral bedoeld voor de kinderen die nog niet zelfstandig naar de buurtplek mogen/kunnen. Een goed voorbeeld hiervan is de speelplek in de Kikkertstraat in De Cocksdorp. Hoewel de kleine speelplek vooral ter aanvulling op de buurtplek is, worden ook hier een aantal uitgangspunten voor (her)inrichting genoemd:

- **Beoogde doelgroep (minimaal):** 1-8 jaar
- **Omvang (bij nieuwbouw):** 300 m^2
- **Actieradius:** 200 meter, rekening houdend met barrières
- **Richtbedrag voor vervanging:** max. € 30.000,-

- **Variatie:** de inrichting van een kleine speelplek moet vooral aanvullend (en dus afgestemd zijn) met de nabijgelegen buurtplek en/of omliggende andere kleine speelplekken.
- **Overige uitgangspunten:** gelijk aan de buurtplek

Participatie rondom de (her)inrichting
Bij de vervanging van een kleine speelplek worden de omwonenden betrokken om een keuze te maken uit (doorgaans) twee ontwerpvoorstellen.

De Kikkertstraat in De Cocksdorp als aanvulling op het schoolplein (andere kant dorp)

7. Jongeren en beweegaanbod

De doelgroep 12-18 jaar heeft een andere behoefte. Het gaat om beweegplekken, zoals trapveldjes, basketbalpleintjes, een skatepark of plekken waar ze elkaar kunnen ontmoeten. Het is belangrijk om in elk dorp een voorziening te hebben voor deze doelgroep: een voldoende grote plek (ca. 1.500 m2) het liefst in combinatie met een groene omgeving.

Soms valt deze behoefte samen met het aanbod op de buurtplek (bijvoorbeeld in Midden-Eierland). In de meeste gevallen is een aanvullende plek ingericht voor de 12+ doelgroep (bijvoorbeeld in de Waal, maar ook in Den Burg en de Koog). Het is belangrijk deze doelgroep in zicht te houden en te betrekken bij de (her-)inrichting van de plekken die er voor hen zijn.

Stakeholders - In gesprek met jongerenwerkers van Young4Ever blijkt dat er weinig overlast wordt ervaren door jongeren. Ze zijn vaak bekend in hun buurt/dorp en daarom is het vaak geen probleem als ze ook op de speelplekken zitten. In het jongerencentrum kunnen jongeren vijf dagen in de week terecht, in de zomer wordt activiteiten georganiseerd en kunnen jongeren vaak ook terecht bij de Krim en StayOkay. Jongeren fietsen dagelijks richting de middelbare school in Den Burg en blijven daar vaak ook in de middag sporten of hangen voor ze naar huis gaan.

8. Samenwerken en participatie

Om het speelaanbod te verrijken is het belangrijk om duidelijke afspraken te maken over de aanleg (investering) het onderhoud en vervanging. Het is eenvoudig om een nieuwe voorziening te realiseren. Het kan ingewikkeld worden als afspraken over onderhoud, beheer en bekostiging ontbreken. Om dit te voorkomen, gelden de volgende kaders:

Schoolpleinen
Het convenant "*vrije toegankelijkheid schoolpleinen*" is toe aan een actualisatie (zie kader). De vier schoolpleinen in Den Burg zijn samengevoegd in het schoolplein van de Skool, waarvoor nog geen afspraken voor het beheer en onderhoud voor de lange termijn zijn bepaald. Ook is het belangrijk nieuwe afspraken te maken over de investeringen/vervangingen. De intensiteit van bespeling (en daarmee ook de vervangingscyclus) op schoolpleinen is fors hoger dan op andere plekken. Belangrijke kaders (voorstel grotendeels gelijk aan huidige convenant):

- Elke school wijst een contactpersoon aan als aanspreekpunt voor de gemeente die eveneens via een contactpersoon communiceert met de scholen.
- Schoolpleinen zijn openbaar toegankelijk buiten lestijden (ook in weekend en vakanties).
- De gemeente zorgt voor de keuringen en inspecties. De contactpersoon van de school wordt direct op de hoogte gebracht van de uitkomsten van de inspectie.

- De scholen spelen een belangrijke rol in het dagelijks beheer. Ze informeren de gemeente over gebreken aan de toestellen en dragen zorg dat afgekeurde speeltoestellen niet bespeeld worden.
- Aanbevolen wordt om de afspraken tussen gemeente en de scholen over het eigendom van de speeltoestellen te herzien (zie 13. Ambitieniveaus). De schoolpleinen hebben immers ook een openbare speelfunctie die niet op een andere plek hoeft te worden gerealiseerd. Afspraken over onderhoud, beheer (en FTE) kunnen en moeten hier eenduidig op aansluiten.

Belangrijk - In 2014 is het huidige convenant **"vrije toegankelijkheid schoolpleinen"** getekend door de schoolbesturen en de gemeente. Hierin staan duidelijke afspraken over de openstelling van schoolpleinen (openbaar buiten lestijden) en de afspraken en verantwoordelijkheden m.b.t. inspecties (taak gemeente) en het benodigde beheer en onderhoud (school en gemeente beheren elk hun eigen deel).

Speel- en beweegroutes

Speel- en beweegroutes versterken het speel- en beweegaanbod in de openbare ruimte, vooral op plekken waar het niet mogelijk is een speelplek aan te leggen (zie hoofdstuk 4), bijvoorbeeld in het centrum van Den Burg. Hierbij gelden de volgende kaders.

- Speel- of beweegroutes worden in overleg met de gemeente aangelegd. Bijvoorbeeld bij initiatieven van lokale organisaties.
- Initiatieven moeten altijd worden gedeeld met de beheerder(s) van de gemeente. Zo kan worden meegedacht over de randvoorwaardes, daadwerkelijke route en de invulling waarbij de kaders bewaakt kunnen worden met betrekking tot eventueel benodigde certificering of inspecties en het uiteindelijke beheer.
- Speelroutes in de vorm van pleinplakkers of stapelementen (bijvoorbeeld betonnen poefs) worden niet beheerd door de gemeente. Het is niet nodig deze routes mee te nemen in de periodieke inspecties.
- Beweegroutes met fysieke objecten (zoals de Trimbaan in de Dennen) worden wel meegenomen in het onderhoudsplan en de periodieke inspecties om de kwaliteit ervan te monitoren en in stand te houden.

Sport- en jongerenplekken

Bij de vervanging van sport- en jongerenplekken worden de volgende kaders gehanteerd:

- Bij de vervanging van sportplekken en plekken bewust ingericht voor jongeren (bijvoorbeeld het skatepark) wordt geschakeld met de (activiteitenaanbieders van) Sportstichting Texel en de jongerenwerkers van Young4Ever. Zo kunnen zij meedenken over de inrichting en waar mogelijk tips/wensen meegeven voor het organiseren van activiteiten.
- Young4Ever kan de beoogde doelgroep (jongeren) direct betrekken bij een relevant (her)inrichtingstraject.
- Hoewel een brede raadpleging plaatsvindt is er geen garantie dat de wensen van de betrokken partijen daadwerkelijk verwezenlijkt (kunnen) worden bij de vervanging.

Het schoolplein van de Vliekotter in Oosterend

Stakeholders - De verschillende betrokken stakeholders (naast Young4Ever bijvoorbeeld ook Stichting Sigt en de dorpscommissies) vinden het belangrijk om bij relevante (her)inrichtingstrajecten meegenomen op de hoogte te worden gesteld. Bij de reguliere vervangingen is dit daarom ook meegenomen in de uitvoeringskaders (zie hoofdstuk 5). Het betrekken van stakeholders kan zowel zorgen voor meer draagvlak, relevante kennis en input (bijvoorbeeld over toegankelijkheid) maar ook zorgen voor meer aanloop bij een participatiebijeenkomst.

Speelvoorzieningen bij externe partijen

Met betrekking tot speelplekken van andere partijen gelden de volgende kaders:

- De gemeente stimuleert desgewenst gezamenlijke ontwikkeling en gezamenlijk gebruik in de openbare ruimte.
- De gemeente is niet (per definitie) betrokken bij de aanleg, het beheer of onderhoud van de speel- en beweegvoorzieningen.
- De externe partijen blijven daarmee ook verantwoordelijk voor het uitvoeren van voldoende periodieke inspecties en de registratie daarvan.

9. Voorlichting en communicatie

Naast het inrichten van fysieke speelplekken is het belangrijk om inwoners ook te informeren over de speelruimte. Dit kan bijdragen aan een beter gebruik, maar bijvoorbeeld ook een betere respons bij participatiebijeenkomsten. Geadviseerd wordt hiervoor vanuit de gemeente een aparte webpagina in het leven te roepen, bijvoorbeeld www.texel.nl/spelen. Hierop is het mogelijk de volgende informatie te plaatsen:

- Een overzicht van alle openbare speelplekken van Texel. Hiervoor kan een linkje naar de site www.buitenspeelkaart.nl/Texel worden gebruikt.
- Informatie over buitenspelen, leuke spelletjes om te doen, activiteiten die georganiseerd worden of relevante evenementen en dagen zoals de Nationale Buitenspeeldag.
- Informatie en contactgegevens over relevante organisaties voor kinderen en jongeren, zoals Natuurmonumenten, Sportstichting Texel of Young4Ever.

Aanvullend is het relevant om ook andersom informatie over openbare speelplekken te delen met andere platforms en partijen op Texel, zoals consultatiebureaus, de site KernGezond Texel of via de ACT-app.

10. Nieuwbouw

Bij nieuwe woningbouwprojecten wordt ook bekeken of er ruimte moet zijn voor nieuwe speelvoorzieningen of dat bestaande voorzieningen toereikend zijn. Vaak wordt de vraag en het gebruik op bestaande plekken groter. Bij kleine nieuwbouwprojecten (enkele woningen) hoeft dat geen probleem te zijn. Bij compleet nieuwe buurten is het noodzakelijk om ook te voorzien in nieuwe plekken. Van belang hierbij is:

- Bij nieuwbouw- en herontwikkeltrajecten wordt speelbeheer aan de voorkant van de planvorming meegenomen. In dat geval kan goed worden meegedacht over de randvoorwaarden voor de openbare speelplek (welk type plek, omvang, inrichting, kosten en gevolgen voor het totale beheerareaal).

Herontwikkeling

Bij de herontwikkeling van bestaande openbare ruimte (inbreiding) komen vraag en aanbod bij elkaar. In dit geval is het extra belangrijk om aan de voorkant goed na te denken over de consequenties voor de openbare speelruimte en de mogelijkheden deze te verbeteren. Het is mogelijk om, ter compensatie, te investeren in een bestaande buurtplek, maar deze moet dan wel binnen 400 meter gelegen zijn, rekening houdend met barrières voor kinderen (drukke wegen en watergangen).

Het plein van de voormalige Fonteinschool is een belangrijke plek om te behouden (beschikbaar speelaanbod) bij eventuele nieuwbouwplannen (extra speelvraag)

In het uitvoeringsplan worden de ambities concreet gemaakt en gekoppeld aan de bijbehorende (financiële) opgave. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen de vaste investeringskosten voor vervanging (behouden wat er is) en de investeringskosten voor door te voeren verbeteringen op gerichte locaties. Daarnaast is er een beheerbudget om de bestaande speelruimte te onderhouden, reparaties uit te voeren en voor inspecties.

11. Vervangingsopgave 2026-2035

Te verwachten levensduur speeltoestellen

Om een inschatting te maken van de *uitvoeringsopgave* voor de komende jaren wordt gekeken naar het te verwachten vervangjaar per speeltoestel. Dit wordt jaarlijks ingeschat of bijgesteld tijdens de veiligheidsinspectie. Hierbij wordt gekeken naar de huidige staat van het speeltoestel, de bijbehorende ondergrond en de kosten voor het onderhoud. Op basis van deze inschatting kan bepaald worden of een speelplek de komende 4-5 jaar in aanmerking komt voor vervanging. De uitvoeringsopgave wordt vertaald naar een *uitvoeringsprogramma*; een planning voor de vervanging van speel- en beweegplekken voor de komende periode. Omdat verwachtingen in de loop van de tijd bijgesteld kunnen worden is het belangrijk om het uitvoeringsprogramma om de 3 jaar te actualiseren.

Uitvoeringsprogramma

Op basis van de inspectie van 2023 is een uitvoeringsprogramma opgesteld voor de periode 2026-2035. Plekken waarvan bekend is dat deze nog in 2024 worden opgeknapt/vervangen zijn hierin al doorgeschoven naar de periode ná 2035. Dit is bijvoorbeeld het geval bij de Parnassiastraat (De Koog) en de Ankerstraat (Oosterend). In het uitvoeringsprogramma wordt onderscheid gemaakt tussen de reguliere speelvoorzieningen (basis), schoolpleinen en bijzondere voorzieningen. In bijlage B is dit programma per plek uitgewerkt.

In het uitvoeringsprogramma wordt, waar zinvol, uitgegaan van een speelplek-gerichte aanpak bij vervanging. Dit voorkomt dat elk jaar een los toestel wordt vervangen. Zodoende kunnen vervangingen geclusterd worden in 1 of 2 stappen. Dit maakt het gesprek met betrokken bewoners leuker (meer te bedenken) en maakt het mogelijk plekken desgewenst te veranderen (bredere doelgroep of ander type spel). Toestellen worden echter niet vervangen als deze nog niet (bijna) technisch zijn afgeschreven.

Het is ook mogelijk dat een speelplek op een gegeven moment “uitgespeeld” is. Als blijkt dat geen behoefte meer is aan speeltoestellen, kan er voor gekozen worden om de speeltoestellen niet meer te vervangen. In dat geval wordt een speelplek ingericht als pleintje of bespeelbaar openbaar groen.

Basisuitvoeringsopgave 2026-2035 (bijlage B - tabel 1)

De meeste plekken vallen binnen de basisvervangingsopgave. Deze bestaat uit 45 van de 57 speel- en beweegplekken. De totale vervangingskosten (zie kader) van deze locaties bedraagt ruim € 1,1 miljoen. Dit betreft de totale vervangingsopgave (incl. plaatsing etc.).

De vervangingsopgave splitst zich in twee delen. Op 28 van de 45 locaties wordt op de korte termijn (2026-2030) verwacht dat een deel of de gehele speelplek vervangen moet worden. Dit is als volgt verdeeld over de komende 6 jaar:

- 2026: 5 locaties (1x volledig / 4x deels) investering: € 80.000,-
- 2027: 5 locaties (3x volledig / 2x deels) investering: € 80.000,-
- 2028: 4 locaties (allen deels) investering: € 80.000,-
- 2029: 4 locaties (3x volledig / 1x deels) investering: € 80.000,-
- 2030: 7 locaties (6x volledig / 1x deels) investering: € 60.000,-
- 2031: 3 locaties (1x volledig / 2x deels) investering: € 40.000,-

} gemiddeld: € 70.000,-/jaar

Tussen 2032 en 2035 worden geen grote vervangingen verwacht (alleen onderhoud en mogelijk enkele losse toestellen) waarna in de periode ná 2035 nog 31 locaties in aanmerking komen voor een vervanging, waarvan 17 volledig. Hier is een totale investering van € 710.000,- voor nodig (€ 142.000,-/jaar, uitgaande van een tijdvak van 5 jaar waarbinnen het laatste deel vervangen moet worden).

In de prijsstelling is uitgegaan van het prijspeil in 2024 én rekening gehouden met bijkomende kosten voor ontruiming, transport, plaatsing, grondwerk en een percentage voor projectmanagement en participatie (zie kader hieronder). Geadviseerd wordt om in 2028 en 2031 opnieuw de basisvervangingsopgave te peilen. Zo kan de daaruit de te verwachten piek ná 2035 waarschijnlijk goed uitgevlakt kunnen worden (deels mogelijk al in de periode 2032-2035). Zie hiervoor ook hoofdstuk 14.

Belangrijk - Om tot een richtbedrag per locatie te komen, wordt gebruik gemaakt van de volgende opbouw:

- waarde toestellen + waarde ondergronden (50%)*
- kosten voor ontruiming, plaatsing en transport (15%)
- kosten voor grondwerk en bijkomende kosten voor vervanging (15%)
- kosten voor projectmanagement en participatie (20%) +

Benodigde basisinvestering voor vervanging speel- of beweegplek

** De waarde van de toestellen en ondergronden is afgelopen jaren sterk gestegen. Hiermee is rekening gehouden in de uitvoeringsopgave.*

Schoolpleinen (bijlage B - tabel 2)

In het uitvoeringsprogramma zijn de negen schoolpleinen apart gemarkeerd. Dit zijn locaties met een relatief hoge vervangingswaarde en (vaak) veel verschillende vervangingsmomenten. Van de vier voormalige schoolpleinen in Den Burg wordt voorgesteld de pleinen van de Fonteinschool en de Jozefschool te behouden als serieuze speelplek (ook bij eventuele nieuwe woningbouwprojecten) en de overige twee op te heffen. Voor de vervanging(skosten) zijn in hoofdstuk 13 en in bijlage B (tabel 2) de drie ambitieniveaus uiteengezet.

Bijzondere voorzieningen

In het uitvoeringsplan zijn drie voorzieningen als bovenwijks of bijzonder aangemerkt. Dit zijn het skatepark, het speelterrein bij zwembad Molenkoog (niet openbaar) en de Trimbaan in de Dennen. Voorgesteld wordt om, zodra deze voorzieningen hieraan toe zijn, apart vervangingsbudget aan te vragen.

12. Benodigde middelen voor vervanging en onderhoud

De speel- en sportruimte op Texel wordt goed en planmatig beheerd. Er is op dit moment geen sprake van onveilige situaties of kwetsbare speelvoorzieningen die met urgentie aangepakt moeten worden. De planmatige aanpak houdt in dat inspectierondes op vaste momenten plaatsvinden en dat naar aanleiding van constateringen operationeel onderhoud wordt uitgevoerd om de veiligheid van de voorzieningen te borgen. In bijlage C zijn de verschillende vormen van beheer apart toegelicht en begroot (in directe kosten en FTE).

Als we de kosten voor beheer en onderhoud samenvoegen met de uitvoeringsopgave (zie *11. Vervangingsopgave 2026-2035*) en het basisniveau met betrekking tot de schoolpleinen, dan ontstaat het volgende totaaloverzicht met betrekking tot de benodigde middelen voor vervanging en onderhoud:

Benodigde gemiddelde kosten en FTE/jaar in tijdvak 2026-2031*		
Inspecties en registratie	€ 6.300,-/jaar	0,3 FTE
Onderhoud toestellen	€ 40.000,-/jaar	0,4 FTE
Onderhoud ondergronden	€ 9.200,-/jaar	0 FTE
Totale kosten voor onderhoud	€ 55.500,-/jaar	0,7 FTE
Basisuitvoeringsopgave (reguliere vervangingen)	€ 70.000,-/jaar	0,3 FTE
Vervangingsopgave schoolpleinen (5 locaties)	€ 5.000,-/jaar	
Vervangingsopgave ex-schoolpleinen (4 locaties)	€ 15.000,-/jaar	
Bijzondere voorzieningen (3 locaties)	apart aanvragen	
Totaal benodigde middelen	€ 145.500,-/jaar	1,0 FTE

** In het overzicht is gekeken naar de gemiddelde uitvoeringsopgave t/m 2031 (zie ook hoofdstuk 11). In de periode 2032-2035 zijn de benodigde middelen fors lager, maar geadviseerd wordt voortijdig (zie hoofdstuk 14) het uitvoeringsprogramma te updaten.*

13. Ambitieniveaus voor de toekomst

Van Basisniveau tot Ambitieniveau+

Om richting te geven aan de uitvoering zijn meerdere uitvoeringsvarianten opgesteld. Deze varianten zijn uitgewerkt op de volgende pagina in een variantenoverzicht. De drie varianten zijn afgezet tegenover de huidige situatie waarbij toestellen hoofdzakelijk 1-op-1 vervangen worden en al het speelbeheer wordt uitgevoerd door 0,5 FTE op jaarbasis. Uit de gevoerde gesprekken en de doorrekening van het uitvoeringsplan op basisniveau (minimaal nodig voor behoud van de huidige situatie), blijkt dat deze huidige werkwijze niet houdbaar is. Het is daarom belangrijk dat uit een van de uitvoeringvarianten gekozen wordt.

Het uitvoeringsplan (deel III) is gebaseerd van de variant "Basisniveau". Hierbij is uitgegaan van het behoud van de huidige voorzieningen en de beschreven werkwijze bij vervanging. Het overzicht van benodigde middelen bij dit basisniveau is uiteengezet in hoofdstuk 12. Naast dit basisniveau worden, op basis van het onderzoek en de ambities uit het speelruimteplan (deel I), twee extra niveaus voorgesteld: Ambitieniveau en Ambitieniveau+. In deze twee extra varianten is meer ruimte voor verbetering op bestaande plekken, meer mogelijkheden qua participatie en wordt de rol van schoolpleinen bijvoorbeeld anders ingevuld. Uiteraard zijn in het variantenoverzicht ook de financiële consequenties opgenomen.

Belangrijk - Vanuit het onderzoek en de ambities in het speelruimteplan (deel I) zijn **verbetervoorstellen** voor de speel- en beweegvoorzieningen gegeven. Het gaat hierbij met name om het vergroten van de uitdaging (spannendere toestellen, verhogen aantrekkelijkheid voor oudere kinderen) of het vergroenen van speelruimte en het toevoegen van extra beschutting in de vorm van bomen.

In de meeste gevallen is het mogelijk om **binnen het uitvoeringsbudget** per plek extra uitdaging aan te bieden. Voor het plaatsen van bomen op speelvoorzieningen wordt uitgegaan van een investering vanuit het beleidsdomein groen. Dit valt buiten de (financiële) reikwijdte van dit plan. Op drie plekken wordt echter voorgesteld **extra budget** vrij te maken (€ 10.000,-/locatie) om de speelplek te verbeteren:

- Ruyterstraat (Oudeschild)
- Wagemakerstraat (Den Burg)
- Groeneplaats (Den Burg)*

** De mogelijkheden om op de Groeneplaats zelf extra uitdaging aan te bieden is beperkt i.v.m. de archeologische waarde van het park. Dit vraagt zodoende om een creatieve aanpak zonder ondergrondse ingrepen.*

Overzicht uitvoeringsvarianten

Thema	Huidige werkwijze	Basisniveau	Ambitieniveau	Ambitieniveau +
Huidige areaal en vervangingen	• behoud huidige plekken • vervanging op toestelniveau • geen extra investeringen om bestaande plekken te verbeteren	• behoud huidige plekken • vervanging waar mogelijk op plekniveau, waar nodig op toestelniveau (geen kapitaalvernietiging) • geen extra investeringen om bestaande plekken te verbeteren	• behoud huidige plekken • vervanging waar mogelijk op plekniveau, waar nodig op toestelniveau (geen kapitaalvernietiging) • extra investering (zie kader pagina 18) voor verbetering bestaande plekken	• behoud huidige plekken • vervanging waar mogelijk op plekniveau, waar nodig op toestelniveau (geen kapitaalvernietiging) • extra investering (zie kader pagina 18) voor verbetering bestaande plekken • gerichte verbetering door aanplant bomen (i.s.m. beleidsomein groen)
Schoolpleinen	• schoolpleinen bestaan deels uit toestellen van gemeente, deels uit toestellen van school • gemeente draagt zorg voor inspecties, school doet onderhoud, vervangingen naar eigendom • budget per school: ca. € 15K	• behouden voormalig schoolpleinen van de Jozef- en Fonteinschool als serieuze speelplek in Den Burg • behouden huidige werkwijze schoolpleinen • budget per school: ca: € 15K	• behouden voormalig schoolpleinen van de Jozef- en Fonteinschool als serieuze speelplek in Den Burg • verhogen budget per school van € 15K naar € 60K • deels overnemen schoolplein in eigendom gemeente	• behouden voormalig schoolpleinen van de Jozef- en Fonteinschool als serieuze speelplek in Den Burg • verhogen budget per school naar max. € 90K • op termijn volledige schoolplein in eigendom gemeente (geen opdeling in toestellen)
Participatie	• participatie door middel van informeren (lage trede) • op sommige plekken raadplegen bewoners	basisniveau participatie: • vooraf betrekken belangrijkste lokale partners (o.a. dorpscommissie), afhankelijk van type plek • waar nodig in gesprek met dorpskinderen/-jeugd • bewoners informeren over vervanging	basisniveau participatie: • vooraf betrekken belangrijkste lokale partners (o.a. dorpscommissie), afhankelijk van type plek • waar nodig in gesprek met dorpskinderen/-jeugd • bewoners informeren over vervanging	basisniveau participatie: • vooraf betrekken belangrijkste lokale partners (o.a. dorpscommissie), afhankelijk van type plek • waar nodig in gesprek met dorpskinderen/-jeugd • bewoners informeren over vervanging
Communicatie en voorlichting	• geen campagne m.b.t. buitenspelen.	• online overzicht van de openbare speelplekken op www.buitenspeelkaart.nl/texel • geen actief beheer nodig vanuit gemeente Texel	• lancering website www.texel.nl/spelen (o.i.d.) met info over speelruimte en relevante organisaties (zoals Sportstichting Texel en Young4Ever) • koppeling www.buitenspeelkaart.nl/texel • beheer site bij afdeling communicatie	• lancering website www.texel.nl/spelen (o.i.d.) met info over speelruimte en relevante organisaties (zoals Sportstichting Texel en Young4Ever) • koppeling www.buitenspeelkaart.nl/texel • koppeling met activiteiten Sportstichting Texel • beheer site bij afdeling communicatie in samenwerking met sociaal domein
Financiële consequenties in de periode 2026-2031	• huidige middelen ontoereikend: niet mogelijk toestellen op tijd te vervangen • 0,5 FTE beschikbaar voor vervanging en onderhoud op jaarbasis, onvoldoende om zowel beheer als vervangingen op gewenst niveau uit te voeren	*gemiddeld benodigde middelen per jaar (2026-2031)** • benodigde FTE 1,0 (+ 0,5 FTE) • onderhoudsbudget: € 55.500 • basisvervangingsopgave € 70.000 • verbetervoorstellen € - • schoolpleinen € 5.000 • ex-schoolpleinen € 15.000 • bijzondere voorzieningen apart traject *• totale middelen per jaar (excl. FTE) € 145.500* • areaaluitbreiding opplussen bij benodigde middelen	*gemiddeld benodigde middelen per jaar (2026-2031)** • benodigde FTE 1,5 (+ 1,0 FTE) • onderhoudsbudget: € 62.500 • basisvervangingsopgave € 70.000 • verbetervoorstellen € 5.000 • schoolpleinen € 22.500 • ex-schoolpleinen € 15.000 • bijzondere voorzieningen apart traject *• totale middelen per jaar (excl. FTE) € 175.000* • areaaluitbreiding opplussen bij benodigde middelen • aparte capaciteit nodig voor afdeling communicatie	*gemiddeld benodigde middelen per jaar (2026-2031)** • benodigde FTE 1,7 (+ 1,2 FTE) • onderhoudsbudget: € 67.500 • basisvervangingsopgave € 70.000 • verbetervoorstellen € 5.000 • schoolpleinen € 32.500 • ex-schoolpleinen € 15.000 • bijzondere voorzieningen apart traject *• totale middelen per jaar (excl. FTE) € 190.000* • areaaluitbreiding opplussen bij benodigde middelen • aparte capaciteit nodig voor afdeling communicatie

14. Speelruimteplan Texel

Op Texel is het prima buitenspelen. Dit volgt uit zowel de gesprekken met kinderen als het onderzoek naar de huidige speelruimte zelf. Er is een goede spreiding van openbare voorzieningen in de woonkernen, in beheer van de gemeente en een goed aanvullend aanbod van voorzieningen in beheer van externe partijen. Kinderen spelen graag buiten, kennen hun woonomgeving en vinden eenvoudig vriendjes om mee samen te spelen.

Er is uiteraard altijd ruimte voor verbetering, de uitdaging kan op sommige plekken beter, met name voor kinderen vanaf 10 jaar, sommige plekken zijn inmiddels wat verouderd en er wordt relatief weinig gedaan aan goede communicatie of voorlichting over (het belang van) buiten spelen. Ook met betrekking tot de belangrijkste speelplekken voor de buitenkernen, de schoolpleinen, is verbetering mogelijk (*zie aanbevelingen*) en ook de oude schoolpleinen in Den Burg zelf verdienen aandacht met het oog op de toekomst.

De belangrijkste conclusie in het speelruimteplan is echter dat het belangrijk is zorg te dragen voor het behoud van de huidige (goede) staat van de speelruimte. Het benodigde onderhoud en de uit te voeren vervangingen lopen tegen hun grenzen aan qua haalbaarheid met de huidige beheercapaciteit van 0,5 FTE. Jarenlang is hard gewerkt aan het behouden en opknappen van de bestaande voorzieningen, maar komende jaren is een serieuze uitvoeringsslag nodig om plekken te renoveren.

Ambitieniveaus voor de toekomst
Er zijn drie ambitieniveaus geschetst voor uitvoering (zie hoofdstuk 13). Hierin is het basisniveau een ondergrens. Dit niveau is minimaal nodig om het huidige aanbod op goede wijze te kunnen beheren met de benodigde vervangingen en de daarbij horende participatie met bewoners. Voor uitvoering van het basisniveau is de komende vijf jaar gemiddeld € 145.500,-/jaar nodig voor het onderhoud (€55,5K) en de vervanging (€90K) van speelplekken.

Voor het basisniveau is een verhoging van het aantal beschikbare FTE's nodig van 0,5 naar 1,0 FTE (op jaarbasis). Hiermee wordt niet alleen ingezet op behoud van het huidige aanbod, maar ook geïnvesteerd in de lange termijn.

Het is mogelijk om bovenop het basisniveau te gaan voor het ambitieniveau of ambitieniveau+. Met de ambitieniveaus wordt meer ingezet op het versterken van de schoolpleinen als de vaak belangrijkste plek in het dorp en het (gericht) verbeteren van een aantal bestaande plekken. Belangrijk uitgangspunt is dat, bij elke keuze op ambitie ook rekening moet worden gehouden met de benodigde middelen (budget en FTE) voor uitvoering.

Aanbevelingen
Naast de belangrijkste conclusies enkele extra aanbevelingen:

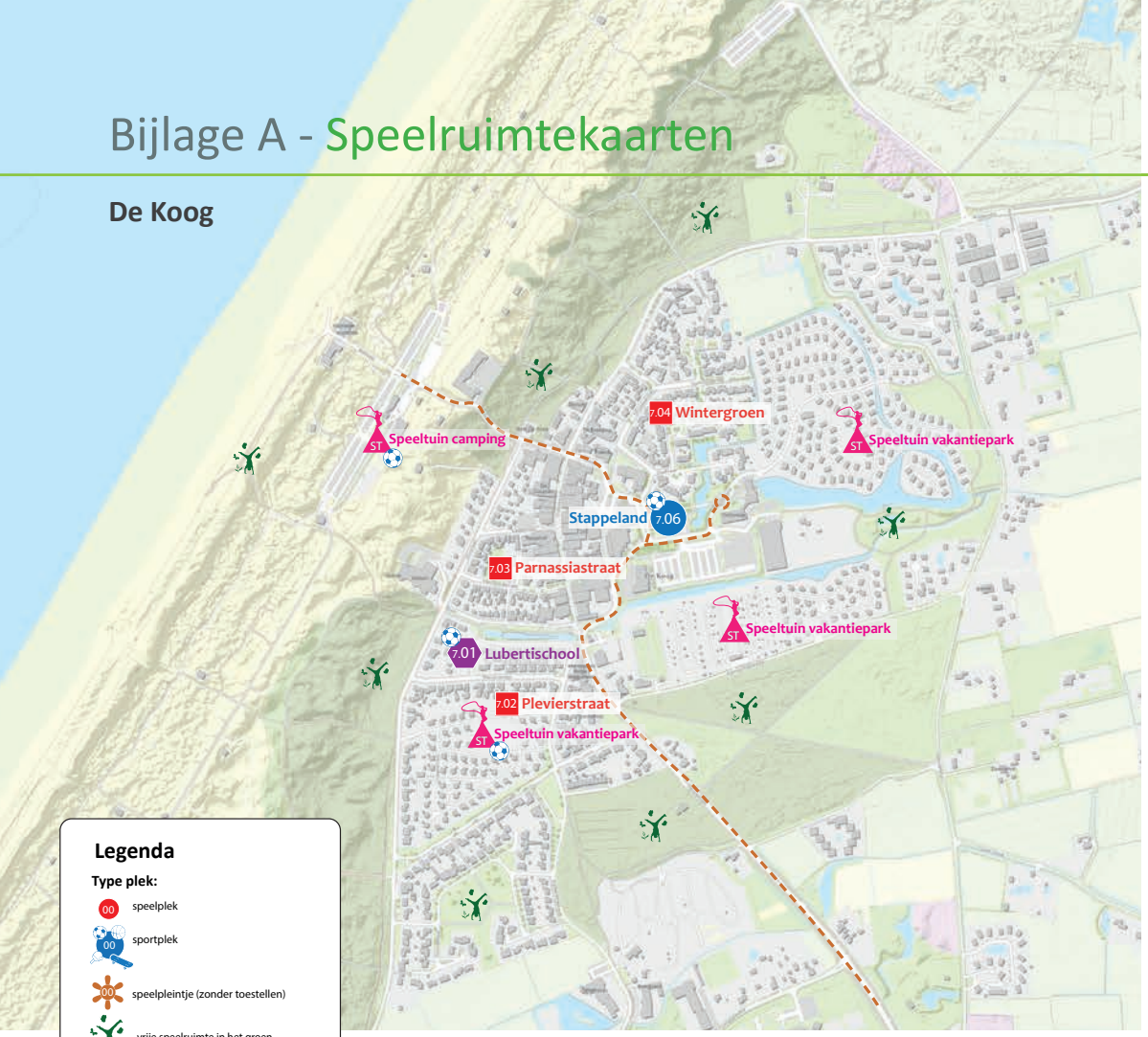
- **Ambities speelruimteplan:** De vervanging van speelplekken is het beste moment om de beleidsambities (bijv. op gebied van variatie, uitdaging, inclusiviteit, vergroening en participatie) in de praktijk te brengen. In de regel is dit prima mogelijk binnen de gestelde budgetten in het uitvoeringsprogramma.
- **Areaaluitbreiding:** Bij areaaluitbreiding, door nieuwbouw of het verder overnemen van schoolpleinen in eigen beheer, is het belangrijk om automatisch ook het budget voor onderhoud (en op de langere termijn vervanging) bij te stellen.
- **Schoolpleinen:** De schoolpleinen zijn vaak de belangrijkste plek, met name in de kleinere kernen op het eiland. Aanbevolen wordt daarom om deze plekken meer op te nemen in het gemeentelijk beheer en hierop gericht te investeren zodat de schoolpleinen kunnen worden versterkt (ambitieniveau en ambitieniveau +).
- **Bijzondere voorzieningen:** Voor de vervanging van bijzondere voorzieningen moet apart budget aangevraagd worden. Op korte termijn wordt vooralsnog alleen het skatepark aan de Emmalaan verwacht (2029). Omwille van de benodigde budgetten is het wel belangrijk deze vervangingen op tijd in gang te zettten.
- **Evaluatie en herijking:** Een uitvoeringsplan (deel III) kent een houdbaarheidsdatum. Om het plan up to date te houden wordt daarom aanbevolen elke 3 jaar een herijking van het uitvoeringsprogramma uit te voeren waarbij eventule areaaluitbreiding gelijk kan worden meegenomen. Het speelruimteplan (deel I) kan langer mee, wel is het belangrijk de ambities en kaders voor uitvoering periodiek (bijv. elke vijf jaar) te evalueren en indien nodig bij te stellen.

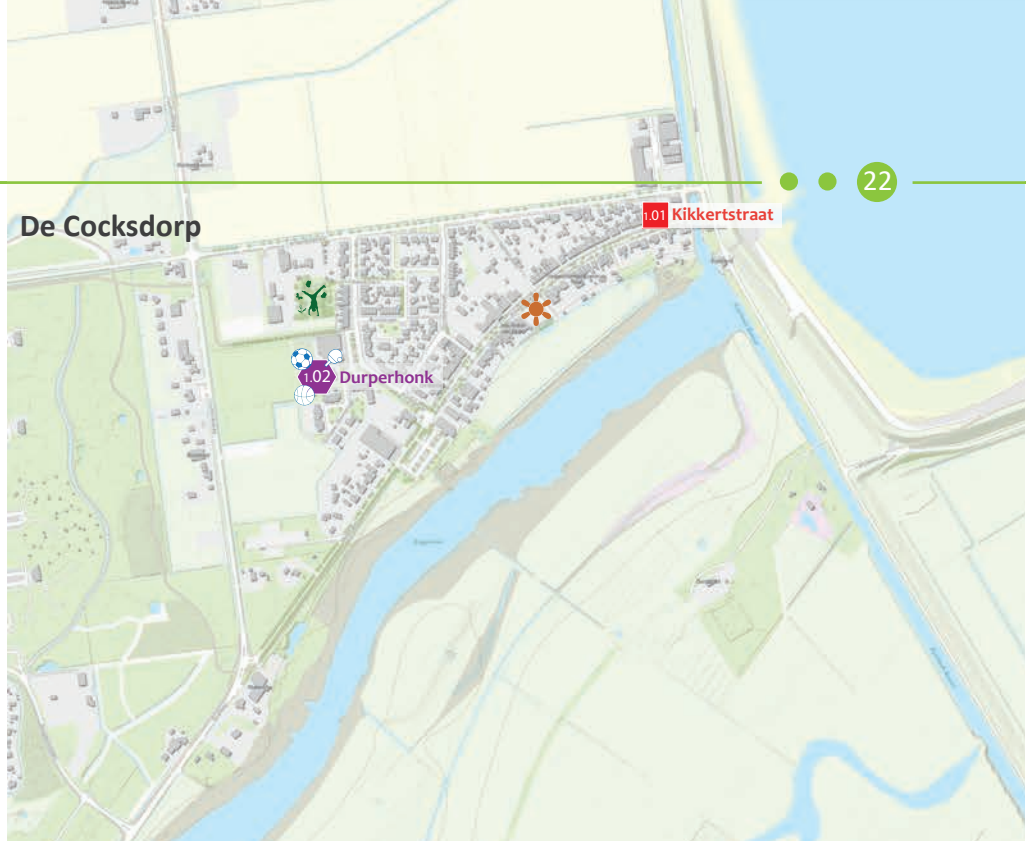
Behouden wat goed is
Het is belangrijk om te benadrukken dat je als kind goed kunt buitenspelen op Texel. Dat gaat niet vanzelf. Het is belangrijk dat er voldoende tijd, budget en kennis ingezet wordt om speelruimte ook goed, toegankelijk, veilig, schoon en uitdagend te houden. Op die manier kan wat nu goed is, behouden blijven en kan er gericht gewerkt worden aan verbetering van het openbare speel- en beweegaanbod in de verschillende kernen.

Op die manier wordt actief bijgedragen aan een fijne jeugd voor de kinderen op Texel met hopelijk veel vriendschappen, ontdekkingen, geheime hutten, paadjes, leerzame ervaringen, weinig beperkingen en een gezonde leefstijl met voldoende beweging die start op jonge leeftijd, maar hopelijk voortgezet wordt op latere leeftijd.

Den Burg

8.11 Hoefslag
Paelwerck 8.10
8.31 Noordvlak
Schoudieck 8.09
8.12 Hoefslag
Buytengors 8.08
Zeebries 8.30
8.33 Duinreep
Wagemakerstraat 8.13
8.35 Koolwitje
8.07 Duykerdam
8.05 Thijsselaan
Vloedlijn 8.20
8.15 Noordwester
Vloedlijn 8.19
8.14 W. van Beierenstraat
Golfslag 8.18
8.06 Sluyscoog
Sluyscoog 8.32
Vaargeul 8.17
8.29 Volmolen
8.04 Wilsterstraat
8.22
0.01 Groeneplaats
8.23
8.28
8.01
Verzetstraat 8.34
8.03 Lieuwstraat
8.02 Bernardlaan
Anne Frankstraat 8.01
s.01
Emmalaan 8.27
De Fontein
De Hogeberg
Jac. P. Thijsseschool
Jozefschool
Kompasschool
Stella Maris
8.33 Zwembad Molenkoog
- niet gratis -
Legenda
Type plek:
00 speelplek
sportplek
speelpleintje (zonder toestellen)
vrije speelruimte in het groen
s.00 openbaar toegankelijk schoolplein
s.00 voormalig schoolplein
Bereik van plekken:
00 kleine speelplek voor omwonenden
00 speelplek voor de buurt/het dorp
barrière

Legenda

Type plek:

- 00 speelplek
- 00 sportplek
- 00 speelpleintje (zonder toestellen)
- vrije speelruimte in het groen
- s.00 openbaar toegankelijk schoolplein
- s.00 voormalig schoolplein

Bereik van plekken:

- 00 kleine speelplek voor omwonenden
- 00 speelplek voor de buurt/het dorp
- barrière

Bijlage A - Speelruimtekaarten

Oosterend

Legenda

Type plek:

- 00 speelplek
- 00 sportplek
- 00 speelpleintje (zonder toestellen)
- vrije speelruimte in het groen
- s.00 openbaar toegankelijk schoolplein
- s.00 voormalig schoolplein

Bereik van plekken:

- 00 kleine speelplek voor omwonenden
- 00 speelplek voor de buurt/het dorp
- barrière

Den Hoorn

Oudeschild

Het Horntje

Bijlage B - Uitvoeringsprogramma 2026-2035

		Uitvoeringsplan															
Locatie	Plaatsnaam	Type locatie (veldwerk)	Advies	Planning	Basis-investering (bijgesteld)	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	na 2035	Totale investering
01-01 - Kikkertstraat	De Cocksdorp	Kleine speelplek	behouden	2028/2035+	€ 25.000			€ 15.000								€ 10.000	€ 25.000
01-04 - Oorsprongweg	De Cocksdorp	Buurt speelplek	behouden	2026	€ 25.000	€ 20.000										€ 5.000	€ 25.000
02-02 - Ankerstraat	Oosterend	Kleine speelplek	behouden	2035+	€ 25.000											€ 25.000	€ 25.000
02-04 - Mulderstraat	Oosterend	Buurt speelplek	behouden	2026/2035+	€ 60.000	€ 10.000										€ 50.000	€ 60.000
03-01 - Vermaningspad	De Waal	Buurt speelplek	behouden	2030/2035+	€ 60.000					€ 10.000						€ 50.000	€ 60.000
03-02 - Langwaal	De Waal	Sportplek	behouden	2027	€ 15.000		€ 15.000									€ -	€ 15.000
04-01 - Commandeurssingel	Oudeschild	Kleine speelplek	behouden	2035+	€ 15.000											€ 15.000	€ 15.000
04-02 - Commandeurssingel	Oudeschild	Kleine speelplek	behouden	2029	€ 25.000				€ 25.000							€ -	€ 25.000
04-06 - De Ruyterstraat	Oudeschild	Sportplek	behouden	2027	€ 5.000		€ 5.000									€ -	€ 5.000
04-07 - De Ruyterstraat	Oudeschild	Buurt speelplek	verbeteren	2028/2035+	€ 50.000			€ 25.000								€ 25.000	€ 50.000
04-08 - De Wittstraat	Oudeschild	Speelhoekje	omvormen	2035+	€ 5.000											€ 5.000	€ 5.000
04-09 - Barentszstraat	Oudeschild	Sportplek	behouden	2030	€ 5.000					€ 5.000						€ -	€ 5.000
05-02 - Stolpweg	Den Hoorn	Buurt speelplek	behouden	2035+	€ 35.000											€ 35.000	€ 35.000
06-01 - De Dageraad	t Horntje	Kleine speelplek	behouden	2029	€ 25.000				€ 25.000							€ -	€ 25.000
07-02 - Plevierstraat	De Koog	Kleine speelplek	behouden	2027/2035+	€ 25.000		€ 15.000									€ 10.000	€ 25.000
07-03 - Parnassiastraat	De Koog	Kleine speelplek	behouden	2035+	€ 15.000											€ 15.000	€ 15.000
07-04 - Wintergroen	De Koog	Kleine speelplek	behouden	2028/2035+	€ 25.000			€ 10.000								€ 15.000	€ 25.000
07-06 - Sportveld Stappeland	De Koog	Sportplek	behouden	2035+	€ 60.000											€ 60.000	€ 60.000
001 - Groeneplaats	Den Burg	Kleine speelplek	verbeteren	2035+	€ 15.000											€ 15.000	€ 15.000
08-01 - Anne Frankstraat	Den Burg	Kleine speelplek	behouden	2035+	€ 25.000											€ 25.000	€ 25.000
08-02 - Bernardlaan	Den Burg	Kleine speelplek	omvormen	2035+	€ 10.000											€ 10.000	€ 10.000
08-03 - Lieuwstraat	Den Burg	Kleine speelplek	behouden	2026/2035+	€ 35.000	€ 20.000										€ 15.000	€ 35.000
08-04 - Wilsterstraat	Den Burg	Kleine speelplek	behouden	2035+	€ 20.000											€ 20.000	€ 20.000
08-05 - Thijsselaan	Den Burg	Kleine speelplek	behouden	2027/2035+	€ 35.000		€ 20.000									€ 15.000	€ 35.000
08-06 - Sluyscoog	Den Burg	Kleine speelplek	behouden	2031/2035+	€ 25.000						€ 15.000					€ 10.000	€ 25.000
08-07 - Duykerdam	Den Burg	Kleine speelplek	behouden	2035+	€ 30.000											€ 30.000	€ 30.000
08-08 - Buytengors	Den Burg	Buurt speelplek	verbeteren	2035+	€ 60.000											€ 60.000	€ 60.000
08-09 - Schoudieck	Den Burg	Kleine speelplek	verbeteren	2030	€ 10.000					€ 10.000						€ -	€ 10.000
08-10 - Paelwerck	Den Burg	Kleine speelplek	behouden	2030	€ 25.000					€ 25.000						€ -	€ 25.000
08-11 - Hoefslag	Den Burg	Kleine speelplek	omvormen	2026	€ 10.000	€ 10.000										€ -	€ 10.000
08-12 - Hoefslag	Den Burg	Kleine speelplek	verbeteren	2035+	€ 30.000											€ 30.000	€ 30.000
08-13 - Wagemakerstraat	Den Burg	Buurt speelplek	verbeteren	2028/2035+	€ 50.000			€ 30.000								€ 20.000	€ 50.000
08-14 - Willem van Beierenstraat	Den Burg	Kleine speelplek	behouden	2035+	€ 35.000											€ 35.000	€ 35.000
08-15 - Noordwester	Den Burg	Kleine speelplek	behouden	2026/2035+	€ 30.000	€ 20.000										€ 10.000	€ 30.000
08-17 - Vaargeul	Den Burg	Kleine speelplek	behouden	2027	€ 25.000		€ 25.000									€ -	€ 25.000
08-18 - Golfslag	Den Burg	Kleine speelplek	behouden	2029/2035+	€ 35.000				€ 20.000							€ 15.000	€ 35.000
08-19 - Vloedlijn	Den Burg	Sportplek	behouden	2035+	€ 10.000											€ 10.000	€ 10.000
08-20 - Vloedlijn	Den Burg	Kleine speelplek	omvormen	2031	€ 10.000						€ 10.000					€ -	€ 10.000
08-29 - Volmolen	Den Burg	Kleine speelplek	verbeteren	2035+	€ 35.000											€ 35.000	€ 35.000
08-30 - Zeebries	Den Burg	Sporthoekje	behouden	2030	€ 2.500					€ 2.500						€ -	€ 2.500
08-31 - Noordvlak	Den Burg	Sporthoekje	behouden	2030	€ 5.000					€ 5.000						€ -	€ 5.000
08-32 - Sluyscoog	Den Burg	Sportplek	behouden	2029	€ 10.000				€ 10.000							€ -	€ 10.000
08-33 - Duinreep	Den Burg	Sporthoekje	behouden	2030	€ 2.500					€ 2.500						€ -	€ 2.500
08-34 - Verzetstraat	Den Burg	Kleine speelplek	behouden	2035+	€ 20.000											€ 20.000	€ 20.000
08.35 - Koolwitje (natuurspeeltuin)	Den Burg	Kleine speelplek	behouden	2031	€ 30.000						€ 15.000					€ 15.000	€ 30.000
						€ 80.000	€ 80.000	€ 80.000	€ 80.000	€ 60.000	€ 40.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 710.000	€ 1.130.000

Tabel 1: Basisuitvoeringsopgave (45 plekken)

Basisniveau: schoolpleinen				Uitvoeringsplan (basisniveau)													
Locatie	Plaatsnaam	Waarde locatie gemeente (in 2024)	Waarde locatie school (in 2024)	Uitgangspunt	Planning	Basisinvestering (gemeente)	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	na 2035	Totale investering
S01 - De Skool	Den Burg	€ 73.153	€ -	behouden	2035+	€ 75.000											€ 75.000	€ 75.000
01-02 - OBS Durperhonk	De Cocksdorp	€ 23.186	€ 49.317	behouden	2029/2035+	€ 15.000				school							€ 15.000	€ 15.000
02-05 - OBS De Vliekotter	Oosterend	€ 21.225	€ 38.379	behouden	2030/2035+	€ 15.000					€ 15.000						school	€ 15.000
04-03 - OBS De Bruinvis	Oudeschild	€ 21.740	€ 50.765	behouden	2026/2031/2035+	€ 15.000	school					school					€ 15.000	€ 15.000
07-01 - Lubertischool	De Koog	€ 26.821	€ 18.946	behouden	2027/2032/2035+	€ 30.000		€ 15.000					€ 15.000				school	€ 30.000
							€ -	€ 15.000	€ -	€ -	€ 15.000	€ -	€ 15.000	€ -	€ -	€ -	€ 105.000	€ 150.000
Ex-schoolpleinen																		
08-01 - PCB De Fontein	Den Burg	€ 61.542	€ -	behouden als openbare plek	2027/2032	€ 60.000		€ 30.000					€ 30.000					€ 60.000
08-23 - Jozefschool	Den Burg	€ 60.948	€ -	behouden als openbare plek	2026	€ 60.000	€ 60.000											€ 60.000
08-22 - Vrije School	Den Burg	€ 16.851	€ -	opheffen	2026	€ -												€ -
08-28 - Kompasschool	Den Burg	€ 11.300	€ -	opheffen	2027	€ -												€ -
							€ 60.000	€ 30.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 30.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 120.000

Ambitieniveau: schoolpleinen				Uitvoeringsplan (ambitieniveau)													
Locatie	Plaatsnaam	Waarde locatie gemeente (AN)	Waarde locatie school (AN)	Uitgangspunt	Planning	Basisinvestering (gemeente)	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	na 2035	Totale investering
S01 - De Skool	Den Burg	€ 75.000	€ -	behouden	2035+	€ 75.000											€ 75.000	€ 75.000
01-02 - OBS Durperhonk	De Cocksdorp	€ 60.000	€ 15.000	behouden	2029/2035+	€ 60.000				€ 30.000							€ 30.000	€ 60.000
02-05 - OBS De Vliekotter	Oosterend	€ 60.000	€ -	behouden	2030/2035+	€ 60.000					€ 30.000						€ 30.000	€ 60.000
04-03 - OBS De Bruinvis	Oudeschild	€ 60.000	€ 15.000	behouden	2026/2031/2035+	€ 60.000	€ 30.000					€ 15.000					€ 15.000	€ 60.000
07-01 - Lubertischool	De Koog	€ 60.000	€ -	behouden	2027/2032/2035+	€ 60.000		€ 30.000					€ 15.000				€ 15.000	€ 60.000
							€ 30.000	€ 30.000	€ -	€ 30.000	€ 30.000	€ 15.000	€ 15.000	€ -	€ -	€ -	€ 165.000	€ 315.000
Ex-schoolpleinen																		
08-01 - PCB De Fontein	Den Burg	€ 60.000	€ -	behouden als openbare plek	2027/2032	€ 60.000		€ 30.000					€ 30.000					€ 60.000
08-23 - Jozefschool	Den Burg	€ 60.000	€ -	behouden als openbare plek	2026	€ 60.000	€ 60.000											€ 60.000
08-22 - Vrije School	Den Burg	€ -	€ -	opheffen	2026	€ -												€ -
08-28 - Kompasschool	Den Burg	€ -	€ -	opheffen	2027	€ -												€ -
							€ 60.000	€ 30.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 30.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 120.000

Ambitieniveau PLUS: schoolpleinen				Uitvoeringsplan (ambitieniveau PLUS)													
Locatie	Plaatsnaam	Waarde locatie gemeente (AN+)	Waarde locatie school (AN+)	Uitgangspunt	Planning	Basisinvestering (gemeente)	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	na 2035	Totale investering
S01 - De Skool	Den Burg	€ 90.000	€ -	behouden	2035+	€ 90.000			€ 15.000								€ 75.000	€ 90.000
01-02 - OBS Durperhonk	De Cocksdorp	€ 90.000	€ -	behouden	2029/2035+	€ 90.000				€ 45.000							€ 45.000	€ 90.000
02-05 - OBS De Vliekotter	Oosterend	€ 90.000	€ -	behouden	2030/2035+	€ 90.000					€ 45.000						€ 45.000	€ 90.000
04-03 - OBS De Bruinvis	Oudeschild	€ 90.000	€ -	behouden	2026/2031/2035+	€ 90.000	€ 30.000					€ 30.000					€ 30.000	€ 90.000
07-01 - Lubertischool	De Koog	€ 75.000	€ -	behouden	2027/2032/2035+	€ 75.000		€ 30.000					€ 30.000				€ 10.000	€ 70.000
							€ 30.000	€ 30.000	€ 15.000	€ 45.000	€ 45.000	€ 30.000	€ 30.000	€ -	€ -	€ -	€ 205.000	€ 430.000
Ex-schoolpleinen																		
08-01 - PCB De Fontein	Den Burg	€ 60.000	€ -	behouden als openbare plek	2027/2032	€ 60.000		€ 30.000					€ 30.000					€ 60.000
08-23 - Jozefschool	Den Burg	€ 60.000	€ -	behouden als openbare plek	2026	€ 60.000	€ 60.000											€ 60.000
08-22 - Vrije School	Den Burg	€ -	€ -	opheffen	2026	€ -												€ -
08-28 - Kompasschool	Den Burg	€ -	€ -	opheffen	2027	€ -												€ -
							€ 60.000	€ 30.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 30.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 120.000

Tabel 2: Scholen en voormalig schoolpleinen (9 locaties) - 3 ambitieniveaus

Basisniveau

Benodigde middelen	Uitgangspunt	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	na 2035	Totale investering
Basisuitvoeringsopgave (reguliere vervangingen)	op plekniveau	€ 80.000	€ 80.000	€ 80.000	€ 80.000	€ 60.000	€ 40.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 710.000	€ 1.130.000
Verbetervoorstellen (3 locaties)	niet van toepassing	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Vervangingsopgave schoolpleinen (5 locaties)	ca. 15K per schoolplein	€ -	€ 15.000	€ -	€ -	€ 15.000	€ -	€ 15.000	€ -	€ -	€ -	€ 105.000	€ 150.000
Vervangingsopgave ex-schoolpleinen (4 locaties)	2x behouden, 2x opheffen	€ 60.000	€ 30.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 30.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 120.000
Bijzondere voorzieningen (3 locaties)	apart budget aanvragen	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	apart traject
Totaal benodigde middelen voor vervanging en verbetering		**€ 140.000**	**€ 125.000**	**€ 80.000**	**€ 80.000**	**€ 75.000**	**€ 40.000**	**€ 45.000**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ 815.000**	**€ 1.400.000**
Benodigde middelen voor onderhoud o.b.v. eigendom gemeente		€ 55.500	€ 55.500	€ 55.500	€ 55.500	€ 55.500	€ 55.500	€ 55.500	€ 55.500	€ 55.500	€ 55.500	€ 55.500	jaarlijks

Ambitieniveau

Benodigde middelen	Uitgangspunt	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	na 2035	Totale investering
Basisuitvoeringsopgave (reguliere vervangingen)	op plekniveau	€ 80.000	€ 80.000	€ 80.000	€ 80.000	€ 60.000	€ 40.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 710.000	€ 1.130.000
Verbetervoorstellen (3 locaties)	1 locatie ('26) / 2 locaties ('28)	€ 10.000	€ -	€ 20.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 30.000
Vervangingsopgave schoolpleinen (5 locaties)	60K per schoolplein	€ 30.000	€ 30.000	€ -	€ 30.000	€ 30.000	€ 15.000	€ 15.000	€ -	€ -	€ -	€ 165.000	€ 315.000
Vervangingsopgave ex-schoolpleinen (4 locaties)	2x behouden, 2x opheffen	€ 60.000	€ 30.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 30.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 120.000
Bijzondere voorzieningen (3 locaties)	apart budget aanvragen	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	apart traject
totaal benodigd (onderhoud + vervanging + verbetering)		**€ 180.000**	**€ 140.000**	**€ 100.000**	**€ 110.000**	**€ 90.000**	**€ 55.000**	**€ 45.000**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ 875.000**	**€ 1.595.000**
Benodigde middelen voor onderhoud o.b.v. eigendom gemeente		€ 62.500	€ 62.500	€ 62.500	€ 62.500	€ 62.500	€ 62.500	€ 62.500	€ 62.500	€ 62.500	€ 62.500	€ 62.500	jaarlijks

Ambitieniveau +

Benodigde middelen	Uitgangspunt	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	na 2035	Totale investering
Basisuitvoeringsopgave (reguliere vervangingen)	op plekniveau	€ 80.000	€ 80.000	€ 80.000	€ 80.000	€ 60.000	€ 40.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 710.000	€ 1.130.000
Verbetervoorstellen (3 locaties)	1 locatie ('26) / 2 locaties ('28)	€ 10.000	€ -	€ 20.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 30.000
Vervangingsopgave schoolpleinen (5 locaties)	max. 90K per schoolplein	€ 30.000	€ 30.000	€ 15.000	€ 45.000	€ 45.000	€ 30.000	€ 30.000	€ -	€ -	€ -	€ 205.000	€ 430.000
Vervangingsopgave ex-schoolpleinen (4 locaties)	2x behouden, 2x opheffen	€ 60.000	€ 30.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 30.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 120.000
Bijzondere voorzieningen (3 locaties)	apart budget aanvragen	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	apart traject
totaal benodigd (onderhoud + vervanging + verbetering)		**€ 180.000**	**€ 140.000**	**€ 115.000**	**€ 125.000**	**€ 105.000**	**€ 70.000**	**€ 60.000**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ 915.000**	**€ 1.710.000**
Benodigde middelen voor onderhoud o.b.v. eigendom gemeente		€ 67.500	€ 67.500	€ 67.500	€ 67.500	€ 67.500	€ 67.500	€ 67.500	€ 67.500	€ 67.500	€ 67.500	€ 67.500	jaarlijks

Tabel 3: Het meerjarenprogramma per ambitieniveau

Bijlage C - Beheer en onderhoud

In deze bijlage zijn de verschillende beheeronderdelen uitgebreider uitgewerkt, gekoppeld aan de punten die in het uitvoeringsplan (deel III- hoofdstuk 12) worden benoemd:

Inspecties

Om de veiligheid te waarborgen moeten toestellen regelmatig geïnspecteerd worden. De normen (NEN-EN 1176; NEN-EN 1177 en NEN-EN 16630) schrijven drie vormen van inspectie voor; de visuele-, operationele-, en veiligheidsinspectie. Tijdens deze laatste twee vormen van inspectie wordt getoetst of toestellen nog steeds voldoen aan de voorgeschreven normen en worden aanbevelingen gedaan om geconstateerde gebreken op te lossen.

Visuele inspectie (incl. fungeren als contactpersoon voor scholen)
Dit is een relatief snelle controle om na te gaan of er visueel wat aan de hand is met de speelvoorzieningen en of hierdoor een mogelijk risico ontstaat. Dit is met name wenselijk om regelmatig (lees dagelijks) uit te voeren op plekken waar intensief wordt gespeeld zoals schoolpleinen. De visuele inspectie wordt daarmee ook vooral uitgevoerd door de scholen. Het is niet nodig deze inspectie te registeren, wel is het (uiteraard) wenselijk om constateringen te melden via de contactpersoon aan de gemeente.
Kosten per jaar: € 0,- (vanuit school) + 0,1 FTE per jaar (4 uur/week) vanuit gemeente

Operationele inspectie
Tijdens de operationele inspectie wordt de werking van de toestellen gecontroleerd. Op basis hiervan wordt operationeel onderhoud uitgevoerd. Tijdens de operationele inspectie wordt ook gecontroleerd of reparaties correct en duurzaam uitgevoerd zijn. De operationele inspectie vindt twee tot drie keer per jaar plaats.
Kosten per jaar: € 0,- (eigen dienst) + 0,1 FTE per jaar (4 uur/week) voor speelbeheer

Veiligheidsinspectie
Deze inspectie wordt jaarlijks (door een externe partij) uitgevoerd volgens de eerder genoemde normen, deze inspectie vindt plaats om het algehele veiligheidsniveau van speeltoestellen en valdempende oppervlakken vast te stellen; met inbegrip van eventueel aangebrachte wijzigingen als gevolg van de beoordeling van veiligheidsmaatregelen, aanwezigheid van houtrot/corrosie, weersinvloeden, en eventuele veranderingen in het veiligheidsniveau van de toestellen.
Kosten per jaar: € 4.800,- (extern) + 0 FTE per jaar (extern)

Registratie (online beheeromgeving)
Naast de inspectie zelf is het belangrijk (en verplicht) om een logboek/registratie bij te houden van alle speelplekken en -toestellen. De gemeente Texel gebruikt hiervoor het beheerprogramma ABSweb.
Kosten per jaar: € 1.500,-/jaar + 0,1 FTE per jaar (4 uur/week) voor speelbeheer

Onderhoud

Preventief onderhoud
Bij populaire locaties of toestellen die snel slijtage vertonen (bijvoorbeeld schommels), wordt preventief onderhoud uitgevoerd om op deze manier onveilige situaties te voorkomen. Daarnaast is het preventieve onderhoud gericht op het vergroten van de levensduur van toestellen. Bij dit onderhoud gaat het bijvoorbeeld om het aanbrengen en in stand houden van de beschermende coating, behandelen van paalkoppen, smeren van bewegende delen en het reinigen van toestellen. Aanbevolen wordt om deze grondige onderhoudsronde ieder jaar bij aanvang van het speelseizoen in april uit te voeren. Qua kosten moet rekening gehouden worden met 1,5% van de areaalwaarde van speel- en beweegtoestellen (incl. bijzondere voorzieningen en gemeente-aandeel eigendom toestellen op schoolpleinen).
Kosten per jaar: € 15.000,-/jaar (1,5%) + 0,15 FTE per jaar (6 uur/week) voor speelbeheer

Operationeel onderhoud
Gedurende het jaar is operationeel onderhoud nodig, zodat toestellen goed blijven functioneren. Te denken valt aan het aandraaien van bouten/moeren, verwijderen van splinters, vervangen van afsluitdoppen en versleten toesteldelen. Operationeel onderhoud is ten minste één keer gedurende het speelseizoen nodig. Daarnaast kan operationeel onderhoud nodig zijn als gevolg van constateringen tijdens operationele- en/of veiligheidsinspecties. Voor de kosten van het operationeel onderhoud kan uitgegaan worden van gemiddeld 2% van de areaalwaarde van speel- en beweegtoestellen.
Kosten per jaar: € 20.000,-/jaar (2%) + 0,2 FTE per jaar (8 uur/week) voor speelbeheer

Incidenteel onderhoud
Niet al het onderhoud kan planmatig worden uitgevoerd, soms is niet-planmatig onderhoud nodig. Uit een visuele inspectie of meldingen van bezoekers kan naar voren komen dat een toestel schade heeft opgelopen als gevolg van bijvoorbeeld vandalisme of extreme weersomstandigheden. In dat geval moet op zeer korte termijn onderhoud worden uitgevoerd (of een toestel worden afgesloten) om de veiligheid voor gebruikers te garanderen. Als indicatie wordt 0,5% van de waarde van alle speel- en sporttoestellen genomen.
Kosten per jaar: € 5.000,-/jaar (0,5%) + 0,05 FTE per jaar (2 uur/week) voor speelbeheer

Onderhoud ondergronden

In het huidige veiligheidsregime zijn de ondergronden bij speeltoestellen bijna niet meer weg te denken. Goed beheer en onderhoud van (valdempende) ondergronden is daarom noodzakelijk om de veiligheid en functionaliteit van een speelplek te waarborgen. De wijze van onderhoud van de ondergronden is afhankelijk van het type materiaal en de ambities op beeldkwaliteitsniveau van de gemeente.

Bijlage C - Beheer en onderhoud

Gras
Gras of gazon is onderhoudsintensief, aangezien maaien noodzakelijk is om toegankelijkheid te waarborgen. Het schoonmaken en maaien van gazon is seizoen afhankelijk. Gemiddeld genomen wordt er 25 keer per jaar gemaaid. Voor een deel van de toestellen mag gras worden toegepast als valdempende ondergrond. In dat geval is het van belang dat er een goed worteldek aanwezig is en dat het gazon niet is uitgesleten. Het kan dus nodig zijn om het terrein opnieuw in te zaaien, al wordt er in de gemeente Texel vooral (en succesvol) gebruik gemaakt van rubber doorgroeimatten. Deze vergen geen aanvullend onderhoud.

Bij trapvelden (intensief) dient ander maaibeheer te worden toegepast dan bij natuurlijke speelplekken (extensief). Voor het maaien en inzaaien van gazon geldt dat het onder algemeen groenonderhoud valt. De kosten zijn daarom niet opgenomen in dit beheerplan voor spelen.
Kosten per jaar: € 0,- (groenonderhoud) + 0 FTE per jaar (groenonderhoud)

Bestrating
Bestrating heeft geen valdempende waarde en wordt zodoende niet toegepast bij speeltoestellen met een valhoogte boven de 600 mm of bij speeltoestellen met een gedwongen beweging. Wel is het geschikt voor sportvelden of speelaanleidingen. Vaste verhardingen vragen relatief weinig investering en ook het onderhoud is qua kosten beperkt. Onderhoud van vaste verhardingen bestaat voor het overgrote deel uit het onkruidvrij houden en vegen van de verharding en het herstellen/herstraten van de verharding. Herstraten gebeurt wanneer het terrein toe is aan vernieuwing vanwege gebruik of wortelgroei. In de regel wordt gemiddeld 1% van het oppervlak elk jaar opnieuw bestraat of hersteld. Het herstraten en herstellen van betontegels zal voor een gedeelte onder het algehele onderhoud vallen of er grotendeels mee overlappen.
Kosten per jaar: € 0,- (grijsonderhoud) + FTE per jaar: 0 (grijsonderhoud)

Kunstgras (3.086- valdempend + 390- trapveld = 3.476 m^2)
Kunstgras wordt veelal gebruikt als valdempende ondergrond en op sportvelden. Dit dient tenminste eenmaal per jaar opgeborsteld en bezand te worden met kwartszand. Hierdoor blijft het kunstgras functioneren, blijft stabiliteit gewaarborgd en wordt slijtage van de vezels vertraagd. Bij toepassing van kunstgras met een aansluiting op gazon wordt aanbevolen een maaitegel rondom het kunstgrasveld te plaatsen. Dit voorkomt maaischade aan het kunstgrasveld. Als er gebruik wordt gemaakt van verschillende kleuren of vlakken kunstgras, wordt aanbevolen de naden tussen de vlakken niet op slijtagegevoelige punten te plaatsen (onder de schommel, duikelrek of bij de uitloop van een glijbaan).
Kosten per jaar: € 2,51/m^2 = ca. € 8.750,-/jaar + FTE per jaar: 0 (externe partij)

Rubbertegels (73 m^2)
Rubbertegels dienen ten minste één keer per jaar schoongespoten te worden om te voorkomen dat er teveel vuil en alg ophoopt in de openingen van het rubber. Schoonspuiten voorkomt slijtage en bevordert de toegankelijkheid van de ondergrond. Bij een boomrijke plek is rubber geen ideale ondergrond omdat de vloer hier snel vuil en glad wordt. Bij naadvorming van rubbertegels dienen deze tijdig herplaatst te worden om onwenselijke en onveilige situaties te voorkomen. Bij het opkrullen van tegels dienen deze tijdig verwijderd en vervangen te worden. Aanbevolen wordt om rubbervloeren niet direct naast een zandondergrond of zandbak te plaatsen. Dit voorkomt dichtslibbing van de poriën in de rubbergietvloer en vroegtijdige slijtage.
Kosten per jaar: € 6,27/m^2 = ca. € 450,-/jaar + FTE per jaar: 0 (externe partij)

Losse ondergronden (verwaarloosbare areaalgrootte)
Ondergronden zoals houtsnippers en zand halen hun valdempend vermogen uit de toegepaste laagdikte. Bij deze losse ondergronden wordt voorgeschreven om tenminste 100 mm bovenop de benodigde laagdikte aan te brengen in verband met het wegspelen van het losse materiaal.

Valdempend zand (ca. 50-100 m^2) dient regelmatig gereinigd te worden van aanwezig afval of ontlasting. Ook is het van belang onkruid tijdig te verwijderen. Dit kan namelijk van invloed zijn op de valdempende eigenschappen van de ondergrond en tevens de uitstraling van de plek. Omdat zand gauw een bron van vuil vormt en een grote aantrekkingskracht op katten heeft, is het noodzakelijk dit om dit ten minste eens per jaar te verversen. Door een regelmatige visuele inspectie kan voorkomen worden dat een ondergrond te vies wordt om in te spelen.

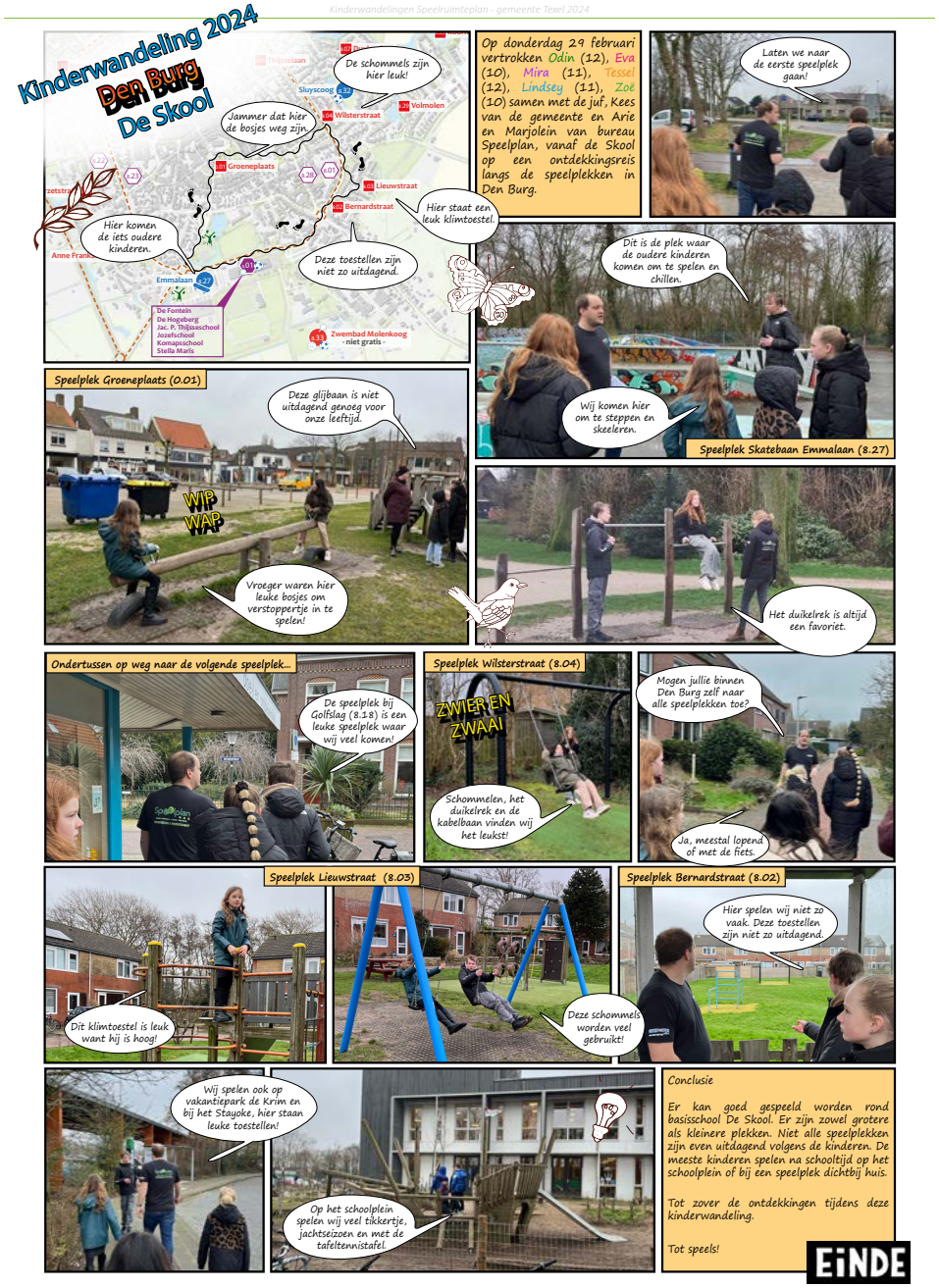
Houtsnippers (45 m^2) vormen een goede ondergrond voor ongewenste kruiden. Deze dienen daarom regelmatig verwijderd te worden. Dit kan namelijk van invloed zijn op de valdempende waarde van de ondergrond en tevens de uitstraling van de plek. Omdat snippers organisch materiaal zijn, beginnen deze na verloop van tijd te composteren. Het is daarom noodzakelijk de snippers ten minste eens per 3 jaar te vervangen.
Kosten per jaar: verwaarloosbare hoeveelheid/kosten

Totaaloverzicht kosten voor onderhoud

Kostenpost	Kosten	FTE
Inspecties en registratie	€ 6.300,-/jaar	0,3 FTE
Onderhoud toestellen	€ 40.000,-/jaar	0,4 FTE
Onderhoud ondergronden	€ 9.200,-/jaar	0 FTE
Totale kosten voor onderhoud	€ 55.500,-/jaar	0,7 FTE

Bijlage D - Verslagen wandelingen

Bijlage D - Verslagen wandelingen

Kinderwandeling 2024
Oosterend
De Vliekotter
Hier kunnen ook kinderen met een beperking meedoen!
2.01 Kotterstraat
Mulderstraat 2.04
De Vliekotter 2.05
De toestellen zijn hier oud.
2.02 Ankerstraat
Hier voetballen wij veel.
Hier bouwen wij hutten!
Op vrijdag 1 maart vertrokken Raven (10), Melle (8), Rosje (11), Rosanina (12), Bo (11), Jawelle (11), Sophie (9), Joeri (11) en Jayden (11) samen met Kees van de gemeente en Arie en Marjolein van bureau Speelplan, vanaf de De Vliekotter op een ontdekkingsreis langs de speelplekken in Oosterend.
Wat vinden jullie van het schoolplein?
Schoolplein De Vliekotter (2.05)
Hier spelen wij tijdens en na schooltijd veel voetbal!
En hier spelen wij in de bosjes!
Wij mogen in Oosterend zelf naar de speelplekken toe.
Speelplek Mulderstraat (2.04)
Deze schommel kan ook worden gebruikt door een kind met een beperking.
Dit spel is leuk, omdat iedereen mee kan doen.
DRAAI
DRAAI
Touwtje springen is leuk!
SPRING
SPRING
Ondertussen op weg naar de volgende speelplek...
De oudere kinderen spelen hier niet zo vaak, maar gaan naar Den Burg
Speelplek Ankerstraat (2.02)
Hier spelen we niet zo vaak, want de speeltoestellen zijn oud en vies.
Binnenkort komen hier een paar leuke nieuwe toestellen.
Natuurspeelplek Achtertune
Hier bouwen we veel hutten en spelen verstoppertje.
Bij de begraafplaats kunnen we goed skaten.
Soms spelen wij ook bij de speeltuin van bungalowpark De Verrassing.
Nu weer terug naar school.
Conclusie
Er kan goed gespeeld worden rond basisschool De Vliekotter. Het meeste wordt er na schooltijd gespeeld op het schoolplein of worden er hutten gebouwd in de bosjes. De meeste kinderen spelen elke dag buiten en zijn lid van een (sport)vereniging.
Tot zover de ontdekkingen tijdens deze kinderwandeling.
Tot speels!
EINDE

Gemeente Texel

.txl

Advies

Zaaknummer 3478499

Beleids- en Beheersplan spelen

Programma

4	Toekomst voor de jeugd

Advies

Voorgesteld wordt te besluiten:

1. Het beleid- en beheerplan spelen 2024 ‘voor spelen en ontdekken’ vast te stellen en te kiezen voor de optie ‘Ambitieniveau’;
2. De financiële consequenties integraal mee te nemen bij de Programmabegroting 2025 en
3. Rekening te houden met de financiële consequenties van onderdeel D uit dit advies, waarover voor de begroting van 2026 apart wordt geadviseerd.

Toelichting

De huidige Nota ‘Visie op spelen’ is vastgesteld in 2017. Ondertussen is gebleken dat de huidige financiële mogelijkheden en beschikbare menskracht niet meer voldoende zijn om de huidige speelvoorzieningen op langere termijn goed in stand te houden. De veiligheid is niet in het geding. De ambities voor spelen en bewegen zijn echter veranderd. Daarom moet het plan voor spelen en bewegen herzien worden.

Bijlagen

1. Nota “Buitenspelen op Texel”, Beleid en beheerplan gemeente Texel voor spelen en ontdekken 2024.

Consequenties

Financieel	☑	Inkoop/Aanbesteding	☐	Belanghebbenden	☑
Personeel/Organisatie	☑	Deregulering	☐	Structuurvisie	☐
Juridisch	☐	Majeure risico’s	☐		
Beleid	☐	Beheer	☑		

Beleids- en Beheersplan spelen

Samenvatting

Het college adviseert de gemeenteraad een nieuw beleid- en beheerplan voor buitenspelen op Texel vast te stellen. Het huidige plan uit 2017 is verouderd. Het voorstel houdt in om voldoende financiële middelen en formatie beschikbaar te stellen om het huidige areaal aan speelvoorzieningen, inclusief de schoollocaties, voor de komende jaren goed in stand te houden (optie 'Ambitieniveau'). Dit voldoet in grote lijnen aan de wensen van de Texelse jeugd en belanghebbenden.

Door het vaststellen van het plan wordt invulling gegeven aan voorzieningen die nodig zijn voor de jeugd van 4-18. Buiten spelen en bewegen is belangrijk voor de ontwikkeling van kinderen en uiteindelijk de leefbaarheid in de dorpen. Goede speelvoorzieningen dragen bij aan goed en gezond opgroeien, het ontwikkelen van een gezonde leefstijl. Ook voor volwassenen hebben speelplekken een belangrijke sociale ontmoetingsfunctie. De dorpscommissies, leerlingen uit het basisonderwijs, scholen, SIGT en Young 4 Ever hebben bijgedragen aan de ontwikkeling van het nieuwe plan.

Beleids- en Beheersplan spelen

Argumenten tot advies

Het huidige beleid en beheer voor de gemeentelijke speelvoorzieningen ligt vast in de nota 'Visie op spelen' uit 2017. Deze nota is aan vernieuwing toe. Het voorstel is om deze nota te herzien en daarvoor de nota " Buitenspelen op Texel, Beleid- en beheerplan gemeente Texel voor spelen en ontdekken 2024", vast te stellen.

Dit zijn de argumenten voor vernieuwing van de huidige nota:

1. In het coalitieakkoord 'bouwen aan vertrouwen voor een sociaal en duurzaam Texel' is aangegeven dat er in de dorpen voldoende speel- en hangplekken moeten zijn, inclusief een beleidsmatig kader;
2. De financiële middelen om het huidige areaal op goed en veilig niveau te houden zijn ontoereikend. Wellicht ten overvloede, de veiligheid is niet in het geding. Het handhaven van het gewenste niveau leidt regelmatig tot overschrijding van het jaarlijks beschikbare budget;
3. De formatieve capaciteit voor beheer en uitvoering is al langere tijd ontoereikend (ook in relatie tot punt 2);
4. De doelgroep is uitgebreid; van voorzieningen voor 4 t/m 12-jarigen naar 4 t/m 18-jarigen met meer accent op sport en bewegen;
5. In de afgelopen jaren is een aantal ontwikkelingen doorgevoerd of opgestart.

Vanwege bovenstaande argumenten en ontwikkelingen is de noodzaak ontstaan voor een nieuw beleid- en beheerplan 'Spelen en Bewegen' voor de gemeente Texel. Dit nieuw ontwikkelde plan zit in de bijlage.

<u>Het nieuwe plan:</u>

A. <u>In het algemeen geldt het volgende:</u>

- Het aantal speelplekken en de spreiding ervan in de dorpen is prima, ook in de kleine kernen. Ook het aantal toestellen -rekening houdend met de omvang van de speelplekken is prima;
- De ruim vijftig speelvoorzieningen van de gemeente verkeren doorgaans in prima staat. Ze zijn schoon, veilig en worden goed benut;
- De bereikbaarheid van de speelvoorzieningen in de dorpen is prima (uitzondering op dit moment is het aanbod van de speelplekken op de locaties van de voormalige scholen, dat aanbod is enigszins verouderd);
- De speelvoorzieningen die niet van de gemeente zijn en waar de Texels kinderen ook gebruik van mogen maken (veelal van toeristische aanbieder) zijn een verrijking op het aanbod;
- De speelplekken zijn goed toegankelijk. Ook voor minder validen kinderen/mensen.

B. Aandachtspunten ter verbetering:

- De speelplekken zijn over het algemeen ingericht met traditionele speeltoestellen. De diversiteit kan beter. Ook voor de iets oudere jeugd (12-18);
- Het aanbod van natuurlijke speelobjecten is beperkt;
- De ontmoetingsfunctie van speelplekken kan verbeterd worden. Bijvoorbeeld bankjes plaatsen voor volwassenen/ouders;
- Over het algemeen zijn de speelvoorzieningen voldoende 'groen' en ingericht in een natuurlijke omgeving. Maar op sommige plekken kan het beter. Dit aandachtspunt voor een natuurlijke omgeving voor spelen, sluit aan op de ambities uit het Groen Beheersplan dat in ontwikkeling is; veel groen, schaduw en minder verharding (klimaatbestendig inrichten).
- Betrek bewoners, jongeren of een vertegenwoordiging daarvan bij vernieuwing van speelplekken.

C. Nieuwe elementen die zijn meegenomen in het nieuwe plan:

- Speelinrichting bij De Skool:
  De speelomgeving van De Skool ligt in openbaar toegankelijk gebied (van de gemeente). Het speelterrein heeft een openbare functie en de toestellen zijn van de gemeente. Daarom zijn de toestellen voor beheer en onderhoud opgenomen in dit nieuwe plan en
- De nieuwe trimbaan in de Dennen (onderdeel uit het Lokaal Sportakkoord).

D. Onderdelen die nog niet in het nieuwe plan zijn opgenomen:

- De nieuwe speel- en sportvoorzieningen in het plan herinrichting IJsbaan, inclusief de Jongeren ontmoetingsplek (JOP); ten aanzien van de JOP moeten er nog afspraken gemaakt en geborgd worden over beheer, onderhoud en toezicht voor de komende jaren. Daarom zit deze voorziening nog niet in het nieuwe Speelplan. Met het voorliggend voorstel wordt sowieso invulling gegeven aan onderdeel 2 van de RIB*;
- De aanduidingen van de beweegroutes in de dorpen (onderdeel uit het Lokaal Sportakkoord);
- De beweegroute in De Tuunen en
- De net gerealiseerd pannakooi nabij De Skool.

Raadsinformatiebrief "Sporten, bewegen en ontmoeten van jeugd (0-18 jaar) in de openbare ruimte
Samengevat:
De volgende acties voor het 'sporten, bewegen en ontmoeten in de openbare ruimte voor jeugd' zal het college ondernemen:
1. Een raadsvoorstel voor realisatie van een JOP-plek en uitvoering van een daarbij behorende plan voor beheer en handhaving (2023);
2. Een raadsvoorstel voor het ontwikkelen van een beleids- en beheerplan voor 'sport, bewegen en ontmoeten in de openbare ruimte voor inwoners van 0 t/m 18 jaar' en een eventueel
investeringsvoorstel voor ontwikkeling van nieuwe voorzieningen (2023). Doel is om vervolgens een raadsvoorstel ter vaststelling hiervan in 2023 aan de raad voor te leggen.

Huidige situatie

Dit betreft:

- Behoud van huidige speelplekken;
- 1-op-1 vervangen wanneer van (dezelfde) toestellen;
- Geen (aanvullende) investeringen voor verbeteringen;
- Behoud zelfde uitgangspunten voor de speellocaties (gedeeltelijk van scholen en gedeeltelijk gemeente) en zelfde vervangingsbudget (€ 15.000 budget gemeente per locatie);
- Informatieniveau: informeren.

Financieel:

- Formatie voor beheer en onderhoud ontoereikend 0,5 fte:	€ 41.750
- Budget voor onderhoud:	€ 55.500
- Budget (gemiddeld) voor vervangingen (2026-2035):	€ 0
- Budget voor verbetervoorstellen:	€ 0
- ambitie-schoolpleinen	€ 15.000

Totaal jaarlijks:	€ 112.250

Voorstel:

Voorgesteld wordt om te kiezen voor de optie “Ambitieniveau”. Met deze variant intensiveert de gemeente de inzet op de schoolpleinen (is tevens advies van ‘Speelplan’). De scholen stellen hun schoolpleinen beschikbaar als speellocatie. Met name in de buitendorpen is dit waardevol, omdat de schoolpleinen een dubbelfunctie hebben: schoolplein en speellocatie voor het dorp. Dat scheelt de gemeente in minimaal 1 ingerichte speelplek per dorp in haar exploitatie. Van gemeentezijde kan hier een hogere ambitie tegenover staan. De speeltoestellen van de scholen op locatie kunnen daartoe worden “overgenomen” door deze op kosten van de gemeente op de natuurlijke vervangingsmomenten te vervangen. Zodoende ontstaat er voor de scholen en de speelplekken in de buitendorpen een gelijke situatie, zoals inmiddels is gerealiseerd voor en bij De Skool in Den Burg.

Optie 2: “Ambitieniveau”

- Benodigde extra formatie voor beheer en onderhoud 1,0 fte:	€ 83.500
- Extra budget voor regulier onderhoud (boven € 55.500):	€ 7.000
- Budget (gemiddeld) voor vervangingen (2026-2035):	€ 70.000
- Budget voor verbetervoorstellen:	€ 5.000
- Budget voor schoolpleinen:	€ 22.500
- Voormalig (ex-) schoolpleinen	€ 15.000

Totaal jaarlijks:	€ 203.000

Alternatieven

Naast het voorstel zijn er twee alternatieven. Die hebben met name betrekking op de schoolterreinen. De schoolterreinen hebben een belangrijke speelfunctie tijdens en buiten de schooltijden. Zeker in de buitendorpen.

1. Basisniveau
2. Ambitieniveau (=voorstel)
3. Ambitieniveau+

Optie 1. Basisniveau (minimaal benodigd om het huidige areaal in stand te houden)

- Huidige situatie:
  Plus:
  - Bij vervanging en/of herinrichting betrokken partijen vooraf betrekken;
  - Informatievoorziening via websites;

- Benodigde extra formatie voor beheer en onderhoud: 0,5 fte:	€ 41.750
- Extra budget voor regulier onderhoud:	€ 0
- Budget (gemiddeld) voor vervangingen (2026-2035):	€ 70.000
- Budget voor verbetervoorstellen:	€ 0
- Budget voor schoolpleinen:	€ 5.000
- Voormalig (ex-) schoolpleinen	€ 15.000
-	---
- Totaal jaarlijks:	€ 131.750

Toelichting:
Met deze optie kan het huidige areaal in stand gehouden worden waarbij de veiligheid voorop staat en wordt het huidige aanbod en de noodzakelijk capaciteit voor onderhoud en beheer op orde gebracht. Hierin zijn de nieuwe elementen -zoals eerder aangegeven- meegenomen. De situatie op de schoolpleinen (samenwerking met de scholen) blijft hetzelfde.

Optie 3. Ambitieniveau+

Betreft de optie “Ambitieniveau” conform het voorstel plus extra ambitie op de schoolpleinen.

- Benodigde extra formatie voor beheer en onderhoud 1,2 fte:	€ 100.200
- Extra budget voor regulier onderhoud:	€ 12.000
- Budget (gemiddeld) voor vervangingen (2026-2035):	€ 70.000
- Budget voor verbetervoorstellen:	€ 5.000
- Budget voor schoolpleinen:	€ 32.500
- Voormalig (Ex-) schoolpleinen	€ 15.000

Totaal jaarlijks:	€ 234.700

Toelichting:
In deze variant ligt de ambitie voor vernieuwing en variatie van de speelvoorzieningen hoger, met name op de schoolpleinen. Als gevolg daarvan is ook meer beheer- en onderhoudscapaciteit noodzakelijk.

Consequenties van het advies

- **Financieel**
  Dekking
  De financiële consequentie voor beheer en onderhoud bij optie 'Ambitieniveau' bedraagt € 44.500 structureel. Daarnaast wordt een investeringsbudget gevraagd van € 75.000 voor het vervangen van speeltoestellen. Geadviseerd wordt om deze lasten integraal mee te nemen bij de Programmabegroting 2025.

- **Personele/Organisatorische consequenties**
  De extra formatie voor beheer bedraagt conform het voorstel 1,0 fte. Door uitbreiding van het areaal in de afgelopen jaren (waaronder de Skool en de Trimbaan) en toegenomen werkzaamheden, is het werk met de bestaande 0,5 Fte niet mee uitvoerbaar. Per ambitieniveau is gekeken naar de benodigde personele capaciteit.

- **Beleidsmatige consequenties**
  Voor kinderen is het belangrijk om buiten te kunnen spelen. Dat gaat niet vanzelf. Daar zijn o.a. goede speelvoorzieningen voor nodig die uitdagen, uitnodigen, veilig zijn, schoon zijn en in een goede en gezonde omgeving liggen. Het is belangrijk dat er voldoende financiële middelen, kennis en menskracht voor beschikbaar is. Onder die voorwaarden wordt bijgedragen aan een fijne jeugd voor de kinderen en jeugdigen op Texel met stimulans voor een gezonde leefstijl.

  In het huidige convenant met de scholen is opgenomen dat de scholen hun eigen speeltoestellen zelf onderhouden en vernieuwen. De gemeente keurt de toestellen, maar de reparaties en vervangingen gebeuren door de scholen zelf. Uitzondering is de speelgelegenheid bij de Skool. De gemeente draagt hier voor alle speelvoorzieningen de kosten van het beheer en de vervangingen. Op basis van het huidige voorstel dient het convenant met de scholen te worden aangepast.

Belanghebbenden

- **Scholen, dorpscommissies, sport, jeugd, Sigt**

Voor de het gezamenlijk gebruik van de speelvoorzieningen op de schoolpleinen (openbaar toegankelijke speelpleinen) hebben gemeente en schoolbesturen een convenant gesloten. Dat blijft naar verwachting in stand. Echter, het convenant zal op basis van de definitieve keuze (mede ten aanzien van het ambitieniveau) waar nodig aangepast moeten worden. Dat gebeurt indien nodig uiteraard in overleg met de schoolbesturen.

In het plan is opgenomen dat bij de vervanging van toestellen dan wel herinrichting van speelplekken bewoners dan wel een vertegenwoordiging hiervan worden/wordt betrokken. Deze samenwerking zal als meest waarschijnlijk met/via de dorpscommissies gaan verlopen. Dit geldt ook voor zaken voor met SIGT (Stichting Integratie Gehandicapten Texel) daar waar het gaat om zaken voor minder validen en vertegenwoordiging van de sport (Sportstichting Texel) en de jeugd (Young 4 Ever).

Gemeente Texel

(Concept / Voorgenomen)

Raadsbesluit

Zaaknummer 3478499

Beleids- en Beheersplan spelen

Doelenboom

Programma

4	Toekomst voor de jeugd

De raad van de gemeente Texel:

gelezen het advies van burgemeester en wethouders;

gehoord de raadscommissie;

Overwegende

1. Dat mogelijkheden voor buitenspelen belangrijk zijn voor de ontwikkelingen van kinderen;
2. Het daarom belangrijk is dat er voldoende goed geoutilleerde speelvoorzieningen zijn en in stand gehouden kunnen worden;
3. Dat In het coalitieakkoord ‘bouwen aan vertrouwen voor een sociaal en duurzaam Texel’ is aangegeven dat er in de dorpen voldoende speel- en hangplekken moeten zijn;
4. Dat op dit moment de financiële middelen om het huidige areaal op goed en veilig niveau te houden ontoereikend zijn en dit vrijwel jaarlijks leidt tot overschrijding van het onderhoudsbudget;
5. De veiligheid van de speeltoestellen echter niet in het geding is;
6. De formatieve capaciteit voor beheer en uitvoering ontoereikend is;
7. In de afgelopen jaren ook nieuwe ontwikkelingen zijn ontstaan en uitgevoerd waar speel- en beweegvoorzieningen uit voort zijn gekomen

Besluit

1. Het beleid- en beheerplan spelen 2024 ‘voor spelen en ontdekken’ vast te stellen en te kiezen voor de optie ‘Ambitieniveau’;
2. De financiële consequenties integraal mee te nemen bij de Programmabegroting 2025 en
3. Rekening te houden met de financiële consequenties van onderdeel D uit dit advies, waarover voor de begroting van 2026 apart wordt geadviseerd.

Vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 18-09-2024,

De griffier, De voorzitter,

Bijlage:

1. Buitenspelen op Texel, Beleid- en beheerplan gemeente Texel voor spelen en ontdekken 2024.

Gemeente Texel .txl

Raadscommissie

Dossiernummer	1991
Extern Zaak ID	3472279
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	4 september 2024
Agendapunt	6
Titel	Actualisatie archeologische beleidskaart
Organisatieonderdeel	Beleid & Vergunningen
Portefeuillehouder	R. van de Belt
Aanleiding	

Bijlagen
Bestuurlijk advies
Bijlage 1. Beleidskaart Archeologie Gemeente Texel 2024
Bijlage 2. Toelichting Beleidskaart Texel

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Raadscommissie	**4 september 2024**
Raadsvergadering	18 september 2024

Toelichting

Archeologie West-Friesland heeft voor de gemeente Texel een geactualiseerde archeologische beleidskaart ontwikkeld. De oude beleidskaart werd in 2013 vastgesteld en is toe aan vervanging. De Omgevingswet vraagt om betere onderbouwing van archeologische waarden en verwachtingen. Op basis van nieuwe vondsten en inzichten en ander kaartmateriaal is nu een nauwkeurigere kaart vervaardigd. Delen van het oude land van Texel konden versoepeld worden, hier geldt nu veelal een vrijstelling van 1000m^2 in plaats van 100m^2. De dorpskernen zijn opnieuw begrensd, hierdoor is de nieuwe kaart preciezer. De bufferzone gaat van 50m naar een bufferzone passend bij het perceelniveau. Ook worden cultuurhistorische elementen die raakvlakken hebben met de archeologie opnieuw beschermd – eerder waren deze elementen vrijgesteld van archeologisch onderzoek.

Gemeente Texel

.txl

Advies

Zaaknummer 3472279

Actualisatie Archeologische Beleidskaart

Programma

5	Samen beleven en bewegen

Advies

Het college besluit de raad voor te stellen:

1. de geactualiseerde Archeologische Beleidskaart 2024 vast te stellen.
2. de oude beleidskaart Archeologische Beleidskaart 2013 in te trekken.

Toelichting

Archeologie West-Friesland heeft voor de gemeente Texel een geactualiseerde archeologische beleidskaart ontwikkeld. De oude beleidskaart werd in 2013 vastgesteld en is toe aan vervanging. De Omgevingswet vraagt om betere onderbouwing van archeologische waarden en verwachtingen. Op basis van nieuwe vondsten en inzichten en ander kaartmateriaal is nu een nauwkeurigere kaart vervaardigd. Delen van het oude land van Texel konden versoepeld worden, hier geldt nu veelal een vrijstelling van 1000m² in plaats van 100m². De dorpskernen zijn opnieuw begrensd, hierdoor is de nieuwe kaart preciezer. De bufferzone gaat van 50m naar een bufferzone passend bij het perceelniveau. Ook worden cultuurhistorische elementen die raakvlakken hebben met de archeologie opnieuw beschermd – eerder waren deze elementen vrijgesteld van archeologisch onderzoek.

Bijlagen

1. Beleidskaart Archeologie Gemeente Texel 2024
2. Toelichting Beleidskaart Texel

Consequenties

Financieel	☐	Inkoop/Aanbesteding	☐	Belanghebbenden	☐
Personeel/Organisatie	☐	Deregulering	☐	Structuurvisie	☑
Juridisch	☑	Majeure risico's	☐		
Beleid	☑	Beheer	☐		

Actualisatie Archeologische Beleidskaart

Samenvatting

Het college heeft besloten de raad voor te stellen de geactualiseerde archeologische beleidskaart vast te stellen. Archeologie West-Friesland heeft voor de gemeente Texel een geactualiseerde archeologische beleidskaart ontwikkeld. De oude beleidskaart werd in 2012 gemaakt en in 2013 vastgesteld, deze is nu toe aan vervanging. De Omgevingswet vraagt om een solide onderbouwing van archeologische waarden en verwachtingen, iets waar de kaart uit 2013 niet aan voldoet. Op basis van nieuwe vondsten en inzichten en ander kaartmateriaal is nu een nauwkeurigere kaart vervaardigd. Delen van het oude land van Texel konden versoepeld worden, hier geldt nu veelal een vrijstelling van 1000m^2 in plaats van 100m^2. Dit betekent dat er minder archeologisch onderzoek gedaan hoeft te worden in dat gebied. De dorpskernen zijn opnieuw begrensd, dit maakt dat de nieuwe kaart preciezer is. De bufferzone gaat van 50m naar een bufferzone passend bij het perceelniveau. Ook worden cultuurhistorische elementen die raakvlakken hebben met de archeologie opnieuw beschermd, eerder waren deze elementen vrijgesteld van archeologisch onderzoek.

Actualisatie Archeologische Beleidskaart

Argumenten tot advies

In 2013 stelde de gemeenteraad de Archeologische Beleidskaart 2012 vast. In de tussentijd is er heel wat veranderd. Zo geldt sinds 1 januari 2024 de Omgevingswet en in 2016 is de Erfgoedwet ingevoerd. De geactualiseerde kaart neemt beide wetten in acht. Ook zijn er nieuwe opgravingen en vondsten gedaan die meer vertellen over de Texelse geschiedenis. Tenslotte zijn er voor het opstellen van deze beleidskaart andere en nauwkeurigere kaarten gebruikt. Archeologie West-Friesland, een samenwerkingsverband tussen verschillende gemeenten in Noord-Holland, heeft zich over het actualiseren van de Texelse beleidskaart gebogen. Zij zijn ook actief betrokken bij archeologisch onderzoek in de gemeente.
De omgevingswet vraagt om een goede onderbouwing van de archeologische waarden en verwachtingen. Deze redengevende omschrijving ontbrak in veel gevallen op de oude kaart. Het is dus onduidelijk waarom een bepaalde waarde of verwachting aan een plek verbonden is. Tevens gaat de oude kaart zowel over de land- als de zeebodem. Voor de zeebodem zijn in 2022 de Archeologische Verwachtingskaart Waddenzee en Beheersverordening Waddenzee en Noordzee vastgesteld.
De nieuwe kaart is specifieker, dit levert meer duidelijkheid voor de burger, bedrijven en de overheid op. Door de precisie die in de nieuwe kaart naar voren komt, kunnen ook andere aanpassingen worden gedaan. Het oude land van Texel heeft niet langer de Waarde Archeologie 3 met daaraan een vrijstellingsgrens van 100m^2. Uit de praktijk bleek dat de vrijstellingsgrens van 100m^2 weinig zinvol is voor onderzoek naar de prehistorische resten die er zouden zijn. In dit gebied blijft de 100m^2 vrijstelling gelden wanneer er zowel op basis van kaartmateriaal als ook onderzoek en hoogtebestanden een zeer hoge verwachting is. Anders geldt een vrijstelling van 500m^2 tot 1000m^2 tenzij anders aangegeven in de kaart.
Aan de andere kant zijn er ook verscherpingen op de nieuwe kaart. Een deel van het Texelse erfgoed werd namelijk niet goed beschermd. Elementen die raakvlakken hebben met zowel de cultuurhistorie als de archeologie worden in de nieuwe kaart beter gewaarborgd. In de oude kaart zijn historische dijken, fortificaties aan de Waddenzeedijk en terreinen op de cultuurhistorische waardenkaart van de provincie Noord-Holland of de Archeologische Monumentenkaart (AMK) van de Rijksdienst vrijgegeven. Dit wordt in de nieuwe kaart hersteld.
Tenslotte wordt er een aanpassing gedaan voor de bufferzones in de oude dorpskernen (De Koog, Den Burg, Den Hoorn, De Waal, Oosterend en Oudeschild). In de vorige beleidskaart stond deze op 50m zoals voorgeschreven door de Rijksdienst. Er is overgegaan op een bufferzone op perceelniveau. Dit kan omdat het gebruikte kaartmateriaal nauwkeuriger is. Tevens is er herbegrenzing toegepast in de oude dorpskernen maar ook in de andere dorpskernen, overige Archeologische Monumentenkaart-kernen en dijken.

Alternatieven

De gemeenteraad stelt de geactualiseerde archeologische beleidskaart niet vast. De verouderde kaart blijft dan het uitgangspunt, hierdoor zullen bepaalde gebieden strenger gereguleerd worden dan noodzakelijk. Dit houdt in dat er zinloos onderzoek wordt gedaan, de advisering langer duurt en ook de burger op onnodige kosten wordt gejaagd.
Aan de andere kant zijn er ook plekken die niet genoeg bescherming krijgen onder de huidige kaart. Een deel van het onbeschermde Texelse erfgoed zal verloren gaan. Bepaalde cultuurhistorische elementen zijn namelijk vrijgesteld van archeologisch onderzoek.

Consequenties van het advies

- **Juridische consequenties**

Als de beleidskaart in het omgevingsplan wordt opgenomen, worden de eisen uit de archeologische beleidskaart 2024 juridisch afdwingbaar.

- **Beleidsmatige consequenties**

Door het vaststellen van de archeologische beleidskaart 2024 kan in een vroeg stadium van planvorming archeologie worden meegenomen. In plaats van uitgebreid onderzoek kan er dan vooraf een QuickScan worden gedaan.
Verder kan de archeologische beleidskaart samen met de cultuurhistorische elementenkaart die Archeologie West-Friesland nog aan het ontwikkelen is bijdragen aan erfgoededucatie en ontsluiting aan de burger, bezoeker en/of ondernemer, welke ook doelstellingen zijn van de Erfgoednota 2017.

Structuurvisie

Het behoud van het Texels erfgoed is onderdeel van de structuurvisie.

Relevante wet- en regelgeving of jurisprudentie

- Omgevingswet
- Erfgoedwet
- Erfgoednota Texel 2017

Gemeente Texel

(Concept / Voorgenomen)

Raadsbesluit

Zaaknummer 3472279

Actualisatie Archeologische Beleidskaart

Doelenboom

Programma

5	Samen beleven en bewegen

De raad van de gemeente Texel:

gelezen het advies van burgemeester en wethouders;

gehoord de raadscommissie;

Gelet op

- Omgevingswet
- Erfgoedwet
- Erfgoednota Texel 2017

Overwegende

- Instandhouding van Texels erfgoed een beleidsdoel is;
- Bescherming van Texels archeologisch erfgoed alleen mogelijk is als bekend is waar deze gebieden of elementen zijn;
- Een archeologische beleidskaart hiervoor essentieel is;
- Gedegen en doorlopend onderzoek aan deze beleidskaart ten grondslag ligt.

Besluit

1. de Archeologische beleidskaart 2024 vast te stellen.
2. de oude beleidskaart Archeologische Beleidskaart 2013 in te trekken.

Vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 18-09-2024,

De griffier, De voorzitter,

Bijlagen

1. Beleidskaart Archeologie Gemeente Texel 2024
2. Toelichting Beleidskaart Texel

.txl
Gemeente Texel

Beleidskaart Archeologie
Gemeente Texel 2024

Kaartbijlage 1
Bijgewerkt tot 30-07-2024

575000
570000
565000
560000
555000

110000
115000
120000
125000

0 1 2 3 4 5 km

Legenda

Vrijstellingsgrenzen

- Alle bodemroering
- 100 m2
- 500 m2
- 1.000 m2
- 2.500 m2
- Vrijgesteld van archeologisch onderzoek

West-Friese
Archeologische
Notities 75

Toelichting Beleidskaart Archeologie gemeente Texel

S.Y.M. Veenstra, F.C. Schinning,
C.M. Soonius & A.S. de Groot

Oesterum
hoge berch
lange duyn
De buirch
Texel
De Westen
Den horen

West-Friese Archeologische Notities 75

Toelichting Beleidskaart Archeologie gemeente Texel

S.Y.M. Veenstra
F.C. Schinning
C.M. Soonius
A.S. de Groot

Redactie: M.H. Bartels

Hoorn 2024

Colofon

West-Friese Archeologische Notities 75

Titel	Toelichting Beleidskaart Archeologie gemeente Texel
Opdrachtgever	Gemeente Texel
Auteurs	S.Y.M. Veenstra (KNA archeoloog, Archeologie West-Friesland)
	F.C. Schinning (KNA archeoloog, Archeologie West-Friesland)
	C.M. Soonius (senior KNA archeoloog, Archeologie West-Friesland)
	A.S. de Groot (KNA archeoloog, Archeologie West-Friesland
Redactie	M.H. Bartels (senior KNA archeoloog, Archeologie West-Friesland)
Opmaak	F.C. Schinning
Datum	31 juli 2024

Afb. 1. In 2019 werd in het kader van de Nationale Archeologiedagen voor de tweede maal de Dag van de Texelse Archeologie georganiseerd. Ook voor kinderen viel hier veel te zien en te doen.

© Archeologie West-Friesland 2024

Niets van deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, film, fotokopie, digitaal of geautomatiseerd systeem zonder voorafgaande toestemming van de copyrighthouders en de auteur, met uitzondering van de genoemde copyrighthouders.

De uitgever heeft de inhoud met de grootst mogelijke zorgvuldigheid samengesteld. Ondanks deze zorgvuldigheid kunnen gegevens zijn veranderd of onjuist zijn weergegeven.

Inhoudsopgave

Samenvatting 7

1. Inleiding 8

2. Actualisering beleidskaart archeologie 2024 13
    2.1 Inleiding 13
    2.2 Verantwoording bronnen 16
    2.3 Geraadpleegde bronnen 19
    2.4 Bekende waarden 25
    2.5 Te verwachten waarden (verwachtingen) 26

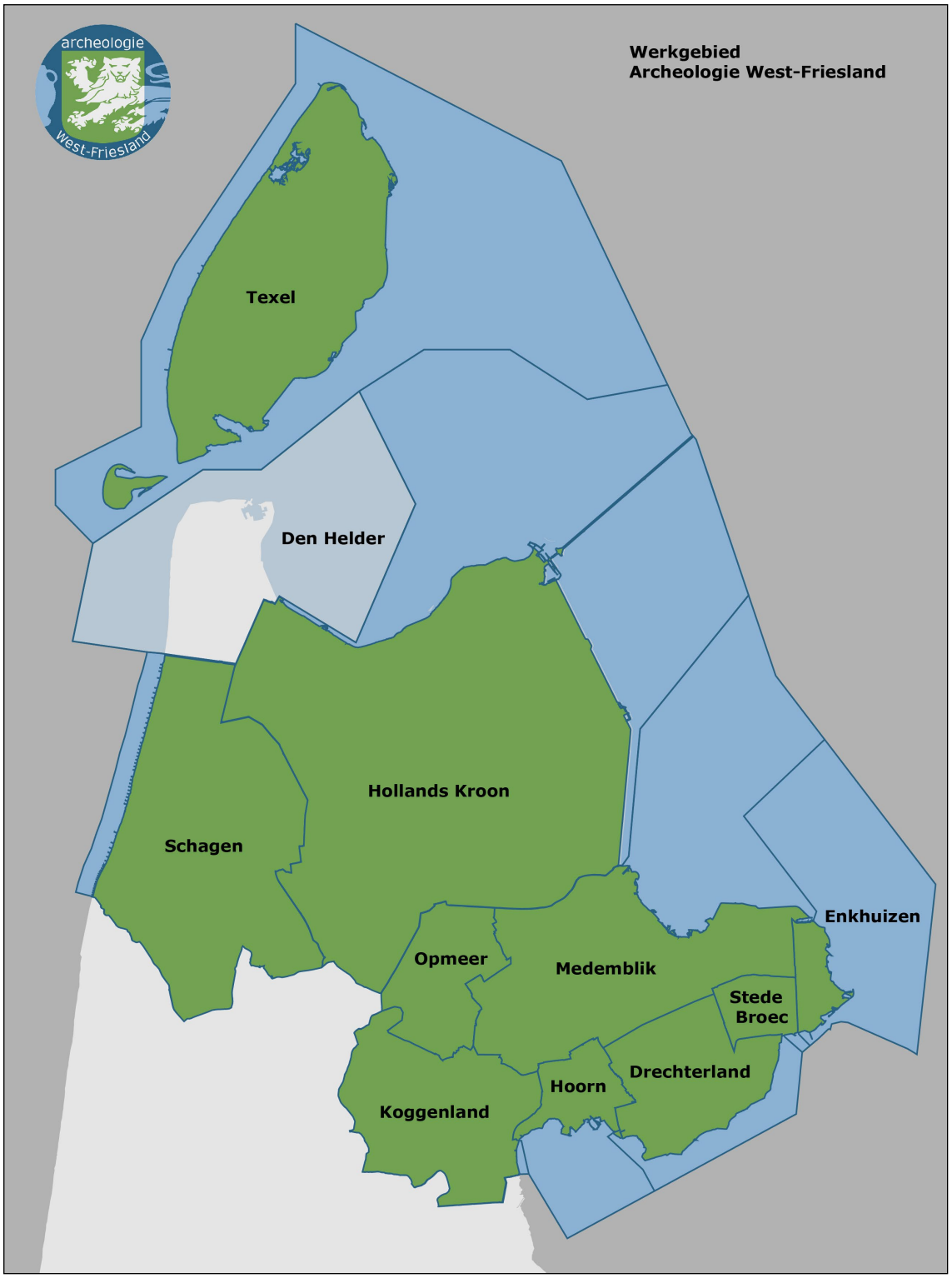
3. Toepassing van de beleidskaart 27

4. Vooruitblik 29

Literatuur 30

Bijlage 1 – Beleidskader 34
Bijlage 2 – AMZ-cyclus 44
Bijlage 3 – Archeologie-vriendelijk bouwen 46
Bijlage 4 – Archeologische monumenten (AMK-terreinen) binnen de gemeente Texel 47
Bijlage 5 – Bronnen 51

Kaartbijlage 1 - Beleidskaart Archeologie Texel

Afb. 2. Het werkgebied van het gemeentelijke samenwerkingsverband Archeologie West-Friesland.

Samenvatting

Voor u ligt de toelichting op de Beleidskaart Archeologie van de gemeente Texel. De gemeente en haar bewoners mogen trots zijn op haar rijke bodemarchief en cultuurlandschap. Een rijk bodemarchief geeft automatisch een grote verantwoordelijkheid hoe om te gaan met het archeologisch erfgoed. Sinds de invoering van de Wet op de Archeologische Monumentenzorg (Wamz) in 2007 (vanaf 2016 overgegaan in de Erfgoedwet en per 1 januari 2024 in de Omgevingswet) ligt deze verantwoordelijkheid bij de gemeenten. De archeologische beleidskaart heeft tot doel het archeologisch erfgoed van de gemeente Texel waar nodig te beschermen.

Met het updaten van de beleidskaart wordt de advisering voor ruimtelijke ontwikkelingen vereenvoudigd, versoepeld en gepreciseerd. Kort gezegd zal dit leiden tot:

- Duidelijkheid voor burgers, bedrijven en overheden;
- Een meer precieze advisering bij bodemingrepen;
- Meer vrijstellingen voor archeologie;
- Het voorkómen van zinloos onderzoek;
- Meer behoud van archeologisch resten *in situ* (in de bodem, op de plaats zelf);
- Een snellere doorlooptijd van de advisering;
- De maatschappelijke last alleen tot het strikt noodzakelijke te beperken.

Indien de plaatsen waar archeologische waarden in de bodem aanwezig zijn niet kunnen worden ontzien, is het veiligstellen van de resten gewenst. Dit kan door middel van veranderingen in het plan, archeologie-vriendelijk bouwen of in het uiterste geval een archeologisch onderzoek. Net zoals nu liggen daarvoor ook in de gemeente Texel conform de Rijks regelgeving en het Verdrag van Malta de kosten bij de initiatiefnemer van de bouwingreep.

De archeologische beleidskaart van de gemeente Texel 2024 is een product van Archeologie West-Friesland, het archeologisch samenwerkingsverband van de gemeenten Drechterland, Enkhuizen, Hollands Kroon, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer, Schagen, Stede Broec en Texel. Sinds 2010 specialiseert de organisatie zich in de regionale archeologie. De primaire functie is het adviseren van de gemeenten bij archeologische vraagstukken. Een andere belangrijke taak is het opstellen of verbeteren van de archeologische beleidskaarten van de gemeenten.

1. Inleiding

De gemeente Texel heeft een rijk bodemarchief en divers cultuurlandschap, dat de aandacht verdient. Het beleid heeft tot doel dit archeologisch erfgoed waar nodig te beschermen als bron van het gemeenschappelijk geheugen, als middel voor geschiedkundige en wetenschappelijke studies en als inspiratie voor (bouw) projecten en educatie.

Afb. 3. Gebrandschilderd glas uit de 15de eeuw, afkomstig van het Agnietenklooster van Den Burg, wordt gepuzzeld.

De gemeente Texel kent verschillende periodes in de archeologie. De geologische en paleogeografische ontwikkeling van Texel is beschreven door Woltering.[1]

- **Laat Paleolithicum – Mesolithicum** (35.000 – 5300 voor Christus) – Aan de basis van het huidige Texel liggen pleistocene stuwwallen en afzettingen die zijn gevormd in de voorlaatste ijstijd, het Saalien, tussen 370.000 en 130.000 jaar geleden. Een eerste ijsfront kwam tot stilstand bij het huidige Texel en Wieringen en heeft hier stuwwallen achtergelaten. Hierna zijn in een tweede ijsstroom de stuwwallen bedekt geraakt met grondmorene en keileem.[2] In het Texelse landschap zijn tegenwoordig nog keileemopduikingen van Den Hoorn en de Hoge Berg, tevens het hoogste punt van Texel op 14 m + NAP, goed herkenbaar. In de laatste ijstijd, het Weichselien is tussen 115.000 en 10.000 jaar geleden een pakket dekzand afgezet. Dit ligt op het oude land van Texel nog dicht aan de oppervlakte als een dunne laag op de kleileembulten en een dikker pakket in de dalen. Het oorspronkelijke reliëf is hierdoor aanzienlijk genivelleerd.[3] Destijds was Texel nog geen eiland maar een verhoging in het droogliggende Noordzeebekken. Menselijke bewoning op het grondgebied van Texel was al mogelijk in deze periode, maar de oudste vondsten dateren vooralsnog uit het Late Paleolithicum.[4]

- **Neolithicum** (Nieuwe Steentijd: 5300-2000 voor Christus) – Het Neolithicum wordt gekenmerkt door het voorkomen van landbouw en veeteelt en het gebruik van aardewerk. Het is opmerkelijk dat op Texel geen bekende nederzettingen uit het Neolithicum en de

1 Woltering 2000.
2 De Jong 2015.
3 De Jong 2015.
4 Hessing *et al.* 2013, 22. Er is enige discussie over de datering van de paleolithische vondsten op Texel,

Vroege Bronstijd zijn gevonden. Wel zijn artefacten uit deze perioden bekend. Waarschijnlijk lagen de nederzettingen op de lager gelegen delen en waren deze door erosie of afzetting van marien sediment niet langer herkenbaar tijdens de veldkarteringen van de ROB door Woltering in de jaren 1975 - 1977.[5]

- **Bronstijd** (circa 2000 – 800 voor Christus) – Gedurende het Holoceen warmde het klimaat op en steeg de zeespiegel snel, waardoor het gebied van Texel deel werd van een marien landschap.[6] Een herhalend proces van vorming van strandwallen en afzettingen van zeeklei volgde waarbij de kustlijn steeds meer opschoof naar het oosten. Veen begon vervolgens te groeien op de mariene afzettingen. Feitelijk was Texel nog niet gescheiden van het vasteland maar het bruikbare grondgebied werd vanaf de Bronstijd wel steeds kleiner, waarbij men woonde op dekzandruggen in een veenmoeras. Het totale te benutten oppervlak bedroeg in de Bronstijd ongeveer 54 km^2. In de Vroege Middeleeuwen slonk dit naar 18 km^2.

Afb. 4. Een bronzen bijl uit de Bronstijd, aangetroffen bij onderzoek in Den Burg (collectie Huis van Hilde).

- **IJzertijd/Romeinse Tijd** (circa 800 voor Christus – 450 na Christus) – Vanaf de midden-ijzertijd ontstonden dikke akkers door de bemesting met zoden. Tijdens de Romeinse tijd en vooral de vroege middeleeuwen is, bijvoorbeeld in het van nature heuvelachtige gebied aan de latere Beatrixlaan is door de toenmalige bewoners, veel grond verzet voor het bouwrijp maken van huisplaatsen, de uitbreiding van erven, het opvullen van de daar aanwezige laagten en het egaliseren van hogere terreingedeelten.[7] In de Romeinse Tijd werden alleen de hoogst liggende dekzandruggen en het keileemplateau bewoond.[8] Zo zijn bij opgravingen in Den Burg en Oosterend sporen uit zowel de Romeinse als de IJzertijd aangetroffen.

5 Hessing *et al*. 2013, 23.
6 Vos 2015.
7 Woltering 2016, 11.
8 Hessing *et al*. 2013, 15-17.

- **Middeleeuwen** (450 – 1500 na Christus) – Na de Romeinse Tijd raakte het veen deels bedekt onder zeeklei of erodeerde onder mariene invloed.[9] Ook delen van het pleistocene dekzandgebied vielen ten prooi aan de zee. Het grootste deel van het veenmoeras ten zuiden van Texel raakte bedekt met zeeklei of verspoelde. Een verbinding met het vaste land van Friesland bestond mogelijk nog wel via het uitgestrekte veengebied de 'Moerwaard'.[10]

Afb. 5. Een hurkgraf uit de Romeinse Tijd. Opgraving Beatrixlaan, Den Burg (foto ROB).

Door stormvloeden in de late 14de eeuw ontstond het zeegat Marsdiep. De eerste vermelding dateert al in 817, waarschijnlijk als aanduiding van een afwaterende veenstroom of getijdengeul. Betere ontwatering van het veen zorgde ervoor dat het Marsdiep tussen 800 en 1200 verder kon uitbreiden naar het zuiden en oosten waarbij de huidige klif bij Den Hoorn werd gevormd.[11] Stormvloeden in de 13de en 14de eeuw veroorzaakten uiteindelijk een permanente open verbinding met het Almere en de Vlie, waarmee Texel een eiland is geworden.[12] In de loop van de Vroege Middeleeuwen of mogelijk zelfs pas rond 1300 stabiliseerde de krimp van de beschikbare woongronden.[13] Het middeleeuwse Texel was een eiland geworden met een grillige kustlijn, waar alleen de hoogste delen bij springvloed nog boven water stonden.[14] Kreek de Lange Waal of Laagwaal, gelegen tussen Den Burg en De Waal, scheidde het oostelijke deel van het eiland van het westen. Hiernaast bestonden meer getijdegeulen die diep landinwaarts liepen en zich hadden ingesleten in het lager liggende dekzandgebied.

In de Late Middeleeuwen werd geprobeerd om het bewoonbare land te consolideren, werden dijken opgeworpen en 'cooghen' (stukken buitendijks land of kwelders) ingedijkt. De oudste dijken dateren waarschijnlijk al vóór 1300 en vanaf 1350 werden systematisch de kwelders ten noorden van het oude land ingepolderd.[15]

9 De Jong 2015, 21.
10 Berendsen 2005, 217.
11 Schoorl 1999a, 25.
12 Schoorl 1999a, 25-26; De Jong 2015.
13 Verschillende bronnen zijn hier tegenstrijdig, Hessing 2013 meent dat in de Vroege Middeleeuwen de erosie afneemt. Kloosterhuis 1986 en Schoorl 1999 menen dat dit pas gebeurt met de eerste bedijkingen in de Late Middeleeuwen. De landschappelijke reconstructie van Woltering 2000, deel 3 laat de krimp van het beschikbare areaal ook samenvallen met de aanleg van de eerste dijken.
14 Kloosterhuis 1986, 30-31.
15 Schoorl 1999a, 70-77.

Afb. 6. De Archeologische Werkgroep van de Historische Vereniging Texel trof in 2006 en 2008 een grote hoeveelheid materiaal aan uit de kroegen van de voormalige Jeneverbuurt (tegenwoordig Het Buurtje) in Oudeschild.

- **Nieuwe Tijd** (1500 – heden) – Een geduchte poging werd gedaan om vanaf de tweede helft van de 15de eeuw de Waalenburgerpolder te bedijken en zo de 'trechter' te sluiten tussen De Koog en De Waal. Deze dijk brak door in 1553, waarna pas in het begin van de 17de eeuw de dijk definitief werd gesloten.[16] Texel heeft dan nog niet de huidige vorm en eindigde net ten noorden van De Koog. Rond 1630 werd het duin- en kweldereiland Eierland met een zanddijk verbonden met Texel waarna, in 1835 de Eijerlandse polder werd ingedijkt.[17] Verdere bedijkingen en inpolderingen volgden tot laat in de 19de eeuw, waarmee de noordzijde van Texel de huidige vorm heeft gekregen.[18] In de vroegmoderne periode kende het gebied een toename in welvaart. De meeste houten huizen werden in deze periode vervangen door baksteen, de karakteristieke stolpboerderij raakte overal in gebruik en is nog steeds markant in het landschap aanwezig.

16 De Jong 2015, Kloosterhuis 1986, 33-34
17 Bartels & De Weerd 2021.
18 Bartels & Leek 2019.

Afb. 7. Archeologen graven een sleuf aan de Bijenkorfweg in Oosterend.

2. Actualisering beleidskaart archeologie 2024

2.1 Inleiding

Voortraject
In 2012 is de opdracht verleend aan Vestigia B.V. om de beleidskaart te actualiseren in het kader van de nieuwe Wet op de Ruimtelijke Ordening. Hierbij is uitgevoerd onderzoek in de periode 2007-2012 geïnventariseerd en zijn recente verstoringen toegevoegd aan het kaartbeeld uit 2007. Het gebruikte verwachtingsmodel uit 2007 is bij de actualisatie niet herzien. De archeologische beleidskaart (wederom de vertaling van de waarden- en verwachtingenkaart naar vrijstellingsgrenzen) is op 12-06-2013 vastgesteld door de gemeenteraad van Texel.

Actualisering
De termen 'beleidskaart', 'archeologische waarden' en 'archeologische verwachtingen' behoeven een korte toelichting. Hoewel de kaarten van Vestigia B.V. ook de waterbodem van de gemeente Texel beslaan, gaat het vervolg van de tekst alleen over de landbodem. In 2020 is namelijk al door Archeologie West-Friesland een nieuwe verwachtingenkaart voor de waterbodem van Texel opgesteld. Deze is verwerkt in de Herziening beheersverordening Waddenzee en Noordzee (vastgesteld 13-07-2022).[19]

Inmiddels is het ruim tien jaar geleden dat de waarden- en verwachtingenkaart is geactualiseerd. In de praktijk blijkt de kaart 'achter te lopen' bij de actuele situatie. Bovendien wordt in het kader van de Omgevingswet meer nadruk gelegd op de onderbouwing van de archeologische waarden en verwachtingen. In de toelichting van de huidige kaart ontbreekt regelmatig een redengevende omschrijving die aangeeft *waarom* een gebied een bepaalde archeologische waarde vertegenwoordigt.

Beleidskaart:
De kaart van Vestigia b.v. is het resultaat van de combinatie van een groot aantal bronnen, waarbij als resultaat een vrijstellingsgrens is vastgesteld van het maximaal te verstoren oppervlak zonder onderzoeksverplichting. Op basis van de beleidskaart zijn in de bestemmingsplannen dubbelbestemmingen opgenomen met een spreiding van Waarde Archeologie 2 (rekening houden met archeologie bij alle bodemroering) tot Waarde Archeologie 6 (vrijstelling van archeologisch onderzoek).

Archeologische waarden:
De archeologische waarden bestaan uit de wettelijk beschermde monumenten (op Texel zijn dit alleen Rijksmonumenten) en de gebieden die een hoge archeologische waarde hebben. Een hoge waarde moet onderbouwd zijn. Hieronder vallen locaties die op historisch kaartmateriaal bebouwd zijn, of gebieden waar op basis van eerder onderzoek archeologie is aangetroffen. Op Texel zijn bijvoorbeeld (prehistorische) nederzettingen gekarteerd op basis van oppervlaktevondsten of verkennend booronderzoek en kunnen oude structuren worden herkend op luchtfoto's of het Actueel Hoogtebestand Nederland. Opgravingen zijn ook een goede indicatie.

19 NL.IMRO.0448.ZEE2021BV0001-va01.

Als bij een opgraving een archeologische vindplaats is aangetroffen, loopt deze vaak door op naburige percelen. De mate van *zekerheid* dat archeologische waarden in de bodem aanwezig zijn, onderscheidt de waarden van de archeologische verwachtingen. Gebieden waarin helemaal geen archeologische waarden (meer) aanwezig zijn, zijn vrijgegeven. De vrijgegeven terreinen vallen ook onder de waarden, omdat in dat geval met zekerheid gesteld kan worden dat de bodem vrij is van archeologie.

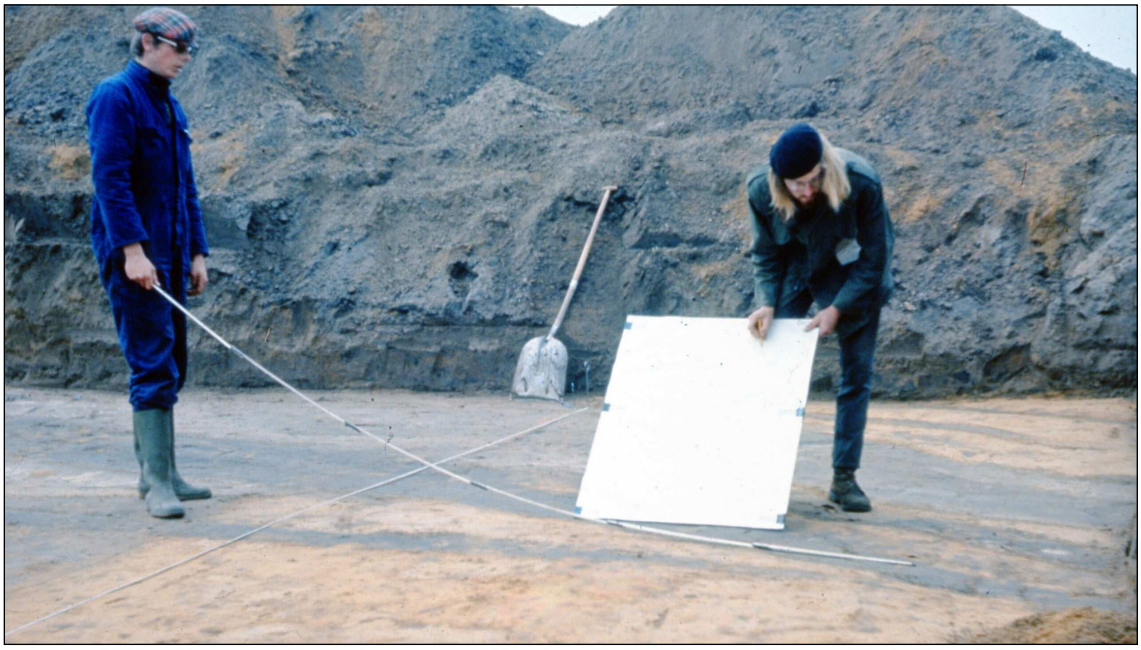

Afb. 8. Luchtfoto van de oostzijde van Texel. Op de voorgrond 't Horntje, de veerhaven en de Prins Hendrik Zanddijk, op de achtergrond De Schans en het dorp Oudeschild.

Archeologische verwachtingen:

Kort gezegd behelzen de verwachtingen alle gebieden van Texel waar geen specifieke archeologische informatie voor beschikbaar is. Op basis van bodemkaarten, geomorfologische kaarten, verspreiding van bekend vondstmateriaal, meldingen van amateurarcheologen, opgestelde bewoningsmodellen etc. wordt beredeneerd hoe groot de kans is dat in de bodem archeologische resten aanwezig zijn. Hierbij kan een differentiatie gemaakt worden per periode

– zo kent de Hoge Berg een hogere archeologische verwachting voor de Romeinse tijd dan voor de Bronstijd. De verwachtingen kennen een hogere vrijstellingsgrens voor archeologisch onderzoek (in vierkante meters) dan de waarden.

Afb. 9. Archeologen tijdens het onderzoek aan de Beatrixlaan in Den Burg (ca. 1967-1975).

Voor een groot deel van het oude land van Texel geldt op de kaart van Vestigia B.V. een dubbelbestemming Waarde Archeologie 3, met een vrijstellingsgrens van 100 m^2. Generaliserend is dit vastgesteld op basis van de bodemgesteldheid die zorgt voor goede bewoningskansen in de prehistorie. Deze hoge waardering van dit gebied leidt tot veel archeologische toetsingsaanvragen. In de praktijk wordt vaak van het beleid afgeweken omdat ingrepen van 100 m^2 te beperkt zijn om zinvol onderzoek naar de prehistorie te doen. Hier treedt het onderscheid tussen de bekende archeologische waarden en de verwachtingen op. De vrijstellingsgrens van 100 m^2 hoort naar de mening van Archeologie West-Friesland thuis in het domein van de *bekende archeologische waarden* die aangetoond en onderbouwd moeten zijn. Een (hoge) trefkans voor prehistorische sporen, puur gebaseerd op de bodemgesteldheid, kan beleidsmatig beter onder de *archeologische verwachtingen* worden geschaard. De definitie zegt het al; het gaat om een hoge verwachting, maar we weten niet zeker dat archeologische sporen aanwezig zijn. Hier past een ruimere vrijstellingsgrens bij. Op de geüpdatete beleidskaart 2024 zijn alleen gebieden die zowel op basis van de bodem/geomorfologische kaart als op basis van in de buurt uitgevoerd onderzoek en het hoogtebestand een hoge verwachting kennen vertaald naar een zeer hoge verwachting (met bijbehorende vrijstellingsgrens van 100 m^2).

Uitzonderingen op bovenstaande vormen de bekende nederzettingen die zijn herkend bij de veldkartering van dr. P.J. Woltering. Deze zijn echter al beschermd met een dubbelbestemming Waarde Archeologie 2 en in veel gevallen aangewezen als AMK-terrein.

Elementen die op het raakvlak van archeologie en cultuurhistorie liggen zijn op de kaart van Vestigia b.v. regelmatig onterecht vrijgesteld van archeologisch onderzoek. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om de historische dijken, de fortificaties aan de Waddenzeedijk, terreinen die voorkomen op de cultuurhistorische waardenkaart van de Provincie Noord-Holland of de AMK. Dit lijkt geen bewuste keuze te zijn geweest, maar eerder het resultaat van het onjuist 'stapelen' van diverse kaartlagen. De voorgenoemde vrijgegeven terreinen zijn op de geüpdatete beleidskaart van 2024 hersteld.

De beleidskaart is opnieuw begrensd op basis van de landgrens.

De archeologische rapportages die binnen de gemeente Texel vallen staan in bijlage 5 aangegeven.

Afb. 10. De bij het archeologisch onderzoek georganiseerde open dagen trekken veel belangstelling bij het publiek.

2.2 Verantwoording bronnen

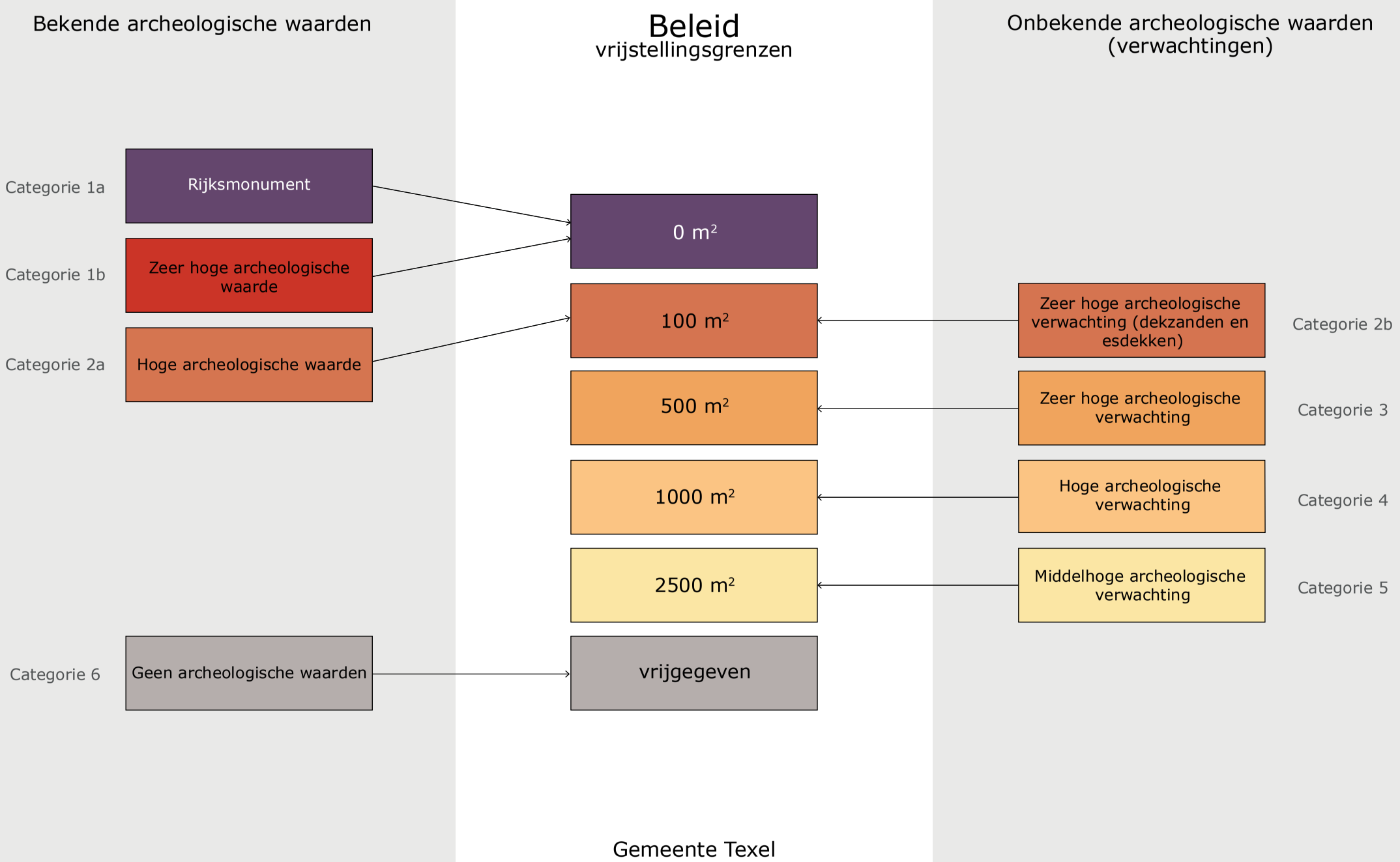
De archeologische beleidskaart is een eindproduct van een multidisciplinair onderzoek naar de aanwezige en te verwachten archeologische waarden binnen een gebied. In de beleidskaart zijn de meest recente gegevens zo accuraat mogelijk opgenomen (tabel 1). In bijlage 5 staan alle geraadpleegde bronnen weergegeven. Aangezien archeologische waarden in hogere rangorde staan dan de te verwachten waarden ("verwachtingen"), wordt bij overlap het beleid altijd afgesteld op de aanwezige waarden. Het resultaat van deze samenvoeging van de waardenkaart en de verwachtingenkaart is de archeologische beleidskaart, waarbij direct een beleidsadvies (vrijstellingsgrens) wordt geïncorporeerd (tabel 2).

Tabel 1. Overzicht gebruikte bronnen per categorie.

	Monumenten-register	Archis, incl. AMK	Literatuur	Historische kaarten	Bodemkaart en Dinoloket	AHN
Categorie:						
1a - Rijksmonumenten	x	x	x	x		
1b - Zeer hoge archeologische waarde		x	x	x		x
2a – Hoge waarde (100 m²)		x	x	x	x	x
2b – Zeer hoge verwachting (dekzanden en esdekken) – 100 m²		x			x	x
3 - Zeer hoge verwachting (500 m²)		x	x	x	optioneel	x
4 - Hoge verwachting (1.000 m²)		x	x		optioneel	
5 - Middelhoge verwachting (2.500 m²)		x	x		optioneel	
6 - Vrijgegeven terreinen		x	x	x		x

Afb. 11. Bij archeologisch onderzoek aan de Koetebuurt in Oosterend werd in 2019 een zeldzame kobaltblauwe tafelfles uit de 17de eeuw gevonden.

Tabel 2. Overzicht van de verschillende categorieën bekende en onbekende waarden (verwachtingen) en hoe deze zijn vertaald naar beleidsmatige vrijstellingsgrenzen.

2.3 Geraadpleegde bronnen

2.3.1 Archeologische bronnen

Decennia aan onderzoek op Texel heeft een rijkdom aan archeologische gegevens opgeleverd. Deze gegevens vormen samen het fundament van de archeologische beleidskaart.

Archeologische Rijksmonumenten en overige AMK-terreinen

Een AMK-terrein is een gebied van archeologische waarde aangegeven op de Archeologische Monumentenkaart (AMK). In totaal zijn in de gemeente Texel **134** AMK-terreinen aanwezig (bijlage 4). Hieronder bevinden zich 8 archeologische rijksmonumenten (tabel 3).

Tabel 3. Archeologische rijksmonumenten binnen de gemeente Texel.

Plaats	Naam	Rijks-monumentnr.	AMK monumentnr.	Periode	Typering
De Waal	Polderweg/ Laagwaalderweg	46036	1308	IJzertijd - Middeleeuwen	Nederzetting, onbepaald
Den Burg	Pompstation Kievit, Pontweg	46037	1309	Romeinse Tijd	Nederzetting, onbepaald
Den Burg	Immetjeshoeve, Westerweg	46038	1310	Middeleeuwen	Grafveld, onbepaald
Den Burg	Westen, 't Torenhuis, Westerweg	46039	1311	Middeleeuwen – Nieuwe Tijd	Kerk
Den Hoorn	Terp Den Hoorn, Kleiweg	46040	1312	IJzertijd – Romeinse Tijd	Nederzetting, onbepaald
Den Hoorn	De Oude Hoorn, Stolpweg	46041	1313	Middeleeuwen	Nederzetting, onbepaald
Den Burg	Wezentuin, Vismarkt, Grote Plaats, Burgwal, Parkstraat, Binnenburg	46042	1314	Bronstijd - Middeleeuwen	Nederzetting, onbepaald – Wal/vluchtburcht - Kerk
Wadden-zee	Burgzand Noord	532120	15660	Nieuwe Tijd	Scheepvaart

Dorpskernen

Vrijwel alle oude dorpskernen zijn in 2001 toegevoegd aan de Archeologische Monumentenkaart. De begrenzing van deze historische kern is destijds bepaald op grond van de historische kaart uit 1849-1859, schaal 1:25.000. De archeologische waarde van historische kernen bestaat uit de reeds aangetroffen of te verwachten aanwezigheid, boven of onder de grond, van bouwhistorische resten en archeologische sporen en voorwerpen. Samen bevatten zij een veelheid aan historische informatie over ouderdom en ruimtelijke ontwikkeling van de kern.

In het kader van de update van de beleidskaart archeologie zijn de dorpskernen nader begrensd op basis van de Kadastrale Minuutkaarten (1828, schaal 1:2.500) en de huidige topografie. De Kadastrale Minuutkaarten zijn nauwkeuriger dan de Bonnebladen die zijn gebruikt door Vestigia B.V. Tevens zijn andere bronnen gebruikt, zoals aanvullende historische kaarten en het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN4). Eventuele bufferzones zijn daarbij niet algemeen maar op perceelsniveau opgenomen. De algemene bufferzone van 50 meter is daarbij komen te vervallen. Dit betekent dat vrijwel alle historische dorpskernen een andere begrenzing hebben dan die de Rijksdienst ter beschikking stelt en dan op de beleidskaart uit 2013 zijn aangegeven.

Aangezien de Rijksdienst de Archeologische Monumentenkaart niet meer bijhoudt is ervoor gekozen om de historische kernen her te begrenzen. Argumentatie wordt voor elke kern aangegeven. Veelal is de begrenzing uit 2001 te globaal en daardoor niet geschikt voor een goede onderbouwing. Het monumentnummer staat wel vermeld, aangezien dit ook een bron is.

Het betreft de volgende, op de AMK opgenomen, historische dorpskernen (in alfabetische volgorde, met monumentnummer):

- De Koog(14954)
- Den Burg (14957)
- Den Hoorn (14956)
- De Waal (14955)
- Oosterend (14958)
- Oudeschild (14959)

De niet op de AMK opgenomen historische dorpskernen zijn eveneens nader begrensd op basis van de Kadastrale Minuutkaarten, de huidige topografie, het AHN4 en aanvullende historische kaarten.

Afb. 12. Onder het dijklichaam bij fort De Schans komt een deel van een nederzetting uit de IJzertijd tevoorschijn.

Overige AMK-terreinen en dijken

De historische dijken van Texel zijn evenals de historische dorpskernen geheel opnieuw begrensd. Bij de herbegrenzing is in de eerste plaats gebruik gemaakt van het dijkenbestand van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (Dataset RCE dijkenkaart). Dit bestand geeft de ligging van de dijken globaal met een lijn aan. Het dijkprofiel is vervolgens aan de hand van de Kadastrale Minuutkaarten, het AHN en de huidige Topografie ge(re)construeerd.

Uitgevoerd archeologisch onderzoek

Een belangrijke bron voor vindplaatsen en archeologische waarnemingen is Archis. Dit is een landelijk Archeologisch Informatiesysteem dat door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) wordt onderhouden, waarin diverse gegevens over archeologische onderzoeken, waarnemingen, vindplaatsen en terreinen in Nederland zijn opgeslagen. Sinds de intrede van de WAMZ in 2007 is het verplicht archeologische onderzoeken aan te melden.

In totaal staan ruim 170 onderzoeken geregistreerd binnen de gemeente Texel. De Archis-onderzoekenlaag is onoverzichtelijk. Daarom zijn de onderzoeksmeldingen uit Archis geëxporteerd naar een regionale database, waardoor de koppeling met andere kaartlagen mogelijk wordt. Hierbij zijn enkele onderzoeken die dateren van voor 2007 op de juiste locatie gezet. In Archis was slechts een administratieve onderzoeksmelding aanwezig, die tevens vaak verkeerd stond aangegeven. In de database staan nu ook archeologische onderzoeken die niet in Archis zijn geregistreerd.
De onderzoeksgegevens leveren in de eerste plaats informatie op over de aan- of afwezigheid van archeologische vindplaatsen. Op basis hiervan konden de archeologische waarden worden bevestigd of bijgesteld. In de tweede plaats leveren de omtrekken van de onderzoekslocaties, waarbij alle archeologische resten tot op de natuurlijke bodem zijn onderzocht, de begrenzingen van vrijgegeven gebieden. Deze plekken bevatten geen archeologische waarden meer. Naast onderzochte terreinen, zijn ook terreinen vrijgegeven waar geen archeologische waarden meer verwacht worden door diepe bodemverstoringen, zoals subrecente kanalen en diepe waterpartijen, recente bebouwing en infrastructuur (provinciale en rijkswegen, leidingtracés). Bij de actualisering van de beleidskaart zijn de oude onderzoeken van vóór 2003 en de sinds 2012 nieuw uitgevoerde onderzoeken en grootschalige bodemingrepen toegevoegd aan de beleidskaart.

2.3.2 Historische bronnen

De lokalisatie van archeologische vindplaatsen kan op meerdere wijzen worden bereikt. Naast archeologische gegevens zijn historische documenten en kaarten de belangrijkste bron voor informatie over vindplaatsen. De vroegste vermeldingen van plaatsnamen geven vaak een goede indicatie voor de ouderdom van een stad of dorp. Op basis van diverse historische kaarten kunnen uitspraken over de aanwezigheid van archeologische resten op bepaalde locaties worden gedaan. De historische kaarten zijn vooral waardevol voor informatie uit de Nieuwe Tijd.

16de-eeuwse kaarten

Voor het gebied rond de Vogelmient in De Koog is gebruik gemaakt van de kaart van Jan van Scorel (1552), waarop Texel en het Zijpe staan afgebeeld. De kaart is vervaardigd ter behoeve van de octrooiaanvraag voor de eerste bedijking van het Zijpe en geeft bebouwing weer rond de Vogelmient. Deze bebouwing is op 17de-eeuws en later kaartmateriaal grotendeels verdwenen. In verband met de geringe accuraatheid van de kaart is de mogelijke bebouwing op de beleidskaart vertaald naar een verwachting die als buffer rond de locatie van het bekende kerkterrein is opgenomen.

Afb. 13. De historische kaart van Langedijk uit 1595.

Kadastrale Minuutkaart (1828)

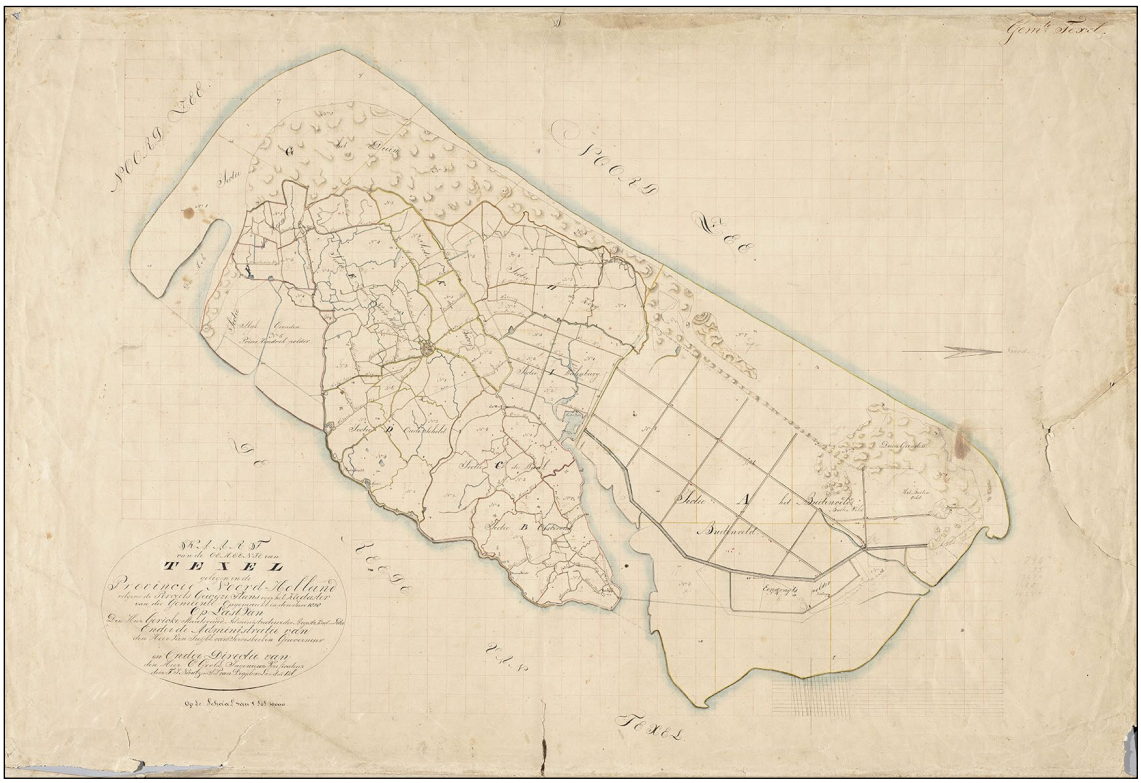
De belangrijkste bron vormen de uiterst nauwkeurige Kadastrale Minuutkaarten uit 1828. Deze kaarten zijn zo nauwkeurig dat zelfs op perceelsniveau kan worden aangegeven of er in het begin van de 19de eeuw bebouwing aanwezig was en om wat voor gebouwen het gaat. Bijvoorbeeld langhuizen, stolpboerderijen en sluizen kunnen worden onderscheiden.[20] Bovendien is op de Kadastrale Minuutkaart de oude percelering zichtbaar, die soms te herleiden is op oudere historische kaarten en/of middeleeuwse bewoningsstructuren.

Archeologie West-Friesland heeft de Kadastrale Minuutkaarten als onderliggende kaart aan de beleidskaart toegevoegd. Door terug te gaan naar deze nauwkeurige kaarten kon op een veel gedetailleerder schaalniveau de begrenzing van de linten worden aangepast.[21] Daarnaast zijn de locaties van losse huisplaatsen, mogelijke huisplaatsen, historische dorpskernen, kerkterreinen en kerkhoven en molenplaatsen met behulp van de huidige topografie, de hoogtekaart (AHN)

20 Dit is niet direct relevant voor de beleidskaart. De kadastrale kaart is wel een van de onderliggende kaarten en kan worden geraadpleegd bij een archeologische quickscan wanneer voor een plangebied aanvullende informatie moet worden verkregen.

21 De kaarten van de historische atlas zijn op schaal 1:25:000, de kadastrale minuut is doorgaans op schaal 1:2500.

en de Kadastrale Minuut bepaald. In veel gevallen waren de genoemde historische locaties weergegeven op de kadastrale minuutkaart en kon de exacte locatie bepaald worden door de aanwezigheid van verhogingen op de hoogtekaart of aan de hand van de aanwezigheid van een afwijkende percelering ter hoogte van de locatie.

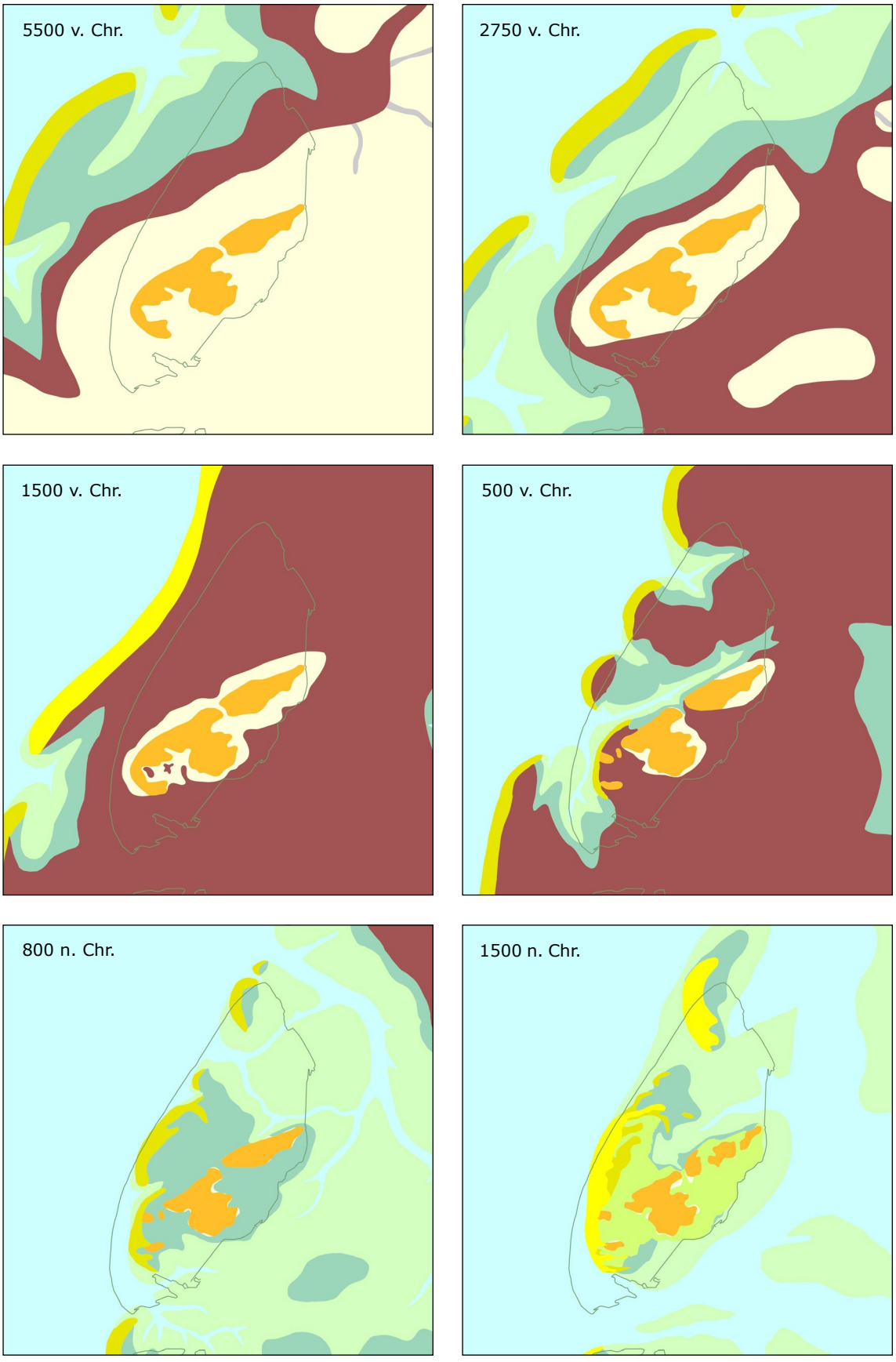
Afb. 14. Een overzichtskaart van alle kaartbladen van de kadastrale minuut op Texel. Alle kaartbladen van de gemeente Texel zijn uitgesneden en aan elkaar gelegd. Op deze manier ontstaat er een integraal overzicht uit de periode rond 1828 (bron: beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

2.3.3 Paleogeografische, geo(morfo)logische en bodemkundige bronnen

Voor de gemeente Texel is een vlakdekkende bodemkaart en geomorfologische kaart (schaal 1:50.000) digitaal beschikbaar.

Paleogeografische kaarten (schaal 1:100.000) tonen de complexiteit van het landschap binnen de gemeente Texel. Deze grove kaarten geven een globaal beeld van mogelijkheden voor bewoning in het verleden. Omdat grote delen van het landschap vanaf de IJzertijd/Romeinse Tijd zijn afgedekt of geërodeerd dient bij een ruimtelijke ontwikkeling altijd maatwerk te worden geleverd. Het raadplegen van bovengenoemde kaarten, maar ook het Dinoloket kan inzicht verlenen in de diepteligging van de archeologische resten.

Bij de actualisering van de beleidskaart is, gezien de bovengenoemde afdekking van het landschap, gekozen om meer uit te gaan van het paleogeografische kaartmateriaal dan de geomorfologische kaart. Deze kaarten geven een algemener, maar betrouwbaarder beeld van de bodemsituatie. De meer ingezoomde geomorfologische kaart is geen betrouwbaar middel om met name afgedekte prehistorische vindplaatsen te herkennen in het snel veranderende landschap van Texel.

Afb. 15. Texel vanaf de Prehistorie tot aan de Middeleeuwen in paleogeografische kaarten (Vos 2022).

Actueel Hoogtebestand Nederland

Met behulp van het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) kan een zeer gedetailleerd beeld worden verkregen van de maaiveldhoogte van de gemeente Texel. Met behulp van deze beelden kunnen dorpskernen en losse terpen op basis van de ophogingen aan het lint nader begrensd worden. Naast de dorpskernen zijn met het gebruik van het AHN ook de dekzandruggen en keileembulten goed herkenbaar. De op basis van deze geomorfologische elementen opgestelde verwachting is nader begrensd aan de hand van de hoogtekaart.

2.4 Bekende waarden

Aan de hand van de hierboven genoemde bronnen zijn voor de beleidskaart verschillende categorieën bepaald. De categorieën kunnen worden onderverdeeld in twee hoofdgroepen: bekende archeologische waarden en te verwachten archeologische waarden.[22] Hieronder staan de categorieën van de bekende waarden, een korte omschrijving daarvan en wanneer er rekening moet worden gehouden met archeologie.

- **Categorie 1a: Rijksmonumenten – alle bodemroering**

  Het gaat hier om wettelijk beschermde archeologisch rijksmonumenten (zie tabel 3). Voor bodemroerende ingrepen is een vergunning vereist van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE).[23] De begrenzing van de monumenten is overgenomen uit het Monumentenregister van de RCE.

- **Categorie 1b: Zeer hoge archeologische waarde – alle bodemroering**

  Het gaat hier om niet-rijksbeschermde AMK-terreinen van zeer hoge archeologische waarde en de middeleeuwse en jongere kerkterreinen.

- **Categorie 2a: Hoge archeologische waarde – 100 m²**

  Het betreft hier historische dorpskernen en -linten (veelal anders begrensd dan op de AMK aangegeven), molenplaatsen, overige dijken, terpen, kleine groepen huizen, buitenplaatsen, losse bebouwing op historisch kaartmateriaal en de bekende nederzettingen die zijn herkend bij de veldkartering van dr. P.J. Woltering. Overige AMK-terreinen van hoge archeologische waarde en archeologische waarde vallen eveneens in deze categorie.

- **Categorie 6: Geen archeologische waarden – Vrijgesteld van archeologisch onderzoek**

  Dit betreft terreinen die zijn opgegraven of na archeologisch vooronderzoek zijn vrijgesteld van de verplichting tot verder onderzoek, omdat er geen archeologische waarden (meer) aanwezig zijn. Daarnaast betreft dit tevens de subrecente kanalen, diepe waterpartijen en recente bebouwing.

22 Zie ook tabel 1.
23 Monumentenregister.

2.5 Te verwachten waarden (verwachtingen)

Hieronder staan de categorieën van de te verwachten waarden, een korte omschrijving daarvan en wanneer er rekening moet worden gehouden met archeologie. Voor de beleidskaart archeologie 2024 is niet overal opnieuw gekeken naar de begrenzingen van de verwachtingszones in het buitengebied in de gemeente Texel. De vrijstellingsgrenzen zijn echter wel in alle gevallen aangepast en in de meeste gevallen verruimd.

- **Categorie 2b: Zeer hoge archeologische verwachting (dekzanden en esdekken) – 100 m²**

  Terreinen met een zeer hoge verwachting voor het aantreffen van vindplaatsen uit de Prehistorie tot en met de Middeleeuwen. Dit betreffen de relatief hooggelegen en goede ontwarterde (gordel)dekzanden en de eerdgronden. De grenzen zijn overgenomen van de kaart van Vestigia B.V. maar zijn voor een groot deel opnieuw begrensd op basis van het AHN.

- **Categorie 3: Zeer hoge archeologische verwachting – 500 m²**

  Terreinen met een zeer hoge verwachting voor het aantreffen van vindplaatsen, waaronder verdwenen eendenkooien en enkele lager gelegen pleistocene gronden (grondwatertrap V of lager) rond de Hoge Berg, Den Burg en ten oosten van De Waal.

- **Categorie 4: Hoge archeologische verwachting – 1.000 m²**

  Terreinen met een hoge archeologische verwachting voor vindplaatsen uit de prehistorie in het buitengebied of bebouwd gebied. Dit zijn de gebieden die op basis van de bodemkaart, de hoogtekaart, archeologisch onderzoek en vondstmeldingen in de regio als ‘kansrijke woonplaatsen’ kunnen worden aangemerkt. De begrenzingen zijn overgenomen van de bodem- en geomorfologische kaart. In veel gevallen is hier sprake van een afgedekt landschap. Hierbij is het gebruik van de bodemkaart niet altijd even zinvol, aangezien deze een uitspraak doet over de eerste 1,2 m -Mv. Hierbij dient te worden vermeld dat de zee-erosielaagten op de geomorfologische kaart zijn toegevoegd aan deze categorie, aangezien juist langs deze laagten zich de afgedekte nederzettingen uit de periode voor de Late Middeleeuwen bevinden.

- **Categorie 5: Middelhoge archeologische verwachting – 2.500 m²**

  Gebieden met een middelhoge verwachting voor het aantreffen van vindplaatsen. De middelhoge archeologische verwachting is overgenomen van de kaart van Vestigia B.V., die deze gronden heeft begrensd op basis van geomorfologische en bodemkundige kaart. Bij grote ontwikkelingen dient het Dinoloket te worden geraadpleegd.

3. Toepassing van de beleidskaart

De beleidskaart archeologie Texel 2024 is een hulpmiddel bij de afweging voor archeologisch onderzoek bij ruimtelijke ontwikkelingen. Doordat deze digitaal beschikbaar wordt in de gemeentelijke digitale omgeving kan in een zeer vroeg stadium het aspect archeologie worden afgewogen/meegewogen. Na vaststelling van de beleidskaart wordt deze via officiële bekendmakingen gepubliceerd. Indien er sprake is van afwijken van het omgevingsplan (binnen het tijdelijk omgevingsplan betreft dit afwijken van de bestaande bestemmingsplannen) moet aan het vastgestelde archeologische beleid worden getoetst.

Het verdient de aanbeveling om bij ontwikkelingen in een archeologisch waardevol (verwachtings) gebied van te voren een quickscan te laten uitvoeren door Archeologie West-Friesland. De ruimtelijke ontwikkelingen worden dan afgezet tegen de aanwezige en te verwachten waarden. Vooral voor de afgedekte landschappen is een nadere duiding van diepteligging noodzakelijk.

Indien op basis van de quickscan een gespecificeerde archeologische verwachting kan worden geformuleerd, is het niet noodzakelijk de gehele cyclus van de AMZ te doorlopen.[24]

Op basis van de bevindingen in de quickscan kan indien mogelijk voor een archeologie-vriendelijke planaanpassing worden gekozen. Op deze wijze blijven de archeologische waarden in de bodem bewaard en is geen archeologisch onderzoek noodzakelijk.

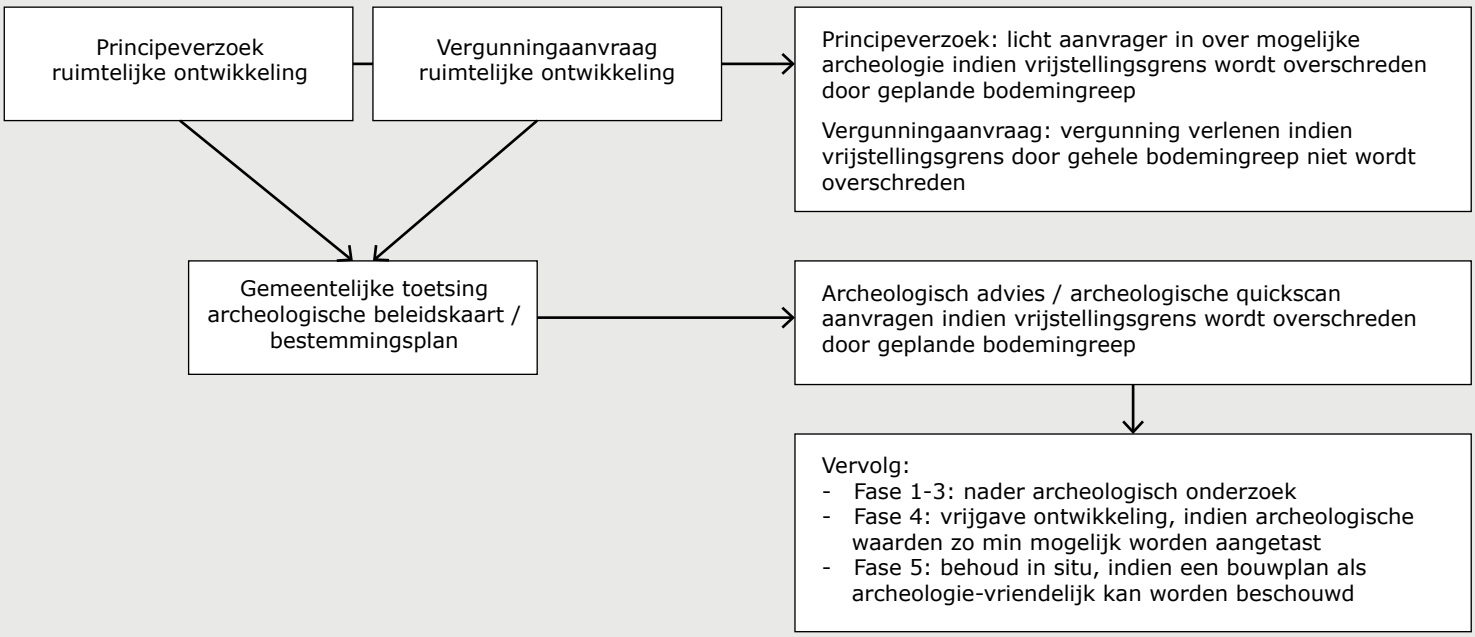

Afb. 16. Een door Pieter van Cuijck gemaakte situatieschets van de Sommeltjesberg bij de Waal (particuliere collectie Texel).

24 Zie bijlage 2.

Stappenplan Gemeentelijke Overheid

Archeologie en ruimtelijke ontwikkelingen

Bovenstaande werkzaamheden vallen binnen de adviesuren van de gemeenschappelijke regeling.

Nadere fases in het kader van de Archeologische Monumentenzorg *

	Fase	Document(en)	Gevolg
1	Bureauonderzoek en IVO (in de vorm van een verkennend booronderzoek)	Plan van Aanpak (PvA): laten beoordelen door AWF	Uitvoeren en rapporteren. Vervolgens: - Vervolgonderzoek (fase 2 of 3) - Of vrijgeven (fase 4) - Of planaanpassing (fase 5)
2	Inventariserend veldonderzoek (in de vorm van proefsleuven)	Programma van Eisen (PvE): laten beoordelen door AWF en BG	Uitvoeren en rapporteren. Vervolgens: - Vervolgonderzoek (fase 2 of 3) - Of vrijgeven (fase 4) - Of planaanpassing (fase 5)
3	Opgraving	PvE (en indien nodig PvA): laten beoordelen door veroorzaker, BG en archeo-adviseur op tijd, geld en kwaliteit	Uitvoeren en rapporteren. Handhaving PvA en PvE door directievoerder en BG. Vervolgens: - Vrijgeven (fase 4)
4	Vrijgeven ontwikkeling	Vrijgavedocument	- Onbeperkt bouwen - Of onder voorwaarde bouw uitvoeren
5	Planaanpassing	Toetsingsdocument	- Monitoren

* Kosten zijn voor de initiatiefnemer volgens de Erfgoedwet 2016.
Archeologisch onderzoek dient te worden uitgevoerd door een gecertificeerd(e) bedrijf of instelling.

Archeologie West-Friesland, versie 3, 18 mei 2022.

AWF = Archeologie West-Friesland
BG = Bevoegd Gezag
IVO = Inventariserend Veldonderzoek

4. Vooruitblik

De beleidskaart archeologie van de gemeente Texel 2024 vormt een uitgangspunt voor het toekomstig archeologisch beleid van de gemeente Texel. Naast deze kaart zijn voor de gemeente nog andere doelen die kunnen worden nagestreefd om het archeologische beleid verder te specificeren.

Een cultuurhistorische elementenkaart vormt de onderlegger voor een goede inbedding van cultuurhistorische elementen bij toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen. De cultuurhistorische elementenkaart is daarnaast van belang om de verbinding tussen onzichtbare archeologie en gebouwde monumenten te leggen. Vanuit de Omgevingsverordening NH2022 wordt verlangd dat bij ontwikkelingen in BPL's of andere beschermde gebieden de cultuurhistorie wordt meegenomen in de afweging. De provinciale kaarten zijn niet geschikt om op gemeentelijk niveau te hanteren. In afspraak met de gemeente Texel wordt momenteel door Archeologie West-Friesland gewerkt aan het opstellen van een cultuurhistorische elementenkaart voor de gemeente Texel. De elementenkaart zal aansluiten bij de beleidskaart.
Op deze manier kan aan een groter verhaal worden gewerkt, zonder dat alle informatie versnipperd blijft in afzonderlijke vakgebieden en basisrapportages. Een integrale cultuurhistorische elementenkaart, waarbij archeologie, bouwhistorie (vooral stolpboerderijen) en landschap[25] in samenhang worden gepresenteerd, zal de kwaliteit van het onderzoek binnen de verschillende vakgebied alleen maar ten goede komen.

Artikel 9 van het Verdrag van Valletta stelt dat een van de doelen van het archeologisch onderzoek de ontsluiting voor een breder publiek moet zijn. Deze ontsluiting kan vele vormen aannemen, zoals educatie op scholen, informatieborden ter plaatse, incorporatie van vondsten/ structuren in het straatbeeld en/of nieuwbouwpanden, etc. Een ontsluiting van archeologische informatie zal bijdragen aan een grotere bewustwording van de omgeving en de regionale identiteit. Het zal leiden tot een grotere binding van de bevolking met het gebied.

25 Zowel cultuurlandschap als aardkundige waarden.

Literatuur

Bartels, M.H. & J. Leek, 2019. Het wakend schild van Schans en Rede. Archeologisch onderzoek van zeedijk, wachttoren en ijzertijdnederzetting nabij fort De Schans op Texel. *West-Friese Archeologische Rapporten* 134. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Bartels, M.H. & H. de Weerd, 2021. Onbruikbare schorren veranderd in het vruchtbaarste bouwland. Een archeologisch en cultuurhistorisch bureauonderzoek van het gebied van Polder Eierland op Texel van de oorsprong tot en met de vroege inpoldering. *West-Friese Archeologische Notities* 56. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Berendsen, H. J. A., 2005. *Landschappelijk Nederland, de fysisch geografische regio's. Fysische Geografie van Nederland*, Assen.

Hessing, W.A.M., K. Klerks & W.J. Weerheijm, 2013. Toelichting bij de archeologische beleidskaart van de Gemeente Texel. Geactualiseerde versie 2013. *Vestigia Rapport* V984, Amersfoort.

Jong, H. de , 2015. Geologie van Texel, in: *Geografie 2015*. Utrecht.

Kloosterhuis, J. L. 1986. *Toelichting bij het kaartblad Texel, Bodemkaart van Nederland 1: 50.000.* Wageningen.

Provincie Noord-Holland, 2006. Beleidskader Landschap en Cultuurhistorie Noord-Holland. Provincie Noord-Holland, Haarlem.

Provincie Noord-Holland, 2010. Structuurvisie 2040. Noord-Holland 2040 - Kwaliteit door Veelzijdigheid. Provincie Noord-Holland, Haarlem.

Provincie Noord-Holland, 2018. Prachtlandschap Noord-Holland! Leidraad Landschap en Cultuurhistorie 2018. Provincie Noord-Holland, Haarlem.

Provincie Noord-Holland, 2020a. Omgevingsverordening NH2020. Vastgesteld door Provinciale Staten op 22 oktober 2020. Provincie Noord-Holland, Haarlem.

Provincie Noord-Holland, 2020b. Bijzonder Provinciaal Landschap - 32 landschappen en kernkwaliteiten. Provincie Noord-Holland, Haarlem.

Provincie Noord-Holland, 2024. Omgevingsverordening NH2022 (vastgesteld door Provinciale Staten en geldig vanaf 11-01 2024).

Schoorl, H., 1999a. *De Convexe Kustboog I, Texel-Vlieland-Terschelling. Bijdragen tot de kennis van het westelijk Waddengebied en de eilanden Texel, Vlieland en Terschelling. Het westelijk Waddengebied en het eiland Texel tot circa 1550*. Schoorl.

Schoorl, H., 1999b. *De Convexe Kustboog 2, Texel-Vlieland-Terschelling. Bijdragen tot de kennis van het westelijk Waddengebied en de eilanden Texel, Vlieland en Terschelling. Het westelijk Waddengebied en het eiland Texel vanaf circa 1550*. Schoorl.

Vos, P. 2015. *Origins of the Dutch coastal landscape*. Utrecht.

Vos, P., M. van der Meulen, H. Weerts en J. Bazelmans 2018. Atlas van Nederland in het Holoceen. Landschap en bewoning vanaf de laatste ijstijd tot nu, Amsterdam (Prometheus). Op 02-06-2020 gedownload van www.archeologieinnederland.nl.

Woltering, P. J. 2000. *The archaeology of Texel, four studies on settlement and landscape (1350 BC- AD 1500)*. (Thesis Vrije Universiteit, Amsterdam-Buitenveldert) Amersfoort.

Woltering, P. J., 2016. Bewoningsgeschiedenis van Texel, opgravingen aan de Beatrixlaan in Den Burg, Late IJzertijd-Romeinse Tijd, 100 v. Chr. - 325 n. Chr., in: *Noord–Hollandse Archeologische Publicaties 3*. Castricum.

Afb. 17. Een dijkverzakking bij 't Horntje.

Lijst met bijlagen

- Bijlage 1 – Beleidskader
- Bijlage 2 – AMZ-cyclus
- Bijlage 3 – Archeologie-vriendelijk bouwen
- Bijlage 4 – Archeologische monumenten (AMK-terreinen) binnen de gemeente Texel
- Bijlage 5 – Bronnen
- Bijlage 6 – Erfgoedregister gemeente Texel

Lijst met tabellen

- Tabel 1. Overzicht gebruikte bronnen per categorie. 17
- Tabel 2. Overzicht van de verschillende categorieën bekende en onbekende waarden (verwachtingen) en hoe deze zijn vertaald naar beleidsmatige vrijstellingsgrenzen. 18
- Tabel 3. Archeologische rijksmonumenten binnen de gemeente Texel. 19
- Tabel 4. Stappenplan voor de gemeentelijke overheid voor archeologie bij ruimtelijke ontwikkelingen en vergunningaanvragen. 28
- Tabel 5a. De regimes die zijn toegepast in de archeologische maatregelenkaart uit 2013. 41
- Tabel 5b. De regimes die zijn toegepast in de beleidskaart archeologie uit 2013. 41

Lijst met afbeeldingen

- Afbeelding kaft en achtergrond: kaart van het Noord-Hollands kustgebied uit 1552 (vervaardiger: Jan van Scorel, collectie Nationaal Archief). 2
- Afb. 1. In 2019 werd in het kader van de Nationale Archeologiedagen voor de tweede maal de Dag van de Texelse Archeologie georganiseerd. Ook voor kinderen viel hier veel te zien en te doen. 4
- Afb. 2. Het werkgebied van het gemeentelijke samenwerkingsverband Archeologie West-Friesland. 6
- Afb. 3. Gebrandschilderd glas uit de 15de eeuw, afkomstig van het Agnietenklooster van Den Burg, wordt gepuzzeld. 8
- Afb. 4. Een bronzen bijl uit de Bronstijd, aangetroffen bij onderzoek in Den Burg (collectie Huis van Hilde). 9
- Afb. 5. Een hurkgraf uit de Romeinse Tijd. Opgraving Beatrixlaan, Den Burg (foto ROB). 10
- Afb. 6. De Archeologische Werkgroep van de Historische Vereniging Texel trof in 2006 en 2008 een grote hoeveelheid materiaal aan uit de kroegen van de voormalige Jeneverbuurt (tegenwoordig Het Buurtje) in Oudeschild. 11
- Afb. 7. Archeologen graven een sleuf aan de Bijenkorfweg in Oosterend. 12
- Afb. 8. Luchtfoto van de oostzijde van Texel. Op de voorgrond ’t Horntje, de veerhaven en de Prins Hendrik Zanddijk, op de achtergrond De Schans en het dorp Oudeschild. 14

- Afb. 9. Archeologen tijdens het onderzoek aan de Beatrixlaan in Den Burg (ca. 1967-1975). 15
- Afb. 10. De bij het archeologisch onderzoek georganiseerde open dagen trekken veel belangstelling bij het publiek. 16

- Afb. 11. Bij archeologisch onderzoek aan de Koetebuurt in Oosterend werd in 2019 een zeldzame kobaltblauwe tafelfles uit de 17de eeuw gevonden. 17
- Afb. 12. Onder het dijklichaam bij fort De Schans komt een deel van een nederzetting uit de IJzertijd tevoorschijn. 20
- Afb. 13. De historische kaart van Langedijk uit 1595. 22
- Afb. 14. Een overzichtskaart van alle kaartbladen van de kadastrale minuut op Texel. Alle kaartbladen van de gemeente Texel zijn uitgesneden en aan elkaar gelegd. Op deze manier ontstaat er een integraal overzicht uit de periode rond 1828 (bron: beeldbank.cultureelerfgoed.nl). 23
- Afb. 15. Texel vanaf de Prehistorie tot aan de Middeleeuwen in paleogeografische kaarten (Vos 2022). 24
- Afb. 16. Een door Pieter van Cuijck gemaakte situatieschets van de Sommeltjesberg bij de Waal (particuliere collectie Texel). 27
- Afb. 17. Een dijkverzakking bij ‘t Horntje. 31
- Afb. 18. De Erfgoedwet vormt samen met de Omgevingswet het wettelijke fundament voor de archeologie in Nederland (bron: RCE). 34

Bijlage 1 – Beleidskader

1.1 Het rijksbeleid[26]

De Monumentenwet 1988 is op 1 juli 2016 overgegaan in de Erfgoedwet. De Erfgoedwet vormt samen met de Omgevingswet het wettelijke fundament voor de cultuurhistorie in Nederland.

In de Erfgoedwet is vastgelegd hoe met ons erfgoed wordt omgegaan, wie welke verantwoordelijkheden daarbij heeft en hoe het toezicht daarop wordt uitgeoefend. De Erfgoedwet bundelt bestaande wet- en regelgeving voor behoud en beheer van het cultureel erfgoed in Nederland. Bovendien zijn aan de Erfgoedwet een aantal nieuwe bepalingen toegevoegd. Het beschermingsniveau zoals die in de oude wetten en regelingen golden blijven gehandhaafd.

Onderdelen van de Monumentenwet die de fysieke leefomgeving betreffen, zijn sinds 1 januari

Afb. 18. De Erfgoedwet vormt samen met de Omgevingswet het wettelijke fundament voor de archeologie in Nederland (bron: RCE).

2024 overgeheveld naar de Omgevingswet. Het betreft:

1. Vergunningen tot wijziging, sloop of verwijdering van rijksmonumenten[27]
2. Verordeningen, bestemmingsplannen, vergunningen en ontheffingen op het gebied van archeologie
3. Bescherming van stads- en dorpsgezichten

26 In bijlage 1 wordt een overzicht gegeven van het rijksbeleid vóór de invoering van de Erfgoedwet.
27 De gemeente Texel heeft 195 rijksmonumenten, bovengronds en ondergronds. Zie bijlage 6.

Zaken zoals het certificeringsstelsel en de aanwijzing van archeologische rijksmonumenten blijven in de Erfgoedwet.

1.1.1 Erfgoedwet en omgevingswet

De Erfgoedwet vormt samen met de Omgevingswet het wettelijke fundament voor de archeologie in Nederland. Onderdelen van de Monumentenwet over archeologie zijn sinds 1 januari 2024 overgeheveld naar de Omgevingswet. Voorbeelden daarvan zijn de verplichting om rekening te houden met archeologie bij het opstellen van de omgevingsplannen (voorheen bestemmingsplannen) en de vergunningverlening voor het verstoren van archeologische rijksmonumenten.

De vuistregel voor de verdeling tussen beide wetten is: het certificeringsstelsel en de aanwijzing van archeologische rijksmonumenten blijft in de Erfgoedwet en de omgang met archeologie in de fysieke leefomgeving in de Omgevingswet.

Erfgoedwet

In juli 2016 is de Erfgoedwet van kracht geworden. Deze wet heeft zes wetten en regelingen op het gebied van cultureel erfgoed vervangen:

1. Monumentenwet 1988
2. Wet verzelfstandiging rijksmuseale diensten
3. Wet tot behoud van cultuurbezit
4. Wet tot teruggave cultuurgoederen uit bezet gebied
5. Uitvoeringswet UNESCO-verdrag 1970
6. Regeling materieel beheer museale voorwerpen

Voor de archeologie geldt dat alleen het aanwijzen van archeologische rijksmonumenten en de regels archeologische monumentenzorg in de Erfgoedwet terecht zijn gekomen. De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed geeft aan dat de duiding van erfgoed in de Erfgoedwet is opgenomen, terwijl de omgang met erfgoed in fysieke leefomgeving in de Omgevingswet wordt geregeld.

De basis van de bescherming van archeologisch erfgoed in de Erfgoedwet is het Verdrag van Valletta. De bescherming heeft als doel om archeologisch erfgoed zoveel mogelijk *in situ*, dus in de grond, te behouden. Gemeenten spelen een belangrijke rol in het archeologische stelstel. Zij maken meestal de afweging of archeologische waarden *in situ* behouden moeten blijven of kunnen worden opgegraven.

Omgevingswet

Op 1 juli 2015 heeft een ruime meerderheid van de Tweede Kamer ingestemd met de Omgevingswet. Begin 2016 stemde de eerste kamer over het wetsvoorstel. De wet is op 1 januari 2024 in werking getreden. Dit wetsvoorstel vervangt grote delen van de Monumentenwet 1988 en heeft vooral betrekking op de ruimtelijke component die archeologie heeft en de plaats die het heeft in de ruimtelijke ordening.

Met de Omgevingswet wil het kabinet:

- De verschillende plannen voor ruimtelijke ordening, milieu en natuur beter op elkaar afstemmen;
- Duurzame projecten (zoals windmolenparken) stimuleren;
- Gemeenten, provincies en waterschappen meer ruimte geven om hun omgevingsbeleid af te stemmen op hun eigen behoeften en doelstellingen.

Een voorloper op de wijze van werken is de Wet algemene bepaling omgevingsrecht (Wabo) die vanaf 1 oktober 2010 in werking is getreden. Door samenvoeging van verschillende vergunningen in één omgevingsvergunning zijn 25 vergunningen en meer dan 1600 verschillende formulieren ondergebracht in één omgevingsvergunning en één formulier. De Wamz en Momo zijn opgaan in de Omgevingswet.
Omgevingswet vereenvoudigt en bundelt omgevingsrecht. Op de website van de Rijksoverheid staat:
Het omgevingsrecht bestaat uit tientallen wetten en honderden regelingen voor ruimte. Wonen, infrastructuur, milieu en water. Zijn hebben allemaal hun eigen uitgangspunten, werkwijzen en eisen. De wetgeving is daardoor te ingewikkeld voor de mensen die ermee werken. Daardoor duurt het bijvoorbeeld langer voordat een project kan starten.

Het omgevingsplan vervangt het geldende bestemmingsplan en de beheersverordening uit de Wet ruimtelijke ordening. In de oude situatie hadden de gemeenten meerdere bestemmingsplannen voor hun grondgebied. Nu, onder de Omgevingswet moet iedere gemeente 1 omgevingsplan voor haar hele grondgebied vaststellen.
Momenteel betreft het omgevingsplan nog een verzameling van alle Texelse bestemmingsplannen en de Rijksregels die naar de gemeente zijn gegaan. Het huidige omgevingsplan wordt daarom in deze overgangsfase ook wel een tijdelijk omgevingsplan genoemd. De komende jaren wordt het tijdelijke omgevingsplan doormiddel van gedeeltelijke wijzigingen omgezet in een (definitief) omgevingsplan. Voor 1 januari 2033 moet het definitieve omgevingsplan klaar zijn.

De archeologische beleidskaart zal als onderlegger fungeren bij het opstellen van het definitieve omgevingsplan. Voorafgaand aan het ingaan van het definitief omgevingsplan zal de archeologische beleidskaart worden gehanteerd bij het toetsen van aanvragen binnen de archeologie-cyclus.

1.1.2 KNA/NOaA/WF-OA

Belangrijk om te vermelden zijn ook de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA)[28], waarin de vaktechnische normen en werkprocessen beschreven staan, en de Nationale Onderzoeksagenda Archeologie (NOaA)[29], waarmee samenhang in het archeologisch onderzoek in Nederland wordt bewerkstelligd.

28 SIKB.nl.
29 NOaA.nl.

1.2 Het provinciaal beleid

1.2.1 Archeologisch en cultuurhistorisch beleid

Op het gebied van archeologie bezit de provincie Noord-Holland een aantal wettelijke taken. De eerste taak is de depotfunctie vanuit de Erfgoedwet, die bestaat uit het beheren van archeologische vondsten en documentatie. Dat geldt ook voor de (maritieme) archeologische vondsten uit de gemeente Texel. De Provincie Noord-Holland is daarmee namens het Rijk eigenaar van de vondsten en gegevens van Texel. Daarnaast heeft de provincie de bevoegdheid om gemeentelijke depots aan te wijzen. De gemeente Texel heeft geen eigen Depot voor Bodemvondsten.

De tweede taak van de provincie is de zorg voor de ruimtelijke kwaliteit vanuit de Wet ruimtelijke ordening (Wro). Op de tweede taak wordt in deze paragraaf wat dieper ingegaan.

In het 'Beleidskader Landschap en Cultuurhistorie Noord-Holland'[30] is het archeologisch beleid van de provincie Noord-Holland omschreven:

- Behoud en bescherming van archeologische waarden, en waar behoud *in situ* niet mogelijk is, aansturen op een goede documentatie van die waarden;
- Behoud, versterken en ontwikkelen van de landschappelijke en cultuurhistorische verscheidenheid door landschap en cultuurhistorie als volwaardige aspecten in een integrale planvorming mee te nemen.

1.2.2 Ruimtelijke ordening

Structuurvisie 2040 Noord-Holland

Het ruimtelijk beleid van de Provincie Noord-Holland is vastgelegd in de 'Structuurvisie Noord-Holland 2040 – Kwaliteit door veelzijdigheid'.[31] Archeologie is daarin aangewezen als één van de kernkwaliteiten van het landschap. Daarnaast gaat de Provincie Noord-Holland uit van een ontwikkelingsgerichte benadering, omdat ook tegenwoordige ruimtelijke ontwikkelingen het landschap vormen, zodat zorgvuldig wordt omgegaan met de bestaande (historische) kenmerken van het landschap. In de bijbehorende Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie heeft de provincie regels geformuleerd omtrent de inhoud van en de toelichting in bestemmingsplannen als er sprake is van provinciaal belang. In een bestemmingsplan moet bijvoorbeeld duidelijk omschreven worden hoe er omgegaan wordt met de cultuurhistorische objecten (waaronder archeologische waarden).

De provincie speelt een belangrijke rol op het gebied van ruimtelijke ordening. Door haar ruimtelijk beleid bepaalt de provincie in belangrijke mate hoe de ruimte in Noord-Holland wordt ingericht. In het licht van de WRO spitst de provinciale rol vanuit cultuur en cultuurhistorie in de ruimtelijke inrichting zich toe op drie terreinen, daar waar de provincie:

- Haar cultuurhistorische provinciaal belang heeft gedefinieerd in de Structuurvisie;
- Het wettelijk bevoegd gezag is bij ingrepen die een relatie hebben met cultuurhistorie, bijvoorbeeld bij ontgrondingen of de aanleg van provinciale wegen;

30 Provincie Noord-Holland 2006.
31 Provincie Noord-Holland 2010.

- Initiatiefnemer is bij projecten van het Rijk een (beschermende) taak hebben verkregen, zoals bij de nationale landschappen en Unesco-gebieden.

Beleidskader en Leidraad Landschap en Cultuurhistorie

De visie op de gewenste ruimtelijke kwaliteit is vastgelegd in de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie. Deze vernieuwde leidraad is een uitwerking van het in 2006 vastgestelde Beleidskader Landschap en Cultuurhistorie, dat werd gebruikt als leidraad voor ruimtelijke plannen als bestemmingsplannen, beeldkwaliteitsplannen en structuurplannen. Daarnaast bood het handreikingen aan gemeenten om landschap en cultuurhistorie als uitgangspunt te gebruiken bij planvorming. In 2018 heeft de provincie Noord-Holland een nieuwe Leidraad Landschap en Cultuurhistorie vastgesteld.[32]

De provincie Noord-Holland heeft 10 archeologische gebieden van provinciaal belang gedefinieerd. Het eiland Texel betreft één van deze gebieden:
Texel - Texel is het grootste en meest westelijk gelegen Waddeneiland. Het eiland is omgeven door de Noordzee en de Waddenzee en wordt door het Marsdiep gescheiden van Den Helder. De landschappelijke diversiteit op het eiland is groot: hier komen het keileemlandschap, het aandijkingenlandschap, het strandwallen- en strandvlaktenlandschap en het jonge duinlandschap samen. Texel is ontstaan door het verbinden van twee eilandkernen, keileemopstuwing de Hoge Berg en eilandkern Eijerland. Door de lange bewoningsgeschiedenis kent het eiland veel cultuurhistorische waarden. De laatste decennia raakte Texel erg in trek bij toeristen uit binnen- en buitenland. Het eiland is per boot bereikbaar vanaf Den Helder en in de zomer ook vanaf Vlieland.

Het ensemble Texel wordt beschreven aan de hand van drie provinciale kernwaarden:
- *De landschappelijke karakteristiek:* de landschapstypen en de belangrijkste kenmerken van deze landschappen.
- *Openheid en ruimtebeleving:* de beleving van de vrije open ruimte, de horizon en de oriëntatiepunten.
- *De ruimtelijke dragers:* de driedimensionale structuren en lijnen die in het (vlakke) landschap het beeld bepalen en begrenzen. Denk hierbij aan bebouwingslinten, bomenlanen en dijken.

Als in gebieden van provinciaal belang het maatschappelijk belang dusdanig groot is dat waardevolle archeologische vindplaatsen aangetast moeten worden, vraagt de provincie aan te geven op welke wijze archeologische waarden door compenserende maatregelen in het plan zijn ondergebracht.

Omgevingsverordening NH2022

In de Omgevingsverordening NH2020 zijn regels samengevoegd op het gebied van natuur, milieu, mobiliteit, erfgoed, ruimte en water.[33] De verordening geld vanaf 17 november 2020 en vervangt alle bestaande verordeningen die betrekking hebben op de leefomgeving, zoals bijvoorbeeld de Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV) en Provinciale Milieuverordening

32 Provincie Noord-Holland 2018.
33 Provincie Noord-Holland 2020a.

(PMV). De regels uit de Omgevingsverordening NH2020 zijn met de ingang van de Omgevingswet op 1 januari 2024 overgegaan in de Omgevingsverordening 2022. De regels en wetten die terugkomen in de Omgevingsverordening NH2022 komen grotendeels overeen met de Omgevingsverordening NH2020, maar zijn omgezet conform de nieuwe eisen die de Omgevingswet stelt. Archeologie valt onder de cultuurhistorische waarden. Deze worden beschreven in de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie (zie paragraaf 2.2.3). Om de meest waardevolle landschappen in Noord-Holland te beschermen, is een beschermingsregime opgesteld binnen de Omgevingsverordening NH2022: het Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL, zie paragraaf 2.2.3).

1.2.3 Aardkundig erfgoed

Aardkundige waarden

De provincie Noord-Holland beschermt aardkundig interessante gebieden. Bijzondere kwaliteiten van het oorspronkelijke natuurlijk landschap worden aangeduid als *aardkundige waarden* of *aardkundig erfgoed*. Deze waarden hebben te maken met de geologische opbouw, de geomorfologie en de bodem van een gebied. Noord-Holland heeft 80 waardevolle gebieden. Van deze gebieden heeft de provincie een keuze gemaakt om de meest bijzondere de status van aardkundige waarde te geven. Tot de komst van de Omgevingsverordening NH2020 in november 2020 werden deze gebieden aangeduid als aardkundige monumenten. In de provincie Noord-Holland zijn 16 beschermde aardkundige waarden. Binnen de gemeente Texel zijn dit:

- 1: Westelijke kuststrook Texel
- 7: Oude land van Texel
- 15: Buitendijkse zandplaten (Noorderhaaks)

Aardkundige monumenten werden tot 17 november 2020 beschermd via de Provinciale Milieuverordening (PMV). Met het van kracht worden van de Omgevingsverordening NH2020 worden de aardkundige waarden beschermd via de regels voor het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en het Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL). De regels uit de Omgevingsverordening NH2020 zijn met de ingang van de Omgevingswet op 1 januari 2024 overgegaan in de Omgevingsverordening 2022. De regels en wetten die terugkomen in de Omgevingsverordening NH2022 komen grotendeels overeen met de Omgevingsverordening NH2020, maar zijn omgezet conform de nieuwe eisen die de Omgevingswet stelt.

Het oude land van Texel is van belang voor de bewoningsgeschiedenis (en dus de archeologie) van Texel.

Bijzonder Provinciaal Landschap

In Noord-Holland zijn 32 gebieden aangewezen als 'Bijzonder Provinciaal Landschap'.[34] Deze natuurgebieden worden beschermd. Alle regels omtrent deze gebieden zijn samengebracht onder het BPL waardoor binnen de 32 gebieden dezelfde regels gelden. Per landschap is aangegeven welke ecologische, landschappelijke, cultuurhistorische of aardkundige waarden aanwezig zijn: de kernkwaliteiten van het landschap.

34 Provincie Noord-Holland 2020b.

Binnen de gemeente Texel is één gebied aangewezen als BPL:

- *Gebied 20: Texel – Oude Land en aandijkingen*
  Het Bijzonder Provinciaal Landschap Texel - Oude Land en aandijkingen is het zuidoostelijk deel van het Waddeneiland Texel. Het omvat zowel het Oude Land als delen van de aandijkingspolders eromheen. Het BPL Texel heeft twee landschapstypen: het stuwwallandschap van het Oude Land en het aandijkingenlandschap eromheen. Het Oude Land van Texel is een kleinschalig, reliëfrijk landschap. Het is ontstaan door glaciale processen, de wind en de invloed van de zee. De aandijkingen in dit BPL hebben een eigen verschijningsvorm. Ze hebben een meer rechthoekige verkaveling, afgewisseld met dijken en natuurlijke waterlopen. In het aandijkingenlandschap en delen van het stuwwallandschap herinneren wadkreken (getijdegeulen) aan het vroegere waddenlandschap. Het BPL Texel kent verschillende ruimtelijke dragers, waaronder de Waddenzeedijk, oude dammen en dijken op en rond het Oude Land, de radiale wegenstructuren, tuunwallen, stolpenstructuren en schapenboeten. In het grotendeels open landschap zijn de tuunwallen, de stolpen met hun erven en de schapenboeten herkenbare en dominante elementen in het landschap. De tuunwallen vormen de kavelgrenzen. De Texelse stolpboerderijen liggen aan historische wegen, de schapenboeten liggen solitair in het landschap. Het BPL Texel - Oude Land en aandijkingen maakt deel uit van het ensemble Texel in de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie.

De binnen het Bijzonder Provinciaal Landschap opgenomen ruimtelijke dragers betreffen cultuurhistorische elementen. Vanuit de Omgevingsverordening NH2022 wordt verlangd dat bij ontwikkelingen in BPL's of andere beschermde gebieden de cultuurhistorie wordt meegenomen in de afweging. De provinciale kaarten zijn niet geschikt om op gemeentelijk niveau te hanteren. Om de bescherming van deze gebieden te waarborgen en te voldoen aan de in de NH2022 opgenomen regels wordt momenteel door Archeologie West-Friesland gewerkt aan het opstellen van een cultuurhistorische elementenkaart voor Texel.
Ruimtelijke ontwikkelingen zijn mogelijk in een BPL, zolang ze de kernkwaliteiten niet aantasten. Voorbeelden van ontwikkelingen zijn fietspaden, energievoorzieningen, kleinschalige woningbouw (tot 11 woningen) of bouwwerken met een oppervlak van minder dan 500 m^2. Plannen voor ontwikkelingen die hier buiten vallen, tasten het bijzondere landschap aan. Uitvoering van die plannen kan alleen als het van groot openbaar belang is en als er kan worden aangetoond dat er geen andere mogelijkheden zijn. De schade aan het landschap moet dan worden gecompenseerd.

1.3 Het gemeentelijk beleid

1.3.1 Beleidskaart archeologie 2013

Op 12 juni 2013 is de door Vestigia B.V. opgestelde beleidskaart archeologie van de gemeente Texel vastgesteld door de gemeenteraad. De kaart van 2013 betrof een actualisatie van de Archeologische Beleidskaart uit 2007. Vestigia B.V. heeft deze actualisatie medio 2012 uitgevoerd. Het resultaat betrof een nieuwe set kaarten en een geactualiseerde toelichting die als uitgangspunt dienden voor het opnemen van archeologische waarden en verwachtingszones in de bestemmingsplannen.[35]

35 Hessing, *et al.* 2013, 8.

Op de archeologische maatregelenkaart behorend bij de beleidskaart uit 2013 wordt onderscheid gemaakt in zes beleidsmaatregelcategorieën (tabel 5a). Deze zes beleidsmaatregelcategorieën zijn vervolgens vertaald naar voorbeeldplanregels voor de opname van archeologie als dubbelbestemming in de bestemmingsplannen. De gronden gelegen binnen de zone van de wettelijk beschermde archeologische monumenten (Maatregelcategorie 1) behoeven geen dubbelbestemming, omdat de bescherming daarvan niet via de Wro, maar al via de Monumentenwet is geregeld. Daarom zijn vijf van de zes maatregelcategorieën geopperd als op te nemen categorieën in de bestemmingsplannen (tabel 5b).

Tabel 5a. De regimes die zijn toegepast in de archeologische maatregelenkaart uit 2013.

Maatregelcategorie	**Beschrijving**
Maatregelcategorie Archeologisch waardevol gebied 1	Wettelijk beschermd archeologisch monument
Maatregelcategorie Archeologisch waardevol gebied 2	Terreinen van archeologische waarde
Maatregelcategorie Archeologisch waardevol gebied 3	Gebied met een hoge archeologische verwachting, mede gebaseerd op cultuurhistorie
Maatregelcategorie Archeologisch waardevol gebied 4	Gebied met een gematigde archeologische verwachting
Maatregelcategorie Archeologisch waardevol gebied 5	Gebied met een lage archeologische verwachting
Maatregelcategorie 6	Gebied zonder archeologische verwachting

Tabel 5b. De regimes die zijn toegepast in de beleidskaart archeologie uit 2013.

Categorie	**Rekening houden met archeologie bij:**
Waarde – archeologie – 1 (wettelijk beschermd archeologisch monument)	Alle bodemroering - Monumentenvergunning verplicht.
Waarde – archeologie – 2	Bodemverstoring binnen een activiteit met een oppervlakte groter dan 40 m^2 en dieper reikt dan 50 cm
Waarde – archeologie – 3	Bodemverstoring binnen een activiteit groter dan 100 m^2 en dieper dan 50 cm
Waarde – archeologie – 4	Bodemverstoring binnen een activiteit groter dan 500 m^2 en dieper dan 50 cm
Waarde – archeologie – 5	De beleidsdoelstelling voor deze categorie is om alleen bij zeer grootschalige ruimtelijke ontwikkelingen, die onder de m.e.r.-plicht vallen, archeologisch vooronderzoek uit te voeren om de archeologische verwachting te specificeren. Dit behoeft juridisch-planologisch niet te worden verankerd via het bestemmingsplan.

De gemeente Texel heeft momenteel in een deel van de bestemmingsplannen de omgang met aanwezige of te verwachten archeologische waarden verankerd door middel van een dubbelbestemming Waarde-Archeologie. Deze dubbelbestemmingen zijn deels gebaseerd op de beleidskaart uit 2013 of op voorgangers van deze kaart.

1.3.2 Geactualiseerde beleidskaart archeologie 2024

In 2023 is Archeologie West-Friesland gestart met het actualiseren van de beleidskaart en heeft dit in 2024 afgerond. De archeologische beleidskaart voor de gemeente Texel vormt de nadere onderbouwing van de in de gemeente aanwezige en te verwachten archeologische waarden en geeft hier een vlakdekkend inzicht in.

Door de archeologische beleidskaart vast te stellen ontstaat een beter instrument ten behoeve van de afweging van eventueel aanwezige archeologische waarden bij ruimtelijke ontwikkelingen. Ook kan hiermee in het omgevingsplan de archeologische resten worden beschermd door middel van een dubbelbestemming Waarde – Archeologie. Met het vaststellen van de beleidskaart archeologie zal een nadere afweging gemaakt worden van de aanwezige en te verwachten archeologische waarden, met het rijks- en provinciaal archeologie beleid als uitgangspunt. Hierbij maakt de gemeente gebruik van het recht om af te wijken van de algemene vrijstellingsgrens van 100 m^2. De huidige vrijstellingsgrenzen voor archeologisch onderzoek in de bestemmingsplannen worden vervangen door de nieuwe vrijstellingsgrenzen binnen het omgevingsplan.

Uitgangspunten van het archeologisch beleid:

- Archeologische waarden zoveel mogelijk in de bodem bewaren en alleen opgraven als behoud in de bodem (*in situ*) niet mogelijk is;
- De relatie tussen archeologie en RO versterken zodat behoud, beheer en onderzoek naar het bodemarchief onderdeel worden van het planologische besluitvormingsproces (onder andere door archeologie-vriendelijk bouwen);
- Bodemverstoorders betalen conform de Wamz het archeologisch onderzoek (de verstoorder betaalt);
- Verbetering informatievoorziening over cultureel erfgoed om de inwoners in de lokale geschiedenis te interesseren en onderwijzen en zo het draagvlak voor archeologie te vergroten.

1.3.3 Uitvoering beleid

Sinds de invoering van de Wet op de archeologische monumentenzorg (Wamz) in 2007 ligt de verantwoordelijkheid voor het archeologisch erfgoed bij de gemeenten. De gemeenten dienen zelf te bepalen hoe met de archeologische waarden om te gaan en op welke wijze dit in het ruimtelijke beleid wordt ingepast.

De lichte Gemeenschappelijke Regeling Archeologie West-Friese Gemeenten is een samenwerkingsverband tussen de gemeenten Drechterland, Enkhuizen, Koggenland, Hoorn, Medemblik, Opmeer en Stede Broec. In 2018 zijn de gemeente Schagen en Texel toegetreden tot de lichte Gemeenschappelijke Regeling. In 2021 is een dienstverleningsovereenkomst (DVO) archeologie aangegaan met de gemeente Hollands Kroon. Het actualiseren van de beleidskaart archeologie is onderdeel van de binnen de afspraken bepaalde taken. De kaart sluit geheel aan bij de orde van de gemeenten binnen de Gemeenschappelijke Regeling; archeologische waarden veranderen niet bij de gemeentegrens. Wat betreft de te verwachten waarden zijn er verschillen in vrijstellingsgrenzen met de aangrenzende gemeenten.

Archeologie West-Friesland is de intergemeentelijke organisatie voor archeologie binnen deze gemeenten. De primaire taak is het geven van archeologisch advies. Archeologie West-Friesland richt zich op het adviseren van de gemeenten bij archeologische vraagstukken. Dit gebeurt in de eerste plaats door middel van archeologische *quickscans* waarbij op niveau van een plangebied de ruimtelijke ontwikkelingen worden afgezet tegen de aanwezige of te verwachten archeologische waarden en waarbij wordt geadviseerd hoe daar mee om te gaan. De quickscans worden vervaardigd door gecertificeerde archeologen met aantoonbare kennis en ervaring in het samenwerkingsgebied. De volgende belangrijke taak van de organisatie is het opstellen en/of verbeteren van de archeologische beleidskaarten van de gemeenten.

Bijlage 2 – AMZ-cyclus

Bureauonderzoek

Het doel van bureauonderzoek is het verwerven van informatie over bekende of te verwachten archeologische waarden binnen een omschreven gebied, om daarmee te komen tot een gespecificeerde archeologische verwachting. Het resultaat is een standaardrapport met een gespecificeerde archeologische verwachting, op basis waarvan een beslissing genomen kan worden ten aanzien van (eventueel) vervolgonderzoek.

Het rapport bevat, waar mogelijk, gegevens over de aan- of afwezigheid, aard, omvang, ouderdom, gaafheid, conservering en (relatieve) kwaliteit van archeologische waarden en aardwetenschappelijke eigenschappen. Afhankelijk van de omvang van de toekomstige (planologische) ingreep en werkzaamheden, de aard van de aanleiding tot het bureauonderzoek en de vraagstelling, zullen aanvullende gegevens moeten worden verzameld. Hierbij blijft de doelstelling van het bureauonderzoek (het komen tot een gespecificeerde verwachting) overeind.[36]

Op basis van het bureauonderzoek kan voor een archeologie-vriendelijke planaanpassing worden gekozen. Op deze wijze blijven de archeologische waarden in de bodem bewaard (zie bijlage 3).

Inventariserend veldonderzoek

Tijdens het inventariserend veldonderzoek wordt (extra) informatie verworven over bekende of te verwachten archeologische waarden binnen een onderzoeksgebied, als aanvulling op en toetsing van de archeologische verwachting, gebaseerd op het bureauonderzoek en door middel van waarnemingen in het veld. Het veldonderzoek kan uit verschillende fasen bestaan waarin steeds verder wordt ingezoomd op de aanwezige archeologische waarden.

Verkennend onderzoek

De verkennende fase is gericht op het in detail in beeld krijgen van de archeologische verwachting.

Doel van het verkennend onderzoek kan uit verschillende elementen bestaan. In West-Friesland wordt deze verkennende fase gebruikt om het prehistorische landschap en daarmee de mogelijkheden voor bewoning in de prehistorie in kaart te brengen. Hierbij worden de afgedekte landschappen nader beschouwd en wordt de intactheid van het landschap bepaald.

Karterend veldonderzoek

Het doel van de karterende fase is het in kaart brengen van (nog onbekende) archeologische vindplaatsen. Voor vindplaatsen uit de Bronstijd in West-Friesland geldt dat zij met behulp van booronderzoek niet zijn op te sporen.[37] Indien uit het bureauonderzoek en/of verkennend booronderzoek blijkt dat het bronstijdlandschap intact is dient het karterend onderzoek te worden uitgevoerd met behulp van proefsleuven.

36 Voor historische dorpskernen geldt in sommige gevallen dat er een bouwhistorisch onderzoek dient te worden uitgevoerd om zodoende alle bouwhistorische waarden veilig te stellen.

37 Vanwege het ontbreken van een vondstlaag en een lage vondstdichtheid.

Waarderend veldonderzoek

De waarderende fase van het inventariserend veldonderzoek dient om meer duidelijkheid te verkrijgen over de aard van een vastgestelde vindplaats ten behoeve van de waardebepaling. Zo kan het gewenst zijn om een archeologische vindplaats zo optimaal mogelijk te behouden, bijvoorbeeld door middel van inpassing. Een waarderend inventariserend veldonderzoek (vaak door middel van proefsleuven) is tevens gewenst voorafgaand aan een grote vlakdekkende archeologische opgraving, teneinde gedetailleerde gegevens te verkrijgen met het doel de opgraving zo doelgericht mogelijk te kunnen uitvoeren. De vindplaatsen worden onderzocht op hun fysieke kwaliteit (gaafheid en conservering), aard, datering, omvang en diepteligging. Een waarderend onderzoek bestaat in veel gevallen uit een proefsleuvenonderzoek, maar kan ook andersoortig onderzoek inhouden (geofysisch onderzoek, side-scan sonaronderzoek naar de waterbodem of waarderend booronderzoek).
De vindplaatsen worden in eerste instantie op hun fysieke kwaliteit (gaafheid en conservering) beoordeeld. De beoordeling van de fysieke kwaliteit is gerelateerd aan de archeoregio waarin de vindplaats zich bevindt: op deze wijze wordt de conserveringstoestand in relatie tot andere relevante sites bekeken.
Bij een behoudenswaardige vindplaats is behoud ex situ (door middel van een opgraving) of behoud *in situ* (door middel van bescherming) ter overweging aan het bevoegd gezag.
De gemeente is in veel gevallen het bevoegd gezag en neemt een selectiebesluit met betrekking tot de omgang met archeologische waarden.

Archeologische opgraving

Een archeologische opgraving heeft als doel vondst- en spoorgegevens van een archeologische vindplaats te verzamelen en te documenteren en is gericht op vooraf geformuleerde onderzoeksvragen en –doelstellingen (vastgelegd in een PvE). Tijdens een archeologische opgraving worden sleuven en putten aangelegd en het gebied onderzocht (behoud ex situ).

Bescherming

Bescherming houdt in dat er fysieke maatregelen worden getroffen op het terrein met archeologische waarden (bescherming *in situ*). Doel daarvan is de meest gunstige randvoorwaarden te scheppen voor duurzaam behoud, zonder de aanwezige archeologische waarden te beschadigen. Bescherming betekent niet per definitie dat op terreinen geen ontwikkelingen mogelijk zijn. Onder strikte voorwaarden kunnen op beschermde terreinen bovengrondse ontwikkelingen plaatsvinden. Specifiek met de Belvedère-doelstelling ‘behoud door ontwikkeling’ in het achterhoofd, kunnen ruimtelijke ontwikkelingen op monumentale terreinen juist wenselijk zijn om het hier verborgen verleden beleefbaar te maken.

Bijlage 3 – Archeologie-vriendelijk bouwen

Archeologie-vriendelijk bouwen

Het kerndoel van het archeologie-vriendelijk bouwen is dat de integrale vindplaats ongeschonden voor de zeer lange termijn (>100 jaar) ongewijzigd wordt behouden. Dat betekent dat de bestaande situatie voorafgaand aan de planvorming voor minimala deze periode *in situ* geconserveerd dient te blijven.
Hiermee wordt gevolg gegeven aan de landelijke en Europese wetgeving om vindplaatsen te behouden en archeologische kosten daarmee uit te sparen.

Om zonder de bodem te roeren toch de archeologie te behouden zijn vele oplossingen mogelijk. Een bouwwerk kan vanaf maaiveld op een betonplaat worden neergezet. Ook kan waar mogelijk voor grote afstanden tussen heipalen worden gekozen. Een ander mogelijkheid is terreinen op te hogen en in de ontstane ruimte te bouwen. Bij kabeltracés kan bijvoorbeeld worden gekozen om een nieuw tracé op de plek van het oude tracé in de reeds geroerde bodem te leggen. Een samenspraak tussen architect, constructeur, archeoloog en beleidsambtenaar is daarvoor het beste platform.

Archeologie-vriendelijke voorstellen zullen worden getoetst op de daadwerkelijke situatie. Bijvoorbeeld ook een beperkt palenplan kan verblauwing, verdroging of vervorming veroorzaken. Ook de werkelijke gang van zaken op een bouwterrein wordt geanalyseerd. Blijkt in de praktijk dat archeologie-vriendelijk bouwen toch niet haalbaar is vanwege bijvoorbeeld constructieve aspecten, dan dient alsnog te worden overgeschakeld naar een archeologisch onderzoek.

Niet archeologie-vriendelijk bouwen

Een niet archeologie-vriendelijk bouwplan houdt in dat de bestaande situatie bodem zal worden verstoord tijdens het bouwproces. Onder bodemverstoring wordt verstaan:

- verwijderen van muurwerk uit de bodem, hier onder vallen ook funderingen en palen van de bestaande bebouwing vanaf de vrijstellingsdiepte gemeten vanaf het bestaande maaiveld van de archeologische vindplaats;
- vorstranden dieper dan 30 cm;
- aanbrengen van funderingspalen, damwanden, grondverbeteringen, grout, ankers etc.;
- bodemsaneringen, tijdelijke uitplaatsing van vervuilde grond;
- kelders, ondergrondse reservoirs, overmatige boringen voor diverse onderzoeken en bijvoorbeeld warmtekrachtkoppeling installaties;
- kruipruimtes;
- vijvers/watercompensaties;
- sloten en andere ingravingen;
- kabels en leiding-tracés vanaf maaiveld.

Wanneer één of meerdere van de bovenstaande situaties voorkomt wordt dit in een quickscan getoetst. Het is veelal in tegenspraak met behoud van de integrale vindplaats op lange termijn en wordt daarmee beschouwd als archeologie-onvriendelijk.

Bijlage 4 – Archeologische monumenten (AMK-terreinen) binnen de gemeente Texel

Plaats	AMK-nr	Waarde	Toponiem
De Waal	1308	Terrein van zeer hoge archeologische waarde, beschermd	Polder Waal en Burg; Polderweg; De Waal
Den Burg	1309	Terrein van zeer hoge archeologische waarde, beschermd	Akenbuurt; Pontweg; Pompstation Kievit
Den Burg	1310	Terrein van zeer hoge archeologische waarde, beschermd	Westerweg; Akenbuurt; Immetjeshoeve
Den Burg	1311	Terrein van zeer hoge archeologische waarde, beschermd	De Westen; 't Torenhuis; Westerweg; Fonteinsweg
Den Hoorn	1312	Terrein van zeer hoge archeologische waarde, beschermd	Terp Den Hoorn; De Hemmer; Sint Donatus; Hoornderweg
Den Hoorn	1313	Terrein van zeer hoge archeologische waarde, beschermd	De Oude Hoorn
Den Burg	1314	Terrein van zeer hoge archeologische waarde, beschermd	Centrum; Burgwal; Wezentuin
Oosterend	5636	Terrein van hoge archeologische waarde	KOTTERSTRAAT/OOSTKAAP
Oosterend	5637	Terrein van hoge archeologische waarde	OOSTERWEG/KONINGSWEG
Oosterend	5638	Terrein van hoge archeologische waarde	NIEUWESCHILD
Oosterend	5639	Terrein van hoge archeologische waarde	NIEUWESCHILD
Oost	5640	Terrein van hoge archeologische waarde	MOSSELWEG
Oost	5641	Terrein van hoge archeologische waarde	LOSWAL
Oosterend	5642	Terrein van hoge archeologische waarde	OOSTERENDERWEG
Den Hoorn	5643	Terrein van hoge archeologische waarde	ROMMELPOT/LAGE WEGJE
Den Hoorn	5646	Terrein van hoge archeologische waarde	MARTINUS; JAN AYEWEG
Den Hoorn	5647	Terrein van hoge archeologische waarde	MARTINUS; JAN AYEWEG
Den Hoorn	5648	Terrein van hoge archeologische waarde	FONTEINSWEG/JAN AYEWEG
Den Hoorn	5649	Terrein van hoge archeologische waarde	LAGE WEGJE
Den Hoorn	5650	Terrein van hoge archeologische waarde	HOGE ACHTEROM
Den Hoorn	5651	Terrein van hoge archeologische waarde	WESTERWEG/FONTEINSWEG
Den Hoorn	5652	Terrein van hoge archeologische waarde	DE WESTEN; BAKKENWEG
Den Hoorn	5653	Terrein van hoge archeologische waarde	DE WESTEN; KOOIWEG; MARIA'S HOEVE
Den Burg	5654	Terrein van hoge archeologische waarde	ROZENDIJK
Den Hoorn	5655	Terrein van hoge archeologische waarde	DE HEMMER; HOORNDERWEG; SPIJK
Den Hoorn	5656	Terrein van hoge archeologische waarde	DE HEMMER; HEMMERWEG
Den Burg	5657	Terrein van hoge archeologische waarde	SMITSWEG
Den Burg	5658	Terrein van hoge archeologische waarde	LAANWEG
Den Burg	5659	Terrein van hoge archeologische waarde	ROZENDIJK; ZANDVRUCHT
Den Burg	5660	Terrein van hoge archeologische waarde	AKENBUURT; KARTINGBAAN
Den Burg	5661	Terrein van hoge archeologische waarde	AKENBUURT/LAANWEG

Den Burg	5662	Terrein van hoge archeologische waarde	GERRITSLAND; PONTWEG/ GERRITSLANDERDIJKJE
Den Burg	5663	Terrein van hoge archeologische waarde	GERRITSLAND; ROZENDIJK
Den Burg	5664	Terrein van hoge archeologische waarde	ROZENDIJK/PONTWEG; DE FENNE
Den Burg	5665	Terrein van hoge archeologische waarde	DE HEMMER; EENDENKOOI
Den Hoorn	5666	Terrein van hoge archeologische waarde	DE HEMMER; HEMMERWEG/ HOORNDERWEG
Den Burg	5667	Terrein van hoge archeologische waarde	HOORNDERWEG/ZUIDHAFFEL; HOGE KAMP
Den Burg	5668	Terrein van hoge archeologische waarde	HOORNDERWEG; WITTE ENGEL
Den Burg	5669	Terrein van hoge archeologische waarde	PONTWEG/AKENBUURT; KARTINGBAAN
Den Burg	5670	Terrein van hoge archeologische waarde	DE HEMMER; EENDENKOOI
Den Burg	5671	Terrein van hoge archeologische waarde	ZUIDHAFFEL; ELBA
Den Burg	5672	Terrein van hoge archeologische waarde	PONTWEG; ZUIDHAFFEL
Den Burg	5673	Terrein van hoge archeologische waarde	PONTWEG; ZUIDHAFFEL
Den Burg	5674	Terrein van hoge archeologische waarde	WATERWEG/WESTERGEEST
Oudeschild	5675	Terrein van hoge archeologische waarde	WESTERGEEST; DE KLUIS
Den Burg	5676	Terrein van hoge archeologische waarde	ZUIDHAFFEL
Oudeschild	5677	Terrein van hoge archeologische waarde	WESTERGEEST/SCHANSWEG
Den Burg	5678	Terrein van hoge archeologische waarde	HALLERWEG
Den Burg	5679	Terrein van hoge archeologische waarde	VEENSE LANGWEG; DE VEEN
Den Burg	5680	Terrein van hoge archeologische waarde	DE MARS; MARSWEG; RUITERSPLAATS
De Waal	5681	Terrein van hoge archeologische waarde	WAALDERWEG/TIENHOVEN
De Waal	5682	Terrein van hoge archeologische waarde	TIENHOVEN
Oudeschild	5683	Terrein van hoge archeologische waarde	HOOGE BERG
Oudeschild	5684	Terrein van hoge archeologische waarde	SCHILDERWEG/SKILLEPAADJE; ZUIVELFABRIEK
Oudeschild	5685	Terrein van hoge archeologische waarde	BU"TTIKOFERSMIELAND; WEEZENPLAATS
Oudeschild	5686	Terrein van hoge archeologische waarde	BU"TTIKOFERSMIELAND; WEEZENPLAATS
Oudeschild	5687	Terrein van hoge archeologische waarde	MOLENMIELAND; MIDDELLANDSE WEG
Oudeschild	5688	Terrein van hoge archeologische waarde	MOLENMIELAND; MIDDELLANDSE WEG
Den Burg	5689	Terrein van hoge archeologische waarde	VEENSE LANGWEG/KADIJKSWEG
Den Burg	5690	Terrein van hoge archeologische waarde	LAAGWAALDERWEG; ZUIDGEEST
De Waal	5691	Terrein van hoge archeologische waarde	LAAGWAALDERWEG/LANGWAAL/ SOMMELTJESWEG
De Waal	5692	Terrein van hoge archeologische waarde	CASTRA VETERA; BARGERHOF
De Waal	5693	Terrein van hoge archeologische waarde	SPANGERWEG; DE WIJDE BLICK
De Waal	5694	Terrein van hoge archeologische waarde	ZAANDAMMERDIJK/ LAAGWAALDERWEG
Oudeschild	5695	Terrein van hoge archeologische waarde	BU"TTIKOFERSMIELAND

De Waal	5696	Terrein van hoge archeologische waarde	KADIJKSWEG
De Waal	5697	Terrein van hoge archeologische waarde	KADIJKSWEG; SPANG
De Waal	5698	Terrein van hoge archeologische waarde	SPANGERWEG; 'T HOOGE
De Waal	5699	Terrein van hoge archeologische waarde	MOLENBUURT; 'T HOOGE
De Waal	5700	Terrein van hoge archeologische waarde	KADIJKSWEG; SPANG
De Waal	5701	Terrein van hoge archeologische waarde	MOLENBUURT
De Waal	5702	Terrein van hoge archeologische waarde	BARGEN
De Waal	5703	Terrein van hoge archeologische waarde	BARGEN
Oudeschild	5704	Terrein van hoge archeologische waarde	LAAGWAALDERWEG/OTTERSAAT
De Waal	5705	Terrein van hoge archeologische waarde	MOLENBUURT/SPANGERWEG/ NESWEG
Oosterend	5706	Terrein van hoge archeologische waarde	NESWEG; DE NES
Oosterend	5707	Terrein van hoge archeologische waarde	NESWEG; DE FAN
Oosterend	5708	Terrein van hoge archeologische waarde	DE NES; SPIJKDORP
Oosterend	5709	Terrein van hoge archeologische waarde	NESWEG; DE NES; SPIJKDORP
Oosterend	5710	Terrein van hoge archeologische waarde	NESWEG; SPIJKDORP
Oosterend	5711	Terrein van hoge archeologische waarde	HARKEBUURT
Oosterend	5712	Terrein van hoge archeologische waarde	OOSTERENDERWEG/HARKEBUURT
Oosterend	5713	Terrein van hoge archeologische waarde	OOSTERENDERWEG/HARKEBUURT
Oosterend	5714	Terrein van hoge archeologische waarde	OOSTERENDERWEG/ HARKEBUURT/GENTEWEG
Oosterend	5715	Terrein van hoge archeologische waarde	NOORDERBUURT
Oosterend	5716	Terrein van hoge archeologische waarde	KONINGSWEG; DE TOES
Oosterend	5717	Terrein van hoge archeologische waarde	OOSTKAAP/NIEUWESCHILD
Oosterend	5718	Terrein van hoge archeologische waarde	NIEUWESCHILD; DE ZUIDWESTER
Oosterend	5719	Terrein van hoge archeologische waarde	OOSTERWEG; ZEVENHUIZEN
Oosterend	5720	Terrein van hoge archeologische waarde	OOSTERWEG; ZEVENHUIZEN
Oost	5721	Terrein van hoge archeologische waarde	OOSTERWEG/ZWINWEG
Oost	5722	Terrein van hoge archeologische waarde	OOST
Oost	5723	Terrein van hoge archeologische waarde	OOST
Oost	5724	Terrein van hoge archeologische waarde	OOST
Oost	5725	Terrein van hoge archeologische waarde	MOSSELWEG
Oost	5726	Terrein van hoge archeologische waarde	MOSSELWEG
De Waal	5727	Terrein van hoge archeologische waarde	OOSTERENDERWEG/ SPANGERWEG; HET SLOT
De Waal	5729	Terrein van hoge archeologische waarde	CENTRUM; BOMENDIEK/ LANGWAAL
Oosterend	5730	Terrein van hoge archeologische waarde	CENTRUM; KERKPLEIN
De Waal	5731	Terrein van hoge archeologische waarde	POLDER WAAL EN BURG; POLDERWEG
De Waal	5732	Terrein van hoge archeologische waarde	POLDER WAAL EN BURG; POLDERWEG
Den Burg	5733	Terrein van hoge archeologische waarde	HEMMERKOOI
Den Burg	5734	Terrein van archeologische waarde	WESTERWEG/HEMMERKOOI/ DRIEHUIZEN
Den Hoorn	5735	Terrein van hoge archeologische waarde	DE WESTEN; FONTEINSWEG

Den Burg	5736	Terrein van hoge archeologische waarde	POLDER WAAL EN BURG; PONTWEG/KOGERWEG
Den Burg	5737	Terrein van hoge archeologische waarde	WAAL EN BURGERDIJK; MEYERTEBOS
Den Burg	5738	Terrein van hoge archeologische waarde	DRIEHUIZEN; HEMMERKOOI
Den Burg	5739	Terrein van hoge archeologische waarde	MEYERTEBOSWEG/WAALDERWEG
De Waal	5740	Terrein van hoge archeologische waarde	OOSTERENDERWEG/ SPANGERWEG
De Waal	5741	Terrein van hoge archeologische waarde	SPANG; SPANGERWEG
Oosterend	5742	Terrein van hoge archeologische waarde	SPIJKDORP; NESWEG
Oosterend	5743	Terrein van hoge archeologische waarde	NOORDERBUURT, HARKEBUURT
Oudeschild	5744	Terrein van hoge archeologische waarde	WESTERGEEST
Oudeschild	5745	Terrein van hoge archeologische waarde	HOOGE BERG
Den Hoorn	5746	Terrein van hoge archeologische waarde	DE WESTEN; WESTERWEG; 'T TORENHUIS
De Koog	10741	Terrein van hoge archeologische waarde	VOGELMIENT
Den Burg	10742	Terrein van hoge archeologische waarde	WESTERWEG/HEMMERKOOI
Oudeschild	10743	Terrein van hoge archeologische waarde	MOLENMIELAND; SCHILDERSWEG
De Waal	10744	Terrein van hoge archeologische waarde	KADIJKSWEG; DE WIJDE BLICK
Oosterend	10745	Terrein van hoge archeologische waarde	ACHTERTUNE/NIEUWESCHILD
Den Burg	10746	Terrein van hoge archeologische waarde	WESTERWEG
Den Burg	10816	Terrein van archeologische waarde	WESTERWEG/HEMMERKOOI/ DRIEHUIZEN
De Koog	14954	Terrein van hoge archeologische waarde	
De Waal	14955	Terrein van hoge archeologische waarde	
Den Hoorn	14956	Terrein van hoge archeologische waarde	
Den Burg	14957	Terrein van hoge archeologische waarde	
Oosterend	14958	Terrein van hoge archeologische waarde	
Oudeschild	14959	Terrein van hoge archeologische waarde	
Nieuwe-schild	14992	Terrein van hoge archeologische waarde	
Oudeschild	14993	Terrein van hoge archeologische waarde	DE OUDE SCHANS
Oudeschild	14994	Terrein van archeologische waarde	DE LUNETTE
Oudeschild	14995	Terrein van archeologische waarde	DE REDOUTE
Waddenzee	15660	Terrein van zeer hoge archeologische waarde, beschermd	Burgzand Noord III
Den Burg	16063	Terrein van zeer hoge archeologische waarde	Burgwal

Bijlage 5 – Bronnen

Rapporten en overige literatuur

Alders, G.P (red.), 2004. *Vestingwerk De Schans te Oudeschil, gemeent Texel (datering 16e -20e eeuw). Verslag archeologisch onderzoek tussen 1995 en 2001*. Monumenten en Archeologie Noord-Holland.

Alders, G.P. & L. den Boon, 2009. Fortificaties te Oudeschild, gemeente Texel. Bureauonderzoek naar de archeologische waarde van de Redoute en de Lunette. *SCENH-rapport nummer* 158. Stichting Cultureel Erfgoed Noord-Holland, Haarlem.

Ancker, J.A.M. van den/P.D. Jungerius, 1999. *Landschap en bodemopbouw in Dorpzicht en Sir Robert Peel, Texel.* Een advies in verband met herinrichting, Ede.

Ancker, J.A.M. van den/P.D. Jungerius, 2002. *Tussen Clijf en Oude Hoorn.* Herstel van een historisch landschap op Zuid Texel, Ede.

Ancker, J.A.M. van den/P.D. Jungerius, 2005. *De omgeving van de Havensluis.* Een voorstel voor herstel van uitgewiste landschapselementen op Zuid Texel, Ede.

Bartels, M.H. & J. Leek, 2019. Het wakend schild van Schans en Rede. Archeologisch onderzoek van zeedijk, wachttoren en ijzertijdnederzetting nabij fort De Schans op Texel. *West-Friese Archeologische Rapporten* 134. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Bartels, M.H., 2022. De burggracht onder de warmoesbedden. Archeologisch onderzoek naar de buitenste gracht van Den Burg, Texel. *West-Friese Archeologische Rapporten* 168. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Bartels, M.H., 2021. De galm van Sint Sixtus. Een uitwerking van de archeologische en bouwhistorische gegevens (1952-2020) van de Sixtus- of Burghkerk te Den Burg, Texel. *West-Friese Archeologische Notities* 53. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Bartels, M.H. & H. de Weerd, 2021. Onbruikbare schorren veranderd in het vruchtbaarste bouwland. Een archeologisch en cultuurhistorisch bureauonderzoek van het gebied van Polder Eierland op Texel van de oorsprong tot en met de vroege inpoldering. *West-Friese Archeologische Notities* 56. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Bartels, M.H., 2022. Drijfhout, deining en dadendrang. Vijftig jaar duikende archeologie rond Texel (1970-2020). *West-Friese Archeologische Notities* 59. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Beckers, I.S.J., 2015. Bernhardlaan 206 te Den Burg (gemeente Texel). Een bureauonderzoek. *IVO-B rapport* 1505. IVO-B, Alphen aan den Rijn.

Beckers, I.S.J., 2016. Archeologisch inventariserend veldonderzoek door middel van boringen (IVO-B) Bernhardlaan 206 te Ben Burg (gemeente Texel). *Hollandia reeks nr.* 559. Hollandia Archeologen, Zaandijk.

Benthem A. van 2011. Parkstraat 1, Den Burg (gemeente Texel). Een archeologische begeleiding. *ADC-rapport* 2736. ADC-ArcheoProjecten, Amersfoort.

Berg, J.M. van den, 2005. Plangebied rotonde Rozendijk-Pontweg te Den Burg, gemeente Texel; een archeologische begeleiding. *RAAP-notitie* 1096. RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., Amsterdam.

Berg, F.G. van den, 2007. Bureauonderzoek naar de archeologische waarde van het plangebied Oosterweg, gemeente Texel. *SCENH-rapport cultuurhistorie* 80. Stichting Steunpunt Cultureel Erfgoed Nood-Holland, Wormer.

Berg, G.T.C. van den & J.P.L. Vaars, 2005. Archeologische waarneming De Ruyterstraat 130, Texel. *Hollandia reeks nr.* 70. Hollandia Archeologen, Zaandijk.

Besteman, J.C., 1994. Noord-Holland op de schop. Bewoning en landschap in de Middeleeuwen, in M. Rappol/C.M. Soonius (ed.), *In de bodem van Noord-Holland; geologie en archeologie*, Amsterdam, 219-257.

Blom, J.M. 2011. Abbewaal 5 te Den Burg (gemeente Texel). Een Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van een verkennend booronderzoek. *ADC-rapport 2804*. ADC-ArcheoProjecten, Amersfoort.

Boekema Y. 2008. Archeologisch onderzoek Cultuurcentrum Den Burg. Inventariserend veldonderzoek *Grontmij Archeologische Rapporten* 594. Grontmij, Assen.

Boekema Y. 2011. Archeologisch onderzoek Helofytenfilter Everstekoog Texel; Bureauonderzoek. *Grontmij Archeologische Rapporten* 972. Grontmij, Assen.

Boon, L. van den 2007. Dorpshuis De Waldhoorn te Den Hoorn, gemeente Texel: bureauonderzoek naar de archeologische waarde van het plangebied. *SCENH rapport* 164. Stichting Cultureel Erfgoed Noord-Holland, Haarlem.

Boonstra, M.K., E. Louwe, H.J. Pierik & W. Weerheijm, 2013. Dijkversterking Texel, gemeente Texel. Ruimtelijk advies op basis van aanvullend archeologisch bureauonderzoek voor twee dijksecties en aanvullend inventariserend veldonderzoek voor vier dijkstukken. *Vestigia rapport* V1054. Vestigia, Amersfoort.

Boreel, G.J., 2015. Archeologisch verkennend booronderzoek voor Dorpsstraat 3 en 5a in de Koog, gemeente Texel. *Zuidnederlandse Archeologische Notities* 506. VUhbs Archeologie, Amsterdam.

Brenk, S. van den, 2018. Inventariserend Veldonderzoek (opwaterfase). Texelstroom Noor en Scheer. Gemeenten Texel, Den Helder en Hollands Kroon. Westelijke Waddenzee. *Periplus Archaeomare Rapport* 18A010-01. Periplus Archaeomare, Amsterdam.

Brenk, S. van den, 2019. Inventariserend Veldonderzoek (onderwaterfase verkennend). Locatie MZI, Burgzand Waddenzee. *Periplus Archaeomare Rapport* 18A025-02. Periplus Archaeomare, Amsterdam.

Brenk, S. van den, 2020. Inventariserend Veldonderzoek (opwaterfase). Gebied ten westen van Noorderhaaks, Noodzee en gemeente Texel. *Periplus Archaeomare Rapport* 19A005-06. Periplus Archaeomare, Amsterdam.

Brenk, S. van den, W.B. Waldus & R. van Lil, 2009. Inventariserend Veldonderzoek Opwaterfase Zoekgebieden mosselzaadvanginstallaties. *Periplus Archaeomare Rapport* 09_A006B. Periplus Archaeomare, Amsterdam.

Brenk, S. van den & R. van Lil, 2018. Mosselzaadinvanginstallaties Burgzand Waddenzee, monitoring 2015-2018 Geofysisch Veldonderzoek (multibeam). *Periplus Archaeomare Rapport* 18A012-01. Periplus Archaeomare, Amsterdam.

Brenk, S. van den & R. van Lil, 2012. Monitoring Mosselzaadinvanginstallaties. Gebied Scheurrak, Waddenzee. *Periplus Archaeomare Rapport* 10_A003-2011. Periplus Archaeomare, Amsterdam.

Brenk, S. van den & R. van Lil, 2013. Inventariserend veldonderzoek (opwaterfase). Waddenzee Prins Hendrikdijk, Texel. *Periplus Archaeomare Rapport* 13A015-02. Periplus Archaeomare, Amsterdam.

Brenk, S. van den & R. van Lil, 2019. Scheurrak oost, Waddenzee. Inventariserend veldonderzoek (opwaterfase). *Periplus Archaeomare Rapport* 19A021-02. Periplus Archaeomare, Amsterdam.

Brenk, S. van den & L.A. Muis, 2013. Havendammen Oudeschild, gemeente Texel. Inventariserend Veldonderzoek (opwaterfase). *Periplus Archaeomare Rapport* 13A015-01. Periplus Archaeomare, Amsterdam.

Brenk, S. van den, T. Coenen, J. Opdebeeck & M.R. Manders, 2017. Monitoring Scheepswrakken Burgzand Noord. Periode 1998-2016. *Periplus Archeomare Rapport* 16A022. Periplus Archaeomare, Amsterdam.

Brenk, S. van den, T. Coenen, J. Opdebeeck & M.R. Manders, 2018. Monitoring Scheepswrakken Burgzand Noord. Periode 1998-2017. *Periplus Archeomare Rapport* 17A011. Periplus Archaeomare, Amsterdam.

Brenk, S. van den, J. Opdebeeck & T Coenen, 2018. Historische scheepswrakken. Hoge resolutie multibeamopnamen. *Periplus Archeomare Rapport* 17A024-01. Periplus Archaeomare, Amsterdam.

Brenk, S. van den, J. Opdebeeck & T Coenen, 2019. Monitoring Scheepswrakken Burgzand Noord. Periode 1998-2018. *Periplus Archeomare Rapport* 18A003-05. Periplus Archaeomare, Amsterdam.

Brenk, S. van den, J. Opdebeeck & T Coenen, 2020. Monitoring Scheepswrakken Burgzand Noord. Periode 1998-2019. *Periplus Archeomare Rapport* 19A008-08. Periplus Archaeomare, Amsterdam.

Brugman, B.A./R.M. van Heeringen/R. Schrijvers/P.C. Vos 2011. Tien regionale kaarten van het gelaagde archeologische landschap als onderlegger voor de structuurvisie van de provincie Noord-Holland (*Vestigia rapport* V810).

Buitenhuis, H. , 2010. Een archeologisch inventariserend veldonderzoek door middel van boringen aan de Herenstraat 30 te Den Hoorn, gemeente Texel (NH). *ARC-Rapporten* 2010-87, ARC bv, Groningen.

Burnier, C.Y., 2014. Texel, Doolhof 9. Een archeologische opgraving aan de voet van de Hoge Berg. *ADC-rapport* 3516. ADC-ArcheoProjecten, Amersfoort.

Carmiggelt, A., 1998. Een fort aan de Waddenzee. Geschiedenis en archeologie van De Schans van Texel, Haarlem (*Archeologische publicatie Provincie Noord-Holland,* 3).

Cuyck, Pieter van, 1780. *Brieven over Texel en de naby-gelegen eilanden van den heere. Waaraan toegevoegd: Beschrijving van Eenige Oudheden, gevonden op het eiland Texel door dezelve,* Amsterdam.

Dijk, D.A. 2012. Den Hoorn, Amaliaweg 4 (Gem. Texel, NH). Een Archeologisch Bureauonderzoek *Steekproefrapport* 2012-02/06Z. De Steekproef bv, Zuidhorn.

Dijk, D.A. & C. Tulp 2013. Den Burg, Zuidhaffel 10, gemeente Texel. Waarderend Veldonderzoek. Proefsleuven. *Steekproefrapport* 2013-11/01Z. De Streekproef bv, Zuidhorn.

Dijkstra, W. & J. Jelsma, 2016. Den Burg, Kadijksweg 15, gemeente Texel (NH.). Een Inventariserend Archeologisch Veldonderzoek. *Streekproefrapport* 2016-06/12. De Streekproef, Zuidhorn.

Duijn, D.M., 2020. Bouwhistorische opname van stolpboerderij Hemmerkooi op Texel. *West-Friese Archeologische Notities* 48. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Duijn, D.M., 2020. Onderzoek vierkant stolpboerderij Westerweg 32 in Den Hoorn, gemeente Texel. *West-Friese Archeologische Notities* 51. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Duijn, D.M., 2020. Multidiscipinair onderzoek naar stolpboerderij Mokweg 41 in Den Hoorn, gemeente Texel. *West-Friese Archeologische Notities* 52. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Duijn, D.M., 2021. Bouwhistorisch onderzoek naar stolpboerderij Akenbuurt 12 in Den Burg, gemeente Texel. *West-Friese Archeologische Notities* 57. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Exaltus, R. 2010. Oosterend, De Verrassing. Gem. Texel (NH). Een Inventariserend Archeologisch Veldonderzoek. *Steekproefrapport* 2010-02/03. De Streekproef bv, Zuidhorn.

Exaltus, R. 2010. Den Hoorn, Westerweg 74. Gem. Texel (NH). Een Inventariserend Archeologisch Veldonderzoek. *Steekproefrapport* 2010-06/04. De Streekproef bv, Zuidhorn.

Exaltus, R. 2010. Den Hoorn, Westerweg 50. Gem. Texel (NH). Een Inventariserend Archeologisch Veldonderzoek. *Steekproefrapport* 2010-11/08. De Streekproef bv, Zuidhorn.

Exaltus, R. 2011. Oosterend, Ankerstraat. Gem. Texel (NH). Een Inventariserend Archeologisch Veldonderzoek. *Steekproefrapport* 2011-04/08. De Streekproef bv, Zuidhorn.

Exaltus, R. 2011. De Waal (Den Burg), Kogerweg (Gem. Texel, NH). Een Inventariserend Archeologisch Veldonderzoek. *Steekproefrapport* 2011-12/02. De Streekproef bv, Zuidhorn.

Exaltus, R. 2013. Texel, Zuidhaffel 10, gemeente Texel (NH). Een Inventariserend Archeologisch Veldonderzoek. *Steekproefrapport* 2013-09/02. De Streekproef bv, Zuidhorn.

Exaltus, R., 2016. Oosterend, Botterstraat, Gemeente Texel (NH.). Een Inventariserend Archeologisch Veldonderzoek. *Steekproefrapport* 2016-03/10. De Streekproef bv, Zuidhorn.

Exaltus, R. &J. Orbons., 2011. Welkoop, Den Burg Gemeente Texel. Inventariserend Veldonderzoek (IVO-O); Verkennend en karterend booronderzoek. *ArcheoPro Archeologisch rapport* nr. 10151. ArcheoPro, Maastricht.

Fokma, A., 2006. Eco-archeologisch onderzoek archeologische waarneming De Ruyterstaar 130, Texel. *Hollandia reeks nr.* 104. Hollandia Archeologen, Zaandijk.

Gerritsen, S. & W. Stellingwerf, 2022. Graven aan de Groeneplaats. Archeologisch onderzoek op en rond het rijksmonument in het centrum van Den Burg, gemeente Texel. *West-Friese Archeologische Rapporten* 160. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Gerritsen, S., 2024. Graven aan de Groeneplaats. Archeologisch proefsleuvenonderzoek aan de Bijenkorfweg in Oosterend, gemeente Texel. *West-Friese Archeologische Rapporten* 178. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Gerritsen, S., 2024. Nieuw licht op een oude versterking. Archeologisch onderzoek op de buitenste ring van de vroegmiddeleeuwse ringwalburg van Den Burg op de locatie Kantoorstraat 9-11 (voormalige dancing J'elleboog) in Den Burg, gemeente Texel. *West-Friese Archeologische Rapporten* 179. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Haartsen, A. & C. ten Over-van Dijk, 2002. De cultuurhistorie van de Kop van Noord-Holland en Texel, Haarlem (*Cultuurhistorische Waardenkaart Noord-Holland*).

Habermehl, N., 2000. *Scheepswrakken in de Waddenzee (1500-1900)*, Lelystad.

Heeringen, R.M. van, L. Haaring & A.A. Kerkhoven, 2008. Verkenning archeologische randvoorwaarden ontwikkelingsplan 'Ruimte voor het Hart', centrum Den Burg (gemeente Texel). *Vestigia rapport* V492. Vestigia, Amersfoort.

Heeringen, R.M. van, E. Louwe & W.H.J. Toonen, 2009. Archeologische en cultuurhistorische waardering van 9 dijkstukken op Texel in het kader van het opstellen van het MER voor de dijkversterking van de Waddendijk. *Vestigia rapport* V611. Vestigia, Amersfoort.

Heeringen, R.M. van, R. Schrijvers, J. Loopik (ADC) & K. Hänninen (BIAX), 2013. Archeologisch onderzoek op woningbouwlocaties Den Burg-Nesland en Den Burg-Verzetstaat, gemeente Texel. *Vestigia rapport* V1053. Vestigia, Amersfoort.

Heeringen, R.M. van & R. Schrijvers, 2013. Nieuwbouw op de locatie van het oude gemeentehuis aan de Groeneplaats in het centrum van Den Burg. Ruimtelijk advies op basis van een archeologisch bureauonderzoek. *Vestigia rapport* V1074. Vestigia, Amersfoort.

Heeringen, R.M. van, E. Louwe & R. Schrijvers, 2015. Archeologisch onderzoek in het kader van de dijkversterking van de Waddenzeedijk (dijksectie 5), gemeente Texel. Inventariserend Veldonderzoek door middel van proefsleuven, karterende fase. *Vestigia rapport* V1278. Vestigia, Amersfoort

Hidding, M./Kolen, J./Spek, Th., 2001. De biografie van het landschap: ontwerp voor een inter- en multidisciplinaire benadering van de landschapsgeschiedenis en het cultuurhistorisch erfgoed, in J.H.F. Bloemers (ed.), *Bodemarchief in Behoud en Ontwikkeling: de conceptuele grondslagen*, Den Haag.

Holl, J., 2020. Archeologisch bureau onderzoek verplaatsing radarinstallatie te Den Helder en Texel. *Econsultancy rapport* 13165.001. Econsultancy, Zwolle.

Husken, S., 2010. Bungalowpark De Verrassing te Oosterend. Bureauonderzoek naar de archeologische waarde van een plangebied in de gemeente Texel. *SCENH-rapport nummer* 174. Stichting Cultureel Erfgoed Noord-Holland, Haarlem.

Jansen, H. 2007. Archeologisch onderzoek langs de Oosterweg, Texel. Archeologische begeleiding. *Grontmij Archeologischer Rapporten* 462. Grontmij, Houten.

Jelsma, J., 2020. De Cocksdorp, Kikkertstraat 11-13 (Gemeente Texel, NH.). Een Archeologisch Bureauonderzoek en Invetariserend Veldondrezoek (IVO-O). *Steekproefrapport* 2019-12-07. De Streekproef bv, Zuidhorn.

Jetses, J.J. & W. Roessingh, 2023. Oude sporen bij de St. Josefschool in Den Burg, Texel. Een Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van proefsleuven. *ADC-rapport* 6085. ADC-ArcheoProjecten, Amersfoort.

Jungerius, P.D., 1998. *Natuurontwikkeling in het noordelijk deel van Polder Eijerland*, Ede.

Kerkhoven, A.A. & K.Klerks 2007. Archeologische beleidsadvieskaart Texel. *Vestigia rapport* V459. Vestigia, Amersfoort.

Kerkhoven, A.A., L. Haaring & K.Klerks, 2008. Rioolgemaal en persleiding Den Burg. Een Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek door middel van boringen. *Vestigia rapport* V494. Vestigia, Amersfoort.

Kerkhoven, A.A., 2018. Texelse Bierbrouwerij. Plangebied Laagwaalderweg-Vliegwiel. Een archeologisch Inventariserend Veldonderzoek door middel van Proefsleuven. *Transect-rapport* 1561. Transect, Utrecht.

Kleij, P., 1991. *Onderwaterarcheologie rond Texel. Een schatkamer onder de zeespiegel,* Oudeschild.

Klerks, K., 2007. *Rapportage pilot Microreliëf Texel,* Amersfoort.

Kloosterhuis, J.L., 1989. *Bodemkaart van Nederland, 1 op 50.000. Toelichting bij het kaartblad Texel,* Wageningen.

Koning, J. de, 2015. Archeologisch bureauonderzoek voor plangebied Waalenburg op Texel (NH). *Hollandia reeksnr.* 517. Hollandia Archeologen, Zaandijk.

Koomen, A.J.M. en G.J. Maas, 2004. Geomorfologische Kaart Nederland (GKN). Achtergronddocument bij het landsdekkende digitale bestand, Wageningen (*Alterra-rapport* 1039).

Kruidhof, C.N., 2002. Plangebied fietspad Westerweg, gemeente Texel; een inventariserend archeologisch onderzoek, Amsterdam. *RAAP-notitie* 178. RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., Amsterdam.

Kuip, W., 2021. "Òlles stónd huuzehóóg in vuur en vlam" Archeologisch onderzoek naar de (pre) historische beakkering en bewoning aan de Koetebuurt en Wierstraat in Oosterend, gemeente Texel. *West-Friese Archeologische Rapporten* 158. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Lange, S, E.A. Besselsen, M.E. Visser & H. van Londen, 2001. Twee fortbruggen op Texel De Schans in Oudeschild, Amsterdam. *AAC publicaties* 5. AAC Projectenbureau, Amsterdam

Leek, J., 2022. Klimaatboom Den Buurg. Een archeologische waarneming in den Burg, gemeente Texel. *West-Friese Archeologische Notities* 66. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Leek, J., 2023. Opgraving Parkstraat 14 in Den Burg, gemeente Texel. *West-Friese Archeologische Rapporten* 180. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Leuvering, J.H.F. & R. Nillisen 2010. Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek, karterend booronderzoek, Locatie De Akker te Oosterend. *Synthegra rapport* S100043. Synthegra bv, Doetinchem.

Louwe, E. &W.H.J. Toonen, 2009. Rioolgemaal aan de Pontweg te Den Burg, gemeente Texel. Een bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek door middel van boringen. *Vestigia rapport* V604. Vestigia, Amersfoort.

Louwe, E.& W.H.J. Toonen, 2009. Nieuwbouw Maritiem- en Juttersmuseum te Oudeschild, gemeente Texel. Een bureauonderzoek. *Vestigia rapport* V607. Vestigia, Amersfoort.

Louwe, E., M.P.J. Gouw & R.M. van Heeringen, 2010. Dijkversterking Waddenzeedijk op het eiland Texel, gemeente Texel. Een inventariserend veldonderzoek door middel van boringen. *Vestigia rapport* V698. Vestigia, Amersfoort.

Louwe, E. & K. Klerks 2011. Uitbreiding Golfbaan de Texelse te De Cocksdorp, gemeente Texel. Ruimtelijk advies op basis van archeologisch bureauonderzoek. *Vestigia rapport* V928. Vestigia, Amersfoort.

Louwe Kooijmans, L.P./P.W. van den Broeke/Harry Fokkens/Annelou van Gijn (ed.) 2005. *Nederland in de prehistorie,* Amsterdam.

Molenaar, S., 2001. Bestemmingsplan Den Burg, gemeente Texel; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1). *RAAP-rapport* 754. RAAP Archeologisch Adviesbureu B.V., Amsterdam.

Molenaar, S., 2005. Plangebied Den Burg Volmolen en plangebied Den Burg West, gemeente Texel; een opgraving met beperkingen. *RAAP rapport* 1226. RAAP Archeologisch Adviesbureu B.V., Amsterdam.

Malssen, N. van 2009. Een archeologisch bureau-onderzoek voor project ’t Zouteland te Den Hoorn, gemeente Texel (NH). *ARC-rapporten* 2008-159. ARC bv, Groningen.

Malssen, N. van & E. Schrijer, 2015. Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek door middel van boringen, Schoolstraat 26 en 29 te Oosterend, Texel. *Archeodienst Rapport* 270. Archeodienst BV, Zevenaar.

Medard, A. & J.P.L. Vaars, 2011. Archeologisch booronderzoek Doolhof 9 op De Hoge Berg, gemeente Texel. *Argo rapport* nr. 12. Archeologenbureau, Argo, Zaandam.

Mulder, N.F., 1999. Aanvullend Archeologisch Onderzoek bij Oosterend, gemeente Texel. *ADC-Rapport* 16. Archeologisch Dienstencentrum, Bunschoten.

Nillisen, R. & J.H.F. Leuvering, 2009. Bureauonderzoek, Kustpark te De Koog. *Synthegra rapport* S090272. Synthegra bv, Doetinchem.

Nales, T., 2017. Den Burg, Waterweg 5, gemeente Texel. Archeologisch bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek (IVO; karterende fase). *Transect-rapport* 1472. Transect b.v., Utrecht.

Noort, G.J. van, 1996. Het Midden-Acheul van het eiland Texel, in *APAN/Extern* 5, 14-23.

Noort, G.J. van, 2003. Een middenpaleolithische vindplaats van de Micoque-cultuur, type "Schambach", op de stuwwal "de Hooge Berg" op het eiland Texel, in *APAN/Extern* 10, 9-34.

Noort, G.J. van, 2007. De migratie van jagers/verzamelaars van de Hamburgcultuur in de Noord-Europese laagvlakte (13.000-11.000 BP), in *APAN/Extern* 12, 50-70.

Pape, H. 2010. Archeologisch bureauonderzoek Welkoop-locatie Den Burg, gemeente Texel (*Archeologic rapport* AL157).

Pels-Ouweneel, A., 2017. Den Burg, Marsweg en Kadijksweg. Gemeente Texel (NH). Een Archeologisch Inventariserend Veldonderzoek door middel van Proefsleuven (IVO-P). Concept 09-10-2017. *Transect-rapport* 1361. Transect b.v., Utrecht.

Poulus, E. 2010. Archeologisch bureauonderzoek Veenselangweg, Den Burg. *Hollandia reeksnr.* 319. Hollandia Archeologen, Zaandijk.

Poulus, E. 2011. Inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven (IVO-P), Veenselangweg, Den Burg. *Hollandia reeksnr* 369. Hollandia Archeologen, Zaandijk.

Provincie Noord-Holland 2010. *Leidraad Landschap en Cultuurhistorie. Ontwikkelen met ruimtelijke kwaliteit*, Haarlem.

Provincie Noord-Holland 2010. *Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie*. Vastgesteld door PS – 21 juni 2010, Haarlem.

Rijk, P. de & N.M. Prangsma, 2007. *Den Burg, Pontweg (gemeente Texel). Een archeologische opgraving*. ADC-ArcheoProjecten, Amersfoort.

Roller, G.J. de, 2008. Archeologisch inventariserend veldonderzoek door middel van bureau- en booronderzoek aan de Stengweg te De Cocksdorp, gemeente Texel (N-H.). *MUG-publicatie* 2008-25. MUG Ingenieursbureau b.v., Leek.

Roller, G.J. de, 2016. Archeologisch booronderzoek Spangerweg 10, De Waal, gemeente Texel (NH). *MUG-publicatie* 2016-27. MUG Ingenieursbureau b.v., Leek.

Rooij, J.A.G. van, 2017. Gasleiding Den Hoorn – Oudeschild, gemeente Texel. Een Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van een verkennend booronderzoek. *ADC-rapport* 3944. ADC-ArcheoProjecten, Amersfoort.

Rooijen, E.J. van, 2011. Bureauonderzoek voor het plangebied Doolhof 9 op De Hoge Berg te Texel. *CENH-rapport* 186. Cultureel Erfgoed Noord-Holland, Alkmaar.

Schrijer, E., 2002. Aanvullend Archeologisch Onderzoek in Den Burg, Texel. *ADC-rapport* 159. Archeologisch Dienstencentrum, Bunschoten.

Soetens, L., 2006. Archeologisch onderzoek. Hotel Texel. Bureauonderzoek. *Grontmij Archeologische Rapporten* 255. Grontmij, Assen.

Sprangers, J, W.B. Verschoof - van de Vaart & J. Vosselman, 2016. Plangebied Marsweg en Kadijksweg in Den Burg, gemeente Texel; archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek (verkennende fase). *RAAP notitie* 5574. RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., Weesp.

Stellingwerf, W. & S. Gerritsen, 2022. Storten en smeden langs de Skilsloot. Een archeologische opgraving van de Skilsloot uit 1795 en de 19de- tot vroeg 20ste- eeuwse smederij aan de Ruyterstraat 27 in Oudeschild, gemeente Texel. *West-Friese Archeologische Rapporten* 169. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Staalduinen, J.C. van, 1977. *Geologisch onderzoek van het Nederlandse waddengebied,* Haarlem.

Stiller, D.R., 2020. Archeologisch bureauonderzoek voor de Joost Dourlein Kazerne en bijbehorend oefenterrein, gemeente Texel, Den hoorn, Mokweg 18. *Archol Rapport* 510. Archol, Leiden.

Teekens, P.C. & I. Vossen, 2015. Bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek d.m.v. verkennende boringen ten behoeve van de natuurontwikkeling Nieuw Buitenheim en Oude Sluishoek te Texel. *Antea Group Archeologie* 2014/89. Antea Nederland B.V., Heerenveen.

Tent, W.J. van/P.J. Woltering, 1973. The Distribution of Archaeological Finds on the Island of Texel, Province of North-Holland, in *Berichten van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek* 23, 49-63.

Tulp, C & J. Jelsma, 2005. Den Burg, Texel (NH.). Een Inventariserend Archeologisch Veldonderzoek aan de Pontweg. *Streekproef-rapport* 2005-11/10. De Streekproef, Zuidhorn.

Tulp, C, 2018. De Waal, Spangerweg 10, gemeente Texel (NH.). Archeologische begeleiding conform protocol opgraven. *Streekproef-rapport* 2016-06/14. De Streekproef, Zuidhorn.

Verboom-Jansen, M., 2019. De Koog, Stappeland 2. Gemeente Texel (NH). Een Archeologisch Bureauonderzoek (BO). *Transect-rapport* 2069. Transect, Utrecht.

Vermeersch, J. 2010. *Rapport Monitoring Burgzand Noord-wrakken BZN 3, 9 en 10.*

Visser, C.A. & R. Schrijvers, 2016. Archeologisch vooronderzoek ten behoeve van de mogelijke verplaatsing van gemaal Eijerland te De Cocksdorp, gemeente Texel. Ruimtelijk advies op basis van bureauonderzoek. *Vestigia rapport* V1354. Vestigia, Amersfoort.

Visser, C.A., R. Schrijvers & A. Vissinga, 2017. Archeologisch vooronderzoek ten behoeve van de watercompensatie in het kader van de dijkversterking van de Waddendijk, gemeente Texel. Ruimtelijk advies op basis van archeologisch bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek door middel van boringen (verkennende fase). *Vestigia rapport* V1353. Vestigia, Amersfoort.

Vlis, J.A. van der, 1975. *t Lant van Texsel. Een geschiedschrijving*, Den Burg.

Vossen, I./L.J. van der Haar 2010. Bureauonderzoek in het kader van natuurontwikkeling Utopia, Texel. *Archeologisch Rapporten Oranjewoud rapport* 2009/131. Oranjewoud B.V., Heerenveen.

Waldus, W.B./S. van den Brenk/R. van Lil 2009. Bureauonderzoek Zoekgebieden mosselzaadvanginstallaties (*Periplus Archaeomare Rapport* 09_A006A).

Weenen, R. van & J.J. Hekman, 2007. Archeologisch onderzoek 't Horntje, gemeente Texel. Bureauonderzoek. *Grontmij Archeologische Rapporten* 560. Grontmij, Alkmaar.

Weerd, H. de, 2017. Uitbreiding Texelse Bierbrouwerij te Oudeschld, Gemeente Texel. Een bureauonderzoek met veldtoets. *West-Friese Archeologische Notities* 19. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Weerheijm, W.J., H.J. Pierik & R. Schrijvers, 2012. Aanleg natuurvriendelijke oevers Kanaal 't Noorden op Texel, gemeente Texel. Ruimtelijk advies op basis van archeologisch bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek. *Vestigia rapport* V983. Vestigia, Amersfoort.

Weerheijm, W.J & R. Schrijvers, 2015. Archeologisch vooronderzoek ten behoeve van de nieuwbouw van een gemaal bi De Schans te Oudeschild, gemeente Texel. Ruimtelijk advies op basis van bureauonderzoek. *Vestigia rapport* V1308. Vestigia, Amersfoort

Weerts, H.J.T./P. Cleveringa,/J.H.J. Ebbing/F.D. de Lang/W.E. Westerhoff, 2000. De lithostratigrafische indeling van Nederland – Formaties uit het Tertiair en Kwartair, Utrecht (*TNO-rapport* 00-95-A).

Woltering, P.J., 1973. De archeologie van Texel, Texel.

Woltering, P.J., 1994. Texel – landschap en bewoning van Midden Bronstijd tot Vroege-Middeleeuwen, in M. Rappol/C.M. Soonius (ed.), I*n de bodem van Noord-Holland; geologie en archeologie,* Amsterdam, 189-217.

Woltering, P.J., 2000. T*he Archaeology of Texel. Four studies on settlement and landscape (1350 BC – 1500 AD),* Amsterdam.

Woltering, P.J., 2002. Vroeg-middeleeuws Den burg op Texel. Een versterkte nederzetting uit de 7e-8e eeuw, in P.J. Woltering/W.J.H. Verwers/G.H. Scheepstra (ed.), Middeleeuwse toestanden. *Archeologie, geschiedenis en monumentenzorg*, 25-63.

Wolters-Noordhoff Atlasprodukties (editors), 1990. *Grote historische atlas van Nederland 1:50.000. Deel 1: West-Nederland 1839-1859*. Wolters-Noordhoff Atlasprodukties, Groningen.

Archeologische bronnen

- Rijksmonumenten
- Archeologische Monumentenkaart (AMK)
- Archis
- Waarnemingen bekend bij Archeologie West-Friesland
- Vondstmeldingen bekend bij Archeologie West-Friesland

Historische bronnen

- Topografische kaart door Jan van Scorel (1552)
- Kaart van Bruijnsz (1594)
- Kaart van Texel door landmeter Langedijck (1595)
- Topografische kaart van Metius (1616)
- Kaart van fort De Schans door P. Muller (1691).
- Topografische kaart door C.R.T. Krayenhoff. Cartograaf en waterbouwkundig ingenieur van Texel (ca. 1822)
- Kadastrale minuutkaarten (1828)
- Veldminuten (1857-1858, via Topotijdreis)
- Bonnebladen (1877-1907, via Topotijdreis)
- Topotijdreis (1815-nu)

Kadastrale Minuutkaarten

Kadastrale Minuutplan 1828, Gemeente Texel, sectie A, genaamd Buiten Veld, eerste blad (beeldbank. cultureelerfgoed.nl)

Kadastrale Minuutplan 1828, Gemeente Texel, sectie A, genaamd Buiten Veld, tweede blad (beeldbank. cultureelerfgoed.nl)

Kadastrale Minuutplan 1828, Gemeente Texel, sectie A, genaamd Buite Veld, derde blad (beeldbank. cultureelerfgoed.nl)

Kadastrale Minuutplan 1828, Gemeente Texel, sectie A, genaamd Buite Veld, vierde blad (beeldbank. cultureelerfgoed.nl)

Kadastrale Minuutplan 1828, Gemeente Texel, sectie A, genaamd Buite Veld, vijfde blad (beeldbank. cultureelerfgoed.nl)

Kadastrale Minuutplan 1828, Gemeente Texel, sectie A, genaamd Buiten Veld, zesde blad (beeldbank. cultureelerfgoed.nl)

Kadastrale Minuutplan 1828, Gemeente Texel, sectie A, genaamd Buiten Veld, zevende blad (beeldbank. cultureelerfgoed.nl)

Kadastrale Minuutplan 1828, Gemeente Texel, sectie A, genaamd Buite Veld, achtste blad (beeldbank. cultureelerfgoed.nl)

Kadastrale Minuutplan 1828, Gemeente Texel, sectie A, negende blad (beeldbank. cultureelerfgoed.nl)

Kadastrale Minuutplan 1828, Gemeente Texel, sectie A, tiende blad (beeldbank. cultureelerfgoed. nl)

Kadastrale Minuutplan 1828, Gemeente Texel, sectie A, elfde blad (beeldbank. cultureelerfgoed. nl)

Kadastrale Minuutplan 1828, Gemeente Texel, sectie A, twaalfde blad (beeldbank. cultureelerfgoed.nl)

Kadastrale Minuutplan 1828, Gemeente Texel, sectie A, dertiende blad (beeldbank. cultureelerfgoed.nl)

Kadastrale Minuutplan 1828, Gemeente Texel, sectie B, genaamd Oosterend, eerste blad (beeldbank. cultureelerfgoed.nl)

Kadastrale Minuutplan 1828, Gemeente Texel, sectie B, genaamd Oosterend, tweede blad (beeldbank. cultureelerfgoed.nl)

Kadastrale Minuutplan 1828, Gemeente Texel, sectie B, genaamd Oosterend, derde blad (beeldbank. cultureelerfgoed.nl)

Kadastrale Minuutplan 1828, Gemeente Texel, sectie B, genaamd Oosterend, vierde blad (beeldbank. cultureelerfgoed.nl)

Kadastrale Minuutplan 1828, Gemeente Texel, sectie C, genaamd de Waal, eerste blad (beeldbank. cultureelerfgoed.nl)

Kadastrale Minuutplan 1828, Gemeente Texel, sectie C, genaamd de Waal, tweede blad (beeldbank. cultureelerfgoed.nl)

Kadastrale Minuutplan 1828, Gemeente Texel, sectie C, genaamd de Waal, derde blad (beeldbank. cultureelerfgoed.nl)

Kadastrale Minuutplan 1828, Gemeente Texel, sectie C, genaamd de Waal, vierde blad (beeldbank. cultureelerfgoed.nl)

Kadastrale Minuutplan 1828, Gemeente Texel, sectie D, genaamd Het Oude Schild, eerste blad (beeldbank. cultureelerfgoed.nl)

Kadastrale Minuutplan 1828, Gemeente Texel, sectie D, genaamd Het Oude Schild, tweede blad (beeldbank. cultureelerfgoed.nl)

Kadastrale Minuutplan 1828, Gemeente Texel, sectie D, genaamd Het Oude Schild, derde blad (beeldbank. cultureelerfgoed.nl)

Kadastrale Minuutplan 1828, Gemeente Texel, sectie D, genaamd Het Oude Schild, vierde blad (beeldbank. cultureelerfgoed.nl)

Kadastrale Minuutplan 1828, Gemeente Texel, sectie D, genaamd Het Oude Schild, vijfde blad (beeldbank. cultureelerfgoed.nl)

Kadastrale Minuutplan 1828, Gemeente Texel, sectie D, genaamd Het Oude Schild, zesde blad (beeldbank. cultureelerfgoed.nl)

Kadastrale Minuutplan 1828, Gemeente Texel, sectie E, genaamd Zuid en Noord Haffel, eerste blad (beeldbank. cultureelerfgoed.nl)

Kadastrale Minuutplan 1828, Gemeente Texel, sectie E, genaamd Zuid en Noord Haffel, tweede blad (beeldbank. cultureelerfgoed.nl)

Kadastrale Minuutplan 1828, Gemeente Texel, sectie E, genaamd Zuid en Noord Haffel, derde blad (beeldbank. cultureelerfgoed.nl)

Kadastrale Minuutplan 1828, Gemeente Texel, sectie E, genaamd Zuid en Noord Haffel, vierde blad (beeldbank. cultureelerfgoed.nl)

Kadastrale Minuutplan 1828, Gemeente Texel, sectie F, genaamd Den Hoorn, eerste blad (beeldbank. cultureelerfgoed.nl)

Kadastrale Minuutplan 1828, Gemeente Texel, sectie F, genaamd Den Hoorn, tweede blad (beeldbank. cultureelerfgoed.nl)

Kadastrale Minuutplan 1828, Gemeente Texel, sectie F, genaamd Den Hoorn, derde blad (beeldbank. cultureelerfgoed.nl)

Kadastrale Minuutplan 1828, Gemeente Texel, sectie F, genaamd Den Hoorn, vierde blad (beeldbank. cultureelerfgoed.nl)

Kadastrale Minuutplan 1828, Gemeente Texel, sectie F, genaamd Den Hoorn, vijfde blad (beeldbank. cultureelerfgoed.nl)

Kadastrale Minuutplan 1828, Gemeente Texel, sectie G, genaamd Duijn, eerste blad (beeldbank. cultureelerfgoed.nl)

Kadastrale Minuutplan 1828, Gemeente Texel, sectie G, genaamd Duijn, tweede blad (beeldbank. cultureelerfgoed.nl)

Kadastrale Minuutplan 1828, Gemeente Texel, sectie G, genaamd Duin, derde blad (beeldbank. cultureelerfgoed.nl)

Kadastrale Minuutplan 1828, Gemeente Texel, sectie G, genaamd Duin, vierde blad (beeldbank. cultureelerfgoed.nl)

Kadastrale Minuutplan 1828, Gemeente Texel, sectie H, genaamd de Koog, eerste blad (beeldbank. cultureelerfgoed.nl)

Kadastrale Minuutplan 1828, Gemeente Texel, sectie H, genaamd de Koog, tweede blad (beeldbank. cultureelerfgoed.nl)

Kadastrale Minuutplan 1828, Gemeente Texel, sectie H, genaamd de Koog, derde blad (beeldbank. cultureelerfgoed.nl)

Kadastrale Minuutplan 1828, Gemeente Texel, sectie H, genaamd de Koog, vierde blad (beeldbank. cultureelerfgoed.nl)

Kadastrale Minuutplan 1828, Gemeente Texel, sectie H, genaamd de Koog, vijfde blad (beeldbank. cultureelerfgoed.nl)

Kadastrale Minuutplan 1828, Gemeente Texel, sectie I, genaamd Walenburg, eerste blad (beeldbank. cultureelerfgoed.nl)

Kadastrale Minuutplan 1828, Gemeente Texel, sectie I, genaamd Walenburg, tweede blad (beeldbank. cultureelerfgoed.nl)

Kadastrale Minuutplan 1828, Gemeente Texel, sectie I, genaamd Walenburg, derde blad (beeldbank. cultureelerfgoed.nl)

Kadastrale Minuutplan 1828, Gemeente Texel, sectie I, genaamd Walenburg, vierde blad (beeldbank. cultureelerfgoed.nl)

Kadastrale Minuutplan 1828, Gemeente Texel, sectie K, genaamd den Burg, eerste blad (beeldbank. cultureelerfgoed.nl)

Kadastrale Minuutplan 1828, Gemeente Texel, sectie K, genaamd den Burg, tweede blad (beeldbank. cultureelerfgoed.nl)

Kadastrale Minuutplan 1828, Gemeente Texel, sectie K, genaamd den Burg, derde blad (beeldbank. cultureelerfgoed.nl)

Kadastrale Minuutplan 1828, Gemeente Texel, sectie K, genaamd den Burg, vierde blad (beeldbank. cultureelerfgoed.nl)

Kadastrale Minuutplan 1828, Gemeente Texel, sectie K, genaamd den Burg, vijfde blad (beeldbank. cultureelerfgoed.nl)

Paleogeografische, geo(morfo)logische en bodemkundige bronnen

- Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN4)
- Bodemkaart van Nederland (1:50.000)
- Data en Informatie van de Nederlandse Ondergrond
- Geomorfologische kaart van Nederland (1:50.000)
- Paleogeografische kaarten van Van Zijverden (1:100.000)
- Paleogeografische kaarten Vos (1:100.000)

Overige bronnen

- Molendatabase
- Cultuurhistorische Waardenkaart (CHW)
- Verstoringsbronnenkaart

LOCATIE					MONUMENT			REGISTRATIE				RIJKSMONUMENTENVERGUNNINGENREGISTER		
Adres	Postcode	Plaats	sectie	perceel	soort monument	bouwjaar	omschrijving object	gemeente of rijks monument	registratie nummer	datum verzending aanwijzing	datum verzending uitschrijving	datum monumenten vergunning	nummer monumenten vergunning	omschrijving activiteiten
Achterom 7		Den Burg	K	4150	stolpschuur		stolpschuur	gemeente	GDB29	23-6-2009				
Akenbuurt 20B	1791PJ	Den Burg	R	882	schapenboet	1830	schapenboet rietgedekt	gemeente	G94	26-3-2018				
Akenbuurt 21	1791PJ	Den Burg	R	722	stolpboerderij	1856	zeer goed bewaarde gave stolp; interieur	gemeente	GDB46	31-10-2002		6-10-2023	OV3381122	Vervangen gedeelte schoorsteen
Akenbuurt 21A	1791PJ	Den Burg	R	722	stolpboerderij	1856	zeer goed bewaarde gave stolp; interieur	gemeente	GDB46	31-10-2002				
Badweg / Ruijslaan	1796AA	De Koog	H	3742	zeebaken	1950	Zeebaken De Kaap	gemeente	GDK1	10-1-1994				
Barentszstraat 13	1792AD	Oudeschild	D	4482	schuur		langgerekte houten schuur van eenvoudige arch	rijks	35173	17-1-1984				
Barentszstraat 17	1792AD	Oudeschild	D	4285	woonhuis		Woonhuis en schuurtje van eenvoudige architectuur	rijks	35174	17-1-1984				
Barentszstraat 19	1792AD	Oudeschild	D	4477	schuur		houten wierschuur op bakstenen voet	rijks	35175	17-1-1984		16-10-1984	BV95/1984	Plaatsen monumentale wierschuur.
Barentszstraat 21	1792AD	Oudeschild	D	4477	schuur		stenen graanpakhuizen	rijks	35176	17-1-1984				
Barentszstraat 23	1792AD	Oudeschild	D	4416	molen	1909	Molen de Traanroeier; Zaanse bovenkruier	rijks	35157	8-4-1976				
Bargen 4	1793EM	De Waal	M	1602	stolpboerderij	1891	stolpboerderij	gemeente	G34	9-10-1985		23-8-2022	OV3199177	Plaatsen van een antennemast
Bargen 6	1793EM	De Waal	M	1386	stolpboerderij	1637	stolpboerderij	gemeente	G35	9-10-1985				
Bijenkorfweg 2	1794AG	Oosterend	M	953	woonhuis		pandje met roeden in vensters; houten achterschot	rijks	35204	8-4-1976				
Binnenburg 2	1791CG	Den Burg	K	4262	kerk		kerk en toren XVIa en interieur	rijks	35327	8-4-1976		13-07-2018 03-03-2017 01-12-2014	OV1584020 OV1357571 OV75804	Wijzigen opslagruimte in sanitair; Restauratie voegwerk kerk; Restauratie historisch uurwerk.
Binnenburg 6	1791CG	Den Burg	K	3648	pand	1918	winkelpand Amsterdamse School	gemeente	GDB34	30-1-2001				
Binnenburg 6A	1791CG	Den Burg	K	3648	pand	1918	Amsterdamse school winkel met bovenwoning	gemeente	GDB35	30-1-2001				
Binnenburg 6B	1791CG	Den Burg	K	3648	pand	1918	winkel/woning Amsterdamse School	gemeente	GDB34	30-1-2001				
Binnenburg 6C	1791CG	Den Burg	K	3648	pand	1918	winkel/woning Amsterdamse School	gemeente	GDB34	30-1-2001				
Binnenburg 6D	1791CG	Den Burg	K	3648	pand	1918	winkel/woning Amsterdamse School	gemeente	GDB35	30-1-2001				
~~Binnenburg 10~~	~~1791CG~~	~~Den Burg~~					kelders	rijks	35326		1-4-2016			
Binnenburg 15	1791CG	Den Burg	K	3365	pand		breed hoekpand; gevel ingezwenkt; afgeknot	rijks	35325	8-4-1976		18-06-1997 10-12-1986	BV88/1997 BV132/1986	Vernieuwen/vergroten winkelpand; Vernieuwen woonhuis/winkel.
Binnenburg 19	1791CC	Den Burg	K	1721	pand		pand met smalle gevel met klimmend boogfries	rijks	35324	8-4-1976		16-11-1992 11-06-1985 08-01-1981	BV103/1992 BV291/1984 BV205/1980	Gedeeltelijk vergroten winkelpand; Gedeeltelijk vergroten ijssalon; Veranderen woonhuis/winkel.
Binnenburg 19A	1791CG	Den Burg	K	1721	pand		pand met smalle gevel klimmend boogfries	rijks	35324	8-4-1976				
Blazerstraat 1	1794AP	Oosterend	M	801	woonhuis	1865	laat hoekpandje; klein houten schot aan zijgevel	rijks	35228	8-4-1976		22-05-1996 17-01-1984	BV45/1996 BV157/1983	Uitbreiden van woonhuis; Verbouwen van woonhuis.
Blazerstraat 3	1794AP	Oosterend	M	1960	woonhuis		Klein pand met eenvoudig voorschot	rijks	35227	8-4-1976				
Blazerstraat 6	1794AP	Oosterend	M	804	woonhuis		fors gaaf hoekpand; houten voorschot waarin luik	rijks	35226	8-4-1976				
Bomendiek 1	1793AA	De Waal	N	2821	stolpboerderij	1823	Stolpboerderij	gemeente	GDW1	12-10-1989				
Bomendiek 1A	1793AA	De Waal	N	2821	schuur	1800	wagenschuur en stal	gemeente	GDW2	12-10-1989				
LOCATIE					MONUMENT			REGISTRATIE				RIJKSMONUMENTENVERGUNNINGENREGISTER		

Adres	Postcode	Plaats	sectie	perceel	soort monument	bouwjaar	omschrijving object	gemeente of rijks monument	registratie nummer	datum verzending aanwijzing	datum verzending uitschrijving	datum monumenten vergunning	nummer monumenten vergunning	omschrijving activiteiten
Burgwal 31	1791AH	Den Burg	K	1737	woonhuis	1800	Woning onder zadelkap; gevel 1925	gemeente	GDB3	13-3-1990				
Burgwal 37	1791AH	Den Burg	K	4061	pand	1680	pand onder schilddak	gemeente	GDB4	4-4-1990				
Burgwal 43	1791AH	Den Burg	K	4078	pand	1850	eenvoudige woning met houten N-topgevel	gemeente	GDB5	4-4-1990				
De Bollekamer			G G	548 634	fortificatie	1938	geschutsopstelling met munitiedepot	rijks	509353	18-5-1999				
De Bollekamer			G	634	fortificatie	1938	geschutsopstelling met munitiedepot	rijks	509354	18-5-1999				
De Bollekamer			G	634	fortificatie	1938	geschutsopstelling met munitiedepot	rijks	509355	18-5-1999				
De Grie 5	1797RB	Den Hoorn	P	1091	stolpboerderij		stolpboerderij met appartementen	gemeente	G39	9-10-1985				
De Grie 5A	1797RB	Den Hoorn	P	1091	stolpboerderij		stolpboerderij met appartementen	gemeente	G39	9-10-1985				
De Grie 5B	1797RB	Den Hoorn	P	1091	stolpboerderij		stolpboerderij met appartementen	gemeente	G39	9-10-1985				
De Grie 5C	1797RB	Den Hoorn	P	1091	stolpboerderij		stolpboerderij met appartementen	gemeente	G39	9-10-1985				
De Grie 7	1797RB	Den Hoorn	P	128	schapenboet		schapenboet	gemeente	G3	23-6-2009				
De Ruyterstraat 35	1792AH	Oudeschild	D	1847	woonhuis		pandje met houten voorschot; goede details	rijks	35169	8-4-1976		25-10-2002 16-09-1982 21-07-1978	BV251/2002 BV176/1982 BV217/1978	Plaatsen van een zonnepaneel; Plaatsen deur; Vergroten zomerwoning.
De Ruyterstraat 45	1792AJ	Oudeschild	D	1723	woonhuis		pandje met houten voorschot; goede details	rijks	35168	8-4-1976		16-11-1976	BV77/1976	Uitbreiden/restaureren woonhuis.
De Ruyterstraat 46	1792AJ	Oudeschild	D	4766	woonhuis		pandje met ingezwenkte houten top	rijks	35167	8-4-1976		13-3-1991	BV248/1990	Gedeeltelijk veranderen woonhuis.
De Ruyterstraat 49	1792AJ	Oudeschild	D	4310	woonhuis		pandje met eenvoudige houten top	rijks	35166	8-4-1976				
De Ruyterstraat 85	1792AL	Oudeschild	D	1947	woonhuis		groot pand; afgeknot ingezwenkt houten voorschot	rijks	35165	8-4-1976		16-12-2022 02-04-2010 09-03-1987	OV3241882 BV150R/2009 BV294/1986	Plaatsing van panelen voor zonneboiler; Gedeeltelijk veranderen woonhuis; Gedeeltelijk veranderen woonhuis.
De Ruyterstraat 90	1792AM	Oudeschild	D	4584	woonhuis		pandje met eenvoudig houten voorschot	rijks	35164	8-4-1976		18-12-2017	OV1463667	Uitbreiding woonhuis.
De Ruyterstraat 91	1792AM	Oudeschild	D	4862	woonhuis		pandje met eenvoudig houten voorschot	rijks	35163	8-4-1976		23-02-2023 29-10-1991	OV3301738 BV208/1991	Uitbreiden woning Gedeeltelijk vergroten woning.
De Ruyterstraat 101	1792AM	Oudeschild	D	841	woonhuis		pandje met eenvoudig houten voorschot	rijks	35162	8-4-1976		28-03-1996 15-11-1977	BV1/1996 BV344/1977	Verbouwen berging/kippenhok; Veranderen en uitbreiden woonhuis.
De Ruyterstraat 110	1792AN	Oudeschild	D	4435	woonhuis		pandje met goed houten voorschot	rijks	35161	8-4-1976				
De Ruyterstraat 117	1792AN	Oudeschild	D	4354	woonhuis		hoekpand aan gedempte havenkom; houten voorschot	rijks	35160	8-4-1976		08-11-2016 25-09-1996	OV1316785 BV165/1996	Wijzigen van een gevel; Verbouwen van een bijkeuken.
De Ruyterstraat 117A	1792AN	Oudeschild	D	4355	schuur		houten schuur bij hoekpand aan gedempte havenkom	rijks	35160	8-4-1976				
De Ruyterstraat 130	1792AP	Oudeschild	D	4006	stolpboerderij		stolpboerderij met centraal voorhuis	gemeente	GOU5	23-6-2009				
De Ruyterstraat 135	1792AP	Oudeschild	D	2207 4505	woonhuis		zeer klein vissershuisje; gaaf houten voorschot	rijks	35158 35159	8-4-1976		02-10-2015 01-08-2006 26-09-1988	OV394422 BV12R/2006 BV146/1988	Verbouw van een woonhuis; Plaatsen doorgang bij twee kappen; Veranderen van een woonhuis.

LOCATIE					MONUMENT			REGISTRATIE				RIJKSMONUMENTENVERGUNNINGENREGISTER		
Adres	Postcode	Plaats	sectie	perceel	soort monument	bouwjaar	omschrijving object	gemeente of rijks monument	registratie nummer	datum verzending aanwijzing	datum verzending uitschrijving	datum monumenten vergunning	nummer monumenten vergunning	omschrijving activiteiten
Diek 11	1797AA	Den Hoorn	P	437	woonhuis		kosterij Doopsgezinde Kerk; tuinschutting poortje	rijks	35251	8-4-1976				
Diek 11A	1797AA	Den Hoorn	P	437	kerk		vm doopsgezinde vermaning	rijks	35250	8-4-1976				
Diek 14	1797AB	Den Hoorn	P	1199	woonhuis		pandje met houten voorschot; luik	rijks	35249	8-4-1976		13-02-2014 31-8-2009	OV14575 BV341/2008	Plaatsen gevelmakelaar; Vergroten aanbouw achtergevel.
Diek 31	1797AA	Den Hoorn	P	446	woonhuis		eenvoudig pand met houten voorschot	gemeente	GDH12	23-6-2009				
Diek 33	1797AA	Den Hoorn	P	1354	stolpboerderij	1800	Langhuisstolp met uitbouw woonhuis uit 1923.	gemeente	GDH10	15-5-1990				
Diek 50	1797 AB	Den Hoorn	P	932	stolpboerderij	1916	Fraai gelegen stolp aan begin van dorp Den Hoorn.	gemeente	GDH1	28-10-1987				
Diek 50A	1797AB	Den Hoorn	P	932	stolpboerderij	1916	stolpboerderij	gemeente	GDH1	16-11-1989				
Doolhof 3	1792 CM	Oudeschild	O	1143	stolpboerderij	1800	Rietgedekte stolpboerderij	rijks	35154	8-4-1976		6-1-1981	BV174/1980	Vernieuwen van een woonhuis.
Doolhof 4	1792CM	Oudeschild	O	1141	stolpboerderij		mooi gelegen stolpboerderij met kort voorhuis	rijks	35155	8-4-1976		21-09-2022 28-3-1996 3-5-1985	OV3195773 BV35/1996 BV6/1985	Intern verbouwen en wijzigen van gevels van stolp; Verbouwen van een stolpboerderij; Plaatsen aanbouw.
Doolhof 13	1792CM	Oudeschild	O	1284	schapenboet		Mooie oude boet achter modern huis	rijks	35277	8-4-1976				
Dorpsstraat 164	1796CG	De Koog	H	3014	woonhuis		woning met dwars dak; topgevel met voorschot	rijks	35229	8-4-1976		7-2-2023	OV3220487	Restauratie en renovatie woning
Dorpsstraat 168	1796CG	De Koog	H	5	kerk	1719	zaalkerkje; klokkoepel; torenuurwerk XVII	rijks	35230	8-4-1976		24-2-2016	OV865074	Restauratie kerk De Koog.
Driehuizen 6	1791 PK	Den Burg	R	501	stolpboerderij	1906	Stelpboerderij in harde Belgische steen	gemeente	G37	6-7-1989				
Driehuizen 6A	1791PK	Den Burg	R	501	stolpboerderij	1906	Stelpboerderij	gemeente	G37	24-3-1987				
Driehuizen 17	1791PK	Den Burg	R	874	schapenboet		schapenboet	gemeente	G88	1-6-1992				
Duykerdam 25	1791TA	Den Burg	N	3057	schapenboet		Verplaatst naar Hoornderweg 29	gemeente	G30	23-12-1985				
Gasthuisstraat 30	1791GL	Den Burg	O	681	woonhuis		pandje onder zadeldak; houten voorschot	rijks	35323	8-4-1976		9-5-1984	BV71/1984	Gedeeltijk vergroten woonhuis.
Gasthuisstraat 32	1791GL	Den Burg	O	682	woonhuis		pandje onder zadeldak; houten voorschot	rijks	35322	8-4-1976		28-3-1978	BV353/1977	Veranderen/vernieuwen woonhuis.
Gravenstraat 29	1791CJ	Den Burg	K	3142	woonhuis	1780	gevel uit ca1910; zadeldak met wolfseinden; kelder	gemeente	GDB2	1-2-1990				
Gravenstraat 31	1791CJ	Den Burg	K	3711	gevel	1680	voorgevel van het pand	gemeente	GDB48	24-1-1995		17-11-2023	OV3382514	Nieuwe kap realiseren
Gravenstraat 33	1791CJ	Den Burg	K	4066	pand		herbouwd pand 1962; trapgevel klimmend boogfries	rijks	35321	8-4-1976				
Groeneplaats 14 hoekpand	1791CC	Den Burg	K	3799	pand	1896	Het voorste deel van hotel De Lindenboom	gemeente	GDB31	11-7-1990				
Groeneplaats 14 Schoutshuis	1791CC	Den Burg	K	3799	pand	1661	Voormalig Rechthuis met statig natuursteen portiek	rijks	35320	8-4-1976		9-8-2018 25-11-2015 1-6-2010 14-1-2003 4-6-2002 2-5-2002 7-3-1996 1-3-1995 13-10-1981 2-12-1980	OV1610769 OV517227 BV318R/2009 BV264/2002 BV72/2002 BV43/2002 BV285/1995 BV320/1994 BV58/1981 BV231/1980	Interne verbouwing hotel; Verbouw/aanbouw hotel; Gedeeltelijk veranderen hotel/rest; Veranderen van hotel/restaurant; Gedeeltelijk veranderen hotel/rest; Veranderen van hotel; Vergroten van hotel; Veranderen hotel/café/restuarant; Veranderen hotelcafé-restaurant; Veranderen van hotel-café.
Hallerweg 33	1791LR	Den Burg	N	2307	stolpboerderij		langhuisstolp; inwendig tegelschouw	rijks	35291	8-4-1976		9-12-1964	BV288/1964	Restaureren boerderij.

LOCATIE					MONUMENT			REGISTRATIE				RIJKSMONUMENTENVERGUNNINGENREGISTER		
Adres	Postcode	Plaats	sectie	perceel	soort monument	bouwjaar	omschrijving object	gemeente of rijks monument	registratie nummer	datum verzending aanwijzing	datum verzending uitschrijving	datum monumenten vergunning	nummer monumenten vergunning	omschrijving activiteiten
Hallerweg 33B	1791LR	Den Burg	N	2456	stolpschuur	1903	stolpschuur behorend bij boerderijcomplex	rijks	509345	18-5-1999		2-4-2003	BV368/2002	Veranderen stolpschuur in woning.
Hallerweg 53	1791LR	Den Burg	N	1870	stolpboerderij		stolp met topje; riet gedekt	rijks	35293	8-4-1976		10-11-2015 30-01-2013 27-11-2007	OV565783 OV8651123 BV212R/2007	Kangoeroewoning in stolp; Verbouw stolp; Gedeeltelijk veranderen stolp.
Hallerweg 55	1791LR	Den Burg	N	1608	stolpboerderij		langhuisstolp; rieten dak	rijks	35292	8-4-1976		16-04-2004 05-06-1990 23-12-1980	BV14/2004 BV288/1989 BV209/1980	Gedeeltelijk herbouwen boerderij; Gedeeltelijk veranderen zijgevel; Veranderen stolpboerderijtje.
Harkebuurt 9	1794HM	Oosterend	M	2206	stolpboerderij		grote gepleisterde stolphoeve met vooreind	rijks	35193	8-4-1976		15-6-1971	BV191/1971	Veranderen/verbeteren boerderij.
Haven 8	1792AE	Oudeschild	D	2270; 2271	pand	1903	vrijstaand pakhuis; interne constructie ca.1750	rijks	509363	18-5-1999		18-5-2004	BV16/2004	Vernieuwen hotel-restaurant.
Hemmerweg 6	1797RC	Den Hoorn	R	782	schapenboet		schapenboet; rieten kap	rijks	35269	8-4-1976		5-2-2016	OV864552	Herbouw/restaureren schapenboet.
Hemmerweg 11	1797RC	Den Hoorn	R	325	schapenboet		schapenboet met zwart pannendak	gemeente	G5	23-3-1987				
Hemmerweg 15	1797RC	Den Hoorn	R	856	schapenboet		schapenboet met rood pannendak	gemeente	G6	24-3-1987				
Hemmerweg 17	1797RC	Den Hoorn	R	550	schapenboet		schapenboet met rood pannendak	gemeente	G7	24-3-1987				
Hemmerweg 18	1797RC	Den Hoorn	R	816	schapenboet	1813	Schapenboet in de Hemmer	gemeente	G8	10-9-2014				
Hemmerweg 20	1797RC	Den Hoorn	R	709	schapenboet		schapenboet; zwart pannendak	gemeente	G9	15-2-1990				
Herenstraat 1	1797AE	Den Hoorn	P	522	woonhuis		breed hoekpand met houten voorschot	rijks	35247	8-4-1976		17-6-2003	BV528/2003	Gedeeltelijk vernieuwen woning.
Herenstraat 6	1797AH	Den Hoorn	P	684	woonhuis		woonhuis onder zadeldak; gevel ingezwenkt afgeknot	rijks	35246	8-4-1976		30-3-2021 11-11-1977	OV2945006 BV375/1977	Restauratie voorgevel Verbouwen/restaureren woonhuis.
Herenstraat 14	1797AH	Den Hoorn	P	1109	woonhuis		eenvoudig pand met houten voorschot	rijks	35245	8-4-1976		27-10-1995 24-10-1984	BV172/1995 BV206/1984	Vergroten woonhuis; Verbouwen woning.
Herenstraat 29	1797AE	Den Hoorn	P	506	woonhuis	1670	woning	gemeente	GDH4	14-11-1989				
Herenstraat 35	1797AG	Den Hoorn	P	1299	pand	1684	Verenigingslokaal Ons Huis	gemeente	GDH11	7-12-1992				
Herenstraat 49	1797AG	Den Hoorn	P	496	woonhuis		woonhuis XVI in drie bouwfases; schuur	rijks	35243	8-4-1976		23-02-2016 29-1-2016	OV864395 OV864373	Publieke openstelling Walvis'huisje; Wijzigen interieur.
Herenstraat 51	1797AG	Den Hoorn	P	495	woonhuis		pandje met houten voorschot; goede vensters	rijks	35242	8-4-1976				
Herenstraat 53	1797AG	Den Hoorn	P	494	woonhuis		complex van woning en schuur met schoorsteen	rijks	35241	8-4-1976		22-9-1992	BV148/1992	Gedeeltelijk veranderen woonhuis.
Herenstraat 60	1797AJ	Den Hoorn	P	457	woonhuis		klein pandje met houten voorschot	rijks	35240	8-4-1976		2-6-2014	OV14575	Plaatsen gevelmakelaar.
Het Buurtje 3	1792BE	Oudeschild	D	4433	woonhuis		pand; ingezwenkte witte gevel; afgewolfd dak	rijks	35172	8-4-1976				
Het Buurtje 5	1792BE	Oudeschild	D	4432	woonhuis		pand; ingezwenkte witte gevel; afgewolfd dak	rijks	35171	8-4-1976				
Hogereind 1	1793AD	De Waal	M	1314	woonhuis	1915	woonhuis op zeer oude woonplek; BAG 1740;	gemeente	GDW3	8-5-1990				
Hogereind 2	1793AG	De Waal	M	686	muur		kerkhofmuur	gemeente	GDW12	25-1-1995		13-0-2023	OV3365221	Restauratie kerktoren
Hogereind 2	1793AG	De Waal	M	686	kerk	1952	wederopbouwkerk	gemeente	GDW12	14-4-2020				
Hogereind 7	1793AD	De Waal	M	1051	woonhuis		aardig gelegen laag pand; lange gevel aan straat	rijks	35152	8-4-1976				
Hogereind achter 8	1793AG	De Waal	M	1653	stolpschuur		stolpschuur achter Hogereind 8	gemeente	GDW11	1-11-1989				
LOCATIE					MONUMENT			REGISTRATIE				RIJKSMONUMENTENVERGUNNINGENREGISTER		

Adres	Postcode	Plaats	sectie	perceel	soort monument	bouwjaar	omschrijving object	gemeente of rijks monument	registratie nummer	datum verzending aanwijzing	datum verzending uitschrijving	datum monumenten vergunning	nummer monumenten vergunning	omschrijving activiteiten
Hogereind 10A	1793AG	De Waal	M	2342	stolpschuur	1742	stolpschuur achter Hogereind 10	gemeente	GDW4	16-10-1989				
Hogereind 19	1793AD	De Waal	M	663	stolpschuur		stolpschuur bij Hogereind 19	gemeente	GDW5	6-12-1989				
Hogereind 20	1793AG	De Waal	M	1067	woonhuis		diep pand; houten voorschot met luik; achterbouw	rijks	35151	8-4-1976		28-3-1978	BV345/1977	Veranderen gevel.
Hogereind 21	1793AD	De Waal	M	665	woonhuis		landelijk pand; zadeldak; afgeknotte halsgevel	rijks	35150	8-4-1976				
Hogereind 22	1793AG	De Waal	M	676	woonhuis		hersteld pandje; brede gevel aan de straat	rijks	35149	8-4-1976		08-10-2019 21-01-1998 30-11-1961	OV1820103 BV257/1997 BV240/1961	Restauratie zij- en achtergevel; Verbouwen aanbouw; Veranderen bestaand pand.
Hogereind 23	1793AD	De Waal	M	666	woonhuis		Langgerekt woonhuis met houten topje	rijks	35148	8-4-1976		30-03-1990 21-11-1972	BV263/1989 BV261/1972	Plaatsen dakkapel; Verbouwen/uitbreiden woning.
Hogereind 25	1793AE	De Waal	M	1769	woonhuis		landelijk pand; zadeldak; afgeknotte halsgevel	rijks	35147	8-4-1976		23-11--1978	BV106/1978	Verbouwen/restaureren woonhuis.
Hogereind 26	1793AG	De Waal	M	672	woonhuis		pandje met houten voorschot	rijks	35146	8-4-1976		29-4-1983	BV63/1983	Gedeeltelijk vernieuwen woning.
Hogereind 31	1793AE	De Waal	M	1755	pand		het geheel van de woning met stolpschuur	gemeente	GDW10	15-5-1990				
Hogereind 33	1793AE	De Waal	M	1664	stolpboerderij		Langhuisstolp; zwarte pannen; stolp afgesneden	gemeente	GDW7	8-6-2004				
Hogereind 33B	1793AE	De Waal	M	1664	stolpboerderij		Langhuisstolp; zwarte pannen; stolp afgesneden	gemeente	GDW7	8-6-2004				
Hogereind 37	1793AE	De Waal	M	568	woonhuis		gaaf pandje met houten voorschot	rijks	35145	8-4-1976				
Hollewal 1	1791GH	Den Burg	K	4143	stolpschuur		stolpschuur bij Gasthuisstraat 9	gemeente	GDB52	23-6-2009				
Hoofdweg 130	1795JG	De Cocksdorp	A	6359	stolpboerderij		stolpboerderij	gemeente	G44	8-8-1986				
Hoofdweg 132	1795JG	De Cocksdorp	A	4205	woonhuis		Dubbele arbeiderswoning met privaat	rijks	509358	18-5-1999				
Hoornderweg 2	1791PN	Den Burg	O	1853	schapenboet		schapenboet; riet gedekte hoge kap	rijks	35275	8-4-1976				
Hoornderweg 7	1791PM	Den Burg	O	358	stolpboerderij		stolpboerderij	gemeente	G46	23-6-2009				
Hoornderweg 11	1791PM	Den Burg	O	1247	stolpboerderij		stolpboerderij	gemeente	G47	19-12-1985				
Hoornderweg 11	1791PM	Den Burg	O	1247	stolpboerderij		stolpboerderij	gemeente	G47	19-12-1985				
Hoornderweg 15	1791PM	Den Burg	O	1249	schapenboet		schapenboet; rieten kap	gemeente	G10	19-12-1985				
Hoornderweg 16	1791PN	Den Burg	O	2189	schapenboet		schapenboet	gemeente	G11	26-3-1987				
Hoornderweg 18	1791PN	Den Burg	O	2059	stolpboerderij	1915	stolpboerderij	gemeente	G48	8-8-1986				
Hoornderweg 20	1791PN	Den Burg	R	436	stolpboerderij		stolp	gemeente	G49	19-12-1985				
Hoornderweg 20A	1791PN	Den Burg	R	436	stolpboerderij		stolp	gemeente	G49	19-12-1985				
Hoornderweg 21	1791PM	Den Burg	O	1762	stolpschuur		stolpschuur bij stolp Hoornderweg 21	gemeente	G50	16-5-1989		20-9-2021	OV3020453	Nieuwbouw recreatieappartement in stolpschuur
Hoornderweg 26	1791PN	Den Burg	R	372	stolpboerderij		langhuisstolp; rieten dak	gemeente	G51	23-6-2009				
Hoornderweg bij 29	1791PM	Den Burg	O	2182	schapenboet		verplaatst vanaf Duykerdam 25	gemeente	G30	1-10-2019				
Hoornderweg 42	1797RA	Den Hoorn	R	800	schapenboet		schapenboet	gemeente	G12	23-3-1987		6-5-2024	BV3429127	Bouw kunststof kas
Hoornderweg 46	1797RA	Den Hoorn	R	470	stolpboerderij		Stolphoeve met voorhuis en topje boven staldeur	rijks	35235	8-4-1976		22-12-2015 1-2-1993	OV678423 BV205/1992	Verbouw Novalishoeve; Gedeeltelijk veranderen woonruimte
Jan Ayeweg 2	1797RL	Den Hoorn	R	396	stolpboerderij		stolpboerderij met houten topje boven ingang	rijks	35234	8-4-1976		02-08-2016 14-11-1988	OV1274439 BV49/1988	Isoleren/vervangen dak(bedekking); Vernieuwen stolpboerderij.
Keesomlaan 53	1791DB	Den Burg	O	2080	schapenboet		schapenboet (en schuurtje)	gemeente	G14	26-11-1985				
Keesomlaan 55	1791DB	Den Burg	O	2080	pand		(schapenboet en) schuurtje	gemeente	G14	26-11-1985				
Kerkplein 2	1794AN	Oosterend	M	789	woonhuis		pand met brede top; goede details	rijks	35225	8-4-1976		15-9-1987	BV296/1987	Gedeeltelijk veranderen woonhuis.
LOCATIE					**MONUMENT**			**REGISTRATIE**				**RIJKSMONUMENTENVERGUNNINGENREGISTER**		

Adres	Postcode	Plaats	sectie	perceel	soort monument	bouwjaar	omschrijving object	gemeente of rijks monument	registratie nummer	datum verzending aanwijzing	datum verzending uitschrijving	datum monumenten vergunning	nummer monumenten vergunning	omschrijving activiteiten
Kerkplein 3	1794AN	Oosterend	M	790	woonhuis		pand met eenvoudig houten voor- en achterschot	rijks	35224	8-4-1976		01-10-1997 11-11-1977	BV27/1997 BV374/1977	Vergroten winkelmagazijn; Ged. veranderen woning/winkel.
Kerkplein 4	1794AN	Oosterend	M	791	woonhuis		pand met houten achterschot	rijks	35223	8-4-1976		08-01-2018 07-06-1978 3-1-1978	OV1457010 BV193/1978 BV460/1978	Verbouw woonhuis; Geheel veranderen woning; Veranderen 2 naar 1 woning.
Kerkplein 6	1794AN	Oosterend	M	1558	woonhuis	1656	fors en diep pand met gepleisterde top	rijks	35222	8-4-1976		19-07-2022 25-5-2021 23-8-1989	OV3187184 OV2953895 BV341/1988	Renovatie voorgevel; Plaatsen balkonscherm; Gedeeltelijk veranderen woning.
Kerkstraat 1	1797AD	Den Hoorn	P	1365	stolpschuur		Hoge houten straatgevel; dubbel vierkant	gemeente	GDH9	23-6-2009				
Kerkstraat 2	1794AM	Oosterend	M	800	kerk		hervormde kerk en toren; interieur; orgel; uurwerk	rijks	35221	8-4-1976		8-12-2017	OV1416006	Restauratie orgel en orgelbalkon.
Kerkstraat 4	1794AM	Oosterend	M	804	woonhuis		fors gaaf hoekpand; houten voorschot waarin luik	rijks	35226	8-4-1976				
Kerkstraat 5	1797AD	Den Hoorn	P	486	kerk	1646	hervormde kerk en toren; interieur; orgel; uurwerk	rijks	35239	8-4-1976		1-1-1954	BV1954	Restauratie kerktoren.
Kerkstraat 6	1797AD	Den Hoorn	P	425	woonhuis		woning onder schilddak; roedenvensters; luiken	rijks	35238	8-4-1976		27-09-2023 2-6-2014	OV3375708 OV14575	Plaatsen PV-panelen Plaatsen gevelmakelaar.
Kerkstraat 9	1794AM	Oosterend	M	1731	woonhuis		fors pand met houten voorschot; luik	rijks	35219	8-4-1976		16-5-2006	BV687/2005	Gedeeltelijk vernieuwen woonhuis.
Kerkstraat 11	1794AM	Oosterend	M	1732	woonhuis		dwarspand met houten geveltop (vm kosterswoning)	rijks	35220	8-4-1976		8-1-1980	BV295/1979	Bouwen van een kelder.
Kerkstraat 11A	1794AM	Oosterend	M	1732	woonhuis		dwarspand met houten geveltop (vm kosterswoning)	rijks	35220	8-4-1976		8-1-1980	BV295/1979	Bouwen van een kelder.
Kikkertstraat 15	1975AA	De Cocksdorp	A	4861	woonhuis		woning	gemeente	GDC1	1-12-1989				
Kikkertstraat 53	1795AB	De Cocksdorp	A	2199 2200	woonhuis	1850	woning	gemeente	GDC3	9-9-1993				
Kikkertstraat 55	1795AB	De Cocksdorp	A	3294	woonhuis		onder dwarse kap geplaatst visserswoning	gemeente	GDC4	23-6-2009				
Kikkertstraat 85	1795AC	De Cocksdorp	A	3169	kerk	1835	classicistische zaalkerk met fronttoren; interieur	rijks	35281	8-4-1976		17-07-1952 27-12-1951	BV111/1952 BV160/1951	Restaureren kerktoren; Herstellen bestaande kerkgebouw.
Klif 19	1797AK	Den Hoorn	P	812	woonhuis		pandje met houten voorschot; luik	rijks	35237	8-4-1976		01-02-1983 1-4-1977	BV224/1982 BV301/1976	Gedeeltelijk veranderen woning; Veranderen/verbouwen woonhuis.
Klif 23	1797AK	Den Hoorn	P	739	pand		L-vormig pand; rode beitelingen; gele steen	rijks	35236	8-4-1976		20-03-2000 02-05-1986 13-03-1985 18-05-1982 08-05-1980 23-2-1979	BV404/1999 BV41/1986 BV257/1984 BV9/1982 BV124/1980 BV17/1979	Vergroten restaurant; Ged. vergroten cafe/restaurant; Veranderen restaurant; Gedeeltelijk veranderen; Uitbreiden woonhuis/restaurant; Veranderen van gevels.
Koetebuurt 7	1794 BN	Oosterend	M	851	woonhuis		Hoekpand met houten voorschot waarin luik.	rijks	35218	8-4-1976		08-07-2019 09-01-2018 9-11-1981	OV1785986 OV1469231 BV141/1981	Veranderen monument; Restaureren zijgevel; Gedeeltelijk veranderen woonhuis.
Koetebuurt 9	1794BN	Oosterend	M	915	woonhuis		pandje met ingezwenkte houten top	rijks	35217	8-4-1976				
Koetebuurt 15	1794BN	Oosterend	M	855	woonhuis		pandje met eenvoudig houten voorschot; luik	rijks	35216	8-4-1976				
Koetebuurt 17	1794BN	Oosterend	M	856	woonhuis		pandje met eenvoudig houten voorschot	rijks	35215	8-4-1976		11-11-1977	BV368/1977	Veranderen/verbouwen woonhuis.
Koetebuurt 20	1794BP	Oosterend	M	1371	woonhuis		hoekpand; houten top Wierstraat; aardige details	rijks	35214	8-4-1976		04-01-2010 1-2-1983	BV316/2009 BV66/1982	Gewijzigd uitvoeren bouwplan; Gedeeltelijk vernieuwen woning.
LOCATIE					**MONUMENT**			**REGISTRATIE**				**RIJKSMONUMENTENVERGUNNINGENREGISTER**		

Adres	Postcode	Plaats	sectie	perceel	soort monument	bouwjaar	omschrijving object	gemeente of rijks monument	registratie nummer	datum verzending aanwijzing	datum verzending uitschrijving	datum monumenten vergunning	nummer monumenten vergunning	omschrijving activiteiten
Kogerstraat 1	1791EN	Den Burg	O	667	woonhuis	1591	renaissance gevel; pilasters; gesneden kalf	rijks	35319	8-4-1976		04-08-1952 31-12-1939	BV127/1952 BV40/1939	Restaureren van perceel; Restauratie van woning.
Kogerstraat 11	1791EN	Den Burg	O	651	stolpboerderij		langhuisstolp met houten voorschot	rijks	35318	8-4-1976		19-07-1982 29-12-1976	BV65/1982 BV341/1976	Plaatsen van een kozijn; Veranderen appartementengebouw.
Kogerstraat 11A	1791EN	Den Burg	O	651	stolpboerderij		langhuisstolp met houten voorschot	rijks	35318	8-4-1976		29-12-1976	BV341/1976	Veranderen appartementengebouw.
Kogerstraat 11B	1791EN	Den Burg	O	651	stolpboerderij		langhuisstolp met houten voorschot	rijks	35318	8-4-1976		19-07-1982 29-12-1976	BV65/1982 BV341/1976	Plaatsen van een kozijn; Veranderen appartementengebouw.
Kogerstraat 11C	1791EN	Den Burg	O	651	stolpboerderij		langhuisstolp met houten voorschot	rijks	35318	8-4-1976		29-12-1976	BV341/1976	Veranderen appartementengebouw.
Kogerstraat 16	1791ES	Den Burg	K	4270	kerk		T-vormige Vermaning XVIII; orgel 1876	rijks	35317	8-4-1976		15-11-1977	BV384/1977	Veranderen en uitbreiden kerk.
Kogerstraat 18	1791ES	Den Burg	K	3965 3966 4270	kerk		T-vormige Vermaning XVIII	rijks	35317	8-4-1976				
Kogerstraat 20	1791ES	Den Burg	K	1136	woonhuis		pand; oude achtergevel; houten achterschot; luik	rijks	35316	8-4-1976				
Kogerstraat 97	1791ER	Den Burg	R	839	woonhuis	1875	Herenhuis Buitenlust	gemeente	G54	26-11-1985				
Kogerstraat 97A	1791ER	Den Burg	R	839	stolpboerderij	1802	stolpboerderij bij Herenhuis Buitenlust	gemeente	G54	26-11-1985				
Kogerstraat 132A	1791MK	Den Burg	S	975	bunker	1943	Texlabunker	gemeente	GDB49	30-1-2018				
Kogerweg 132A	1791MK	Den Burg	S	975	bunker	1943	Texlabunker paardenstal	gemeente	GDB50	30-1-2018				
~~Laagwaalderweg 8~~	1792CE	Oudeschild	N	2649	schapenboet		schapenboet; halve rieten kap	rijks	35256	8-4-1976	29-6-2020			
Lage Achterom (achter Herenstraat 47)	1797AG	Den Hoorn	P	497	schapenboet		in stedelijk gebied gelegen; rood pannendak; gelegen op perceel achter Herenstraat 47	gemeente	GDH5	17-5-2006				
Lageveld 5D	1794GE	Oosterend	M	1833	schapenboet		schapenboet; rieten kap	rijks	35255	8-4-1976		18-12-2000	BV340/2000	Veranderen schapenboet.
Lagewegje 2	1797RP	Den Hoorn	R	205	schapenboet		schapenboet met zwart pannendak en kolk	gemeente	G17	23-6-2009				
Lancasterdijk bij Oostkaap		Oosterend	M	1795	zeebaken	1854	IJzeren zeekaap van Q.Harder	rijks	509361	18-5-1999				
Langwaal 2	1793AJ	De Waal	M	687	woonhuis		woonhuis	gemeente	GWD8	12-10-1989				
Leemkuil 2	1791LC	Den Burg	O	525	schapenboet		schapenboet; rieten kap	gemeente	G18	23-3-1987				
~~Leemkuil 3~~	1791LC	Den Burg	O	121	stolpboerderij		afgebrand	gemeente	G55	23-6-2009	21-7-2011			
Leemkuil 6	1791LC	Den Burg	O	593	schapenboet		schapenboet; rieten kap	rijks	35270	8-4-1976		16-10-1972	BV30/1972	Verplaatsen en restaureren boet.
Mokweg 4A	1797SB	Den Hoorn	P	587	stolpschuur	1850	stolpschuur	gemeente	G57	24-3-1987				
Molenlaan 2	1795AM	De Cocksdorp	A	6234	interieur		gesneden communiebank 1700; orgel 1750; kerk NIET	rijks	35280	8-4-1976		12-2-2016	OV865217	Restaureren van een orgel.
Molenstraat 13	1791DJ	Den Burg	K	230	woonhuis	1740	eenvoudige woning enkellaags onder lijstgevel	gemeente	GDB19	18-4-1990				
Molenstraat 15	1791DJ	Den Burg	K	229	woonhuis	1680	woning	gemeente	GDB20	21-3-1990				
Molenstraat 27	1791DJ	Den Burg	K	3930	woonhuis	1906	woning in woningblok van 6	gemeente	GDB44	3-8-1993				
Molenstraat 29	1791DJ	Den Burg	K	3929	woonhuis	1906	Klein huisje onder dwarsdak	gemeente	GDB45	23-6-2009				
Molenstraat 34	1791DL	Den Burg	K	3904	pastorie	1919	pastorie	gemeente	GDB30	11-7-1990				
Molenstraat 34A	1791DL	Den Burg	K	3904	pastorie	1919	pastorie	gemeente	GDB30	11-7-1990				
Molenstraat 58	1791DM	Den Burg	K	4306	woonhuis	1680	woonhuis	gemeente	GDB21	4-5-1990				
Molenstraat 60	1791DM	Den Burg	K	2980	woonhuis	1855	dubbele woning RC Inst.v. Liefdadigheid M. Dijt	gemeente	GDB22	18-4-1990				
LOCATIE					**MONUMENT**			**REGISTRATIE**				**RIJKSMONUMENTENVERGUNNINGENREGISTER**		

Adres	Postcode	Plaats	sectie	perceel	soort monument	bouwjaar	omschrijving object	gemeente of rijks monument	registratie nummer	datum verzending aanwijzing	datum verzending uitschrijving	datum monumenten vergunning	nummer monumenten vergunning	omschrijving activiteiten
Molenstraat 62	1791DM	Den Burg	K	2980	woonhuis	1855	dubbele woning RC Inst.v. Liefdadigheid M. Dijt	gemeente	GDB22	18-4-1990				
Molwerk 1	1797SE	Den Hoorn	P	1187	schapenboet		schuur met rieten kap	gemeente	G33	23-6-2009				
Molwerk 5	1797SE	Den Hoorn	P	1338	schuur	1872	wagenhuis en stalling	gemeente	GDH13	1-2-2023				
Molwerk 19	1797SE	Den Hoorn	P	1360	schapenboet		schapenboet	gemeente	G21	23-6-2009				
Mosselweg 4	1794GS	Oosterend	M	2079	schapenboet		schapenboet met aangebouwde veldschuur	gemeente	G22	26-3-2018				
Nesweg 10	1794GD	Oosterend	M	1983	stolpboerderij		zeer goed bewaarde gave stolp; interieur	rijks	35192	8-4-1976				
Nesweg 10A	1794GD	Oosterend	M	1983	stolpboerderij		zeer goed bewaarde gave stolp; interieur	rijks	35192	8-4-1976				
~~Nesweg 41~~	1794GC	Oosterend	M	1168	stolpschuur		stolpschuur in open landschap	rijks	509362	18-5-1999	4-11-2020			Sloopvergunning.
~~Nieuwlanderweg 93~~	1793ES	De Waal	T	1175	stolpboerderij		stolp	rijks	35144	8-4-1976	10-11-2023	12-2-2016	OV865230	Sloopvergunning.
Noorder Haaks 1B	1797SJ	Den Hoorn	P	875	schapenboet		achterzijde	gemeente	G61	9-10-1985				
Oesterstraat 8	1794AR	Oosterend	M	1892	pand		woning/winkel	gemeente	GOE6	22-1-1990				
Oesterstraat 8A	1794AR	Oosterend	M	1892	pand		woning/winkel	gemeente	GOE6	22-1-1990				
Oesterstraat 17	1794AR	Oosterend	M	781	woonhuis		pandje met voorschot; oude deur; 6-ruiters	rijks	35213	8-4-1976		28-12-1977	BV421/1977	Veranderen van een woonhuis.
Oesterstraat 19	1794AR	Oosterend	M	910	schuur		schuurtje met houten top	rijks	35212	8-4-1976		26-5-1995 9-5-1977	BV153/1992 BV55/1977	Plaatsen dakkapel; Veranderen van een woonhuis.
Oost 30	1794GP	Oosterend	M	469	woonhuis		verbreed woonhuis, houten voorschot getoogd luik	rijks	35191	8-4-1976		21-4-2017 21-4-1992 18-7-1988 13-9-1979	OV1356723 BV291/1991 BV274/1987 BV142/1978	Aanpassingen rijksmonument; Veranderen woonhuis en schuur; Gedeeltelijk veranderen woonhuis; Vernieuwen van een voorgevel.
Oost 46	1794GR	Oosterend	M	1205	woonhuis		woonhuis onder zadeldak; houten voorschot	rijks	35190	8-4-1976				
Oost 73	1794GN	Oosterend	M	2078	stolpboerderij		stolphoeve met twee voorhuizen; houten vooschotten	rijks	35189	8-4-1976		1-11-2005 30-6-1989	BV39/2005 BV300/1988	Geheel veranderen stolphoeve; Gedeeltelijk veranderen stolp.
Oost 82	1794GR	Oosterend	M	1674	woonhuis		woonhuis onder zadeldak; houten voorschot	rijks	35188	8-4-1976		21-3-1977	BV83/1977	Veranderen van een woonhuis.
Oost 84	1794GR	Oosterend	M	1673	woonhuis		woonhuis onder zadeldak; houten voorschot	rijks	35188	8-4-1976		21-3-1977	BV83/1977	Veranderen van een woonhuis.
Oost 85	1794GN	Oosterend	M	1397	woonhuis		woonhuisje topgevels houten voorschot	rijks	35187	8-4-1976		14-6-1988	BV271/1985	Vernieuwen van een woning.
Oost 87	1794GN	Oosterend	M	1398	woonhuis		woonhuis onder zadeldak; houten voorschot	rijks	35186	8-4-1976		15-4-1983	BV90/1983	Gedeeltelijk veranderen woonhuis.
Oost 89	1794GN	Oosterend	M	1453	woonhuis		woonhuis onder zadeldak; houten voorschot	rijks	35185	8-4-1976		29-10-1985	BV216/1985	Vernieuwen van een woonhuis.
Oost 95	1794GN	Oosterend	M	2125	woonhuis		gerekt woonhuis met houten voorschot	rijks	35184	8-4-1976		3-21981	BV302/1980	Veranderen zijgevel woonhuis.
Oosterenderweg 8A	1793EL	De Waal	N	508	schapenboet		grote boet; geschilderde deurboog	rijks	35271	8-4-1976		29-5-1907	BV51/1907	Vernieuwen bovenkap boet.
Oosterenderweg 11B	1793EK	De Waal	M	1831	stolpschuur		fraai gelegen stolpveldschuur; rieten dak	rijks	35252	8-4-1976				
Oosterenderweg 25	1794GB	Oosterend	M	1022	stolpboerderij		stolpboerderij	rijks	35183	8-4-1976		6-9-1974	BV115/1974	Veranderen van een boerderij.
Oosterenderweg 26	1793EL	De Waal	M	974	stolpboerderij		stolpboerderij	gemeente	GDW13	17-5-1993				
Oosterenderweg 38	1794GB	Oosterend	M	137	schapenboet		aan de weg gelegen schapenboet; rieten kap	rijks	35254	8-4-1976		8-11-1994	BV177/1994	Geheel vernieuwen schapenboet.
Oosterweg 20	1794GL	Oosterend	M	421	stolpboerderij		door bomen omsingelde stolphoeve; lang voorhuis	rijks	35182	8-4-1976		29-4-2003	BV403/2002	Veranderen woonboerderij.
LOCATIE					**MONUMENT**			**REGISTRATIE**				**RIJKSMONUMENTENVERGUNNINGENREGISTER**		

Adres	Postcode	Plaats	sectie	perceel	soort monument	bouwjaar	omschrijving object	gemeente of rijks monument	registratie nummer	datum verzending aanwijzing	datum verzending uitschrijving	datum monumenten vergunning	nummer monumenten vergunning	omschrijving activiteiten
Oranjestraat 31	1794BB	Oosterend	M	289	stolpboerderij		stolpboerderij met appartementen	rijks	35211	8-4-1976				
Oranjestraat 31A	1794BB	Oosterend	M	289	stolpboerderij		stolpboerderij met appartementen	rijks	35211	8-4-1976				
Oranjestraat 31B	1794BB	Oosterend	M	289	stolpboerderij		stolpboerderij met appartementen	rijks	35211	8-4-1976				
Oranjestraat 31C	1794BB	Oosterend	M	289	stolpboerderij		stolpboerderij met appartementen	rijks	35211	8-4-1976				
~~Ottersaat 4~~	1792CC	Oudeschild	N	827	schapenboet		Houten gevel en met riet gedekte hoge kap.	rijks	35273	8-4-1976	29-6-2020			
Oude Dijkje 11	1796MK	De Koog	T	1428	schapenboet		schapenboet; rieten kap	rijks	35267	8-4-1976		9-12-1970	BV325/1970	Verplaatsen van een schapenboet.
Oudeweg 4	1797RN	Den Hoorn	R	608	schapenboet		schapenboet	gemeente	G24	23-3-1987				
Pelikaanweg 75	1796NP	De Koog	T	1649	schapenboet		Dubbele schapenboet	gemeente	G91	29-7-2011				
Peperstraat 2	1794AK	Oosterend	M	814	woonhuis		Pandje met houten voorschot en oude deur	rijks	35210	8-4-1976		12-6-2017	OV1386278	Uitbreding woning.
Peperstraat 8	1794AK	Oosterend	M	817	woonhuis		Klein huisje onder dwarsdak; aardige details	rijks	35208	8-4-1976				
Peperstraat 10	1794AK	Oosterend	M	818	woonhuis		Klein huisje onder dwarsdak; aardige details	rijks	35208	8-4-1976		14-05-1979 15-10-1973	BV184/1978 BV221/1973	Uitbreiden van een woonhuis; Veranderen van een woonhuis.
Peperstraat 12	1794AK	Oosterend	M	819	woonhuis		Klein huisje onder dwarsdak; aardige details	rijks	35207	8-4-1976		24-3-1992 2-5-1908	BV8/1992 BV46/1908	Gedeeltelijk veranderen woonhuis; Vergroten van zijn loods.
Peperstraat 14	1794AK	Oosterend	M	1800	woonhuis		pandje met eenvoudig houten voorschot	rijks	35206	8-4-1976		13-12-2017 27-9-1988 14-11-1984 27-2-1984	OV1457224 BV3/1988 BV192/1984 BV29/1984	Plaatsen nieuw kozijn; Geheel vernieuwen woonhuis; Vernieuwen van een woonhuis; Vernieuwen van een woonhuis.
Peperstraat 18	1794AK	Oosterend	M	1790	woonhuis		eenvoudig pand met houten voorschot	rijks	35205	8-4-1976		29-3-1978	BV34/1977	Uitbreiden van 2 woonhuizen.
Peperstraat 20	1794AK	Oosterend	M	1790	woonhuis		pandje met houten voorschotten; luik; oude deur	rijks	35203	8-4-1976		29-3-1978	BV34/1977	Uitbreiden van 2 woonhuizen.
Peperstraat 21	1794AJ	Oosterend	M	952	woonhuis		pandje met eenvoudig houten voorschot	rijks	35202	8-4-1976		6-1-1983	BV210/1982	Venieuwen van gevel en kozijnen.
Peperstraat 22	1794AK	Oosterend	M	841	woonhuis		fors huis met houten voorschot; oude deur	rijks	35201	8-4-1976		22-9-1995 22-8-1980	MB541/95 BV22/1980	Veranderen van een voorgevel; Vernieuwen/uitbreiden woonhuis.
Peperstraat 26	1794AK	Oosterend	M	1362	kerk	1774	Vermaning: gotiserende vensters; orgel 1905	rijks	35200	8-4-1976				
Peperstraat 30	1794AL	Oosterend	M	859	woonhuis		woning	gemeente	GOE7	6-12-1989				
Peperstraat 35	1794AJ	Oosterend	M	239	woonhuis		pand met eenvoudige houten voorschot	rijks	35199	8-4-1976		25-7-2006 13-8-1985	BV807/2005 BV269/1984	Geheel vernieuwen aanbouw; Plaatsen bijkeuken.
Pontweg 23	1797SN	Den Hoorn	P	1351	pand	1850	Saksische boerderij	gemeente	G67	9-10-1985				
Pontweg 23A	1797SN	Den Hoorn	P	1351	pand	1850	Saksiche boerderij	gemeente	G67	9-10-1985				
Pontweg 79	1791LA	Den Burg	O	344	schapenboet		schapenboet; houten voorzijde; plaggen op nok	rijks	35274	8-4-1976				
Pontweg 86	1791LB	Den Burg	O	1547	schapenboet		schapenboet; 1 zijde rietgedekt; dubbelvierkant	rijks	35257	8-4-1976				
Pontweg 116	1791LB	Den Burg	R	784	schapenboet		schapenboet	gemeente	G25	9-10-1985				
Pontweg 152	1796MD	De Koog	T	1700	stolpboerderij	1902	Noordhollandse stelp	gemeente	G69	24-3-1987				
Pontweg 152A	1796MD	De Koog	T	1700	stolpboerderij	1902	Noordhollandse stelp	gemeente	G69	24-3-1987				
Pontweg 176	1796MD	De Koog	T	1346	stolpboerderij	1880	stolpboerderij	gemeente	G71	23-6-2009				
Postweg 15	1795JJ	De Cocksdorp	A	6391	pand	1911	Oldambtster boerderij "Hunsingo"	rijks	509359	18-5-1999				
LOCATIE					**MONUMENT**			**REGISTRATIE**				**RIJKSMONUMENTENVERGUNNINGENREGISTER**		

Adres	Postcode	Plaats	sectie	perceel	soort monument	bouwjaar	omschrijving object	gemeente of rijks monument	registratie nummer	datum verzending aanwijzing	datum verzending uitschrijving	datum monumenten vergunning	nummer monumenten vergunning	omschrijving activiteiten
Postweg 15A	1795JJ	De Cocksdorp	A	6391	pand	1911	Oldambtster boerderij "Hunsingo"	rijks	509359	18-5-1999		3-5-1911	BV33/1911	Bouwen boerenplaats met woning.
Postweg 70	1795JR	De Cocksdorp	A	5265	woonhuis	1912	woning	gemeente	GDC7	23-7-1993		3-1-2023 2/11/2023	OV3284456 OV3384171	Plaatsen van zonnepanelen Vervangen kozijnen en enkele ramen
Postweg 72	1795JR	De Cocksdorp	A	5266	school	1912	voormalige lagere school van Eierland	gemeente	GDC6	23-7-1993				
Rommelpot bij 5			G	548	fortificatie	1938	voormalige meetpost Batterij Den Hoorn	rijks	509356	18-5-1999				
Rozendijk 34	1791PE	Den Burg	T	1423	stolpboerderij		langhuisstolp met houten voorschot met luik	rijks	35282	8-4-1976		4-9-1979	BV227/1979	Veranderen van een woonhuis.
Ruigendijk 1	1796MP	De Koog	G	627	schapenboet		schapenboet	gemeente	G26	26-3-1987				
Ruijslaan 79A	1796AC	De Koog	T	1272	schapenboet		schapenboet; rieten kap	rijks	35268	8-4-1976		1-3-1977	BV212/1976	Herbouwen van een schapenboet.
Schansweg 8	1791LK	Den Burg	O	594	schapenboet	1975	schapenboet met pannendak	rijks	35259	8-4-1976		1-8-1975	BV37/1975	Bouwen van een schapenboet.
Schansweg 26	1791LK	Den Burg	O	287	schapenboet		schapenboet	gemeente	G27	23-3-1987				
Schansweg 30	1791LK	Oudeschild	O	171	fortificatie	1574	Schans; verdedigingswerk	rijks	35156	8-4-1976				
Schilderend 4	1791BG	Den Burg	K	3059	woonhuis	1912	Oudere woning verbouwd in 1912	gemeente	GDB12	5-2-1992				
Schilderend 8	1791BG	Den Burg	K	3061	woonhuis		gepleisterd pand met schilddak	gemeente	GDB14	23-6-2009				
Schilderend 8A	1791BG	Den Burg	K	3061	woonhuis		gepleisterd pand met schilddak	gemeente	GDB14	23-6-2009				
Schilderend 8B	1791BG	Den Burg	K	3061	woonhuis		gepleisterd pand met schilddak	gemeente	GDB14	23-6-2009				
Schilderend 8C	1791BG	Den Burg	K	3061	woonhuis		gepleisterd pand met schilddak	gemeente	GDB14	23-6-2009				
Schilderend 101	1791BD	Den Burg	N	612	woonhuis	1927	Pre-fabwoning "Flevo" gaaf en zeldzaam; interieur	rijks	509360	18-5-1999				
Schilderweg 165	1791LN	Den Burg	N	2751	stolpschuur		167 stolp woning; 165 stolp als schuur	rijks	35288	8-4-1976				
Schilderweg 167	1791LN	Den Burg	N	559	stolpboerderij		stolp woning; tweede stolp als schuur	rijks	35288	8-4-1976		5-2-1990 1- 2-1988	BV169/1989 BV47/1987	Vernieuwen/veranderen stolp; Restaureren stolpboerderij.
Schoolstraat 3	1794AS	Oosterend	M	758	woonhuis		hoekpandje met houten voorschot	rijks	35198	8-4-1976		26-10-1971	BV318/1971	Veranderen van zijgevel.
Schoolstraat 12	1794AS	Oosterend	M	1322	woonhuis		Hoekpandje met houten voor- en achterschot	rijks	35197	8-4-1976		24-6-1982	BV161/1981	Wijzigen woonhuis in 2 huizen.
Schoolstraat 14	1794AS	Oosterend	M	1323	woonhuis		Hoekpandje met houten voor- en achterschot	rijks	35197	8-4-1976		24-6-1982	BV161/1981	Wijzigen woonhuis in 2 huizen.
Schoolstraat 16	1794AS	Oosterend	M	744	woonhuis		pandje met houten voorschot met luik	rijks	35195	8-4-1976		26-10-1988	BV96/1988	Gedeeltelijk veranderen woonhuis.
Skillepaadje 2	1791LM	Den Burg	O	602	schapenboet		schapenboet; rieten kap	rijks	35261	8-4-1976		26-3-1991	BV316/1990	Gedeeltelijk vernieuwen boet.
Skillepaadje 10	1791LM	Den Burg	O	612	schapenboet		schapenboet; rieten kap met turen	rijks	35262	8-4-1976				
Skillepaadje 12	1791LM	Den Burg	O	144	stolpboerderij		langhuisstolp; rode pannen en riet	rijks	35290	8-4-1976		30-9-1982 18-10-1974	BV154/1982 BV175/1974	Gedeeltelijk vernieuwen woning; Verbouwen van een woning.
Skillepaadje 14	1791LM	Den Burg	O	2100	woonhuis		smal woonhuis onder zadeldak; houten voorschot	rijks	35289	8-4-1976		9-6-1982 2- 10-1974	U-85.545 BV16/1974	Herbouw 't Lagerhuisje; Veranderen van een woonhuis.
~~Skillepaadje 18~~	1792CN	Oudeschild	O	1349	woonhuis		Landhuis Brakestein; monumentaal pand	gemeente	G75B	26-3-1985	19-8-2021			
Skillepaadje 18	1792CN	Oudeschild	O	1349	woonhuis		Brakestein, huis en tuin	rijks	35153	8-4-1976		16-5-2022	OV3091545	Restauratie en de uitbreiding van het woonhuis 'Huis Brakestein'
Skillepaadje 16	1792CN	Oudeschild	O	1468	stolpschuur	1850	stolpschuur	gemeente	G75A	24-3-1987				
Skillepaadje t.o. 18	1792CN	Oudeschild	O	1144	object		Wezenputten	gemeente	G87	23-9-2009				
Smitsweg 6	1791PG	Den Burg	R	47	pand		boerderij dubbel hooivak; inritten aan lange zijde	rijks	35283	8-4-1976				
LOCATIE					**MONUMENT**			**REGISTRATIE**				**RIJKSMONUMENTENVERGUNNINGENREGISTER**		

Adres	Postcode	Plaats	sectie	perceel	soort monument	bouwjaar	omschrijving object	gemeente of rijks monument	registratie nummer	datum verzending aanwijzing	datum verzending uitschrijving	datum monumenten vergunning	nummer monumenten vergunning	omschrijving activiteiten
Smitsweg 6A	1791PG	Den Burg	R	47	pand		boerderij dubbel hooivak; inritten aan lange zijde	rijks	35283	8-4-1976		25-10-2000	BV196/2000	Vergroten van een keuken.
Spangerweg 23	1793EG	De Waal	M	1104	pand	1945	noodwoning	gemeente	GDW14	16-3-2022				
Spangerweg 26	1793EH	De Waal	N	356	schapenboet		schapenboet	gemeente	G28	23-3-1987				
Stenenplaats 5	1791EA	Den Burg	K	4159	pand		hoekpand; goede zijgevel; achtertop XVII; deuren	rijks	35315	8-4-1976		8-9-2008 21-2-1980 31-1-1979 27-1-1977	BV16R/2008 BV14/1980 BV280/1978 BV25/1977	Gedeeltelijk veranderen winkelpand; Veranderen van gevels; Geheel oprichten winkel/woonhuis; Vernieuwen winkelpand.
Stengweg 19	1795LG	De Cocksdorp	A	4439	woonhuis		breed gebouw; schilddak; hoekschoorstenen; lisenen	rijks	35279	8-4-1976		2-10-2023 1-3-2021 30-8-1978	OV3364981 OV2954409 BV168/1978	Renovatie dak Restauratie Verbouwen/veranderen woonhuis.
Stolpweg 20A	1797AV	Den Hoorn	P	735	schapenboet		schapenboet; pannendak	gemeente	G20	23-3-1987				
Stuifweg 2	1794HB	Oosterend	L	293	sluiscomplex	1913	Pompgemaal van polder Het Noorden	rijks	509350	18-5-1999				
Stuifweg 4	1794HB	Oosterend	L	293 392	sluiscomplex	1875	Boezemkolk met uitwateringskanalen	rijks	509348	18-5-1999		26-11-2015	OV269371	Versterking Waddendijk.
Stuifweg 4	1794HB	Oosterend	L	293	sluiscomplex		uitwateringssluis; complex 509346	rijks	509347	18-5-1999		26-06-2024 26-11-2015	OV 3462600 OV269371	Herstel uitwateringssluis Versterking Waddendijk.
Stuifweg 4	1794HB	Oosterend	L	143	molen	1878	Poldermolen het Noorden; complex 509346	rijks	35180	8-4-1976		8-6-2016	OV1265420	Restauratie poldermolen.
Stuifweg 109	1794HA	Oosterend	L	428	woonhuis		dubbele landarbeiderswoning	gemeente	G77	24-3-1987		7-3-2008 11-2005 2005	1-BV407R/2007 7-7-BV87B/2005 BV87A/2005	Gewijzigde uitvoering BV87/2005; Gedeeltelijk vergroten woonhuis; Gedeeltelijk veranderen woonhuis.
Tienhoven 8	1793EC	De Waal	N	173	schapenboet		schapenboet; rieten kap	rijks	35266	8-4-1976		7-3-2016	OV864827	Restauratie schapenboet.
Trompstraat 60	1792BL	Oudeschild	D	4360	kerk	1650	eenvoudige zaalkerk met interieur	rijks	35170	8-4-1976		29-4-2-21 22-6-1994 21-3-1962	OV2934782 BV80/1994 BV75/1962	restauratie dak/vloerafwerking Veranderen kerk/consistorie; Restaureren bestaand kerkgebouw.
Trompstraat 85A	1792BM	Oudeschild	D	2739	stolpschuur		afgesneden stolpschuur met topje	gemeente	GOU3	23-6-2009				
~~Veenselangweg 6~~	1791LS	Den Burg	N	303	schapenboet		schapenboet; rieten kap met turen	rijks	35263	8-4-1976	29-6-2020			
Vermaningspad 2	1793AK	De Waal	M	1066	woonhuis		Bijgebouw naast gesloopte vermaning	rijks	35143	8-4-1976		10-12-1998 19-4-1993 18-10-1983	BV298/1998 BV24/1993 BV152/1983	Vergroten van een serre; Vergroten van een woonhuis; Plaatsen van een serre.
Vierhuizen 3	1794GM	Oosterend	M	644	woonhuis		vissershuis met houten voorschot; zolderluik	rijks	35179	8-4-1976		3-9-1987 17-8-1979	BV190/1986 BV399/1978	Gedeeltelijk vergroten woonhuis; Gedeeltelijk veranderen woonhuis.
Vierhuizen 7	1794GM	Oosterend	M	443	woonhuis		vissershuis met houten voorschot; zolderluik	rijks	35178	8-4-1976				
Vismarkt 3	1791CD	Den Burg	K	4187	visbank	1833	Overdekte visbank	rijks	35314	8-4-1976		16-1-2019 3-2016 1992	4-OV1667851 8-9-OV171811 BV163/1992	Renovatie waaggebouw; Wijzigen functie De Waag; Veranderen waag/toiletgebouw.
Vuurtorenweg 184	1795LN	De Cocksdorp	A	5698	zeebaken	1863	vuurtoren; rond, conisch; baksteen; Q.Harder	rijks	35278	10-3-1982				
Waalderstraat 2	1791EA	Den Burg	K	4158	pand		pandje met houten voorschot achter Stenenplaats 5	rijks	35306	8-4-1976				
Waalderstraat 4	1791EC	Den Burg	K	3366	pand		dwars pandje met schilddak; roedenvensters	rijks	35305	8-4-1976				
Waalderstraat 7	1791EB	Den Burg	K	4218	woonhuis		1 van 4 pandjes onder dwarskap; vm armenhuisjes	rijks	35313	8-4-1976				
LOCATIE					**MONUMENT**			**REGISTRATIE**				**RIJKSMONUMENTENVERGUNNINGENREGISTER**		

Adres	Postcode	Plaats	sectie	perceel	soort monument	bouwjaar	omschrijving object	gemeente of rijks monument	registratie nummer	datum verzending aanwijzing	datum verzending uitschrijving	datum monumenten vergunning	nummer monumenten vergunning	omschrijving activiteiten
Waalderstraat 9	1791EB	Den Burg	K	4219	woonhuis		1 van 4 pandjes onder dwarskap; vm armenhuisjes	rijks	35312	8-4-1976				
Waalderstraat 11	1791EB	Den Burg	K	4220	woonhuis		1 van 4 pandjes onder dwarskap; vm armenhuisjes	rijks	35311	8-4-1976				
Waalderstraat 13	1791EB	Den Burg	K	4221	woonhuis		1 van 4 pandjes onder dwarskap; vm armenhuisjes	rijks	35310	8-4-1976				
Waalderstraat 17	1791EB	Den Burg	K	3720	woonhuis		eenvoudig pandje met houten top; makelaar	rijks	35309	8-4-1976				
Waalderstraat 17A	1791EB	Den Burg	K	3720	woonhuis		eenvoudig pandje met houten top; makelaar	rijks	35309	8-4-1976				
Waalderstraat 19	1791EB	Den Burg	K	3722	woonhuis		eenvoudig pandje met houten top; makelaar	rijks	35308	8-4-1976				
Waalderstraat 21	1791EB	Den Burg	K	4188	woonhuis		eenvoudig pandje met houten top; makelaar	rijks	35307	8-4-1976				
Waalderstraat 24	1791EC	Den Burg	K	4053	object		2 gotische pinakels als stoepstenen thv nr. 24	rijks	35304	8-4-1976				
Waalderstraat 58	1791EC	Den Burg	N	2181	woonhuis	1909	Sonnevanck; wit gepleisterd; rode metseldetails	gemeente	GDB51	23-6-2009				
Warmoesstraat 4	1791CR	Den Burg	K	3731	woonhuis		pand met gepleisterde gevel; rechte kroonlijst	rijks	35303	8-4-1976		16-10-1980	BV219/1980	Veranderen van een woonhuis.
Warmoesstraat 6	1791CR	Den Burg	K	2641	woonhuis		pandje met afgeknotte ingezwenkte gevel	rijks	35302	8-4-1976		3-10-2006 1-2-2006 9-1-1988	BV166/2006 BV642/2005 BV204/1988	Gewijzigd uitvoeren BV642/2005; Gedeeltelijk veranderen woonhuis; Kapconstructie en dakkapel.
Warmoesstraat 8	1791CR	Den Burg	K	3733	woonhuis		pand met afgeknotte ingezwenkte gevel	rijks	35301	8-4-1976		29-3-1978	BV207/1977	Veranderen en verbeteren woning.
Warmoesstraat 10	1791CR	Den Burg	K	1182	woonhuis		pand met afgeknotte ingezwenkte gevel	rijks	35300	8-4-1976		12-7-1994 19-1-1988	BV115/1994 BV268/1987	Gedeeltelijk vernieuwen woonhuis; Gedeeltelijk veranderen woonhuis.
Warmoesstraat 16	1791CR	Den Burg	K	1302	woonhuis		gaaf klein pandje met houten voorschot	rijks	35299	8-4-1976				
Warmoesstraat 36	1791CS	Den Burg	K	3070	woonhuis	1800	breed pand onder schilddak; bewerkte deur XIX A	rijks	35298	8-4-1976		17-1-1983	BV194/1982	Gedeeltelijk veranderen woonhuis.
Waterweg 2	1791LH	Den Burg	O	277	stolpboerderij		langhuisstolp; rieten dak	rijks	35285	8-4-1976		1-6-1883	BV64/1983	Plaatsen schoonsteen op woning.
Waterweg 7	1791LH	Den Burg	O	281	woonhuis		Landarbeiderswoning XIX	gemeente	G79	23-6-2009				
Waterweg 12	1791LH	Den Burg	O	609	stolpboerderij		langhuisstolp ingezwenkte topgevel; bakhuis	rijks	35286	8-4-1976				
Westergeest 4	1791LJ	Den Burg	O	287	stolpboerderij		stolp dubbel vierkant; 2 houten topjes	rijks	35287	8-4-1976				
Westergeest 7	1791 LJ	Den Burg	O	2073	stolpboerderij	<1742	stolpboerderij met aangebouwd voorhuis	gemeente	G82	8-6-2021		08-04-2024 2-11-2022	BV3456494 OV3157484	Bouw agrarische stal/schuur Verbouwen monumentale stolpboerderij; realisatie van 4 appartementen
Westergeest 7A/B/C/D/E	1791LJ	Den Burg	O	2073	stolpboerderij	<1742	stolpboerderij met aangebouwd voorhuis	gemeente	G82	8-6-2021				
Westerweg 11	1791PH	Den Burg	R	893	schapenboet		schapenboet met rood pannendak	gemeente	G93	8-4-2013				
Westerweg 34	1791RG	Den Hoorn	R	348	stolpboerderij		stolp met topje en aanbouwtje aan achterzijde	gemeente	G81	23-6-2009				
Westerweg 42A	1797RG	Den Hoorn	R	745	schapenboet		schapenboet	gemeente	G29	23-3-1987				
Westerweg 63	1797RE	Den Hoorn	R	378	stolpboerderij		riet gedekte stolphoeve; twee houten geveltoppen	rijks	35232	8-4-1976				
Westerweg 65	1797RE	Den Hoorn	R	135	stolpboerderij		zuivere stolpboerderij met rieten dekking	rijks	35231	8-4-1976				

Westerweg 76	17997RH	Den Hoorn	R	197	schapenboet	1860	Schapenboet geconstrueerd met enkel vierkant.	gemeente	G90	31-5-2011				
LOCATIE					**MONUMENT**			**REGISTRATIE**				**RIJKSMONUMENTENVERGUNNINGENREGISTER**		
Adres	**Postcode**	**Plaats**	**sectie**	**perceel**	**soort monument**	**bouwjaar**	**omschrijving object**	**gemeente of rijks monument**	**registratie nummer**	**datum verzending aanwijzing**	**datum verzending uitschrijving**	**datum monumenten vergunning**	**nummer monumenten vergunning**	**omschrijving activiteiten**
Westerweg 78	1797RH	Den Hoorn	R	197	stolpboerderij		stolpboerderij met breed voorhuis; voorschot; riet	rijks	35233	8-4-1976				
Westerweg 86	1791RH	Den Hoorn	R	234	schapenboet		schapenboet op agrarisch erf	gemeente	G89	23-6-2009				
Weverstraat 63	1791AB	Den Burg	K	4181	woonhuis		pandje met gewitte gevel; aardige details	rijks	35297	8-4-1976		16-8-1983	BV179/1983	Gedeeltelijk veranderen woonhuis.
Weverstraat 65	1791AB	Den Burg	K	4184	woonhuis		pand met gewitte gevel; aardige details	rijks	35296	8-4-1976		1-11-1978	BV370/1977	Geheel vernieuwen 2 woonhuizen.
Weverstraat 67	1791AB	Den Burg	K	999	woonhuis		pandje met gewitte gevel; aardige details	rijks	35295	8-4-1976		20-2-2007 11-1978	1-BV383/2006 BV370/1977	Plaatsen van een kelder; Geheel vernieuwen 2 woonhuizen.
Weverstraat 85	1791AC	Den Burg	K	4150	woonhuis		herenhuis	gemeente	GDB28	23-6-2009				
Weverstraat 99	1791 AC	Den Burg	K	3151	woonhuis	1850	Woonhuis	gemeente	GDB7	17-3-1993				
Wierstraat 2	1794BR	Oosterend	M	876	woonhuis		woning	gemeente	GOE8	27-2-1990		2-10-2023	OV3365140	Plaatsen zonnepanelen
~~Wierstraat 3~~	1794BR	Oosterend	M	1140	woonhuis		pandje met eenvoudig houten voorschot	rijks	35194	8-4-1976	28-6-2019	14-3-2018 6-9-2011	OV1558884 OV864401	Melding sloop; Plaatsen dakkapel.
Witteweg bij 30		Den Hoorn	G	634	fortificatie	1938	vm commandopost NL kustbatterij	rijks	509352	18-5-1999		17-5-2016	OV1236577	Plaatsen periscoop.
Witteweg bij 30		Den Hoorn	G	634	bunker	1942	bunker met munitiedepots en manschappenverblijf	rijks	509357	18-5-1999				
Zevenhuizen 5	1794GJ	Oosterend	M	414	stolpboerderij		stolphoeve met lang voorhuis	rijks	35177	8-4-1976		15-8-1979	BV414/1978	Gedeeltelijk veranderen woonhuis.
Zuid Haffel 7	1791LD	Den Burg	O	1561	schapenboet		schapenboet; gedeeltelijk met riet gedekt	rijks	35258	8-4-1976				
Zuid Haffel 12	1791LE	Den Burg	O	731	stolpboerderij		stolpboerderij met vernieuwd voorhuis	rijks	35284	8-4-1976		27-1-2016	OV864311	Verbouw monumentale boerderij.
Zuid Haffel 12A	1791LE	Den Burg	O	731	stolpboerderij		stolpboerderij met vernieuwd voorhuis	rijks	35284	8-4-1976		27-1-2016	OV864311	Verbouw monumentale boerderij.
Zuid Haffel 21	1791LD	Den Burg	O	1825	schapenboet		schapenboet	gemeente	G32	9-10-1985				
~~Zuid Haffel 28~~	1791LE	Den Burg	O	1941	stolpschuur	1729	Stolpschuur in uitloper Hoge Berg gebied	gemeente	G92	22-1-2013	9-7-2020			
Zuid Haffel 41	1791LD	Den Burg	O	592	schapenboet		schapenboet; rieten kap	rijks	35276	8-4-1976		18-3-1993	BV1992/286	Gedeeltelijk veranderen boet.
Zuid Haffel 44	1791LG	Den Burg	O	1233	schapenboet		schapenboet; rieten kap	rijks	35260	8-4-1976				
Zwaanstraat 10	1791CM	Den Burg	K	2755	woonhuis		woonhuis XVII drie bouwfases; dwars voorhuis	rijks	35294	18-4-1978				
ARCHEOLOGIE														
Vogelmient speelplaats	1796AP	De Koog	T	2934	grafheuvel		Grafheuvel - speelterrein	gemeente	GDK2	23-6-2009				
Polderweg/ Laagwaalderweg		De Waal	M	21 572	terrein		overblijfselen van nederzettingen	rijks	46036	9-3-1973				
Pompstation Kievit, Pontweg		Den Burg	R	96 371	terrein		overblijfselen van nederzettingen	rijks	46037	9-3-1973				
Immetjeshoeve, Westerweg		Den Burg	R	483 494 714 715 716 869	terrein	VII	middeleeuws grafveld	rijks	46038	9-3-1973				
Westen, 't Torenhuis, Westerweg		Den Burg	R	197	terrein	XVI	funderingen voormalige dorpskerk van Westen	rijks	46039	9-3-1973				

Terp Den Hoorn, Kleiweg		Den Hoorn	R	276	terrein		overblijfselen van nederzettingen	rijks	46040	9-3-1973				
LOCATIE					**MONUMENT**			**REGISTRATIE**				**RIJKSMONUMENTENVERGUNNINGENREGISTER**		
Adres	**Postcode**	**Plaats**	**sectie**	**perceel**	**soort monument**	**bouwjaar**	**omschrijving object**	**gemeente of rijks monument**	**registratie nummer**	**datum verzending aanwijzing**	**datum verzending uitschrijving**	**datum monumenten vergunning**	**nummer monumenten vergunning**	**omschrijving activiteiten**
				147			overblijfselen van vroege dorp							
De Oude Hoorn, Stolpweg		Den Hoorn	P	148	terrein		Den Hoorn	rijks	46041	9-3-1973				
				33	maritiem									
BurgzandNoord		Waddenzee	U	36	terrein	XVII-XVIII	zes scheepswrakken	rijks	532120	7-3-2014		9-6-2020	RCE-136185	Opgraving scheepswrak BZN-9
				2740										
				3524										
				3788										
				3789										
				3810										
				3813										
Wezentuin, Vismarkt, Grote				3990										
Plaats, Burgwal, Parkstraat,				4060			overblijfselen van ronde burcht;							
Binnenburg		Den Burg	K	4262	terrein		overblijfselen van nederzettingen	rijks	46042	9-3-1973		19-1-2021	RCE-160232	Uitbreiding bouwwerk Vismarkt 7a

ISSN: 2468-3280 (print)
ISSN: 2665-9379 (online)

Gemeente Texel .txl

Raadscommissie

Dossiernummer	1965
Extern Zaak ID	3345266
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	4 september 2024
Agendapunt	7
Titel	Beheerplan onderhoud gemeentelijke gebouwen
Organisatieonderdeel	Gemeentewerken
Portefeuillehouder	C. Hooijschuur
Aanleiding	

Bijlagen
Bestuurlijk advies
Bijlage 1. Beheerplan onderhoud gemeentelijke gebouwen
Bijlage 2. A Stand voorziening
Bijlage 3. B Totaaloverzicht energielabels

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
B&W	16 juli 2024
Raadscommissie	**4 september 2024**
Raadsvergadering	18 september 2024

Toelichting

In 2017 is de nota onderhoud gemeentelijke gebouwen vastgesteld (Raadsbesluit 2017-054). Hierin is bepaald dat vijfjaarlijks wordt geëvalueerd op de volgende onderwerpen:
(1) het te sparen bedrag;
(2) de stand van de voorziening en
(3) de uitgaven van de afgelopen vijf jaar.
Dit beheerplan bevat deze evaluatie, en stelt de kaders vast voor de komende 5 jaar. In 2021 is de Transitievisie warmte Gemeente Texel vastgesteld door de raad. Hierin is de gemeentelijke doelstelling beschreven dat in 2035 alle gemeentelijke panden van het aardgas af zijn. Deze doelstelling is verwerkt in de onderhoudsplanning. Op de natuurlijke vervangingsmomenten worden de CV ketels vervangen voor een warmtepomp.

Gemeente Texel

.txl

Advies

Beheerplan onderhoud gemeentelijke gebouwen

Doelenboom

Paragraaf

Paragraaf	C Onderhoud openbare ruimte en gebouwen

Raadsvoorstel

Voorgesteld wordt te besluiten:

1. Het beheerplan onderhoud gemeentelijke gebouwen vast te stellen voor de komende 5 jaar.
2. De structurele storting voor 2024 ten opzichte van 2023 van het 20 jarig gemiddelde met € 73.695 te verlagen. Dit voordeel is al integraal meegenomen met de Programmabegroting 2024.
3. De structurele storting jaarlijks in de programmabegroting aan te passen aan de actuele onderhoudsplanning, zodat het te sparen bedrag altijd aansluit op de onderhoudsplanning.
4. De onderhoudsvoorziening van de voormalige Drijverschool aan de Naalrand in Den Hoorn vrij te laten vallen, aangezien het pand is gesloopt en het bedrag ad € 251.253 ten gunste van de algemene reserve te brengen.

Toelichting

In 2017 is de nota onderhoud gemeentelijke gebouwen vastgesteld (Raadsbesluit 2017-054). Hierin is bepaald dat vijfjaarlijks wordt geëvalueerd op de volgende onderwerpen:

(1) het te sparen bedrag;
(2) de stand van de voorziening en
(3) de uitgaven van de afgelopen vijf jaar.

Dit beheerplan bevat deze evaluatie, en stelt de kaders vast voor de komende 5 jaar. In 2021 is de Transitievisie warmte Gemeente Texel vastgesteld door de raad. Hierin is de gemeentelijke doelstelling beschreven dat in 2035 alle gemeentelijke panden van het aardgas af zijn. Deze doelstelling is verwerkt in de onderhoudsplanning. Met gebouwen die allemaal minimaal een energielabel A hebben is deze doelstelling goed haalbaar. Op de natuurlijke vervangingsmomenten worden de CV ketels vervangen voor een warmtepomp.

Consequenties

Financieel	☑ Ja	☐ Nee	Majeure risico's	☐ Ja	☑ Nee
Personeel/Organisatie	☐ Ja	☑ Nee	Beheer	☐ Ja	☑ Nee
Juridisch	☐ Ja	☑ Nee	Belanghebbenden	☐ Ja	☑ Nee
Beleid	☑ Ja	☐ Nee	Structuurvisie	☐ Ja	☑ Nee
Inkoop/Aanbesteding	☐ Ja	☑ Nee	Regie		
Deregulering	☐ Ja	☑ Nee	**Zaaknummer**	3345266	

Bijlagen

1. Beheerplan onderhoud gemeentelijke gebouwen
2. Bijlage A stand van de voorziening
3. Bijlage B energielabels

Beheerplan onderhoud gemeentelijke gebouwen

Samenvatting (pers)

Het beheerplan onderhoud gemeentelijke gebouwen is de basis voor de onderhoudsbegroting van het gemeentelijke vastgoed. Dit is de afgelopen jaren altijd toereikend geweest om te voorzien in het noodzakelijke onderhoud. In dit beheerplan worden de afgelopen 5 jaar geëvalueerd en worden de kaders voor de komende 5 jaar vastgesteld.

Beheerplan onderhoud gemeentelijke gebouwen

Argumenten tot advies

1. Een beheerplan legt de kaders vast voor het begroten en uitvoeren van de onderhoudsplanning.
2. Het beheerplan wordt vijfjaarlijks geëvalueerd.
3. Jaarlijks wordt de structurele storting aangepast aan de actuele onderhoudsplanning, zodat het te sparen bedrag altijd aansluit op de onderhoudsplanning. Zo nodig wordt ook de meerjarenraming hierop aangepast.

Het gasloos maken van de bestaande gebouwenvoorraad zit in de scope van dit beheerplan. In 2021 is de Transitievisie warmte Gemeente Texel vastgesteld door de raad. Hierin is de gemeentelijke doelstelling beschreven dat in 2035 alle gemeentelijke panden van het aardgas af zijn. Inmiddels hebben al onze kantoren een energielabel A (met plus) en zijn de meeste gebouwen van voldoende isolatie voorzien om de overstap te kunnen maken van een CV ketel naar een warmtepomp. Op de natuurlijke vervangingsmomenten worden de CV ketels vervangen voor een warmtepomp.

Alternatieven

1. Geen nieuw beheerplan vaststellen.

Consequenties van het advies

- **Financiële consequenties**
  Met het vaststellen van het nieuwe beheerplan wordt de jaarlijkse storting aangepast aan de actuele onderhoudsplanning en de stand van de voorziening. Hierdoor zal het te sparen bedrag nauwkeuriger aansluiten op de onderhoudsplanning.
  De structurele storting van het 20 jarig gemiddelde is voor 2024 € 73.695 lager dan de storting in 2023. Dit voordeel is integraal meegenomen met de Programmabegroting 2024.
  Door sloop van het gebouw van de voormalige Drijverschool aan de Naalrand in Den Hoorn kan de onderhoudsvoorziening vrijvallen. Het bedrag ad € 251.253 wordt ten gunste van de algemene reserve gebracht.

Aanleiding / Voorgeschiedenis / Eerdere besluiten

Aanleiding vijf jaarlijkse herziening van het beheerplan

Gemeente Texel

(Concept / Voorgenomen)

Raadsbesluit

Beheerplan onderhoud gemeentelijke gebouwen

Doelenboom

Paragraaf

Paragraaf	C Onderhoud openbare ruimte en gebouwen

De raad van de gemeente Texel:

gelezen het advies van burgemeester en wethouders;

gehoord de raadscommissie;

Overwegende

1. Bovengenoemde advies.
2. Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
3. Raadsbesluit Transitievisie Warmte Gemeente Texel 2021

Besluit

Het college wordt op basis van het geadviseerd om de raad voor te stellen:

1. Het beheerplan onderhoud gemeentelijke gebouwen vast te stellen voor de komende 5 jaar.
2. De structurele storting voor 2024 ten opzichte van 2023 van het 20 jarig gemiddelde met € 73.695 te verlagen. Dit voordeel is al integraal meegenomen met de Programmabegroting 2024.
3. De structurele storting jaarlijks in de programmabegroting aan te passen aan de actuele onderhoudsplanning, zodat het te sparen bedrag altijd aansluit op de onderhoudsplanning.
4. De onderhoudsvoorziening van de voormalige Drijverschool aan de Naalrand in Den Hoorn vrij te laten vallen, aangezien het pand is gesloopt en het bedrag ad € 251.253 ten gunste van de algemene reserve te brengen.

Ondertekening

Vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 18-09-2024,

De griffier, De voorzitter,

Zaaknummer 3345266

Bijlagen

1. Beheerplan onderhoud gemeentelijke gebouwen
2. Bijlage A stand van de voorziening
3. Bijlage B energielabels

Gemeente Texel

.txl

Beheerplan Onderhoud Gemeentelijke Gebouwen

Gemeente Texel

Beheerplan 2024 t/m 2028

Inhoudsopgave

Inleiding **5**

Evaluatie **5**

Vooruitblik **7**

Beleidskaders **8**

Planmatig onderhoud 9

Correctief onderhoud 10

Energietransitie 10

Budgetoverschrijdingen 10

Conclusie 10

Bijlage **10**

Inleiding

Voor u ligt het beheerplan onderhoud gemeentelijke gebouwen, de jaarlijkse kosten van onderhoud zijn een aanzienlijke kostenpost. Het is daarom van belang om deze kosten op een juiste manier te begroten, zo kosteneffectief mogelijk uit te voeren en op een juiste wijze te verantwoorden. De nota legt deze kaders vast.

De scope van het beheerplan beperk zich tot het inzichtelijk maken van onderhoud over een periode van 20 jaar. De grotere strategische keuzes wat er met een pand gebeurt wanneer deze financieel is afgeschreven worden niet in dit plan gemaakt. Die keuzes worden gemaakt in een strategisch vastgoedbeleid. Een voorbeeld hiervan zijn de 3 sporthallen in Den Burg, deze waren allen ouder dan 40 jaar en financieel afgeschreven. In dit geval is ervoor gekozen om deze te vervangen door één nieuw CO2 neutraal gebouw. Met deze strategische keuze worden grote stappen gemaakt met het behalen van de duurzaamheidsambities van de raad. Ook de andere strategische keuzes zoals vergroten eigen opwek van energie, verhogen isolatiewaardes van bestaande constructies of het versneld uitvoeren van verduurzamingsmaatregelen zijn niet meegenomen in dit beheerplan.

Het gasloos maken van de bestaande gebouwenvoorraad valt wel binnen dit beheerplan. In 2021 is de Transitievisie warmte Gemeente Texel vastgesteld door de raad. Hierin is de gemeentelijke doelstelling beschreven dat in 2035 alle gemeentelijke panden van het aardgas af zijn. Inmiddels hebben al onze kantoren een energielabel A en zijn de meeste gebouwen van voldoende isolatie voorzien om de overstap te kunnen maken van een CV ketel naar een warmtepomp. Op de natuurlijke vervangingsmomenten worden de CV ketels vervangen voor een warmtepomp.

Een overzicht van de huidige energielabels is als bijlage toegevoegd.

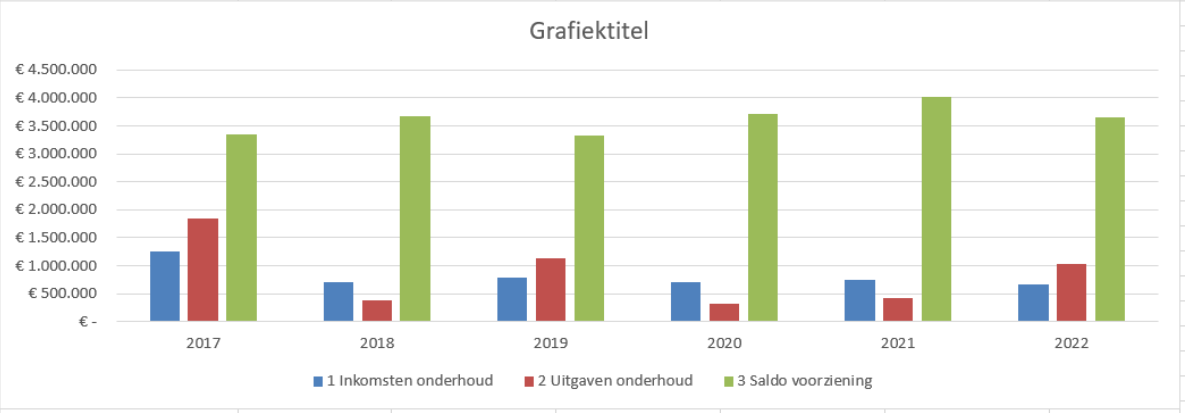
Evaluatie

In 2017 is de nota onderhoud gemeentelijke gebouwen vastgesteld (Raadsbesluit 2017-054). Hierin is bepaald dat 5 jaarlijks (1) het te sparen bedrag, (2) de stand van de voorziening en (3) de uitgaven van de afgelopen 5 jaar worden geëvalueerd. De evaluatie gaat over de jaren 2017 t/m 2022.

Ad 1 Het te sparen bedrag
Het gespaarde bedrag is tot heden voldoende geweest om het onderhoud adequaat uit te kunnen voeren. Het te sparen bedrag wordt bepaald aan de hand van een meerjarige onderhoudsplanning. Met deze onderhoudsplanning kunnen prioriteiten worden gesteld, waardoor doelen en middelen op elkaar worden afgestemd.

ad 2. De stand van de voorziening.
Per saldo is het gespaarde bedrag vanaf 2017 iets opgelopen van €3.351.366 naar €3.651.723. Uit dit overzicht blijkt dat de storting en de onttrekking met elkaar in balans is en dat er voldoende budget aanwezig is in de voorziening. De hoogte van de voorziening is te verklaren omdat de voorziening nooit een negatief saldo mag hebben. Alle posten zijn dus positief en maken bij elkaar opgeteld het totaal saldo van de voorziening.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
1 Inkomsten onderhoud	€ 1.247.710	€ 708.073	€ 791.845	€ 695.752	€ 736.940	€ 674.621
2 Uitgaven onderhoud	€ 1.840.531	€ 383.618	€ 1.133.257	€ 324.554	€ 427.951	€ 1.037.494
3 Saldo voorziening	€ 3.351.366	€ 3.675.821	€ 3.334.409	€ 3.705.607	€ 4.014.596	€ 3.651.723

Ad 3. De uitgaven van de afgelopen vijf jaar.
In de bijlage A vindt u een totaal overzicht van de inkomsten en uitgaven per pand per jaar (vermeerdering en vermindering van de voorziening). Ten opzichte van het vorige beheerplan zijn de volgende gebouwen onttrokken/toegevoegd;

2017	Toiletvoorzieningen De Koog, Dorpsstraat 47	Verwijderd i.v.m. vandalisme
2017	Toilet Den Burg, Vismarkt 3	Andere bestemming gekregen
2017	Duikers vereniging, Haven 22	Onderhoud overgedragen aan gebruiker
2018	Klimtoren, nabij Molenlaan 14 klimtoren	Gesloopt
2018	Koninghal, Emmalaan 55	Gesloopt
2019	Kompasschool, molenstraat 80	Gesloopt
2019	esperanto monument, Kogerstraat nabij 19	Overgedragen aan beleid (onderhoud kunstopjecten)
2019	Beatrixlokaal Gymzaal, beatrixlaan 31	Gesloopt
2020	Sporthal ons genoegen, Emmalaan 51	Gesloopt
2020	Sporthal TXL, Emmalaan 55	Nieuwe sporthal in gebruik genomen
2021	Solarparking gemeentehuis, nabij Emmalaan 15	Gebouw toegevoegd aan mjop gemeentehuis
2022	Geen.	

Uit het overzicht blijkt dat in de loop der jaren op een aantal posten meer geld is gereserveerd dan noodzakelijk is voor het onderhoud van de komende jaren. Dit ontstaat omdat gepland onderhoud (nog) niet noodzakelijk was en om die reden verantwoord uitgesteld kon worden. Ook is planmatig onderhoud in sommige gevallen stopgezet in afwachting van een herbestemming of sloop.

Conclusies
De jaarlijkse onderhoudsraming is de basis voor de onderhoudsbegroting. Uit het bovenstaande kan worden geconcludeerd dat de onderhoudsvoorziening in de meeste gevallen toereikend is geweest om het noodzakelijke onderhoud uit te voeren. Een aantal actuele ontwikkelingen maakt het ramen van het werk complexer. Denk hierbij vooral aan prijsstijgingen die de verwachtingen overtreffen. Dit betreft niet alleen aanneemsommen, maar ook vertraging in de uitvoering door materiaal- en personeelstekorten.

Vooruitblik

Voor de komende jaren is de grootste uitdaging om de gemeentelijke panden gasloos te maken. De raad geeft prioriteit aan het verduurzamen en gasloos maken van haar gebouwen. De ambitie is om dit voor 2035 gerealiseerd te hebben. De gemeentelijke panden verbruiken nu jaarlijks zo'n 125.000 m3 gas per jaar (exclusief De Bolder, OSG en PHH).
Het gasloos maken is vertaald in de meerjarige onderhoudsplanning. Er is bij het opstellen van deze planning gekozen om op de natuurlijke vervangingsmomenten te verduurzamen. Ter illustratie; een CV ketel is na 15 jaar afgeschreven en op dat moment wordt er verduurzaamd door bijvoorbeeld de CV te vervangen door een warmtepomp.
De meerjarenraming kent een kostenstijging van ongeveer 10% door het opnemen van verduurzamingsmaatregelen en prijsstijgingen in de bouw. Dit is een momentopname. Hoe dit zich in de komende jaren gaat ontwikkelen is uiteraard nu nog onbekend.

Voor de komende jaren staan de volgende grote panden op de planning om gasloos gemaakt te worden:
2024 Gemeentewerken (bouwjaar 2003) is in voorbereiding om gerenoveerd te worden. Dit pand is destijds al bebouwd met een warmtepomp in combinatie met een CV ketel. Dit hybride systeem wordt vervangen door warmtepompen die voorziet in de volledige verwarming van deze panden.
2025 Brandweerkazerne De Cocksdorp (bouwjaar 2008) tijdens groot onderhoud wordt de CV-ketel vervangen door een warmtepomp.
2025 Brandweerkazerne en ambulancepost Den Burg (bouwjaar 2008) is onderdeel van een vereniging van eigenaren (VVE). De gemeente heeft aangegeven om over te stappen naar gasloos verwarmen wanneer de CV ketels vervangen moeten worden. Echter zullen de andere VVE leden (politie en huisartsenpost) hier ook mee in moeten stemmen.
2027 Gemeentehuis (bouwjaar 2010) is in 2013 voorzien van een warmte-koude-opslag (WKO) systeem. Dit systeem voorziet in het verwarmen/koelen van het gemeentehuis en deels de OSG. Naast de warmtepompen hangen er ook nog CV-ketels. Dit hybride systeem wordt dan vervangen door een volledig gasloos systeem.
2030 OSG de Hoge Berg maakt financieel geen deel uit van de begroting. De OSG ontvangt van het rijk een lumpsum vergoeding waarmee de onderhoudskosten worden bekostigd. De gemeente is eigenaar van het gebouw en er is in 2030 groot onderhoud gepland om het gehele pand gasloos te maken. Hiervoor zal een apart voorstel naar de raad gaan om deze kosten te dekken. (In 2010 heeft er een renovatie en uitbreiding plaats gevonden.

Daarbij is het nieuw aangebouwde gedeelte bouwdeel C van het gebouw aangesloten op de WKO van het gemeentehuis. Het oude gedeelte wordt momenteel nog verwarmd door een gasgestookte installatie.)
2033 Zwembad de Molenkoog . In het huidige MJOP is het vervangen van de stookinstallatie ingepland voor 2033.

Om een beeld te geven van het huidige gasverbruik van de gemeentelijke gebouwen/eigendommen waarvoor wij zelf gas inkopen hieronder een indicatief overzicht

Omschrijving	**Straat**	**Huisnr**	**Plaats**	**Verbruik**
Gemeentehuis	Emmalaan	15	DEN BURG	25675
Gemeentewerken	Reijer Keijserstr.	7	DEN BURG	13793
Zwembad	Slingerweg	40	DEN BURG	56457
Havenkantoor	Haven	1	OUDESCHILD	1608
Kantoorruimte	Laagwaalderweg	5	OUDESCHILD	1205
Dorpshuis	Langwaal	9	DE WAAL	4382
Artex	Wilhelminalaan	1	DEN BURG	18418
Brandweerkazerne	Postweg	211	DE COCKSDORP	3882
				125.420M3

Beleidskaders

Bij het onderhouden van gebouwen gaat het erom de conditie van de gebouwen te bewaken, achterstand in onderhoud te voorkomen en inzicht te krijgen in de noodzakelijke instandhoudings-kosten over een langere periode. De onderhoudsplanning heeft als uitgangspunt om de gebouwen sober en doelmatig te onderhouden met een conditiescore redelijk tot goed (conditie 2, 3). Het doel van de nieuwe onderhoudsplanning is om een werkbare onderhoudsplanning op te stellen, die een realistisch beeld geeft van de te verwachten grote uitgaven.

De kwaliteit van gebouwen wordt binnen de beheersystematiek uitgedrukt in een conditiescore (NEN 2767) die dient als communicatiemiddel voor het overdragen van informatie over de staat van onderhoud van een gebouw of bouwdeel. De conditiescore geeft daarbij de technische staat aan ten opzichte van de nieuwstaat middels een zespuntsschaalverdeling, waarbij de conditie 1 staat voor nieuwbouwkwaliteit en de conditie 6 voor een zeer slechte kwaliteit. Hieronder volgt een algemene omschrijving van de zes condities:

Conditie score	Omschrijving	Toelichting
1	Uitstekende conditie	Nieuwbouwkwaliteit op basis van een gedegen ontwerp,uitvoering en materiaalkeuze. Zeer incidenteel kan een gebrek voorkomen ten gevolge van een calamiteit (bijvoorbeeld vandalisme), maar niet door veroudering.
2	Goede conditie	Invloeden vanuit gebruik, weer en wind manifesteren zich in lichte mate. Het bouwdeel/bouwelement is ”ingelopen”. De “nieuwigheid”is er duidelijk af. Functievervulling is zonder meer gewaarborgd.
3	Redelijke conditie	Invloeden vanuit gebruik, weer en wind manifesteren zich in de eerste echte gebreken zoals houtrot, corrosie e.d.. Het verouderingsproces is

		over vrijwel de gehele linie duidelijk op gang gekomen. Incidenteel kan er een storing in de functievervulling zijn opgetreden.
4	Matige conditie	Het verouderingsproces heeft het bouwdeel / bouwelement duidelijk in zijn greep. De beste tijd is voorbij, het einde nadert. Storingen in de functievervulling komen plaatselijk voor en/of zijn reeds meerdere malen voorgekomen.
5	Slechte conditie	Het verouderingsproces is min of meer onomkeerbaar geworden. Regelmatig komen er ernstige gebreken voor. De functievervulling van het totaal is niet meer gewaarborgd. Het einde is in feite bereikt.
6	Zeer slechte conditie	Het verouderingsproces is dusdanig gevorderd dat sprake is van voortdurende storing in de functievervulling van het bouwdeel/bouwelement. Technisch rijp voor de sloop.

Planmatig onderhoud

De onderhoudsplanning wordt per pand opgesteld voor een periode van 20 jaar.
Het 20 jarig gemiddelde wordt dan jaarlijks gespaard om te voorzien in de onderhoudskosten. Het voordeel van een MJOP voor 20 jaar is dat binnen deze cyclus altijd één keer groot onderhoud wordt gepland. Hierdoor vlakt de fluctuatie in het 20 jaarlijks gemiddelde onderhoudsbedrag af. Jaarlijks wordt de structurele storting aangepast aan de actuele onderhoudsplanning, zodat het te sparen bedrag altijd aansluit op de onderhoudsplanning. Zo nodig wordt ook de meerjarenraming hierop aangepast.

Voor kleine panden waarvan het gemiddeld bedrag minder is dan € 10.000 wordt geen onderhoudsplanning gemaakt. De vervangingskosten worden dan berekend aan de hand van de landelijke normbedragen per m2 vloeroppervlak. In bijlage B zijn voor de kleine panden ieder jaar hetzelfde normbedrag opgenomen. Voor de grote panden is per jaar het begrote bedrag uit de onderhoudsplanning overgenomen.

In de onderhoudsplanning worden alleen kosten boven de € 5.000 in beeld gebracht. Door een ondergrens vast te stellen vallen veel kleine onderhoudsposten buiten de planning. Hierdoor is de planning minder gedetailleerd en met minder inspanning actueel te houden. Door alleen de hoge posten te begroten blijft er een helder beeld over van de te verwachten grote uitgaven.

Bij de grote renovaties wordt er naar gestreefd om de panden in overeenstemming te brengen met de huidige eisen/wensen van de gebruiker. Om zo het pand weer geschikt te maken voor toekomstig gebruik conform de huidige eisen van de tijd. Het wezenlijk wijzigen van een gebouw valt niet onder onderhoud omdat daar niet voor is gespaard, en loopt om die reden niet via de voorziening.

Voor panden die leeg komen te staan of waarvan de toekomst onduidelijk is worden de onderhoudskosten berekend aan de hand van de landelijke normbedragen per m2 vloeroppervlak. Het planmatig onderhoud wordt dan tijdelijk stop gezet totdat de bestemming van het pand weer duidelijk is. Daarna kan de onderhoudsplanning weer worden geactualiseerd en het planmatig onderhoud worden voortgezet.

Correctief onderhoud

Correctief onderhoud, ook wel klachtenonderhoud genoemd, is niet te plannen. Om in de dekking van deze kosten te voorzien wordt op basis van een landelijke norm een bedrag begroot. Storingen worden altijd verholpen zolang een gebouw nog in gebruik is. De kosten van correctief onderhoud worden middels een apart grootboeknummer geboekt, om zicht te houden op de storingskosten.

Energietransitie

Het coalitieprogramma voor verder verduurzamen van gemeentelijke gebouwen is nu extra actueel door de verhoging van de energieprijzen in het afgelopen jaar. Vooralsnog heeft dit nog niet geleid tot verdergaande ambities dan om voor 2035 alle gemeentelijke gebouwen gasloos te maken.
Er is geen rekening gehouden met een versnelde verduurzaming.

Budgetoverschrijdingen

Door de volatiele markt en de steeds dringender wordende energietransitie is het ramen van kosten een uitdaging. Budgetoverschrijdingen in de toekomst zijn daarom niet uit te sluiten. Wanneer een aanbesteding boven budget binnenkomt zal het werk voorlopig gegund worden. Daarna wordt via de tussenrapportage aanvullend budget aangevraagd. Bij voldoende budget wordt het werk definitief gegund.

Conclusie

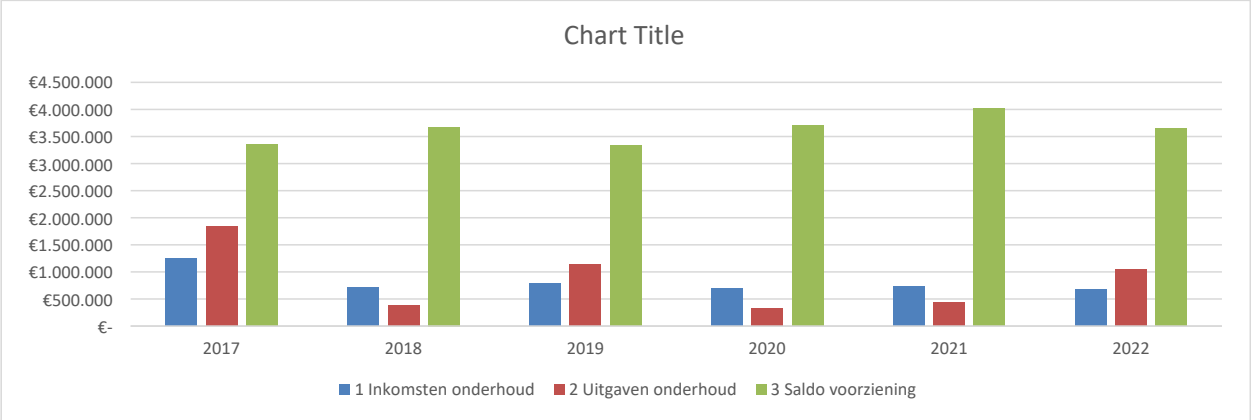
Het beheerplan gemeentelijke gebouwen legt de kaders vast voor de komende periode vast. De onderhoudsplanning geeft een goed beeld van de te verwachten onderhoudskosten. Ook geeft het beheerplan inzicht in het realiseren van de ambities om als organisatie in 2035 gasloos te zijn. In 2028 wordt een nieuw beheerplan aan de raad voorgelegd.

Bijlage

Bijlage A	overzicht van de voorziening
Bijlage B	overzicht van de huidige energielabels

Bijlage A Overzicht inkomsten & uitgaven en het saldo van de voorziening

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
1 Inkomsten onderhoud	€ 1.247.710	€ 708.073	€ 791.845	€ 695.752	€ 736.940	€ 674.621
2 Uitgaven onderhoud	€ 1.840.531	€ 383.618	€ 1.133.257	€ 324.554	€ 427.951	€ 1.037.494
3 Saldo voorziening	€ 3.351.366	€ 3.675.821	€ 3.334.409	€ 3.705.607	€ 4.014.596	€ 3.651.723

Reserves en voorzieningen 2017

Object	Saldo 1/1	Vermeerdering	Vermindering	Saldo 31/12
Activasoort: onderhoudsfonds gebouwen grondzaken				
904005 pontweg 89 woning	3.208,00	1.164,00	-	4.372,00
904007 diek 11 woning	66.176,05	1.906,00	60.117,69	7.964,36
904010 peperstraat 19a woning	-	5.220,00	72,49	5.147,51
904011 schoolstraat 27 rgb	-	-	-	-
Totaal onderhoudsfonds gebouwen grondzaken	**69.384,05**	**8.290,00**	**60.190,18**	**17.483,87**
Activasoort: rationeel gebouwenbeheer				
905000 Reijer Keijsersrtaat 7, Gemeentewerf	89.717,83	223.778,00	39.963,07	273.532,76
905001 Reijer Keijserstraat 5, woning	39.789,38	2.934,00	168,47	42.554,91
905002 wezenland 2 rgb	178.596,61	-	160.151,29	18.445,32
905003 zoutloods rgb	60.229,70	-	59.017,05	1.212,65
905004 Dorpsstraat 47, opslagruimte	7.874,07	241,00	8.114,44	0,63
905005 Binnenburg 2, kerktoren Den Burg	9.548,02	13.876,00	19.971,28	3.452,74
905006 Kikkertstraat 85, kerktoren De Cocksdorp	37.709,09	6.480,00	323,40	43.865,69
905007 Kerkstraat 5, kerktoren Den Hoorn	102.844,60	8.640,00	65.323,40	46.161,20
905008 Trompstraat 60, kerktoren Oudeschild	49.469,63	4.800,00	30.323,40	23.946,23
905009 Dorpsstraat 168, kerktoren De Koog	34.342,98	4.800,00	10.110,00	29.032,98
905010 Kerkstraat 2, kerktoren Oosterend	86.898,64	6.000,00	377,30	92.521,34
905011 Hogereind 2, kerktoren De Waal	80.475,00	7.200,00	-	87.675,00
905012 Oostkaap nabij nr 13, IJzeren Kaap	32.057,96	2.457,00	20.231,15	14.283,81
905013 Rozendijk nabij nr 35, Fonteinsnol	30.715,81	1.934,00	10.524,35	22.125,46
905014 Vismarkt 3, proeflokaal	35.767,15	5.300,00	4.918,25	36.148,90
905015 Haven 9, openbaar toilet	24.315,40	6.842,00	989,23	30.168,17
905016 Kogerstraat 74A, opslagruimte	19.774,61	1.096,00	-	20.870,61
905017 Achtertune 32, opslagruimte	2.582,01	207,00	-	2.789,01
905018 Emmalaan 15, gemeentehuis	14.099,16	384.276,00	76.722,11	321.653,05
905020 Postweg 211B, brandweerkazerne	1.027,02	7.978,00	5.987,84	3.017,18
905021 ons genoegen rgb	1.205.438,55	142.735,00	812.741,95	535.431,60
905022 beatrixlokaal rgb	83.145,01	18.950,00	2.827,41	99.267,60
905023 gymlokaald den hoorn rgb	97.238,65	-	75.000,00	22.238,65
905024 Slingerweg 40, zwembad	352.703,24	83.746,00	245.501,60	190.947,64
905025 molenkoog machinegebouw rgb	17.329,76	-	17.329,76	-
905026 molenkoog uitkijkpost rgb	11.407,75	-	11.407,75	-
905028 Diek 11A, schuilkerk/museum	15.512,67	3.650,00	7.128,08	12.034,59
905029 Langwaal 9, dorpshuis	214.435,54	18.133,00	2.411,03	230.157,51
905030 De Houtmanstraat 62, kooterkeet	32.210,03	4.706,00	27.789,17	9.126,86
905031 emmalaan 51 bgm.de koninghal rgb	59.282,23	48.294,00	4.619,92	102.956,31
905032 naalrand 2, voorm. Drijverschool	141.853,76	16.839,00	1.993,58	156.699,18
905034 gebouw modelvliegclub rgb	1.259,77	-	1.259,77	-
905035 Wilhelminalaan 1, artex	509.846,58	63.158,00	7.548,10	565.456,48
905038 Pontweg 100 en 102, PHH gebouw	116.486,67	122.857,00	17.647,48	221.696,19
905039 Haven 1, havenkantoor	4.415,41	3.807,00	4.997,86	3.224,55
905040 Haven 22, opslag	36.175,73	2.934,00	26.190,54	12.919,19
905041 Laagwaalderweg 5, kantoor/opslag	15.275,57	4.597,00	404,55	19.468,02
905044 molenstraat 80 vh kompasschool rgb	13.724,50	9.031,00	266,74	22.488,76
905045 Kogerstraat nabij 19, esperanto monument	1.422,00	1.422,00	-	2.844,00
905046 Ijsdijk nabij 26, toilet	1.371,32	1.000,00	-	2.371,32
905047 Nikadel 79A, kantine plantsoenendienst	-	1.009,00	5,88	1.003,12
905048 Achtertune 2B, opslag	784,94	1.009,00	-	1.793,94
905049 Brink en Nikadel, plaszuilen	2.844,00	-	-	2.844,00
905050 molenlaan nabij 14 klimtoren rgb	1.422,00	500,00	-	1.922,00
905051 Paelwerck 9, schapenboet kotex	1.382,24	2.204,00	53,54	3.532,70
Totaal rationeel gebouwenbeheer	**3.874.802,59**	**1.239.420,00**	**1.780.340,74**	**3.333.881,85**
Totaal	**3.944.186,64**	**1.247.710,00**	**1.840.530,92**	**3.351.365,72**

Reserves en voorzieningen 2018

Object	Saldo 1/1	Vermeerdering	Vermindering	Saldo 31/12
Activasoort: onderhoudsfonds gebouwen grondzaken				
904005 pontweg 89 woning	4.372,00	664,00	141,00	4.895,00
904007 diek 11 woning	7.964,36	1.906,00	674,58	9.195,78
904010 peperstraat 19a woning	5.147,51	2.720,00	1.815,18	6.052,33
Totaal onderhoudsfonds gebouwen grondzaken	**17.483,87**	**5.290,00**	**2.630,76**	**20.143,11**
Activasoort: rationeel gebouwenbeheer				
905000 Reijer Keijsersrtaat 7, gemeentewerf	273.532,76	103.778,00	22.651,79	354.658,97
905001 Reijer Keijserstraat 5, woning	42.554,91	2.934,00	22.589,49	22.899,42
905002 wezenland 2 rgb	18.445,32	-	861,01	17.584,31
905003 zoutloods rgb	1.212,65	-	-	1.212,65
905004 Dorpsstraat 47, opslagruimte	0,63	241,00	241,16	0,47
905005 Binnenburg 2, kerktoren Den Burg	3.452,74	8.640,00	996,76	11.095,98
905006 Kikkertstraat 85, kerktoren De Cocksdorp	43.865,69	6.480,00	518,55	49.827,14
905007 Kerkstraat 5, kerktoren Den Hoorn	46.161,20	8.640,00	577,78	54.223,42
905008 Trompstraat 60, kerktoren Oudeschild	23.946,23	4.800,00	-	28.746,23
905009 Dorpsstraat 168, kerktoren De Koog	29.032,98	4.800,00	-	33.832,98
905010 Kerkstraat 2, kerktoren Oosterend	92.521,34	6.000,00	-	98.521,34
905011 Hogereind 2, kerktoren De Waal	87.675,00	7.200,00	-	94.875,00
905012 Oostkaap nabij nr 13, IJzeren Kaap	14.283,81	2.457,00	-	16.740,81
905013 Rozendijk nabij nr 35, Fonteinsnol	22.125,46	1.934,00	-	24.059,46
905014 Vismarkt 3, proeflokaal	36.148,90	5.300,00	12,40	41.436,50
905015 Haven 9, openbaar toilet	30.168,17	6.842,00	33.799,62	3.210,55
905016 Kogerstraat 74A, opslagruimte	20.870,61	1.096,00	-	21.966,61
905017 Achtertune 32, opslagruimte	2.789,01	207,00	-	2.996,01
905018 Emmalaan 15, gemeentehuis	321.653,05	103.114,00	32.821,89	391.945,16
905020 Postweg 211B, brandweerkazerne	3.017,18	7.979,00	10.995,73	0,45
905021 ons genoegen rgb	535.431,60	76.235,00	9.678,25	601.988,35
905022 beatrixlokaal rgb	99.267,60	18.950,00	15.155,93	103.061,67
905023 gymlokaald den hoorn rgb	22.238,65	-	-	22.238,65
905024 Slingerweg 40, zwembad	190.947,64	83.746,00	27.697,64	246.996,00
905025 molenkoog machinegebouw rgb	-	-	-	-
905026 molenkoog uitkijkpost rgb	-	-	-	-
905028 Diek 11A, schuilkerk/museum	12.034,59	3.650,00	-	15.684,59
905029 Langwaal 9, dorpshuis	230.157,51	18.133,00	8.696,82	239.593,69
905030 De Houtmanstraat 62, kooterkeet	9.126,86	4.706,00	-	13.832,86
905031 emmalaan 51 bgm.de koninghal rgb	102.956,31	44.294,00	147.250,31	-
905032 naalrand 2, voorm. Drijverschool	156.699,18	16.839,00	434,53	173.103,65
905034 gebouw modelvliegclub rgb	-	-	-	-
905035 Wilhelminalaan 1, artex	565.456,48	63.158,00	30.632,74	597.981,74
905038 Pontweg 100 en 102, PHH gebouw	221.696,19	64.539,00	13.684,19	272.551,00
905039 Haven 1, havenkantoor	3.224,55	5.203,00	999,43	7.428,12
905040 Haven 22, opslag	12.919,19	1.538,00	187,60	14.269,59
905041 Laagwaalderweg 5, kantoor/opslag	19.468,02	4.597,00	112,34	23.952,68
905044 molenstraat 80 vh kompasschool rgb	22.488,76	9.031,00	267,05	31.252,71
905045 Kogerstraat nabij 19, esperanto monument	2.844,00	-	82,25	2.761,75
905046 Ijsdijk nabij 26, toilet	2.371,32	1.000,00	-	3.371,32
905047 Nikadel 79A, kantine plantsoenendienst	1.003,12	1.009,00	-	2.012,12
905048 Achtertune 2B, opslag	1.793,94	1.009,00	-	2.802,94
905049 Brink en Nikadel, plaszuilen	2.844,00	-	-	2.844,00
905050 molenlaan nabij 14 klimtoren rgb	1.922,00	1.422,00	-	3.344,00
905051 Paelwerck 9, schapenboet kotex	3.532,70	1.282,00	41,49	4.773,21
Totaal rationeel gebouwenbeheer	**3.333.881,85**	**702.783,00**	**380.986,75**	**3.655.678,10**
Totaal	**3.351.365,72**	**708.073,00**	**383.617,51**	**3.675.821,21**

Reserves en voorzieningen 2019

Object	Saldo 1/1	Vermeerdering	Vermindering	Saldo 31/12
Activasoort: onderhoudsfonds gebouwen grondzaken				
904005 pontweg 89 woning	4.895,00	664,00	69,32	5.489,68
904007 diek 11 woning	9.195,78	1.906,00	4.639,31	6.462,47
904010 peperstraat 19a woning	6.052,33	2.720,00	59,46	8.712,87
Totaal onderhoudsfonds gebouwen grondzaken	**20.143,11**	**5.290,00**	**4.768,09**	**20.665,02**
Activasoort: rationeel gebouwenbeheer				
905000 Reijer Keijsersrtaat 7, gemeentewerf	354.658,97	103.778,00	32.247,06	426.189,91
905001 Reijer Keijserstraat 5, woning	22.899,42	2.934,00	59,46	25.773,96
905002 wezenland 2 rgb	17.584,31	-	14.803,40	2.780,91
905003 zoutloods rgb	1.212,65	-	-	1.212,65
905004 Dorpsstraat 47, opslagruimte	0,47	241,00	112,35	129,12
905005 Binnenburg 2, kerktoren Den Burg	11.095,98	8.640,00	7.516,53	12.219,45
905006 Kikkertstraat 85, kerktoren De Cocksdorp	49.827,14	6.480,00	56,98	56.250,16
905007 Kerkstraat 5, kerktoren Den Hoorn	54.223,42	8.640,00	16.399,81	46.463,61
905008 Trompstraat 60, kerktoren Oudeschild	28.746,23	4.800,00	6.600,50	26.945,73
905009 Dorpsstraat 168, kerktoren De Koog	33.832,98	4.800,00	19.328,40	19.304,58
905010 Kerkstraat 2, kerktoren Oosterend	98.521,34	6.000,00	650,50	103.870,84
905011 Hogereind 2, kerktoren De Waal	94.875,00	7.200,00	-	102.075,00
905012 Oostkaap nabij nr 13, IJzeren Kaap	16.740,81	2.457,00	9.685,24	9.512,57
905013 Rozendijk nabij nr 35, Fonteinsnol	24.059,46	1.934,00	-	25.993,46
905014 Vismarkt 3, proeflokaal	41.436,50	5.300,00	5.119,85	41.616,65
905015 Haven 9, openbaar toilet	3.210,55	6.842,00	-	10.052,55
905016 Kogerstraat 74A, opslagruimte	21.966,61	1.096,00	18.650,63	4.411,98
905017 Achtertune 32, opslagruimte	2.996,01	207,00	2.915,00	288,01
905018 Emmalaan 15, gemeentehuis	391.945,16	103.113,00	46.541,82	448.516,34
905020 Postweg 211B, brandweerkazerne	0,45	7.979,00	7.127,54	851,91
905021 ons genoegen rgb	601.988,35	94.839,00	696.827,35	-
905022 beatrixlokaal rgb	103.061,67	18.950,00	122.011,67	-
905023 gymlokaald den hoorn rgb	22.238,65	-	-	22.238,65
905024 Slingerweg 40, zwembad	246.996,00	83.746,00	23.405,06	307.336,94
905028 Diek 11A, schuilkerk/museum	15.684,59	3.650,00	3.600,00	15.734,59
905029 Langwaal 9, dorpshuis	239.593,69	18.133,00	11.203,21	246.523,48
905030 De Houtmanstraat 62, kooterkeet	13.832,86	4.706,00	8.512,43	10.026,43
905031 emmalaan 51 bgm.de koninghal rgb	-	-	-	-
905032 naalrand 2, voorm. Drijverschool	173.103,65	16.839,00	-	189.942,65
905035 Wilhelminalaan 1, artex	597.981,74	63.158,00	15.155,40	645.984,34
905038 Pontweg 100 en 102, PHH gebouw	272.551,00	78.266,00	42.998,56	307.818,44
905039 Haven 1, havenkantoor	7.428,12	5.203,00	1.059,61	11.571,51
905040 Haven 22, opslag	14.269,59	1.538,00	156,32	15.651,27
905041 Laagwaalderweg 5, kantoor/opslag	23.952,68	4.597,00	90,00	28.459,68
905044 molenstraat 80 vh kompasschool rgb	31.252,71	-	5.073,47	26.179,24
905045 Kogerstraat nabij 19, esperanto monument	2.761,75	-	-	2.761,75
905046 Ijsdijk nabij 26, toilet	3.371,32	1.000,00	-	4.371,32
905047 Nikadel 79A, kantine plantsoenendienst	2.012,12	1.009,00	445,27	2.575,85
905048 Achtertune 2B, opslag	2.802,94	1.009,00	-	3.811,94
905049 Brink en Nikadel, plaszuilen	2.844,00	-	-	2.844,00
905050 molenlaan nabij 14 klimtoren rgb	3.344,00	500,00	-	3.844,00
905051 Paelwerck 9, schapenboet kotex	4.773,21	1.282,00	47,05	6.008,16
905055 Emmalaan 55, TXL sporthal	-	105.689,00	10.088,50	95.600,50
Totaal rationeel gebouwenbeheer	**3.655.678,10**	**786.555,00**	**1.128.488,97**	**3.313.744,13**
Totaal	**3.675.821,21**	**791.845,00**	**1.133.257,06**	**3.334.409,15**

Reserves en voorzieningen 2020

Object	Saldo 1/1	Vermeerdering	Vermindering	Saldo 31/12
Activasoort: onderhoudsfonds gebouwen grondzaken				
904005 pontweg 89 woning	5.489,68	664,00	36,73	6.116,95
904007 diek 11 woning	6.462,47	1.906,00	491,40	7.877,07
904010 peperstraat 19a woning	8.712,87	12.730,00	629,96	20.812,91
Totaal onderhoudsfonds gebouwen grondzaken	**20.665,02**	**15.300,00**	**1.158,09**	**34.806,93**
Activasoort: rationeel gebouwenbeheer				
905000 Reijer Keijsersrtaat 7, gemeentewerf	426.189,91	107.427,35	36.019,66	497.597,60
905001 Reijer Keijserstraat 5, woning	25.773,96	2.934,00	61,24	28.646,72
905002 wezenland 2 rgb	2.780,91	(2.237,70)	543,21	-
905003 zoutloods rgb	1.212,65	(1.212,65)	-	-
905004 Dorpsstraat 47, opslagruimte	129,12	242,00	-	371,12
905005 Binnenburg 2, kerktoren Den Burg	12.219,45	8.640,00	700,00	20.159,45
905006 Kikkertstraat 85, kerktoren De Cocksdorp	56.250,16	6.480,00	2.496,45	60.233,71
905007 Kerkstraat 5, kerktoren Den Hoorn	46.463,61	8.640,00	2.246,82	52.856,79
905008 Trompstraat 60, kerktoren Oudeschild	26.945,73	4.800,00	2.313,00	29.432,73
905009 Dorpsstraat 168, kerktoren De Koog	19.304,58	4.800,00	-	24.104,58
905010 Kerkstraat 2, kerktoren Oosterend	103.870,84	6.000,00	2.313,00	107.557,84
905011 Hogereind 2, kerktoren De Waal	102.075,00	7.200,00	274,00	109.001,00
905012 Oostkaap nabij nr 13, IJzeren Kaap	9.512,57	2.457,00	-	11.969,57
905013 Rozendijk nabij nr 35, Fonteinsnol	25.993,46	1.934,00	-	27.927,46
905014 Vismarkt 3, proeflokaal	41.616,65	5.300,00	68,84	46.847,81
905015 Haven 9, openbaar toilet	10.052,55	6.842,00	900,84	15.993,71
905016 Kogerstraat 74A, opslagruimte	4.411,98	1.096,00	-	5.507,98
905017 Achtertune 32, opslagruimte	288,01	4.051,00	1.210,00	3.129,01
905018 Emmalaan 15, gemeentehuis	448.516,34	103.203,00	121.655,90	430.063,44
905020 Postweg 211B, brandweerkazerne	851,91	17.835,00	3.504,17	15.182,74
905021 ons genoegen rgb	-	-	-	-
905022 beatrixlokaal rgb	-	-	-	-
905023 gymlokaald den hoorn rgb	22.238,65	-	-	22.238,65
905024 Slingerweg 40, zwembad	307.336,94	101.333,00	42.712,54	365.957,40
905028 Diek 11A, schuilkerk/museum	15.734,59	3.650,00	506,31	18.878,28
905029 Langwaal 9, dorpshuis	246.523,48	18.133,00	30.647,84	234.008,64
905030 De Houtmanstraat 62, kooterkeet	10.026,43	4.706,00	105,57	14.626,86
905032 naalrand 2, voorm. Drijverschool	189.942,65	16.839,00	9.154,58	197.627,07
905035 Wilhelminalaan 1, artex	645.984,34	63.158,00	32.586,13	676.556,21
905038 Pontweg 100 en 102, PHH gebouw	307.818,44	64.740,00	15.684,87	356.873,57
905039 Haven 1, havenkantoor	11.571,51	5.203,00	83,44	16.691,07
905040 Haven 22, opslag	15.651,27	4.597,00	324,40	19.923,87
905041 Laagwaalderweg 5, kantoor/opslag	28.459,68	513,00	-	28.972,68
905044 molenstraat 80 vh kompasschool rgb	26.179,24	-	-	26.179,24
905045 Kogerstraat nabij 19, esperanto monument	2.761,75	-	54,00	2.707,75
905046 Ijsdijk nabij 26, toilet	4.371,32	1.000,00	506,96	4.864,36
905047 Nikadel 79A, kantine plantsoenendienst	2.575,85	1.011,00	80,34	3.506,51
905048 Achtertune 2B, opslag	3.811,94	1.011,00	-	4.822,94
905049 Brink en Nikadel, plaszuilen	2.844,00	-	-	2.844,00
905050 molenlaan nabij 14 klimtoren rgb	3.844,00	(3.844,00)	-	-
905051 Paelwerck 9, schapenboet kotex	6.008,16	1.282,00	1.662,61	5.627,55
905055 Emmalaan 55, TXL sporthal	95.600,50	100.689,00	14.979,68	181.309,82
Totaal rationeel gebouwenbeheer	**3.313.744,13**	**680.452,00**	**323.396,40**	**3.670.799,73**
Totaal	**3.334.409,15**	**695.752,00**	**324.554,49**	**3.705.606,66**

Reserves en voorzieningen 2021

Object	Saldo 1/1	Vermeerdering	Vermindering	Saldo 31/12
Activasoort: onderhoudsfonds gebouwen grondzaken				
904005 pontweg 89 woning	6.116,95	664,00	114,01	6.666,94
904007 diek 11 woning	7.877,07	1.906,00	173,27	9.609,80
904010 peperstraat 19a woning	20.812,91	2.720,00	16.798,64	6.734,27
Totaal onderhoudsfonds gebouwen grondzaken	**34.806,93**	**5.290,00**	**17.085,92**	**23.011,01**
Activasoort: rationeel gebouwenbeheer				
905000 Reijer Keijsersrtaat 7, gemeentewerf	497.597,60	103.976,00	122.500,68	479.072,92
905001 Reijer Keijserstraat 5, woning	28.646,72	2.934,00	4.533,40	27.047,32
905002 wezenland 2 rgb	-	-	-	-
905003 zoutloods rgb	-	-	-	-
905004 Dorpsstraat 47, opslagruimte	371,12	1.011,00	-	1.382,12
905005 Binnenburg 2, kerktoren Den Burg	20.159,45	8.640,00	197,00	28.602,45
905006 Kikkertstraat 85, kerktoren De Cocksdorp	60.233,71	8.417,00	-	68.650,71
905007 Kerkstraat 5, kerktoren Den Hoorn	52.856,79	8.640,00	3.832,00	57.664,79
905008 Trompstraat 60, kerktoren Oudeschild	29.432,73	7.245,00	-	36.677,73
905009 Dorpsstraat 168, kerktoren De Koog	24.104,58	4.800,00	-	28.904,58
905010 Kerkstraat 2, kerktoren Oosterend	107.557,84	10.384,00	-	117.941,84
905011 Hogereind 2, kerktoren De Waal	109.001,00	7.200,00	1.883,66	114.317,34
905012 Oostkaap nabij nr 13, IJzeren Kaap	11.969,57	2.457,00	-	14.426,57
905013 Rozendijk nabij nr 35, Fonteinsnol	27.927,46	1.934,00	-	29.861,46
905014 Vismarkt 3, proeflokaal	46.847,81	2.529,00	68,99	49.307,82
905015 Haven 9, openbaar toilet	15.993,71	6.842,00	1.568,52	21.267,19
905016 Kogerstraat 74A, opslagruimte	5.507,98	610,00	-	6.117,98
905017 Achtertune 32, opslagruimte	3.129,01	1.210,00	-	4.339,01
905018 Emmalaan 15, gemeentehuis	430.063,44	103.204,00	81.567,58	451.699,86
905020 Postweg 211B, brandweerkazerne	15.182,74	17.835,00	7.381,95	25.635,79
905023 gymlokaald den hoorn rgb	22.238,65	-	22.238,65	-
905024 Slingerweg 40, zwembad	365.957,40	101.332,00	50.482,64	416.806,76
905028 Diek 11A, schuilkerk/museum	18.878,28	3.650,00	209,57	22.318,71
905029 Langwaal 9, dorpshuis	234.008,64	18.133,00	7.606,53	244.535,11
905030 De Houtmanstraat 62, kooterkeet	14.626,86	2.222,00	-	16.848,86
905032 naalrand 2, voorm. Drijverschool	197.627,07	39.077,65	1.691,75	235.012,97
905035 Wilhelminalaan 1, artex	676.556,21	63.158,00	3.602,43	736.111,78
905038 Pontweg 100 en 102, PHH gebouw	356.873,57	55.730,00	21.065,39	391.538,18
905039 Haven 1, havenkantoor	16.691,07	5.203,00	1.844,14	20.049,93
905040 Haven 22, opslag	19.923,87	513,00	-	20.436,87
905041 Laagwaalderweg 5, kantoor/opslag	28.972,68	4.597,00	2.144,96	31.424,72
905044 molenstraat 80 vh kompasschool rgb	26.179,24	-	26.179,24	-
905045 Kogerstraat nabij 19, esperanto monument	2.707,75	-	-	2.707,75
905046 Ijsdijk nabij 26, toilet	4.864,36	1.000,00	-	5.864,36
905047 Nikadel 79A, kantine plantsoenendienst	3.506,51	1.011,00	31,43	4.486,08
905048 Achtertune 2B, opslag	4.822,94	1.611,00	6.355,63	78,31
905049 Brink en Nikadel, plaszuilen	2.844,00	-	-	2.844,00
905050 molenlaan nabij 14 klimtoren rgb	-	-	-	-
905051 Paelwerck 9, schapenboet kotex	5.627,55	1.282,00	47,92	6.861,63
905055 Emmalaan 55, TXL sporthal	181.309,82	133.262,00	43.830,54	270.741,28
Totaal rationeel gebouwenbeheer	**3.670.799,73**	**731.649,65**	**410.864,60**	**3.991.584,78**
Totaal	**3.705.606,66**	**736.939,65**	**427.950,52**	**4.014.595,79**

Reserves en voorzieningen 2022

Object	Saldo 1/1	Vermeerdering	Vermindering	Saldo 31/12
Activasoort: onderhoudsfonds gebouwen grondzaken				
904005 pontweg 89 woning	6.666,94	664,00	171,26	7.159,68
904007 diek 11 woning	9.609,80	1.906,00	565,97	10.949,83
904010 peperstraat 19a woning	6.734,27	2.720,00	93,70	9.360,57
Totaal onderhoudsfonds gebouwen grondzaken	**23.011,01**	**5.290,00**	**830,93**	**27.470,08**
Activasoort: rationeel gebouwenbeheer				
905000 Reijer Keijserstraat 7, gemeentewerf	479.072,92	98.199,00	49.534,95	527.736,97
905001 Reijer Keijserstraat 5, woning	27.047,32	2.934,00	71,56	29.909,76
905004 Dorpsstraat 47, opslagruimte	1.382,12	1.010,00	-	2.392,12
905005 Binnenburg 2, kerktoren Den Burg	28.602,45	8.640,00	514,93	36.727,52
905006 Kikkertstraat 85, kerktoren De Cocksdorp	68.650,71	6.480,00	16.714,79	58.415,92
905007 Kerkstraat 5, kerktoren Den Hoorn	57.664,79	8.640,00	8.562,28	57.742,51
905008 Trompstraat 60, kerktoren Oudeschild	36.677,73	4.800,00	1.698,73	39.779,00
905009 Dorpsstraat 168, kerktoren De Koog	28.904,58	6.000,00	3.475,88	31.428,70
905010 Kerkstraat 2, kerktoren Oosterend	117.941,84	4.800,00	5.768,25	116.973,59
905011 Hogereind 2, kerktoren De Waal	114.317,34	7.200,00	3.295,00	118.222,34
905012 Oostkaap nabij nr 13, IJzeren Kaap	14.426,57	2.457,00	2.480,00	14.403,57
905013 Rozendijk nabij nr 35, Fonteinsnol	29.861,46	1.934,00	-	31.795,46
905014 Vismarkt 3, proeflokaal	49.307,82	2.500,00	70,32	51.737,50
905015 Haven 9, openbaar toilet	21.267,19	6.842,00	7.459,26	20.649,93
905016 Kogerstraat 74A, opslagruimte	6.117,98	1.210,00	2.305,05	5.022,93
905017 Achtertune 32, opslagruimte	4.339,01	1.210,00	1.404,33	4.144,68
905018 Emmalaan 15, gemeentehuis	451.699,86	71.777,00	49.180,14	474.296,72
905020 Postweg 211B, brandweerkazerne	25.635,79	17.835,00	5.650,92	37.819,87
905023 gymlokaald den hoorn rgb	-	-	-	-
905024 Slingerweg 40, zwembad	416.806,76	47.347,00	382.386,30	81.767,46
905028 Diek 11A, schuilkerk/museum	22.318,71	3.650,00	11.922,13	14.046,58
905029 Langwaal 9, dorpshuis	244.535,11	18.133,00	2.996,01	259.672,10
905030 De Houtmanstraat 62, kooterkeet	16.848,86	2.222,00	770,33	18.300,53
905032 naalrand 2, voorm. Drijverschool	235.012,97	16.839,00	598,48	251.253,49
905035 Wilhelminalaan 1, artex	736.111,78	63.158,00	397.241,23	402.028,55
905038 Pontweg 100 en 102, PHH gebouw	391.538,18	55.730,00	18.713,48	428.554,70
905039 Haven 1, havenkantoor	20.049,93	5.203,00	686,91	24.566,02
905040 Haven 22, opslag	20.436,87	513,00	-	20.949,87
905041 Laagwaalderweg 5, kantoor/opslag	31.424,72	4.597,00	19.042,25	16.979,47
905044 molenstraat 80 vh kompasschool rgb	-	-	-	-
905045 Kogerstraat nabij 19, esperanto monument	2.707,75	-	-	2.707,75
905046 Ijsdijk nabij 26, toilet	5.864,36	1.000,00	-	6.864,36
905047 Nikadel 79A, kantine plantsoenendienst	4.486,08	1.010,00	-	5.496,08
905048 Achtertune 2B, opslag	78,31	1.010,00	1.077,36	10,95
905049 Brink en Nikadel, plaszuilen	2.844,00	-	-	2.844,00
905051 Paelwerck 9, schapenboet kotex	6.861,63	1.282,00	47,16	8.096,47
905055 Emmalaan 55, TXL sporthal	270.741,28	193.169,43	42.995,48	420.915,23
Totaal rationeel gebouwenbeheer	**3.991.584,78**	**669.331,43**	**1.036.663,51**	**3.624.252,70**
Totaal	**4.014.595,79**	**674.621,43**	**1.037.494,44**	**3.651.722,78**

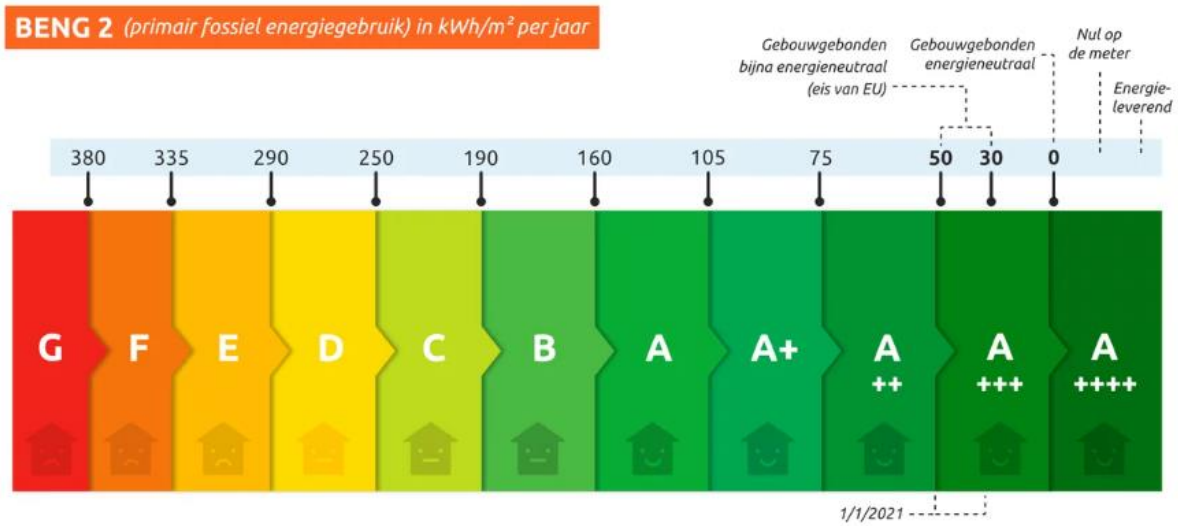
Bijlage B overzicht energielabels

Nederland heeft een ambitieus klimaatakkoord. Om opwarming van de aarde te beperken, moet de uitstoot van broeikasgassen fors omlaag. Energiezuinige gebouwen helpen hierbij! Daarom bestaat het energielabel.

Een gebouw scoort een energielabel op basis van drie samenhangende indicatoren:

1. Energiebehoefte in kWh per m° per jaar; hoeveel energie is er nodig voor een comfortabel binnenklimaat?
2. Primair fossiel energiegebruik in kWh per m° per jaar; hoe goed presteren de installaties in het gebouw, zoals de verwarming?
3. Aandeel hernieuwbare energie; hoeveel procent van de energie komt van natuurlijke bronnen zoals wind en zon?

Hieronder een overzicht van de huidige energie labels en de afgegeven certificaten

Gebouw	Adres a/z	energielabel
Gemeentehuis	Emmalaan 15	A+
Sporthal TXL	Emmalaan 55	A+++
OSG De Hoge Berg	Haffelderweg 40	A++
PHH Ambulancepost	Pontweg 100	A+++
PHH Brandweerkazerne	Pontweg 102	A+++
Brandweerkazerne De Cocksdorp	Postweg 211B	A+
Gemeentewerken Kantoor	Reijer Keijserstraat 7	A+++
De Bolder Kantoor	Reijer Keijserstraat 12	A++
De Bolder Kantoor	Schilderend 70	A+++++
Zwembad de Molenkoog	Slingweg 40	A++

Registratienummer	Datum registratie	Geldig tot	Status
938166803	28-03-2023	20-01-2033	Definitief

Dit gebouw heeft energielabel A+

Isolatie

Gevels			+	++
Gevelpanelen	n.v.t.			
Daken			+	++
Vloeren			+	++
Ramen			+	++
Buitendeuren	-	+/-	+	++

Installaties

	Hoofdsysteem	Verbetering aanbevolen?	
Verwarming	Warmtepomp	**nee**	ja
Warm water	Elektrische boiler	**nee**	ja
Ventilatie	Natuurlijke toevoer met mechanische afzuiging	nee	**ja**
Koeling	Bodemkoeling, koudeopslag of vrijekoeling	**nee**	ja
Verlichting	16,1 W/m² gemiddeld geïnstalleerd vermogen	nee	**ja**
Zonnepanelen	79.048 Wp	**nee**	ja

Dit gebouw wordt verwarmd via een aardgasaansluiting

Aandeel hernieuwbare energie 40,9 %

Over dit gebouw

Adres
Emmalaan 15
1791AT Den Burg
BAG-ID: 0448010000012119

Bouwjaar
2010

Compactheid
1,40

Gebruiksoppervlakte
3700 m²

Detailaanduiding

Gebruiksfuncties
90,5% Kantoor
9,5% Bijeenkomst

Opnamedetails

Naam
L. Vinagre de Freitas

Certificaathouder
Duurzaam Energieloket

Inschrijfnummer
SKGIKOB.012214

KvK-nummer
65135121

Soort opname
Basisopname

Certificerende instelling
SKGIKOB

Examennummer
88181047

Toelichting bij dit energielabel

Voor dit gebouw is het energielabel bepaald. Dit label geeft aan hoe energiezuinig uw gebouw is. Hierbij is gekeken naar de isolatie van het gebouw en de installaties voor verwarming, koeling, warm water, ventilatie, bevochtiging en verlichting.

Hoe minder fossiele energie uw gebouw gebruikt, hoe beter uw energielabel. Hierbij is G het slechtste energielabel en A^{+++++} het beste energielabel. Fossiele energie komt van kolen, olie en aardgas. Dit gebouw gebruikt 140,59 kWh/m² fossiele energie per jaar. Dit komt overeen met 31,90 kg CO_2/m² per jaar. De hoeveelheid fossiele energie die dit gebouw gebruikt, hangt af van de isolatie, de aanwezige installaties en de compactheid van het gebouw. Hoe compacter een gebouw is, des te lager is de waarde voor de compactheid. Een compact gebouw heeft relatief weinig buitenmuren en verliest daardoor minder energie. Het gebruik van hernieuwbare energie – denk aan zonnepanelen, zonneboilers en warmtepompen – vermindert ook de fossiele energie die u nodig hebt. Isolatie en hernieuwbare energie zijn nodig voor de transformatie naar een duurzame gebouwde omgeving tot 2050. Heeft u nog een aardgasaansluiting voor verwarming van uw gebouw, dan moet u zich voorbereiden op deze overgang. Op dit energielabel vindt u adviezen hoe u dit kunt doen.

140,59 kWh/m² per jaar

G	F	E	D	C	B	A	A^{+}	A^{++}	A^{+++}	A^{++++}	A^{+++++}
	308,09	282,61	256,66	230,71	205,24	184,76	163,81	122,86	81,91	40,96	0,01

Hoe is het energielabel berekend? Hierbij is uitgegaan van een gemiddeld gebruik en het gemiddelde Nederlandse klimaat.
Het energiegebruik voor apparatuur – zoals computers en procesinstallaties – is niet meegenomen in de berekening. Dit omdat het energielabel alleen gaat over hoe energiezuinig het gebouw zelf is. Daarom is het energiegebruik op uw energielabel niet hetzelfde als het elektriciteitsverbruik op uw energierekening.

Aandeel hernieuwbare energie	Het aandeel hernieuwbare energie van dit gebouw is 40,9%. Hernieuwbare energie is afkomstig uit zon, biomassa, buitenlucht en bodem. Zonnepanelen, zonneboilers, warmtepompen en biomassaketels vergroten het aandeel hernieuwbare energie.
Energiebehoefte	De energiebehoefte is de hoeveelheid energie uw gebouw nodig heeft om te verwarmen en koelen. Hierbij wordt uitgegaan van een standaard ventilatiesysteem. Betere isolatie en het dichten van kieren verlagen deze energiebehoefte. De energiebehoefte van dit gebouw is 71,00 kWh per vierkante meter gebruiksoppervlakte.

Kenmerken en maatregelen

Op de voorkant van dit energielabel staat een samenvatting van de belangrijkste energetische kenmerken van uw gebouw. Wilt u een gedetailleerder overzicht van deze kenmerken? Dit kunt u opvragen bij uw energiedeskundige.

Op basis van de energetische kenmerken van uw gebouw is een aantal mogelijke maatregelen bepaald. Hiermee kunt u de energieprestatie van uw gebouw verbeteren. Let op: het gaat om mogelijke kosteneffectieve maatregelen. Of deze maatregelen daadwerkelijk verantwoord toegepast kunnen worden – uit oogpunt van bijvoorbeeld binnenklimaat, comfort, gezondheid, technische haalbaarheid en kosteneffectiviteit – is afhankelijk van de specifieke eigenschappen van uw gebouw. Een energiedeskundige kan u hier over adviseren. Daarnaast helpt de deskundige u om maatregelen te laten passen in uw meerjaren onderhoudsplanning. Hierbij is een algemeen aandachtspunt dat u vaak ook veel energiewinst haalt uit het correct inregelen, gebruiken en onderhouden van uw gebouw en installaties. Dit zorgt naast een lager energiegebruik ook voor een gezond en comfortabel binnenklimaat.

Let op: energiebesparing kan wettelijk verplicht zijn. Op www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen vindt u informatie over deze verplichtingen. Ook vindt u hier meer informatie over subsidies en financieringsmogelijkheden. Tot slot staan er praktijkvoorbeelden en tips hoe u aan de slag gaat met het verbeteren van uw gebouw.

Isolatie

Een gebouw verliest minder warmte wanneer u het goed isoleert. Ook bespaart u op uw energiekosten en vermindert u de uitstoot van het broeikasgas CO_2. Daarnaast verhoogt een goede isolatie het comfort in uw gebouw. Het gebouw is gelijkmatiger warm doordat muren en ramen minder kou afgeven. Is uw gebouw (gedeeltelijk) niet geïsoleerd? Dan vindt u hieronder een aantal adviezen waarmee u de isolatie van het gebouw verbetert.

Geïsoleerde buitendeur(en)

Een buitendeur met weinig glas – zoals veel voordeuren – telt in het energielabel als een buitendeur. In dit gebouw is (een deel van) de buitendeuren nog niet geïsoleerd. Een geïsoleerde buitendeur verbetert de energieprestatie van uw gebouw. Belangrijk hierbij is dat u deze deur in een geïsoleerd kozijn plaatst. Rondom de deur moet u aan vier zijden een goede luchtdichting aanbrengen. Gaat u een buitendeur vervangen? Kies dan voor een geïsoleerde buitendeur.

LET OP!

Besteed speciale aandacht aan kierdichting en ventilatie bij het isoleren van een gebouw

Om de overstap te kunnen maken naar duurzame warmtevoorzieningen, zoals bijvoorbeeld een warmtepomp, moet uw gebouw niet alleen goed geïsoleerd zijn, maar moet ook de luchtdichtheid van het gebouw in orde zijn. De luchtdichtheid wordt bepaald door kieren en naden in uw gebouw. Deze kieren en naden kunnen zitten bij de aansluiting van de ramen op de gevel, of bij de aansluiting van het dak op de gevel. Bij het verbeteren van de isolatie van vloeren, gevels, daken, ramen, deuren en/ of panelen is het belangrijk dat al deze onderdelen goed luchtdicht op elkaar aansluiten. Dit voorkomt warmteverlies en onaangename tocht.

Als u kieren en naden dicht, komt er geen lucht van buiten meer het gebouw in. Dat voorkomt tocht. Maar het gebouw moet wel (op een gecontroleerde manier) frisse lucht binnen krijgen. Ventilatie is belangrijk voor de gezondheid en voorkomt vochtproblemen. Besteed bij de verbetering van de isolatie – en met name bij het dichten van naden en kieren – ook aandacht aan voldoende ventilatie. Laat u hierover informeren door een expert.

Installaties

Naast het isoleren van uw gebouw, is het belangrijk dat u aandacht besteedt aan de installaties. Met energiezuinige installaties of installaties die hernieuwbare energie gebruiken, gebruikt uw gebouw minder fossiele energie en stoot ook minder CO_2 uit. Als er op dit punt nog verbetering in uw gebouw mogelijk is, dan vindt u hieronder een aantal adviezen waarmee u de energieprestatie van uw gebouw kunt verbeteren.

Energie-efficiënt ventilatiesysteem

Ventilatie van een gebouw is nodig voor een gezond binnenklimaat, maar kost ook energie. Het is daarom verstandig om te zorgen voor een ventilatiesysteem dat voldoende ventileert én energiezuinig is. Hieronder vindt u voorbeelden van dergelijke systemen.

Ventilatie met warmteterugwinning

De meeste utiliteitsgebouwen hebben een balansventilatiesysteem. Hierbij stuurt een luchtbehandelingskast verse ventilatielucht via kanalen en roosters door het gebouw. Andere kanalen zuigen de gebruikte lucht af en blazen het naar buiten. Deze lucht bevat nog veel warmte. Een warmteterugwinunit kan deze warmte aan nieuwe lucht toevoegen, wat energie bespaart.

Vraaggestuurde ventilatie
Een vraaggestuurd ventilatiesysteem kijkt naar hoe ruimtes gebruikt worden en bepaalt zo hoeveel lucht er door het gebouw stroomt. CO_2 sensoren in het gebouw meten continu de luchtkwaliteit. Zo bepaalt het systeem hoeveel lucht er toe- en afgevoerd moet worden. De ruimtes zijn zo altijd voldoende geventileerd. Is er niemand aanwezig? Dan schakelt het systeem naar een lagere stand, wat uw energiegebruik verlaagt.

Energiezuinige (LED) verlichting	Met LED verlichting bespaart u enorm op uw energiegebruik voor verlichting. Gaat u verlichting vervangen? Denk dan ook aan de schakeling van de verlichting. Zo zorgt aanwezigheidsdetectie met een sturing van de verlichting op het daglicht dat het licht niet onnodig aan staat.

Disclaimer
Dit energielabel is afgegeven door Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. Dit energielabel kunt u altijd verifiëren op www.ep-online.nl.
De genoemde besparingsmogelijkheden zijn maatregelen die op dit moment in de meeste gevallen kosteneffectief zijn, of dit binnen de geldigheidsduur van het energielabel kunnen worden. Op www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen kunt u een indicatie krijgen hoeveel bovenstaande maatregelen kosten en wat zij u opleveren aan energiebesparing. Of de genoemde maatregelen daadwerkelijk verantwoord toegepast kunnen worden uit oogpunt van bijvoorbeeld comfort, gezondheid, kosten e.d., is afhankelijk van de huidige specifieke eigenschappen van uw gebouw. Er kunnen daarom geen rechten worden ontleend aan deze informatie. U wordt altijd geadviseerd om hiervoor professioneel advies in te winnen.

Dit gebouw heeft energielabel A+++

Isolatie

Gevels			+	++
Gevelpanelen		+/-	+	++
Daken			+	++
Vloeren				++
Ramen			+	++
Buitendeuren	-	+/-	+	++

Installaties

	Hoofdsysteem	Verbetering aanbevolen?
Verwarming	Warmtepomp	nee / ja
Warm water	Warmtepomp	nee / ja
Zonneboiler	Niet aanwezig	nee / ja
Ventilatie	Balansventilatiesysteem	nee / ja
Koeling	Compressiekoeling	nee / ja
Verlichting	4,3 W/m² gemiddeld geïnstalleerd vermogen	nee / ja
Zonnepanelen	332.500 Wp	nee / ja

Dit gebouw voldoet aan het niveau van de Renovatiestandaard

Dit gebouw wordt niet verwarmd via een aardgasaansluiting

Aandeel hernieuwbare energie 71,9 %

Over dit gebouw

Adres
Emmalaan 55
1791AT Den Burg
BAG-ID: 0448010000013798

Bouwjaar
2020

Compactheid
1,99

Gebruiksoppervlakte
4365 m²

Detailaanduiding

Gebruiksfuncties
85,2% Sport
11,4% Bijeenkomst
3,4% Kantoor

Opnamedetails

Naam
LF Vinagre de Freitas

Examennummer
88181047

Certificaathouder
Duurzaam Energieloket

Inschrijfnummer
SKGIKOB 012214

KvK-nummer
65135121

Soort opname
Basisopname

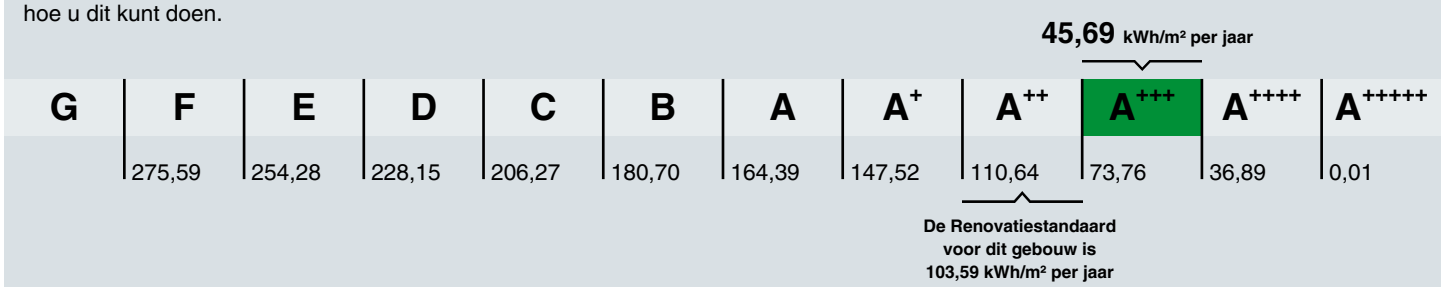
Certificerende instelling
SKGIKOB

U kunt de geldigheid van dit energielabel verifiëren op www.ep-online.nl.

Toelichting bij dit energielabel

Voor dit gebouw is het energielabel bepaald. Dit label geeft aan hoe energiezuinig het gebouw is. Hierbij is gekeken naar de isolatie van het gebouw en de installaties voor verwarming, koeling, warm water, ventilatie, bevochtiging en verlichting.

Hoe minder fossiele energie een gebouw gebruikt, hoe beter het energielabel. Hierbij is G het slechtste energielabel en A^{+++++} het beste energielabel. Fossiele energie komt van kolen, olie en aardgas. Dit gebouw gebruikt 45,69 kWh/m² fossiele energie per jaar. Dit komt overeen met 10,71 kg CO_2/m² per jaar. De hoeveelheid fossiele energie die dit gebouw gebruikt, hangt af van de isolatie, de aanwezige installaties en de compactheid van het gebouw. Hoe compacter een gebouw is, des te lager is de waarde voor de compactheid. Een compact gebouw heeft relatief weinig buitenmuren en verliest daardoor minder energie. Het gebruik van hernieuwbare energie – denk aan zonnepanelen, zonneboilers en warmtepompen – vermindert ook de hoeveelheid fossiele energie. Voldoen aan de Renovatiestandaard is nodig voor de transformatie naar een duurzame gebouwde omgeving tot 2050. Heeft het gebouw nog een aardgasaansluiting, houd er dan rekening mee dat u in de toekomst vermoedelijk zal moeten overgaan op een duurzamer alternatief. Op dit energielabel vindt u adviezen hoe u dit kunt doen.

Hoe is het energielabel berekend? Hierbij is uitgegaan van een gemiddeld gebruik en het gemiddelde Nederlandse klimaat.
Het energiegebruik voor apparatuur – zoals computers en procesinstallaties – is niet meegenomen in de berekening. Dit omdat het energielabel alleen gaat over hoe energiezuinig het gebouw zelf is. Daarom is het energiegebruik op het energielabel niet hetzelfde als het elektriciteitsverbruik op de energierekening.

Voldoet aan de Renovatiestandaard? nee **ja**	De Renovatiestandaard is een grens aan de maximale hoeveelheid fossiele energie die in het gebouw gebruikt mag worden. Het fossiele energiegebruik van dit gebouw is 45,69 kWh per vierkante meter gebruiksoppervlakte per jaar. Bij een fossiel energiegebruik van maximaal 103,59 kWh per vierkante meter gebruiksoppervlakte per jaar voldoet dit gebouw aan de Renovatiestandaard. Meer informatie over de Renovatiestandaard vindt u op www.rvo.nl.
Aandeel hernieuwbare energie	Het aandeel hernieuwbare energie van dit gebouw is 71,9%. Hernieuwbare energie is afkomstig uit zon, biomassa, buitenlucht en bodem. Zonnepanelen, zonneboilers, warmtepompen en biomassaketels vergroten het aandeel hernieuwbare energie.
Energiebehoefte	De energiebehoefte is de hoeveelheid energie die het gebouw nodig heeft om te verwarmen en koelen. Hierbij wordt uitgegaan van een standaard ventilatiesysteem. Betere isolatie en het dichten van kieren verlagen deze energiebehoefte. De energiebehoefte van dit gebouw is 26,23 kWh per vierkante meter gebruiksoppervlakte.

Kenmerken en maatregelen

Op de voorkant van dit energielabel staat een samenvatting van de belangrijkste energetische kenmerken van dit gebouw. Wilt u een gedetailleerder overzicht van deze kenmerken? Dit kunt u opvragen bij uw energieprestatie-adviseur.

Op basis van de energetische kenmerken van het gebouw is een aantal mogelijke maatregelen bepaald. Hiermee kunt u de energieprestatie van het gebouw verbeteren. Let op: het gaat om mogelijke kosteneffectieve maatregelen. Of deze maatregelen daadwerkelijk verantwoord toegepast kunnen worden – uit oogpunt van bijvoorbeeld binnenklimaat, comfort, gezondheid, technische haalbaarheid en kosteneffectiviteit – is afhankelijk van de specifieke eigenschappen van het gebouw. Een expert kan u hier over adviseren. Daarnaast helpt de expert u om maatregelen te laten passen in de meerjaren onderhoudsplanning. Hierbij is een algemeen aandachtspunt dat u vaak ook veel energiewinst haalt uit het correct inregelen, gebruiken en onderhouden van het gebouw en installaties. Dit zorgt naast een lager energiegebruik ook voor een gezond en comfortabel binnenklimaat.

Let op: energiebesparing kan wettelijk verplicht zijn. Op www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen vindt u informatie over deze verplichtingen. Ook vindt u hier meer informatie over subsidies en financieringsmogelijkheden. Tot slot staan er praktijkvoorbeelden en tips hoe u aan de slag gaat met het verbeteren van het gebouw.

Isolatie

Een gebouw verliest minder warmte wanneer u het goed isoleert. Ook bespaart u op de energiekosten en vermindert u de uitstoot van het broeikasgas CO_2. Daarnaast verhoogt een goede isolatie het comfort in het gebouw. Het gebouw is gelijkmatiger warm doordat muren en ramen minder kou afgeven. Is het gebouw (gedeeltelijk) niet geïsoleerd? Dan vindt u hieronder een aantal adviezen waarmee u de isolatie van het gebouw verbetert.

Geïsoleerde gevelpanelen	Gevelpanelen zijn dichte ondoorzichtige vlakken die in een kozijn zitten. Gevelpanelen zitten bijvoorbeeld onder ramen. Gevelpanelen worden ook wel vulpanelen genoemd. Bij het bepalen van de isolatiewaarde van gevelpanelen wordt gekeken naar de combinatie van het paneel en het kozijn waarin het paneel zit. De isolatiewaarde van de gevelpanelen wordt uitgedrukt in een U-waarde. Hoe lager de U-waarde, hoe beter de isolatie is. In dit gebouw is (een deel van) de gevelpanelen nog niet geïsoleerd. Door goed geïsoleerde gevelpanelen verliezen gebouwen minder warmte, zeker als er een radiator voor het gevelpaneel staat. Ook verhoogt een goed geïsoleerd gevelpaneel het comfort in het gebouw. Als u de gevelpanelen vervangt, is het verstandig om te kiezen voor goed geïsoleerde panelen.
Geïsoleerde buitendeur(en)	Een buitendeur met weinig glas – zoals veel voordeuren – telt in het energielabel als een buitendeur. In dit gebouw is (een deel van) de buitendeuren nog niet geïsoleerd. Bij het bepalen van de isolatiewaarde van buitendeuren, wordt gekeken naar de combinatie van de deur met het kozijn. De isolatiewaarde van buitendeuren wordt uitgedrukt in de U_d-waarde. Hoe lager de U_d-waarde, hoe beter de isolatie. Een geïsoleerde buitendeur verbetert de energieprestatie van het gebouw. Belangrijk hierbij is dat u deze deur in een geïsoleerd kozijn plaatst. Rondom de deur moet u aan vier zijden een goede luchtdichting aanbrengen. Gaat u een buitendeur vervangen? Kies dan voor een geïsoleerde buitendeur.
LET OP!	**Besteed speciale aandacht aan kierdichting en ventilatie bij het isoleren van een gebouw** Om de overstap te kunnen maken naar duurzame aardgasvrije warmtevoorzieningen, zoals bijvoorbeeld een warmtepomp, moet het gebouw niet alleen goed geïsoleerd zijn, maar moet ook de luchtdichtheid van het gebouw in orde zijn. De luchtdichtheid wordt bepaald door kieren en naden in het gebouw. Deze kieren en naden kunnen zitten bij de aansluiting van de ramen op de gevel, of bij de aansluiting van het dak op de gevel. Bij het verbeteren van de isolatie van vloeren, gevels, daken, ramen, deuren en/of panelen is het belangrijk dat al deze onderdelen goed luchtdicht op elkaar aansluiten. Dit voorkomt warmteverlies en onaangename tocht. Als u kieren en naden dicht, komt er geen lucht van buiten meer het gebouw in. Dat voorkomt tocht. Maar het gebouw moet wel (op een gecontroleerde manier) frisse lucht binnen krijgen. Ventilatie is belangrijk voor de gezondheid en voorkomt vochtproblemen. Besteed bij de verbetering van de isolatie – en met name bij het dichten van naden en kieren – ook aandacht aan voldoende ventilatie. Laat u hierover informeren door een expert.

Installaties

Naast het isoleren van het gebouw, is het belangrijk dat u aandacht besteedt aan de installaties. Met energiezuinige installaties of installaties die hernieuwbare energie gebruiken, gebruikt het gebouw minder fossiele energie en stoot ook minder CO_2 uit. Als er op dit punt nog verbetering in dit gebouw mogelijk is, dan vindt u hieronder een aantal adviezen waarmee u de energieprestatie van dit gebouw kunt verbeteren.

Warmteterugwinning uit douchewater	Verbruikt u veel warm water voor douchen? Met een douche-wtw systeem kunt u hier energie op besparen. Dit systeem gebruikt de warmte van douchewater dat wegstroomt om het koude water voor de douche alvast een beetje op te warmen. Het voorverwarmde water gaat naar de mengkraan van de douche of naar het warm watertoestel. In grotere systemen waar meerdere douches op aangesloten zijn, wordt een geschakelde douche-wtw geplaatst om de warmte terug te winnen. In kleinere systemen plaatst u een warmtewisselaar in de afvoerpijp, douchebak of vloer van de inloopdouche.
Zonneboiler voor warm water	Een zonneboilerinstallatie bestaat uit zonnecollectoren op het dak en een boilervat. Zonnecollectoren zetten de energie van de zon om in warm water. In het boilervat wordt het door de zon verwarmde water opgeslagen. Een zonneboiler is een interessante energiebesparende maatregel wanneer u veel warm water verbruikt voor het douchen. In de zomer kan een zonneboiler een groot deel van het bad- en douchewater verwarmen. In de winter lukt dit niet en moet het warm watertoestel hierbij helpen.
Efficiënt koelsysteem	Gebouwen koelen kost energie. U kunt het energiegebruik beperken door te voorkomen dat het gebouw veel opwarmt en door te kiezen voor een energiezuinig(er) koelsysteem. Deze tips kunnen u helpen: • Houd de warmte in de zomer goed buiten. Gebruik hiervoor (buiten)zonwering, zonwerende beglazing, overstekken en isolatie van het gebouw. • Ventileer het gebouw tijdens de zomernacht. Zo koelt u het gebouw ’s nachts af, zodat het gebouw in de ochtend koel is. De koeling kan dan ook later aan. • Vervangt u de (compressie)koelmachine? Dan kunt u overwegen om over te stappen naar een systeem dat vrije koeling gebruikt. Bijvoorbeeld koudeopslag in de bodem. In steeds meer gebieden in Nederland ligt een collectief koudenet. Dit kan ook een interessante optie zijn in plaats van een compressiekoelmachine.

Disclaimer

Dit energielabel is afgegeven door Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. Dit energielabel kunt u altijd verifiëren op www.ep-online.nl.
De genoemde besparingsmogelijkheden zijn maatregelen die op dit moment in de meeste gevallen kosteneffectief zijn, of dit binnen de geldigheidsduur van het energielabel kunnen worden. Op www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen kunt u een indicatie krijgen hoeveel bovenstaande maatregelen kosten en wat zij u opleveren aan energiebesparing. Of de genoemde maatregelen daadwerkelijk verantwoord toegepast kunnen worden uit oogpunt van bijvoorbeeld comfort, gezondheid, kosten e.d., is afhankelijk van de huidige specifieke eigenschappen van het gebouw. Er kunnen daarom geen rechten worden ontleend aan deze informatie. U wordt altijd geadviseerd om hiervoor professioneel advies in te winnen.

Dit document is digitaal ondertekend. U kunt de echtheid van het document controleren. Hoe dat in zijn werk gaat leest u op www.ep-online.nl/ControlerenEchtheid.

Registratienummer	Datum registratie	Geldig tot	Status
801380510	26-02-2024	04-01-2034	Definitief

Dit gebouw heeft energielabel A++

Isolatie

Gevels		+/-	+	++
Gevelpanelen		+/-	+	++
Daken		+/-	+	++
Vloeren		+/-	+	++
Ramen			+	++
Buitendeuren	-	+/-	+	++

Installaties

	Hoofdsysteem	Verbetering aanbevolen?
Verwarming	Warmtepomp	nee / ja
Warm water	Gasboiler	nee / ja
Ventilatie	Balansventilatiesysteem	nee / ja
Koeling	Bodemkoeling, koudeopslag of vrijekoeling	nee / ja
Verlichting	6,5 W/m² gemiddeld geïnstalleerd vermogen	nee / ja
Zonnepanelen	Niet aanwezig	nee / ja

Dit gebouw voldoet niet aan het niveau van de Renovatiestandaard

Dit gebouw wordt verwarmd via een aardgasaansluiting

Aandeel hernieuwbare energie 24,9 %

Over dit gebouw

Adres
Haffelderweg 40
1791AS Den Burg
BAG-ID: 0448010000009126

Bouwjaar
1977

Detailaanduiding

Compactheid
0,98

Gebruiksfunctie
100% Onderwijs

Gebruiksoppervlakte
8178 m²

Opnamedetails

Naam
LF Vinagre de Freitas

Examennummer
88181047

Certificaathouder
Duurzaam Energieloket

Inschrijfnummer
SKGIKOB 012214

KvK-nummer
65135121

Soort opname
Basisopname

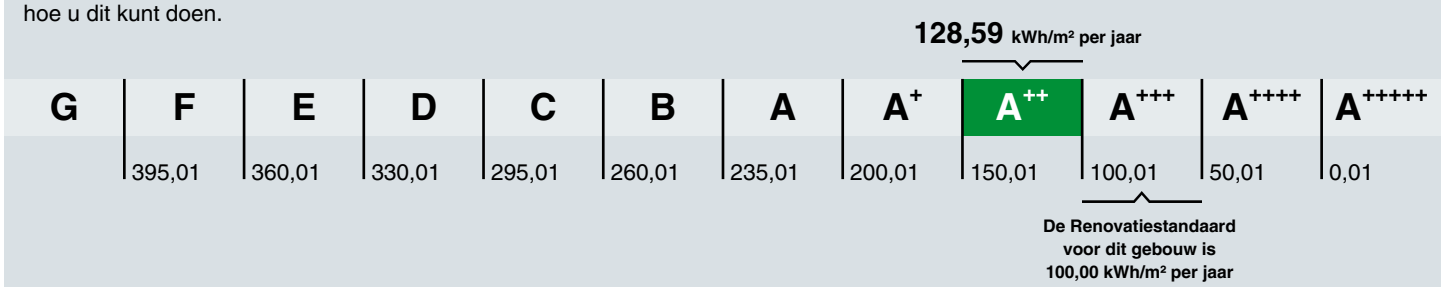
Certificerende instelling
SKGIKOB

U kunt de geldigheid van dit energielabel verifiëren op www.ep-online.nl.

Toelichting bij dit energielabel

Voor dit gebouw is het energielabel bepaald. Dit label geeft aan hoe energiezuinig het gebouw is. Hierbij is gekeken naar de isolatie van het gebouw en de installaties voor verwarming, koeling, warm water, ventilatie, bevochtiging en verlichting.

Hoe minder fossiele energie een gebouw gebruikt, hoe beter het energielabel. Hierbij is G het slechtste energielabel en A^{+++++} het beste energielabel. Fossiele energie komt van kolen, olie en aardgas. Dit gebouw gebruikt 128,59 kWh/m² fossiele energie per jaar. Dit komt overeen met 27,61 kg CO_2/m² per jaar. De hoeveelheid fossiele energie die dit gebouw gebruikt, hangt af van de isolatie, de aanwezige installaties en de compactheid van het gebouw. Hoe compacter een gebouw is, des te lager is de waarde voor de compactheid. Een compact gebouw heeft relatief weinig buitenmuren en verliest daardoor minder energie. Het gebruik van hernieuwbare energie – denk aan zonnepanelen, zonneboilers en warmtepompen – vermindert ook de hoeveelheid fossiele energie. Voldoen aan de Renovatiestandaard is nodig voor de transformatie naar een duurzame gebouwde omgeving tot 2050. Heeft het gebouw nog een aardgasaansluiting, houd er dan rekening mee dat u in de toekomst vermoedelijk zal moeten overgaan op een duurzamer alternatief. Op dit energielabel vindt u adviezen hoe u dit kunt doen.

Hoe is het energielabel berekend? Hierbij is uitgegaan van een gemiddeld gebruik en het gemiddelde Nederlandse klimaat.
Het energiegebruik voor apparatuur – zoals computers en procesinstallaties – is niet meegenomen in de berekening. Dit omdat het energielabel alleen gaat over hoe energiezuinig het gebouw zelf is. Daarom is het energiegebruik op het energielabel niet hetzelfde als het elektriciteitsverbruik op de energierekening.

Voldoet aan de Renovatiestandaard? **nee** ja	De Renovatiestandaard is een grens aan de maximale hoeveelheid fossiele energie die in het gebouw gebruikt mag worden. Het fossiele energiegebruik van dit gebouw is 128,59 kWh per vierkante meter gebruiksoppervlakte per jaar. Bij een fossiel energiegebruik van maximaal 100,00 kWh per vierkante meter gebruiksoppervlakte per jaar voldoet dit gebouw aan de Renovatiestandaard. Meer informatie over de Renovatiestandaard vindt u op www.rvo.nl.
Aandeel hernieuwbare energie	Het aandeel hernieuwbare energie van dit gebouw is 24,9%. Hernieuwbare energie is afkomstig uit zon, biomassa, buitenlucht en bodem. Zonnepanelen, zonneboilers, warmtepompen en biomassaketels vergroten het aandeel hernieuwbare energie.
Energiebehoefte	De energiebehoefte is de hoeveelheid energie die het gebouw nodig heeft om te verwarmen en koelen. Hierbij wordt uitgegaan van een standaard ventilatiesysteem. Betere isolatie en het dichten van kieren verlagen deze energiebehoefte. De energiebehoefte van dit gebouw is 173,91 kWh per vierkante meter gebruiksoppervlakte.

Kenmerken en maatregelen

Op de voorkant van dit energielabel staat een samenvatting van de belangrijkste energetische kenmerken van dit gebouw. Wilt u een gedetailleerder overzicht van deze kenmerken? Dit kunt u opvragen bij uw energieprestatie-adviseur.

Op basis van de energetische kenmerken van het gebouw is een aantal mogelijke maatregelen bepaald. Hiermee kunt u de energieprestatie van het gebouw verbeteren. Let op: het gaat om mogelijke kosteneffectieve maatregelen. Of deze maatregelen daadwerkelijk verantwoord toegepast kunnen worden – uit oogpunt van bijvoorbeeld binnenklimaat, comfort, gezondheid, technische haalbaarheid en kosteneffectiviteit – is afhankelijk van de specifieke eigenschappen van het gebouw. Een expert kan u hier over adviseren. Daarnaast helpt de expert u om maatregelen te laten passen in de meerjaren onderhoudsplanning. Hierbij is een algemeen aandachtspunt dat u vaak ook veel energiewinst haalt uit het correct inregelen, gebruiken en onderhouden van het gebouw en installaties. Dit zorgt naast een lager energiegebruik ook voor een gezond en comfortabel binnenklimaat.

Let op: energiebesparing kan wettelijk verplicht zijn. Op www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen vindt u informatie over deze verplichtingen. Ook vindt u hier meer informatie over subsidies en financieringsmogelijkheden. Tot slot staan er praktijkvoorbeelden en tips hoe u aan de slag gaat met het verbeteren van het gebouw.

Isolatie

Een gebouw verliest minder warmte wanneer u het goed isoleert. Ook bespaart u op de energiekosten en vermindert u de uitstoot van het broeikasgas CO_2. Daarnaast verhoogt een goede isolatie het comfort in het gebouw. Het gebouw is gelijkmatiger warm doordat muren en ramen minder kou afgeven. Is het gebouw (gedeeltelijk) niet geïsoleerd? Dan vindt u hieronder een aantal adviezen waarmee u de isolatie van het gebouw verbetert.

Geïsoleerde gevelpanelen

Gevelpanelen zijn dichte ondoorzichtige vlakken die in een kozijn zitten. Gevelpanelen zitten bijvoorbeeld onder ramen. Gevelpanelen worden ook wel vulpanelen genoemd. Bij het bepalen van de isolatiewaarde van gevelpanelen wordt gekeken naar de combinatie van het paneel en het kozijn waarin het paneel zit. De isolatiewaarde van de gevelpanelen wordt uitgedrukt in een U-waarde. Hoe lager de U-waarde, hoe beter de isolatie is.
In dit gebouw is (een deel van) de gevelpanelen nog niet geïsoleerd. Door goed geïsoleerde gevelpanelen verliezen gebouwen minder warmte, zeker als er een radiator voor het gevelpaneel staat. Ook verhoogt een goed geïsoleerd gevelpaneel het comfort in het gebouw. Als u de gevelpanelen vervangt, is het verstandig om te kiezen voor goed geïsoleerde panelen.

Vloerisolatie

In dit gebouw is (een deel van) de vloeren nog niet geïsoleerd. Hierbij kan het – naast begane grondvloeren – ook gaan om vloeren boven een onderdoorgang. De isolatiewaarde van vloeren wordt uitgedrukt in een R_C-waarde. Hoe hoger de R_C-waarde, hoe beter de isolatiewaarde.
Bij sommige vloeren kunt u de onderzijde isoleren. Bijvoorbeeld bij een vloer boven een kelder, een kruipruimte (met een vrije ruimte onder de balken van minimaal 35 cm) of een vloer boven een onderdoorgang. Bij de kruipruimte is het verstandig om de bodem af te dekken met een kunststof folie. Zo voorkomt u dat isolatiemateriaalvochtig wordt. Bij vloeren op de volle grond of boven een lage kruipruimte kunt u de bodem of de bovenzijde van de begane grondvloer isoleren. Een vloer wordt hoogstwaarschijnlijk maar één keer grondig gerenoveerd. Isoleer daarom meteen goed.

Geïsoleerde buitendeur(en)

Een buitendeur met weinig glas – zoals veel voordeuren – telt in het energielabel als een buitendeur.
In dit gebouw is (een deel van) de buitendeuren nog niet geïsoleerd. Bij het bepalen van de isolatiewaarde van buitendeuren, wordt gekeken naar de combinatie van de deur met het kozijn. De isolatiewaarde van buitendeuren wordt uitgedrukt in de U_d-waarde. Hoe lager de U_d-waarde, hoe beter de isolatie. Een geïsoleerde buitendeur verbetert de energieprestatie van het gebouw. Belangrijk hierbij is dat u deze deur in een geïsoleerd kozijn plaatst. Rondom de deur moet u aan vier zijden een goede luchtdichting aanbrengen. Gaat u een buitendeur vervangen? Kies dan voor een geïsoleerde buitendeur.

LET OP!

Besteed speciale aandacht aan kierdichting en ventilatie bij het isoleren van een gebouw

Om de overstap te kunnen maken naar duurzame aardgasvrije warmtevoorzieningen, zoals bijvoorbeeld een warmtepomp, moet het gebouw niet alleen goed geïsoleerd zijn, maar moet ook de luchtdichtheid van het gebouw in orde zijn. De luchtdichtheid wordt bepaald door kieren en naden in het gebouw. Deze kieren en naden kunnen zitten bij de aansluiting van de ramen op de gevel, of bij de aansluiting van het dak op de gevel. Bij het verbeteren van de isolatie van vloeren, gevels, daken, ramen, deuren en/of panelen is het belangrijk dat al deze onderdelen goed luchtdicht op elkaar aansluiten. Dit voorkomt warmteverlies en onaangename tocht.
Als u kieren en naden dicht, komt er geen lucht van buiten meer het gebouw in. Dat voorkomt tocht. Maar het gebouw moet wel (op een gecontroleerde manier) frisse lucht binnen krijgen. Ventilatie is belangrijk voor de gezondheid en voorkomt vochtproblemen. Besteed bij de verbetering van de isolatie – en met name bij het dichten van naden en kieren – ook aandacht aan voldoende ventilatie. Laat u hierover informeren door een expert.

Installaties

Naast het isoleren van het gebouw, is het belangrijk dat u aandacht besteedt aan de installaties. Met energiezuinige installaties of installaties die hernieuwbare energie gebruiken, gebruikt het gebouw minder fossiele energie en stoot ook minder CO_2 uit. Als er op dit punt nog verbetering in dit gebouw mogelijk is, dan vindt u hieronder een aantal adviezen waarmee u de energieprestatie van dit gebouw kunt verbeteren.

Gelijkstroomventilator(en)	Een mechanisch ventilatiesysteem heeft een of meerdere ventilatoren. Is dit systeem wat ouder? Dan gebruikt het systeem waarschijnlijk nog oude wisselstroomventilatoren. Gelijkstroomventilatoren zijn nieuwer en energiezuiniger. Vervangt u het ventilatiesysteem of past u dit aan? Dan is het de moeite waard om te onderzoeken of u kunt overstappen naar nieuwe energiezuinige gelijkstroomventilatoren.
Zonnepanelen voor elektriciteitsopwekking	Zonnepanelen - ook wel PV panelen genoemd - zetten de energie van de zon om in elektriciteit. Een PV-systeem bestaat uit zonnepanelen en een omvormer. De panelen kunnen op platte of schuine daken staan, en steeds vaker komen ook systemen voor met gevel PV-panelen. Plaats de panelen bij voorkeur op het zuiden, zodat ze zo veel mogelijk zonlicht opvangen. Maar ook met een andere oriëntatie is een goede opbrengst te halen. Zorg dat de panelen niet (gedeeltelijk) in de schaduw staan, dan loopt de opbrengst terug.

Disclaimer

Dit energielabel is afgegeven door Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. Dit energielabel kunt u altijd verifiëren op www.ep-online.nl.
De genoemde besparingsmogelijkheden zijn maatregelen die op dit moment in de meeste gevallen kosteneffectief zijn, of dit binnen de geldigheidsduur van het energielabel kunnen worden. Op www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen kunt u een indicatie krijgen hoeveel bovenstaande maatregelen kosten en wat zij u opleveren aan energiebesparing. Of de genoemde maatregelen daadwerkelijk verantwoord toegepast kunnen worden uit oogpunt van bijvoorbeeld comfort, gezondheid, kosten e.d., is afhankelijk van de huidige specifieke eigenschappen van het gebouw. Er kunnen daarom geen rechten worden ontleend aan deze informatie. U wordt altijd geadviseerd om hiervoor professioneel advies in te winnen.

Dit document is digitaal ondertekend. U kunt de echtheid van het document controleren. Hoe dat in zijn werk gaat leest u op www.ep-online.nl/ControlerenEchtheid.

Registratienummer	Datum registratie	Geldig tot	Status
741400807	26-02-2024	12-02-2034	Definitief

Dit gebouw heeft energielabel A+++

Isolatie

Gevels			+	++
Gevelpanelen		+/-	+	++
Daken	n.v.t.			
Vloeren			+	++
Ramen			+	++
Buitendeuren	-	+/-	+	++

Installaties

	Hoofdsysteem	Verbetering aanbevolen?
Verwarming	HR-107 ketel	nee **ja**
Warm water	Combiketel	**nee** ja
Ventilatie	Balansventilatiesysteem	nee **ja**
Koeling	Compressiekoeling	nee **ja**
Verlichting	6,2 W/m² gemiddeld geïnstalleerd vermogen	**nee** ja
Zonnepanelen	10.719 Wp	**nee** ja

Dit gebouw voldoet aan het niveau van de Renovatiestandaard

Dit gebouw wordt verwarmd via een aardgasaansluiting

Aandeel hernieuwbare energie 72,2 %

Over dit gebouw

Adres
Pontweg 100
1791LB Den Burg
BAG-ID: 0448010000005096

Bouwjaar
2008

Compactheid
1,05

Gebruiksoppervlakte
61 m²

Detailaanduiding

Gebruiksfuncties
49,8% Kantoor
50,2% Logies

Opnamedetails

Naam
LF Vinagre de Freitas

Certificaathouder
Duurzaam Energieloket

Inschrijfnummer
SKGIKOB 012214

KvK-nummer
65135121

Soort opname
Basisopname

Certificerende instelling
SKGIKOB

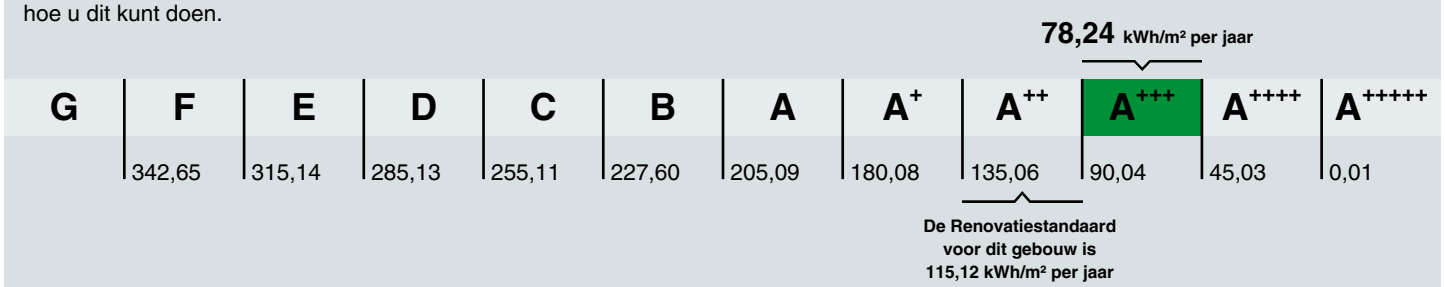
Examennummer
88181047

U kunt de geldigheid van dit energielabel verifiëren op www.ep-online.nl.

Toelichting bij dit energielabel

Voor dit gebouw is het energielabel bepaald. Dit label geeft aan hoe energiezuinig het gebouw is. Hierbij is gekeken naar de isolatie van het gebouw en de installaties voor verwarming, koeling, warm water, ventilatie, bevochtiging en verlichting.

Hoe minder fossiele energie een gebouw gebruikt, hoe beter het energielabel. Hierbij is G het slechtste energielabel en A^{+++++} het beste energielabel. Fossiele energie komt van kolen, olie en aardgas. Dit gebouw gebruikt 78,24 kWh/m² fossiele energie per jaar. Dit komt overeen met 13,52 kg CO_2/m² per jaar. De hoeveelheid fossiele energie die dit gebouw gebruikt, hangt af van de isolatie, de aanwezige installaties en de compactheid van het gebouw. Hoe compacter een gebouw is, des te lager is de waarde voor de compactheid. Een compact gebouw heeft relatief weinig buitenmuren en verliest daardoor minder energie. Het gebruik van hernieuwbare energie – denk aan zonnepanelen, zonneboilers en warmtepompen – vermindert ook de hoeveelheid fossiele energie. Voldoen aan de Renovatiestandaard is nodig voor de transformatie naar een duurzame gebouwde omgeving tot 2050. Heeft het gebouw nog een aardgasaansluiting, houd er dan rekening mee dat u in de toekomst vermoedelijk zal moeten overgaan op een duurzamer alternatief. Op dit energielabel vindt u adviezen hoe u dit kunt doen.

Hoe is het energielabel berekend? Hierbij is uitgegaan van een gemiddeld gebruik en het gemiddelde Nederlandse klimaat.
Het energiegebruik voor apparatuur – zoals computers en procesinstallaties – is niet meegenomen in de berekening. Dit omdat het energielabel alleen gaat over hoe energiezuinig het gebouw zelf is. Daarom is het energiegebruik op het energielabel niet hetzelfde als het elektriciteitsverbruik op de energierekening.

Voldoet aan de Renovatiestandaard? nee **ja**	De Renovatiestandaard is een grens aan de maximale hoeveelheid fossiele energie die in het gebouw gebruikt mag worden. Het fossiele energiegebruik van dit gebouw is 78,24 kWh per vierkante meter gebruiksoppervlakte per jaar. Bij een fossiel energiegebruik van maximaal 115,12 kWh per vierkante meter gebruiksoppervlakte per jaar voldoet dit gebouw aan de Renovatiestandaard. Meer informatie over de Renovatiestandaard vindt u op www.rvo.nl.
Aandeel hernieuwbare energie	Het aandeel hernieuwbare energie van dit gebouw is 72,2%. Hernieuwbare energie is afkomstig uit zon, biomassa, buitenlucht en bodem. Zonnepanelen, zonneboilers, warmtepompen en biomassaketels vergroten het aandeel hernieuwbare energie.
Energiebehoefte	De energiebehoefte is de hoeveelheid energie die het gebouw nodig heeft om te verwarmen en koelen. Hierbij wordt uitgegaan van een standaard ventilatiesysteem. Betere isolatie en het dichten van kieren verlagen deze energiebehoefte. De energiebehoefte van dit gebouw is 81,33 kWh per vierkante meter gebruiksoppervlakte.

Kenmerken en maatregelen

Op de voorkant van dit energielabel staat een samenvatting van de belangrijkste energetische kenmerken van dit gebouw. Wilt u een gedetailleerder overzicht van deze kenmerken? Dit kunt u opvragen bij uw energieprestatie-adviseur.

Op basis van de energetische kenmerken van het gebouw is een aantal mogelijke maatregelen bepaald. Hiermee kunt u de energieprestatie van het gebouw verbeteren. Let op: het gaat om mogelijke kosteneffectieve maatregelen. Of deze maatregelen daadwerkelijk verantwoord toegepast kunnen worden – uit oogpunt van bijvoorbeeld binnenklimaat, comfort, gezondheid, technische haalbaarheid en kosteneffectiviteit – is afhankelijk van de specifieke eigenschappen van het gebouw. Een expert kan u hier over adviseren. Daarnaast helpt de expert u om maatregelen te laten passen in de meerjaren onderhoudsplanning. Hierbij is een algemeen aandachtspunt dat u vaak ook veel energiewinst haalt uit het correct inregelen, gebruiken en onderhouden van het gebouw en installaties. Dit zorgt naast een lager energiegebruik ook voor een gezond en comfortabel binnenklimaat.

Let op: energiebesparing kan wettelijk verplicht zijn. Op www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen vindt u informatie over deze verplichtingen. Ook vindt u hier meer informatie over subsidies en financieringsmogelijkheden. Tot slot staan er praktijkvoorbeelden en tips hoe u aan de slag gaat met het verbeteren van het gebouw.

Isolatie

Een gebouw verliest minder warmte wanneer u het goed isoleert. Ook bespaart u op de energiekosten en vermindert u de uitstoot van het broeikasgas CO_2. Daarnaast verhoogt een goede isolatie het comfort in het gebouw. Het gebouw is gelijkmatiger warm doordat muren en ramen minder kou afgeven. Is het gebouw (gedeeltelijk) niet geïsoleerd? Dan vindt u hieronder een aantal adviezen waarmee u de isolatie van het gebouw verbetert.

Geïsoleerde gevelpanelen	Gevelpanelen zijn dichte ondoorzichtige vlakken die in een kozijn zitten. Gevelpanelen zitten bijvoorbeeld onder ramen. Gevelpanelen worden ook wel vulpanelen genoemd. Bij het bepalen van de isolatiewaarde van gevelpanelen wordt gekeken naar de combinatie van het paneel en het kozijn waarin het paneel zit. De isolatiewaarde van de gevelpanelen wordt uitgedrukt in een U-waarde. Hoe lager de U-waarde, hoe beter de isolatie is. In dit gebouw is (een deel van) de gevelpanelen nog niet geïsoleerd. Door goed geïsoleerde gevelpanelen verliezen gebouwen minder warmte, zeker als er een radiator voor het gevelpaneel staat. Ook verhoogt een goed geïsoleerd gevelpaneel het comfort in het gebouw. Als u de gevelpanelen vervangt, is het verstandig om te kiezen voor goed geïsoleerde panelen.
Geïsoleerde buitendeur(en)	Een buitendeur met weinig glas – zoals veel voordeuren – telt in het energielabel als een buitendeur. In dit gebouw is (een deel van) de buitendeuren nog niet geïsoleerd. Bij het bepalen van de isolatiewaarde van buitendeuren, wordt gekeken naar de combinatie van de deur met het kozijn. De isolatiewaarde van buitendeuren wordt uitgedrukt in de U_d-waarde. Hoe lager de U_d-waarde, hoe beter de isolatie. Een geïsoleerde buitendeur verbetert de energieprestatie van het gebouw. Belangrijk hierbij is dat u deze deur in een geïsoleerd kozijn plaatst. Rondom de deur moet u aan vier zijden een goede luchtdichting aanbrengen. Gaat u een buitendeur vervangen? Kies dan voor een geïsoleerde buitendeur.
LET OP!	**Besteed speciale aandacht aan kierdichting en ventilatie bij het isoleren van een gebouw** Om de overstap te kunnen maken naar duurzame aardgasvrije warmtevoorzieningen, zoals bijvoorbeeld een warmtepomp, moet het gebouw niet alleen goed geïsoleerd zijn, maar moet ook de luchtdichtheid van het gebouw in orde zijn. De luchtdichtheid wordt bepaald door kieren en naden in het gebouw. Deze kieren en naden kunnen zitten bij de aansluiting van de ramen op de gevel, of bij de aansluiting van het dak op de gevel. Bij het verbeteren van de isolatie van vloeren, gevels, daken, ramen, deuren en/of panelen is het belangrijk dat al deze onderdelen goed luchtdicht op elkaar aansluiten. Dit voorkomt warmteverlies en onaangename tocht. Als u kieren en naden dicht, komt er geen lucht van buiten meer het gebouw in. Dat voorkomt tocht. Maar het gebouw moet wel (op een gecontroleerde manier) frisse lucht binnen krijgen. Ventilatie is belangrijk voor de gezondheid en voorkomt vochtproblemen. Besteed bij de verbetering van de isolatie – en met name bij het dichten van naden en kieren – ook aandacht aan voldoende ventilatie. Laat u hierover informeren door een expert.

Installaties

Naast het isoleren van het gebouw, is het belangrijk dat u aandacht besteedt aan de installaties. Met energiezuinige installaties of installaties die hernieuwbare energie gebruiken, gebruikt het gebouw minder fossiele energie en stoot ook minder CO_2 uit. Als er op dit punt nog verbetering in dit gebouw mogelijk is, dan vindt u hieronder een aantal adviezen waarmee u de energieprestatie van dit gebouw kunt verbeteren.

Energiezuinig verwarmingstoestel	Is de verwarmingsinstallatie aan vervanging toe? Dan kunt u het beste kiezen voor een energiezuinig en duurzaam systeem. Hieronder staan een aantal voorbeelden van energiezuinige systemen, ze variëren in hoe ze gebruik maken van duurzame energiebronnen. Elektriciteit als energiedrager is op dit moment ten dele duurzaam (een mix van groen en grijs), maar is op termijn duurzamer te maken.

HR107 ketel
Met een zuinige HR107 ketel kan het gasverbruik flink dalen. Een nadeel van HR107 ketels is dat deze werken op aardgas. In Nederland willen we in de toekomst van het gebruik van aardgas af, omdat dit een fossiele brandstof is.

Hybride warmtepomp
Wilt u het gebouw verwarmen met minder aardgas, maar is het gebouw nog niet geschikt om volledig over te stappen op lage temperatuurverwarming? Dan is een hybride warmtepompsysteem een goede (tussen)oplossing. Dit systeem bestaat uit een (bestaande) CV-ketel op aardgas en een warmtepomp op elektriciteit. De warmtepomp zorgt meestal voor warmte in het gebouw. Alleen als het buiten erg koud is, helpt de CV-ketel mee.

Warmtepomp
Met een volledig elektrische warmtepomp heeft u geen aardgasaansluiting meer nodig voor verwarming van het gebouw. Warmtepompen halen warmte uit onuitputtelijke bronnen zoals lucht, bodem, oppervlaktewater of grondwater. Een warmtepomp werkt met een lage verwarmings-temperatuur. Daarom is dit systeem alleen geschikt voor goed geïsoleerde gebouwen.

Biomassaketel
Ook met een biomassaketel heeft u geen aardgas meer nodig voor verwarming. Een biomassaketel verwarmt door houtpellets, houtsnippers of hele houtblokken te verbranden in plaats van aardgas. Houtpellets zijn geperste houtkorrels. Bij de verbranding ontstaat wel fijnstof. Dit kan overlast in de omgeving veroorzaken.

Warmtenet
Nog een alternatief voor verwarming zonder aardgas is een warmtenet. Dit heet ook wel stadsverwarming. Bij dit systeem wordt er direct warmte geleverd aan het gebouw. Door buizen die onder de grond liggen, gaat het warme water naar de gebouwen, waar het via een warmtewisselaar gebruikt wordt voor verwarming. Het afgekoelde water gaat weer terug naar de verwarmingscentrale, die het dan weer opwarmt. Hier wordt warmte gemaakt van overgebleven warmte van industrieën, afvalverbranding en afvalwater, biomassa, geothermie of oppervlaktewater.
De warmte die aan het gebouw geleverd wordt kan van een hoge of een lage temperatuur zijn, dat verschilt per warmtenet. Als het warmtenet warmte van een lage temperatuur levert, dan is het van belang dat het gebouw goed geïsoleerd is, en dat de radiatoren, convectoren en/of vloerverwarming geschikt zijn voor verwarmingswater met een lage temperatuur.
Liggen er al warmtenetten in de buurt? Of zijn er plannen om deze in de toekomst aan te leggen? Overweeg dan om op dat net aan te sluiten. In afwachting van de definitieve plannen kunt u al wel aan de slag met het verbeteren van de isolatie en de overige installaties in het gebouw.

Energie-efficiënt ventilatiesysteem

Ventilatie van een gebouw is nodig voor een gezond binnenklimaat, maar kost ook energie. Het is daarom verstandig om te zorgen voor een ventilatiesysteem dat voldoende ventileert én energiezuinig is. Hieronder vindt u voorbeelden van dergelijke systemen.

Ventilatie met warmteterugwinning
De meeste utiliteitsgebouwen hebben een balansventilatiesysteem. Hierbij stuurt een luchtbehandelingskast verse ventilatielucht via kanalen en roosters door het gebouw. Andere kanalen zuigen de gebruikte lucht af en blazen het naar buiten. Deze lucht bevat nog veel warmte. Een warmteterugwinunit kan deze warmte aan nieuwe lucht toevoegen, wat energie bespaart.

Vraaggestuurde ventilatie
Een vraaggestuurd ventilatiesysteem kijkt naar hoe ruimtes gebruikt worden en bepaalt zo hoeveel lucht er door het gebouw stroomt. CO_2 sensoren in het gebouw meten continu de luchtkwaliteit. Zo bepaalt het systeem hoeveel lucht er toe- en afgevoerd moet worden. De ruimtes zijn zo altijd voldoende geventileerd. Is er niemand aanwezig? Dan schakelt het systeem naar een lagere stand, wat het energiegebruik verlaagt.

Efficiënt koelsysteem

Gebouwen koelen kost energie. U kunt het energiegebruik beperken door te voorkomen dat het gebouw veel opwarmt en door te kiezen voor een energiezuinig(er) koelsysteem. Deze tips kunnen u helpen:

- Houd de warmte in de zomer goed buiten. Gebruik hiervoor (buiten)zonwering, zonwerende beglazing, overstekken en isolatie van het gebouw.
- Ventileer het gebouw tijdens de zomernacht. Zo koelt u het gebouw ’s nachts af, zodat het gebouw in de ochtend koel is. De koeling kan dan ook later aan.
- Vervangt u de (compressie)koelmachine? Dan kunt u overwegen om over te stappen naar een systeem dat vrije koeling gebruikt. Bijvoorbeeld koudeopslag in de bodem. In steeds meer gebieden in Nederland ligt een collectief koudenet. Dit kan ook een interessante optie zijn in plaats van een compressiekoelmachine.

Disclaimer
Dit energielabel is afgegeven door Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. Dit energielabel kunt u altijd verifiëren op www.ep-online.nl.
De genoemde besparingsmogelijkheden zijn maatregelen die op dit moment in de meeste gevallen kosteneffectief zijn, of dit binnen de geldigheidsduur van het energielabel kunnen worden. Op www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen kunt u een indicatie krijgen hoeveel bovenstaande maatregelen kosten en wat zij u opleveren aan energiebesparing. Of de genoemde maatregelen daadwerkelijk verantwoord toegepast kunnen worden uit oogpunt van bijvoorbeeld comfort, gezondheid, kosten e.d., is afhankelijk van de huidige specifieke eigenschappen van het gebouw. Er kunnen daarom geen rechten worden ontleend aan deze informatie. U wordt altijd geadviseerd om hiervoor professioneel advies in te winnen.

Dit document is digitaal ondertekend. U kunt de echtheid van het document controleren. Hoe dat in zijn werk gaat leest u op www.ep-online.nl/ControlerenEchtheid.

Registratienummer	Datum registratie	Geldig tot	Status
411957454	26-02-2024	12-02-2034	Definitief

Dit gebouw heeft energielabel A+++

Isolatie

Gevels		+/-	+	++
Gevelpanelen	n.v.t.			
Daken			+	++
Vloeren			+	++
Ramen			+	++
Buitendeuren	-	+/-	+	++

Installaties

	Hoofdsysteem	Verbetering aanbevolen?	
Verwarming	HR-107 ketel	nee	**ja**
Warm water	Gasboiler	**nee**	ja
Ventilatie	Balansventilatiesysteem	**nee**	ja
Koeling	Compressiekoeling	nee	**ja**
Verlichting	11,0 W/m² gemiddeld geïnstalleerd vermogen	**nee**	ja
Zonnepanelen	107.188 Wp	**nee**	ja

Dit gebouw voldoet aan het niveau van de Renovatiestandaard

Dit gebouw wordt verwarmd via een aardgasaansluiting

Aandeel hernieuwbare energie 72,8 %

Over dit gebouw

Adres
Pontweg 102
1791LB Den Burg
BAG-ID: 0448010000010866

Bouwjaar
2008

Compactheid
1,71

Gebruiksoppervlakte
738 m²

Detailaanduiding

Gebruiksfuncties
74,7% Bijeenkomst
25,3% Kantoor

Opnamedetails

Naam
LF Vinagre de Freitas

Certificaathouder
Duurzaam Energieloket

Inschrijfnummer
SKGIKOB 012214

KvK-nummer
65135121

Soort opname
Basisopname

Certificerende instelling
SKGIKOB

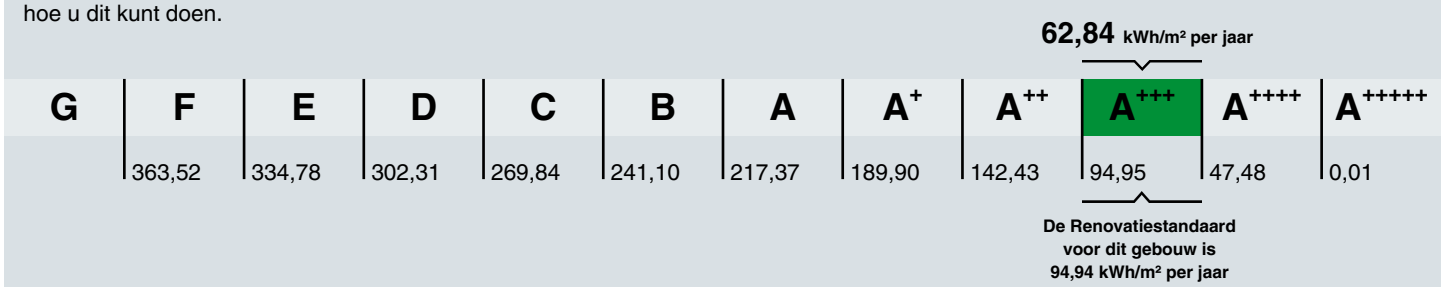
Examennummer
88181047

U kunt de geldigheid van dit energielabel verifiëren op www.ep-online.nl.

Toelichting bij dit energielabel

Voor dit gebouw is het energielabel bepaald. Dit label geeft aan hoe energiezuinig het gebouw is. Hierbij is gekeken naar de isolatie van het gebouw en de installaties voor verwarming, koeling, warm water, ventilatie, bevochtiging en verlichting.

Hoe minder fossiele energie een gebouw gebruikt, hoe beter het energielabel. Hierbij is G het slechtste energielabel en A^{+++++} het beste energielabel. Fossiele energie komt van kolen, olie en aardgas. Dit gebouw gebruikt 62,84 kWh/m² fossiele energie per jaar. Dit komt overeen met 8,41 kg CO_2/m² per jaar. De hoeveelheid fossiele energie die dit gebouw gebruikt, hangt af van de isolatie, de aanwezige installaties en de compactheid van het gebouw. Hoe compacter een gebouw is, des te lager is de waarde voor de compactheid. Een compact gebouw heeft relatief weinig buitenmuren en verliest daardoor minder energie. Het gebruik van hernieuwbare energie – denk aan zonnepanelen, zonneboilers en warmtepompen – vermindert ook de hoeveelheid fossiele energie. Voldoen aan de Renovatiestandaard is nodig voor de transformatie naar een duurzame gebouwde omgeving tot 2050. Heeft het gebouw nog een aardgasaansluiting, houd er dan rekening mee dat u in de toekomst vermoedelijk zal moeten overgaan op een duurzamer alternatief. Op dit energielabel vindt u adviezen hoe u dit kunt doen.

Hoe is het energielabel berekend? Hierbij is uitgegaan van een gemiddeld gebruik en het gemiddelde Nederlandse klimaat.
Het energiegebruik voor apparatuur – zoals computers en procesinstallaties – is niet meegenomen in de berekening. Dit omdat het energielabel alleen gaat over hoe energiezuinig het gebouw zelf is. Daarom is het energiegebruik op het energielabel niet hetzelfde als het elektriciteitsverbruik op de energierekening.

Voldoet aan de Renovatiestandaard? nee **ja**	De Renovatiestandaard is een grens aan de maximale hoeveelheid fossiele energie die in het gebouw gebruikt mag worden. Het fossiele energiegebruik van dit gebouw is 62,84 kWh per vierkante meter gebruiksoppervlakte per jaar. Bij een fossiel energiegebruik van maximaal 94,94 kWh per vierkante meter gebruiksoppervlakte per jaar voldoet dit gebouw aan de Renovatiestandaard. Meer informatie over de Renovatiestandaard vindt u op www.rvo.nl.
Aandeel hernieuwbare energie	Het aandeel hernieuwbare energie van dit gebouw is 72,8%. Hernieuwbare energie is afkomstig uit zon, biomassa, buitenlucht en bodem. Zonnepanelen, zonneboilers, warmtepompen en biomassaketels vergroten het aandeel hernieuwbare energie.
Energiebehoefte	De energiebehoefte is de hoeveelheid energie die het gebouw nodig heeft om te verwarmen en koelen. Hierbij wordt uitgegaan van een standaard ventilatiesysteem. Betere isolatie en het dichten van kieren verlagen deze energiebehoefte. De energiebehoefte van dit gebouw is 86,28 kWh per vierkante meter gebruiksoppervlakte.

Kenmerken en maatregelen

Op de voorkant van dit energielabel staat een samenvatting van de belangrijkste energetische kenmerken van dit gebouw. Wilt u een gedetailleerder overzicht van deze kenmerken? Dit kunt u opvragen bij uw energieprestatie-adviseur.

Op basis van de energetische kenmerken van het gebouw is een aantal mogelijke maatregelen bepaald. Hiermee kunt u de energieprestatie van het gebouw verbeteren. Let op: het gaat om mogelijke kosteneffectieve maatregelen. Of deze maatregelen daadwerkelijk verantwoord toegepast kunnen worden – uit oogpunt van bijvoorbeeld binnenklimaat, comfort, gezondheid, technische haalbaarheid en kosteneffectiviteit – is afhankelijk van de specifieke eigenschappen van het gebouw. Een expert kan u hier over adviseren. Daarnaast helpt de expert u om maatregelen te laten passen in de meerjaren onderhoudsplanning. Hierbij is een algemeen aandachtspunt dat u vaak ook veel energiewinst haalt uit het correct inregelen, gebruiken en onderhouden van het gebouw en installaties. Dit zorgt naast een lager energiegebruik ook voor een gezond en comfortabel binnenklimaat.

Let op: energiebesparing kan wettelijk verplicht zijn. Op www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen vindt u informatie over deze verplichtingen. Ook vindt u hier meer informatie over subsidies en financieringsmogelijkheden. Tot slot staan er praktijkvoorbeelden en tips hoe u aan de slag gaat met het verbeteren van het gebouw.

Isolatie

Een gebouw verliest minder warmte wanneer u het goed isoleert. Ook bespaart u op de energiekosten en vermindert u de uitstoot van het broeikasgas CO_2. Daarnaast verhoogt een goede isolatie het comfort in het gebouw. Het gebouw is gelijkmatiger warm doordat muren en ramen minder kou afgeven. Is het gebouw (gedeeltelijk) niet geïsoleerd? Dan vindt u hieronder een aantal adviezen waarmee u de isolatie van het gebouw verbetert.

Gevelisolatie	In dit gebouw is (een deel van) de gevels nog niet geïsoleerd. Met gevelisolatie verbetert u de energieprestatie van dit gebouw. De isolatiewaarde van gevels wordt uitgedrukt in een R_c-waarde. Hoe hoger de R_c-waarde, hoe beter de isolatiewaarde. Oudere gebouwen hebben vaak niet geïsoleerde spouwmuren. Spouwmuurisolatie is dan in verhouding een goedkope manier om de gevel te isoleren. De spouw na-isoleren zorgt voor een matige isolatiewaarde (R = 1,0 tot 1,7 m²K/W). Andere mogelijkheden zijn isolatie aan de binnenkant of de buitenkant van de gevel. Dit geeft een betere isolatiewaarde, maar is ook duurder. Hoogstwaarschijnlijk worden gevels maar één keer nageïsoleerd. U kunt de gevels daarom het beste direct zo goed mogelijk isoleren.
Geïsoleerde buitendeur(en)	Een buitendeur met weinig glas – zoals veel voordeuren – telt in het energielabel als een buitendeur. In dit gebouw is (een deel van) de buitendeuren nog niet geïsoleerd. Bij het bepalen van de isolatiewaarde van buitendeuren, wordt gekeken naar de combinatie van de deur met het kozijn. De isolatiewaarde van buitendeuren wordt uitgedrukt in de U_d-waarde. Hoe lager de U_d-waarde, hoe beter de isolatie. Een geïsoleerde buitendeur verbetert de energieprestatie van het gebouw. Belangrijk hierbij is dat u deze deur in een geïsoleerd kozijn plaatst. Rondom de deur moet u aan vier zijden een goede luchtdichting aanbrengen. Gaat u een buitendeur vervangen? Kies dan voor een geïsoleerde buitendeur.
LET OP!	**Besteed speciale aandacht aan kierdichting en ventilatie bij het isoleren van een gebouw** Om de overstap te kunnen maken naar duurzame aardgasvrije warmtevoorzieningen, zoals bijvoorbeeld een warmtepomp, moet het gebouw niet alleen goed geïsoleerd zijn, maar moet ook de luchtdichtheid van het gebouw in orde zijn. De luchtdichtheid wordt bepaald door kieren en naden in het gebouw. Deze kieren en naden kunnen zitten bij de aansluiting van de ramen op de gevel, of bij de aansluiting van het dak op de gevel. Bij het verbeteren van de isolatie van vloeren, gevels, daken, ramen, deuren en/of panelen is het belangrijk dat al deze onderdelen goed luchtdicht op elkaar aansluiten. Dit voorkomt warmteverlies en onaangename tocht. Als u kieren en naden dicht, komt er geen lucht van buiten meer het gebouw in. Dat voorkomt tocht. Maar het gebouw moet wel (op een gecontroleerde manier) frisse lucht binnen krijgen. Ventilatie is belangrijk voor de gezondheid en voorkomt vochtproblemen. Besteed bij de verbetering van de isolatie – en met name bij het dichten van naden en kieren – ook aandacht aan voldoende ventilatie. Laat u hierover informeren door een expert.

Installaties

Naast het isoleren van het gebouw, is het belangrijk dat u aandacht besteedt aan de installaties. Met energiezuinige installaties of installaties die hernieuwbare energie gebruiken, gebruikt het gebouw minder fossiele energie en stoot ook minder CO_2 uit. Als er op dit punt nog verbetering in dit gebouw mogelijk is, dan vindt u hieronder een aantal adviezen waarmee u de energieprestatie van dit gebouw kunt verbeteren.

Energiezuinig verwarmingstoestel	Is de verwarmingsinstallatie aan vervanging toe? Dan kunt u het beste kiezen voor een energiezuinig en duurzaam systeem. Hieronder staan een aantal voorbeelden van energiezuinige systemen, ze variëren in hoe ze gebruik maken van duurzame energiebronnen. Elektriciteit als energiedrager is op dit moment ten dele duurzaam (een mix van groen en grijs), maar is op termijn duurzamer te maken.

HR107 ketel
Met een zuinige HR107 ketel kan het gasverbruik flink dalen. Een nadeel van HR107 ketels is dat deze werken op aardgas. In Nederland willen we in de toekomst van het gebruik van aardgas af, omdat dit een fossiele brandstof is.

Hybride warmtepomp
Wilt u het gebouw verwarmen met minder aardgas, maar is het gebouw nog niet geschikt om volledig over te stappen op lage temperatuurverwarming? Dan is een hybride warmtepompsysteem een goede (tussen)oplossing. Dit systeem bestaat uit een (bestaande) CV-ketel op aardgas en een warmtepomp op elektriciteit. De warmtepomp zorgt meestal voor warmte in het gebouw. Alleen als het buiten erg koud is, helpt de CV-ketel mee.

Warmtepomp
Met een volledig elektrische warmtepomp heeft u geen aardgasaansluiting meer nodig voor verwarming van het gebouw. Warmtepompen halen warmte uit onuitputtelijke bronnen zoals lucht, bodem, oppervlaktewater of grondwater. Een warmtepomp werkt met een lage verwarmings-temperatuur. Daarom is dit systeem alleen geschikt voor goed geïsoleerde gebouwen.

Biomassaketel
Ook met een biomassaketel heeft u geen aardgas meer nodig voor verwarming. Een biomassaketel verwarmt door houtpellets, houtsnippers of hele houtblokken te verbranden in plaats van aardgas. Houtpellets zijn geperste houtkorrels. Bij de verbranding ontstaat wel fijnstof. Dit kan overlast in de omgeving veroorzaken.

Warmtenet
Nog een alternatief voor verwarming zonder aardgas is een warmtenet. Dit heet ook wel stadsverwarming. Bij dit systeem wordt er direct warmte geleverd aan het gebouw. Door buizen die onder de grond liggen, gaat het warme water naar de gebouwen, waar het via een warmtewisselaar gebruikt wordt voor verwarming. Het afgekoelde water gaat weer terug naar de verwarmingscentrale, die het dan weer opwarmt. Hier wordt warmte gemaakt van overgebleven warmte van industrieën, afvalverbranding en afvalwater, biomassa, geothermie of oppervlaktewater.
De warmte die aan het gebouw geleverd wordt kan van een hoge of een lage temperatuur zijn, dat verschilt per warmtenet. Als het warmtenet warmte van een lage temperatuur levert, dan is het van belang dat het gebouw goed geïsoleerd is, en dat de radiatoren, convectoren en/of vloerverwarming geschikt zijn voor verwarmingswater met een lage temperatuur.
Liggen er al warmtenetten in de buurt? Of zijn er plannen om deze in de toekomst aan te leggen? Overweeg dan om op dat net aan te sluiten. In afwachting van de definitieve plannen kunt u al wel aan de slag met het verbeteren van de isolatie en de overige installaties in het gebouw.

Efficiënt koelsysteem

Gebouwen koelen kost energie. U kunt het energiegebruik beperken door te voorkomen dat het gebouw veel opwarmt en door te kiezen voor een energiezuinig(er) koelsysteem. Deze tips kunnen u helpen:

- Houd de warmte in de zomer goed buiten. Gebruik hiervoor (buiten)zonwering, zonwerende beglazing, overstekken en isolatie van het gebouw.
- Ventileer het gebouw tijdens de zomernacht. Zo koelt u het gebouw ’s nachts af, zodat het gebouw in de ochtend koel is. De koeling kan dan ook later aan.
- Vervangt u de (compressie)koelmachine? Dan kunt u overwegen om over te stappen naar een systeem dat vrije koeling gebruikt. Bijvoorbeeld koudeopslag in de bodem. In steeds meer gebieden in Nederland ligt een collectief koudenet. Dit kan ook een interessante optie zijn in plaats van een compressiekoelmachine.

Disclaimer

Dit energielabel is afgegeven door Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. Dit energielabel kunt u altijd verifiëren op www.ep-online.nl.
De genoemde besparingsmogelijkheden zijn maatregelen die op dit moment in de meeste gevallen kosteneffectief zijn, of dit binnen de geldigheidsduur van het energielabel kunnen worden. Op www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen kunt u een indicatie krijgen hoeveel bovenstaande maatregelen kosten en wat zij u opleveren aan energiebesparing. Of de genoemde maatregelen daadwerkelijk verantwoord toegepast kunnen worden uit oogpunt van bijvoorbeeld comfort, gezondheid, kosten e.d., is afhankelijk van de huidige specifieke eigenschappen van het gebouw. Er kunnen daarom geen rechten worden ontleend aan deze informatie. U wordt altijd geadviseerd om hiervoor professioneel advies in te winnen.

Dit document is digitaal ondertekend. U kunt de echtheid van het document controleren. Hoe dat in zijn werk gaat leest u op www.ep-online.nl/ControlerenEchtheid.

Registratienummer	Datum registratie	Geldig tot	Status
213601000	26-02-2024	12-02-2034	Definitief

Dit gebouw heeft energielabel A+

Isolatie

Gevels			+	++
Gevelpanelen		+/-	+	++
Daken			+	++
Vloeren			+	++
Ramen				++
Buitendeuren	-	+/-	+	++

Installaties

	Hoofdsysteem	Verbetering aanbevolen?
Verwarming	HR-107 ketel	nee **ja**
Warm water	Indirect gestookte boiler	**nee** ja
Ventilatie	Balansventilatiesysteem	**nee** ja
Koeling	Compressiekoeling	nee **ja**
Verlichting	9,5 W/m² gemiddeld geïnstalleerd vermogen	**nee** ja
Zonnepanelen	Niet aanwezig	nee **ja**

Dit gebouw voldoet niet aan het niveau van de Renovatiestandaard

Dit gebouw wordt verwarmd via een aardgasaansluiting

Aandeel hernieuwbare energie 0,0 %

Over dit gebouw

Adres
Postweg 211 B
1795JN De Cocksdorp
BAG-ID: 0448010000012537

Bouwjaar
2009

Compactheid
1,83

Gebruiksoppervlakte
114 m²

Detailaanduiding

Gebruiksfuncties
90,5% Bijeenkomst
9,5% Kantoor

Opnamedetails

Naam
LF Vinagre de Freitas

Examennummer
88181047

Certificaathouder
Duurzaam Energieloket

Inschrijfnummer
SKGIKOB 012214

KvK-nummer
65135121

Soort opname
Basisopname

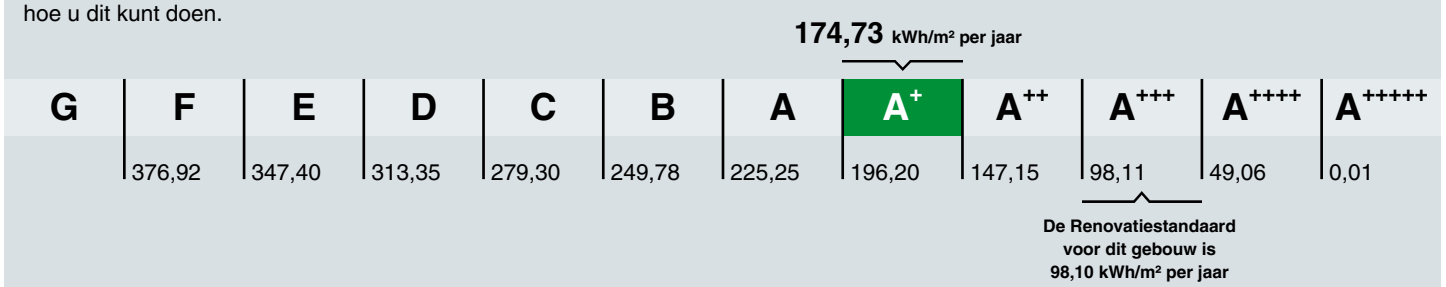
Certificerende instelling
SKGIKOB

U kunt de geldigheid van dit energielabel verifiëren op www.ep-online.nl.

Toelichting bij dit energielabel

Voor dit gebouw is het energielabel bepaald. Dit label geeft aan hoe energiezuinig het gebouw is. Hierbij is gekeken naar de isolatie van het gebouw en de installaties voor verwarming, koeling, warm water, ventilatie, bevochtiging en verlichting.

Hoe minder fossiele energie een gebouw gebruikt, hoe beter het energielabel. Hierbij is G het slechtste energielabel en A^{+++++} het beste energielabel. Fossiele energie komt van kolen, olie en aardgas. Dit gebouw gebruikt 174,73 kWh/m² fossiele energie per jaar. Dit komt overeen met 35,71 kg CO_2/m² per jaar. De hoeveelheid fossiele energie die dit gebouw gebruikt, hangt af van de isolatie, de aanwezige installaties en de compactheid van het gebouw. Hoe compacter een gebouw is, des te lager is de waarde voor de compactheid. Een compact gebouw heeft relatief weinig buitenmuren en verliest daardoor minder energie. Het gebruik van hernieuwbare energie – denk aan zonnepanelen, zonneboilers en warmtepompen – vermindert ook de hoeveelheid fossiele energie. Voldoen aan de Renovatiestandaard is nodig voor de transformatie naar een duurzame gebouwde omgeving tot 2050. Heeft het gebouw nog een aardgasaansluiting, houd er dan rekening mee dat u in de toekomst vermoedelijk zal moeten overgaan op een duurzamer alternatief. Op dit energielabel vindt u adviezen hoe u dit kunt doen.

Hoe is het energielabel berekend? Hierbij is uitgegaan van een gemiddeld gebruik en het gemiddelde Nederlandse klimaat.
Het energiegebruik voor apparatuur – zoals computers en procesinstallaties – is niet meegenomen in de berekening. Dit omdat het energielabel alleen gaat over hoe energiezuinig het gebouw zelf is. Daarom is het energiegebruik op het energielabel niet hetzelfde als het elektriciteitsverbruik op de energierekening.

Voldoet aan de Renovatiestandaard? **nee** ja	De Renovatiestandaard is een grens aan de maximale hoeveelheid fossiele energie die in het gebouw gebruikt mag worden. Het fossiele energiegebruik van dit gebouw is 174,73 kWh per vierkante meter gebruiksoppervlakte per jaar. Bij een fossiel energiegebruik van maximaal 98,10 kWh per vierkante meter gebruiksoppervlakte per jaar voldoet dit gebouw aan de Renovatiestandaard. Meer informatie over de Renovatiestandaard vindt u op www.rvo.nl.
Aandeel hernieuwbare energie	Het aandeel hernieuwbare energie van dit gebouw is 0,0%. Hernieuwbare energie is afkomstig uit zon, biomassa, buitenlucht en bodem. Zonnepanelen, zonneboilers, warmtepompen en biomassaketels vergroten het aandeel hernieuwbare energie.
Energiebehoefte	De energiebehoefte is de hoeveelheid energie die het gebouw nodig heeft om te verwarmen en koelen. Hierbij wordt uitgegaan van een standaard ventilatiesysteem. Betere isolatie en het dichten van kieren verlagen deze energiebehoefte. De energiebehoefte van dit gebouw is 79,04 kWh per vierkante meter gebruiksoppervlakte.

Kenmerken en maatregelen

Op de voorkant van dit energielabel staat een samenvatting van de belangrijkste energetische kenmerken van dit gebouw. Wilt u een gedetailleerder overzicht van deze kenmerken? Dit kunt u opvragen bij uw energieprestatie-adviseur.

Op basis van de energetische kenmerken van het gebouw is een aantal mogelijke maatregelen bepaald. Hiermee kunt u de energieprestatie van het gebouw verbeteren. Let op: het gaat om mogelijke kosteneffectieve maatregelen. Of deze maatregelen daadwerkelijk verantwoord toegepast kunnen worden – uit oogpunt van bijvoorbeeld binnenklimaat, comfort, gezondheid, technische haalbaarheid en kosteneffectiviteit – is afhankelijk van de specifieke eigenschappen van het gebouw. Een expert kan u hier over adviseren. Daarnaast helpt de expert u om maatregelen te laten passen in de meerjaren onderhoudsplanning. Hierbij is een algemeen aandachtspunt dat u vaak ook veel energiewinst haalt uit het correct inregelen, gebruiken en onderhouden van het gebouw en installaties. Dit zorgt naast een lager energiegebruik ook voor een gezond en comfortabel binnenklimaat.

Let op: energiebesparing kan wettelijk verplicht zijn. Op www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen vindt u informatie over deze verplichtingen. Ook vindt u hier meer informatie over subsidies en financieringsmogelijkheden. Tot slot staan er praktijkvoorbeelden en tips hoe u aan de slag gaat met het verbeteren van het gebouw.

Isolatie

Een gebouw verliest minder warmte wanneer u het goed isoleert. Ook bespaart u op de energiekosten en vermindert u de uitstoot van het broeikasgas CO_2. Daarnaast verhoogt een goede isolatie het comfort in het gebouw. Het gebouw is gelijkmatiger warm doordat muren en ramen minder kou afgeven. Is het gebouw (gedeeltelijk) niet geïsoleerd? Dan vindt u hieronder een aantal adviezen waarmee u de isolatie van het gebouw verbetert.

Geïsoleerde gevelpanelen	Gevelpanelen zijn dichte ondoorzichtige vlakken die in een kozijn zitten. Gevelpanelen zitten bijvoorbeeld onder ramen. Gevelpanelen worden ook wel vulpanelen genoemd. Bij het bepalen van de isolatiewaarde van gevelpanelen wordt gekeken naar de combinatie van het paneel en het kozijn waarin het paneel zit. De isolatiewaarde van de gevelpanelen wordt uitgedrukt in een U-waarde. Hoe lager de U-waarde, hoe beter de isolatie is. In dit gebouw is (een deel van) de gevelpanelen nog niet geïsoleerd. Door goed geïsoleerde gevelpanelen verliezen gebouwen minder warmte, zeker als er een radiator voor het gevelpaneel staat. Ook verhoogt een goed geïsoleerd gevelpaneel het comfort in het gebouw. Als u de gevelpanelen vervangt, is het verstandig om te kiezen voor goed geïsoleerde panelen.
Geïsoleerde buitendeur(en)	Een buitendeur met weinig glas – zoals veel voordeuren – telt in het energielabel als een buitendeur. In dit gebouw is (een deel van) de buitendeuren nog niet geïsoleerd. Bij het bepalen van de isolatiewaarde van buitendeuren, wordt gekeken naar de combinatie van de deur met het kozijn. De isolatiewaarde van buitendeuren wordt uitgedrukt in de U_d-waarde. Hoe lager de U_d-waarde, hoe beter de isolatie. Een geïsoleerde buitendeur verbetert de energieprestatie van het gebouw. Belangrijk hierbij is dat u deze deur in een geïsoleerd kozijn plaatst. Rondom de deur moet u aan vier zijden een goede luchtdichting aanbrengen. Gaat u een buitendeur vervangen? Kies dan voor een geïsoleerde buitendeur.
LET OP!	**Besteed speciale aandacht aan kierdichting en ventilatie bij het isoleren van een gebouw** Om de overstap te kunnen maken naar duurzame aardgasvrije warmtevoorzieningen, zoals bijvoorbeeld een warmtepomp, moet het gebouw niet alleen goed geïsoleerd zijn, maar moet ook de luchtdichtheid van het gebouw in orde zijn. De luchtdichtheid wordt bepaald door kieren en naden in het gebouw. Deze kieren en naden kunnen zitten bij de aansluiting van de ramen op de gevel, of bij de aansluiting van het dak op de gevel. Bij het verbeteren van de isolatie van vloeren, gevels, daken, ramen, deuren en/of panelen is het belangrijk dat al deze onderdelen goed luchtdicht op elkaar aansluiten. Dit voorkomt warmteverlies en onaangename tocht. Als u kieren en naden dicht, komt er geen lucht van buiten meer het gebouw in. Dat voorkomt tocht. Maar het gebouw moet wel (op een gecontroleerde manier) frisse lucht binnen krijgen. Ventilatie is belangrijk voor de gezondheid en voorkomt vochtproblemen. Besteed bij de verbetering van de isolatie – en met name bij het dichten van naden en kieren – ook aandacht aan voldoende ventilatie. Laat u hierover informeren door een expert.

Installaties

Naast het isoleren van het gebouw, is het belangrijk dat u aandacht besteedt aan de installaties. Met energiezuinige installaties of installaties die hernieuwbare energie gebruiken, gebruikt het gebouw minder fossiele energie en stoot ook minder CO_2 uit. Als er op dit punt nog verbetering in dit gebouw mogelijk is, dan vindt u hieronder een aantal adviezen waarmee u de energieprestatie van dit gebouw kunt verbeteren.

Energiezuinig verwarmingstoestel	Is de verwarmingsinstallatie aan vervanging toe? Dan kunt u het beste kiezen voor een energiezuinig en duurzaam systeem. Hieronder staan een aantal voorbeelden van energiezuinige systemen, ze variëren in hoe ze gebruik maken van duurzame energiebronnen. Elektriciteit als energiedrager is op dit moment ten dele duurzaam (een mix van groen en grijs), maar is op termijn duurzamer te maken.

HR107 ketel
Met een zuinige HR107 ketel kan het gasverbruik flink dalen. Een nadeel van HR107 ketels is dat deze werken op aardgas. In Nederland willen we in de toekomst van het gebruik van aardgas af, omdat dit een fossiele brandstof is.

Hybride warmtepomp
Wilt u het gebouw verwarmen met minder aardgas, maar is het gebouw nog niet geschikt om volledig over te stappen op lage temperatuurverwarming? Dan is een hybride warmtepompsysteem een goede (tussen)oplossing. Dit systeem bestaat uit een (bestaande) CV-ketel op aardgas en een warmtepomp op elektriciteit. De warmtepomp zorgt meestal voor warmte in het gebouw. Alleen als het buiten erg koud is, helpt de CV-ketel mee.

Warmtepomp
Met een volledig elektrische warmtepomp heeft u geen aardgasaansluiting meer nodig voor verwarming van het gebouw. Warmtepompen halen warmte uit onuitputtelijke bronnen zoals lucht, bodem, oppervlaktewater of grondwater. Een warmtepomp werkt met een lage verwarmings-temperatuur. Daarom is dit systeem alleen geschikt voor goed geïsoleerde gebouwen.

Biomassaketel
Ook met een biomassaketel heeft u geen aardgas meer nodig voor verwarming. Een biomassaketel verwarmt door houtpellets, houtsnippers of hele houtblokken te verbranden in plaats van aardgas. Houtpellets zijn geperste houtkorrels. Bij de verbranding ontstaat wel fijnstof. Dit kan overlast in de omgeving veroorzaken.

Warmtenet
Nog een alternatief voor verwarming zonder aardgas is een warmtenet. Dit heet ook wel stadsverwarming. Bij dit systeem wordt er direct warmte geleverd aan het gebouw. Door buizen die onder de grond liggen, gaat het warme water naar de gebouwen, waar het via een warmtewisselaar gebruikt wordt voor verwarming. Het afgekoelde water gaat weer terug naar de verwarmingscentrale, die het dan weer opwarmt. Hier wordt warmte gemaakt van overgebleven warmte van industrieën, afvalverbranding en afvalwater, biomassa, geothermie of oppervlaktewater.
De warmte die aan het gebouw geleverd wordt kan van een hoge of een lage temperatuur zijn, dat verschilt per warmtenet. Als het warmtenet warmte van een lage temperatuur levert, dan is het van belang dat het gebouw goed geïsoleerd is, en dat de radiatoren, convectoren en/of vloerverwarming geschikt zijn voor verwarmingswater met een lage temperatuur.
Liggen er al warmtenetten in de buurt? Of zijn er plannen om deze in de toekomst aan te leggen? Overweeg dan om op dat net aan te sluiten. In afwachting van de definitieve plannen kunt u al wel aan de slag met het verbeteren van de isolatie en de overige installaties in het gebouw.

Efficiënt koelsysteem

Gebouwen koelen kost energie. U kunt het energiegebruik beperken door te voorkomen dat het gebouw veel opwarmt en door te kiezen voor een energiezuinig(er) koelsysteem. Deze tips kunnen u helpen:

- Houd de warmte in de zomer goed buiten. Gebruik hiervoor (buiten)zonwering, zonwerende beglazing, overstekken en isolatie van het gebouw.
- Ventileer het gebouw tijdens de zomernacht. Zo koelt u het gebouw ’s nachts af, zodat het gebouw in de ochtend koel is. De koeling kan dan ook later aan.
- Vervangt u de (compressie)koelmachine? Dan kunt u overwegen om over te stappen naar een systeem dat vrije koeling gebruikt. Bijvoorbeeld koudeopslag in de bodem. In steeds meer gebieden in Nederland ligt een collectief koudenet. Dit kan ook een interessante optie zijn in plaats van een compressiekoelmachine.

Zonnepanelen voor elektriciteitsopwekking	Zonnepanelen - ook wel PV panelen genoemd - zetten de energie van de zon om in elektriciteit. Een PV-systeem bestaat uit zonnepanelen en een omvormer. De panelen kunnen op platte of schuine daken staan, en steeds vaker komen ook systemen voor met gevel PV-panelen. Plaats de panelen bij voorkeur op het zuiden, zodat ze zo veel mogelijk zonlicht opvangen. Maar ook met een andere oriëntatie is een goede opbrengst te halen. Zorg dat de panelen niet (gedeeltelijk) in de schaduw staan, dan loopt de opbrengst terug.

Disclaimer

Dit energielabel is afgegeven door Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. Dit energielabel kunt u altijd verifiëren op www.ep-online.nl. De genoemde besparingsmogelijkheden zijn maatregelen die op dit moment in de meeste gevallen kosteneffectief zijn, of dit binnen de geldigheidsduur van het energielabel kunnen worden. Op www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen kunt u een indicatie krijgen hoeveel bovenstaande maatregelen kosten en wat zij u opleveren aan energiebesparing. Of de genoemde maatregelen daadwerkelijk verantwoord toegepast kunnen worden uit oogpunt van bijvoorbeeld comfort, gezondheid, kosten e.d., is afhankelijk van de huidige specifieke eigenschappen van het gebouw. Er kunnen daarom geen rechten worden ontleend aan deze informatie. U wordt altijd geadviseerd om hiervoor professioneel advies in te winnen.

Dit document is digitaal ondertekend. U kunt de echtheid van het document controleren. Hoe dat in zijn werk gaat leest u op www.ep-online.nl/ControlerenEchtheid.

Registratienummer	Datum registratie	Geldig tot	Status
807378367	13-03-2023	16-01-2033	Definitief

Dit gebouw heeft energielabel A+++

Isolatie

Gevels	+ ++
Gevelpanelen	n.v.t.
Daken	+ ++
Vloeren	+ ++
Ramen	+ ++
Buitendeuren	n.v.t.

Installaties

	Hoofdsysteem	Verbetering aanbevolen?
Verwarming	Warmtepomp	nee ja
Warm water	Combiketel	nee ja
Ventilatie	Balansventilatiesysteem	nee **ja**
Koeling	Bodemkoeling, koudeopslag of vrijekoeling	nee ja
Verlichting	10,4 W/m² gemiddeld geïnstalleerd vermogen	nee ja
Zonnepanelen	38.894 Wp	nee ja

Dit gebouw wordt verwarmd via een aardgasaansluiting

Aandeel hernieuwbare energie 60,7 %

Over dit gebouw

Adres
Reijer Keijserstraat 7
1791AX Den Burg
BAG-ID: 0448010000004668

Bouwjaar
2003

Compactheid
1,56

Gebruiksoppervlakte
810 m²

Detailaanduiding

Gebruiksfuncties
64,1% Kantoor
35,9% Bijeenkomst

Opnamedetails

Naam
L. Vinagre de Freitas

Certificaathouder
Duurzaam Energieloket

Inschrijfnummer
SKGIKOB.012214

KvK-nummer
65135121

Soort opname
Basisopname

Certificerende instelling
SKGIKOB

Examennummer
88181047

Toelichting bij dit energielabel

Voor dit gebouw is het energielabel bepaald. Dit label geeft aan hoe energiezuinig uw gebouw is. Hierbij is gekeken naar de isolatie van het gebouw en de installaties voor verwarming, koeling, warm water, ventilatie, bevochtiging en verlichting.

Hoe minder fossiele energie uw gebouw gebruikt, hoe beter uw energielabel. Hierbij is G het slechtste energielabel en A^{+++++} het beste energielabel. Fossiele energie komt van kolen, olie en aardgas. Dit gebouw gebruikt 72,74 kWh/m² fossiele energie per jaar. Dit komt overeen met 14,10 kg CO_2/m² per jaar. De hoeveelheid fossiele energie die dit gebouw gebruikt, hangt af van de isolatie, de aanwezige installaties en de compactheid van het gebouw. Hoe compacter een gebouw is, des te lager is de waarde voor de compactheid. Een compact gebouw heeft relatief weinig buitenmuren en verliest daardoor minder energie. Het gebruik van hernieuwbare energie – denk aan zonnepanelen, zonneboilers en warmtepompen – vermindert ook de fossiele energie die u nodig hebt. Isolatie en hernieuwbare energie zijn nodig voor de transformatie naar een duurzame gebouwde omgeving tot 2050. Heeft u nog een aardgasaansluiting voor verwarming van uw gebouw, dan moet u zich voorbereiden op deze overgang. Op dit energielabel vindt u adviezen hoe u dit kunt doen.

72,74 kWh/m² per jaar

G	F	E	D	C	B	A	A^{+}	A^{++}	A^{+++}	A^{++++}	A^{+++++}
	330,50	303,70	275,12	246,53	219,74	197,94	174,36	130,77	87,18	43,60	0,01

Hoe is het energielabel berekend? Hierbij is uitgegaan van een gemiddeld gebruik en het gemiddelde Nederlandse klimaat.
Het energiegebruik voor apparatuur – zoals computers en procesinstallaties – is niet meegenomen in de berekening. Dit omdat het energielabel alleen gaat over hoe energiezuinig het gebouw zelf is. Daarom is het energiegebruik op uw energielabel niet hetzelfde als het elektriciteitsverbruik op uw energierekening.

Aandeel hernieuwbare energie	Het aandeel hernieuwbare energie van dit gebouw is 60,7%. Hernieuwbare energie is afkomstig uit zon, biomassa, buitenlucht en bodem. Zonnepanelen, zonneboilers, warmtepompen en biomassaketels vergroten het aandeel hernieuwbare energie.
Energiebehoefte	De energiebehoefte is de hoeveelheid energie uw gebouw nodig heeft om te verwarmen en koelen. Hierbij wordt uitgegaan van een standaard ventilatiesysteem. Betere isolatie en het dichten van kieren verlagen deze energiebehoefte. De energiebehoefte van dit gebouw is 89,26 kWh per vierkante meter gebruiksoppervlakte.

Kenmerken en maatregelen

Op de voorkant van dit energielabel staat een samenvatting van de belangrijkste energetische kenmerken van uw gebouw. Wilt u een gedetailleerder overzicht van deze kenmerken? Dit kunt u opvragen bij uw energiedeskundige.

Op basis van de energetische kenmerken van uw gebouw is een aantal mogelijke maatregelen bepaald. Hiermee kunt u de energieprestatie van uw gebouw verbeteren. Let op: het gaat om mogelijke kosteneffectieve maatregelen. Of deze maatregelen daadwerkelijk verantwoord toegepast kunnen worden – uit oogpunt van bijvoorbeeld binnenklimaat, comfort, gezondheid, technische haalbaarheid en kosteneffectiviteit – is afhankelijk van de specifieke eigenschappen van uw gebouw. Een energiedeskundige kan u hier over adviseren. Daarnaast helpt de deskundige u om maatregelen te laten passen in uw meerjaren onderhoudsplanning. Hierbij is een algemeen aandachtspunt dat u vaak ook veel energiewinst haalt uit het correct inregelen, gebruiken en onderhouden van uw gebouw en installaties. Dit zorgt naast een lager energiegebruik ook voor een gezond en comfortabel binnenklimaat.

Let op: energiebesparing kan wettelijk verplicht zijn. Op www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen vindt u informatie over deze verplichtingen. Ook vindt u hier meer informatie over subsidies en financieringsmogelijkheden. Tot slot staan er praktijkvoorbeelden en tips hoe u aan de slag gaat met het verbeteren van uw gebouw.

Isolatie

Een gebouw verliest minder warmte wanneer u het goed isoleert. Ook bespaart u op uw energiekosten en vermindert u de uitstoot van het broeikasgas CO_2. Daarnaast verhoogt een goede isolatie het comfort in uw gebouw. Het gebouw is gelijkmatiger warm doordat muren en ramen minder kou afgeven. Is uw gebouw (gedeeltelijk) niet geïsoleerd? Dan vindt u hieronder een aantal adviezen waarmee u de isolatie van het gebouw verbetert.
Op basis van de opname zijn geen maatregelen ter verbetering van de energieprestatie naar voren gekomen.

Installaties

Naast het isoleren van uw gebouw, is het belangrijk dat u aandacht besteedt aan de installaties. Met energiezuinige installaties of installaties die hernieuwbare energie gebruiken, gebruikt uw gebouw minder fossiele energie en stoot ook minder CO_2 uit. Als er op dit punt nog verbetering in uw gebouw mogelijk is, dan vindt u hieronder een aantal adviezen waarmee u de energieprestatie van uw gebouw kunt verbeteren.

Energie-efficiënt ventilatiesysteem

Ventilatie van een gebouw is nodig voor een gezond binnenklimaat, maar kost ook energie. Het is daarom verstandig om te zorgen voor een ventilatiesysteem dat voldoende ventileert én energiezuinig is. Hieronder vindt u voorbeelden van dergelijke systemen.

Ventilatie met warmteterugwinning
De meeste utiliteitsgebouwen hebben een balansventilatiesysteem. Hierbij stuurt een luchtbehandelingskast verse ventilatielucht via kanalen en roosters door het gebouw. Andere kanalen zuigen de gebruikte lucht af en blazen het naar buiten. Deze lucht bevat nog veel warmte. Een warmteterugwinunit kan deze warmte aan nieuwe lucht toevoegen, wat energie bespaart.

Vraaggestuurde ventilatie
Een vraaggestuurd ventilatiesysteem kijkt naar hoe ruimtes gebruikt worden en bepaalt zo hoeveel lucht er door het gebouw stroomt. CO_2 sensoren in het gebouw meten continu de luchtkwaliteit. Zo bepaalt het systeem hoeveel lucht er toe- en afgevoerd moet worden. De ruimtes zijn zo altijd voldoende geventileerd. Is er niemand aanwezig? Dan schakelt het systeem naar een lagere stand, wat uw energiegebruik verlaagt.

Disclaimer
Dit energielabel is afgegeven door Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. Dit energielabel kunt u altijd verifiëren op www.ep-online.nl.
De genoemde besparingsmogelijkheden zijn maatregelen die op dit moment in de meeste gevallen kosteneffectief zijn, of dit binnen de geldigheidsduur van het energielabel kunnen worden. Op www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen kunt u een indicatie krijgen hoeveel bovenstaande maatregelen kosten en wat zij u opleveren aan energiebesparing. Of de genoemde maatregelen daadwerkelijk verantwoord toegepast kunnen worden uit oogpunt van bijvoorbeeld comfort, gezondheid, kosten e.d., is afhankelijk van de huidige specifieke eigenschappen van uw gebouw. Er kunnen daarom geen rechten worden ontleend aan deze informatie. U wordt altijd geadviseerd om hiervoor professioneel advies in te winnen.

Registratienummer	Datum registratie	Geldig tot	Status
580987012	04-04-2023	10-03-2033	Definitief

Dit gebouw heeft energielabel A++

Isolatie

Gevels	+ ++
Gevelpanelen	n.v.t.
Daken	+ ++
Vloeren	+ ++
Ramen	+ ++
Buitendeuren	n.v.t.

Installaties

	Hoofdsysteem	Verbetering aanbevolen?
Verwarming	HR-107 ketel	nee **ja**
Warm water	Elektrische boiler	**nee** ja
Ventilatie	Natuurlijke toevoer met mechanische afzuiging	nee **ja**
Koeling	Geen koeling	**nee** ja
Verlichting	12,5 W/m² gemiddeld geïnstalleerd vermogen	nee **ja**
Zonnepanelen	27.573 Wp	**nee** ja

Dit gebouw wordt verwarmd via een aardgasaansluiting

Aandeel hernieuwbare energie 52,9 %

Over dit gebouw

Adres
Reijer Keijserstraat 12
1791AX Den Burg
BAG-ID: 0448010000010328

Bouwjaar
1996

Detailaanduiding

Compactheid
2,68

Gebruiksfunctie
100% Kantoor

Gebruiksoppervlakte
279 m²

Opnamedetails

Naam
L. Vinagre de Freitas

Examennummer
88181047

Certificaathouder
Duurzaam Energieloket

Inschrijfnummer
SKGIKOB.012214

KvK-nummer
65135121

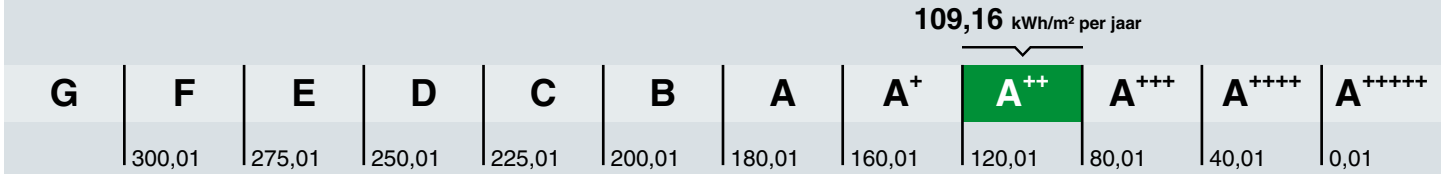
Soort opname
Basisopname

Certificerende instelling
SKGIKOB

Toelichting bij dit energielabel

Voor dit gebouw is het energielabel bepaald. Dit label geeft aan hoe energiezuinig uw gebouw is. Hierbij is gekeken naar de isolatie van het gebouw en de installaties voor verwarming, koeling, warm water, ventilatie, bevochtiging en verlichting.

Hoe minder fossiele energie uw gebouw gebruikt, hoe beter uw energielabel. Hierbij is G het slechtste energielabel en A^{+++++} het beste energielabel. Fossiele energie komt van kolen, olie en aardgas. Dit gebouw gebruikt 109,16 kWh/m² fossiele energie per jaar. Dit komt overeen met 17,59 kg CO_2/m² per jaar. De hoeveelheid fossiele energie die dit gebouw gebruikt, hangt af van de isolatie, de aanwezige installaties en de compactheid van het gebouw. Hoe compacter een gebouw is, des te lager is de waarde voor de compactheid. Een compact gebouw heeft relatief weinig buitenmuren en verliest daardoor minder energie. Het gebruik van hernieuwbare energie – denk aan zonnepanelen, zonneboilers en warmtepompen – vermindert ook de fossiele energie die u nodig hebt. Isolatie en hernieuwbare energie zijn nodig voor de transformatie naar een duurzame gebouwde omgeving tot 2050. Heeft u nog een aardgasaansluiting voor verwarming van uw gebouw, dan moet u zich voorbereiden op deze overgang. Op dit energielabel vindt u adviezen hoe u dit kunt doen.

Hoe is het energielabel berekend? Hierbij is uitgegaan van een gemiddeld gebruik en het gemiddelde Nederlandse klimaat.
Het energiegebruik voor apparatuur – zoals computers en procesinstallaties – is niet meegenomen in de berekening. Dit omdat het energielabel alleen gaat over hoe energiezuinig het gebouw zelf is. Daarom is het energiegebruik op uw energielabel niet hetzelfde als het elektriciteitsverbruik op uw energierekening.

Aandeel hernieuwbare energie	Het aandeel hernieuwbare energie van dit gebouw is 52,9%. Hernieuwbare energie is afkomstig uit zon, biomassa, buitenlucht en bodem. Zonnepanelen, zonneboilers, warmtepompen en biomassaketels vergroten het aandeel hernieuwbare energie.
Energiebehoefte	De energiebehoefte is de hoeveelheid energie uw gebouw nodig heeft om te verwarmen en koelen. Hierbij wordt uitgegaan van een standaard ventilatiesysteem. Betere isolatie en het dichten van kieren verlagen deze energiebehoefte. De energiebehoefte van dit gebouw is 150,95 kWh per vierkante meter gebruiksoppervlakte.

Kenmerken en maatregelen

Op de voorkant van dit energielabel staat een samenvatting van de belangrijkste energetische kenmerken van uw gebouw. Wilt u een gedetailleerder overzicht van deze kenmerken? Dit kunt u opvragen bij uw energiedeskundige.

Op basis van de energetische kenmerken van uw gebouw is een aantal mogelijke maatregelen bepaald. Hiermee kunt u de energieprestatie van uw gebouw verbeteren. Let op: het gaat om mogelijke kosteneffectieve maatregelen. Of deze maatregelen daadwerkelijk verantwoord toegepast kunnen worden – uit oogpunt van bijvoorbeeld binnenklimaat, comfort, gezondheid, technische haalbaarheid en kosteneffectiviteit – is afhankelijk van de specifieke eigenschappen van uw gebouw. Een energiedeskundige kan u hier over adviseren. Daarnaast helpt de deskundige u om maatregelen te laten passen in uw meerjaren onderhoudsplanning. Hierbij is een algemeen aandachtspunt dat u vaak ook veel energiewinst haalt uit het correct inregelen, gebruiken en onderhouden van uw gebouw en installaties. Dit zorgt naast een lager energiegebruik ook voor een gezond en comfortabel binnenklimaat.

Let op: energiebesparing kan wettelijk verplicht zijn. Op www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen vindt u informatie over deze verplichtingen. Ook vindt u hier meer informatie over subsidies en financieringsmogelijkheden. Tot slot staan er praktijkvoorbeelden en tips hoe u aan de slag gaat met het verbeteren van uw gebouw.

Isolatie

Een gebouw verliest minder warmte wanneer u het goed isoleert. Ook bespaart u op uw energiekosten en vermindert u de uitstoot van het broeikasgas CO_2. Daarnaast verhoogt een goede isolatie het comfort in uw gebouw. Het gebouw is gelijkmatiger warm doordat muren en ramen minder kou afgeven. Is uw gebouw (gedeeltelijk) niet geïsoleerd? Dan vindt u hieronder een aantal adviezen waarmee u de isolatie van het gebouw verbetert.
Op basis van de opname zijn geen maatregelen ter verbetering van de energieprestatie naar voren gekomen.

Installaties

Naast het isoleren van uw gebouw, is het belangrijk dat u aandacht besteedt aan de installaties. Met energiezuinige installaties of installaties die hernieuwbare energie gebruiken, gebruikt uw gebouw minder fossiele energie en stoot ook minder CO_2 uit. Als er op dit punt nog verbetering in uw gebouw mogelijk is, dan vindt u hieronder een aantal adviezen waarmee u de energieprestatie van uw gebouw kunt verbeteren.

Energiezuinig verwarmingstoestel

Is de verwarmingsinstallatie aan vervanging toe? Dan kunt u het beste kiezen voor een energiezuinig en duurzaam systeem. Hieronder staan een aantal voorbeelden van energiezuinige systemen, ze variëren in hoe ze gebruik maken van duurzame energiebronnen. Elektriciteit als energiedrager is op dit moment ten dele duurzaam (een mix van groen en grijs), maar is op termijn duurzamer te maken.

HR107 ketel
Met een zuinige HR107 ketel kan uw gasverbruik flink dalen. Een nadeel van HR107 ketels is dat deze werken op aardgas. In Nederland willen we in de toekomst van het gebruik van aardgas af, omdat dit een fossiele brandstof is.

Hybride warmtepomp
Wilt u het gebouw verwarmen met minder aardgas, maar is het gebouw nog niet geschikt om volledig over te stappen op lage temperatuurverwarming? Dan is een hybride warmtepompsysteem een goede (tussen)oplossing. Dit systeem bestaat uit een (bestaande) CV-ketel op aardgas en een warmtepomp op elektriciteit. De warmtepomp zorgt meestal voor warmte in uw gebouw. Alleen als het buiten erg koud is, helpt de CV-ketel mee.

Warmtepomp
Met een volledig elektrische warmtepomp heeft u geen aardgasaansluiting meer nodig voor verwarming van uw gebouw. Warmtepompen halen warmte uit onuitputtelijke bronnen zoals lucht, bodem, oppervlaktewater of grondwater. Een warmtepomp werkt met een lage verwarmings-temperatuur. Daarom is dit systeem alleen geschikt voor goed geïsoleerde gebouwen.

Biomassaketel
Ook met een biomassaketel heeft u geen aardgas meer nodig voor verwarming. Een biomassaketel verwarmt door houtpellets, houtsnippers of hele houtblokken te verbranden in plaats van aardgas. Houtpellets zijn geperste houtkorrels. Bij de verbranding ontstaat wel fijnstof. Dit kan overlast in de omgeving veroorzaken.

Warmtenet
Nog een alternatief waarbij geen aardgasaansluiting voor verwarming van uw gebouw nodig is, is een warmtenet. Dit heet ook wel stadsverwarming. Bij dit systeem wordt er direct warmte geleverd aan het gebouw. Door buizen die onder de grond liggen, gaat het warme water naar de gebouwen, waar het via eenwarmtewisselaar gebruikt wordt voor verwarming. Het afgekoelde water gaat weer terug naar de verwarmingscentrale, die het dan weer opwarmt. Hier wordt warmte gemaakt van overgebleven warmte van industrieën, afvalverbranding en afvalwater, biomassa, geothermie of oppervlaktewater. De warmte die aan het gebouw geleverd wordt kan van een hoge of een lage temperatuur zijn, dat verschilt per warmtenet. Als het warmtenet warmte van een lage temperatuur levert, dan is het van belang dat uw gebouw goed geïsoleerd is, en dat de radiatoren, convectoren en/of vloerverwarming geschikt zijn voor verwarmingswater met een lage temperatuur. Liggen er al warmtenetten in uw stad of dorp? Of zijn er plannen om deze in de toekomst aan te leggen? Overweeg dan om op dat net aan te sluiten. In afwachting van de definitieve plannen kunt u al wel aan de slag met het verbeteren van de isolatie en de overige installaties in het gebouw.

Energie-efficiënt ventilatiesysteem

Ventilatie van een gebouw is nodig voor een gezond binnenklimaat, maar kost ook energie. Het is daarom verstandig om te zorgen voor een ventilatiesysteem dat voldoende ventileert én energiezuinig is. Hieronder vindt u voorbeelden van dergelijke systemen.

Ventilatie met warmteterugwinning
De meeste utiliteitsgebouwen hebben een balansventilatiesysteem. Hierbij stuurt een luchtbehandelingskast verse ventilatielucht via kanalen en roosters door het gebouw. Andere kanalen zuigen de gebruikte lucht af en blazen het naar buiten. Deze lucht bevat nog veel warmte. Een warmteterugwinunit kan deze warmte aan nieuwe lucht toevoegen, wat energie bespaart.

Vraaggestuurde ventilatie
Een vraaggestuurd ventilatiesysteem kijkt naar hoe ruimtes gebruikt worden en bepaalt zo hoeveel lucht er door het gebouw stroomt. CO_2 sensoren in het gebouw meten continu de luchtkwaliteit. Zo bepaalt het systeem hoeveel lucht er toe- en afgevoerd moet worden. De ruimtes zijn zo altijd voldoende geventileerd. Is er niemand aanwezig? Dan schakelt het systeem naar een lagere stand, wat uw energiegebruik verlaagt.

Gelijkstroomventilator(en)

Een mechanisch ventilatiesysteem heeft een of meerdere ventilatoren. Is dit systeem wat ouder? Dan gebruikt het systeem waarschijnlijk nog oude wisselstroomventilatoren. Gelijkstroomventilatoren zijn nieuwer en energiezuiniger. Vervangt u het ventilatiesysteem of past u dit aan? Dan is het de moeite waard om te onderzoeken of u kunt overstappen naar nieuwe energiezuinige gelijkstroomventilatoren.

Energiezuinige (LED) verlichting

Met LED verlichting bespaart u enorm op uw energiegebruik voor verlichting. Gaat u verlichting vervangen? Denk dan ook aan de schakeling van de verlichting. Zo zorgt aanwezigheidsdetectie met een sturing van de verlichting op het daglicht dat het licht niet onnodig aan staat.

Disclaimer
Dit energielabel is afgegeven door Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. Dit energielabel kunt u altijd verifiëren op www.ep-online.nl.
De genoemde besparingsmogelijkheden zijn maatregelen die op dit moment in de meeste gevallen kosteneffectief zijn, of dit binnen de geldigheidsduur van het energielabel kunnen worden. Op www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen kunt u een indicatie krijgen hoeveel bovenstaande maatregelen kosten en wat zij u opleveren aan energiebesparing. Of de genoemde maatregelen daadwerkelijk verantwoord toegepast kunnen worden uit oogpunt van bijvoorbeeld comfort, gezondheid, kosten e.d., is afhankelijk van de huidige specifieke eigenschappen van uw gebouw. Er kunnen daarom geen rechten worden ontleend aan deze informatie. U wordt altijd geadviseerd om hiervoor professioneel advies in te winnen.

Registratienummer	Datum registratie	Geldig tot	Status
109405985	04-04-2023	10-03-2033	Definitief

Dit gebouw heeft energielabel A++++

Isolatie

Gevels	-	+/-	+	++
Gevelpanelen		+/-	+	++
Daken		+/-	+	++
Vloeren	-	+/-	+	++
Ramen			+	++
Buitendeuren	-	+/-	+	++

Installaties

	Hoofdsysteem	Verbetering aanbevolen?
Verwarming	HR-107 ketel	nee **ja**
Warm water	Elektrische boiler	**nee** ja
Ventilatie	Natuurlijke toevoer met mechanische afzuiging	nee **ja**
Koeling	Geen koeling	**nee** ja
Verlichting	13,7 W/m² gemiddeld geïnstalleerd vermogen	nee **ja**
Zonnepanelen	154.409 Wp	**nee** ja

Dit gebouw wordt verwarmd via een aardgasaansluiting

Aandeel hernieuwbare energie 101,0 %

Over dit gebouw

Adres
Schilderend 70
1791BJ Den Burg
BAG-ID: 0448010000005925

Bouwjaar
1965

Detailaanduiding

Compactheid
2,75

Gebruiksfunctie
100% Kantoor

Gebruiksoppervlakte
398 m²

Opnamedetails

Naam
L. Vinagre de Freitas

Examennummer
88181047

Certificaathouder
Duurzaam Energieloket

Inschrijfnummer
SKGIKOB.012214

KvK-nummer
65135121

Soort opname
Basisopname

Certificerende instelling
SKGIKOB

Toelichting bij dit energielabel

Voor dit gebouw is het energielabel bepaald. Dit label geeft aan hoe energiezuinig uw gebouw is. Hierbij is gekeken naar de isolatie van het gebouw en de installaties voor verwarming, koeling, warm water, ventilatie, bevochtiging en verlichting.

Hoe minder fossiele energie uw gebouw gebruikt, hoe beter uw energielabel. Hierbij is G het slechtste energielabel en A^{+++++} het beste energielabel. Fossiele energie komt van kolen, olie en aardgas. Dit gebouw gebruikt -4,84 kWh/m² fossiele energie per jaar. Dit komt overeen met -20,13 kg CO_2/m² per jaar. De hoeveelheid fossiele energie die dit gebouw gebruikt, hangt af van de isolatie, de aanwezige installaties en de compactheid van het gebouw. Hoe compacter een gebouw is, des te lager is de waarde voor de compactheid. Een compact gebouw heeft relatief weinig buitenmuren en verliest daardoor minder energie. Het gebruik van hernieuwbare energie – denk aan zonnepanelen, zonneboilers en warmtepompen – vermindert ook de fossiele energie die u nodig hebt. Isolatie en hernieuwbare energie zijn nodig voor de transformatie naar een duurzame gebouwde omgeving tot 2050. Heeft u nog een aardgasaansluiting voor verwarming van uw gebouw, dan moet u zich voorbereiden op deze overgang. Op dit energielabel vindt u adviezen hoe u dit kunt doen.

-4,84 kWh/m² per jaar

G	F	E	D	C	B	A	A^{+}	A^{++}	A^{+++}	A^{++++}	A^{+++++}
	300,01	275,01	250,01	225,01	200,01	180,01	160,01	120,01	80,01	40,01	0,01

Hoe is het energielabel berekend? Hierbij is uitgegaan van een gemiddeld gebruik en het gemiddelde Nederlandse klimaat.
Het energiegebruik voor apparatuur – zoals computers en procesinstallaties – is niet meegenomen in de berekening. Dit omdat het energielabel alleen gaat over hoe energiezuinig het gebouw zelf is. Daarom is het energiegebruik op uw energielabel niet hetzelfde als het elektriciteitsverbruik op uw energierekening.

Aandeel hernieuwbare energie	Het aandeel hernieuwbare energie van dit gebouw is 101,0%. Hernieuwbare energie is afkomstig uit zon, biomassa, buitenlucht en bodem. Zonnepanelen, zonneboilers, warmtepompen en biomassaketels vergroten het aandeel hernieuwbare energie.
Energiebehoefte	De energiebehoefte is de hoeveelheid energie uw gebouw nodig heeft om te verwarmen en koelen. Hierbij wordt uitgegaan van een standaard ventilatiesysteem. Betere isolatie en het dichten van kieren verlagen deze energiebehoefte. De energiebehoefte van dit gebouw is 279,72 kWh per vierkante meter gebruiksoppervlakte.

Kenmerken en maatregelen

Op de voorkant van dit energielabel staat een samenvatting van de belangrijkste energetische kenmerken van uw gebouw. Wilt u een gedetailleerder overzicht van deze kenmerken? Dit kunt u opvragen bij uw energiedeskundige.

Op basis van de energetische kenmerken van uw gebouw is een aantal mogelijke maatregelen bepaald. Hiermee kunt u de energieprestatie van uw gebouw verbeteren. Let op: het gaat om mogelijke kosteneffectieve maatregelen. Of deze maatregelen daadwerkelijk verantwoord toegepast kunnen worden – uit oogpunt van bijvoorbeeld binnenklimaat, comfort, gezondheid, technische haalbaarheid en kosteneffectiviteit – is afhankelijk van de specifieke eigenschappen van uw gebouw. Een energiedeskundige kan u hier over adviseren. Daarnaast helpt de deskundige u om maatregelen te laten passen in uw meerjaren onderhoudsplanning. Hierbij is een algemeen aandachtspunt dat u vaak ook veel energiewinst haalt uit het correct inregelen, gebruiken en onderhouden van uw gebouw en installaties. Dit zorgt naast een lager energiegebruik ook voor een gezond en comfortabel binnenklimaat.

Let op: energiebesparing kan wettelijk verplicht zijn. Op www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen vindt u informatie over deze verplichtingen. Ook vindt u hier meer informatie over subsidies en financieringsmogelijkheden. Tot slot staan er praktijkvoorbeelden en tips hoe u aan de slag gaat met het verbeteren van uw gebouw.

Isolatie

Een gebouw verliest minder warmte wanneer u het goed isoleert. Ook bespaart u op uw energiekosten en vermindert u de uitstoot van het broeikasgas CO_2. Daarnaast verhoogt een goede isolatie het comfort in uw gebouw. Het gebouw is gelijkmatiger warm doordat muren en ramen minder kou afgeven. Is uw gebouw (gedeeltelijk) niet geïsoleerd? Dan vindt u hieronder een aantal adviezen waarmee u de isolatie van het gebouw verbetert.

Gevelisolatie	In dit gebouw is (een deel van) de gevels nog niet geïsoleerd. Met gevelisolatie verbetert u de energieprestatie van dit gebouw. Oudere gebouwen hebben vaak niet geïsoleerde spouwmuren. Spouwmuurisolatie is dan in verhouding een goedkope manier om de gevel te isoleren. De spouw na-isoleren zorgt voor een matige isolatiewaarde (R_c = 1,0 tot 1,7 m²K/W). Andere mogelijkheden zijn isolatie aan de binnenkant of de buitenkant van de gevel. Dit geeft een betere isolatiewaarde, maar is ook duurder. Hoogstwaarschijnlijk worden gevels maar één keer nageïsoleerd. U kunt de gevels daarom het beste direct zo goed mogelijk isoleren.
Geïsoleerde gevelpanelen	Gevelpanelen zijn dichte ondoorzichtige vlakken die in een kozijn zitten. Gevelpanelen zitten bijvoorbeeld onder ramen. Gevelpanelen worden ook wel vulpanelen genoemd. In dit gebouw is (een deel van) de gevelpanelen nog niet geïsoleerd. Door goed geïsoleerde gevelpanelen verliezen gebouwen minder warmte, zeker als er een radiator voor het gevelpaneel staat. Ook verhoogt een goed geïsoleerd gevelpaneel het comfort in uw gebouw. Als u de gevelpanelen vervangt, is het verstandig om te kiezen voor goed geïsoleerde panelen.
Vloerisolatie	In dit gebouw is (een deel van) de vloeren nog niet geïsoleerd. Hierbij kan het – naast begane grondvloeren – ook gaan om vloeren boven een onderdoorgang. Bij sommige vloeren kunt u de onderzijde isoleren. Bijvoorbeeld bij een vloer boven een kelder, een kruipruimte (met een vrije ruimte onder de balken van minimaal 35 cm) of een vloer boven een onderdoorgang. Bij de kruipruimte is het verstandig om de bodem af te dekken met een kunststof folie. Zo voorkomt u dat isolatiemateriaal vochtig wordt. Bij vloeren op de volle grond of boven een lage kruipruimte kunt u de bodem of de bovenzijde van de begane grondvloer isoleren. Een vloer wordt hoogstwaarschijnlijk maar één keer grondig gerenoveerd. Isoleer daarom meteen goed.
Ramen met HR^{++}glas, vacuümglas of triple (3-voudig) glas	In dit gebouw is (een deel van) de ramen nog niet geïsoleerd. Goed isolerend glas – zoals HR^{++} glas, vacuümglas of triple (drievoudig) glas – vermindert aanzienlijk de warmteverliezen. Ook verhoogt dit glas het comfort in uw gebouw. Zo is er geen tocht en kou bij de ramen en geen condens aan de binnenkant van het raam. Door goed isolerend glas hoort u ook minder geluid van buiten. Zijn uw kozijnen aan vervanging toe? Dit is het ideale moment om de kozijnen en het glas in één keer goed te isoleren.
Geïsoleerde buitendeur(en)	Een buitendeur met weinig glas – zoals veel voordeuren – telt in het energielabel als een buitendeur. In dit gebouw is (een deel van) de buitendeuren nog niet geïsoleerd. Een geïsoleerde buitendeur verbetert de energieprestatie van uw gebouw. Belangrijk hierbij is dat u deze deur in een geïsoleerd kozijn plaatst. Rondom de deur moet u aan vier zijden een goede luchtdichting aanbrengen. Gaat u een buitendeur vervangen? Kies dan voor een geïsoleerde buitendeur.

LET OP!

Besteed speciale aandacht aan kierdichting en ventilatie bij het isoleren van een gebouw

Om de overstap te kunnen maken naar duurzame warmtevoorzieningen, zoals bijvoorbeeld een warmtepomp, moet uw gebouw niet alleen goed geïsoleerd zijn, maar moet ook de luchtdichtheid van het gebouw in orde zijn. De luchtdichtheid wordt bepaald door kieren en naden in uw gebouw. Deze kieren en naden kunnen zitten bij de aansluiting van de ramen op de gevel, of bij de aansluiting van het dak op de gevel. Bij het verbeteren van de isolatie van vloeren, gevels, daken, ramen, deuren en/ of panelen is het belangrijk dat al deze onderdelen goed luchtdicht op elkaar aansluiten. Dit voorkomt warmteverlies en onaangename tocht.

Als u kieren en naden dicht, komt er geen lucht van buiten meer het gebouw in. Dat voorkomt tocht. Maar het gebouw moet wel (op een gecontroleerde manier) frisse lucht binnen krijgen. Ventilatie is belangrijk voor de gezondheid en voorkomt vochtproblemen. Besteed bij de verbetering van de isolatie – en met name bij het dichten van naden en kieren – ook aandacht aan voldoende ventilatie. Laat u hierover informeren door een expert.

Installaties

Naast het isoleren van uw gebouw, is het belangrijk dat u aandacht besteedt aan de installaties. Met energiezuinige installaties of installaties die hernieuwbare energie gebruiken, gebruikt uw gebouw minder fossiele energie en stoot ook minder CO_2 uit. Als er op dit punt nog verbetering in uw gebouw mogelijk is, dan vindt u hieronder een aantal adviezen waarmee u de energieprestatie van uw gebouw kunt verbeteren.

Energiezuinig verwarmingstoestel

Is de verwarmingsinstallatie aan vervanging toe? Dan kunt u het beste kiezen voor een energiezuinig en duurzaam systeem. Hieronder staan een aantal voorbeelden van energiezuinige systemen, ze variëren in hoe ze gebruik maken van duurzame energiebronnen. Elektriciteit als energiedrager is op dit moment ten dele duurzaam (een mix van groen en grijs), maar is op termijn duurzamer te maken.

HR107 ketel

Met een zuinige HR107 ketel kan uw gasverbruik flink dalen. Een nadeel van HR107 ketels is dat deze werken op aardgas. In Nederland willen we in de toekomst van het gebruik van aardgas af, omdat dit een fossiele brandstof is.

Hybride warmtepomp

Wilt u het gebouw verwarmen met minder aardgas, maar is het gebouw nog niet geschikt om volledig over te stappen op lage temperatuurverwarming? Dan is een hybride warmtepompsysteem een goede (tussen)oplossing. Dit systeem bestaat uit een (bestaande) CV-ketel op aardgas en een warmtepomp op elektriciteit. De warmtepomp zorgt meestal voor warmte in uw gebouw. Alleen als het buiten erg koud is, helpt de CV-ketel mee.

Warmtepomp

Met een volledig elektrische warmtepomp heeft u geen aardgasaansluiting meer nodig voor verwarming van uw gebouw. Warmtepompen halen warmte uit onuitputtelijke bronnen zoals lucht, bodem, oppervlaktewater of grondwater. Een warmtepomp werkt met een lage verwarmings-temperatuur. Daarom is dit systeem alleen geschikt voor goed geïsoleerde gebouwen.

Biomassaketel

Ook met een biomassaketel heeft u geen aardgas meer nodig voor verwarming. Een biomassaketel verwarmt door houtpellets, houtsnippers of hele houtblokken te verbranden in plaats van aardgas. Houtpellets zijn geperste houtkorrels. Bij de verbranding ontstaat wel fijnstof. Dit kan overlast in de omgeving veroorzaken.

Warmtenet
Nog een alternatief waarbij geen aardgasaansluiting voor verwarming van uw gebouw nodig is, is een warmtenet. Dit heet ook wel stadsverwarming. Bij dit systeem wordt er direct warmte geleverd aan het gebouw. Door buizen die onder de grond liggen, gaat het warme water naar de gebouwen, waar het via eenwarmtewisselaar gebruikt wordt voor verwarming. Het afgekoelde water gaat weer terug naar de verwarmingscentrale, die het dan weer opwarmt. Hier wordt warmte gemaakt van overgebleven warmte van industrieën, afvalverbranding en afvalwater, biomassa, geothermie of oppervlaktewater. De warmte die aan het gebouw geleverd wordt kan van een hoge of een lage temperatuur zijn, dat verschilt per warmtenet. Als het warmtenet warmte van een lage temperatuur levert, dan is het van belang dat uw gebouw goed geïsoleerd is, en dat de radiatoren, convectoren en/of vloerverwarming geschikt zijn voor verwarmingswater met een lage temperatuur. Liggen er al warmtenetten in uw stad of dorp? Of zijn er plannen om deze in de toekomst aan te leggen? Overweeg dan om op dat net aan te sluiten. In afwachting van de definitieve plannen kunt u al wel aan de slag met het verbeteren van de isolatie en de overige installaties in het gebouw.

Energie-efficiënt ventilatiesysteem

Ventilatie van een gebouw is nodig voor een gezond binnenklimaat, maar kost ook energie. Het is daarom verstandig om te zorgen voor een ventilatiesysteem dat voldoende ventileert én energiezuinig is. Hieronder vindt u voorbeelden van dergelijke systemen.

Ventilatie met warmteterugwinning
De meeste utiliteitsgebouwen hebben een balansventilatiesysteem. Hierbij stuurt een luchtbehandelingskast verse ventilatielucht via kanalen en roosters door het gebouw. Andere kanalen zuigen de gebruikte lucht af en blazen het naar buiten. Deze lucht bevat nog veel warmte. Een warmteterugwinunit kan deze warmte aan nieuwe lucht toevoegen, wat energie bespaart.

Vraaggestuurde ventilatie
Een vraaggestuurd ventilatiesysteem kijkt naar hoe ruimtes gebruikt worden en bepaalt zo hoeveel lucht er door het gebouw stroomt. CO_2 sensoren in het gebouw meten continu de luchtkwaliteit. Zo bepaalt het systeem hoeveel lucht er toe- en afgevoerd moet worden. De ruimtes zijn zo altijd voldoende geventileerd. Is er niemand aanwezig? Dan schakelt het systeem naar een lagere stand, wat uw energiegebruik verlaagt.

Gelijkstroomventilator(en)

Een mechanisch ventilatiesysteem heeft een of meerdere ventilatoren. Is dit systeem wat ouder? Dan gebruikt het systeem waarschijnlijk nog oude wisselstroomventilatoren. Gelijkstroomventilatoren zijn nieuwer en energiezuiniger. Vervangt u het ventilatiesysteem of past u dit aan? Dan is het de moeite waard om te onderzoeken of u kunt overstappen naar nieuwe energiezuinige gelijkstroomventilatoren.

Energiezuinige (LED) verlichting

Met LED verlichting bespaart u enorm op uw energiegebruik voor verlichting. Gaat u verlichting vervangen? Denk dan ook aan de schakeling van de verlichting. Zo zorgt aanwezigheidsdetectie met een sturing van de verlichting op het daglicht dat het licht niet onnodig aan staat.

Disclaimer
Dit energielabel is afgegeven door Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. Dit energielabel kunt u altijd verifiëren op www.ep-online.nl.
De genoemde besparingsmogelijkheden zijn maatregelen die op dit moment in de meeste gevallen kosteneffectief zijn, of dit binnen de geldigheidsduur van het energielabel kunnen worden. Op www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen kunt u een indicatie krijgen hoeveel bovenstaande maatregelen kosten en wat zij u opleveren aan energiebesparing. Of de genoemde maatregelen daadwerkelijk verantwoord toegepast kunnen worden uit oogpunt van bijvoorbeeld comfort, gezondheid, kosten e.d., is afhankelijk van de huidige specifieke eigenschappen van uw gebouw. Er kunnen daarom geen rechten worden ontleend aan deze informatie. U wordt altijd geadviseerd om hiervoor professioneel advies in te winnen.

Registratienummer	Datum registratie	Geldig tot	Status
935112390	26-02-2024	12-02-2034	Definitief

Dit gebouw heeft energielabel A++

Isolatie

Gevels			+	++
Gevelpanelen		+/-	+	++
Daken			+	++
Vloeren			+	++
Ramen			+	++
Buitendeuren	-	+/-	+	++

Installaties

	Hoofdsysteem	Verbetering aanbevolen?	
Verwarming	HR-107 ketel	nee	**ja**
Warm water	Indirect gestookte boiler	**nee**	ja
Ventilatie	Natuurlijke toevoer met mechanische afzuiging	nee	**ja**
Koeling	Geen koeling	**nee**	ja
Verlichting	9,1 W/m² gemiddeld geïnstalleerd vermogen	**nee**	ja
Zonnepanelen	24.103 Wp	**nee**	ja

Dit gebouw voldoet niet aan het niveau van de Renovatiestandaard

Dit gebouw wordt verwarmd via een aardgasaansluiting

Aandeel hernieuwbare energie 42,5 %

Over dit gebouw

Adres
Slingerweg 40
1791AW Den Burg
BAG-ID: 0448010000010307

Bouwjaar
1994

Compactheid
2,30

Gebruiksoppervlakte
369 m²

Detailaanduiding

Gebruiksfuncties
82,1% Bijeenkomst
17,9% Kantoor

Opnamedetails

Naam
LF Vinagre de Freitas

Certificaathouder
Duurzaam Energieloket

Inschrijfnummer
SKGIKOB 012214

KvK-nummer
65135121

Soort opname
Basisopname

Certificerende instelling
SKGIKOB

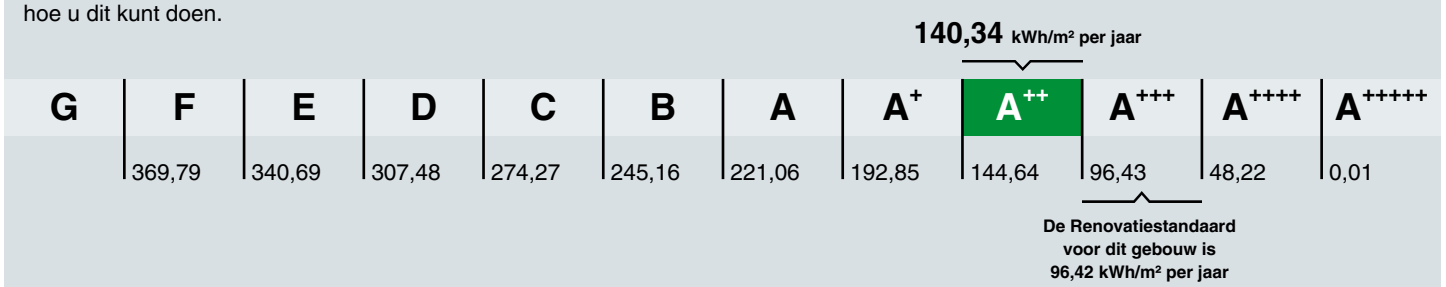
Examennummer
88181047

U kunt de geldigheid van dit energielabel verifiëren op www.ep-online.nl.

Toelichting bij dit energielabel

Voor dit gebouw is het energielabel bepaald. Dit label geeft aan hoe energiezuinig het gebouw is. Hierbij is gekeken naar de isolatie van het gebouw en de installaties voor verwarming, koeling, warm water, ventilatie, bevochtiging en verlichting.

Hoe minder fossiele energie een gebouw gebruikt, hoe beter het energielabel. Hierbij is G het slechtste energielabel en A^{+++++} het beste energielabel. Fossiele energie komt van kolen, olie en aardgas. Dit gebouw gebruikt 140,34 kWh/m² fossiele energie per jaar. Dit komt overeen met 24,26 kg CO_2/m² per jaar. De hoeveelheid fossiele energie die dit gebouw gebruikt, hangt af van de isolatie, de aanwezige installaties en de compactheid van het gebouw. Hoe compacter een gebouw is, des te lager is de waarde voor de compactheid. Een compact gebouw heeft relatief weinig buitenmuren en verliest daardoor minder energie. Het gebruik van hernieuwbare energie – denk aan zonnepanelen, zonneboilers en warmtepompen – vermindert ook de hoeveelheid fossiele energie. Voldoen aan de Renovatiestandaard is nodig voor de transformatie naar een duurzame gebouwde omgeving tot 2050. Heeft het gebouw nog een aardgasaansluiting, houd er dan rekening mee dat u in de toekomst vermoedelijk zal moeten overgaan op een duurzamer alternatief. Op dit energielabel vindt u adviezen hoe u dit kunt doen.

Hoe is het energielabel berekend? Hierbij is uitgegaan van een gemiddeld gebruik en het gemiddelde Nederlandse klimaat.
Het energiegebruik voor apparatuur – zoals computers en procesinstallaties – is niet meegenomen in de berekening. Dit omdat het energielabel alleen gaat over hoe energiezuinig het gebouw zelf is. Daarom is het energiegebruik op het energielabel niet hetzelfde als het elektriciteitsverbruik op de energierekening.

Voldoet aan de Renovatiestandaard?

nee ja

De Renovatiestandaard is een grens aan de maximale hoeveelheid fossiele energie die in het gebouw gebruikt mag worden. Het fossiele energiegebruik van dit gebouw is 140,34 kWh per vierkante meter gebruiksoppervlakte per jaar. Bij een fossiel energiegebruik van maximaal 96,42 kWh per vierkante meter gebruiksoppervlakte per jaar voldoet dit gebouw aan de Renovatiestandaard. Meer informatie over de Renovatiestandaard vindt u op www.rvo.nl.

Aandeel hernieuwbare energie

Het aandeel hernieuwbare energie van dit gebouw is 42,5%. Hernieuwbare energie is afkomstig uit zon, biomassa, buitenlucht en bodem. Zonnepanelen, zonneboilers, warmtepompen en biomassaketels vergroten het aandeel hernieuwbare energie.

Energiebehoefte

De energiebehoefte is de hoeveelheid energie die het gebouw nodig heeft om te verwarmen en koelen. Hierbij wordt uitgegaan van een standaard ventilatiesysteem. Betere isolatie en het dichten van kieren verlagen deze energiebehoefte. De energiebehoefte van dit gebouw is 126,88 kWh per vierkante meter gebruiksoppervlakte.

Kenmerken en maatregelen

Op de voorkant van dit energielabel staat een samenvatting van de belangrijkste energetische kenmerken van dit gebouw. Wilt u een gedetailleerder overzicht van deze kenmerken? Dit kunt u opvragen bij uw energieprestatie-adviseur.

Op basis van de energetische kenmerken van het gebouw is een aantal mogelijke maatregelen bepaald. Hiermee kunt u de energieprestatie van het gebouw verbeteren. Let op: het gaat om mogelijke kosteneffectieve maatregelen. Of deze maatregelen daadwerkelijk verantwoord toegepast kunnen worden – uit oogpunt van bijvoorbeeld binnenklimaat, comfort, gezondheid, technische haalbaarheid en kosteneffectiviteit – is afhankelijk van de specifieke eigenschappen van het gebouw. Een expert kan u hier over adviseren. Daarnaast helpt de expert u om maatregelen te laten passen in de meerjaren onderhoudsplanning. Hierbij is een algemeen aandachtspunt dat u vaak ook veel energiewinst haalt uit het correct inregelen, gebruiken en onderhouden van het gebouw en installaties. Dit zorgt naast een lager energiegebruik ook voor een gezond en comfortabel binnenklimaat.

Let op: energiebesparing kan wettelijk verplicht zijn. Op www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen vindt u informatie over deze verplichtingen. Ook vindt u hier meer informatie over subsidies en financieringsmogelijkheden. Tot slot staan er praktijkvoorbeelden en tips hoe u aan de slag gaat met het verbeteren van het gebouw.

Isolatie

Een gebouw verliest minder warmte wanneer u het goed isoleert. Ook bespaart u op de energiekosten en vermindert u de uitstoot van het broeikasgas CO_2. Daarnaast verhoogt een goede isolatie het comfort in het gebouw. Het gebouw is gelijkmatiger warm doordat muren en ramen minder kou afgeven. Is het gebouw (gedeeltelijk) niet geïsoleerd? Dan vindt u hieronder een aantal adviezen waarmee u de isolatie van het gebouw verbetert.

Geïsoleerde gevelpanelen	Gevelpanelen zijn dichte ondoorzichtige vlakken die in een kozijn zitten. Gevelpanelen zitten bijvoorbeeld onder ramen. Gevelpanelen worden ook wel vulpanelen genoemd. Bij het bepalen van de isolatiewaarde van gevelpanelen wordt gekeken naar de combinatie van het paneel en het kozijn waarin het paneel zit. De isolatiewaarde van de gevelpanelen wordt uitgedrukt in een U-waarde. Hoe lager de U-waarde, hoe beter de isolatie is. In dit gebouw is (een deel van) de gevelpanelen nog niet geïsoleerd. Door goed geïsoleerde gevelpanelen verliezen gebouwen minder warmte, zeker als er een radiator voor het gevelpaneel staat. Ook verhoogt een goed geïsoleerd gevelpaneel het comfort in het gebouw. Als u de gevelpanelen vervangt, is het verstandig om te kiezen voor goed geïsoleerde panelen.
Geïsoleerde buitendeur(en)	Een buitendeur met weinig glas – zoals veel voordeuren – telt in het energielabel als een buitendeur. In dit gebouw is (een deel van) de buitendeuren nog niet geïsoleerd. Bij het bepalen van de isolatiewaarde van buitendeuren, wordt gekeken naar de combinatie van de deur met het kozijn. De isolatiewaarde van buitendeuren wordt uitgedrukt in de U_d-waarde. Hoe lager de U_d-waarde, hoe beter de isolatie. Een geïsoleerde buitendeur verbetert de energieprestatie van het gebouw. Belangrijk hierbij is dat u deze deur in een geïsoleerd kozijn plaatst. Rondom de deur moet u aan vier zijden een goede luchtdichting aanbrengen. Gaat u een buitendeur vervangen? Kies dan voor een geïsoleerde buitendeur.
LET OP!	**Besteed speciale aandacht aan kierdichting en ventilatie bij het isoleren van een gebouw** Om de overstap te kunnen maken naar duurzame aardgasvrije warmtevoorzieningen, zoals bijvoorbeeld een warmtepomp, moet het gebouw niet alleen goed geïsoleerd zijn, maar moet ook de luchtdichtheid van het gebouw in orde zijn. De luchtdichtheid wordt bepaald door kieren en naden in het gebouw. Deze kieren en naden kunnen zitten bij de aansluiting van de ramen op de gevel, of bij de aansluiting van het dak op de gevel. Bij het verbeteren van de isolatie van vloeren, gevels, daken, ramen, deuren en/of panelen is het belangrijk dat al deze onderdelen goed luchtdicht op elkaar aansluiten. Dit voorkomt warmteverlies en onaangename tocht. Als u kieren en naden dicht, komt er geen lucht van buiten meer het gebouw in. Dat voorkomt tocht. Maar het gebouw moet wel (op een gecontroleerde manier) frisse lucht binnen krijgen. Ventilatie is belangrijk voor de gezondheid en voorkomt vochtproblemen. Besteed bij de verbetering van de isolatie – en met name bij het dichten van naden en kieren – ook aandacht aan voldoende ventilatie. Laat u hierover informeren door een expert.

Installaties

Naast het isoleren van het gebouw, is het belangrijk dat u aandacht besteedt aan de installaties. Met energiezuinige installaties of installaties die hernieuwbare energie gebruiken, gebruikt het gebouw minder fossiele energie en stoot ook minder CO_2 uit. Als er op dit punt nog verbetering in dit gebouw mogelijk is, dan vindt u hieronder een aantal adviezen waarmee u de energieprestatie van dit gebouw kunt verbeteren.

Energiezuinig verwarmingstoestel	Is de verwarmingsinstallatie aan vervanging toe? Dan kunt u het beste kiezen voor een energiezuinig en duurzaam systeem. Hieronder staan een aantal voorbeelden van energiezuinige systemen, ze variëren in hoe ze gebruik maken van duurzame energiebronnen. Elektriciteit als energiedrager is op dit moment ten dele duurzaam (een mix van groen en grijs), maar is op termijn duurzamer te maken.

HR107 ketel
Met een zuinige HR107 ketel kan het gasverbruik flink dalen. Een nadeel van HR107 ketels is dat deze werken op aardgas. In Nederland willen we in de toekomst van het gebruik van aardgas af, omdat dit een fossiele brandstof is.

Hybride warmtepomp
Wilt u het gebouw verwarmen met minder aardgas, maar is het gebouw nog niet geschikt om volledig over te stappen op lage temperatuurverwarming? Dan is een hybride warmtepompsysteem een goede (tussen)oplossing. Dit systeem bestaat uit een (bestaande) CV-ketel op aardgas en een warmtepomp op elektriciteit. De warmtepomp zorgt meestal voor warmte in het gebouw. Alleen als het buiten erg koud is, helpt de CV-ketel mee.

Warmtepomp
Met een volledig elektrische warmtepomp heeft u geen aardgasaansluiting meer nodig voor verwarming van het gebouw. Warmtepompen halen warmte uit onuitputtelijke bronnen zoals lucht, bodem, oppervlaktewater of grondwater. Een warmtepomp werkt met een lage verwarmings-temperatuur. Daarom is dit systeem alleen geschikt voor goed geïsoleerde gebouwen.

Biomassaketel
Ook met een biomassaketel heeft u geen aardgas meer nodig voor verwarming. Een biomassaketel verwarmt door houtpellets, houtsnippers of hele houtblokken te verbranden in plaats van aardgas. Houtpellets zijn geperste houtkorrels. Bij de verbranding ontstaat wel fijnstof. Dit kan overlast in de omgeving veroorzaken.

Warmtenet
Nog een alternatief voor verwarming zonder aardgas is een warmtenet. Dit heet ook wel stadsverwarming. Bij dit systeem wordt er direct warmte geleverd aan het gebouw. Door buizen die onder de grond liggen, gaat het warme water naar de gebouwen, waar het via een warmtewisselaar gebruikt wordt voor verwarming. Het afgekoelde water gaat weer terug naar de verwarmingscentrale, die het dan weer opwarmt. Hier wordt warmte gemaakt van overgebleven warmte van industrieën, afvalverbranding en afvalwater, biomassa, geothermie of oppervlaktewater.
De warmte die aan het gebouw geleverd wordt kan van een hoge of een lage temperatuur zijn, dat verschilt per warmtenet. Als het warmtenet warmte van een lage temperatuur levert, dan is het van belang dat het gebouw goed geïsoleerd is, en dat de radiatoren, convectoren en/of vloerverwarming geschikt zijn voor verwarmingswater met een lage temperatuur.
Liggen er al warmtenetten in de buurt? Of zijn er plannen om deze in de toekomst aan te leggen? Overweeg dan om op dat net aan te sluiten. In afwachting van de definitieve plannen kunt u al wel aan de slag met het verbeteren van de isolatie en de overige installaties in het gebouw.

Energie-efficiënt ventilatiesysteem

Ventilatie van een gebouw is nodig voor een gezond binnenklimaat, maar kost ook energie. Het is daarom verstandig om te zorgen voor een ventilatiesysteem dat voldoende ventileert én energiezuinig is. Hieronder vindt u voorbeelden van dergelijke systemen.

Ventilatie met warmteterugwinning
De meeste utiliteitsgebouwen hebben een balansventilatiesysteem. Hierbij stuurt een luchtbehandelingskast verse ventilatielucht via kanalen en roosters door het gebouw. Andere kanalen zuigen de gebruikte lucht af en blazen het naar buiten. Deze lucht bevat nog veel warmte. Een warmteterugwinunit kan deze warmte aan nieuwe lucht toevoegen, wat energie bespaart.

Vraaggestuurde ventilatie
Een vraaggestuurd ventilatiesysteem kijkt naar hoe ruimtes gebruikt worden en bepaalt zo hoeveel lucht er door het gebouw stroomt. CO_2 sensoren in het gebouw meten continu de luchtkwaliteit. Zo bepaalt het systeem hoeveel lucht er toe- en afgevoerd moet worden. De ruimtes zijn zo altijd voldoende geventileerd. Is er niemand aanwezig? Dan schakelt het systeem naar een lagere stand, wat het energiegebruik verlaagt.

Gelijkstroomventilator(en) Een mechanisch ventilatiesysteem heeft een of meerdere ventilatoren. Is dit systeem wat ouder? Dan gebruikt het systeem waarschijnlijk nog oude wisselstroomventilatoren. Gelijkstroomventilatoren zijn nieuwer en energiezuiniger. Vervangt u het ventilatiesysteem of past u dit aan? Dan is het de moeite waard om te onderzoeken of u kunt overstappen naar nieuwe energiezuinige gelijkstroomventilatoren.

Disclaimer
Dit energielabel is afgegeven door Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. Dit energielabel kunt u altijd verifiëren op www.ep-online.nl. De genoemde besparingsmogelijkheden zijn maatregelen die op dit moment in de meeste gevallen kosteneffectief zijn, of dit binnen de geldigheidsduur van het energielabel kunnen worden. Op www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen kunt u een indicatie krijgen hoeveel bovenstaande maatregelen kosten en wat zij u opleveren aan energiebesparing. Of de genoemde maatregelen daadwerkelijk verantwoord toegepast kunnen worden uit oogpunt van bijvoorbeeld comfort, gezondheid, kosten e.d., is afhankelijk van de huidige specifieke eigenschappen van het gebouw. Er kunnen daarom geen rechten worden ontleend aan deze informatie. U wordt altijd geadviseerd om hiervoor professioneel advies in te winnen.

Dit document is digitaal ondertekend. U kunt de echtheid van het document controleren. Hoe dat in zijn werk gaat leest u op www.ep-online.nl/ControlerenEchtheid.

Gemeente Texel .txl

Raadscommissie

Dossiernummer	1979
Extern Zaak ID	3469610
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	4 september 2024
Agendapunt	8
Titel	Texel Robuust - Strategie en uitvoeringsagenda klimaatadaptatie Texel 2024-2028
Organisatieonderdeel	Beleid & Vergunningen
Portefeuillehouder	H. Kieft
Aanleiding	Coalitieprogramma

Bijlagen
Bestuurlijk advies
Bijlage 1. Strategie en uitvoeringsagenda klimaatadaptatie Texel

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
B&W	13 augustus 2024
Raadscommissie	**4 september 2024**
Raadsvergadering	18 september 2024
Raadscommissie	3 december 2024
Raadsvergadering	18 december 2024

Toelichting

Nederland heeft te maken met de negatieve gevolgen van klimaatverandering, maar deze effecten zijn ook op lokaal niveau te voelen. Gemeente Texel kampt met steeds meer hevige neerslag, langdurige droogte, extreme hitte en gevolgen van zeespiegelstijging. Al deze effecten kunnen schade toebrengen aan onze economie, gezondheid en veiligheid. Op Texel zijn al veel initiatieven genomen op het gebied van klimaatadaptatie, maar om de doelstelling dat gemeente Texel in 2050 een klimaatbestendige en water robuuste inrichting heeft te behalen is er een lokaal uitvoeringsprogramma opgesteld. Een groot deel van de klimaatadaptieve maatregelen om hitte stress en overvloedige regenval aan te pakken hebben betrekking op de gemeentelijke groenvoorziening die apart zijn uitgewerkt in het Beleidsplan Groene Infrastructuur. In de strategie en uitvoeringsagenda klimaatadaptatie wordt gefocust op de agrarische sector die te kampen heeft met wateroverlast en langdurige droogte, kwetsbare gebouwen en rioolgemalen die risico lopen op waterschade, de kans op verzilting door toenemende langdurige droogte, hoe we bewuster en efficiënter met hemelwater om kunnen gaan (o.a. door middel van waterbergingen in te zetten), het risico op opwarming van/tekort aan drinkwater en overstromingen en waterveiligheid. Gemeente Texel zet zich al in om klimaatadaptieve maatregelen uit te voeren middels dynamisch kustbeheer, subsidies voor klimaatadaptieve maatregelen en het gebruik van waterbergingen, maar er is meer nodig. Mede dankzij de Strategie en uitvoeringsagenda klimaatadaptatie Texel kan het doel behaald worden dat Texel in 2050 klimaatrobuust is ingericht.

Gemeente Texel

.txl

Advies

Zaaknummer 3469610

Texel Robuust
Strategie en uitvoeringsagenda klimaatadaptatie Texel 2024-2028

Programma

1	Veiligheid op orde
3	Mooi en gastvrij Texel / Texel werkt
4	Toekomst voor de jeugd
7	Volksgezondheid, duurzaam en schoon
8	Goed wonen

Advies

Voorgesteld wordt de raad voor te stellen:

1. de Strategie en uitvoeringsagenda klimaatadaptatie Texel 2024-2028 vast te stellen.

Toelichting

Dit is een lokale uitwerking van de regionale Strategie Klimaatadaptatie Noordkop 2021-2026. Deze strategie en uitvoeringsagenda is opgesteld, omdat we in heel Nederland inmiddels de gevolgen van klimaatverandering merken. Er is meer sprake van wateroverlast, hitte, droogte en overstromingen. Volgens de KNMI-scenario's (2023) en de Deltascenario's (2024) zal de zeespiegel, in het meest gunstige geval, alsnog met bijna een halve meter toenemen in 2100. Daarnaast wordt verwacht dat alle weersextremen alleen maar verder zullen toenemen. Deze gevolgen hebben impact op onze economie, gezondheid en veiligheid. Het is van groot belang dat Nederland zich aanpast aan deze veranderingen. Daarom is in het Deltaprogramma 2021 opgenomen dat Nederland in 2050 klimaatrobuust moet zijn ingericht. Het Deltaplan Ruimtelijke adaptatie is een gezamenlijk plan van gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk om Nederland in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust te hebben ingericht.

Op Texel gebeurd er al veel op het gebied van klimaatadaptatie. Zo zijn er bijvoorbeeld al wadi's en ondergrondse waterbergingen gerealiseerd en zijn boomspiegels vergroot. Ook ondernemend Texel is op verschillende fronten bezig met dit onderwerp. In samenwerking met Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier zijn slimme stuwen gerealiseerd en op de golfbanen zijn waterbergingen gecombineerd met zonnepanelen. Maar we zijn er nog niet, daarom is er een lokaal programma opgesteld, de Strategie en uitvoeringsagenda klimaatadaptatie Texel. In deze uitvoeringsagenda worden de nationale en regionale ambities vertaald naar

Bijlagen

1. Strategie en uitvoeringsagenda klimaatadaptatie Texel

Consequenties

Financieel	☑	Inkoop/Aanbesteding	☐	Belanghebbenden	☐
Personeel/Organisatie	☐	Deregulering	☐	Structuurvisie	☑
Juridisch	☐	Majeure risico's	☐		
Beleid	☑	Beheer	☑		

doeltreffende maatregelen waar lokaal invulling aan is gegeven om de gevolgen van 1) hevige neerslag, 2) langdurige droogte, 3) extreme hitte en de kans op 4) overstromingen te minimaliseren en de waterveiligheid op orde te houden. Hiervoor zijn actiepunten opgesteld die middels een plan van aanpak tot uitvoering zullen worden gebracht. Hierbij wordt gebruik gemaakt van kansenkaarten om een duidelijk beeld te krijgen van waar we op het eiland de grootste impact kunnen maken. Met behulp van kansenkaarten zal er in beeld worden gebracht welke locaties prioriteit krijgen. Het doel hiervan is om zo veel mogelijk actiepunten op te nemen in huidige projecten om kosten en tijd te besparen. Met als doel om in 2050 een klimaatrobuust eiland te zijn.

Texel Robuust
Strategie en uitvoeringsagenda klimaatadaptatie Texel 2024-2028

Samenvatting

Nederland heeft te maken met de negatieve gevolgen van klimaatverandering, maar deze effecten zijn ook op lokaal niveau te voelen. Gemeente Texel kampt met steeds meer hevige neerslag, langdurige droogte, extreme hitte en gevolgen van zeespiegelstijging. Al deze effecten kunnen schade toebrengen aan onze economie, gezondheid en veiligheid. Op Texel zijn al veel initiatieven genomen op het gebied van klimaatadaptatie, maar om de doelstelling dat gemeente Texel in 2050 een klimaatbestendige en water robuuste inrichting heeft te behalen is er een lokaal uitvoeringsprogramma opgesteld. Een groot deel van de klimaatadaptieve maatregelen om hitte stress en overvloedige regenval aan te pakken hebben betrekking op de gemeentelijke groenvoorziening die apart zijn uitgewerkt in het Beleidsplan Groene Infrastructuur. In de strategie en uitvoeringsagenda klimaatadaptatie wordt gefocust op de agrarische sector die te kampen heeft met wateroverlast en langdurige droogte, kwetsbare gebouwen en rioolgemalen die risico lopen op waterschade, de kans op verzilting door toenemende langdurige droogte, hoe we bewuster en efficiënter met hemelwater om kunnen gaan (o.a. door middel van waterbergingen in te zetten), het risico op opwarming van/tekort aan drinkwater en overstromingen en waterveiligheid. Gemeente Texel zet zich al in om klimaatadaptieve maatregelen uit te voeren middels dynamisch kustbeheer, subsidies voor klimaatadaptieve maatregelen en het gebruik van waterbergingen, maar er is meer nodig. Mede dankzij de Strategie en uitvoeringsagenda klimaatadaptatie Texel kan het doel behaald worden dat Texel in 2050 klimaatrobuust is ingericht.

Texel Robuust
Strategie en uitvoeringsagenda klimaatadaptatie Texel 2024-2028

Argumenten tot advies
Door klimaatverandering neemt de kans op wateroverlast, hitte, droogte en overstromingen toe. Dat levert risico's op voor onze economie, gezondheid en veiligheid. Volgens het KNMI zullen we in de toekomst ook te maken krijgen met versterkende effecten van deze vier weersextremen en zal in het meest gunstige geval de zeespiegel met bijna een halve meter zijn toegenomen in 2100.

Het is daarom van groot belang dat Nederland zich aanpast aan deze veranderingen. We willen daarom middels een goede (her)inrichting van het eiland voorbereid zijn op de gevolgen van klimaatverandering. Dit komt ook naar voren in de Structuurvisie Texel op Koers (2020). Ook in het Coalitieakkoord (2022) is de wens uitgesproken om deze raadsperiode een plan voor klimaatadaptatie op te stellen.

In het Deltaprogramma 2021 is opgenomen dat Nederland in 2050 klimaatrobuust moet zijn ingericht. Het Deltaplan Ruimtelijke adaptatie is een gezamenlijk plan van gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk om Nederland in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust te hebben ingericht. Het Deltaplan versnelt en intensiveert de aanpak van wateroverlast, hittestress, droogte en overstromingen. De aanpak bestaat uit het aanpassen (adaptatie) van de omgeving aan klimaatverandering door maatregelen in de ruimtelijke inrichting. Van alle gemeenten wordt hierin een bijdrage verwacht. Rond 2026 wordt een nieuwe Nationale Adaptatie Strategie verwacht. Deze herijking zal mogelijk gevolgen hebben voor de lokale strategie.

Via regionale samenwerking met de Noordkop hebben wij als gemeente belangrijke stappen gezet in de ambities van het Deltaplan Ruimtelijke adaptatie. In 2021 is de Strategie Klimaatadaptatie Noordkop door de raad vastgesteld. We zijn op Texel al goed bezig, kijk bijvoorbeeld naar woonwijk de Tuunen, maar om ervoor te zorgen dat Texel in 2050 klimaatbestendig is ingericht, is er nu ook een lokaal programma opgesteld, de Strategie en uitvoeringsagenda klimaatadaptatie Texel. Met deze uitvoeringsagenda kunnen wij Texel toekomstbestendiger inrichten. De maatregelen in deze uitvoeringsagenda zijn opgedeeld volgens de vier aandachtsgebieden: 1) *Hevige neerslag* – Bij piekbuien staat op veel plekken water op straat, kwetsbare gebouwen en rioolgemalen lopen risico op waterschade en ook in de agrarische sector worden negatieve effecten van hevige neerslag voorzien. 2) *Langdurige droogte* – Gemeente Texel loopt risico op bodemdaling en verzilting door toenemende langdurige droogte. (Agrarische) bedrijven en uiteindelijk ook inwoners lopen risico op zoet water tekorten. Daarnaast is de zoetwatervoorziening van Texel afhankelijk van de aanvoer vanaf de vaste wal. Hierdoor is Texel nog meer genoodzaakt om bewuster en efficiënter om te gaan met drink water en zal er moeten gekeken worden naar hoe we waterbergingen actief kunnen inzetten om hemelwater op te vangen. 3) *Extreme hitte* – In de meest versteende gebieden (bijvoorbeeld in dorpskernen en op bedrijventerreinen) is er risico op hittestress. Opwarming van het drinkwater en recreatief oppervlaktewater brengen gezondheidsrisico's met zich mee. 4) *Overstromingen en waterveiligheid* – Hoofdobjecten vanuit primaire keringen zijn kwetsbaar voor overstromingsrisico's. Alhoewel de kans op overstromingen niet groot is, zijn de gevolgen enorm.

Voor elk van de bovenstaande onderwerpen zijn maatregelen uitgewerkt in een meerjarenplanning. Voor elk van de maatregelen wordt uitgelegd wat het belang is van die maatregel en welke kosten deze maatregel met zich meebrengt. Een groot deel van de

klimaatadaptieve maatregelen om hitte stress en overvloedige regenval aan te pakken hebben betrekking op de gemeentelijke groenvoorziening. Deze maatregelen zijn apart uitgewerkt in het Beleidsplan Groene Infrastructuur.

Ook sluit deze strategie en uitvoeringsagenda aan op de structuurvisie Texel op Koers 2020. Hierin wordt de noodzaak om zoetwater reserves op te bouwen voor natuur en landbouw ook benoemd, met als doel om deze ook in droge perioden van voldoende zoet water te voorzien. In deze structuurvisie komt ook naar voren dat er belang is bij het zorgvuldig(er) omgaan met ons drinkwater, voornamelijk in het hoogseizoen.

Desalniettemin zet Gemeente Texel zich al enige tijd actief in om klimaatadaptieve maatregelen te realiseren, zoals een dynamisch kustbeheer, subsidies voor het afkoppelen van hemelwater, duurzaamheidssubsidies voor groene daken en zonwering en waterbergingen in een aantal dorpen.

Alternatieven

Zonder strategie aan de slag gaan betekent vertraging oplopen en het missen van koppelkansen en subsidies. Dit zal betekenen dat Texel niet klimaatrobuust zal zijn ingericht in 2050. Voorlopig is er nog veel werk aan de winkel op de diverse speelvelden.
Daarnaast betekent het niet aannemen van deze strategie dat gemeente Texel niet zal voldoen aan de belofte om samen te werken aan klimaatadaptatie met regio Noordkop. Hierdoor lopen we gezamenlijke projecten, kennisdeling en bestuurlijke invloed mis. Uiteindelijk zal het niet treffen van maatregelen resulteren in toenemende schade aan onze omgeving en een grotere negatieve impact hebben op onze gezondheid. Met als uiteindelijke gevolg een grote toename van kosten. Aangezien klimaatadaptatie een beleidsveld in ontwikkeling is zal deze discipline gezamenlijk met veel partijen moeten worden opgepakt. Dit vereist een regierol van de gemeente.

Consequenties van het advies

- **Financieel**

Aan acties 1, 10, 12 en 21 zijn kosten verbonden, deze tellen op tot €120.000,-. Dekking van deze kosten wordt gehaald uit de middelen die in de begroting van 2024 zijn opgenomen voor het uitvoeren van klimaatadaptatie beleid (6740018). Voor de medewerker klimaatadaptatie (actiepunt 17) is de komende twee jaar dekking (434394). In de begroting van 2027 zal een voorstel volgen voor het structureel aanstellen van een beleidsmedewerker klimaatadaptatie.

De (structurele) kosten voor het aanstellen van een beleidsmedewerker klimaatadaptatie bedragen € 70.000,- op jaarbasis. Een voorstel hiervoor zal worden opgenomen in de begroting van 2026. Tot die tijd kunnen de kosten worden betaald uit de reeds beschikbare middelen.

Klimaatadaptieve maatregelen gerelateerd aan de riolering worden deels gefinancierd uit het programma Stedelijk Water en Riolering 2023-2027. De hoogte van deze financiële bijdrage wordt per project bepaald naar rato van het positieve effect.

Aan toekomstige klimaatadaptieve maatregelen zijn kosten verbonden welke nu nog niet precies inzichtelijk zijn. Voor de benodigde financiën zullen voorstellen worden gedaan in toekomstige begrotingen. De geschatte kosten die op termijn gepaard gaan met klimaatschade zijn vele malen hoger. Met actiepunt 12 zullen we de kosten ten opzichte van de baten voor Texel nauwkeuriger in beeld krijgen.

Aanleiding / Voorgeschiedenis / Eerdere besluiten

In het Deltaprogramma 2021 is opgenomen dat Nederland in 2050 klimaatrobuust moet zijn ingericht. Hierin worden de deltabeslissingen en regionale voorkeusbeslissingen én concrete maatregelen op het gebied van waterveiligheid, zoetwaterbeschikbaarheid en ruimtelijke adaptatie benoemd. Daarop volgend is in 2021 de Strategie Klimaatadaptatie Noordkop door de raad vastgesteld. Gemeente Texel heeft al eerder een structuurvisie vastgesteld, Structuurvisie Texel op koers 2020, waarin diverse belangrijke thema's op het gebied van klimaatadaptatie en de daaruit voorvloeiende noodzakelijke aanpassingen zijn opgenomen. In de Strategie en uitvoeringsagenda klimaatadaptatie Texel worden deze belangen verder uitgeschreven en worden er maatregelen aangekoppeld die hier lokaal invulling aangeven.

Communicatiestrategie en -aanpak

Om de beschreven plannen te realiseren wordt een communicatiestrategie en - aanpak ontwikkeld. Hiervoor worden integrale analyse sessies georganiseerd om een duidelijk beeld te krijgen van hoe het speelveld, waarbinnen de communicatiedoelen gerealiseerd moeten worden, eruit ziet. Hierin wordt bijvoorbeeld duidelijk wat de verschillende belangen zijn, hoe deze een rol in de communicatie spelen en welke rollen de verschillende stakeholders in de communicatie hebben. Het uitvoeringsprogramma is integraal van opzet waardoor ook intern een flinke communicatie uitdaging ligt. Hierom is communicatie als apart project in de uitvoeringsagenda benoemd.

Gemeente Texel

.txl

(Concept / Voorgenomen)

Raadsbesluit

Zaaknummer 3469610

Texel Robuust

Strategie en uitvoeringsagenda klimaatadaptatie Texel 2024-2028

Doelenboom

Programma

1	Veiligheid op orde
3	Mooi en gastvrij Texel / Texel werkt
4	Toekomst voor de jeugd
7	Volksgezondheid, duurzaam en schoon
8	Goed wonen

De raad van de gemeente Texel:

gelezen het advies van burgemeester en wethouders;

gehoord de raadscommissie;

Overwegende

- gezien de afspraak uit het Deltaprogramma 2021
- de te verwachten gevolgen van klimaatverandering voor economie, gezondheid en veiligheid
- er hiermee uitwerking wordt gegeven aan de Strategie klimaatadaptatie Noordkop

Besluit

1. de Strategie en uitvoeringsagenda klimaatadaptatie Texel 2024-2028 vast te stellen.

Vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 18-09-2024,

De griffier, De voorzitter,

Texel Robuust

Strategie en Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie 2024-2028

Gemeente Texel

18 juli 2024

Contactpersoon

FREYA MACKE

Arcadis Nederland B.V.
Postbus 1018
5200 BA 's-Hertogenbosch
Nederland

Samenvatting

Het klimaat verandert en ook op Texel zijn de effecten al zichtbaar. Denk aan tekort aan zoetwater, uitgedroogde oogst, ondergelopen natuurgebieden of bijvoorbeeld hittegolven met serieuze gevolgen voor onze gezondheid. Dit zijn allemaal gevolgen van de vier klimaateffecten: *wateroverlast, hitte*, *droogte* en *overstroming*. We vinden het belangrijk dat ons eiland een fijne omgeving is én blijft om te wonen, werken en recreëren. Ook tijdens hittegolven of hevige regenbuien. Om beter voorbereid te zijn op deze omstandigheden, zijn aanpassingen in de openbare én in de particuliere ruimte nodig.

Om te zorgen dat Texel een toekomstbestendige gemeente wordt, is er gezamenlijke inzet nodig van vele partijen. De gemeente Texel kan dit namelijk niet alleen. Soms vergt dit een investering waarvan we later de vruchten plukken, in de vorm van tijd of middelen. Hiervoor staan we samen aan de lat.

Daarom hebben we deze Strategie en Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie opgesteld. Hierin beschrijven we wat klimaatadaptatie betekent voor Texel, waar we samen naartoe werken (visie en ambitie) én hoe we dat gaan doen (strategie en uitvoering). Deze uitvoeringsagenda is opgesteld in samenhang met het beleidsplan Groene infrastructuur van Texel en is een lokale uitwerking van de Strategie Klimaatadaptatie Noordkop. De acties voor klimaatadaptatie zijn uitgewerkt in de uitvoeringsagenda. De komende jaren gaan we aan de slag met acties op onderzoek en beleid tot het uitvoeren van concrete projecten.

Zo creëren we samen een klimaatrobuust Texel, behouden we de unieke landschappen op ons eiland en zorgen we voor een prettige leefomgeving voor mens en dier.

Inhoudsopgave

1 Aanleiding & context 7

1.1 Wat is klimaatadaptatie? 7

1.2 Een lokale uitvoeringsagenda: waarom en hoe? 8

1.3 Beleid, kaders en rollen 9

1.4 Totstandkoming van de uitvoeringsagenda 12

2 De klimaatadaptatie opgave (weten) 13

2.1 Wateroverlast op Texel 13

2.2 Hitte op Texel 14

2.3 Droogte op Texel 15

2.4 Overstroming op Texel 16

2.5 Kosten en baten klimaatadaptatie 16

3 Ambitie (willen) 20

3.1 Kuststroken garanderen waterveiligheid 20

3.2 Waterrobuuste leefomgeving 21

3.3 Hittebestendige woon- en werkomgeving 22

3.4 Droogtegevoeligheid 23

3.5 Sterke groenblauwe netwerken 24

4 Strategie (willen) 25

4.1 Leidende principes 25

4.2 Strategie per thema 27

4.2.1 Bebouwd gebied 27

4.2.2 Gezondheid en veiligheid 27

4.2.3 Recreatie en toerisme 28

4.2.4 Natuur en landbouw 28

5 Uitvoeringsagenda (werken) 30

5.1 Wat we op Texel al doen 30

5.2 Prioritering, planning en projectagenda 32

5.2.1 Planvorming 32

5.2.2 Onderzoek 37

5.2.3 Organisatie 40

5.2.4 Projectagenda 41

5.3 Overzicht planning & middelen 43

Bijlage A Klimaateffecten Texel in beeld 47

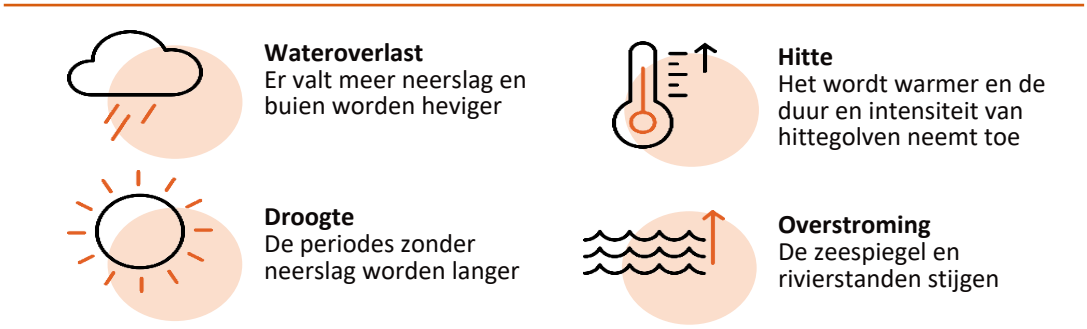
Bijlage B Een voorbeeld van de uitwerking van een kansenkaart (actiepunt 11) 52

Colofon 54

1 Aanleiding & context

1.1 Wat is klimaatadaptatie?

Ons klimaat verandert en dat vraagt om goede voorbereidingen en aanpassingen. Door klimaatverandering krijgen we te maken met vier klimaateffecten: *wateroverlast*, *hitte*, *droogte* en *overstroming* (zie figuur 1). De zeespiegel stijgt, hittegolven komen vaker voor, er zijn langdurige droge periodes en tegelijkertijd wordt de neerslag extremer. Zo blijkt uit de klimaatscenario's van het KNMI dat specifiek winters natter en milder worden, en zomers juist warmer en droger (KNMI, 2023).

Figuur 1: Vier klimaateffecten: wateroverlast, hitte, droogte en overstroming

De gevolgen hiervan merken we ook op Texel. Deze veranderende patronen in temperatuur en neerslag hebben een direct effect op ons eiland en leiden een groter risico op schade aan de leefomgeving, de natuur, de economie en de volksgezondheid. Ons aanpassen aan een ander klimaat is daarom urgent en noodzakelijk. Gezamenlijk werken we op Texel al aan klimaatadaptatie, maar er is nog veel werk aan de winkel. We gaan daarom aan de slag met verscheidene acties om de vier klimaateffecten uit figuur 1 aan te pakken om schade zo veel mogelijk te voorkomen. Zo behouden we een prettige leefomgeving op Texel.

Klimaatactie: verschil mitigatie en adaptatie

Het veranderende klimaat vraagt ons op twee manieren in actie te komen:

Enerzijds met **klimaatmitigatie:** We dringen broeikasgassen terug en gaan hiermee verdere klimaatverandering tegen. Dit doen we bijvoorbeeld door energie te besparen en duurzame energie op te wekken. Mitigatie is noodzakelijk om klimaatverandering te verminderen.

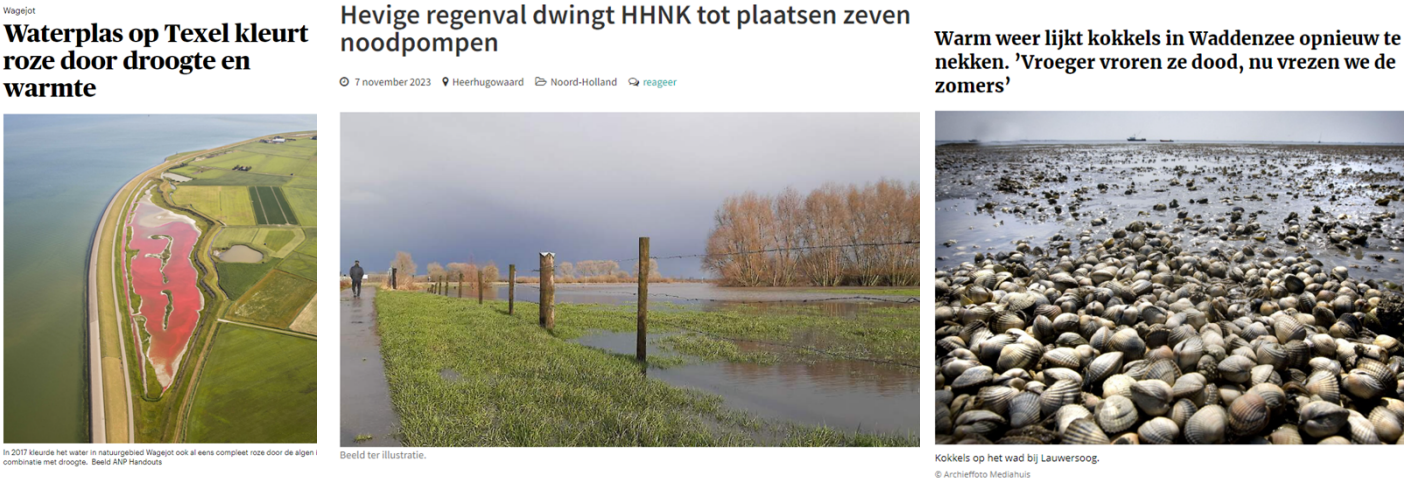
Anderzijds met **klimaatadaptatie**: We passen onze leefomgeving en ons gedrag aan de gevolgen van klimaatverandering. Zo gaan we beter om met toenemende weersextremen. Dit doen we door innovaties te omarmen, voldoende waterberging te realiseren, de gemeente te vergroenen, de zoetwatervoorraad te behouden, de bodemkwaliteit te verbeteren en de waterveiligheid te blijven garanderen.

Klimaatmitigatie en klimaatadaptatie zijn allebei hard nodig: mitigatie om verdere verslechtering van het klimaat tegen te gaan, en adaptatie om de (al bestaande) gevolgen aan te pakken.

1.2 Een lokale uitvoeringsagenda: waarom en hoe?

De gevolgen van klimaatverandering raken de gemeente Texel

Diepe regenplassen op straat, uitgedroogde groenperken of hittegolven met serieuze gevolgen voor onze gezondheid: we zien de impact van klimaatverandering op onze leefomgeving én ons gedrag. Zoals de nieuwsberichten uit figuur 2 t/m 4 laten zien worden weersextremen extremer. Het wordt langduriger warmer, natter en droger. Met grote gevolgen voor o.a. mens, natuur en landbouw. In hoofdstuk 2 gaan we dieper in op de klimaateffecten en gevolgen voor Texel.

Figuur 2, 3 en 4: Hitte, regenval en droogte: de klimaateffecten op Texel in beeld en actualiteit. Bron: Trouw (links), Telegraaf (midden), Noord Hollands Dagblad (rechts).

We vinden het belangrijk dat ons eiland een fijne omgeving blijft om te wonen, werken en recreëren, ook tijdens hittegolven of hevige regenbuien. Om beter voorbereid te zijn op deze omstandigheden, zijn aanpassingen in de openbare én in de particuliere ruimte nodig.

We willen van regionale ambities naar lokale acties

Er is in de Noordkop al hard gewerkt aan een regionale adaptatiestrategie. Wij nemen de regionale ambities als uitgangspunt voor onze uitvoeringsagenda. De regionale ambities op het gebied van *hitte, droogte,* hevige en langdurige *neerslag*, zeespiegelstijging en *waterveiligheid* zijn in de strategie vastgesteld. Deze vormen een goede basis, maar we geven er lokaal invulling aan. In onze lokale uitvoeringsagenda focussen we op acties en maatregelen die voor het eiland belangrijk zijn.

Klimaatadaptatie levert ons veel op

Om te zorgen dat Texel een toekomstbestendige gemeente wordt, is er gezamenlijke inzet nodig van vele partijen. De gemeente Texel kan dit namelijk niet alleen. Soms vergt dit een investering waarvan we later de vruchten plukken, in de vorm van tijd of middelen. Vaker betekent dit dat we anders gaan denken en doen. Investeren in klimaatadaptatie betekent dat we de kosten en leed van klimaatschade zoveel mogelijk vermijden. In paragraaf 2.2 staan voorbeelden van (een deel van de) kosten en baten van klimaatadaptatie.

1.3 Beleid, kaders en rollen

Er is in de afgelopen jaren gewerkt aan klimaatbeleid op nationaal, regionaal en lokaal niveau. Deze beleidskaders vormen de leidraad voor het Texelse Strategie en Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie.

Nationaal beleid

Deltaplan ruimtelijke adaptatie Het Rijk, de provincies, gemeenten en waterschappen stelden samen een ambitie vast: Nederland is in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust ingericht. In het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) staan afspraken over de aanpak om klimaatadaptatie te verankeren in beleid en handelen. Vanuit het Deltaplan werken we samen met de Waddeneilanden aan klimaatadaptatie, door kennis uit te wisselen en waar het kan samen op te trekken.

Nationale Adaptatie Strategie (NAS) Voor het omgaan met de toenemende hitte is de Nationale Adaptatie Strategie opgesteld. De KNMI-klimaatscenario's (2023), de herijking van de klimaatrisico's (2025) en de klimaatadaptatiemonitor (2026) vormen samen de bouwstenen voor een nieuwe NAS. Deze wordt in 2025/2026 verwacht.

Landelijke maatlat voor een klimaatadaptieve en natuurinclusieve bebouwde omgeving De landelijke maatlat geeft richtlijnen over hoe klimaatadaptief bouwen en inrichten eruitziet. Het beschrijft doelen en prestatie-eisen en geeft richtlijnen op het gebied van wateroverlast, droogte, hitte, biodiversiteit, bodemdaling en gevolgbeperking overstromingen. Het is een instrument voor overheden, woningcorporaties en partijen uit de bouwsector.

Regionaal beleid

Ook op regionaal niveau wordt gewerkt aan klimaatadaptatie. Texel bouwt voort op de Strategie Klimaatadaptatie Noordkop 2021-2026 en het convenant Toekomstbestendig bouwen.

Strategie Klimaatadaptatie Noordkop 2021-2026 Texel werkt samen aan klimaatadaptatie met de Noordkop. Daarvoor is een regionale strategie met uitvoeringsprogramma opgesteld. De hierin bepaalde ambities, strategische pijlers en lokale uitvoeringsopgaven zijn uitgangspunten in deze lokale uitvoeringsagenda. Hierin zijn o.a. uitgangspunten voor beschermingsniveaus opgenomen per thema: hevige *neerslag,* langdurige *droogte,* extreme *hitte* en zeespiegelstijging en *overstromingen*. In hoofdstuk 3 en 4 worden deze regionale ambities, uitgangspunten en pijlers verder toegelicht.

Uitvoeringsprogramma Waddengebied 2021-2026 De Waddenprovincies, het Rijk, de gemeenten, de waterschappen, de Coalitie Wadden Natuurlijk, de havens, de visserijorganisaties, de landbouworganisaties, Rijkswaterstaat, het Omgevingsberaad Waddengebied en de Beheerautoriteit Waddenzee werken samen aan een veilig, vitaal en veerkrachtig Waddengebied in 2050. Vanuit het deelprogramma 'klimaatverandering' richten de partners zich op vijf veranderdoelen:

1. de effecten van klimaatverandering op het Waddengebied beter in beeld brengen;
2. de kustzone op een klimaatadaptieve en integrale wijze versterken;
3. het zoete water langs de kust en op de eilanden beter vasthouden;
4. de natuur (en andere functies) robuuster maken voor klimaatverandering;
5. het zandvolume in de kust op orde houden en laten meegroeien met de zeespiegelstijging.

Convenant Toekomstbestendig bouwen (2022) Bij dit convenant zijn meer dan 100 organisaties (overheden en bedrijven) aangesloten, waaronder de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht en Flevoland. Het convenant Toekomstbestendig bouwen omvat publiek-private afspraken met meetbare ondergrenzen voor energie, circulariteit,

klimaatadaptatie, natuurinclusief bouwen, duurzame mobiliteit en gezondheid. Gemeente Texel heeft de intentie het convenant dit jaar (2024) te ondertekenen en om deze meetbare ondergrenzen mee te kunnen nemen in haar klimaatadaptatie ambities.

Lokaal beleid

Ook het lokale beleid dat raakt aan klimaatadaptatie zetten we hier op een rij. Klimaatadaptatie is een vrij nieuw beleidsterrein en enorm in ontwikkeling. Daarom willen we periodiek een (beleid)toets uitvoeren op de in dit document beschreven strategie en uitvoeringsagenda. Zo zorgen we ervoor dat de acties en het beleidskader zo actueel mogelijk blijven.

Omgevingsvisie (in ontwikkeling, volgt in 2025 in de Raad) Onze omgevingsvisie schetst de hoofdlijnen voor het lange termijnbeleid en richt zich op alle functies die komen kijken bij een 'veilige, gezonde, duurzame fysieke leefomgeving' (conform de Omgevingswet). Een integrale werkwijze waarbij het aanpassen aan klimaatverandering onmisbaar is.

De belangen die hierbij een rol spelen zijn:

- Bijdragen aan het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en goede omgevingskwaliteiten.
- Bijdragen aan het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving om maatschappelijke functies te vervullen.
- Een sterke eigen regie. Vanuit de overtuiging dat de Texelse belangen en opgaven het beste gediend zijn met een grote eigen inbreng (inwonersparticipatie).

Deze belangen zijn meegenomen tijdens het opstellen van deze Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie.

Structuurvisie Texel op koers 2020 De Structuurvisie geeft richting aan het beleid dat gemeente Texel de komende jaren wil voeren. De visie op de Texelse natuur, een sterke, veerkrachtige kust, maar ook zuinig omgaan met zoet water en vitale landbouw brengen structuur aan het uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie.

Programma Stedelijk Water en Riool (PSWR) (2023-2027) Samen met de gemeenten Den Helder, Schagen, Hollands Kroon en het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier stelde gemeente Texel een nieuw Programma Stedelijk Water en Riool (PSWR) op. Hierin wordt invulling gegeven aan de gemeentelijke zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater. Het PSWR omschrijft welke mogelijkheden en grenzen de riolering biedt om wateroverlast te beperken. Klimaatadaptieve maatregelen die gericht zijn op het beperken van wateroverlast, zoals de aanleg van wadi's en het afkoppelen van het hemelwaterriool, worden bekostigd uit het PSWR.

Beleidsplan Groene infrastructuur (concept) Het gemeentelijk groenbeleid biedt belangrijke kansen voor klimaatadaptatie. Denk bijvoorbeeld aan ontharding en meer vergroening, hemelwateropvang in de groenvoorzieningen en het behoud en beheer van bomen. Een deel van de klimaatadaptieve maatregelen op Texel wordt daarom opgepakt in samenhang met het groenbeleid op het eiland.

Groen beheerplan Texel Het groen beheerplan van Texel biedt een handleiding hoe er de komende jaren wordt omgegaan met het groenbeheer binnen onze gemeente. In dit plan zijn de maatregelen, de kosten en de benodigde menskracht beschreven. Dit vormt de basis voor een planmatig groenbeheer.

Leidraad Inrichting Openbare Ruimte (LIOR) (concept) De gemeentelijke LIOR wordt gebruikt bij het ontwerpen en inrichten van straten, pleinen, parken en andere openbare ruimtes. Een goed ontworpen openbare ruimte kan een belangrijke rol spelen bij het verminderen van de impact van klimaatverandering. Bijvoorbeeld met verkoeling en hemelwateropvang met groenvoorzieningen, infiltratiemogelijkheden en efficiënt waterbeheer (voorkomen van overbelaste rioleringssystemen).

Integrale waterveiligheidsstrategie Waddeneilanden (concept) (IWVS)/Visie en Meerjarenprogramma Strand en Duingebied Noordzeekust Texel (2021) Met dit meerjarenprogramma past gemeente Texel zich aan op de effecten van zeespiegelstijging. Dit doet de gemeente samen met Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, Rijkswaterstaat, Staatsbosbeheer, Ministerie van Defensie en Provincie Noord-Holland. Met dynamisch kustbeheer wordt ruimte gegeven aan de zee en de wind waardoor de ruimtelijke kwaliteit en natuurwaarden verbeteren. Hierdoor kan het kustfundament meegroeien met de stijgende zeespiegel, terwijl de waterveiligheid gewaarborgd is.
In de periode 2022-2026 starten vier projecten en vier onderzoeken om toe te werken naar de volgende doelen:

- Meegroeien van duinen met zeespiegelstijging
- Optimalisatie kustonderhoud en onderhoud kering
- Voldoende ruimte op het strand
- Natuurwaarden vergroten
- Behoud huidige kwaliteit lokale economie en recreatie

De IWVS focust op de gevolgen van een eventuele overstroming, nu en in de toekomst. Door vitale objecten in kaart te brengen, kunnen er keuzes worden gemaakt om deze gevolgen te beperken.
Beide programma's richten zich volledig op het klimaatthema 'Overstromingen'.

Actieplan Mobiliteit van visie naar actie (actualisatie-concept) In het Actieplan Mobiliteit Texel 2016 staan de volgende maatregelen: verbeteren bereikbaarheid Texel, stimuleren duurzame vormen van mobiliteit, betere parkeerfaciliteiten, meer en veiligere fietspaden, betaalbaar openbaar vervoer, veilige en logische inrichting van wegen en goede overdekte fietsenstallingen. De manier waarop deze maatregelen worden uitgevoerd, heeft invloed op de benodigde hoeveelheid verhardingen en daarmee op de klimaatbestendigheid van Texel.

1.4 Totstandkoming van de uitvoeringsagenda

Op Texel zijn al meerdere projecten opgestart gekoppeld aan klimaatverandering (zie hoofdstuk 5.1 Gemeentelijke Projecten). Om dit proces te versnellen hanteren we een weten-willen-werken principe. Met als doel om eerst inzicht te krijgen in het probleem (weten), daarna te kijken naar welke problemen er zijn en hoe we deze willen aanpakken (willen) om vervolgens met concrete oplossingen te komen en deze in de praktijk te realiseren (werken):

- **Weten (hoofdstuk 1 en 2):** We hebben de klimaatkwetsbaarheden van gemeente Texel in beeld. Dat inzicht komt uit twee bronnen. De Klimaatmonitor van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) en de Klimaateffectatlas (zie ook bijlage A) geven inzicht in welke wegen en welke gebouwen kwetsbaar zijn voor o.a. *wateroverlast*, *hitte*, *droogte* en *overstroming*. Door het combineren van de figuren uit bijlage A wordt in beeld gebracht waar (meekoppel)kansen liggen. Dit zijn locaties waarop klimaatadaptieve maatregelen kunnen worden toegepast die in huidige projecten kunnen meegenomen (kansen) (zie bijlage B voor een uitwerking).

- **Willen (hoofdstuk 3 en 4):** Wat willen we bereiken met klimaatadaptatie op Texel? Dit is onze stip op de horizon. Om daar te komen, stellen we ambities op die in lijn zijn met de regionale klimaatadaptatiestrategie van de Noordkop. In onze ambities en strategie richten we ons op vier thema's: 1) bebouwd gebied, 2) gezondheid en veiligheid, 3) recreatie en toerisme, en 4) natuur en landbouw. Ook zetten we in op acties voor inwonersparticipatie en de gemeentelijke organisatie.

- **Werken (hoofdstuk 5):** Om de ambities waar te maken, gaan we aan de slag. We werken (verder) aan het klimaatbestendig maken van ons eiland. Waar het kan, passen we klimaatadaptatie toe in bestaande projecten en we starten ook nieuwe projecten op. Dit doen we op basis van een uitvoeringsagenda, verdeeld in beleidsmatige, procesmatige, onderzoeks- en uitvoeringsactiviteiten. Deze activiteiten zijn voor de korte (1-5 jaar) en middellange (5-10 jaar) termijn.

De aanpak

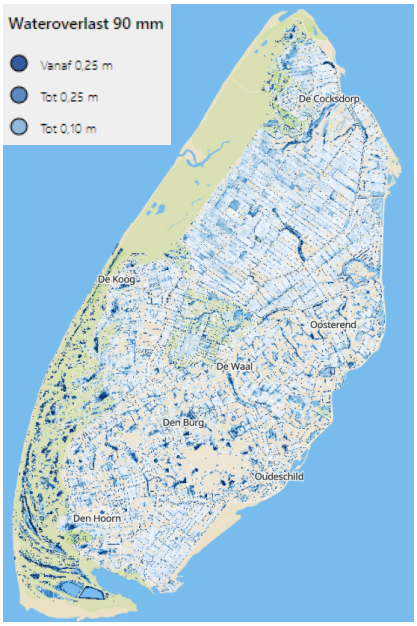
De acties en maatregelen in dit uitvoeringsprogramma zijn met lokale stakeholders en met verschillende disciplines binnen de gemeente tot stand gekomen middels interactieve sessies. Alle belanghebbenden hebben op deze manier de kans gekregen om input te leveren voor de strategie en uitvoeringsagenda klimaatadaptatie. Zo zetten we hun kennis in en zorgen we voor draagvlak en eigenaarschap. Samen met hen maken we Texel met elkaar klimaatrobuust en toekomstbestendig.

2 De klimaatadaptatie opgave (weten)

Om effectief te kunnen handelen bij deze toename van extreem weer, is het belangrijk om kwetsbare gebieden goed in beeld te krijgen en waar mogelijk deze kwetsbaarheden te verkleinen. Daarom kijken we per klimaateffect wat de kwetsbaarheden zijn voor Texel.

2.1 Wateroverlast op Texel

- Op Texel vormt de toename van hevige neerslag een risico voor o.a. gebouwen, wegen, agrarische gronden en natuurgebieden. Figuur 5 laat zien waar wateroverlast zich voordoet bij een bui van 90 mm in 1 uur (de donkerblauwe locaties). Hier zie je voornamelijk straten in de kern van Den Burg en De Koog en agrarische gronden donkerblauw kleuren.
- Bij hevige neerslag blijft er vaker en meer water staan op o.a. parkeerplaatsen, versteende straten, sportvelden en wandelpaden zoals figuur 6 en 7 laten zien.

Figuur 5 Wateroverlast bij hevige neerslag 90 mm in 1 uur (Bron: HHNK klimaatmonitor) Zie bijlage A figuur 1 voor een vergrote weergav.

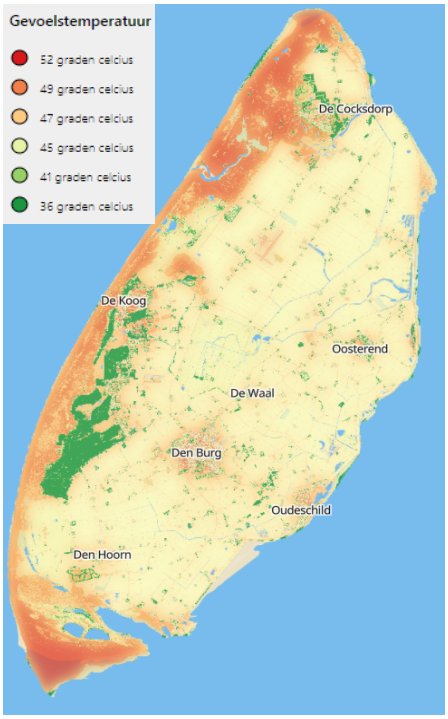
Figuur 6 Ondergelopen parkeerplaats bij Paal 28 na hevige neerslag

Figuur 7 Onbegaanbare paden in het bos de Dennen

2.2 Hitte op Texel

- De toename van hitte vergt aanpassingen om o.a. gebouwen en openbare ruimtes (met name dorpskernen) koel te houden. Anderzijds vraagt het ook om aanpassingen van gedrag en activiteiten tijdens hitte golven.
- Qua hittestress kan voornamelijk in de duingebieden, bebouwde en stenige gebieden de gevoelstemperatuur hoog oplopen in de zomer zoals figuur 8 laat zien. Dit is te wijten aan de structuur en samenstelling van de ondergrond of aan schaduwgebrek. Zo kunnen temperaturen in de duinen wel oplopen tot 49 graden Celsius en 47 graden Celsius in de kernen Den Burg, De Koog en Oudeschild.
- Vooral mensen met een kwetsbare gezondheid (met name ouderen, zieken en kinderen) zijn gevoelig voor hogere temperaturen.
- Bij hogere temperaturen verslechtert de kwaliteit van het oppervlaktewater, als gevolg van minder wateraanvoer en minder doorstroming.
- De zomerse zeewind brengt veel toeristen naar ons eiland voor verkoeling (zie figuur 9). Daarom houden we tijdens extreme warme dagen rekening met het effect op de gezondheid van onze inwoners en bezoekers.

Figuur 8 Hittestress (gevoelstemperatuur) tijdens zomerse dagen (Bron: HHNK klimaatmonitor). Zie bijlage A figuur 2 voor een vergrote weergave.

Hitte drijft mensen richting de Wadden: meer last minute boekingen op Texel

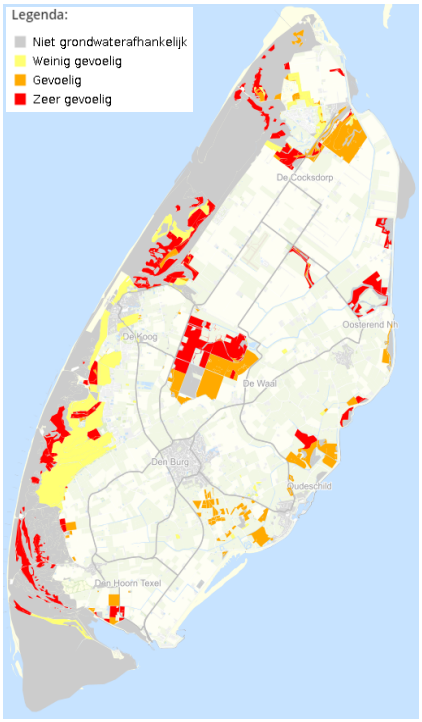
10 augustus 2022, 12.00 uur · Aangepast 10 augustus 2022, 13.14 uur · Door Carina Gutker

Het wordt de komende dagen weer erg warm met vanaf morgen temperaturen die boven de 30 graden uit komen. Op de Waddeneilanden is het dan altijd een paar graden koeler dan op andere plekken in het land. Voor sommige mensen is dat reden om last minute een paar dagen richting de Wadden te gaan, zo merkt de VVV Texel.

Figuur 9 Hoge temperaturen in Nederland zorgen voor meer toeristen op Texel (Bron: NH Nieuws)

2.3 Droogte op Texel

- De effecten van droogte zijn al zichtbaar. Dit heeft o.a. grote gevolgen voor natuur en landbouw (zie onderstaande figuren). In tijden van droogte kunnen grondwaterstanden zakken. Dit heeft grote gevolgen voor grondwaterafhankelijke natuur (zie figuur 10 en 12).
- Er ontstaat bij langdurig droge periodes nu nog een tekort aan zoetwater. En dit tekort zal in de toekomst toenemen door veranderende weerpatronen: langere droogteperioden, waardoor de zoetwaterbel in de grond minder regelmatig wordt aangevoerd én door toename in temperatuur zal er meer verdampen uit deze zoetwaterbel.
- Er is geen directe aanvoer van zoet water. Daarom is slim omgaan met neerslag een belangrijke opgave voor agrariërs, natuur en groen op het eiland.
- Door klimaatverandering krijgen we in toenemende mate te maken met verzilting, zeespiegelstijging zal dit effect verder versterken. De Texelse boeren hebben hiermee al veel ervaring en werken vaak al met gewassen die behoorlijk zouttolerant zijn. Door actief te anticiperen op klimaatverandering, is verzilting niet alleen een probleem, maar creëert het ook ruimte voor innovatie en andere nieuwe mogelijkheden in de agrarische sector. Zo zijn er over het hele eiland speciaal voor Texel ontwikkelde stuwen die zilt water door laten stromen en zoet water zoveel mogelijk vasthouden.
- Verder komt ons drinkwater van de overkant. Dat betekent dat de aanvoer relatief kwetsbaar is. Door klimaatverandering, groeiende bevolking en toerisme staat de beschikbaarheid van drinkwatervoorraden onder druk.

Figuur 10 Droogtegevoeligheid van grondwaterafhankelijke natuur | huidige situatie (Bron: klimaateffectatlas). Zie bijlage A figuur 5 voor een vergrote weergave

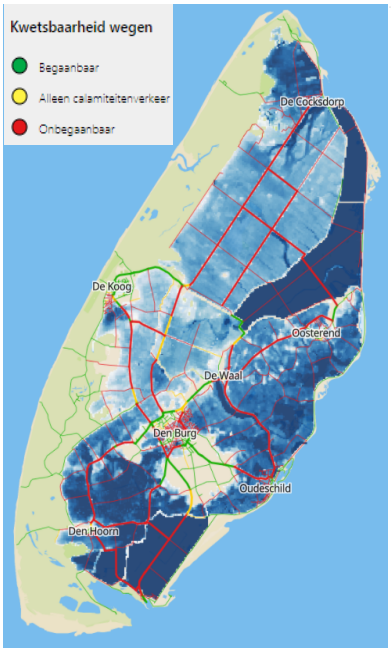
Figuur 11 De grond rondom de molen Het Noorden volledig verdroogd in de zomer van 2018 (Bron: AD)

Figuur 12 Droogte is grote klap voor flora en fauna in Texelse natuurgebieden in 2022 (Bron: NH nieuws)

2.4 Overstroming op Texel

- De toekomstscenario's van het KNMI (opgesteld in 2023) tonen een versnelling van de zeespiegelstijging in Nederland (zie figuren 14 en 15). Voor ons eiland wordt de kustverdediging en behoud van de stranden dan ook een uitdaging. Aanvullend op deze Uitvoeringsagenda hebben we een gezamenlijke waterveiligheidsstrategie voor de Waddeneilanden opgesteld, in nauwe samenwerking met betrokken partijen. Zoals figuur 13 laat zien zullen grote delen van Texel in geval van een doorbraak onder water komen te staan.

Figuur 13 Onbegaanbare wegen (rood) en overstroombaar gebied bij overstroming (Bron: HHNK Klimaatmonitor). Zie bijlage A figuur 3 voor een vergrote weergave

Zeespiegelstijging in Waddenzee gaat twee keer zo snel als op andere plekken

28 juni 2022, 14:24 • 1 minuut leestijd

Hoog water in de Waddenzee (argyf)
© Kappers Media

De stijging van de zeespiegel in de Waddenzee gaat twee keer zo snel als op andere plekken langs de Nederlandse kust. Dat blijkt uit onderzoek van wetenschappers van de TU Delft.

Figuur 14 Zeespiegel stijgt sneller in de waddenzee dan op andere plekken (Bron: Omrop Fryslân)

Foto: Guido Schuijl

Dit artikel is geschreven door
Jeroen van Hattum
Jeroen van Hattum, Journalist Texelse Courant.

"Waddeneilanden zullen deels verdwijnen"

7 november 2022, 08:00 Algemeen

De Waddeneilanden zullen deels verdwijnen en gaan 'wandelen' richting de kust als de zeespiegel in de komende 80 tot 150 jaar met 2 of 5 meter stijgt

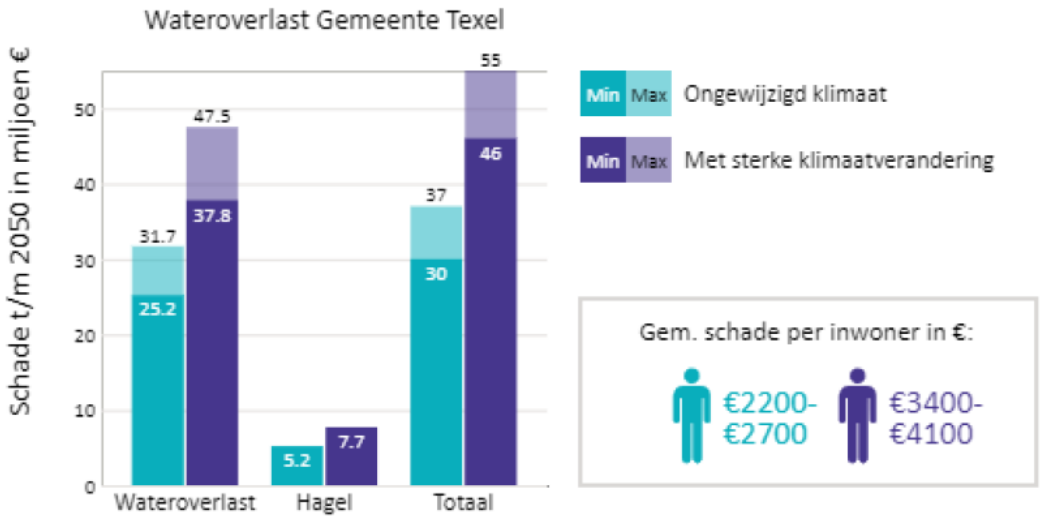
Figuur 15 Een worst-case scenario van wetenschappers: als we niks doen tegen klimaatverandering, is Texel over 100 jaar misschien verdwenen (Bron: Texelse Courant)

2.5 Kosten en baten klimaatadaptatie

Klimaatadaptatiemaatregelen brengen zowel kosten als baten met zich mee. Enerzijds vraagt het om aanvullingen en/of verschuivingen van budgetten en capaciteit. Anderzijds leidt klimaatactie ook tot een vermindering van (het risico op) de schade, waardoor overlast en kosten, zoals extra ziekenhuisopnames door hitte, schade aan panden door wateroverlast en droogteschade in de landbouw, worden bespaard. De volgende resultaten uit de Klimaatschadeschatter helpen om inzicht te krijgen in de potentiële schadekosten op Texel, als we niets doen om de gevolgen van klimaatverandering het hoofd te bieden. Al met al zijn de baten en de urgentie voor klimaatadaptatie op Texel glashelder.

Wateroverlast

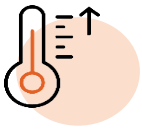

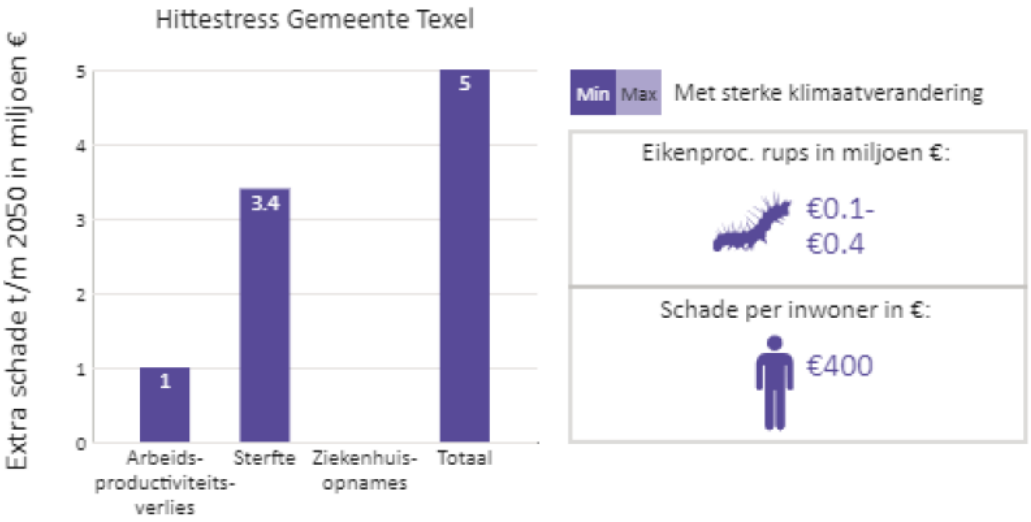

Figuur 16 Schatting gemiddelde schadekosten per inwoner voor wateroverlast op Texel (Bron: Klimaatschadeschatter)

Figuur 16 geeft een schatting van de schadekosten die wateroverlast kan vooroorzaken tot en met 2050. De lichtblauwe kolommen geeft de situatie weer als het klimaat niet meer veel verandert of wijzigt, de donkerblauwe hoe het kostenplaatje eruitziet bij sterke klimaatverandering. Zo laat figuur 16 zien dat het aanpakken van klimaatverandering circa €1200 tot €1400 per inwoners zou kunnen besparen.

Hitte

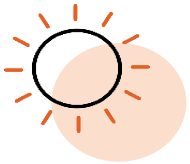

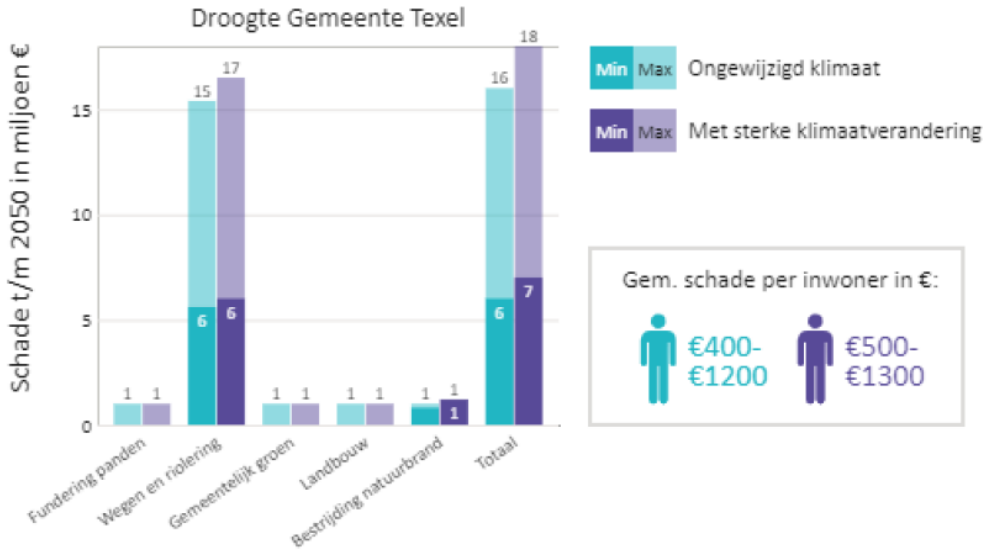

Figuur 17 Schatting gemiddelde schadekosten per inwoner voor hitte op Texel (Bron: Klimaatschadeschatter)

Voor hittestress wordt er enkel gekeken naar de situatie met sterke klimaatverandering. Dan komen de kosten per inwoner op €400 (zie figuur 17). Naast gezondheids- en productiviteitkosten heeft hitte ook effect op enkele (plaag)dieren die beter gedijen onder warmere temperaturen. Zo kunnen bijvoorbeeld de kosten voor de eikenprocessie rups oplopen tot €100.000 tot €400.000.

Droogte

Figuur 18 Schatting gemiddelde schadekosten per inwoner voor droogte op Texel (Bron: Klimaatschadeschatter)

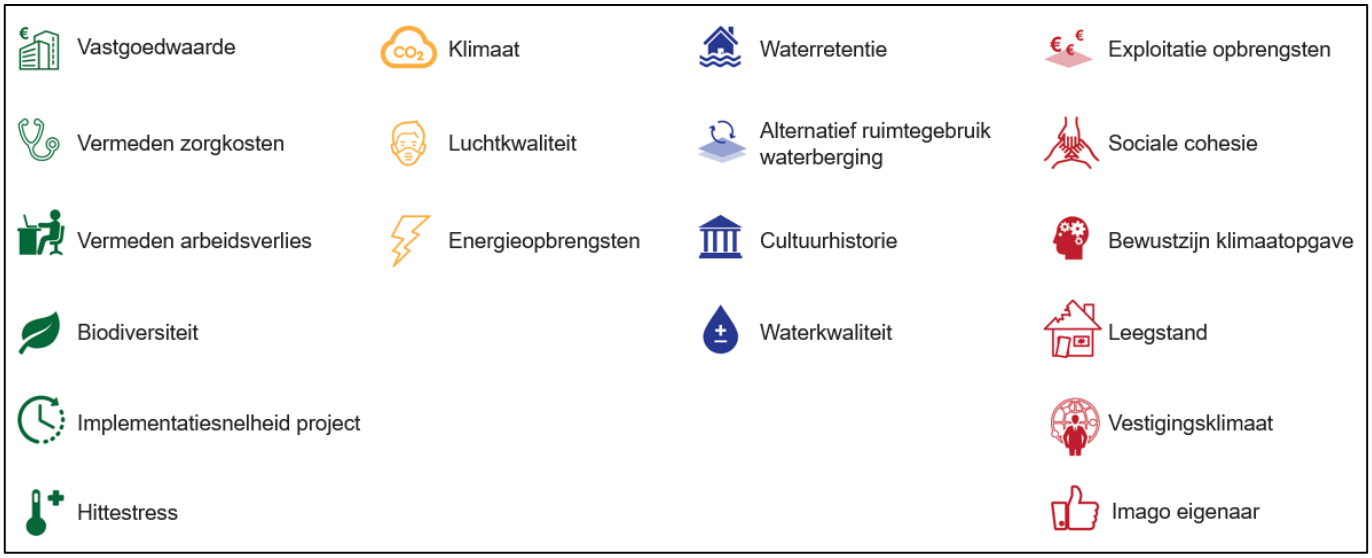
Figuur 18 laat de schadekosten voor droogte zien. Denk aan schadekosten aan fundering panden, wegen en riolering, groen en bestrijding natuurbranden. Gebaseerd op de huidige schadeschatter kan zo'n €100 per inwoner bespaard worden door droogte goed aan te pakken.

De Klimaatschadeschatter bundelt de kennis over de schadekosten door klimaatverandering en geeft per gemeente een schatting van de schade. Dit is een schatting op basis van de KNMI '14 scenario's en landelijk beschikbare gegevens, bijvoorbeeld uit de Klimaateffectatlas. De berekeningen houden bijvoorbeeld geen rekening met het volgende:

- Waardeveranderingen van kosten en baten in de toekomst.
- Demografische ontwikkelingen, zoals vergrijzing.
- Toekomstige veranderingen in landgebruik.
- Schades die (nog) niet uit de drukken zijn in geld, zoals psychosociale klachten en welzijn.
- Aanvullende baten, zoals toename van groen, biodiversiteit en aantrekkelijke en gezonde leefomgeving.
- In de schadeschatting is daarnaast het *overstroming*srisico niet meegenomen. Ook zijn niet alle gevolgen van *hitte*, *droogte* en *wateroverlast* in schadekosten te vertalen. Denk aan gevolgen zoals slechtere kwaliteit oppervlakte, toename verzilting, hogere kosten waterbeheer en verandering in ziekte en plagen.

Kortom de Klimaatschadeschatter geeft een interessante eerste indicatie, maar de daadwerkelijke schade (inclusief alle 2e orde effecten en overstromingsrisico's) kan dus nog een veelvoud hoger liggen. Investeren in klimaatadaptatie op de korte termijn kan dus veel kosten op de lange termijn voorkomen

De te maken kosten voor klimaatadaptatie zijn breed te verantwoorden. Die verantwoording ligt in de noodzaak van klimaatadaptatie (zoals is geschetst in hoofdstuk 1), en vooral in de diverse en omvangrijke baten die klimaatadaptatie oplevert voor de maatschappij en leefomgeving op Texel. Dat kunnen financiële baten zijn, waardoor een investering zich weer (deels) terugverdient. Hierbij kunnen we onder andere ook denken aan grotere opbrengsten van landbouwproducten bij voldoende beschikbaarheid van zoet water ten opzichte van mislukte oogsten die bij langdurige droogte in andere gebieden optreden. Maar het zijn vooral maatschappelijke baten die met adaptieve maatregelen worden gerealiseerd, zoals een aantrekkelijke leefomgeving, herstel biodiversiteit of aantrekkelijkheid voor toerisme. Ter illustratie figuur 19, alleen al het aanleggen van een groen dak heeft alle onderstaande baten.

Figuur 19: Baten van een groen dak

3 Ambitie (willen)

Een klimaatrobuust en toekomstbestendig Texel, wat betekent dat precies?

Onze inzet op klimaatadaptatie zorgt ervoor dat Texel een fijne plek blijft om te wonen, werken en recreëren. We streven naar samenwerken met elkaar en met de weersveranderingen. Dat betekent dat het water dat tijdens hevige regenbuien naar beneden komt, wordt opgevangen in ons watersysteem en in tijden van droogte wordt ingezet om landbouw en natuurgronden gezond te houden. Inwoners, bedrijven en organisaties hebben een sterk klimaatbewustzijn en werken samen met de gemeente aan projecten die Texel klimaatadaptiever en weerbaarder maken. Texel is een aantrekkelijke plek om af te koelen en de toeristen gaan klimaatbewust om met de diverse facetten van ons eiland. Het eiland Texel is, samen met haar inwoners, natuur en economie, gezond en ingericht om nog vele jaren te floreren.

Met acties op de korte termijn streven we naar een veilig, gezond en toekomstbestendig Texel op de lange termijn. We zijn ervan overtuigd dat we het eiland met de juiste maatregelen en gezamenlijke acties klimaatadaptief kunnen maken. De klimaatscenario's van het KNMI maken het wel noodzakelijk ook verder te kijken dan 2050 in verband met het verder stijgen van de zeespiegel.

In dit hoofdstuk beschrijven we de ambities op het gebied van hitte, droogte, hevige en langdurige neerslag en zeespiegelstijging en waterveiligheid zoals wij die als gemeente Texel nastreven voor klimaatadaptatie. We doen dit aan de hand van vijf ambities, deze zijn een *lokale uitwerking* van de ambities die we formuleerden met de regio Noordkop. Hieronder schetsen we per ambitie ons toekomstbeeld voor 2050:

1. Kuststroken garanderen waterveiligheid
2. Waterrobuuste leefomgeving
3. Hittebestendige woon- en werkomgeving
4. Droogtegevoeligheid is beperkt
5. Sterke groenblauwe netwerken

3.1 Kuststroken garanderen waterveiligheid

De kuststroken rondom Texel garanderen waterveiligheid. Samen met de andere bij de kuststrook betrokken overheden, Rijkswaterstaat, Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, Staatsbosbeheer, Provincie Noord-Holland en defensie, geven we uitvoering aan het Meerjarenprogramma Kust. Door het dynamiseren van de kuststrook laten we het duinmassief meegroeien met de zeespiegelstijging. Waar mogelijk vergroten we de mogelijkheden voor waterberging. Dit vereist een goede onderlinge afstemming, omdat alle ingrepen ook invloed hebben op het medegebruik van de kuststrook en onvermijdelijk tot overlast leidt. Een goede communicatie met de inwoners, ondernemers en andere gebruikers van de kuststrook zorgt ervoor dat nut en noodzaak voor iedereen duidelijk is. Hiertoe hebben de betrokken partijen een lange termijn communicatieprogramma opgesteld.

Met de andere Waddeneilanden en met betrokken overheden is voor ieder eiland een Integrale Waterveiligheid Strategie (IWVS) opgesteld. Hierin wordt duidelijk gemaakt welke infrastructuur in het geval van doorbraak van een primaire kering kwetsbaar is. Op basis daarvan kan/wordt een ambitieniveau gekozen, zodat er kan worden toegewerkt naar een ruimtelijke inrichting die ervoor zorgt dat het eiland minder kwetsbaar is bij overstroming en daarvan sneller kan herstellen.

Noordkop Ambitie – Zeespiegelstijging en waterveiligheid

Bij een doorbraak van een primaire kering (kans 1:1000 tot 1:3000 jaar) streven we naar:

- Bescherming van regionale hoofdstations voor energie, telecom, veiligheid en gezondheidszorg, zodat wederopbouw snel kan starten.
- Bewuste kustbewoners, die weten hoe te handelen.
- Mogelijkheden om te vluchten voor mens en dier.

Bij een doorbraak van een regionale kering (kans 1:100 tot 1:1000 jaar):

- Begaanbare calamiteitenroutes.
- Vluchtplekken voor mens en dier.
- Bescherming van alle vitale objecten van regionaal belang.

3.2 Waterrobuuste leefomgeving

Texel is voorbereid op extreme regenval en de leefomgeving is waterrobuust ingericht. Niet alle schade en overlast is te vermijden, daarom zetten we extra in om de essentiële activiteiten op Texel bij alle weersomstandigheden te kunnen continueren. Daarvoor plaatsen we de infrastructuren, faciliteiten en systemen die van cruciaal belang zijn voor het functioneren van de Texelse samenleving op veilige plekken. Bestaande objecten kunnen ook aangepast worden. Zo beperken we schade bij zowel hevige korte én langdurige neerslag.

Vitale objecten op Texel

- Hoofdstations telecom
- Hoofdstations elektriciteit, gas en olie
- Calamiteitencentra en gemeentehuis
- Huisartsen- en ambulanceposten
- Brandweerkazernes en politiebureaus
- Zorgcentra, VVT-instellingen (verpleging, verzorging, thuiszorg)
- Waterzuiveringsinstallatie
- Pompgemalen
- KNMR-stations

De aanpak van hevige neerslag is grotendeels al uitgewerkt in het Programma Stedelijk Water en Riolering (PSWR) 2023-2027. Specifieke knelpunten pakken we op met gerichte projecten. Het vergt daarnaast voortdurend aandacht om bij ieder bouw- en renovatieproject de verwerking van hevige neerslag in de ontwerpen in te passen. Daarbij heeft het de grote voorkeur om dit zoete water zoveel mogelijk beschikbaar te houden voor groen, gewassen en natuur (en niet weg te laten stromen naar zilt water).

Voor de bescherming bij hevige langdurige neerslag, volgen we de ambities uit de regio Noordkop. Om dit in te vullen, is een beeld nodig van de knelpunten en van de locaties die we toegankelijk willen houden. Deze acties zijn verder uitgewerkt in de projectagenda in hoofdstuk 5.

Noordkop Ambitie – Hevige en langdurige neerslag

Bij korte hevige én bij langdurige neerslag (70 mm in een uur en 100 mm in 2 dagen, kans 1:100 jaar) streven we naar:

- Het toegankelijk houden van provinciale wegen en hoofdontsluitingswegen.
- Het bereikbaar houden van brandweer, politie en ziekenhuizen.
- Voorkomen van schade aan vitale objecten van regionaal belang.
- Beperkte schade aan bebouwing (lokale afweging).
- Beperkte schade aan hoogwaardige landbouw (afweging per deelgebied).

3.3 Hittebestendige woon- en werkomgeving

Klimaatverandering heeft invloed op de bebouwing, de infrastructuur en op de ondergrond van Texel. We streven ernaar de maximale gevoelstemperatuur te beperken en gezondheidsschade te verminderen. De dorpscentra op het eiland zijn nu nog erg versteend. Om hittestress maar ook wateroverlast na hevige neerslag te verminderen, willen we deze plekken vergroenen. Hiervoor is ruimte nodig. Groen en bomen hebben niet alleen bovengronds, maar ook ondergronds ruimte nodig om te groeien. Deze ruimte willen we de komende jaren maken door bij herinrichtingen de beschikbare ruimte slim en multifunctioneel te gebruiken. Als er onvoldoende ruimte is voor groen, zetten we andere vormen van schaduw en verkoeling in (bijvoorbeeld luifels en schaduwrijke bebouwing). Naast hittebestendige woon- en werkomgeving voor de mens, letten we ook op verkoeling voor (vee)dieren door koelere stallen en schaduwrijke plekken te realiseren. Indien mogelijk zal er gestreefd worden naar het creëren van schaduwrijke plekken middels de aanplant van bomen naast erfgrenzen (zie figuur 20 ter illustratie). Voor het verminderen van hittestress, volgen we de onderstaande ambities uit de regio Noordkop.

Figuur 20: Texels vee zoekt verkoeling bij bomen op een hete zomerdag in 2024.

Noordkop Ambitie – Extreme hitte

Bij een zomerse dag van 32 graden Celsius zonder wind (kans 1:1000 zomerdagen) en bij langdurige hitte streven we naar:

- Minimaal 30% schaduw op openbare verblijfsplekken in stedelijke gebieden en dorpen voor een leefbaar klimaat.
- Bewuste inwoners, die weten hoe ze zich kunnen beschermen tegen hitte.
- Gezond drinkwater voor alle inwoners.
- Waar mogelijk terugwinnen van warmte-energie uit oppervlaktewater, resulterend in een lagere watertemperatuur tijdens hete zomers.
- Waar mogelijk realisatie van een koeler binnenklimaat voor mens en dier (verduurzaming van woningen, stallen)

3.4 Droogtegevoeligheid

In 2050 is de droogtegevoeligheid van Texel beperkt en kunnen we langdurige droge periodes goed overbruggen. We kunnen op Texel niet terugvallen op een toevoer vanuit bijvoorbeeld rivieren. Agrarische bedrijven zijn afhankelijk van het waterpeil. Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier beheert dit peil en doet dat mede met slimme stuwen die zilt water laten afstromen en zoet water zo goed mogelijk bufferen. Terreinbeherende organisaties werken aan het vasthouden van zoetwater voor onze kwetsbare natuur. In De Cocksdorp, Den Burg en Oudeschild wordt regenwater opgevangen in een ondergrondse buffer, waarna dit water wordt ingezet voor het bewateren van het openbaar groen.

Door onze zoetwateropslagcapaciteit te vergroten, zorgen we ervoor dat ons eiland minder kwetsbaar is bij langdurige droogte. In samenwerking met Stichting Zoete Toekomst Texel, LTO-Noord en Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier gaan we verder experimenteren en innoveren om zoet water te kunnen bufferen en de zoetwaterbergingscapaciteit op Texel te vergroten.

Daarnaast voegen we toeristen als een extra doelgroep toe aan deze pijler. Texel heeft veel vakantiehuisjes en campings, en ook veel dagjesmensen die komen genieten van ons eiland. Een hoge recreatiedruk en piekmomenten op warme dagen hebben weerslag op de watervraag van het eiland en daarmee de klimaatadaptatie-opgave. We zetten in op bewustwording over waterverbruik (bijvoorbeeld bij het vullen van particuliere zwembaden en douchegewoonten) en lichten ook deze doelgroep in over de gevolgen van klimaatverandering en de risico's van hitte.

In het kader van langdurige droogte volgen we de ambities van de Noordkop (zie onderstaand kader). Daarbij rekening houdend met het feit dat de kernen op Texel niet uitgestrekt zijn en er veel ruimte is in het buitengebied. Verder voegen we de ambitie toe om actief in te zetten op het tegengaan van natuurbranden.

Noordkop Ambitie – Langdurige droogte

Bij een lange droge periode met een neerslagtekort van 300 mm (referentiejaar 2018) streven we naar:

- Beperkte schade aan hoogwaardige landbouw (afweging per deelgebied).
- Behoud van provinciale natuurdoeltypen 2050 per deelgebied, rekening houdend met klimaatverandering.
- Versterken van biodiversiteit van stedelijke flora en fauna.
- Een gezonde oppervlaktewaterkwaliteit voor mens en dier.
- Bewuste watergebruikers die voorbereid zijn op waterschaarste.

3.5 Sterke groenblauwe netwerken

Groenblauwe netwerken willen we versterken, zodat de verschillende habitats op het eiland nog beter met elkaar verbonden worden dan nu het geval is. We doen dit door ecologisch beheer van sloten en oevers, windsingels, bosjes en kruidenrijke graslanden. Dit komt ten goede aan de biodiversiteit en draagt bij aan een aantrekkelijke omgeving voor bewoners en recreanten. De invulling van de groenblauwe netwerken is uitgewerkt in het beleidsplan Groene infrastructuur. Waar mogelijk sluiten we aan en versterken we de natuurlijke processen van het bodem-, water- en ecosysteem op het eiland.

Verder hebben bij het toepassen van klimaatadaptieve maatregelen groene oplossingen de voorkeur boven ‘grijze’, technische oplossingen.

4 Strategie (willen)

Hoe werken we toe naar het realiseren van onze visie en ambities en een toekomstbestendig Texel? In onze aanpak staan de onderstaande leidende principes centraal. Met deze principes in gedachten werken we aan een thematische strategie. Net als de ambities, sluit ook deze strategie aan op de pijlers van de regionale adaptatiestrategie van de Noordkop.

Gerichte strategie per thema:

- Bebouwd gebied
- Gezondheid en veiligheid
- Recreatie en toerisme
- Natuur en landbouw

Leidende principes:

A. We werken **integraal** aan klimaatadaptatie
B. We werken **samen met inwoners, bedrijven en organisaties** aan klimaatadaptatie
C. We benutten de **beschikbare ruimte** optimaal
D. We benutten de **(meekoppel)kansen** optimaal

4.1 Leidende principes

A. We werken integraal aan klimaatadaptatie

Als gemeente zijn we proactief bezig met klimaatadaptatie in al onze projecten. Dat betekent dat alle vakdisciplines op de hoogte zijn van het nut en de noodzaak van het toepassen van klimaatadaptatie in hun vakgebied. We hebben klimaatadaptatie verankerd in ons beleid, zowel in het fysieke als sociale domein. We werken intern aan het bewustzijn van het nut (de vele voordelen) en de noodzaak (wat als we niks doen?) van klimaatadaptatie. We borgen de kennis en aanpak in ons beleid en in de werkafspraken, regelgeving en werkprocessen. Zo wordt klimaatadaptief denken en doen een standaard werkwijze.

Communicatie

Om het plan tot realisatie te brengen wordt er een communicatiestrategie en - aanpak opgesteld (zie actiepunt 21). Om helder te krijgen met welk speelveld we te maken hebben worden integrale analyse sessies georganiseerd. Hiermee brengen we gezamenlijk in kaart hoe het speelveld waarbinnen de communicatiedoelen gerealiseerd moeten worden eruit ziet. Hierin wordt bijvoorbeeld duidelijk wat de verschillende belangen zijn, hoe deze een rol in de communicatie spelen en welke rollen de verschillende stakeholders in de communicatie hebben. Op basis van deze analyse(s) destilleren we de communicatiestrategie. Ook de doorvertaling naar een communicatie uitvoeringsplan – waaronder bijvoorbeeld een campagne – wordt integraal samengesteld. Door op deze manier de communicatieaanpak te ontwikkelen ontstaat gaandeweg de ontwikkeling ervan al winst die zich terugvertaald in het resultaat. Daarnaast werkt Gemeente Texel met de andere Noordkop Gemeenten aan de website Samen Blauw Groen van HHNK die zich inzet voor bewustwording over klimaatadaptatie.

B. We werken samen aan klimaatadaptatie

De gemeente is verantwoordelijk voor de inrichting en het beheer van de openbare ruimte. Hoewel we een bepaalde mate van schade zullen moeten leren accepteren, moeten we deze zoveel mogelijk zien te beperken. Hiermee kunnen we dus zelf aan de slag door middel van het uitvoeren van klimaatadaptieve maatregelen. Een groot deel van het eiland is echter in het bezit van particuliere (grond)eigenaren, overheden en Terrein Beherende Organisatie (TBO's). Om Texel klimaatbestendig te maken, vragen wij daarom aan inwoners, bedrijven, partners en andere overheden om zich in te zetten. Iedere partij is aan zet voor klimaatadaptatie op eigen terrein.

Daarom is bewustwording van de klimaateffecten en hoe deze aan te pakken heel belangrijk. Als gemeente nemen wij een rol om dit helder te communiceren met inwoners, ondernemers, partners en andere overheden. We delen kennis en voorbeelden, enthousiasmeren en nodigen uit tot meedoen, zetten gezamenlijk acties en activiteiten op en stimuleren onderlinge uitwisseling van expertise die overal op Texel aanwezig is. Hierbij ondersteunt de gemeente waar nodig, en stimuleert en faciliteert andere stakeholders waar het kan.

Strategie Klimaatadaptatie Noordkop 2021-2026

Pijler 6: Inwoners en bedrijven brengen we in positie

De inwoners en bedrijven van de Noordkop zijn, naast ons regionale partners, van groot belang om werk te maken van klimaatadaptatie. We werken als regio samen in het creëren van meer burger- en ondernemersbewustzijn, gericht op het nemen van maatregelen in het privédomein. Dit kan door te stimuleren in het vergroenen van tuinen (actie tegelwippen), het afkoppelen van daken van de riolering en extra opvang van regenwater voor de akker- en tuinbouw.

C. We benutten de beschikbare ruimte optimaal

In het kader van de regionale pijler 'slim herinrichten stedelijk gebied' werken we aan slim ruimtegebruik (zowel boven- als ondergronds). Om zo goed mogelijk om te gaan met de schaarse ruimte, combineren we waar mogelijk functies. Op een slimme en creatieve manier kijken we samen naar de mogelijkheden van een locatie: een wadi wordt niet alleen ingezet voor waterberging, maar ook gevuld met een inheems kruidenrijk mengsel ten behoeve van de biodiversiteit. Dit principe werken we verder uit in het beleidsplan Groene infrastructuur van gemeente Texel.

Strategie Klimaatadaptatie Noordkop 2021-2026

Pijler 5: Slim herinrichten stedelijk gebied

We richten ons als regio op het klimaatbestendig maken van de gebouwde omgeving. Dit is nodig voor zowel de bestaande bebouwing als bij nieuwbouwontwikkelingen. Dit betekent dat we zoet water zoveel mogelijk vasthouden. Bijvoorbeeld door het aanleggen van waterbuffers, het uitbreiden en versterken van groenblauwe netwerken en structureel minder verharding toepassen in de openbare ruimte. Ook betekent het dat we meer openbare, aantrekkelijke, koele en schaduwrijke (verblijfs)plekken creëren. We werken als regio samen in kennisontwikkeling, maar ook in gezamenlijke aanpak en uitvoering

D. We benutten de (meekoppel)kansen optimaal

De komende jaren vinden er flink wat herstructureringen in de openbare ruimte plaats. Ook heeft de gemeente Texel een grote woningbouwopgave. Deze ontwikkelingen maken we toekomstbestendig door klimaatadaptatie meteen mee te koppelen. We nemen klimaatadaptatieprincipes na vaststelling vanaf het ontwerpproces mee in nieuwe ontwikkelingen.

4.2 Strategie per thema

4.2.1 Bebouwd gebied

We willen Texel veilig, gezond en toekomstbestendig houden. Daarom zetten we in op een prettig leefklimaat in de dorpskernen, gezonde woonwijken en werklocaties die ook bij weersextremen begaanbaar, functioneel en veilig zijn. Klimaatadaptatie-maatregelen verbeteren onze leefomgeving.

Bestaand bebouwd gebied We streven ernaar de maximale gevoelstemperatuur beperkt te houden en gezondheidsschade te verkleinen. In het bestaand bebouwd gebied is er door veel verstening op een relatief klein oppervlak een groter risico op wateroverlast en hitte. Daarom vergroenen we waar dat kan. Dat betekent vooral in de dorpskernen dat we creatief omgaan met de ruimte en bijvoorbeeld de verticale oppervlakken (muren) en daken benutten om met groen een koelere leefomgeving te creëren. In de buitenruimte zorgen we voor bereikbare koele plekken op maximaal 300 meter loopafstand (zoals beschreven in ons beleidsplan Groene infrastructuur). Parkeerplaatsen zijn nu nog veelal verhard, maar we werken toe naar het ontharden van de openbare ruimte (5-7% verharding vervangen door groen per jaar), zodat overtollig regenwater niet blijft staan. Waar nodig, verbreden en verdiepen we de sloten in combinatie met slimme stuwen, zodat er meer ruimte is voor (de berging van) water in natte periodes. Ook gaat dit de negatieve effecten van hitte op de waterkwaliteit tegen. We bewaren dit regenwater om het te benutten voor irrigatie van openbaar groen. We passen ons groenbeheer aan, aan de weersextremen en hanteren de regel ‘groene oplossingen boven technische oplossingen’. Het Texelse beleidsplan Groene infrastructuur zal concrete handvatten bieden voor deze oplossingen.

We stimuleren bewoners en bedrijven om ook het particuliere terrein op Texel te vergroenen en het hemelwater vast te houden en te benutten. Dit doen we door voor te lichten, en het klimaat- en waterbewustzijn te vergroten. Veiligheid en continuïteit staan voorop. Daarom prioriteren we locaties die in de klimaatatlas van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier als kwetsbaar zijn bestempeld. De vitale objecten (eerder benoemd in hoofdstuk 3.2) krijgen hier voorrang.

Nieuwe ontwikkelingen Voor klimaatadaptatie is ruimte nodig. Bij nieuwbouwontwikkelingen pakken we onze kans door aan het begin klimaatadaptieve maatregelen in het ontwerp in te passen. We gaan hierbij zoveel mogelijk uit van de richtlijnen voor klimaatadaptatie uit het convenant Toekomstbestendig Bouwen. Deze richtlijnen gebruiken we daarnaast in gesprekken met ontwikkelaars om hen te bewegen om klimaatbestendig te bouwen op particulier terrein. We borgen dit in beleid, werkafspraken, regelgeving, werkprocessen en communicatie.

Strategie Klimaatadaptatie Noordkop 2021-2026

Pijler 5: Slim herinrichten stedelijk gebied

We richten ons als regio op het klimaatbestendig maken van de gebouwde omgeving. Dit is nodig voor zowel de bestaande bebouwing als bij nieuwbouwontwikkelingen. Dit betekent dat we zoet water zoveel mogelijk vasthouden. Bijvoorbeeld door het aanleggen van waterbuffers, het uitbreiden en versterken van groenblauwe netwerken en structureel minder verharding toepassen in de openbare ruimte. Ook betekent het dat we meer openbare, aantrekkelijke, koele en schaduwrijke (verblijfs)plekken creëren. We werken als regio samen in kennisontwikkeling, maar ook in gezamenlijke aanpak en uitvoering.

4.2.2 Gezondheid en veiligheid

We willen Texel veilig, gezond en toekomstbestendig houden. Daarom streven we naar een veilige en gezonde leefomgeving voor jong en oud. Gelukkig vinden we op het eiland nog vaak verkoeling door de altijd aanwezige wind, maar in de dorpskernen en duingebieden (o.a. parkeerplaatsen en strandpaviljoens) wordt het al sneller warmer. We creëren in de eerste plaats verkoelende plekken rondom locaties waar kwetsbare groepen (ouderen, zieken, kinderen) veel gebruik van maken zoals de zorgcentra en scholen. Verder zorgen we ervoor dat iedere inwoner en bezoeker van Texel weet wat hij/zij kan doen om verkoeling te zoeken in

warme periodes. Ook zetten we in op educatie over zonbescherming (weren-kleren-smeren), smeerpalen plaatsen bij drukbezochte strandopgangen, het plaatsen van zonnebrand dispensers bij scholen, kinderopvang en buitensportaccommodaties en het installeren van schaduwdoeken.

Voor de gezondheid en veiligheid in de gemeente Texel is het van belang dat vitale infrastructuur bestand is tegen de gevolgen van klimaatverandering. Hiermee houden we rekening bij reconstructies in de openbare ruimte, bijvoorbeeld door de verwerking van hemelwater goed te ontwerpen bij reconstructies en nieuwbouwontwikkelingen. Samen met PWN kijken we goed naar de mogelijkheden om drinkwaterleidingen te beschermen tegen overmatige opwarming.

Verder is het belangrijk dat iedereen zich bewust is van de gevolgen van het toenemende extreme weer, overstromingen, waterschaarste en onveilige situaties rondom de kuststroken. En dat iedereen weet wat hij kan doen wanneer hij/zij hiermee in aanraking komt. De eilanders zijn van oudsher zelfredzaam door de geografische ligging van hun woonplaats. Dit biedt een goede basis voor het omgaan met extreem weer. Om het bewustzijn verder te verhogen en de zelfredzaamheid van iedere Texelaar nog meer te bevorderen, is het continueren van voorlichting door de gemeente en door andere partijen onmisbaar.

Strategie Klimaatadaptatie Noordkop 2021-2026

Pijler 6: Inwoners en bedrijven brengen we in positie

De inwoners en bedrijven van de Noordkop zijn, naast ons regionale partners, van groot belang om werk te maken van klimaatadaptatie. We werken als regio samen in het creëren van meer burger- en ondernemersbewustzijn, gericht op het nemen van maatregelen in het privédomein. Dit kan door te stimuleren in het vergroenen van tuinen (actie tegelwippen), het afkoppelen van daken van de riolering en extra opvang van regenwater voor de akker- en tuinbouw.

Strategie Klimaatadaptatie Noordkop 2021-2026

Pijler 4: Vitale objecten hoog en droog

Samen met partners op het gebied van veiligheid, energie, telecom, drinkwater, (afval)water en gezondheid onderzoeken we wat nodig is om de hoofdobjecten beter te beschermen tegen de gevolgen van overstromingen. Bij vervanging of onderhoud onderzoeken we of verhogen mogelijk is, om gevolgschade bij overstromingen te verminderen.

4.2.3 Recreatie en toerisme

We willen Texel veilig, gezond en toekomstbestendig houden. Klimaatverandering heeft weerslag op de recreatie op Texel. Het eiland biedt verkoeling voor toeristen en dagjesmensen. We stimuleren verkoelende en beschermende maatregelen en verkoelend gedrag, zoals parasols en tentdoeken die bezoekers beschermen tegen de zon. Ook plaatsen we watertappunten langs drukbezochte wandel- en fietsroutes en creëren we daar waar mogelijk beschaduwde rustplekken middels de aanplanting van bomen. Door samen met lokale ondernemers te werken aan klimaatadaptatie, maken we de gemeente nog aantrekkelijker.

4.2.4 Natuur en landbouw

We willen Texel veilig, gezond en toekomstbestendig houden. Het eiland bestaat voor een groot deel uit natuur- en landbouwgronden. Het is daarom van groot belang dat ook deze gronden bestendig zijn tegen het veranderende klimaat.

Natuur Het eiland staat bekend om haar diverse natuurgebieden, waaronder Natura2000-gebieden. De terreinbeheerders zetten in op natuurbehoud en gaan schade door droogte en wateroverlast tegen. Waar nodig ondersteunen wij hen als gemeente. Ook onderzoeken we hoe we de opkomst van exoten, verontreiniging of eutrofiëring van het water in de natuurgebieden maar ook in de kernen kunnen terugdringen.

Agrarische sector De agrarische sector op Texel heeft generaties lang ervaring in het aanpassen aan de omstandigheden en anticipeert op klimaatverandering door slim om te gaan met het beperkt beschikbare zoetwater. We gaan voor een toekomstbestendige landbouw waarin we ook samen met de sector willen kijken naar droogte en hittebestendige teelt en duurzaam bodemgebruik. We vinden het belangrijk dat er ook voor vee voldoende beschaduwde plekken zijn. We vullen de regionale ambities voor droogtebestrijding aan met ambities voor het verminderen van (het risico op) natuurbranden.

We bergen hemelwater waar dat kan en zijn actief bezig met innovatie en onderzoek om de zoetwateropslagcapaciteit op Texel te vergroten. Dit doen we in nauwe samenwerking met partners Stichting Zoete Toekomst Texel, Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, SBB en LTO Noord.

Strategie Klimaatadaptatie Noordkop 2021-2026

Pijler 2: Neerslag vasthouden waar het valt: bufferen van zoet water

Zoet water is schaars in de Noordkop. We werken van weinig vasthouden, een beetje bergen en véél afvoeren toe naar véél vasthouden, meer bergen en pas afvoeren als het echt niet anders kan. Deze lijn is al ingezet met het gezamenlijk GRP. In individuele rioleringsplannen is dit uitgewerkt onder de zorg voor regenwater. Ook in de komende rioleringsplannen dient dit streven geborgd te worden door elke gemeente. Neerslag gebruiken we om extra zoetwatervoorraden in de bodem van stedelijke gebieden te creëren. Regenwater draagt zo bij aan een aantrekkelijke, comfortabele en leefbare omgeving. Extra zoetwatervoorraden in bodem en oppervlaktewater van stedelijke en landelijke gebieden gaan ook de verzilting tegen.

Strategie Klimaatadaptatie Noordkop 2021-2026

Pijler 3: Groenblauwe netwerken versterken

Binnen- en buitendijkse habitats staan onder druk door zeespiegelstijging, droogte, hitte en extreme neerslag. We streven naar het versterken en verbinden van de regionale groenblauwe netwerken. We versterken zo de biodiversiteit, en maken flora en fauna beter bestand tegen klimaatverandering. We verbeteren zowel regionaal als lokaal de omstandigheden door te vergroenen en water te verbinden. In de kernen creëren we meer schaduw, bij voorkeur met meer groen. Tegelijkertijd verhogen we daarmee de biodiversiteit.

5 Uitvoeringsagenda (werken)

De gemeente Texel versnelt de komende jaren de inzet om het eiland klimaatrobuust in te richten en te houden. Dit doen we in samenhang met de inzet voor groen en natuur (*beleidsplan Groene infrastructuur*) en met de regionale samenwerking Noordkop. Het uitvoeringsprogramma omschrijft deze inzet en de stappen die nodig zijn om de pijlers, ambities en strategie te bereiken. Het programma is dynamisch en blijft in ontwikkeling, daarom is dit een levend document. Zo worden nieuwe ontwikkelingen en inzichten opgenomen in onze klimaatadaptatie aanpak.

Het uitvoeren van klimaatadaptatie vraagt niet alleen om fysieke uitvoeringsacties, maar ook om procesmatige veranderingen, in de vorm van planvorming, onderzoek en proces. Verder zetten we als gemeente ook vervolgstappen in het borgen van klimaatadaptatie in de gehele organisatie. Daarom zijn de acties in het uitvoeringsprogramma verdeeld in de volgende categorieën:

Planvorming	Het maken, actualiseren of inpassen van beleid *Bijvoorbeeld beheerplannen, communicatieplannen maar ook borging in Omgevingsvisie*
Onderzoek	Het uitvoeren van onderzoeken en inventarisaties *Bijvoorbeeld onderzoek naar maatregelen of inventarisatie van behoeftes*
Organisatie	Het inbedden van klimaatadaptatie in de gemeentelijke organisatie *Bijvoorbeeld aanpassen van werkprocessen en aangaan van samenwerkingen*
Uitvoering	Het realiseren van concrete maatregelen *Bijvoorbeeld de aanleg van wadi's en het afkoppelen van regenwater*

5.1 Wat we op Texel al doen

Klimaatadaptatie is geen nieuw thema voor Texel. De afgelopen jaren zijn er al vele maatregelen en acties uitgevoerd om toe te werken naar een klimaatrobuust eiland. Hieronder een korte samenvatting van wat we al doen op Texel:

- **Subsidies en leningen**. Er zijn gemeentelijke subsidies voor particulieren om klimaatadaptieve maatregelen uit te voeren op eigen terrein. Deze zetten we in voor o.a. de verduurzaming van woningen en het afkoppelen van regenpijpen, niet alleen in de kernen maar ook in het landelijk gebied. Ook is er een lening waarmee klimaatadaptieve maatregelen gefinancierd kunnen worden. Gemeente Texel werkt ook toe naar een subsidieregeling voor klimaatadaptieve maatregelen aan woningen (zie actie 22).

- **Campagnes**. Texel neemt deel aan verschillende campagnes om het klimaatbewustzijn van bewoners te vergroten en hen te stimuleren om zelf klimaatactie te ondernemen. Dit zijn de WatZr-campagne, waarin ook het vergroenen van tuinen wordt gestimuleerd, (nu de website Samenblauwgroen.nl) en acties, zoals NK Tegelwippen. Gemeente Texel heeft ook een 'Letter of Commitment' getekend, dat wij als kustgemeente ons in willen zetten voor preventie van huidkanker.

- **Gemeentelijke projecten:** In De Cocksdorp, Den Burg en De Koog wordt regenwater opgevangen in een ondergrondse buffer, waarna dit water wordt ingezet voor het bewateren van het openbaar groen. Bij elke gebiedsontwikkeling wordt voorzien in voldoende waterberging en een goede waterhuishouding gewaarborgd. Dit doen we o.a. door het vergroten van boomspiegels en met de aanleg van groenstroken, zoals op het Schilderend en de Elemert. In diverse projecten, zoals in de Anne Frankstraat, zijn al Wadi's aangelegd om overtollig regenwater tijdelijk op te vangen in combinatie met speel- en sportmogelijkheden voor kinderen. In nieuwbouwwijken, zoals De Tuunen hebben water en groen ruim baan gekregen. Daarnaast wordt ook al de riolering gescheiden aangelegd en wordt inwoners de mogelijkheid geboden om hemelwater af te laten koppelen.

- **Regionale samenwerking:** Voor ruimtelijke adaptatie wordt in de Noordkop samengewerkt onder andere op beleidsontwikkeling, gegevens- en capaciteitsuitwisseling, communicatie en financiën. Een voorbeeld van een recent succes

is de aanvraag van de impulsgelden: een subsidie vanuit het Rijk ter stimulering van klimaatadaptatie. Ook wordt er samengewerkt met de andere Waddeneilanden. In 2023 is gewerkt aan het opstellen van de IWVS, het delen van kennis van bewustzijn, projecten en kustveiligheid.

- **Wereldwijde samenwerking:** Vanuit het HHNK werken Texel en Curaçao samen in een kennisdelingsplatform genaamd CEP (Caribbean, European and Pacific platform). Hierin wordt kennis gedeeld over klimaatadaptieve uitdagingen voor eilanden.

- **Toekomstbestendige landbouw**. De agrarische sector op Texel heeft generaties lang ervaring in het aanpassen aan de omstandigheden (zie figuur 21 en 22). De boeren anticiperen op een beperktere beschikbaarheid van zoetwater door het beschikbare water anders te gebruiken. De lokale landbouw is goed georganiseerd en werkt hier samen aan. De LTO informeert en brengt de partijen bij elkaar. Het hoogheemraadschap (HHNK) legt slimme stuwen aan op het eiland om het zoete water zoveel mogelijk vast te houden en zilt water af te voeren.

Figuur 21 en 22: We veranderen onze gewaskeuze als gevolg van verzilting en innovatieve wateropslag op Texel. Bron: ChangeInc. (links), LTO Noord (rechts)

- **Een project van Stichting Zoete Toekomst Texel**. Texelse boeren onderzoeken in samenwerking met o.a. LTO Noord en Acacia Institute hoe zij regenwater beter kunnen bergen op het eiland, dit doen zij met de Stichting De Zoete Toekomst Texel. Dit is een driejarig onderzoek waarin op twee locaties is getest hoe we ondergronds regenwater kunnen opslaan om het in de zomer voor irrigatie te kunnen hergebruiken. Stichting Zoete Toekomst Texel wil zich ook inzetten voor nieuwe initiatieven en onderzoeken naar het bufferen van regenwater op het eiland. De Stichting wil hierin nauw samenwerken met andere organisaties die hierin een rol spelen en ook inzetten op bewustwording bij burgers. De gemeente Texel wil de Stichting hierin, waar mogelijk, ondersteunen.

5.2 Prioritering, planning en projectagenda

Op Texel zijn we inmiddels goed op weg met het uitvoeren van acties en realiseren van projecten die klimaatadaptatie versnellen. Dit willen we uitbreiden en voortzetten. Voor de uitvoering en aansturing is uitbreiding van de personele capaciteit noodzakelijk.

In deze uitvoeringsagenda staan de acties die voortkomen uit de hiervoor opgestelde ambities (hoofdstuk 3 en 4). Deze acties hebben als doel om de korte en lange termijn problemen van klimaatverandering te verminderen en waar mogelijk tegen te gaan. Per actie zijn het budget en de inzet ingeschat.

Prioritering Een deel van de acties zijn activiteiten of maatregelen waarmee we snel en met relatief weinig inspanning resultaat behalen. Deze kansen pakken we als eerste op en krijgen de prioriteit. Daarnaast prioriteren we ook acties op basis van urgentie van de opgaven, opgaven met hoge urgentie schalen we onder knelpunten. Deze krijgen prioriteit. Gebaseerd op de prioriteit van de kansen of de urgentie van de knelpunten zal een procesagenda worden opgesteld. Op deze manier wordt er een duidelijk plan van aanpak gemaakt voor het uitvoeren van de acties en maatregelen.

Organisatie Voor veel van de acties in de procesagenda staat de gemeente aan de lat als trekker of 'eigenaar'. Desalniettemin valt of staat deze uitvoeringsagenda met een goede samenwerking. Klimaatadaptatie is niet iets wat enkel bij de gemeente ligt. We hebben als gebruikers van ons eiland de gezamenlijke verantwoordelijkheid om er samen voor te zorgen dat Texel goed voorbereid is op de toekomst en de veranderende klimaatomstandigheden. We hebben alle inwoners, organisaties en ondernemers nodig om toekomstbestendig te worden. Daarvoor hebben we elkaars hulp in dit proces nodig.

5.2.1 Planvorming

De onderstaande acties voor *planvorming* gaan vooral over het opstellen, actualiseren of inpassen van beleidsuitgangspunten. De tabellen hieronder benoemen per actie de planning, de trekker (eigenaar), eventuele partners en de middelen die daarvoor nodig zijn. Verder laat de tabel per actie zien aan welke pijler(s) en thema(s) deze actie bijdraagt.

1. Opstellen regelgeving voor klimaatadaptatie op particulier terrein	
Er is behoefte aan duidelijke regelgeving voor klimaatadaptatie op met name bestaand particulier terrein. Denk hierbij aan eisen voor de maximale hoeveelheid verharding en het verplichten van het (gedeeltelijk) opvangen van hemelwater op eigen terrein. Deze regelgeving wordt opgenomen in de volgende actualisatie van het omgevingsplan. *Voor het opstellen van passende Texelse regels, is de basis het Convenant Toekomstbestendige Woningbouw (2022) en het Basisveiligheidsniveau voor klimaatbestendige nieuwbouw. Het basisveiligheidsniveau bestaat uit uitgangspunten en richtlijnen voor nieuwbouw (gebiedsontwikkeling) op de thema's wateroverlast, droogte, hitte en overstromingen. Het beschrijft een totaalpakket om klimaatbestendig te zijn, schade door het veranderende klimaat te verminderen en leefbaarheid te vergroten. Ook stemmen we de richtlijnen af met het Hoogheemraadschap.*	
Ambitie	2. Waterrobuuste leefomgeving 3. Hittebestendige woon- en werkomgeving
Thema	Bebouwd gebied
Planning	2025-2027
Eigenaar	Gemeente Texel
Partners	Woontij, Hoogheemraadschap, Stichting Zoete Toekomst Texel
Middelen	*Ambtelijke inzet:* circa 40 uren *Plus uitbesteding extern voor juridische expertise:* € 20.000,- – € 30.000,-
Resultaat	Klimaatadaptief bestendig omgevingsplan

2. Opstellen richtlijnen voor klimaatadaptieve openbare ruimte	
Het opstellen en verder uitwerken van richtlijnen voor klimaatadaptatie van de openbare ruimte. *Voor het opstellen van passende Texelse richtlijnen steken we zoveel mogelijk in op regels die gelijk zijn aan de regels voor particulieren (zie actie 1). Hiervoor is de basis het Convenant Toekomstbestendige Woningbouw (2022) en het Basisveiligheidsniveau voor klimaatbestendige nieuwbouw. Ook stemmen we de richtlijnen af met het Hoogheemraadschap.* *We stellen duidelijke richtlijnen op over hitte, % groen op buurtniveau en waterberging. Afhankelijk van de uitkomsten van de verkenning in het beleidsplan Groene Infrastructuur zetten we daarbij ook in op de samenhang met de 3-30-300 regel. Dit maken we op maat voor de situatie op Texel.* *In 2024 wordt de LIOR (Leidraad Inrichting Openbare Ruimte) geactualiseerd. De opgestelde richtlijnen worden in deze actualisatie uitgewerkt en toegepast. Bijvoorbeeld voor de inrichting van parkeerplaatsen en ontwerp van wadi's. Daarnaast is kennis over klimaatadaptatie altijd in ontwikkeling. Het is daarom zaak om bij iedere actualisatie van de LIOR de nieuwe kennis in te brengen. Zo zorgen we dat de openbare ruimte optimaal klimaatbestendig ingericht wordt en blijft.*	
Ambitie	2. Waterrobuuste leefomgeving 3. Hittebestendige woon- en werkomgeving 5. Sterke groenblauwe netwerken
Thema	Bebouwd gebied
Planning	2025-2027
Eigenaar	Gemeente Texel
Partners	Hoogheemraadschap, Stichting Zoete Toekomst Texel
Middelen	*Ambtelijke inzet:* circa 200 uren (beleidsmedewerker klimaatadaptatie en diverse specialisten)
Resultaat	Klimaatadaptatie geborgd in gemeentelijke processen

3. Opstellen richtlijnen voor klimaatadaptieve nieuwbouw maatschappelijk vastgoed	
Het opstellen en verder uitwerken van richtlijnen voor klimaatadaptieve nieuwbouw en maatschappelijk vastgoed. Om dit vastgoed klimaatbestendig te maken en daarmee ook direct onze voorbeeldfunctie in te vullen. *We stellen duidelijke richtlijnen op over onder andere afkoppelen van hemelwater en hittebestrijding. Dit maken we op maat voor de situatie op Texel.* *Voor het opstellen van passende Texelse richtlijnen steken we zoveel mogelijk in op regels die gelijk zijn aan de regels voor particulieren (zie actie 1). Hiervoor is de basis het Convenant Toekomstbestendige Woningbouw (2022) en het Basisveiligheidsniveau voor klimaatbestendige nieuwbouw. Ook stemmen we de richtlijnen af met het Hoogheemraadschap.*	
Ambitie	2. Waterrobuuste leefomgeving 3. Hittebestendige woon- en werkomgeving 5. Sterke groenblauwe netwerken
Thema	Bebouwd gebied
Planning	2024 en verder
Eigenaar	Gemeente Texel
Partners	Woontij, Hoogheemraadschap, Stichting Zoete Toekomst Texel
Middelen	*Ambtelijke inzet:* circa 200 uren (beleidsmedewerker klimaatadaptatie en diverse specialisten)
Resultaat	Nieuwbouw vindt klimaatadaptief plaats

4. Prioriteren wateroverlastlocaties	
De locaties waar overlast kan ontstaan bij extreem weer zijn al in kaart gebracht met de stresstest. De volgende stap is om deze locaties te prioriteren en risicoafwegingen te maken. We baseren deze prioritering op de functie en kwetsbaarheid van locaties. Hiervoor gelden minimaal twee typen: *1. Locaties waar wateroverlast niet mag ontstaan – hoogste prioriteit (o.a. zorginstellingen)* *2. Locaties waar wateroverlast wel mag ontstaan – laagste prioriteit (o.a. water-op-straat als berging).* *Met deze prioritering weten we waar we als eerste aan de slag willen gaan met maatregelen.*	
Ambitie	1. Kuststroken garanderen veiligheid 2. Waterrobuuste leefomgeving
Thema	Bebouwd gebied Gezondheid & veiligheid
Planning	2024 en verder
Eigenaar	Gemeente Texel
Partners	Veiligheidsregio Noord-Holland Noord, GGD, Nutsbedrijven, HHNK
Middelen	*Jaarlijkse ambtelijke inzet:* circa 60 uur (beleidsmedewerker klimaatadaptatie, areaal beheerder Riool en diverse specialisten)
Resultaat	Kansenkaart

5. Opstellen aanpak schaduwrijke locaties & routes	
Het open landschap is kenmerkend voor Texel, maar met de toenemende hitte worden rustlocaties met schaduw, bijvoorbeeld langs drukbezochte fiets- en wandelroutes, steeds belangrijker. We ontwikkelen een strategie die aansluit op de gebiedsvisie, het huidige open landschap én ons eiland toekomstbestendig maakt en aantrekkelijk houdt. Met deze aanpak volgen we de bestaande landschapselementen (Water en Bodem sturend). Deze actie haakt aan op actie 11, de kansenkaart.	
Ambitie	3. Hittebestendige woon- en werkomgeving 5. Sterke groenblauwe netwerken
Thema	Gezondheid & veiligheid Recreatie & toerisme
Planning	2025-2027
Eigenaar	Gemeente Texel
Partners	TOP, LTO, SBB, NM
Middelen	*Eenmalige ambtelijke inzet:* circa 80 uur
Resultaat	Kansenkaart

6. Opstellen lokaal hitteplan	
Voor het omgaan met de steeds warmere periodes en hittegolven stellen we een lokaal hitteplan op. In dit plan maken we samen met lokale partijen afspraken over gezamenlijke acties om kwetsbare groepen (zoals ouderen, kinderen, zieken en sporters) beter te beschermen. Waar de richtlijnen uit de meeste andere acties bijdragen aan op het hittebestendig maken van de leefomgeving, richt deze actie zich juist op het acuut handelen en beschermen van Texelaars tijdens warme periodes en hittegolven.	
Ambitie	3. Hittebestendige woon- en werkomgeving

Thema	Gezondheid & veiligheid
Planning	2025-2027
Eigenaar	Gemeente Texel
Partners	Ouderenbond, Woontij, GGD, Gemeenten Noordkop, GHOR, Rode Kruis
Middelen	*Jaarlijkse ambtelijke inzet:* circa 40 uur beleidsmedewerker klimaatadaptatie en andere specialisten *Eenmalig opstellen*: 100 uur
Resultaat	Hitteplan

7. Opstellen gebiedsvisie buitendijkse bebouwing De Koog	
In De Koog is buitendijkse bebouwing en een grote camping aanwezig. We stellen een gebiedsvisie op voor het omgaan met de toenemende risico's door de zeespiegelstijging en toenemende piekbuien. Daarvoor wordt het duinmassief opgehoogd. Daarbij worden afspraken en/of inrichtingsmaatregelen gemaakt over veilig medegebruik. Voor extreme weersituaties stellen we een evacuatieplan op met de betrokkenen.	
Ambitie	1. Kuststroken garanderen veiligheid 2. Waterrobuuste leefomgeving
Thema	Bebouwd gebied Gezondheid & veiligheid
Planning	Lopend
Eigenaar	Gemeente Texel, HHNK
Partners	Veiligheidsregio Noord-Holland Noord, Gemeente Texel, Hoogheemraadschap, SBB, TOP, Lokale ondernemers, dorpscommissie, RWS
Middelen	*Eenmalige ambtelijke inzet circa 80 uur*
Resultaat	Gebiedsvisie

8. Lokaal Programma Landelijk Gebied	
Verzilting en verdroging zijn niet nieuw voor Texelse boeren en de landbouw op Texel is al steeds meer gericht op zilte teelt en anticipeert op beperktere beschikbaarheid van zoetwater. Deze acties willen we voortzetten en versterken door gezamenlijk een Lokaal Programma Landelijke Gebied te ontwikkelen. Zo kunnen we kennis, ervaring en kansen bundelen en omzetten tot een gezamenlijke aanpak en visie voor een toekomstbestendige landbouwsector op Texel. Hiervoor gaan we met alle partijen om tafel.	
Ambitie	4. Droogtegevoeligheid is beperkt
Thema	Natuur & landbouw
Planning	Lopend
Eigenaar	Provincie Noord-Holland
Partners	LTO, De Lieuw , Gemeente Texel, akkerbouwbedrijven, veehouderijen, Hoogheemraadschap, Terreinbeheerders, Stichting Zoete Toekomst Texel
Middelen	*Reeds begroot bij eigenaar en partners*
Resultaat	Toekomstbestendig eiland

9. Monitoren agenda klimaatprogramma

In deze uitvoeringsagenda zijn alle acties en een planning opgesteld. In de aankomende jaren ronden we acties af en zullen er nieuwe bijkomen. Daarvoor gebruiken we de kansenkaart uit actie 11.
Voor de voortgangsmonitoring en de planning houden we deze acties bij en actualiseren we de planning door de jaren heen. Zo blijven de kansenkaart en de uitvoeringsagenda levende documenten, die zich, net als klimaatadaptatie op Texel, blijven ontwikkelen. Voor versnelling, volgen deze ontwikkelingen op Texel en de ontwikkelingen op regionaal en landelijk beleid en instrumentarium.

Ambitie	Alle ambities
Thema	Alle thema's
Planning	Vanaf 2024 jaarlijks
Eigenaar	Gemeente Texel
Partners	-
Middelen	*Ambtelijke inzet:* circa 30 uur per jaar, beleidsmedewerker Klimaatadaptatie
Resultaat	Actualiteit en planning is gewaarborgd

5.2.2 Onderzoek

Tijdens het opstellen van deze uitvoeringsagenda en de diverse interne en externe werksessies die we hiervoor voerden, is gebleken dat er behoefte is aan nadere verkenning en onderzoek. De onderzoeken vormen veelal de basis van vervolgstappen in de planvorming en uitvoering van projecten. Zo helpen de resultaten van de inventarisatie van drukste fietsroutes met het opstellen van het hitteplan en bij de aanleg van hittestressbestendige fietsroutes.

Uit het Programma Stedelijk Water en Riolering (PSWR) 2023-2027 kan een deel van de water gerelateerde acties bekostigt worden (zie tabel 1), mits dit ten goede komt aan de riolering. De hoogte van de financiële bijdrage wordt per project bepaald naar rato van het positieve effect (zie onderstaande tabel).

Tabel 1: Bedragen voor onderzoeken naar klimaatadaptatie uit rioolheffing op prijspeil 2022 (Bron: PSWR 2023-2027, Texel)

Activiteit	2023	2024	2025	2026	2027
Onderzoeken klimaatadaptatie	€ 40.000,-	€ 40.000,-	€ 40.000,-	€ 40.000,-	€ 40.000,-

10. Klimaatstresstest kritieke bovengrondse infrastructuur in bestaand gebied	
De klimaatatlas van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier laat zien welke wegen en bebouwing kwetsbaar zijn voor wateroverlast, hitte, waterkwaliteit, bodemdaling, droogte. De IWVS geeft inzicht in de gevolgen van een overstroming. Er is nog onvoldoende inzicht in de risico's van de kritieke infrastructuur. *We onderzoeken de gevolgen van klimaatverandering op onze kritieke infrastructuur en prioriteren de belangrijke routes, gebouwen en objecten. We willen in deze stresstesten ook ons cultureel erfgoed betrekken. Met oog op zeespiegelstijging kijken we ook naar de belangrijke vluchtroutes en de bereikbaarheid van deze routes in extreem weersituaties.*	
Ambitie	1. Kuststroken garanderen veiligheid 2. Waterrobuuste inrichting
Thema	Gezondheid & veiligheid
Planning	2025-2027
Eigenaar	Gemeente Texel, Veiligheidsregio NHN
Partners	Hoogheemraadschap, Rijkswaterstaat
Middelen	*Ambtelijke inzet:* ca. 80 uur *Plus uitbesteding extern:* circa €15.000,- – € 25.000,-
Resultaat	Klimaatstresstest

11. Actualiseren kansenkaart klimaatadaptatie	
Veel van de opgaven voor klimaatadaptatie raken aan elkaar en vaak kunnen maatregelen meerdere klimaatproblemen tegelijkertijd oplossen. Zo kunnen bijvoorbeeld bomen zowel hittestress verminderen als bijdragen aan waterinfiltratie in de bodem. Met ons leidend principe 'We benutten de ruimte optimaal' willen we deze kansen goed benutten. Hiervoor ontwikkelen we een overzichtelijke kansenkaart waarin klimaatrisico's, projecten, ontwikkelingen en (meekoppel)kansen in beeld zijn gebracht. *Deze kanskaart wordt eenmalig opgesteld en wordt vervolgens onderdeel van de monitoring (zie actie 9). De ontwikkeling van deze kansenkaarten is al in gang gezet om zo snel en effectief mogelijk aan de slag te kunnen. Voor een duidelijk plan van aanpak hiervan, zie bijlage B.*	
Ambitie	Alle ambities
Thema	Alle thema's

Planning	2024, 2025-2027 (twee jaarlijks actualiseren)
Eigenaar	Gemeente Texel
Partners	-
Middelen	*Ambtelijke inzet: 160 uur* (verschillende specialisten, voor aanleveren informatie en afstemming) *Jaarlijkse inzet: 30 uur*
Resultaat	Kansenkaarten

12. Kosten-baten analyse klimaatadaptatiemaatregelen op Texel

Het uitvoeren van alle acties uit de uitvoeringsagenda vraagt om een investering en de inzet van personele capaciteit. Een deel van deze kosten voor de verscheidene acties zijn al uitgewerkt in de rij 'Middelen'.

De details van de meeste investeringen zijn pas inzichtelijk na de ontwerpfase. Het uitgangspunt daarbij is dat we door te investeren in klimaatadaptatie juist in de toekomst goedkoper uit zijn omdat we ons gebied klimaatbestendig inrichten. De baten zijn omvangrijk, maar liggen vaak verder in de toekomst dan de investeringen.

Om beter in beeld te brengen wat de kosten en baten zijn van een klimaatbestendige gemeente in 2050, voeren we een kostenbatenanalyse uit op de klimaatadaptatie-investeringen.

Ambitie	Alle ambities
Thema	Alle thema's
Planning	2025-2027
Eigenaar	Gemeente Texel
Partners	-
Middelen	*Ambtelijke inzet:* circa 80 uur *Plus uitbesteding extern:* circa € 35.000,- (eenmalig advies over kosten en baten berekeningen)
Resultaat	Document met de meest recente inzichten betreffende kostenbatenanalyse

13. Verkenning mogelijkheden subsidies klimaatadaptatie maatregelen

Hitte, droogte en regenval zijn opkomende onderwerpen als gevolg van klimaatverandering. Om Texel te kunnen bestendigen tegen de gevolgen van langdurige en meer extreme hitte, is budget nodig. Daarom starten we met een verkenning naar beschikbare lokale, regionale en nationale subsidies.

Ambitie	Alle ambities
Thema	Alle thema's
Planning	2025-2027
Eigenaar	Gemeente Texel
Partners	-
Middelen	Ambtelijke inzet: circa 40 uur *Voor het aanvragen van eventuele subsidies is aanvullende inzet nodig.*
Resultaat	Er wordt gebruik gemaakt van subsidies waar Gemeente Texel voor in aanmerking komt

14. Verkennend onderzoek naar tegengaan effecten hitte op de ondergrond en schetsen instrument voor adaptatie

Naast bovengrondse gevolgen (schade aan infrastructuur, te droge landbouwgrond, gevolgen voor de kwaliteit van groen en natuur) heeft hitte ook invloed op de ondergrond. Hoge verschillen in temperaturen in de ondergrond kunnen ervoor zorgen dat de bodem uitzet of krimpt. Hierdoor ontstaan scheuren.

Ook leidt een toename van hitte tot opwarming van grondwater en drinkwater. Wij worden door PWN betrokken in een verkennend onderzoek. Zo krijgen we in beeld waar de knelpunten zitten en welke instrumenten voor adaptatie beschikbaar zijn.

Ambitie	3. Hittebestendige woon- en werkomgeving
Thema	Bebouwd gebied Natuur & landbouw Gezondheid & veiligheid
Planning	2025-2027
Eigenaar	PWN
Partners	Gemeente Texel
Middelen	*Ambtelijke inzet:* ca. 40 uur aanleveren informatie afstemming *Overige inzet en onderzoeken via PWN*
Resultaat	Klimaatadaptatie geborgd in gemeentelijke processen

15. Inventarisatie verbreding berging regenwater

Er valt veel regen op Texel, maar de kunst is om dit overschot aan regen in de winterperiodes vast te houden om deze in droge periodes te kunnen gebruiken. De stichting Zoete Toekomst Texel houdt zich hier al jaren mee bezig en is volop aan het experimenteren met ondergrondse waterberging. Dit soort onderzoeken willen we ondersteunen en verbreden met een inventarisatie van bergingsmogelijkheden op Texel. Bijvoorbeeld onderzoek naar sponswerking in de bodem, het aanleggen van waterbergingen in elk dorp, zoals bijvoorbeeld is gebeurd in De Cocksdorp, het verkennen van hergebruik van gierkelders als waterbuffers voor irrigatiewater. Het vasthouden van water dat uit de duinen stroomt of het vergroten van de zoetwaterbel in het duingebied. Hiervoor is het opzetten van een watertafel met daarin alle betrokken partijen vereist. Stichting Zoete Toekomst Texel neemt hierin het voortouw.

Ambitie	2. Waterrobuuste leefomgeving 4. Droogtegevoeligheid is beperkt
Thema	Natuur & landbouw
Planning	2024 en verder
Eigenaar	Stichting Zoete Toekomst Texel
Partners	LTO, SBB, HHNK, Gemeente Texel, Grootgebruikers water (o.a. bierbrouwerijen), PWN
Middelen	*Jaarlijkse ambtelijke inzet:* ca. 40 uur voor aanleveren informatie en afstemming (afhankelijk van type en hoeveelheid acties die genomen worden) *Overige inzet en onderzoeken via de Stichting en partners. De gemeente heeft hiervoor cofinanciering verleend.*
Resultaat	Waterberging is in 2050 geoptimaliseerd

5.2.3 Organisatie

Om de klimaatadaptatie pijlers en ambities waar te maken, zijn veranderingen nodig in de gemeentelijke organisatie en de samenwerkingen. Zo is een versterking nodig van de samenwerking en afstemming met partners. Voor de korte termijn zijn extra middelen en inzet nodig om dit in te vullen en om de vele acties uit te voeren. Op de langere termijn zal klimaatadaptatie meer ingebed zijn in de lopende werkprocessen.

16. Versterken samenwerking met natuur(beherende) partijen	
De natuur op Texel is divers en heeft veel verschillende functies. Door de veranderende weersomstandigheden en de toenemende recreatie, staat er veel druk op de natuur. Om de natuur en de biodiversiteit op Texel op een hoog niveau te houden en te verbeteren, is een goede samenwerking tussen natuur(beherende) partijen cruciaal. We zetten ons in voor het verder versterken van deze samenwerking en bekijken het opzetten van een 'Groentafel'.	
Ambitie	5. Sterke groenblauwe netwerken
Thema	Bebouwd gebied Natuur & landbouw
Planning	2024 en verder
Eigenaar	Gemeente Texel
Partners	LTO, De Lieuw, HHNK, Nationaal Park Duinen van Texel, NM, SBB
Middelen	*Jaarlijkse ambtelijke inzet:* circa 40 uur
Resultaat	Groentafel Texel

17. Aanstelling beleidsmedewerker klimaatadaptatie	
De acties uit deze agenda vergen een aanzienlijke inzet van middelen en capaciteit bij de gemeente. Ook vragen ze een duidelijk aanspreekpunt, intern voor gemeenteambtenaren en ook voor de vele externe partijen. Het takenpakket van deze medewerker is grotendeel uitgewerkt met deze uitvoeringsagenda. Aanvullend daarop zal deze medewerker het aanspreekpunt zijn bij de ontwikkeling van relevant beleid en bij vragen van collega's en van externen. Deze medewerker is ook de eerste contactpersoon voor diverse regionale samenwerkingen, zoals Noordkop. *Aanvullend op de werkzaamheden wordt in het takenpakket voldoende ruimte opgenomen om de kennis van de medewerker actueel te houden in dit dynamische werkveld. Ook is het de taak van deze medewerker om te verkennen hoe de eventuele meerkosten van klimaatadaptatie voor realisatie- en beheerprojecten worden opgenomen op de begrotingen. Daarbij is een samenwerking met de collega's in de Noordkop en met de Waterveiligheidsaanpak Wadden (in het kader van het DPRA) ook in beeld.*	
Ambitie	Alle ambities
Thema	Alle thema's
Planning	Doorlopend en komt in begroting 2027
Eigenaar	Gemeente Texel
Partners	-
Middelen	*De functie van beleidsmedewerker Klimaatadaptatie is nieuw bij gemeente Texel. Met voorliggende plan wordt ingeschat dat hiervoor 3 dagen per week inzet nodig is. Dat wil zeggen 3/5 FTE aan formatieplaats.*

5.2.4 Projectagenda

In de projectagenda staan alle acties voor de realisatie van klimaatadaptieve woon- en werkomgeving op Texel. Elke actie is gekoppeld aan de ambities en thema(s) uit hoofdstuk 3 en 4. In de onderstaande tabellen worden alle acties verder toegelicht inclusief planning, de trekker/eigenaar, uitvoerende partners en welke middelen hiervoor nodig zijn.

Verder neemt door klimaatverandering de noodzaak om te investeren in maatregelen voor de verwerking van regenwater toe. Zoals beschreven in het PWSR, draagt de gemeente vanuit de rioolheffing bij aan voorzieningen in de buitenruimte als deze functioneel bijdragen aan het water robuust maken van het stedelijk watersysteem. Bijvoorbeeld verlagingen in het groen waarnaar overtollig water kan wegstromen, groene daken/gevels die water vasthouden, waterpasserende verhardingen of waterpartijen voor de opvang van regenwater. De hoogte van de financiële bijdrage wordt per project bepaald naar rato van het positieve effect. Deze budgetten kunnen dan ook gebruikt worden om enkele van de onderstaande acties te financieren. Echter, het budget van het PWSR kan en mag niet ingezet worden op maatregelen die niet ten goede komen aan de riolering. Voor specifieke maatregelen voor met name hitte, is andere financiering nodig. De middelen hiervoor worden in het beleidsplan Groene infrastructuur en het Groenbeheerplan aangevraagd.

18. Klimaatadaptatie in alle gemeentelijke projecten en herinrichtingen	
Naast het klimaatrobuust inrichten van nieuwbouw, wordt klimaatadaptatie ook meegenomen in alle projecten in de bestaande openbare ruimte en gemeentelijke projecten. Dat wil zeggen dat we klimaatadaptatie borgen in alle herinrichtingsprojecten, wijkrenovaties, reconstructies, (riolerings)vervangingen, herbestratingen et cetera. In deze projecten worden klimaatadaptatie principes toegepast in het ontwerp, uitvoering en beheer. *Deze projecten zetten we ook in om het goede voorbeeld te geven, te toetsen of de voorgestelde richtlijnen haalbaar zijn en te ervaren wat de kosten en baten zijn.*	
Ambitie	Alle ambities
Thema	Bebouwd gebied
Planning	Doorlopend
Eigenaar	Gemeente Texel
Partners	Aannemers, projectontwikkelaars, adviseurs
Middelen	*De inzet valt grotendeels binnen de taken van ontwerpers en projectleiders van gemeentelijke projecten. Daarmee valt het binnen de bestaande formatie en inzet.* *Plus wekelijkse inzet: 4 uur (Voor het blijvend agenderen van de urgentie en ondersteuning van klimaatadaptatie. Dit is onderdeel van het takenpakket van de beleidsmedewerker klimaatadaptatie.)*
Resultaat	Klimaatadaptatie geborgd in alle gemeentelijke processen en disciplines

19. Communicatieplan droogte en verminderen (drink)watergebruik	
We krijgen steeds vaker te maken met langdurige warme en droge periodes. Daarbovenop leiden verzilting, vermindering van zoet oppervlaktewater en een hoger waterverbruik in de zomer tot extra druk op het zoet- en drinkwatersysteem in deze periodes. Met een communicatieplan richten we de voorlichting op de doelgroepen (o.a. bewoners, bedrijven en bezoekers) en proberen we het zoetwatergebruik op Texel te verminderen.	
Ambitie	4. Droogtegevoeligheid is beperkt

Thema	Recreatie & toerisme Natuur & landbouw
Planning	2025-2027 en verder
Eigenaar	PWN, Gemeente Texel
Partners	LTO, De Lieuw, Woontij, GGD
Middelen	*Ambtelijke inzet: circa 20 uur, voor coördinatie en afstemming door de beleidsmedewerker klimaatadaptatie. Daarna circa 16 uur per jaar voor de uitvoering door communicatiemedewerker en de beleidsmedewerker klimaatadaptatie. Dit maakt onderdeel uit van de nog op te stellen communicatiestrategie klimaatadaptatie.* *Overige inzet via PWN en partners*
Resultaat	Communicatieplan drinkwatergebruik

20. Continuering deelname bewustwordingscampagnes

We zijn de afgelopen jaren al druk bezig geweest met vergroenings- en onthardingsacties vanuit de Watzr-campagne, zoals NK tegelwippen. Er zijn al tegels gewipt, maar we zijn er nog niet. Daarom zetten we deze trend nog graag voort in de komende jaren. Niet alleen voor ontharden, maar ook duurzaam maken van woningen en vergroenen van tuinen en privaat terrein. Ook bewustwording onder bezoekers wordt hierin meegenomen. Denk aan bewust omgaan met (drink)water, wat de gevolgen van hittestress zijn en zonbescherming (weren-kleren-smeren).

Ambitie	2. Waterrobuuste leefomgeving 3. Hittebestendige woon- en werkomgeving 4. Droogtegevoeligheid is beperkt 5. Sterke groenblauwe netwerken
Thema	Alle thema's
Planning	Lopend
Eigenaar	Gemeente Texel
Partners	Woontij, TOP, VVV
Middelen	*Jaarlijks ambtelijke inzet*: circa 40 uur, *voor de uitvoering door communicatiemedewerker en de coördinatie en delen van de uitvoering beleidsmedewerker klimaatadaptatie.* *Aanvullende inzet van de partners*
Resultaat	Bewustwordingscampagnes

21. Communicatiestrategie en -aanpak klimaatadaptatie

Om het plan tot realisatie te brengen wordt er een communicatiestrategie en - aanpak opgesteld. Om helder te krijgen met welk speelveld we te maken hebben worden integrale analyse sessies georganiseerd. Hiermee brengen we gezamenlijk in kaart hoe het speelveld waarbinnen de communicatiedoelen gerealiseerd moeten worden eruit ziet. Hierin wordt bijvoorbeeld duidelijk wat de verschillende belangen zijn, hoe deze een rol in de communicatie spelen en welke rollen de verschillende stakeholders in de communicatie hebben. Op basis hiervan destilleren we de communicatiestrategie. Ook de doorvertaling naar een communicatie uitvoeringsplan – waaronder bijvoorbeeld een campagne – wordt integraal samengesteld. Door op deze manier de communicatieaanpak te ontwikkelen ontstaat gaandeweg de ontwikkeling ervan al winst die zich terugvertaald in het resultaat. Al met al betekent dit dat er een forse investering aan communicatie inzet nodig is.

Ambitie	Alle ambities
Thema	Alle thema's
Planning	2025-2027
Eigenaar	Gemeente Texel

Partners	-
Middelen	*Ambtelijke inzet: 100 uur* *Benodigde middelen: € 30.000,-*
Resultaat	Communicatiestrategie

22. Opstellen en invoeren subsidieregeling verduurzaming particuliere woning

Gemeente Texel zet zich al in voor het verduurzamen van woningen. Voor de Texelse burgers is hiervoor een lening ter beschikking gesteld. In 2025 gaan we klimaatadaptieve maatregelen verwerken in een subsidieregeling verduurzaming particuliere woning, waarvoor al eerder middelen ter beschikking zijn gesteld.

Ambitie	Alle ambities
Thema	Alle thema's
Planning	2025
Eigenaar	Gemeente Texel
Partners	-
Middelen	*Ambtelijke inzet: 50 uur*
Resultaat	Subsidieregeling

23. Nieuwe versie Nationale Adaptatie Strategie

Op de planning staat dat er in 2025-2026 een nieuwe Nationale Adaptatie Strategie (NAS) komt. Bij uitkomen van deze NAS zullen de consequenties van de strategie en uitvoeringsagenda klimaatadaptatie Texel herzien worden.

5.3 Overzicht planning & middelen

Hieronder zijn alle acties en projecten weergegeven in een planning, onderverdeeld in termijnen: 2024, korte termijn (2025 tot 2027) en lange termijn (na 2028).

ACTIES		PLANNING		
Nr.	**Toelichting**	**2024**	**Korte termijn (2025-2027)**	**Lange termijn (Na 2028)**
	Planvorming			
1	Opstellen regelgeving voor klimaatadaptatie op particulier terrein		X	
2	Opstellen richtlijnen voor klimaatadaptieve openbare ruimte		X	
3	Opstellen richtlijnen voor klimaatadaptieve nieuwbouw maatschappelijk vastgoed		X	
4	Prioriteren wateroverlastlocaties	X	X	X
5	Opstellen aanpak schaduwrijke locaties & routes		X	
6	Opstellen lokaal hitteplan		X	
7	Opstellen gebiedsvisie buitendijkse bewoning De Koog	X	X	
8	Lokaal Programma Landelijk gebied	X	X	X
9	Monitoren agenda klimaatprogramma		X	X
	Onderzoek			
10	Klimaatstresstest kritieke bovengrondse infrastructuur bestaand gebied		X	
11	Actualiseren kansenkaarten klimaatadaptatie	X	X	
12	Kosten-batenanalyse klimaatadaptatiemaatregelen		X	
13	Verkennen mogelijkheden subsidies klimaatadaptatie maatregelen		X	
14	Verkennend onderzoek naar tegengaan effecten hitte op de ondergrond en schetsen instrument voor adaptatie		X	
15	Inventarisatie verbreding waterberging	X	X	X
	Organisatie			
16	Versterking samenwerking natuur(beherende) partijen	X	X	X
17	Aanstelling beleidsmedewerker klimaatadaptatie	X		
	Uitvoering			
18	Klimaatadaptatie in alle gemeentelijke projecten en herinrichtingen	X	X	X
19	Communicatieplan droogte en verminderen (drink)watergebruik		X	
20	Continuering deelname bewustwordingscampagnes	X	X	X
21	Communicatie strategie klimaatadaptatie		X	
22	Subsidieregeling verduurzaming particuliere woning		X	
23	Planning nieuwe Nationale Adaptatie Strategie (NAS) is 2025-2026. Bij uitkomen van deze NAS zullen de consequenties van de strategie en uitvoeringsagenda klimaatadaptatie Texel herzien worden.			

Overzicht middelen totaal

De acties in deze uitvoeringsagenda vragen ook inzet en kosten. De onderstaande tabel geeft een inschatting weer van de middelen die nodig zijn per actie. Dit betreft een inschatting, nog zonder dat er volledige plannen van aanpak zijn. Desalniettemin is het duidelijk dat meer capaciteit en meer ruimte nodig is om klimaatadaptatie te realiseren. Zo kan bijvoorbeeld meer tijd geïnvesteerd worden om subsidieregelingen uit te voeren, afspraken te maken met partners en bewustwordingscampagnes voort te zetten.

Nr.	Personele inzet	Kosten extern	Opmerkingen
		Planvorming	
1	Eenmalig: 40 uur	Eenmalig opstellen: €20.000-30.000	2025-2027 Uitbesteden juridische expertise
2	Eenmalig: 200 uur	-	2025-2027 Verdeling uren beleidsmedewerker klimaatadaptatie en diverse specialisten
3	Eenmalig: 200 uur	-	2025-2027 Verdeling uren beleidsmedewerker klimaatadaptatie en diverse specialisten
4	Jaarlijks: 60 uur	-	2024 en verder Verdeling uren tussen klimaatadaptatie beleidsmedewerker, areaal beheerder riool en diverse specialisten
5	Eenmalige inzet: 80 uur	-	2025-2027
6	Eenmalig opstellen: 100 uur Jaarlijkse inzet: 40 uur	-	2025-2027
7	Eenmalig opstellen: 80 uur	-	Lopend
8	Reeds begroot bij eigenaar en partners	-	Lopend
9	Jaarlijkse inzet: 30 uur		Vanaf 2024 jaarlijks Voor beleidsmedewerker klimaatadaptatie
	Subtotaal: Eenmalig: 700 uren Jaarlijks: 130 uur	**Subtotaal**: Eenmalig: €20.000-€30.000	**-**
		Onderzoek	
10	Eenmalig: 80 uur	Eenmalig opstellen: €15.000- €25.000	2025-2027 In afstemming met o.a. Hoogheemraadschap en Rijkswaterstraat
11	Eenmalig: 160 uur Jaarlijks: 30 uur	-	2024 en verder Verdeling uren tussen specialisten (voor aanleveren informatie en afstemming. Om het jaar actualiseren (2024, 2026, 2028 etc.)
12	Eenmalige inzet: 80 uur	Eenmalig opstellen: €35.000	2025-2027
13	Eenmalige inzet: 40 uur	-	2025-2027 en verder Voor verdere aanvraag eventuele subsidies is aanvullende inzet nodig
14	Eenmalige inzet: 40 uur	-	2025-2027 Verdere inzet en onderzoeken via PWN
15	Jaarlijkse inzet: 40 uur	-	2024 en verder Overige inzet en onderzoeken via de Stichting en partners. Voor de aanvraag van aanvullende subsidie is gemeentelijke cofinanciering nodig.
	Subtotaal: Eenmalig: 400 uren Jaarlijks: 70 uur	**Subtotaal**: Eenmalig: €50.000-60.000	-
		Organisatie	
16	Jaarlijkse inzet: 40 uur	-	2024 en verder
17	Wekelijkse inzet: 24 uur**	-	Doorlopend en komt in begroting 2027

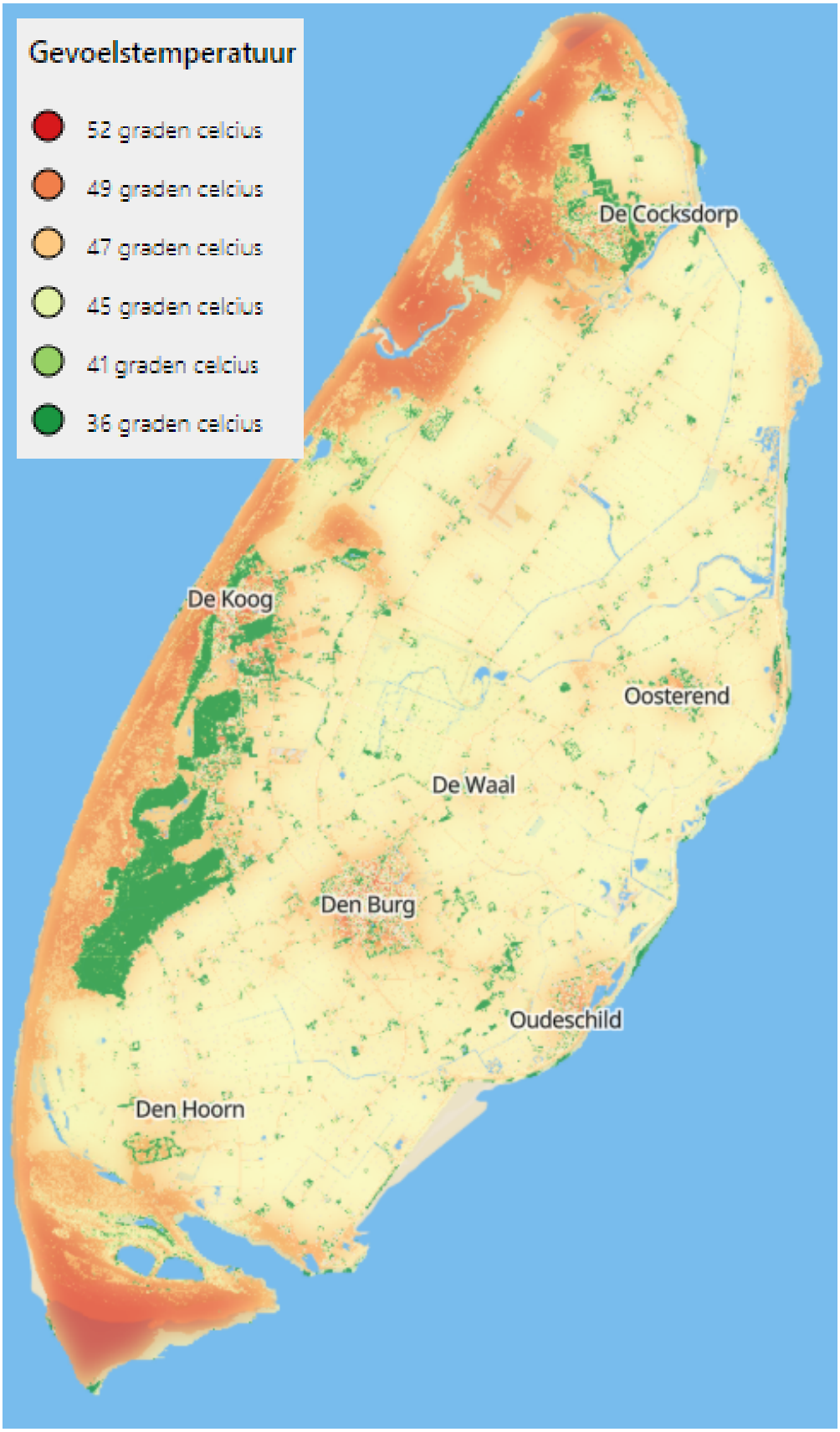
			Voor het invullen en uitwerken van de benoemde ambities en acties wordt voorgesteld om voor 24 uur een beleidsmedewerker aan te nemen ** Deze 24 uur wordt niet meegerekend in het totaal aantal benodigde uren
	Subtotaal: Eenmalig: - Wekelijks: 24 Jaarlijks: 40 uur	**Subtotaal**: €	-
		Projectagenda	
18	Wekelijkse inzet: 4 uur	-	2024 en verder Uren besteding onderdeel van takenpakket nieuwe beleidsmedewerker klimaatadaptatie
19	Eenmalig: 20 uur Jaarlijkse inzet: 16 uur	-	2025-2027
20	Jaarlijkse inzet: 40 uur	-	2024 en verder Specifiek aantal uren is afhankelijk van het aantal acties.
21	Jaarlijkse inzet: 100 uur	€30.000	2025-2027
22	Eenmalig: 50 uur		2025-2027
23	-	-	-
	Subtotaal: Eenmalig: 70 uur Wekelijks: 4 uur Jaarlijks: 156	**Subtotaal**: Eenmalig: €30.000	-
	Totaal: *Eenmalig: 1.170 uur* *Wekelijks: 28 uur* *Jaarlijks: 396 uur*	**Totaal**: *€120.000*	*Betreft 2023 tot en met 2026*
	Inschatting ambtelijke/interne uren binnen huidige formatie	*Inschatting externe kosten en uitbestedingen*	*Kosten kunnen hoger uitvallen, voor de aanvullende personele capaciteit en/of indien keuzes worden gemaakt voor uitbesteden in plaats van uitvoeren met ambtelijke uren.*

Bijlage A Klimaateffecten Texel in beeld

Deze bijlagen laten klimaateffectkaarten van Texel zien. De wateroverlastkaart (figuur 1), hittestresskaart (figuur 2) en overstromingskaart (figuur 3) zijn van de Klimaatatlas Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (geraadpleegd juni 2024). De neerslagtekortkaart (figuur 4) en de droogtegevoelige natuurkaart (figuur 5) zijn van de Klimaateffectatlas (geraadpleegd 2024).

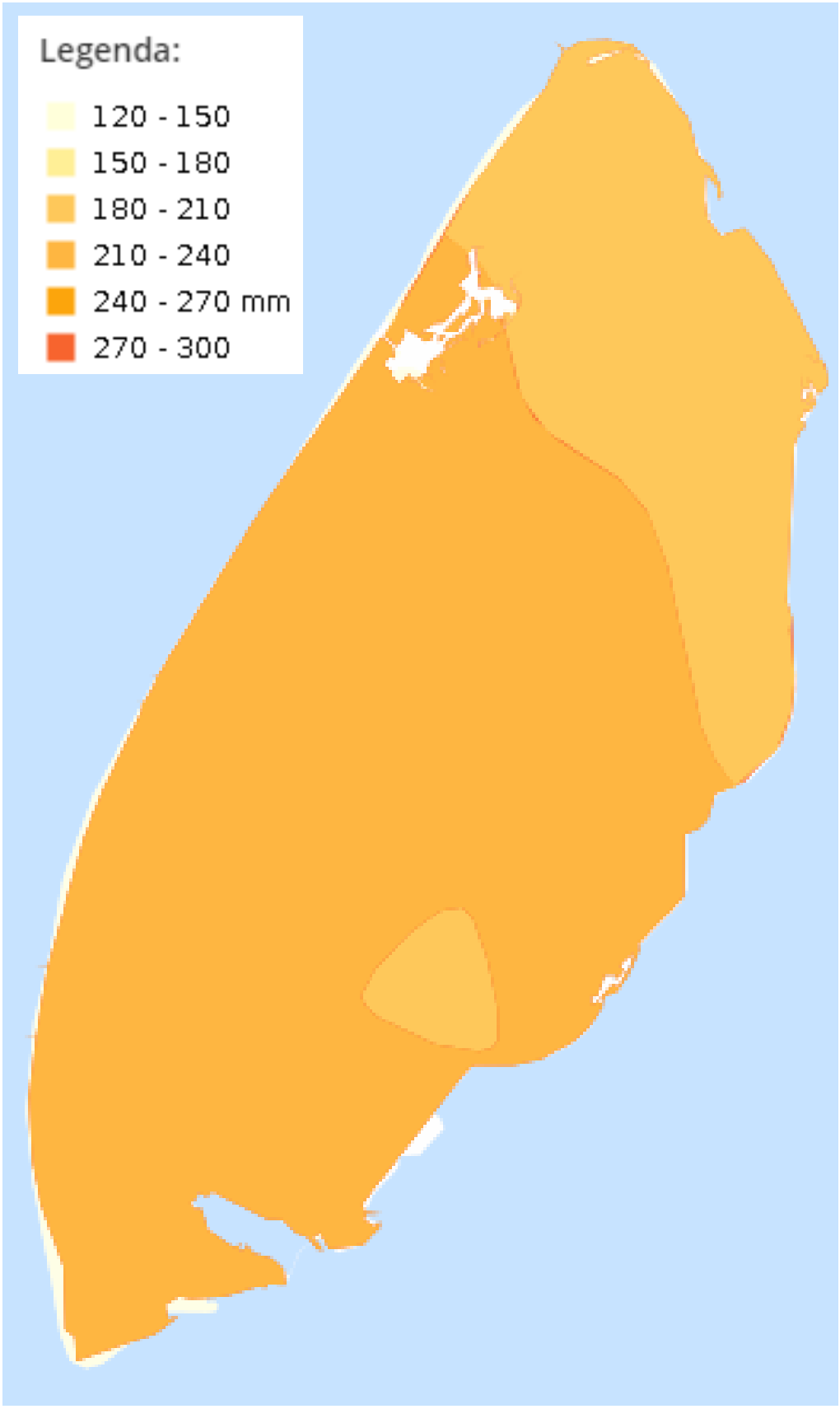
Figuur 1: Wateroverlast bij hevige neerslag (90 mm in 1 uur)

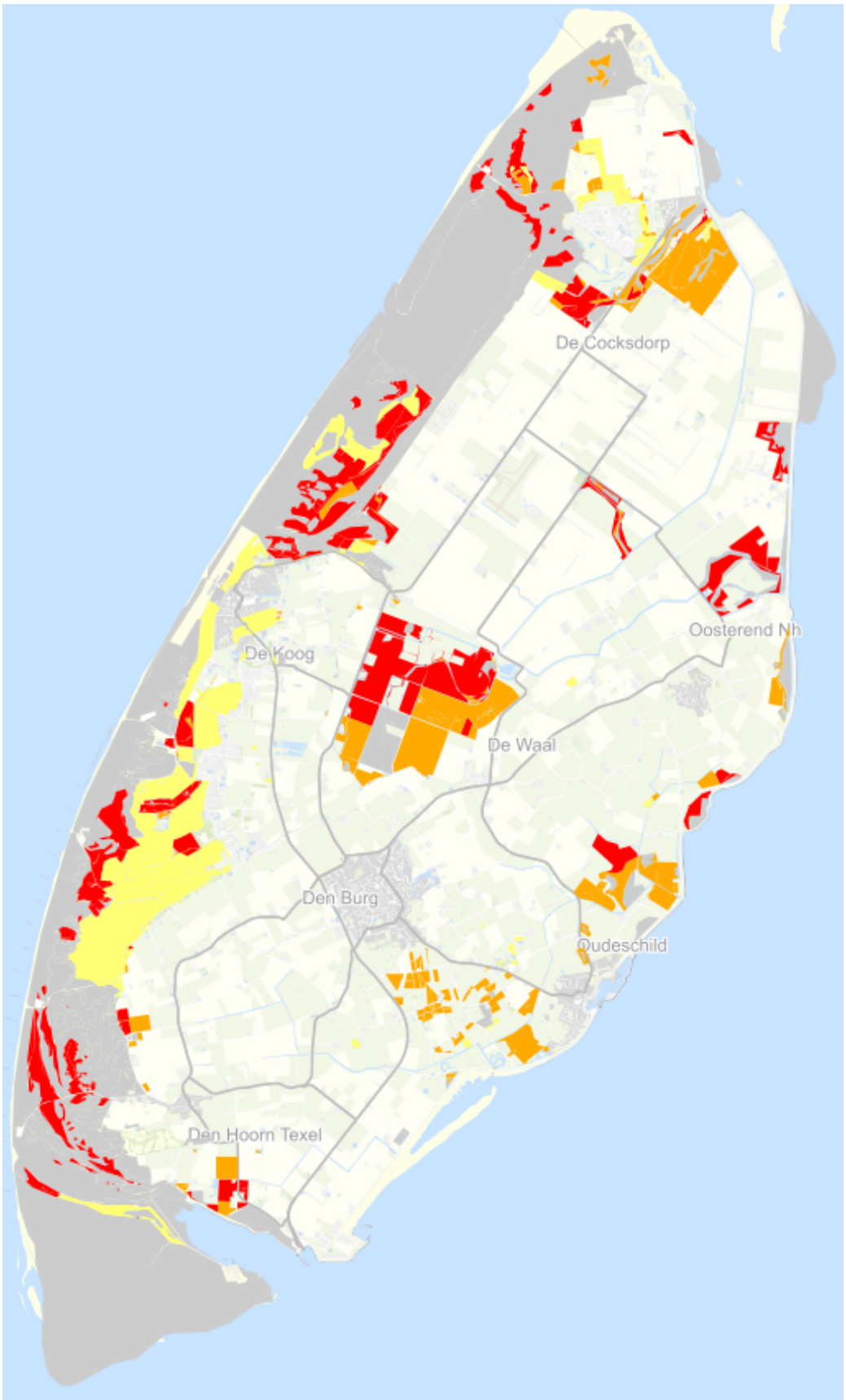
Figuur 2: Hittestress (gevoelstemperatuur) tijdens zomerse dagen (25ºC of hoger).

Figuur 3: Onbegaanbare wegen (rood) en overstroombaar gebied bij overstroming vanaf 0.5 tot 2 meter.

Figuur 4: Potentieel maximaal neerslagtekort (gemiddeld) | huidige situatie. (Neerslagtekort is het verschil tussen verdamping en neerslag. Als het droog is, betekent dat er een potentieel neerslagtekort is.)

Figuur 5: Droogtegevoeligheid grondwaterafhankelijke natuur | hoog scenario: situatie met sterke klimaatverandering

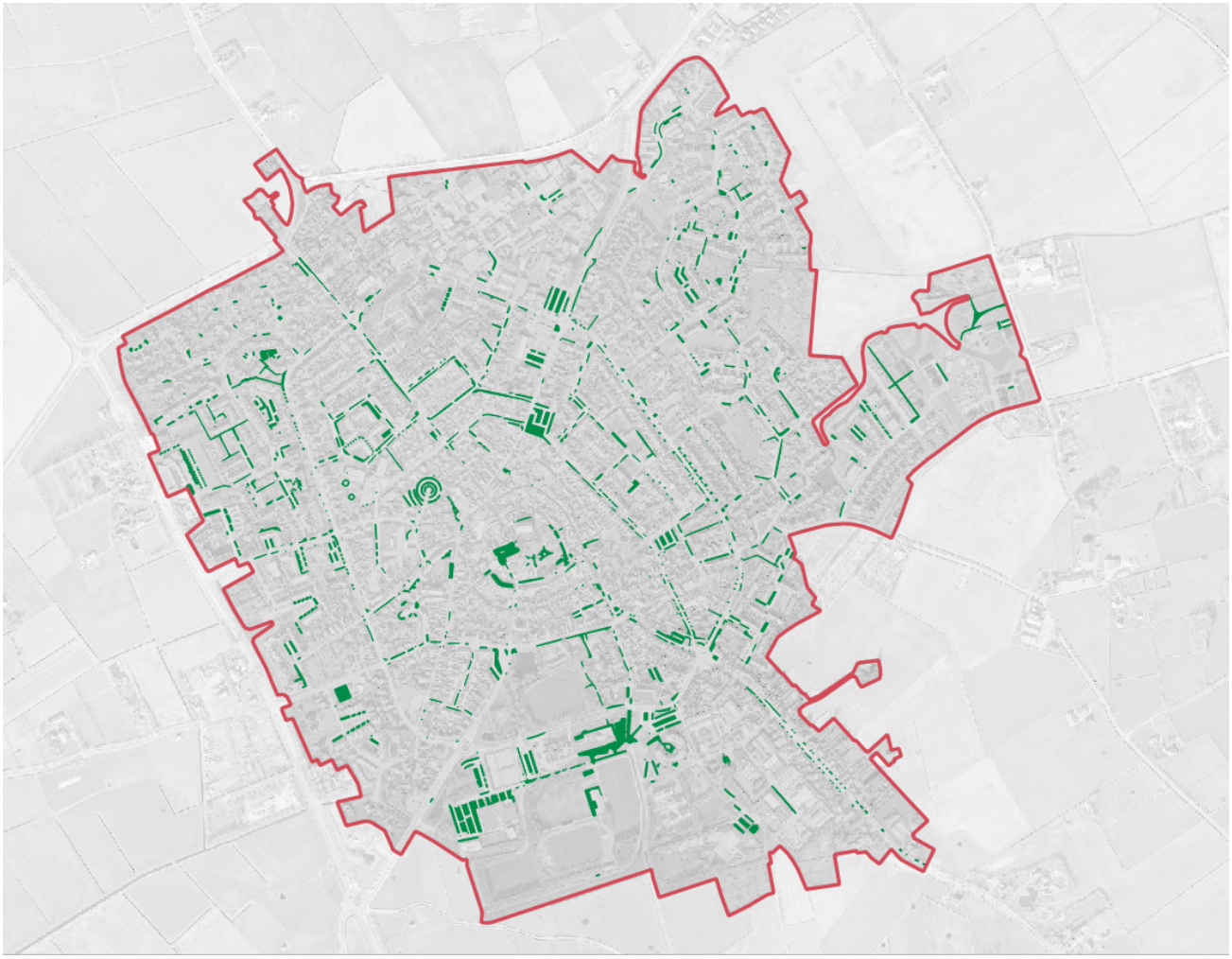
Bijlage B Een voorbeeld van de uitwerking van een kansenkaart (actiepunt 11)

Hieronder is een uitwerking weergegeven voor de kansenkaart behorend bij onnodige verharding. Deze kansenkaart biedt mogelijkheden voor de locaties waar die ontsteend kunnen worden. De data is verkregen van de DGgroep die deze kaarten opgesteld heeft voor het beleidsplan Groene infrastructuur.

Figuur 6 (zie hieronder) brengt de kansen in kaart met mogelijkheden voor vergroening binnen de bebouwde kom met resultaten die voldoen aan bepaalde opgestelde criteria:

- verharding met functie: voetpad, fietspad, voetgangersgebied of parkeren;
- geen gesloten verharding;
- ruimte van 1.8 m vrijhouden;
- het gebied is minimaal 1 m breed en 20 m^2 groot.

Hierbij zijn de locaties, waar momenteel al groen te vinden is, weggelaten, om een duidelijk beeld te krijgen van welke delen van Den Burg écht vergroend kunnen worden. De in kaart gebrachte terreindelen bevatten zowel onbruikbare als bruikbare vlakken. Dit is nog niet verder uitgesorteerd op basis van veldonderzoek.

Figuur 6: Kansenkaart vergroening Den Burg zonder onbegroeid terreindeel (potentieel nieuw groen) (Bron: Basisregistratie Grootschalige Topografie, uit beleidsplan Groene infrastructuur, verkregen van de DGgroep)

Daarnaast is voor alle dorpskernen een verkenning gedaan naar de mogelijkheden voor vergroening in elk dorp. Deze verkenning is weergegeven in tabel 1 (zie hieronder). Hieruit komt naar voren hoeveel oppervlak er per dorp momenteel nog 'onnodig versteend' is en waar de meeste kansen liggen. Hieruit komt naar voren dat voornamelijk de dorpen Den Burg, De Koog en Oudeschild veel potentie hebben om te vergroenen.

Zo blijkt dat voornamelijk het dorp Den Burg een groot overbodig oppervlak, maar liefst 56.734 m^2, bevat waar momenteel onnodige verharding ligt. Voor De Koog is dit al een stuk minder, maar alsnog een aanzienlijk oppervlak van maar liefst 24.186 m^2 en voor het dorp Oudeschild komt dit overeen met 14.369 m^2 (Tabel 1).

Tabel 1: Oppervlakte zoekgebied vergroening in m^2 per woonkern. Hierbij wordt bedoeld met onnodige verharding: het oppervlak wat nu nog steen is en in de toekomst (in theorie) groen kan worden.

Woonkern	Oppervlak onnodige verharding
De Cocksdorp	6.086
De Koog	24.186
De Waal	888
Den Burg	56.734
Den Hoorn	2.638
Oost	24
Oosterend	5.714
Oudeschild	14.369
't Horntje	1.003
Zuid-Eierland	0

Colofon

LOKAAL UITVOERINGSPROGRAMMA KLIMAATADAPTATIE

KLANT
Gemeente Texel

AUTEUR
Freya Macke
Lise Derksen

PROJECTNUMMER
30175199

DATUM
18 augustus 2024

Over Arcadis

Arcadis is de leidende wereldwijd opererende datagedreven duurzame ontwerp-, advies- en consultancyorganisatie op het gebied van de natuurlijke en gebouwde omgeving. Wij zijn met 36.000 architecten, data-analisten, ingenieurs, projectplanners, water- en duurzaamheidexperts. Onze gedeelde passie is: Improving quality of life. Toewijding aan de strategie ‘accelerating a planet positive future’ onderschrijft onze wereldwijde samenwerking met klanten en hoe we hen helpen met duurzame projectkeuzes. We combineren digitale met mensgerichte innovaties en omarmen toekomstgerichte vaardigheden op het gebied van milieu, energie, water, gebouwen, transport en infrastructuur. We werken vanuit meer dan dertig landen en rapporteerden in 2023 een bruto omzet van 5 miljard euro. www.arcadis.com

www.arcadis.com

Arcadis Nederland B.V.

Postbus 1018
5200 BA 's-Hertogenbosch
Nederland

T +31 (0)88 4261 261

(Concept/ Voorgenomen) Raadsbesluit

Het vergaderschema van de raadscommissie en raad in 2025

Doelenboom

Programma	**1**	**Voor en door bewoners**
Maatschappelijk doel	1.1.	Dienstverlening optimaliseren
Beleidsdoel	1.1.2	Integer, transparant en daadkrachtig besturen

de raad van de gemeente Texel:
gehoord de raadscommissie.

Gelet op

- de Gemeentewet (dit is de belangrijkste Wet, kijkend naar de spelregels die gelden voor de vergaderingen en werkzaamheden van de gemeenteraad).

Overwegende dat

- er door een aantal raadsleden het idee geopperd is om naar 1 vaste vergaderdag te gaan, en dit is opgepakt via het Afstemmingsoverleg en een (eenmalige) Denkgroep ‘Naar 1 vaste dag’;
- de gemeenteraad over zijn eigen vergaderschema beslist.

Besluit

Een vergaderschema voor 2025 en 2026 vast te stellen.

Dit zijn de keuzes:

1. De bestaande systematiek handhaven **voor 2025 en 2026**, en de nieuwe gemeenteraad die in 2026 aantreedt te laten kiezen hoe zij vanaf 2027 vergaderen wil.
2. Te kiezen voor een vergaderschema dat uitgaat van ‘1 vaste vergaderdag’.

Als de raad kiest voor optie 2, dan zijn dit nog de keuzes:

1. In 2025 starten met de vaste raadsdag, en te kiezen voor de woensdag.
2. Pas vanaf 2026 te vergaderen op een vaste vergaderdag. De griffie maakt dan voor 2026 een vergaderschema o.b.v. een vaste raads(woens)dag.

Ondertekening

Vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 24-05-2023,

De griffier, De voorzitter,

Zaaknummer 3483504

Bijlagen

1. Vergaderschema 2025 (voortzetting bestaande systematiek).
2. Vergaderschema 2025 (Bij de keuze voor ‘1 vaste vergaderdag’).

Gemeente Texel

.txl

Advies

Vergaderschema gemeenteraad 2025

Doelenboom

Programma	**1**	**Voor en door bewoners**
Maatschappelijk doel	1.1.	Dienstverlening optimaliseren
Beleidsdoel	1.1.2	Integer, transparant en daadkrachtig besturen

Raadsvoorstel

Voorgesteld wordt te besluiten:

Een vergaderschema voor 2025 en 2026 vast te stellen.

Dit zijn de keuzes:

1. De bestaande systematiek handhaven **voor 2025 en 2026**, en de nieuwe gemeenteraad die in 2026 aantreedt te laten kiezen hoe zij vanaf 2027 vergaderen wil.
2. Te kiezen voor een vergaderschema dat uitgaat van '1 vaste vergaderdag'.

Als de raad kiest voor optie 2, dan zijn dit nog de keuzes:

1. In 2025 starten met de vaste raadsdag, en te kiezen voor de woensdag.
2. Pas vanaf 2026 te vergaderen op een vaste vergaderdag. De griffie maakt dan voor 2026 een vergaderschema o.b.v. een vaste raads(woens)dag.

Toelichting

De gemeenteraad beslist over zijn eigen vergaderschema. Dat wordt normaal opgesteld door de griffie, o.b.v. bestaande afspraken en in de Planningscommissie ('vroeger') of het Afstemmingsoverleg (nu) besproken. Nu vanuit verschillende raadsleden het idee is ingebracht om te kiezen voor een *andere* systematiek, namelijk '1 vaste raadsdag', wordt het Vergaderschema 2025 - de keuzes – ter bespreking voorgelegd aan de gemeenteraad.

Consequenties

Financieel	☐ Ja	☑ Nee	Majeure risico's	☐ Ja	☑ Nee
Personeel/Organisatie	☐ Ja	☑ Nee	Beheer	☐ Ja	☑ Nee
Juridisch	☐ Ja	☑ Nee	Belanghebbenden	☐ Ja	☑ Nee
Beleid	☐ Ja	☑ Nee	Structuurvisie	☐ Ja	☑ Nee
Inkoop/Aanbesteding	☐ Ja	☑ Nee	Regie		
Deregulering	☐ Ja	☑ Nee	**Zaaknummer**	**3483504**	

Bijlagen

1. Vergaderschema 2025 (voortzetting bestaande systematiek).
2. Vergaderschema 2025 (Bij de keuze voor '1 vaste vergaderdag').

Het vergaderschema van de raadscommissie en raad in 2025

Samenvatting

Gemeenteraden mogen zelf afspraken maken over de wijze waarop zij vergaderen, vragen stellen, besluitvorming voorbereiden, zich laten informeren et cetera.

Als we kijken naar het vergaderschema (wat overigens méér is dan een verzameling data; het toont schematisch aan op welke wijze de gemeenteraad haar besluitvorming voorbereid), dan ziet dat er – terugblikkend – grofweg als volgt uit:

- Tot en met 2010 vergaderde de raad in een **6 weken cyclus**. In 1 week waren er dan – van maandag tot en met donderdag - 4 commissieavonden (per thema geordend: Welzijn, Grondgebied, Middelen en Werkwijze Raad). 5 weken later kwam de gemeenteraad dan besluitvormend bij elkaar.
- Vanaf 2011 koos de gemeenteraad o.b.v. een advies voor een ander vergaderritme, voor **een 4 weken-cyclus**, met twee commissieavonden in 1 week, op dinsdag en woensdag, en twee weken later de raadsvergadering.
- In 2023 en 2024 gold en geldt nog steeds de systematiek van 2011, maar zijn de commissiedagen aangepast: op woensdag en donderdag nu.

Het raadswerk beslaat echter meer dan alleen de vergaderingen van de raadscommissie en raad. 'Tussendoor' moet ook ruimte gezocht en gemaakt worden voor bijvoorbeeld de Auditcommissie (nu vaak op dinsdag), de Werkgevercommissie (ad hoc gepland, soms op maandagen), de Controlgroep Inwonersberaad (nu vaak een maandag of dinsdag), Raadsavonden (net als de eerste commissieavond en de raadsvergadering op woensdag) en het Afstemmingsoverleg (soms op dinsdag op donderdag, soms op woensdag).

In de afgelopen maanden is vanuit een aantal raadsleden de gedachte opgeworpen om te komen tot **1 vaste raadsdag.** Voordelen die men ziet, vanuit de gedachte dat er veel raads- en commissieleden zijn die – buiten het raadswerk – een baan hebben (en een gezin):

- De combi met privé is gemakkelijker (buiten de vaste raadsdag is er zekerheid over ruimte voor (ander) werk, sport en privé).
- Voorkomen van een wirwar aan avonden (onoverzichtelijk en per week wisselend).
- De vaste dag kan helpen bij het werven van kandidaten in de aanloop naar de verkiezingen (duidelijk inzichtelijk hoe de weken van een raads- of commissielid eruitzien).
- (*Minder belangrijk, maar wel genoemd*:) Eenvoudiger plannen voor de griffie (nu heel vaak datumprikkers of heen-en-weer mailen om een avond te kunnen prikken).

Dit alles maakt dat er iets te kiezen valt (verder op de oude voet of kiezen voor een vaste raadsdag); vandaar dat het **Vergaderschema 2025** voorligt voor bespreking in commissie en besluitvorming in de raad.

De werkzaamheden van de gemeenteraad en zijn commissies in regels

Aanleiding

In de aanloop naar een nieuw jaar wordt altijd een Vergaderschema voor de raad en zijn commissies vastgesteld. Sinds 2011 geldt daarvoor een min of meer vaste hoofd-systematiek:

- Week 1 van een maand: Twee vergaderingen raadscommissie (nu: woensdag en donderdag)
- Week 2 van een maand: Raadsavond (de woensdag)
- Week 3 van een maand: Raadsvergadering (ook de woensdag)
- En: er wordt in principe alleen 's avonds vergaderd; dat maakt dat andere commissies en denkgroepen (ook) op andere dan **woens**dagen gepland moeten worden, waarmee wel sprake is van een hoofdrol voor de woensdagavond, maar er toch ook op andere avonden afspraken zijn in het gemeentehuis.

Nadat een aantal raadsleden aan hebben gegeven de optie **'1 vaste raadsdag'** interessant te vinden, waarbij er een vaste dag in de week voor het raads- en commissiewerk is, waarop alles wordt gepland, is daarover op verschillende momenten oriënterend gesproken.
Eerst in de Denkgroep 'Naar 1 raadsdag', op 23 mei 2024.
Daarna in het Afstemmingsoverleg van 5 juni 2024. Dit was het resultaat:

Onderwerpen van gesprek:

- Wat de beste vergaderdag is in een week (woensdag);
- Als 'naar 1 vaste raadsdag': Starten in 2025 of in 2026? (Tussenvariant: wel al beslissen dat vanaf 2026 de 'vaste raadsdag' in zal gaan);
- Aanpassen voorzet 'naar 1 vergaderdag' 2025 – kijken of Auditcommissie en Werkgevercommissie naar aanvang 19.30 uur kunnen;
- Wordt het leven van een raads- of commissielid beter als alles op 1 dag is? (In elk geval herkenbaar en helder; ook voor de werving voor de kandidatenlijsten van 2026);
- Ook de 'proof of concept' bijvoegen (klik hier).

RESULTAAT:
- De griffie maakt een raadsvoorstel, waarin alle opties geschetst staan; dit komt op de agenda van commissie en raad van **september**;
- Voorafgaand aan behandeling in september worden fracties geïnformeerd over opties, zodat ze alvast kunnen nadenken.

Alternatieven

Ongeacht het schema dat u kiest, geldt het volgende:

- **Zoveel mogelijk *na dinsdagen* vergaderen.**
  Omdat het college op dinsdagen vergadert, en op die momenten nog antwoorden op raadsvragen kan versturen of kan reageren op aangekondigde moties of amendementen, vallen de maandag- en dinsdagavonden af voor vergaderingen van **raadscommissie of raad** (vanaf woensdag is dan ook voldoende leestijd voor fracties).
- **In geval van een avondvergadering, aanvang 19.30 uur.**
  Avondvergaderingen en -bijeenkomsten starten om 19.30 uur (uiteraard kan gekozen worden voor een ander vast tijdstip, bijvoorbeeld 19.00 of 20.00).
- **3 weken tussen *bespreken in commissie en besluit*.**
  In elke variant vinden commissies en raad plaats in een tijdsbestek van 3 weken (of commissies nu in dezelfde week of in een week na elkaar plaatsvinden).
- **Geen parallelle vergaderingen.**
  We gaan nu niet uit van **parallelle vergaderingen** (commissies vinden nooit tegelijk plaats); daar kan natuurlijk wel voor gekozen worden. In dat geval betekent dat iets voor de vergaderruimte

(nog een zaal nodig naast de raadzaal) en goede planning van onderwerpen (portefeuillehouders kunnen niet in twee zalen tegelijk zijn, bijvoorbeeld). Dit kan wel een keer getest worden (in combinatie met het met de commissie vergaderen op locatie; bijvoorbeeld in een dorp).

- **Planning en control.**
  Ingaande 2025 is het streven erop gericht, zoals besproken in de Auditcommissie, om de Programmarekening in **april** te bespreken, de Perspectiefnota en Tussenrapportage in **juli** en de Programmabegroting in **november**. Dat betekent dat we het uitgangspunt '*juni = P&C maand*' loslaten.
- Tijdens **schoolvakanties en feestdagen** wordt, als voorkoombaar, niets gepland.
- Er wordt (buiten de wadden2daagse en de bestuurlijke uitwisseling kop-gemeenten) niks gepland op **vrijdagen**.
- Voor beide alternatieven geldt dat de vergaderingen van de Regionale Raadscommissie Noordkop (RRN), de agendacommissie van de RRN en wadden-bijeenkomsten niet zijn meegenomen, nog.
- Er zijn **maandagen** gereserveerd voor opleiding en/of bijeenkomsten Politiek Actief; invulling volgt op een later moment, via het Afstemmingsoverleg.

De alternatieven laten zich als volgt schetsen:

1. **Huidige vergaderschema doorzetten**
   - Twee commissieavonden in de eerste week van een maand (op woensdag en donderdag), een Raadsavond op de woensdag in de tweede week en een raadsvergadering op woensdag in de derde week.
   - In principe alle DenkGroepen, Raadsavonden en overige commissies en activiteiten **in de avonduren** van *andere* avonden.

2. **Naar 1 vaste vergaderdag** *(Voorbeeld: zie hieronder)*
   - De woensdag is het uitgangspunt (dat is het advies van de Denkgroep 'Naar 1 vaste raadsdag'). Alle commissies, raadscommissies, overleggen en raadsavonden worden op woensdagen gepland.
   - Als er bijeenkomsten zijn vóór 19.30 uur, dan wordt voor een maaltijd gezorgd.
   - De essentiële bijeenkomsten (Raadscommissie, Raadsavonden en de raadsvergaderingen) zijn zoveel mogelijk 's avonds.

Wat/ Wanneer	**Laatste woensdag 'vorige' maand**	**Woensdag eerste week**	**Woensdag tweede week**	**Woensdag derde week**
17.30 – 19.30 uur (Met een hapje eten)	Ruimte voor ***overige*** commissies die minder vaak samenkomen, zoals bijvoorbeeld: - **Een DenkGroep.** - **Vertrouwens commissie.**	**Afstemmingsoverleg** *(**Noot**: Deze kan naar 19.30 uur als er geen tweede commissie-avond is in een maand).*	Ruimte voor overige commissies die minder vaak samenkomen, zoals bijvoorbeeld: - Een DenkGroep. - Vertrouwenscommissie	*Vrij houden, indien mogelijk.*
19.30 uur	**Raadscommissie** (***Noot**: tot uiterlijk 23.00)*	**Raadscommissie** (***Noot**: tot uiterlijk 23.00)*	**Ruimte voor een Raadsavond** (1e onderwerp), of bijvoorbeeld: Werkgevercommissie, Auditcommissie	**Raadsvergadering** *(**Noot**: Geen eindtijd, maar streven is uiterlijk 23.00)*
20.45 – 22.00 uur	--	--	**Ruimte voor een Raadsavond** (2e onderwerp, als er een tweede onderwerp is).	--

Gemeente Texel

(Concept/ Voorgenomen)

Raadsbesluit

Het vergaderschema van de raadscommissie en raad in 2025

Doelenboom

Programma	**1**	**Voor en door bewoners**
Maatschappelijk doel	1.1.	Dienstverlening optimaliseren
Beleidsdoel	1.1.2	Integer, transparant en daadkrachtig besturen

de raad van de gemeente Texel:
gehoord de raadscommissie.

Gelet op

- de Gemeentewet (dit is de belangrijkste Wet, kijkend naar de spelregels die gelden voor de vergaderingen en werkzaamheden van de gemeenteraad).

Overwegende dat

- er door een aantal raadsleden het idee geopperd is om naar 1 vaste vergaderdag te gaan, en dit is opgepakt via het Afstemmingsoverleg en een (eenmalige) Denkgroep ‘Naar 1 vaste dag’;
- de gemeenteraad over zijn eigen vergaderschema beslist.

Besluit

Een vergaderschema voor 2025 en 2026 vast te stellen.

Dit zijn de keuzes:

1. De bestaande systematiek handhaven **voor 2025 en 2026**, en de nieuwe gemeenteraad die in 2026 aantreedt te laten kiezen hoe zij vanaf 2027 vergaderen wil.
2. Te kiezen voor een vergaderschema dat uitgaat van ‘1 vaste vergaderdag’.

Als de raad kiest voor optie 2, dan zijn dit nog de keuzes:

1. In 2025 starten met de vaste raadsdag, en te kiezen voor de woensdag.
2. Pas vanaf 2026 te vergaderen op een vaste vergaderdag. De griffie maakt dan voor 2026 een vergaderschema o.b.v. een vaste raads(woens)dag.

Ondertekening

Vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 24-05-2023,

De griffier, De voorzitter,

Zaaknummer **3483504**

Bijlagen

1. Vergaderschema 2025 (voortzetting bestaande systematiek).
2. Vergaderschema 2025 (Bij de keuze voor ‘1 vaste vergaderdag’).

BIJLAGE 1: Vergaderschema 2025 (tot en met verkiezingen maart 2026) – huidige systematiek

Huidige systematiek, alleen de weergave is veranderd (klik hier hoe het er eerder uitzag; compacter, maar niet iedereen kon met de logica overweg).

Uitgangspunten:

- In principe elke eerste week van een maand twee commissievergaderingen op woensdag en donderdag, tweede week een Raadsavond op woensdag en de derde week de raadsvergadering, eveneens op een woensdag.
- Omdat in principe uitgegaan wordt van een starttijd van 19.30 uur, zijn andere overleggen zoals Auditcommissie, Afstemmingsoverleg en Denkgroepen vaak op dat tijdstip op **dins- of donderdagen**, als woensdagen al bezet zijn.
- Denkgroepen worden ad hoc en in overleg met deelnemers gepland (die vinden onregelmatig plaats).
- Er zijn **maandagen** gereserveerd voor opleiding en/of bijeenkomsten Politiek Actief; invulling volgt op een later moment.
- Als het Afstemmingsoverleg op een raadsavond plaatsvindt dan start deze om 18.30 als idd sprake is van een volle raadsavond; anders schuift het op naar 19.30 uur.
- Datum Begrotingsvergadering, nu 12 november, kan nog wijzigen (i.o.m. met Bedrijfsvoering).

Dag?	Wanneer?	Wat? (In principe altijd 's avonds)
Kerstvakantie	*Tot en met 5 januari 2025*	*Vrije weken*
Woensdag	15 januari	Afstemmingsoverleg
Woensdag en Donderdag	5 & 6 februari	Raadscommissies
Dinsdag	11 februari	Auditcommissie
Woensdag	12 februari	Raadsavond (en: Afstemmingsoverleg)
Voorjaarsvakantie	***15 februari t/m 23 februari 2025***	*Vrije week*
Woensdag	26 februari	Raadsvergadering ***(allerlaatste b&w voor deze raad: 14 januari)***
Woensdag en Donderdag	5 en 6 Maart	Raadscommissies
Woensdag	12 Maart	Raadsavond (en: Afstemmingsoverleg)
Woensdag	19 Maart	Raadsvergadering ***(allerlaatste b&w voor deze raad: 11 februari)***
Woensdag & Donderdag	2 & 3 april	Raadscommissies (inclusief Programmarekening)
Maandag	*7 april*	*RESERVEREN voor opleiding en/of bijeenkomsten Politiek Actief*
Woensdag	9 april	Raadsavond
Woensdag	16 april	Raadsvergadering ***(allerlaatste b&w voor deze raad: 11 maart)***
Donderdag	17 april	Afstemmingsoverleg
Meivakantie	***26 april t/m 4 mei 2025***	*Vrije week*
Woensdag & Donderdag	7 & 8 mei	Raadscommissies
Maandag	*12 mei*	*RESERVEREN voor opleiding en/of bijeenkomsten Politiek Actief*
Woensdag	14 mei	Raadsavond (en: Afstemmingsoverleg)
Dinsdag	20 mei	Auditcommissie
Woensdag	21 mei	Raadsvergadering ***(allerlaatste b&w voor deze raad: 15 april)***

Raadsbesluit: Het vergaderschema van de raadscommissie en raad in 2025

Dag?	Wanneer?	Wat? (In principe altijd 's avonds)
Woensdag	4 juni (*voorafgaand aan de commissie*)	Afstemmingsoverleg
Woensdag & Donderdag	4 & 5 juni	Raadscommissies
Woensdag	11 juni	Raadsavond
Woensdag	18 juni	Raadsvergadering ***(allerlaatste b&w voor deze raad: 13 mei)***
Woensdag & Donderdag	25 & 26 juni	Raadscommissie (inclusief Perspectiefnota en Tussenrapportage)
Maandag	*30 juni*	*RESERVEREN voor opleiding en/of bijeenkomsten Politiek Actief*
Woensdag	2 juli	Raadsavond
Woensdag	9 juli	Raadsvergadering ***(allerlaatste b&w voor deze raad: 3 juni)***
Zomervakantie	***12 juli t/m 31 augustus 2025***	*7 vrije weken*
Woensdag	13 augustus	Afstemmingsoverleg (E-mail ronde)
Woensdag & Donderdag	3 & 4 september	Raadscommissies
Maandag	*8 september*	*RESERVEREN voor opleiding en/of bijeenkomsten Politiek Actief*
Woensdag	10 september	Raadsavond (en: Afstemmingsoverleg)
Woensdag	17 september	Raadsvergadering ***(allerlaatste b&w voor deze raad: 12 augustus)***
Woensdag & Donderdag	1 & 2 oktober	Raadscommissies
Maandag	*6 oktober*	*RESERVEREN voor opleiding en/of bijeenkomsten Politiek Actief*
Woensdag	8 oktober	Raadsavond (en: Afstemmingsoverleg)
Dinsdag	14 oktober	Auditcommissie (o.a. Programmabegroting)
Woensdag	15 oktober	Raadsvergadering ***(allerlaatste b&w voor deze raad: 9 september)***
Herfstvakantie	***18 - 26 oktober***	*Vrije week*
Woensdag	29 oktober	Raadscommissie Programmabegroting
Woensdag	5 november	Raadsavond
Woensdag	12 november	Begrotingsvergadering gemeenteraad ***(allerlaatste b&w voor deze raad: 7 oktober)***
Donderdag	13 november	Afstemmingsoverleg
Woensdag & Donderdag	3 & 4 december	Raadscommissies
Woensdag	10 december	Raadsavond
Woensdag	17 december	Laatste raadsvergadering 2025 ***(allerlaatste b&w voor deze raad: 11 november)***
Kerstvakantie	***20 december tot en met 4 januari 2026***	*Vrije weken*
Woensdag	14 januari	Afstemmingsoverleg
Woensdag en Donderdag	4 & 5 februari 2026	Laatste raadscommissie raadsperiode 2022-2026 *(Noot: De vorige gemeenteraad adviseerde om de laatste Maanden voor de verkiezingen geen (beleids-)besluiten meer te nemen).*
Woensdag	18 februari	Laatste raadsvergadering raadsperiode 2022-2026 ***(Allerlaatste b&w voor deze raad: 13 januari)***

Raadsbesluit: Het vergaderschema van de raadscommissie en raad in 2025

Dag?	Wanneer?	Wat? (In principe altijd 's avonds)
Voorjaarsvakantie	*21 februari t/m 1 maart 2026*	*Vrije weken*
Woensdag en Donderdag	*4 & 5 maart*	*RESERVEREN voor opleiding en/of bijeenkomsten Politiek Actief*
Vrijdag	**13 Maart**	**Reserveren voor Verkiezingsdebat**
Woensdag	**18 maart**	VERKIEZINGEN en om 19.30 uur: Afstemmingsoverleg (en vanaf 21.00 Verkiezingsavond)
Dinsdag	**31 Maart**	**Raadsvergadering; Afscheid oude gemeenteraad**
Woensdag	**1 april**	**Raadsvergadering; Installatie nieuwe gemeenteraad**
Woensdag en Donderdag	8 & 9 april	**Eerste commissie-ronde nieuwe raadsperiode**
Woensdag	15 april, 17.00	OEFEN-raadsvergadering (microfoon, stemmen et cetera), inclusief een hapje eten
Woensdag	15 april, 19.30 uur	**Eerste raadsvergadering nieuwe raadsperiode**

BIJLAGE 2: Vergaderschema 2025 (tot en met verkiezingen maart 2026) – **1 vaste raadsdag**

Uitgangspunten:

- 1 vaste dag per week (in dit schema de woensdag). En de focus ligt op de avonden, in elk geval voor de meest essentiële dingen (raadsvergadering, commissie en Raadsavond).
- 19.30 uur is een vaste waarde (er gebeuren dingen ***voor*** en dingen ***vanaf*** dat tijdstip). Dat is natuurlijk **wijzig baar** (naar 20.00 uur, naar 19.00 uur).
- Als er te weinig stukken zijn voor een **tweede raadscommissie** in een maand, dan vervalt de **tweede**. Als er op die dag nog andere dingen gepland stonden, vóór 19.30 uur, dan schuiven die door naar 19.30 uur.
- Er staan (vrijwel) maandelijks Raadsavonden ingepland; deze zullen zoveel mogelijk gevuld worden vanaf 19.30 uur. Ze vervallen als er door het college geen verzoek is om de avond te benutten of er vanuit de raad zelf geen aanvragen zijn. Als er voor 19.30 uur een Denkgroep of zo gepland stond, dan schuift die op naar 19.30 uur.
- Waar staat 'vrije week', zal de griffie deze 'te vuur en te zwaard' proberen vrij te houden.
- Het inplannen van vergaderingen van de (zeer incidenteel voorkomende) Vertrouwenscommissie en Werkgevercommissie gebeurt o.b.v. behoefte (en ook dan wordt eerst gekeken naar woensdagen).
- Datum Begrotingsvergadering (12 november) kan nog wijzigen (i.o.m. Bedrijfsvoering).
- Er zijn **maandagen** gereserveerd voor opleiding en/of bijeenkomsten Politiek Actief (in het kader van de verkiezingen); invulling volgt op een later moment, en ook daarvoor geldt dat ALS het toch op een woensdag kan, daarvoor gekozen zal worden.
- De Auditcommissie is 'minimaal' gepland; het kan zijn dat meer bijeenkomsten nodig zijn. Deze worden dan natuurlijk ook op de vaste raadsdag gepland.

(Woens)dag	Wanneer?	Wat?
Kerstvakantie	*T/m 5 januari 2025*	*Vrije weken*
Woensdag	*8 januari*	*Vrije week*
Woensdag	15 januari	Om 19.30 uur: Afstemmingsoverleg
Woensdag	22 januari	Vóór 19.30 uur: Ruimte voor een *Denkgroep uit de gemeenteraad* --- Om 19.30 uur: Auditcommissie
Woensdag	29 januari	Om 19.30 uur: Raadsavond
Woensdag	5 februari	Om 19.30 uur: 1e Raadscommissie
Woensdag	12 februari	Vóór 19.30 uur: Afstemmingsoverleg Om 19.30 uur: 2e Raadscommissie
Voorjaarsvakantie	***15 februari t/m 23 februari 2025***	*Vrije week*
Woensdag	26 februari	Om 19.30 uur: Raadsvergadering (allerlaatste b&w: 14 januari)
Woensdag	5 maart	Om 19.30 uur: 1e Raadscommissie
Woensdag	12 maart	Vóór 19.30 uur: Afstemmingsoverleg Om 19.30 uur: 2e Raadscommissie
Woensdag	19 maart	Om 19.30 uur: Raadsvergadering (allerlaatste b&w: 11 februari)
Woensdag	26 maart	Vóór 19.30 uur: Ruimte voor een *Denkgroep uit de gemeenteraad* Vanaf 19.30 uur: Raadsavond
Woensdag	2 april	Om 19.30 uur: 1e Raadscommissie

Raadsbesluit: Het vergaderschema van de raadscommissie en raad in 2025

(Woens)dag	Wanneer?	Wat?
Maandag	*7 april*	*RESERVEREN voor opleiding en/of bijeenkomsten Politiek Actief*
Woensdag	9 april	Om 19.30 uur: 2e Raadscommissie (inclusief Programmarekening)
Woensdag	16 april	Vóór 19.30 uur: Afstemmingsoverleg Om 19.30 uur: Raadsvergadering (allerlaatste b&w: 11 maart)
Woensdag	23 april	Vóór 19.30 uur: Ruimte voor een *Denkgroep uit de gemeenteraad* Vanaf 19.30 uur: Raadsavond
Meivakantie	***26 april t/m 4 mei 2025***	*Vrije week*
Woensdag	7 mei	Om 19.30 uur: 1e Raadscommissie
Maandag	*12 mei*	*RESERVEREN voor opleiding en/of bijeenkomsten Politiek Actief*
Woensdag	14 mei	Vóór 19.30 uur: Afstemmingsoverleg Om 19.30 uur: 2e Raadscommissie
Woensdag	21 mei	Om 19.30 uur: Raadsvergadering (allerlaatste b&w: 15 april)
Woensdag	28 mei	Vóór 19.30 uur: Ruimte voor een *Denkgroep uit de gemeenteraad* Vanaf 19.30 uur: Raadsavond
Woensdag	4 juni	Vóór 19.30 uur: Afstemmingsoverleg Om 19.30 uur: Auditcommissie
Woensdag	11 juni	Om 19.30 uur: Enige Raadscommissie (P&C)
Woensdag	18 juni	Om 19.30 uur: Raadsvergadering (Allerlaatste b&w: 13 mei)
Woensdag	25 juni	Vóór 19.30 uur: Ruimte voor een *Denkgroep uit de gemeenteraad* Om 19.30 uur: 1e Raadscommissie (inclusief Perspectiefnota en Tussenrapportage)
Maandag	*30 juni*	*RESERVEREN voor opleiding en/of bijeenkomsten Politiek Actief*
Woensdag	2 juli	Om 19.30 uur: 2e Raadscommissie
Woensdag	9 juli	Om 19.30 uur: Raadsvergadering (allerlaatste b&w: 3 juni)
Zomervakantie	***12 juli t/m 31 augustus 2025***	7 vrije weken, met op woensdag 12 augustus een Afstemmingsoverleg (e-mail ronde)
Woensdag	3 september	Om 19.30 uur: 1e Raadscommissie
Maandag	*8 september*	*RESERVEREN voor opleiding en/of bijeenkomsten Politiek Actief*
Woensdag	10 september	Vóór 19.30 uur: Afstemmingsoverleg Om 19.30 uur: 2e Raadscommissie
Woensdag	17 september	Om 19.30 uur: Raadsvergadering (allerlaatste b&w: 12 augustus)
Woensdag	24 september	Vóór 19.30 uur: Ruimte voor een *Denkgroep uit de gemeenteraad* Om 19.30 uur: Auditcommissie

Raadsbesluit: Het vergaderschema van de raadscommissie en raad in 2025

(Woens)dag	Wanneer?	Wat?
Woensdag	1 oktober	Om 19.30 uur: 1e Raadscommissie
Maandag	*6 oktober*	*RESERVEREN voor opleiding en/of bijeenkomsten Politiek Actief*
Woensdag	8 oktober	Vóór 19.30 uur: Afstemmingsoverleg Om 19.30 uur: 2e Raadscommissie
Woensdag	15 oktober	Om 19.30 uur: Raadsvergadering (allerlaatste b&w: 9 september)
Herfstvakantie	***18 - 26 oktober***	*Vrije week* *Indien nodig: woensdag 19.30 uur Auditcommissie*
Woensdag	29 oktober	Om 19.30 uur: Raadscommissie Programmabegroting
Woensdag	5 november	Vóór 19.30 uur: Ruimte voor een *Denkgroep uit de gemeenteraad* Vanaf 19.30 uur: Raadsavond
Woensdag	12 november	Vóór 19.30 uur: Afstemmingsoverleg --- **Om 19.30 uur: Begrotingsvergadering** (allerlaatste b&w: 7 oktober)
Woensdag	*19 november*	*Vrije week (o.a. vanwege wadden2daagse)*
Woensdag	26 november	Vóór 19.30 uur: Ruimte voor een *Denkgroep uit de gemeenteraad* Vanaf 19.30 uur: Raadsavond
Woensdag	3 december	Vanaf 19.30 uur: 1e Raadscommissie
Woensdag	10 december	Vanaf 19.30 uur: 2e Raadscommissie
Woensdag	17 december	Om 19.30 uur: Raadsvergadering (allerlaatste b&w: 11 november)
Kerstvakantie	**20 december tot en met 4 januari 2026**	*Vrije weken*
Woensdag	7 januari 2026	*Vrije week*
Woensdag	14 januari	Om 19.30 uur: Afstemmingsoverleg
Woensdag	21 januari	Vóór 19.30 uur: Ruimte voor een *Denkgroep uit de gemeenteraad* Vanaf 19.30 uur: Raadsavond
Woensdag	28 januari	Om 19.30 uur: Auditcommissie
Woensdag	4 februari	Om 19.30 uur: 1e Raadscommissie
Woensdag	11 februari	Om 19.30 uur: 2e Raadscommissie
Woensdag	18 februari	Om 19.30 uur: Raadsvergadering (allerlaatste b&w: 13 januari)
Voorjaarsvakantie	***21 februari t/m 1 maart 2026***	*Vrije week*
Woensdag en Donderdag	*4 & 5 maart*	*RESERVEREN voor opleiding en/of bijeenkomsten Politiek Actief*
Woensdag	*11 maart*	*Vrije week*
Vrijdag	13 maart	**Reserveren voor Verkiezingsdebat**
Woensdag	18 maart	**VERKIEZINGEN** Om 19.30 uur: Afstemmingsoverleg Vanaf 21.00: Verkiezingsavond
Woensdag	*15 maart*	*Vrije week*
Dinsdag	31 maart	**Afscheid oude raad**

Raadsbesluit: Het vergaderschema van de raadscommissie en raad in 2025

(Woens)dag	Wanneer?	Wat?
Woensdag	1 april	Installatie nieuwe raad
Woensdag	8 april	Om 19.30 uur: 1e Raadscommissie
Woensdag	15 april	Om 19.30 uur: 2e Raadscommissie
Woensdag	22 april	Om 19.30 uur: Raadsvergadering

(Concept / Voorgenomen)

Raadsbesluit

Zaaknummer **3483504**

Het vergaderschema van de raadscommissie en raad in 2025

Samenvatting

Gemeenteraden mogen zelf afspraken maken over de wijze waarop zij vergaderen, vragen stellen, besluitvorming voorbereiden, zich laten informeren et cetera.

Jaarlijks wordt een Vergaderschema vastgesteld voor de raad en de raadscommissies.

Het raadswerk beslaat echter meer dan alleen de vergaderingen van de raadscommissie en raad. ‘Tussendoor’ moet ook ruimte gezocht en gemaakt worden voor bijvoorbeeld de Auditcommissie (nu vaak op dinsdag), de Werkgevercommissie (ad hoc gepland, soms op maandagen), de Controlgroep Inwonersberaad (nu vaak een maandag of dinsdag), Raadsavonden (net als de eerste commissieavond en de raadsvergadering op woensdag) en het Afstemmingsoverleg (soms op dinsdag op donderdag, soms op woensdag).

In de afgelopen maanden is vanuit een aantal raadsleden de gedachte opgeworpen om te komen tot **1 vaste raadsdag.** Voordelen die men ziet, vanuit de gedachte dat er veel raads- en commissieleden zijn die – buiten het raadswerk – een baan hebben (en een gezin):

- De combi met privé is gemakkelijker (buiten de vaste raadsdag is er zekerheid over ruimte voor (ander) werk, sport en privé).
- Voorkomen van een wirwar aan avonden (onoverzichtelijk en per week wisselend).
- De vaste dag kan helpen bij het werven van kandidaten in de aanloop naar de verkiezingen (duidelijk inzichtelijk hoe de weken van een raads- of commissielid eruitzien).
- (*Minder belangrijk, maar wel genoemd*:) Eenvoudiger plannen voor de griffie (nu heel vaak datumprikkers of heen-en-weer mailen om een avond te kunnen prikken).

Dit alles maakt dat er iets te kiezen valt (verder op de oude voet of kiezen voor een vaste raadsdag); vandaar dat het **Vergaderschema 2025** voorligt voor bespreking in commissie en besluitvorming in de raad.

Overwegingen en besluit van de gemeenteraad

Overwegende dat

- er voor 2025 een Vergaderschema voor de gemeenteraad en zijn commissies moet worden vastgesteld.
- er vanuit een aantal raadsleden een idee is ontstaan om over te stappen naar 1 vaste raadsdag, waardoor er twee concept-schema’s gemaakt zijn waaruit gekozen kan worden.

Gelezen of gehoord het advies van

- de raadscommissie.

Programma/paragraaf in de Programmabegroting

- Programma: Voor en door bewoners

Besluit

Een vergaderschema voor 2025 en 2026 vast te stellen.

Dit zijn de keuzes:

1. De bestaande systematiek handhaven voor 2025 en 2026, en de nieuwe gemeenteraad die in 2026 aantreedt te laten kiezen hoe zij vanaf 2027 vergaderen wil.
2. Te kiezen voor een vergaderschema dat uitgaat van ‘1 vaste vergaderdag’.

Als de raad kiest voor optie 2, dan zijn dit nog de keuzes:

1. In 2025 starten met de vaste raadsdag, en te kiezen voor de woensdag.
2. Pas vanaf 2026 te vergaderen op een vaste vergaderdag. De griffie maakt dan voor 2026 een vergaderschema o.b.v. een vaste raads(woens)dag.

Vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 18 september 2024

De griffier, De voorzitter,

Bijlagen

1. De vergaderschema’s volgens de oude systematiek en de situatie waarin gekozen wordt voor 1 vaste raads(woens)dag.

Agendavoorstel raadscommissie

(Graag de rechterkolom invullen)

Onderwerp	***Staatsbosbeheer begonnen met tellen bezoekers natuurgebieden***
Indiener voorstel *(raadslid, commissielid of fractie)*	*Albert Huisman*
Wat? *(Laat 1 van de 3 opties staan)*	***Agendaverzoek*** *(Als je iets actueels op de agenda wilt krijgen).*
(Gewenste) Datum bespreking	*Commissie 4 September*
Aanleiding *(Leg hier uit wat je wilt bespreken, waar het over moet gaan)*	*De pilot van Staatsbosbeheer om bezoekers in natuurgebieden te tellen roept vragen op over de betrokkenheid van de gemeente Texel, gezien haar rol in Nationaal Park Duinen van Texel en betrokkenheid bij KADO Texel, direct als subsidieverstrekker en indirect (KADO Texel is onderdeel van de VVV, wethouder Kieft zit in de RvT van de VVV).*
Doel van de bespreking *(Beschrijf hier wat je wilt bereiken met de agendering.)*	*1. Inzicht krijgen in de rol en verantwoordelijkheid van de gemeente Texel in de pilot om bezoekers te tellen* *2. Inzicht krijgen in hoeverre het college handelt op basis van door de raad vastgesteld beleid en* *3. Duidelijkheid krijgen over hoe de gemeenteraad betrokken wordt.*
Voorgestelde wijze van bespreking	*Vragenronde met college om vragen te beantwoorden als: wat is de aanleiding voor de tellingen, welk probleem moet worden opgelost, welke mogelijke gevolgen zijn er te verwachten voor Texelaars en bezoekers als de situatie (de 0 -meting) niet past bij de beschermingsdoelstellingen van SBB, wat is m.b.t. deze pilot de rol van de gemeente (als deelnemer binnen het NP Duinen van Texel en richting VVV/KADO Texel), is dat de rol van opdrachtgever, een medewerkende of uitvoerende rol dan wel een andere rol, liggen er beleidsstukken ten grondslag waarop het college haar standpunt bepaalt en waarom is de gemeenteraad niet meegenomen in deze ontwikkeling?* *Met de commissieleden discussiëren over de gewenste betrokkenheid van de raad. Geen inhoudelijke discussie maar een discussie over het proces. Hoe en wanneer (tijdig) wordt de gemeenteraad betrokken.*
Bijlage die informatief zijn bijgevoegd	*Bron Texelse Courant voorpagina uitgave 23 Augustus 2024* Staatsbosbeheer begonnen met tellen bezoekers natuurgebieden Staatsbosbeheer is een pilot gestart om aantallen mensen in natuurgebieden op het eiland te gaan tellen. Het gaat om een pilot waarvoor vijf tel- sensoren zijn geplaatst langs wandelpaden om het passeren van

	voorbijgangers te registreren. Volgens SBB staat de apparatuur er tot oktober, daarna worden de resultaten bekeken en wordt bekeken hoe het project wordt voortgezet. De pilot is volgens SBB bedoeld om inzicht te krijgen in aantallen en richtingen die bezoekers uitgaan. De sensoren leggen geen beelden vast, zodat de privacy is gewaarborgd. "Ze tellen in welke richting een voorbijganger zich verplaatst en dus welke route er wordt gekozen. Daarnaast is de apparatuur ook in staat om verschillende recreanten van elkaar te onderscheiden zoals voetgangers, fietsers en ruiters." De tellingen zijn onderdeel van een mobiliteitsonderzoek dat KADO Texel in 2023 is gestart om meer inzicht te krijgen in fiets-, wandel- en autobewegingen op het eiland. SBB heeft de telsensoren geplaatst in samenwerking met Nationaal park Duinen van Texel, KADO Texel en Metricks (data-verzameling). Volgens SBB moeten de gegevens van de telpalen een betere indruk van het recreatieve gebruik van de gebieden van SBB opleveren. "De data die we verzamelen vormen een soort nulmeting. Hoe is de situatie nu Vervolgens kunnen we kijken of de huidig situatie past bij de beschermingsdoelstellingen waartoe Staatsbosbeheer wettelijk verplicht is. Daarnaast bekijken we of de natuurbeleving verbeterd kan worden. Bijvoorbeeld door te kijken of de aangelegde infrastructuur en de aanwezige faciliteiten passen bij het aantal bezoekers."